

สุตฺต ขุ. วิมานวตฺต-เปตวตฺต-เถรคาถา-เถรีคาถา - หน้าที่ 1
สุตฺตนตปิฎก ขุททกนิกายสุต
วิมานวตฺต

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมพุทฺธสฺส ฯ

ปจฺโม ปิฉวคฺโค

[๑] ปิฉนฺเต โสวณฺณมยํ อุพาริ

มโนชฺว คจฺจติ เยนกามิ

อลงฺกเต มาลฺยชเร ๑ สุวตฺเถ

โอภาสสิ วิชฺชรวิปฺภวฺญิ

เกน เตตาทีโส วณฺโณ เกน เต อธิมฺชฺชติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนโส ปิยา

ปฺจุฉามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว

มนุสฺสญฺตา กิมกาสิ ปฺญณิ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพุทฺธิสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมนา โมคฺคฺลฺลาเนน ปฺจุฉิตา

#๑ ยูโรปิยโปตฺถเก มลฺยชเร ฯเปฯ

ปฺลหํ ปุญฺจา วิทยาภาสิ ยสฺส กम्मสฺสึทํ ผลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสภูตา

อพฺภาคตานุสาสนกํ อทาสี

อภิวาทยํ อญฺชลิกํ อทาสี

ยถานุภาวญฺจ อทาสี ทานํ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ เตน เม อธิมฺิขฺมฺติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหानุภาว

มนุสฺสภูตา ยมกาสี ปุญฺญํ

เตนมฺหิ เอวญฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

ปิจวิมานํ ปจมํ ฯ

[๒] ปิจฺนฺเต เวพฺพริยมยํ อุพาริ

มโนชฺวํ คจฺจฺติ เยนกามํ

อลงฺกเต มาลฺยฺชเร สุวตฺถे

โอภาสสิ วิชฺขุริวพฺภกฺกุ

เกน เตตาทิสฺส วณฺโณ เกน เต อธิมฺิขฺมฺติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว

มนุสฺสภูตา กิมกาสี ปุญฺญํ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺจिता

ปฺลฺหํ ปุจฺจา วิทยาภาสิ ยสฺส กมฺมฺสฺสตีทํ ผลํ

อหํ มนฺสฺเสสฺส มนฺสฺสฏฺตา

อพฺภาคตํนาสนกํ อทาสี

อภิวาทยํ อณฺชลิกํ อทาสี

ยถานุภาวณฺจ อทาสี ทานํ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ เตน เม อธิมฺชฺชติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหฺานุภาว

มนฺสฺสฏฺตา ยมภาสิ ปุณฺณํ

เตนมฺหิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

ปิจฺวิมานํ ทฺตฺติยํ ฯ

[๑] ปิจฺนเต โสวณฺณมฺยํ อุพารํ

มโนชฺวํ กจฺจติ เยนกามํ

อลงฺกเต มาลฺยฺชเร สุวตฺถ

โอภาสสิ วิชฺชฺริวพฺภกฺกํ

เกน เตตาทิสฺส วณฺโณ เกน เต อธิมฺชฺชติ

อุปัชฺชนติ จ เต โภคา เย เกจิ มนโส ปิยา

ปฺจฺฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว

มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปฺญลํ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมคฺคฺลาเนน ปฺจฺฉิตฺตา

ปฺญหํ ปฺภุจฺจา วียากาสิ ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

อปฺปสฺส กมฺมสฺส ผลํ มเมทํ

เยนมฺหิ เอวณฺชลิตานุภาวา

อหํ มนุสฺสเสสฺส มนุสฺสภูตา

ปฺริมาย ชาตียา มนุสฺสโลเก

อทุทํ วิรชํ ภิกฺขุ วิปฺสนฺนมนฺนาวิลํ

ตสฺส อทาสิหํ ปิจฺจํ ปสนฺนา สเกหิ ปาณฺหิ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ เตน เม อธิมฺชฺชติ

อุปัชฺชนติ จ เม โภคา เย เกจิ มนโส ปิยา

อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหानุภาเว

มนุสฺสภูตา ยมกาสิ ปฺญลํ

เตนมฺหิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

ปิจฺจวิมานํ ตตฺถิ ฯ

[๔] ปิจฺจนฺเต เวพฺฐิรมยํ อุพารํ

มโนชวํ กจฺจติ เยนกามํ

อลงฺกเต มาลยฺชเร สุวตฺถเถ

โอภาสสิ วิชฺชรวพฺภกฺกํ

เกน เตตาทีโส วณฺโณ เกน เต อธิมฺชฺฉติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนโส ปิยา

ปฺจุฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว

มนุสฺสญฺตา กิมกาสิ ปฺญณฺ

เกนาสิ เอวญฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺคฺลฺลาเนน ปฺจุฉิตฺตา

ปฺญหํ ปฺญฺจา วียากาสิ ยสฺส กมฺมฺสฺสึทํ ผลํ

อปฺปสฺส กมฺมฺสฺส ผลํ มเมทํ

เยนมฺหิ เอวญฺชลิตานุภาวา

อหํ มนุสฺเสสฺสุ มนุสฺสญฺตา

ปฺริมาย ชาตฺติยา มนุสฺสฺสโลเก

อทุทลํ วิรชํ ภิกฺขุ วิปฺปสฺนฺนมนฺนาวิลํ

ตสฺส อทาสิหํ ปิจฺจํ ปสฺนฺนา สเกหิ ปาณฺหิ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ เตน เม อธิมฺชฺฉติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนโส ปิยา

อกุขามิ ตํ ภิกฺขุ มหानุภาว

มนุสฺสภูตา ยมห์ ๑ อกาสิ

เตนมฺหิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

ปีจวิมานํ จตฺตถํ ฯ

[๕] กุณฺชโร เต วราโรโห นานารตนกปโปโน

รุจิโร งามวา ชวสมปฺนโน อากาสมฺหิ สมฺหิติ

ปทุมํ ปทุมปตฺตกฺขิ ๒ ปทุมบุปฺลชฺตินฺชโร ๓

ปทุมจฺฉณากิณฺณงฺโก ๒ โสวณฺณโปกฺขรมาลวา

ปทุมมานุสฺตํ มกฺกํ ปทุมปตฺตวิภูสิตํ ๒

จิตฺตํ วคฺคฺมนุคฺฆมาติ มิติ คจฺฉติ วารโณ

ตสฺส ปกฺกมมานสฺส โสวณฺณกํสา รติสฺสรา

เตสํ สฺยุยติ นิกฺโขโส ตฺริเย ปญฺจงฺกเก ยถาภู

ตสฺส นาคสฺส ขนฺธมฺหิ สฺจิวตฺถา อลงฺกตา

มหนฺตํ อจฺฉราสงฺฆํ วณฺณเนน อติโรจสิ

ทานสฺส เต อิทํ ผลํ อโธ สีลสฺส วา ปน

อโธ อณฺชลิกมฺมสฺส ตํ เม อกุขาหิ ปุจฺฉิตา (ติ ฯ)

สา เทวตา อตฺตมนา โมคฺคกฺลลาเนน ปุจฺฉิตา

ปญฺหํ ปุญฺจา วิทยาภาสิ ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํ

#๑. ม. ยมกาสิ ปุณฺณํ ฯ ๒ ม. ย. ปทุม - ฯ ๓ ม. ย. ปทุมบุปฺล - ฯ

ทิสฺวาน คุณฺสมฺปนฺนํ	ฌายี ฌานรตฺ สตํ
อทาสี ปุปฺผากิณฺณํ	อาสนํ ทุสฺสสนฺถตฺ
อุปฺทตฺตปฺทุมมาลาหิ	อาสนสฺส สมนฺตโต
อพุโภกิริสฺสํ ปตฺเตหิ	ปสนฺนา สเกหิ ปาณิหิ
ตสฺส กมฺมกุสฺสสฺส	อิทํ เม ตาทิสํ ผลํ
สกุกาโร ครุกาโร จ	เทวานํ อปฺจิตา อหิ
โย เว สมฺมาวิมุตฺตานํ	สนฺตานํ พุรหฺมจารินํ
ปสนฺโน อาสนํ ทชฺชา	เอวํ นนฺเต ยถา อหิ
ตสฺมา หิ อตฺตกาเมน	มหตฺตมภิกฺขตา
อาสนํ ทาทพฺพิ โหติ	สรีรณฺติมฺชารินฺนฺติ ฯ

กฺุณฺชรวิมานํ ปญฺจํ ฯ

[๖] สุวณฺณจฺจนํ นาวํ	นารี อารุหฺหฺ ทิฏฺฐติ
โอคาพฺหสิ ๑ โปกฺขรณิ	ปทุมํ ๒ ฉินฺทสิ ปาณินา
กฺุณฺฑาคารา นิเวสา ๓ เต	วิกตฺตา ภาคโส มิตา
ททฺทลฺลมาณา อาภฺนฺติ	สมนฺตา จตุโร ทิสฺวา ๔
เกน เตตาทิสฺวา วณฺโณ	เกน เต อธิมฺชฺชติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา	เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปฺุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหฺานุภาเว

มนฺุสฺสกุตา กิเมกาสิ ปฺุณฺณํ

#๑ โป. ม. ย. โอคาหสิ ฯ ๒ ม. ย. ปทุมํ ฯ ๓ โป. นิเวสา ฯ ๔ ม. กฺุณฺฑาคารา ฯ

#จตุโร ทิสฺวาติ อัยฺ คาถา น ปากฺฎา ฯ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุกาเว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวดา อุตตมนา โมกฺคผลลาเนน ปุญฺญิตา

ปญฺหํ ปุญฺจา วิทยาภาสิ ยสฺส กมฺมสฺสตีทำ ผลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสภูตา

ปุริมาย ๑ ชาตียา มนุสฺสโลเก

ทิสฺวาน ภิกฺขุ ตสิเต กิลนฺเต

อญฺจาย ปาตุ อุกํ อทาสี

โย เว กิลนฺตาน ปิปาสิตานํ

อญฺจาย ปาตุ อุกํ ททาคิ

สีโตทกา ตสฺส ภวนฺติ นชฺโช

ปหฺนตฺมลยา พหุปฺนฺชริกา

ตํ อาปคา อนฺุปรियฺนฺติ สพฺพทา

สีโตทกา วาลุกสนฺนตฺตา นที

อมฺพา จ सालา ติลกา จ ชมฺพุโย

อุทฺทาลกา ปาฏฺลิโย จ สฺลลลา

ตํ ภูมิภาเคหิ อฺเปตฺรูปํ

วิมานเสฏฺฐํ ภูสฺ โสภมานํ

ตสฺเสว กมฺมสฺส อัย วิปาโก

เอตาทิสํ ปุญฺญกตา ๒ ลภนฺติ

#๑ ยู. ปริมยา ฯ ๒ โป. สี. กตปุญฺญา ฯ

อัญญาคารา นิเวสา เม วิภตุตา ภากโส มิตา
ทททุลลमानา ๑ อภนฺติ สมฺนฺตา จตุโร ทิสฺวา
เตน เมตาทิสฺวา วณฺโณ เตน เม อธิมิชฺฌติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหฺนุภาว

มนุสฺสญฺฐตา ยมฺหํ ๒ อกาสิ

เตนฺมฺหิ เอวญฺชฺลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺวา ปภาสตีติ ฯ

นาวาวิมานํ ฉญฺจํ ฯ

[๗] สุวณฺณจฺฆทณฺํ นาวํ นาริ อารุญฺห ติฏฺฐติ
โอคาพฺหสิ ๓ โปกฺขรณฺิ ปทุมํ ๔ ฉินฺทสิ ปาณินา

อัญญาคารา นิเวสา เต วิภตุตา ภากโส มิตา
ทททุลลमानา อภนฺติ สมฺนฺตา จตุโร ทิสฺวา
เกน เตตาทิสฺวา วณฺโณ เกน เต อธิมิชฺฌติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหฺนุภาเว

มนุสฺสญฺฐตา กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวญฺชฺลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺวา ปภาสตีติ ฯ

#๑ โป. ทททุพฺพหฺมานา ฯ ๒ ม. ย. ยมกาสิ ปุณฺณํ ฯ ๓ โป. ม. ย. โอคาพฺหสิ ฯ

#๔ ม. ย. ปทุมํ ฯ

สา ๑ เทวตา อุตมมนา โมคฺคฺคฺคาเนน ปุจฺจिता

ปญฺหํ ปุจฺจา วิทยาภาสี ยสฺส กम्मฺสฺสตีทํ ผลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสฏฺฐตา

ปุริมาย ชาตียา มนุสฺสโลเก

ทิสฺวาน ภิกฺขุํ ตสฺสิดํ กิลนฺตํ

อุฏฺฐาย ปาตุํ อุทกํ อทาสี

โย เว กิลนฺตสฺส ปิปาสิตสฺส

อุฏฺฐาย ปาตุํ อุทกํ ททาติ

สีโตทกา ตสฺส ภวนฺติ นชฺโช

ปญฺจมฺลยา พหุปฺญฺจทริกา

ตํ อาปฺคา อณุปริยฺนฺติ สพฺพทา

สีโตทกา วาลุกฺสนฺถตา นที

อมฺพา จ สาลา ติลกา จ ชมฺพุโย

อุทฺทาลกา ปาฏฺฐิโย จ สฺลฺลา

ตํ ภูมิกฺคาเหหิ อุเปตฺรूपิ

วิมานเสฏฺฐํ ภูสฺโสภฺมานํ

ตสฺเสว ๒ กम्मฺสฺส อัย วิปาโก

เอตาทิสํ ปุญฺญกตา ลภฺนฺติ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ เตน เม อิชฺมิชฺฌติ

อุปฺปชฺชฺนฺติ จ เม โภกา เย เกจฺจ มนฺโส ปิยา

#๑ ยู. ส ๑ ๒ ม. ตสฺสึช ๑

อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหानุภาว

มนุสฺสญฺตา ยมกาสิ ปุณฺณํ

เตนมฺหิ เอวญฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

นาวาวิมานํ สุตฺตมํ ฯ

[๘] สุวณฺณจฺจนฺทํ นาวํ นารี อารุญฺห ติฏฺฐสิ

โอคาพฺหสิ ๑ โปกฺขรณฺนิ ปทุมํ ๒ ฉินฺทสิ ปาณินา

ญฺญาคารา นิเวสา เต วิกตฺตา ภาคฺโส มิตา

ททฺทลฺลมาณา อาภนฺติ สมนฺตา จตุโร ทิสฺวา

เกน เตตาทีโส วณฺโณ เกน เต อธิรมิขฺฌติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว

มนุสฺสญฺตา กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวญฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมณา สมฺพุทฺธเชเนว ปุจฺฉิตา

ปญฺหํ ปุญฺจา วียากาสิ ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสญฺตา

ปุริมาย ชาตียา มนุสฺสโลเก

#๑ ย. โอคาหสิ ฯ ๒ ม. ย. ปทุมํ ฯ

ทิสฺวาน ภิกฺขุ ตฺสึเต กิลนฺเต

อญฺจาย ปาตุ อุกํ อทาสี

โย เว กิลนฺตาน ปีปาสิตานํ

อญฺจาย ปาตุ อุกํ ททาทิ

สีโตทกา ตสฺส ฆวนฺติ นชฺโช

ปฺหุตฺตมฺลยา พหุปฺญฺทริกา

ตํ อาปคา อุนฺปรียนฺติ สพฺพทา

สีโตทกา วาลุกสนฺถตา นที

อมฺพา จ สาลา ติลกา จ ชมฺพุโย

อุทฺทาลกา ปาฏฺลิโย จ สฺลลา

ตํ ภูมิกาคฺเห อฺเปตฺรปฺปี

วิมานเสฏฺฐํ ภูสฺโสภฺมานํ

ตสฺเสว กมฺมสฺส อโย วิปาโก

เอตาทิสํ ปุณฺณกตา ลภฺนฺติ

อญฺญาคารา นิเวสา เม วิภคฺตา ภาคฺโส มิตา

ททฺทลฺลมาณา อาภฺนฺติ สมนฺตา จตุโร ทิสฺวา

เตน เมตาทิสฺว วณฺโณ เตน เม อธิมิชฺฌติ

อฺปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนฺโส ปียา [๑]

เตนฺมฺหิ เอวณฺชฺลิตานฺนภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺวา ปภาสตีติ

#๑ ม. อภฺขามิ เต พุทฺธมฺหานฺนภาว มนฺุสฺสภูตา ยมกาสิ ปุณฺณํ ฯ

เอตสฺส กมฺมสฺส อัย วิปาโก ๑

อฏฺฐาย ๒ พุทฺโธ อุตฺถํ อปาสีติ ๓ ฯ

นาวาวิมานํ อฏฺฐมํ ฯ

[๕] อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสฺสี เทวเต

โอภาเสนฺตุํ ทิสฺสา สพุพฺพา โอสฺสี วยิ ตารกา

เกน เตตาทิสฺโส วณฺโณ เกน เต อธิรมิขฺฌติ

อุปฺปชฺชนฺตุํ จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

เกน ตฺวํ วิมโลภาสฺสา อติโรจสฺสี เทวเต

เกน เต สพุพฺพคตฺเตหิ สพุพฺพา โอภาสเร ทิสฺสา

ปฺจุฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว

มนุสฺสญฺตา กิมกาสิ ปฺจุฉํ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพุพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺคฺคฺลฺลาเนน ปฺจุฉิตฺตา

ปฺจุหํ ปฺจุฉา วิยาภาสิ ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

อหํ มนุสฺสเสสฺสุ มนุสฺสญฺตา

ปฺริมาย ชาตฺยา มนุสฺสโลเก

ตมฺนุชการมฺหิ ๔ ติมิสิกาเย

ปทีปกาลมฺหิ อหํ ปทีปี

โย อนุชการมฺหิ ติมิสิกาเย

#๑ ไป. กมฺมสฺสตีทํ ผลํ ฯ ม. ผลํ มเมทํ ฯ ๒ ไป. ม. อตฺตถาย ฯ ๓ ม. อปายีติ ฯ

#๔ ไป. ตมฺนุชการมฺหิ ฯ

ปทีปกาลมฺหิ ททาติ ทีป

อุปฺปชฺชติ โชติรสํ วิมานํ

ปฺหุตมลฺลํ พหุปฺนฺทริกํ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ เตน เม อธิมฺชฺชติ

อุปฺปชฺชติ จ เม โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

เตนาหํ วิมฺโลภาสา อติโรจามิ เทวตา

เตน เม สพฺพคตฺเตหิ สพฺพา โธภาสเร ทิสฺสา

อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหानุภาว

มนุสฺสญฺฐตา ยมกาสี ๑ ปุณฺณํ

เตนมฺหิ เอวญฺชลิदानุภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

ปทีปวิมานํ นวํ ฯ

[๑๐] อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตํวํ ติฏฺฐตี เทวเต

โอภาสเนตฺติ ทิสฺสา สพฺพา โอสธี วิย ตารกา

เกน เตตาทิสฺส วณฺโณ เกน เต อธิมฺชฺชติ

อุปฺปชฺชติ จ เต โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปุจฺฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว

มนุสฺสญฺฐตา กิมกาสี ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวญฺชลิदानุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

#๑ ไป. ยมห์ อากาสี ฯ

สา เทวดา อุตตมนา โมกคฺคฺลาเนน ปุจฺฉิตา
ปญฺหํ ปุญฺจา วิทยาภาสิ ยสฺส กम्मสฺสตีํ ผลํ
 อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสญฺตา
 ปุริมาย ชาตียา มนุสฺสโลเก
อหุทฺถํ วิรชํ พุทฺธํ วิปฺปสฺสนมฺมนาวิถํ
อาสขฺช ทานํ อทาสี อกามา ติลทกฺขิณฺ
ทกฺขิณฺเยยฺยสฺส พุทฺธสฺส ปสฺสนา สเกหิ ปาณิหิ
เตน เมตาทีโส วณฺโณ เตน เม อิชฺมิชฺฌติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา
 อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหानุภาว
 มนุสฺสญฺตา ยมกาสิ ปุญฺณํ
 เตนมฺหิ เอวฉฺชลิदानุภาวา
 วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
 ตฺลทกฺขิณฺวิมานํ ทสมํ ฯ
[๑๑] โกลฺยจา มยฺรธา ทิวียา จ หํสา
 วคฺคฺคฺสฺสรา โกกิลา สมฺปตฺนฺติ
 ปฺปฺผากิณฺณํ รम्मมิตํ วิมานํ
 อเนกจิตฺตํ นรนาเรวิตํ
 ตตฺถจฺฉลฺสิ เทวิ มหानุภาเว
 อิทฺธี วิกุพฺพนฺติ อเนกรูปา

อิมํ จ เต อจฺจราโย สมนฺตโต

นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ ๑

เทวิทฺธิปตฺตาสี มหानุภาเว

มนุสฺสสฺสฺสกา กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมณา โมกฺคผลุลาเนน ปุจฺจिता

ปฺลนฺหํ ปุจฺจฺจา วียากาสิ ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

อหํ มนุสฺสเสสฺส มนุสฺสสฺสกา

ปตฺติพฺพตา อนนฺถมณา อโหสิ

มาตาว ปุตฺตํ อนุรกฺขมณา

กฺุทฺธาปีหํ นปฺพรุสฺสํ อโวจํ

สจฺเจ จิตา โมสวชฺชํ ปหาย

ทาเน รตา สงฺกหิตตฺตภาวา

อนนฺถจ ปานนฺถจ ปสนฺนจิตฺตา

สกฺกจฺจ ทานํ วิปฺลํ อทาสี

เตน เมตาทีโส วณฺโณ เตน เม อธิมิชฺชติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภกา เย เกจิ มนฺโส ปียา

อกฺขามิ เต ภิกฺขุ มหानุภาเว

มนุสฺสสฺสฺสกา ยมกาสิ ปุณฺณํ

#๑ โป. ปโมทยนฺติ จ ฯ ม. มโมทยนฺติ จ ฯ

เตนมฺหิ เอวณฺชลิตานุกาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

ปติพฺพตาวิมานํ เอกาทสมํ ฯ

[๑๒] เวพฺพริยตฺถมฺภํ รุจิริ ปภสฺสริ

วิมานมารุยฺห อเนกจิตฺตํ

ตตฺถจฺจนฺตฺสิ เทวิ มหानุกาเว

อุจฺจาวจา อิทฺธิวิภูพฺพมานา

อิมา จ เต อจฺจนฺราโย สมนฺตโต

นจฺจนฺติ คายฺนฺติ ปโมทฺยฺนฺติ

เทวิทฺธิปตฺตาสี มหานุกาเว

มนฺนุสฺสญฺตา กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุกาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิตา

ปฺลฺลํ ปุจฺฉา วียากาสิ ยสฺส กมฺมฺสฺสตีทํ ผลํ

อหํ มนฺนุสฺเสสฺสุ มนฺนุสฺสญฺตา

อุปาสิกา จกฺขุมโต อโหสิ

ปาณาติปาตา วิรตา อโหสิ

โลเก อทินฺนํ ปรีวชฺชยิสฺสํ

อมชฺชปา ๑ นาปี มฺสา อภาณิ

#๑ ม. อมชฺชปาโน จ ฯ

สแกน สามินา อโหสี ตฺนุจฺจา

อนนฺณจ ปานนฺณจ ปสนฺนจิตฺตา

สกุจฺจ ทานํ วิปลฺลํ อทาสี

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ เตน เม อธิมฺชฺชติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหानุภาว

มนุสฺสญฺตา ยมฺหํ อทาสี ๑

เตน มฺหิ เอวณฺชฺชิตานุภาวา

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

ทฺตฺติยปติพฺพตาวิมานํ ทฺวาทสมํ ฯ

[๑๓] อภิกฺกนฺเตน วณฺณเณน ยา ตฺวํ ตฺนุจฺจติ เทวเต

โอภาเสนฺติ ทิสฺสา สพฺพทา โอสฺธี วิย ตารกา

เกน เตตาทิสฺส วณฺโณ เกน เต อธิมฺชฺชติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปฺจุจฺจามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว

มนุสฺสญฺตา กิมกาสี ปฺญณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชฺชิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคกฺลฺลาเนน ปฺจุจฺจिता

ปฺญณฺณํ ปฺจุจฺจา วิยาภาสิ ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

#๑ ม. ยมกาสี ปฺญณฺณํ ฯ

อหิ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสภูตา

สุณิสฺสา อโหสิ สฺสรุสฺส ฆเร ๑

อทุทลฺลํ วิรชํ ภิกฺขุํ วิปฺปสนฺนมนฺนาวิลํ
ตสฺส อทาสึหิ ปุวํ ปสนฺนา สเกหิ ๒ ปาณิหิ
ภากฺขุทฺธภากํ ทตฺวาน โมทามิ นนฺทเน วเน
เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ เตน เม อิชฺมิชฺชติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา
เตนฺมฺหิ เอวณฺชลิตานุภาวา
วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สุณิสฺสาวิมานํ เทรสมํ ฯ

[๑๔] อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐติ เทวเต
โอภาเสนฺติ ทิสฺสา สพฺพทา โอสธิ วิย ตารกา
เกน เตตาทิสฺส วณฺโณ เกน เต อิชฺมิชฺชติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา
ปฺจุณฺนามิ ตํ เทวิ มหานุภาเว
มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปฺญลํ
เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา
วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อตฺตมฺนา โมคฺคลฺลาเนน ปฺจุณฺนิตา
ปฺญหํ ปฺจุจฺจา วิยากาสิ ยสฺส กมฺมสฺสึหิ ผลํ
#๑ ม. เกเห ฯ ๒ ม. เสหิ ฯ

อหิ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสญฺตา

สุณฺนิสา อโหสิ สฺสรุสฺส ฆเร

อทุทลํ วิรัชํ ภิกฺขุํ วิปฺปสฺนุนมนฺนาวิลํ
ตสฺส อทาสิหํ ภาคํ ปสฺนุณา สเกหิ ปาณฺนิหิ
กฺุมฺมาสปีณฺฑํ ทตฺวาน โมทามิ นนฺทเน วเน
เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ เตน เม อธิมฺมิชฺฌติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา
เตนฺมฺหิ เอวณฺชฺลิตานุภาวา
วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สุณฺนิสาวิมานํ จุฑฺทสมํ ฯ

[๑๕] อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตวํ ติฏฺฐติ เทวเต
โอภาเสนฺติ ทิสฺสา สพฺพทา โอสฺสี วิย ตารกา
เกน เตตาทิสฺส วณฺโณ เกน เต อธิมฺมิชฺฌติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา
ปฺจุณฺนามิ ตํ เทวิ มหฺนฺภาเว
มนุสฺสญฺตา กิเมกาสิ ปฺญลํ
เกนาสิ เอวณฺชฺลิตานุภาวา
วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคฺคฺลฺลาเนน ปฺจุณฺนิตา
ปฺญหํ ปฺญฺจา วิยาภาสิ ยสฺส กมฺมฺสฺสึทํ ผลํ

อิสฺสา จ มจฺจริยมาโน ๑ ปลาโส

นาโหสิ มยฺหิ ฆรมาวสนฺติยา

อกุโกธนา ภคฺตุ วसानุวตฺติณี

อุโปสเถ นิจฺจปฺปมตฺตา ๒

จาทุทฺทสี ปญฺจทสี ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี

ปาฎิหาริยปกฺขณฺจ อฏฺฐงฺคสฺสมาคตฺ

อุโปสถํ อุปวสี ๓ สทา สีเล สุตฺตวฺตา

สณฺณมา ตํวิภาคา จ วิมานํ อาวสามหิ

ปาณาติปาตา วิรตา มุสาวาธา จ สณฺณตา

เดยฺยา จ อติจารา จ มชฺชปानา จ อารกา

ปญฺจสิกฺขาปเท รตา อริยสจฺจาน โกวิทา

อุปาสิกา จกฺขุมโต โคตมสฺส ยสฺสสิโน

สาคํ สเคน สีเลน ยสฺสา จ ยสฺสสิณี

อนฺุโกมิ สกํ ปุณฺณํ สุขิตา จมฺหิ อนามยา

เตน เมตาทิโส วณฺุโณ เตน เม อิศฺมิชฺฌติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนโส ปิยา

อกุขามิ เต ภิกฺขุ มหานุภาว

มนุสฺสญฺตา ยมฺหิ อกาสิ

เตนมฺหิ เอวณฺุชฺชิตานุภาวา

#๑ ม. มจฺจเรมโต ฯ ยู. มจฺจริยมโต ฯ ๒ ม. นิจฺจหมปฺปมตฺตา ฯ

#๓ โป. ม. อุปวสีสุตฺตํ ฯ

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

มม จ ภนฺเต วจเนน ภควโต ปาเท สิริสา วนฺเทยฺยาสี
อุตฺตฺรา นาม ภนฺเต อุปาสิกา ภควโต ปาเท สิริสา วนฺทตีติ
อนจฺจริยํ โข ปเนตํ ภนฺเต ยํ มํ ภควา อญฺจตรสฺมึ สามญฺจผล
พฺยากรเขยฺย ตํ ภควา สกทาคามิผล พฺยาภาสีติ ฯ

อุตฺตฺราวิมานํ ปณฺณรสมํ ฯ

[๑๖] ยุตฺตา จ เต ปรมอลงฺกตา หยา

อโฆมุขา อฆสิ คมา พลี ชวา

อภินิมฺมิตา ปณฺจ รธา สตา จ เต

อเนวนฺติ ตํ สารถิโจทิตา หยา

สา ติฏฺฐสิ รถวเร อลงฺกตา

โอภาสยํ ชลมิว โชติปาวโก

ปฺจุจฺจามิ ตํ วรตฺนุ อโนมทสฺสเน

กสฺมา กายา อนธิวํ อนุปาคมิ

กามกฺคปตฺตานํ ยมาหุ อนุตฺตฺรา

นิมฺมาย นิมฺมาย รมนฺติ เทวตา

ตสฺมา กายา อจฺจฺรา กามวณฺณินิ

อิธาคตา อนธิวํ นมสฺสิตุํ

กี ตุวํ ปุเร สุจฺริตมาจรี อิธ

เกนาสิ ตฺวํ อมิตยสา สุเขชิตา
อิทฺธิ จ เต อนธิวรา วิหงฺกมา
วณฺโณ จ เต ทส ทิสา วิโรจติ
เทเวหิ ตฺวํ ปรีวฺตา สกฺกตา จสิ
กุโธ จฺจฺตา สุกฺคิตฺตาสิ เทเวเต
กสฺส วา ตฺวํ วจนฺกรานุสาศนํ
อาจิกฺข เม ตฺวํ ยถิ พุทฺธสาวิกา (ติ) ฯ
นคฺนฺตเร นกรวเร สุมาปิตะ
ปริจาริกา ราชวรสฺส สิริมโต
นจฺเจหิ คีเตหิ ๑ ปรมฺสุตฺติกฺขิตา อหุ
สิริมาติ มํ ราชคเห อเวทิสฺสุ
พุทฺโธ จ เม อสิณิสโก วินายโก
อเทสยิ สมฺภทฺยทุกฺขนิจฺจตํ
อสงฺขตํ ทุกฺขนิโรธํ สสฺสตํ
มกฺกณฺจิมํ อกฺกุณฺฑิลํ อณฺชสํ สิวํ
สุตฺตฺวานหํ อมตปทํ อสงฺขตํ
ตถาคตฺตฺส อนธิวรสฺส สาสนํ
สีเลสุวาทํ ปรมฺสุตฺตฺวา อหุ
ธมฺเม จิตา นรฺวรพุทฺธเทสิเต
ถตฺตฺวาน ตํ ๒ วิรชํ ปทํ อสงฺขตํ

#๑ ม. ย. นจฺเจ คีเต ฯ ๒ ถตฺตฺวานหนฺตฺติปิ ฯ

ตถาคเตน อนชิวเรน เทสิตํ
ตตฺถเวหํ สมถสมาธิมาหุสี
สาเยว เม ปรมนियามตา อหุ
ลทฺธานหํ อมตวรั วิเสสนํ
เอกํสีกา อภิสมเย วิเสสีย
อัสสยา พหุชนปฺปชิตา อหํ
จิจฺจํ รดี ปจฺจนุโกมนปฺปกํ
เอวํ อหํ อมตรสมฺหิ เทวตา
ตถาคตฺสฺส อนชิวรสฺสฺส สาวิกา
ชฺมมทฺทสา ปจฺมผล ปติภฺจिता
โสตาปนฺนา น จ ปฺนมตฺถิ ทฺถคฺคิ
สา วนฺทิตฺถุ อนชิวรั อฺปาควมี
ปาสาทิกเก กุสฺลเรเต จ ภิกฺขโว
นมนฺสฺสิตฺถุ สมณฺสมาคมฺมิ สิวํ
สการวา สิริมโต ชฺมมราชิโน
ทิสฺวา มฺหึ มุทิตมนฺมฺหิ ปิณฺดา
ตถาคตฺถิ นรฺวรทฺมฺมสารถิ
ตณฺหจฺฉิทฺถิ กุสฺลเรตฺถิ วินายกํ
วณฺทามหํ ปรมฺหิตานุกมฺปกนฺตฺถิ ฯ
สิริมาวิมานํ โสพสมํ ฯ

[๑๗] อิทํ วิมานํ รุจิรํ ปภสฺสรํ

เวฬุริยคฺคณมฺภํ สตตํ สุนิมฺมตํ ๑
สุวณฺณรुकฺเขหิ สมฺนุตโมคฺคตํ
จानํ มมํ กมฺมวิปากสมฺภวํ
คตฺตรูปปฺนฺนา ปุริมจฺจรา อีมา
สตํ สหสฺसानิ สเคน กมฺมฺนา
คฺวุตฺติ อชฺฌปคฺตา ยสฺสฺสินี
โอภาสยํ ติฏฺฐตฺติ ปุพฺพเทวตา
สตี อธิคฺคยฺห ยถา วิโรจติ
นคฺขตฺตราชาริว ตารกาณฺณ
คเถว คฺวุ อจฺจราสจฺจณํ อิมํ
ททฺทลฺลมาณา ยสฺสา วิโรจติ
กฺวุโต นฺ อากมฺม อโนมทฺสฺสเน
อุปปฺนฺนา คฺวุ ภาวนํ มมํ อิทํ
พฺรหฺมํว เทวา ติทฺธา สหินฺนทกา
สพฺเพ น คปฺปามเส ทฺสฺสเนน ตนฺตฺติ ฯ
ยเมตํ สกฺก อณฺุจฺจเส มมํ
กฺวุโต จฺจตา อธิ อากตา คฺวุ
พาราณสี นาม ปุรฺตฺติ กาสินํ
คตฺถ ปุเร อโหสี เปสกาธิกา ๒

#๑ ไป. ม. ย. สุนิมมิตํ ฯ ๒ ไป. ม. ย. เกสกาธิกา ฯ

พทุเช จ รมเม จ ปสนฺนมานสา
สงฺฆเม จ เอกนตฺคตา อสฺสยา
อฆณฺทสิทฺทขาปทา อาคตปฺผลา
สมฺโพธิรมเม นียตา อนามยาติ
ตนฺตุยาภินนฺทามเส สุวาคตฺตจ เต
รมฺเมน จ ตฺวํ ยสฺสา วิโรจสิ
พทุเช จ รมเม จ ปสนฺนมานเส
สงฺฆเม จ เอกนตฺคเต อสฺสเย
อฆณฺทสิทฺทขาปเท อาคตปฺผล
สมฺโพธิรมเม นียเต อนามयेติ ฯ
เปสการิยวิมานํ สตฺตฺรสมํ ฯ

อุทฺธานํ

ปณฺจ ปิจา ตโย นาวา ปทีปา ติลทกฺขิณา
เทว ปตี เทว สุณฺนิสา อุตฺตรรา สิริมา เปสการิกา
วคฺโค เตน ปวฺจจตีติ ฯ
อิตฺถิวิมานเ วคฺโค ปจฺโม ฯ
ทฺติโย จิตฺตลตาวคฺโค
[๑๘] ๑ อปี สกฺโกว เทวินฺโท รมเม จิตฺตลตาวเน
สมนฺตา อนฺุปรียาสี นาริคณฺปุรกฺขตา

โอภาเสนฺติ ทิสสา สพฺพา โอสธี วิย ตารกา
เกน เตตาทีโส วณฺโณ เกน เต อธิมฺชฺชติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา
 ปฺจุณามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว
 มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปฺยุณํ
 เกนาสิ เอวณฺชฺชิตานุภาวา
 วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคตฺถาเนน ปฺจุณิตา
ปฺยุหํ ปฺภุจฺจา วิยาภาสิ ยสฺส กมฺมฺสฺสตีหํ ผลํ
 อหํ มนุสฺสเสสฺส มนุสฺสภูตา
 ทาสี อโหสิ ปฺรเปสฺสฺสียา กุเล
อุปาสิกา จกฺขุมโต โคตฺมสฺส ยสฺสฺสโน
ตสฺสา เม นิกฺกโม อาสิ สาสเน ตสฺส ตาทีโน
กามํ ภิชฺชตฺถุ ยํ กาโย เนว อตฺถเตตฺถ สนฺถนํ
สิกฺขาปทานํ ปฺยุจฺจนํ มคฺโค โสวตฺถิโก สีโว
อกณฺฏโก อคฺคหโน อุชฺช สพฺภิ ปเวทีโต
นิกฺกมสฺส ผลํ ปสฺส ยถิหํ ปาปฺปณฺนิตฺติกา
อามนฺตนิกา รณฺโณมฺหิ สกฺกสฺส วสวตฺติโน
สภฺภิจิ ตฺริยสฺสสถานิ ปฺภฺภิโพธิํ กโรนฺติ เม
อาตฺมโป คคฺคโม ภีโม สาธฺวาทิ ปสฺสฺสียो

ไปกุขโร จ สฺพสุโส จ วิชาโมกฺขา จ นาริโย
นนฺทา เจว สฺนนฺทา จ โสณทินฺนา สฺจิมฺหิตา
อาลมพฺุสา มิสฺสเกสี ๑ ปุณฺฑริกาทิ ทารุณี
เอนิปฺสุสา สฺปฺสุสา จ สฺกทฺทา มุทฺทาวที
เอตา อณฺเฐว จ เสยฺยาเส อจฺจฺรานิ ปโปธิกา
ตา มํ กาลฺเณปฺภาคนฺตฺวา อภิภาสนฺติ เทวตา
หนฺท นจฺจาม คายาม หนฺท ตํ รมยामเส
นยิทํ อกตฺปฺญฺณานิ กตฺปฺญฺณานิ เมวิทํ
อโสกํ นนฺทนิ รมมํ ติทฺธานํ มหาวนํ
สฺขํ อกตฺปฺญฺณานิ อธิ นตฺถิ ปรตฺถ จ
สฺขณฺจ กตฺปฺญฺณานิ อธิ เจว ปรตฺถ จ
เตสํ สหพฺุยกามานิ กตฺตพฺุพิ กุสฺลํ พฺุ
กตฺปฺญฺณา หิ โมทฺนฺติ สกฺเค โภกฺสมจฺุคิโนติ ฯ
ทาสีวิมานํ ปจฺมํ ฯ

[๑๕] ๒ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต
โอภาเสนฺติ ทิสฺสา สพฺุพา โอสธี วิย ตารกา
เกน เตตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺุพฺุทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิตา

#๑ ไป. ม. ย. อลฺมพฺุสา มิสฺสเกสี จ ฯ

ปณฺหํ ปุญฺจา วียากาสี ยสฺส กมฺมสฺสลิทํ ผลํ
เกวณฺณทวารานิกุขมฺม อหุ มยฺหํ นิเวสนํ
ตตฺถ ตํสรมานานํ สวากานํ มहेสินํ
โอรุทํ กุมฺมาลํ ทากํ โธณโธวีรภยจฺหํ
อทาสี อชฺชุตฺเตสุ วิปฺปสฺนเนน เจตสา
จาทุททสึ ปณฺจทสึ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมี
ปาฎิหารียปกฺขณฺจ อญฺจงฺคสฺสสมาคตํ
อุโปสถํ อุปวสึ สทา สึเลสุ ตํวฺตา
สณฺณมา ตํวิภาคา จ วิมานํ อวสามหํ
ปาณาติปาตา วิรตา มุสาวาทา จ สณฺณตา
เดยฺยา จ อติจารา จ มชฺชปานา จ อารกา
ปณฺจสิกฺขาปเท รตา อริยสจฺจานโกวิทา
อุปาสิกา จกฺขุมโต โคตมสฺส ยสฺสสิโน
เตน เมตาทิสว วนฺโณ ... เป ...

วนฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

มม จ ภนฺเต วจเนน ภควโต ปาเท สิริสา วนฺตเยยฺยาสี
ลชฺชมา นาม ภนฺเต อุปาสิกา ภควโต ปาเท สิริสา วนฺตตีติ
อนจฺจริยํ โข ปเนตํ ภนฺเต ยํ มํ ภควา อณฺณตรสฺมี สามณฺณผล
พฺยากรเยยฺย ตํ ภควา สกทาคามิผล พฺยาภาสตีติ ฯ

ลชฺชมาวิมานํ ทุตฺติยํ ฯ

[๒๐] ๓ ปิณฺฑทาย เต จรฺนตฺตฺส คฺคฺณฺหิภฺจฺตฺส ตฺมิภฺจฺโถ

ทพิทฺทา กปณฺนา นารี	ปราคาริ อวสุตฺตา ๑
ยา เต อทาสิ อจามิ	ปสนฺนา สเกหิ ปาณฺหิ
ธา หิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ	กั นฺุ สาทิสตฺ คตฺตาติ ฯ
ปิณฺฑทาย เม จรฺนตฺตฺส	คฺคฺณฺหิภฺจฺตฺส ตฺมิภฺจฺโถ
ทพิทฺทา กปณฺนา นารี	ปราคาริ อวสุตฺตา ๑
ยา เม อทาสิ อจามิ	ปสนฺนา สเกหิ ปาณฺหิ
ธา หิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ	วิปฺปมฺุตฺตา อิตฺโถ จฺจฺตา
นินฺมฺานรตฺติโน นาม	สนฺติ เทวา มหิฑฺธิกา
ตตฺถ สฺวา สฺวชิตา นารี	โมทิตฺตาจามทายิกา
อโห ทานิ วราก็ยา	กตฺสเป สฺปตฺมิภฺจฺติ
ปฺรารกฺเตน ทานเนน	อิชฺฉิมิตฺถ วต ทกฺขิณา
ยาม เหมสิตฺตํ กเรยฺย	จกฺกวัตติสฺส ราชิโน
นารี สพฺพงกกลฺยาณฺิ	ภตฺตุ จาโนมทฺสุตฺติกา
เอตฺสฺสาจามทานสฺส	กณฺิ นาคุณฺฺนติ สฺโสฬฺสิ
สตี นิกฺขา สตี อสฺสา	สตี อสฺสตรึ รธา
สตี กณฺฺณาสหฺสฺสานิ	อามตฺตมณฺฺนิกฺกณฺฺทลา
เอตฺสฺสาจามทานสฺส	กณฺิ นาคุณฺฺนติ สฺโสฬฺสิ
สตี เหมวตฺตา นาคา	อีสา ทนฺฺตา อรุฬฺฺหฺวา
สฺวณฺฺณกจฺจมา มาตฺงฺคา	เหมกปฺปนิवासฺสา

#๑ อปฺสุตฺตาติปิ ฯ

เอตฺตสาจามทานสฺส กถิ นาคุณฺณติ โสฬสึ
จตุณฺนํ มหาทีปานิ อีสฺสรํ โยธ การเย
เอตฺตสาจามทานสฺส กถิ นาคุณฺณติ โสฬสินฺติ ฯ
อจามทายิกาวิมานํ ตตฺถิ ฯ

[๒๑] ๔ จณฺฑาถิ วนฺท ปาทานิ โคตมสฺส ยสฺสสิโน
ตเมว อนุกมฺบาย อฏฺฐาถิ อิติสฺตฺตโม
อภิปฺปสาเทหิ มนฺ อรหนฺตมฺหิ ตาทิเน ๑
ชิปฺปมฺลชฺติกา ๒ วนฺท ปริตฺตํ ตว ชีวิตฺนฺติ ฯ
โจทิตา ภาวิตฺตฺเตน สรีรฺนฺติมชารินา
จณฺฑาถิ วนฺท ปาทานิ โคตมสฺส ยสฺสสิโน
ตเมนํ อวชิ กาวิ จณฺฑาถิ ปญฺชลิ จิตฺ
นมสฺสมานํ สมฺพุทฺธํ อนุชการเ ปภฺงกรํ
ชีณาสวํ วิคฺตรชฺ อเนญฺชํ

[๒]

เทวิทฺธิปฺตฺตา อฺปสงฺกมิตฺวา
วนฺทามิ ตํ วีร มหาณุภาว
สุวณฺณวณฺณา ชลิตา มหายสา
วิมาน โมรฺยุห อเนกจิตฺตา
ปริวาริตา อจฺจราสงฺคเณน
กา ตวํ สุเถ เทวเต วนฺทเส มมฺ (อิตฺติ) ฯ

อหิ ภทฺนเต จณฺฑาถิ ตยา ๔ วีเรน เปลิตา

#๑ ไป. ตาทิโน ฯ ม. ย. ตาทินิ ฯ ๒ ม. ย. ชิปปิ ปญชติกา ฯ ๓ ไป. ม. ย. เอกิ

#อารญญมฺหิ รโห นิสินฺนํ ฯ ๔ ย. ตโย ฯ

วณฺเฑี อรหโต ปาเท โคตมสฺส ยสฺสสิโน
สาหิ วณฺเฑิตฺวา ปาทานิ จุตฺตา จณฺฑทาลโยนินยา
วิมานํ สพฺพโส ภาทํ อุปฺปนฺนํ มหิ นนฺทเน
อจฺจนํ สหสฺसानิ ปุรฺกฺขิตฺวา มํ ติฏฺฐนฺติ
ตาสาหิ ปวรา เสฏฺฐา วณฺณเนน ยสฺสายุนา
ปฺหุตฺตกตฺถยาณา สมฺปชานา ปตฺติสฺสตา
มุนี การุณิกิ โลเก ภาเน วณฺเฑิตฺวามาคตาติ
อิทํ วตฺวาน จณฺฑทาลิ กตฺถญฺจกเวทินิ
วณฺเฑิตฺวา อรหโต ปาเท ตตฺถเวว นฺตรชายตีติ ฯ
จณฺฑทาลิวิมานํ จตฺตถํ ฯ

[๒๒] ๕ นีลา ปิตา จ กาพา จ มณฺชิฏฺฐา อถ โลหิตา
อฺจฺจาวจานํ วณฺณานํ กิณฺชกฺขปริวาริตา
มณฺฑารวานํ ปุปฺพานํ มาลี ชาเรสิ มุทฺธนิ
นยิเม อณฺเณสุ กาเยสุ รุกฺขา สนฺติ สุเมธเส
เกน กายํ อุปฺปนฺนา ตาวตีสิ ยสฺสสิณี
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข กิณฺส กมฺมสฺสสิทํ ผลํ (อิติ) ฯ
ภทฺทิตฺถิกาคิ มํ อณฺเณสิสุ กิมฺพิลาโย อุปาสิกา
สทฺธาสิเลน สมฺปนฺนา สํวิภาครตา สทา
อจฺจาทนฺนจ ภาตฺถนฺนจ เสนาสนํ ปทีปฺย
อทาสี อฺชฺชุตฺเตสุ วิปฺปสนฺเนน เจตฺตา

จาดุททสี่ ปณฺจทสี่ ยา จ ปกฺขสุส อญฺจมี
ปาฎิหารียปกฺขณฺจ อญฺจํคฺคฺสุสมาคตฺ
อุโปสถํ อุปวสี สทา สีเล สุสํวตา
ปาณาติปาตา วิรตา มุสาวาทา จ สณฺณตา
เถยฺยา จ อติจารา จ มชฺชปानา จ อารกา
ปณฺจสีกฺขาปเท รตา อริยสจฺจาน โภวิทา
อุปาสิกกา จกฺขุมโต อปฺปมาทวิทารินี

กตาวกาสา กตกฺุสลา ตโต จุตา

สยมฺปภา อญฺุวิจรามิ นนฺทนํ

ภิกฺขุ จาหํ ปรมหิตานุกมฺปเก

อโภชยี่ ตปสฺสุสิยํ มหามุณี

กตาวกาสา กตกฺุสลา ตโต จุตา

สยมฺปภา อญฺุวิจรามิ นนฺทนํ

อญฺุจํกิกํ อปฺริमितํ สุขาวหํ

อุโปสถํ สคฺคตมฺปาวสี อหํ

กตาวกาสา กตกฺุสลา ตโต จุตา

สยมฺปภา อญฺุวิจรามิ นนฺทนฺนฺติ ฯ

ภทฺทิตฺติกาวิมานํ ปณฺจมํ ฯ

[๒๓] ๖ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสึ เทวเต

โอภาเสนฺติ ทิสสา สพฺพา โอสธี วิย ตารกา

เกน เตตาทีโส วนฺโณ เกน เต อธิมฺชณฺติ
อุปฺชฺชุนฺติ จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา
 ปฺจฺฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว
 มนุสฺสภูตา กิมกาสิ ปุณฺณํ
 เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา
 วนฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปฺลฺลํ ปฺภุจฺจา วิยาภาสิ ยสฺส กมฺมฺสฺสึทํ ผลํ
 โสณฺทินฺนาติ มํ อณฺณิสุ นาลนฺทายํ อุปาสิกา
 สทฺธาสิเลน สมฺปนฺนา ตํวิภาครตา สทา
 อจฺฉาทนฺณจ ภคฺตณฺจ เสนาสนํ ปทีปฺยํ
 อทาสิ อฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺช วิปฺปสนฺเนน เจตฺตา
 จาทฺต
 ปาฏฺฐิหาริยปฺกฺขณฺจ อญฺจจฺจจฺจจฺจจฺจจ
 อุโปสถํ อุปวสี สทา สีเล สฺสํวฺวตา
 ปาณาติปาตา วิรตา มุสาวาทา จ ๑ สณฺณตฺตา ๒
 เถยฺยา จ อติจารา จ มชฺชปานา จ อารกา
 ปฺลฺลจฺฉิ กฺุขาปเท รตา อริยสจฺจจฺจจ จโกวิทา
 อุปาสิกา จกฺขุมโต โคตฺตมฺสฺส ยสฺสฺสฺสโน
 เตน เมตาทีโส วนฺโณ ... เป ...

#๑ ไป. ย. จสทฺโท นตฺติ ฯ ๒ ไป. ย. สฺสณฺณตฺตา ฯ

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โศณทินฺนาวิมานํ ญฺญํ ฯ

[๒๔] ๗ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตํวํ ติฏฺฐสฺสี เทวเต

โองาเสนฺตึ ทิสฺสา สพฺพา โอสฺรี วิย ตารกา

เกน เตตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคตฺถาเนน ปุจฺฉิตา

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อุโปสธาติ มํ อณฺณิสฺสุ สาเกตายํ อุปาสิกา

สทฺธาสิเลน สมฺปนฺนา ตํวิภาครตา สทา

อจฺฉาทนณฺจ ภคฺตณฺจ เสนาสนํ ปทีปียํ

อทาสี อฺชฺชฺญเตสุ วิปฺปสนฺเนน เจตสา

จาตฺตทฺทสึ ปณฺจทสึ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมี

ปาฎิหาริยปกฺขณฺจ อญฺจงฺคสฺสสมาคตํ

อุโปสถํ อุปวสึ สทา สีเล สฺสํวฺตา

ปาณาติปาตา วิรตา มุสาวาทา จ สณฺณตา

เถยฺยา จ อติจารา จ มชฺชปानา จ อารกา

ปณฺจสิกฺขาปเท รตา อริยสจฺจาน โกวิทา

อุปาสิกา จกฺขุมโต โคตมสฺส ยสฺสึโน

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

อภิกุขณฺ์ นนฺทนํ สุตฺวา ฉนฺโท เม อุปฺปชฺชถ
ตตฺถ จิตฺตํ ปณฺิชาย อุปฺปนฺนํหิ นนฺทนํ
นากาสี สตฺถ วจฺนํ พุทฺธสฺสาทิจฺจนฺธฺโน
หิเน จิตฺตํ ปณฺิชาย สมฺหิ ปจฺจฺนฺาตฺวาปีนํ
กัวฺจิริ วิมานสมฺมึ อิท วสฺสสุโปสเถ
เทวเต ปุจฺจิตฺตาจิกฺข ยทิ ชานาสี อายุ โน (อิตฺติ) ฯ
สฏฺฐิวสฺสสทฺสสถานิ [๑] อิท จตฺวา มหามุณี
อิตฺโต จุตฺตา คมิตฺตฺสามิ มนฺุสฺसानํ สหฺพฺยตฺนฺติ ฯ
มา ตฺวํ อุโปสเถ ภยิ สมฺพฺพุทฺธเณนาสิ พฺยากตา
โสตาปนฺนา วิเสสยิ ปหิณา ตว ทฺทคฺคิตฺติ ฯ
อุโปสถวิมานํ สตฺตมํ ฯ

[๒๕] ๘ อภิกุขนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐจฺสิ เทวเต
โอภาเสนฺตี ทิสฺสา สพฺพทา โอสธี วิย ตารกา
เกน เตตาทิสฺโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺจิตฺตา
... เป ... ยสฺส กมฺมฺสฺสิทํ ผลํ
สุนฺิทฺทาติ มํ อณฺเฐส ราชคฺคสมฺมึ อุปาสิกา
สพฺพธาสิเลน สมฺปนฺนา สํวิภาครตา สทา

#๑ ม. ย. ติสฺโส จ วสฺสโกฏฺธิโย ฯ

อจฺฉาทนณฺจ ภคฺตณฺจ เสนาสนํ ปทีปียํ
อทาสี อฺชฺชฺญเตสฺ วิปฺปสนฺเนน เจตสา
จาทุทฺทสึ ปณฺจทสึ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมึ
ปาฎิหาริยฺปกฺขณฺจ อญฺจงฺกสฺสสมาคฺตํ
อุโปสถํ อุปวสึ สทา สึเล สฺสํวฺตฺตา
ป้าณาติป้าตา วิรตฺตา มุส้าวาทา จ สลฺยตฺตา
เถยฺยา จ อติจารา จ มชฺชป้านา จ อารกา
ปณฺจสิกฺขาปเท รตฺตา อริยสจฺจาน โกวิทฺตา
อุป้าสิกา จกฺขุมโต โคตฺมสฺส ยสฺสสิโน
เตน เมตาทิสฺโส วณฺโณ ... เป ...

 วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

 สุนิทฺทาวิมานํ อญฺจมํ ฯ

[๒๖] ๕ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต
โสภาเสนฺตึ ทิสฺสา สพฺพทา โอสธี วิย ตารกา
เกน เตตาทิสฺโส วณฺโณ ... เป ...

 วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตฺตา อตฺตมฺนา โมคฺคตฺถานนํ ปุจฺฉิตฺตา
... เป ... ยสฺส กมฺมฺสฺสึทํ ผลํ
สุนินฺนาติ มํ อณฺณิสฺสุ ราชคหฺสมึ อุป้าสิกา
สทฺฐาสึเลน สมฺปนฺนา สํวิภาครตฺตา สทา

อจฺฉาทนณฺจ ภคฺคตณฺจ เสนาสนํ ปทีปียํ
อทาสี อชฺชภูเตสุ วิปฺปสนฺเนน เจตสา
จาทุทฺทสึ ปณฺจทสึ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมึ
ปาฎิหารียปกฺขณฺจ อญฺจงฺกสฺสมาคตํ
อุโปสถํ อุปวสึ สทา สึเถ สฺสํวฺตา
ป้าณาติป้าตา วิรตฺตา มุส้าวาทา จ สลฺยตฺตา
เถยฺยา จ อติจารา จ มชฺชป้านา จ อารกา
ปณฺจสิกฺขาปเท รตฺตา อริยสจฺจาน โกวิทฺตา
อุป้าสิกา จกฺขุมโต โคตมสฺส ยสฺสสิโน
เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

 วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

 สุทินฺนาวิมานํ นวมิ ฯ

[๒๗] ๑๐ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตํวํ ติฏฺฐสิ เทวเต
 โอภาเสนฺตี ทิสฺสา สพฺพทา โอสธิ วิย ตารกา
 เกน เตตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

 วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

 สา เทวตา อตฺตมฺนา โมคฺคคฺคฺคาเนน ปุจฺฉิตฺตา
 ... เป ... ยสฺส กมฺมฺสฺสลิทํ ผลํ

 อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสญฺจ

 ปุริมาย ชาตียา มสฺสสฺสโลเก

อททลั วัรชั พุทฺธั วิปฺปสนฺนมนฺนาวิลั
ตสฺส อทาสีหิ ภิกฺขุํ ปสนฺนา สเกหิ ปาณิหิ
เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...
 วณฺโณ จ เม สพุพพิสา ปภาสตีติ ฯ
 ภิกฺขาทายิกวิมานั ทสมั ฯ

[๒๘] ๑๑ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตุวั ติฏฺฐสิ เทวเต

โอภาเสนฺตี ทิสสา สพุพา โอสรี วิย ตารกา
เกน เตตาทิโส วณฺโณ ... เป ...
 วณฺโณ จ เต สพุพพิสา ปภาสตีติ ฯ
 สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺกถฺลลฺลเนน ปุจฺฉิตา
... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลั

 อหิ มนฺสุเสสุ มนฺสุสฺสฏฺตา
 ปุริมาย ชาตียา มนฺสุสฺสโลเก
อททลั วัรชั พุทฺธั วิปฺปสนฺนมนฺนาวิลั
ตสฺส อทาสีหิ ภิกฺขุํ ปสนฺนา สเกหิ ปาณิหิ
เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

 วณฺโณ จ เม สพุพพิสา ปภาสตีติ ฯ
 ทุตฺติยภิกฺขาทายิกวิมานั เอกาทสมั ฯ
 อุทฺทานั
ทาสี เจว ลขฺมา จ อถ อจามทายิกา

จณฺหาที ภทฺทิตฺติกา เจว โสณทินฺนา อุโปสธา
นินฺททา เจว สุทินฺนา จ เทว จ ภิกฺขายทายิกา
วคฺโค เตน ปวฺจจตีติ ฯ
อิตฺถิวิมานเณ ทุตฺติโย วคฺโค ฯ
ภาณวารํ ปจฺมํ ฯ

ตฺติโย ปาริฉตฺตกวคฺโค

[๒๕] ๑ อุพาโร เตยโส วนฺโณ สพฺพา โอบาสเต ทิสา
นาริโย นจฺจนฺติ คายนฺติ เทวปฺตฺตา อลงฺกตา
โมทฺนฺติ ปรีวารฺนฺติ ตว ปุชฺชาย เทวเต
โสวณฺณานิ วิมานานิ ตวิมานิ สุทฺสฺสเน
ตุวปี อีสฺสรา เตสํ สพฺพกามสมิทฺธินํ
อภิชาตา มหนฺตาสี เทวกาเย ปโมทฺสิ
เทวเต ปุจฺจิตาจิกฺข ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลนฺติ ฯ
อหํ มนฺสฺเสสฺส มนฺสฺสฏฺฐตา
ทฺสฺสึเล กุเล สฺมุณฺสา อโหสิ
อสฺสทฺเชสฺส กทฺริเยสฺส สทฺธาสิเลน สมฺปนฺนา

[๑]

ปีณฺฑทาย จรฺมานสฺส อปฺปวฺ เต อทาสีหํ
ตสฺส อทาสีหํ ๒ ปฺปวฺ ปสฺนฺนา สเกหิ ปาณฺหิ

#๑ ไป. ม. ย. ตทาหํ สสฺสฺยาจิกฺขี สมฺโณ อากโต อิทฺ ๑ ๒ ม. ย. อทาสีหํ ฯ

อิตฺตฺสา สสุสิ ปริภาสิ อวินีตา ตฺวํ วฐุ
น มํ สมปุจฺฉิตฺตํ อิจฺฉิ สมณฺสส ททามหิ
ตโต เม สสุสิ กุปีตา ปหาสิ มุสเสน มํ
กฺกฺกฺกณฺนิ อวชิ มํ นาสกฺขี ชีวิตฺตํ จิริ
สาหิ กายสฺส เกทา จ วิปฺปมฺตฺตา ตโต จูตา
ดาวตีสานํ เทวานํ อุปฺปนฺนา สหพฺยตํ
เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
อุพฺพารวิมานํ ปจฺฉมํ ฯ

[๓๐] ๒ โอภาสยิตฺวา ปจฺฉวี สเทวกํ

อติโรจสิ จนฺทิมสุริยา วีย
สิริยา จ วณฺเณน ยเสน เตชสา
พฺรหฺมาว เทวิ ติทเส สหินฺทเก
ปุจฺฉามิ ตํ อุปฺปลมลลชารินิ
อาเวพิณิ กณฺจนสนฺนิกตฺตเจ
อลงฺกเต อุตฺตมวตฺถชารินิ
กา ตฺวํ สุเก เทเวเต วนฺทเส มมํ
กี ตฺวํ ปุเร กมฺมํ อกาสิ อตฺตนา
มนุสฺสญฺญา ปุริมาย ชาตียา
ทานํ สุจฺฉินฺณํ อถ สีลสญฺญมํ

เกนุปปนฺนา สุตฺตี ยสฺสตีนิ

เทวเต ปุจฺฉิตาจิข กิสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลนฺติ ฯ

อิทานิ ฆนฺเต อิมเมว คามํ

ปิณฑาย อมฺหากํ ฆริ อฺปาคมิ

ตโต เต อจฺจุสฺส อทาสี ฆนฺตํ

ปสฺนุนจิตฺตา อตุลา ย ปิตฺยา

สสฺสุ จ ปจฺฉา อนฺนุญฺชเต มมํ

กหฺนฺนุ อจฺจุณ วฐฺเก อวาริ

น ฆทฺตีตํ น จ ฆาทิตํ มยา

สฺนตฺสสฺส ภิกฺขุสฺส สยํ อทาสีทํ

ตฺยํ อิทํ อิตฺสฺสริยํ อโถ มมํ

อิตฺสฺสา สสฺสุ ปรีภาสเต มมํ

ปีจํ คเหตุวา ปหาริ อทาสี เม

ตโต จุตฺตา กาลกตฺมฺหิ เทวตา

ตเทว กมฺมํ กุสฺลํ กตํ มยา

สุขญฺจ กมฺมํ อนฺนุ โภมิ อตฺตนา

เทเวหิ สทฺธี ปริจาริยามํ

โมทามํ กามคฺเชหิ ปญฺจหิ

ตเทว กมฺมํ กุสฺลํ กตํ มยา

สุขญฺจ กมฺมํ อนฺนุ โภมิ อตฺตนา

เทวินฺทคฺคฺตฺตา ติทเสหิ รกฺขิตฺตา
สมปฺปีตา กามคฺคฺเณหิ ปญฺจหิ
เอตาทิสํ ปุญฺญผลํ อนปฺปกํ
มหาวิปากา มม อจฺจุทกฺขิณา
เทเวหิ สทฺฐี ปริจาริยามหํ
โมทามหํ กามคฺคฺเณหิ ปญฺจหิ
เอตาทิสํ ปุญฺญผลํ อนปฺปกํ
มหาชฺชติกา มม อจฺจุทกฺขิณา
เทวินฺทคฺคฺตฺตา ติทเสหิ รกฺขิตฺตา
สทฺสฺสเนตฺโตริว นนฺทเน วเน
ตฺวณฺจ ฆนฺเต อนฺนํปฺกํ วิทฺถุ
อุเปจฺจ วณฺที กุสฺลณฺจ ปุจฺฉิยา
ตโต เต อจฺจุสฺส อทาสี ฆณฺฑิกํ
ปสฺนุนจิตฺตา อตฺถลา ยปีติยาติ ฯ
อจฺจุวิมานํ ทฺตฺติยํ ฯ

[๓๑] ๓ ปถลฺงกเสฏฺฐเจ มณฺโฬสวณฺณจิตฺเต

ปฺปฺปฬากิณฺเณ สยเน อุพาเร
ตตฺถจฺฉลฺสิ เทวิ มหฺนฺนภาเว
อจฺจาวจา อิทฺธิวิภูพฺพมานา
อิมํ จ เต อจฺจราโย สมนฺตโต

นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ

เทวิทุธิปตฺตาสี มหानุภาเว

มนุสฺสภูตา กิมกาสี ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีต ๗

อหํ มนุสฺสเสสุ มนุสฺสภูตา □

อหฺมเต กุเล สฺมุณฺนิสา อโหสิ

อกุโกธนา ภตฺตวสานุวตฺตินี

อปปมตฺตา อุโปสเถ

มนุสฺสภูตา ทหฺรา อปาปีกา

ปสฺนุนจิตฺตา ปติมาภีรชฺชียี

ทิวา จ รตฺโต จ มนาปจารินี

อหํ ปุเร สีลวตี อโหสิ

ปาณาติปาตา วิรตา อโจริยา

สํสฺสทฺชกาเย สฺสจิปฺรหฺมจารินี

อมชฺชปานา จ มุสา อภาณิ

สิกฺขาปเทสุ ปรีปฺรการินี

จาทฺตทฺทสิ ปญฺจทสิ ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมี

ปาฎิหาริยปกฺขณฺจ ปสฺนุนมานสา อหํ

อญฺจจฺจุเปตํ อนุชฺชมฺมจารินี

อุโปสถํ ปิตมฺนา อุปาวสี
อิมญจ อริยํ อฏฺฐจฺจนฺทเรหุเปตํ
สมาทยิตฺวา กุสลํ สุขุทฺธํ
ปติมฺหิ กลฺยาณวสานฺนวตฺตินี
อโหสี ปุพฺเพ สุกตฺสฺส สาวิกา
เอตาทิสํ กุสลํ ชีวโลเก
กมฺมํ กริตฺวาน วิเสสภาคินี
กายสฺส เกทา อภิสมฺปรายํ
เทวิทฺธิปตฺตา สุกตฺมฺหิ อากตา
วิมานปาสาทวเร มโนรเม
ปริวาริตา อจฺจราสงฺกณฺณ
สยมฺปภา เทวคณา รมนฺติ มํ
ทีฆมายุกี เทววิมานมาคตฺนฺติ ฯ
ปลฺลวงฺกวิมานํ ตตฺถิ ฯ

[๓๒] ๔ ลตา จ สชฺชา ปวรา จ เทวตา
อจฺฉิมฺมุติราชวรสฺส สิริมโต
สุตา จ รณฺโณ เวสฺสวณฺณสฺส ชีตา
ราชี มตี ฐมฺมกฺุณฺเหิ โสภิตา ๑
ปณฺเจตฺถ นาริโย อคมํสุ นฺนฺหายิตฺตุ
สีโตทกํ อุปฺปลีนี สีวํ นที

#๑ โป. ม. โสภถ ฯ

ตา ตตฺถ นุหยิตฺวา รมิตฺวา เทวตา
นจฺจิตฺวา คายิตฺวา สุตฺถลตฺตํ พุริวิ
ปฺจุณามิ ตํ อุปลมฺมาลชารินิ
อาเวพิณิ กาณฺจนสนฺนิภตฺตเจ
ปีตฺรตฺตามุพฺกขิ นเกว โสภณ
ทีฆมายูถิ เกน กโต ยโส ตว
เกนาสิ ภทฺเท ปติโน ปิยตรา
วิสิญฺจกฺกฺขยาณฺตฺรสุส ฐูปโต
ปทกฺขิณา นจฺจกิตฺวาทีเต
อาจิกฺข โน ตฺวํ นรนาโร ปฺจุณิตาติ ฯ
อหํ มนุสฺเสสุ มนุสฺสภูตา
อุพารโภเก กุเล สุณิสสา อโหสี
อกุโกธนา ภตฺตฺวสานุวตฺตินิ
อปฺปมตฺตา อุโปสเถ
มนุสฺสภูตา ทหรา อปาวิกา
ปสฺนฺนจิตฺตา ปติมาภิรราชิ
สเทวโร สสุสุโร สทาสกํ
อภิรราชิ ตมฺหิ กโต ยโส มม
สาหํ เตน กุสเลน กมฺมูนา
จตุพฺพิ จาเนสุ วิเสสมชฺชมา

อายุญจ วณฺณญจ สุขํ พลญจ
จิตฺตํ รัตติํ ปจฺจนฺนุ โภจนฺนปฺปํ
สุตฺตํ นฺนํ ภาสตี ยํ อยํ ลตา
ยํ โน อาปฺปจฺฉิมฺห ๑ อภิตฺตยโน
ปติโน กิรมฺหากํ วิสิญฺจนา นารินํ
คตฺตี จ เนสํ ปวรา จ เทวตา
ปตีสฺสุ ฐมฺมํ ปริจราม สพฺพา
ปติพฺพตา ยถาภวณฺติ อิตฺถิโย
ปตีสฺสุ ฐมฺมํ ปริจราม สพฺพา
ลจฺฉามเส ภาสตี ยํ อยํ ลตา
สีโห ยถา ปพฺพตฺตานํ โคจโร
มหิณฺธโร ปพฺพตฺมาวสิตฺวา
ปสยฺห คณฺตฺวา อิตฺเร จตฺตปฺปเท
ขุทฺตเท มิเค ขาทติ มํส โภชโน
ตเถว สทฺธา อิช อริยสาวิกา
ภตฺตารํ นิสฺสาย ปตีสฺส อณฺุพฺพตา
โกธํ วธิตฺวา อณฺุภฺย มจฺเจโร
สคฺคฺคฺมฺหิ สา โมทติ ฐมฺมจารินีติ ฯ
ลตาวิมานํ จตฺตํ ๑

[๓๓] ๕ สตฺตตฺนตี สุมฺธโร รามณฺเอยํ อวาจยี้

#๑ ไป. ม. ย. อปฺปจฺฉิมฺห ๑

โสมํ รงฺคฺมุหิ อเวหติ สฺรณํ เม โหหิ โกลิยาติ ฯ

อหํ เต สฺรณํ โหมิ อหฺมาจฺริยปฺปชโก

น ตํ ชหิสฺสตี สิสฺโส สิสฺสฺมาจฺริย เชสฺสตีติ ฯ

อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตํวํ ติฏฺฐตี เทวเต

โสภาเสนฺตี ทิสฺสา สพฺพา โอสฺสี วิย ตารกา

เกน เตตาทีโส วณฺโณ เกน เต อิชฺมิชฺชติ

อุปฺปชฺชนฺตี จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปฺจุฉามิ ตํ เทวิ มหฺานุภาเว

มนฺุสฺสญฺตา กิมกาตี ปฺญณํ

เกนาตี เอวณฺชติตฺตานูภาวา

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺกตฺตฺตานนฺน ปฺจุฉิตฺตา

ปฺญหํ ปฺญฺจา วิยาภาตี ยสฺส กมฺมฺสฺสตีทํ ผลํ

วตฺตตฺตมฺทายิกา นารี

ปวฺรา โหติ นเรสุ นารีสุ

เอวํ ปิยฺรูปทายิกา มนาปํ

ทิพฺพิ์ สา ลภเต อุเปจฺจ จานํ

ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ

อจฺจฺรา กามวณฺณินิหฺมฺสมิ

อจฺจฺราสทฺสฺสาหํ ปวฺรา

ปสฺส ปุณฺณานิ วิปากิ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

อิตรํ จตฺตวิมานํ ยถา วตฺตททายิกวิมานํ ตถา วิตฺถาเรตพฺพิ ฯ

(๑) อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมณา โมกฺกผลฺลาเนน ปุจฺจिता

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลิ

ปุปฺพตฺตมททายิกา นารี

ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ

เอวํ ปิยรूपททายิกา มนาปี

ทิพฺพิ สา ลภเต อุเปจฺจ จานํ

ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ

อจฺจรา กามวณฺณินิหฺมสฺมิ

อจฺจราสทฺสสาหิ ปวรา

ปสฺส ปุณฺณานิ วิปากิ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

(๒) อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสฺสิ เทวเต

... เป ... โอสรี วิย ตารกา
เกน เตตาทีโส วนฺโณ ... เป ...
 วนฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อุตฺตมนา โมกฺคผลฺลาเนน ปุจฺจिता
... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ
 คณฺฐคฺคตฺตมทายิกา นารี
 ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ
 เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปี
 ทิพฺพิ์ สา ลภเต อฺเปจฺจ จานํ
 ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ
 อจฺจรา กามวณฺณินิหฺมสฺมิ
 อจฺจราสหสฺสาหํ ปวรา
 ปสฺส ปุณฺณานํ วิปากํ
เตน เมตาทีโส วนฺโณ ... เป ...
 วนฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

(๑) อภิกฺกนฺเตน วนฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต
 โอภาเสนฺตี ทิสสา สพฺพา โอสรี วิย ตารกา
เกน เตตาทีโส วนฺโณ ... เป ...
 วนฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมณา โมคฺคคฺคฺคาเนน ปุจฺจिता

... เป ... ยสุส กมฺมสุสิทฺธิ ผลํ

ผลุตฺตมทายิกา นารี

ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ

เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปี

ทิพฺพิ สา ลภเต อุเปจฺจ จานํ

ตสุสา เม ปสฺส วิมานํ

อจฺจรา กามวณฺณินิหมฺมุมิ

อจฺจราสหฺสฺสาหํ ปวรา

ปสฺส ปุณฺณานํ วิปากํ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

(๕) อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต

โอภาเสนฺตี ทิสฺสา สพฺพทา โอสธี วิย ตารกา

เกน เตตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมณา โมคฺคคฺคฺคาเนน ปุจฺจिता

... เป ... ยสุส กมฺมสุสิทฺธิ ผลํ

รสฺตฺตมทายิกา นารี

ปวรา โหติ นเรสุ นารีสุ
เอวํ ปิยรูปทายิกา มนาปี
ทิพพิ สาทกเต อุเปจจ จานํ
ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ
อจฺจรา กามวณฺณินิหฺมสมฺมิ
อจฺจราสหฺสฺสาหํ ปวรา
ปสฺส ปุณฺณานํ วิปากํ
เคน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...
วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

อภิทุกนฺเตน วณฺเณน ยา ตํวํ ติฏฺฐสฺสี เทวเต
... เป ... โอสธี วิย ตารกา
เคน เตตาทีโส วณฺโณ ... เป ...
วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมกฺคฺคฺคาเนน ปุจฺจिता
... เป ... ยสฺส กมฺมฺสฺสึทํ ผลํ
คณฺธปฺลยจฺจฺกุลิกํ อหฺมทาสี
กสฺสปสฺส ภควโต ฐปฺสุมิ
ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ
อจฺจรา กามวณฺณินิหฺมสมฺมิ

อจฺจราสหัสสาหํ ปวรา

ปสฺส ปุณฺณานํ วิปากํ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

อิตรํ จตฺตวิมานํ ยถา คณฺฐปณฺจจฺกุลิกํ วิมานํ ตถา

วิตฺถาราเรตพฺพํ ฯ

(๑) อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมณา โมกฺกคฺคฺคาเนน ปุจฺฉิตา

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

ภิกฺขุ จาหํ ภิกฺขุณีโย จ

อทุทฺตาสามี ปนฺถปฺปฏิปฺนฺเน

เตสาหํ ฆมฺมํ สุตฺวาน

เอฏฺโฐปฺสถํ อุปฺวาสิสฺสํ

ตสฺสสา เม ปสฺส วิมานํ

อจฺจรา กามวณฺณินิหฺมสฺมิ

อจฺจราสหัสสาหํ ปวราภ

ปสฺส ปุณฺณานํ วิปากํ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

(๒) อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺคตฺตฺตานนฺ ปุจฺจिता

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อุทฺเท จิตฺตา อุทฺทํ อทาสี

ภิกฺขุโน จิตฺเตน วิปฺปสฺสนนฺ

ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ

อจฺจรา กามวณฺณินิหฺมสฺมิ

อจฺจราสทฺสฺสาหํ ปวรา

ปสฺส ปุณฺณานํ วิปากํ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

(๑) อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺคตฺตฺตานนฺ ปุจฺจिता

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

สสฺสฺสฺยจาทิ สสฺสฺเร จ

จณฺฑิเก โภชนเณ จ ผรุเส จ

อนุสฺสฺยฺยิกา อุปฺภูจาสี

อปฺปมตฺตา สเคน สีเสน

ตฺสฺสา เม ปสฺส วิมานํ

อจฺจรา กามวณฺณินิหฺมฺสฺมิ

อจฺจราสฺสฺสาหํ ปวรา

ปสฺส ปุณฺณานํ วิปากํ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

(๕) อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺกฺลฺลาเนน ปุจฺฉิตา

... เป ... ยสฺส กสฺมฺสฺสึทํ ผลํ

ปรกมฺมการินี ๑ อาสี

อตฺถนาตฺนุทิตา ทาสี

อกุโธรนา อนติมานี ๒

สํวิภาคินี สกสฺส ภาคสฺส

ตฺสฺสา เม ปสฺส วิมานํ

อจฺจรา กามวณฺณินิหฺมฺสฺมิ

อจฺจราสฺสฺสาหํ ปวรา

#๑ โป. ม. ปรกมฺมการี ฯ ยู ปรกมฺมการี ฯ ๒ ม. นาติมานี ฯ

ปสฺส ปุณฺณานิ วิปากิ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสฺสี เทวเต

... เป ... โอสถี วิย ตารกา

เกน เตตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมกฺกถฺลลฺลาเนน ปุจฺฉิตา

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลิ

จีโรทนมฺหิ อทาสี

ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรฺนตฺสส

ตฺสสา เม ปสฺส วิมานิ

อจฺฉรา กามวณฺณินิหฺมสฺมิ

อจฺฉราสทฺสสาหิ ปวรา

ปสฺส ปุณฺณานิ วิปากิ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

เตสุ ปญฺจวิสตฺติวิมานิ ยถา จีโรทนทายิกาวิมานิ ตถา วิตุถาเรตพฺพิ ฯ

อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมกฺคตฺตฺตานนฺ ปุจฺฉิตา

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

(๑) ฌาณิตํ อหฺมทาสี

(๒) อุกฺกุขณฺฑิกํ ... เป ...

(๓) ติมฺพฺรุตํ

(๔) กกฺการุกํ ๑

(๕) เอพาลุกํ

(๖) วลฺลิตฺปกํ ๒

(๗) พารุสํ

(๘) หตฺถปฺปตาปํ

(๙) สากมฺภูจึ

(๑๐) ปุปฺพกมฺภูจึ

(๑๑) มฺลทํ

(๑๒) นิมฺพมฺภูจึ

(๑๓) อมฺพกณฺฑิกํ

(๑๔) โทณฺนิมฺมุชฺชนํ ๓

(๑๕) กายพฺนฺธนํ

(๑๖) อัสพฺนฺธกํ ๔

#๑ ม. ยฺ. กกฺการิกํ ฯ ๒ ม. ยฺ. วลฺลิตฺผลํ ฯ ๓ ม ... นิมฺมุชฺชนี ฯ ๔ โป. ม.

#อัสพฺนฺธกํ ฯ ยฺ. อัสวณฺฑิกํ ฯ

(๑๗) อโยคปตฺตํ

(๑๘) วิฐปนํ

(๑๙) ตาลปณฺณํ ๑

(๒๐) โมรหตฺถํ

(๒๑) ฉตฺตํ

(๒๒) อุปาหนํ

(๒๓) ปูว์

(๒๔) โมทกํ

(๒๕) สกฺขลํ ๒

ภิกฺขุโน ปิณฺฑทาย จรณฺตสฺส

ตสฺสา เม ปสฺส วิมานํ

อจฺจรา กามวณฺณินิหมสฺมิ

อจฺจราสทสฺสาหํ ปวรา

ปสฺส ปุณฺณานํ วิปากํ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สุวาคตํ วต เม อชฺช สุปฺปภาตํ สุหุญฺจิตํ

ยํ อทุทลํ เทวตาโย อจฺจรา กามวณฺณินิโย

ตาสาหํ ชมฺมํ สุตฺวาน กาหามิ กุสลํ พหุํ

ทานน สมฺจริยาย สํยเมน ทเมน จ

สาหํ ตตฺถ คมิสฺสามิ ยตฺถ คนฺตุวา น โสจเรติ ฯ

กุตฺตลวิมานํ ปณฺจมนํ ฯ

#๑ ม. ย. ตาลวณฺจํ ฯ ๒ ม. สกฺขลิกํ ฯ

[๓๔] ๖ ทททลฺลมานา วณฺเณน ยสฺสสา จ ยสฺสสินี

สพฺเพ เทเว ตาวตีเส วณฺเณน อติโรจสี
ทสฺสนํ นาภิชานามิ อิทํ ปจฺมทสฺสนํ
กสฺมา กายา นุ อากมฺม นามเนน ภาสเส มมนฺติ ฯ
อหํ ภทฺเท สุกทฺทาสี ปุพฺเพ มานุสเก ภเว
สหกรียา จ เต อาสี ภคินี จ กนิฏฺฐกา
สาหํ กายสฺส เกทาย วิปฺปมฺตฺตา ตโต จฺจตา
นิมฺมานรตีเทวานํ อูปปนฺนา สหพฺยตฺนฺติ ฯ
ปฺหุตกตฺกถฺยาณา เต เทเว ยนฺติ ปาณินो
เยสํ ตฺวํ กิตฺตยิสฺสตี สุกทฺเท ชาตีมตฺตโน
กถํ ตฺวํ เกน วณฺเณน เกน วา อนุสาตีตา
กิตฺติเสเนว ทานเนน สุพฺพเตน ยสฺสสินี
ยสํ เอตาทิสํ ปตฺตา วิเสสํ วิปฺลมชฺฌคา
เทเวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข กิสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ (อิตฺติ) ฯ
อญฺเจว ปิณฺฑปาตานิ ยํ ทานํ อททํ ปุเร
ทกฺขิณฺเอยสฺส สจฺจสฺส ปสฺนฺนา สเกหิ ปาณินิ
เตน เมตาทิสो วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

อหํ ตยา พหุตเร ภิกฺขุ สลฺยเต พุรหฺมจาริโน
ตปฺเปสึ อนฺนปानเนน ปสฺนฺนา สเกหิ ปาณินิ

ตยา พหุตรี ทตฺวา หีนกายุปคา อหํ
กถํ ตฺวํ อปฺปตฺริ ทตฺวา วิเสถํ วิปฺลนชฺชคคา
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข กิสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ (อิติ) ฯ
มโนภาวนีโย ภิกฺขุ สนนฺทิฏฺฐโจ เม ปุเร อหุ
ตาทํ ภคฺเตน นิมฺนเตสึ เรวตํ อตฺตนญฺจมํ
โส เม อตฺตปุเรกฺขาโร อนุกมฺปาย เรวโต
สงฺฆเม เทหิตี มํ อโวจ ตสฺสทาหํ วจันํ กรี
สา ทกฺขิณา สงฺฆคตา อปฺปเมยฺยา ปตฺติญฺจिता
ปุคฺคเลสุ ตยา ทินฺนํ น ตํ ตว มหปฺผลนฺติ ฯ
อิทาเนวาทํ ชานามิ สงฺฆเม ทินฺนํ มหปฺผลํ
สาหํ คนฺตฺวา มนฺนุสฺสตฺตํ วทญฺญู วิตมจฺจรา
สงฺฆเม ทานํ ทสฺสามิหํ อปฺปมคฺตา ปฺนปฺปฺนนฺติ ฯ
กา เอสา เทวตา ภทฺเท ตยา มนฺตยเต สห
สพฺเพ เทเว ตาวตีสเ วณฺเณน อติโรจติ (อิติ) ฯ
มนฺนุสฺสญฺจตา เทวินฺท ปุพฺเพ มานุสเส ภเว
สหกริยา จ เม อาสิ ภคินี จ กนิญฺจกา ๑
สงฺฆเม ทานานิ ทตฺวาน กตฺตฺพญฺญา วิโรจติ (อิติ) ฯ
ธมฺเมเน ปุพฺเพ ภคินี ตยา ภทฺเท วิโรจสิ
ยํ สงฺฆสฺมี อปฺปเมยฺเย ปตฺติญฺจาเปสิ ทกฺขิณํ
ปุจฺฉิตโต หิ มยา พุทฺโธ คิञฺฉณญฺจสฺมี ปพฺพเต

#๑ ม. ยุ กนิญฺจิกา ฯ

วิปากํ สํวิภาคสุส ยตถ ทินฺนํ มหปฺผลํ
ยชมานานํ มนุสฺसानํ ปุณฺณเปกฺขาน ปาณินํ
กโรนฺตุ ๑ โอปธิกํ ปุณฺณํ ยตถ ทินฺนํ มหปฺผลํ
ตํ เม พุทฺโธ วิทยาภาสิ ชานํ กมฺมผลํ สกํ
วิปากํ สํวิภาคสุส ยตถ ทินฺนํ มหปฺผลํ
จตฺตารอ จ ปฏฺิปนฺนา จตฺตารอ จ ผล จิตฺตา
เอส สงฺโฆ อชฺชภูโต ปุณฺณาสีลสมาหิโต
ยชมานานํ มนุสฺसानํ ปุณฺณเปกฺขาน ปาณินํ
กโรนฺตุ ๑ โอปธิกํ ปุณฺณํ สงฺฆे ทินฺนํ มหปฺผลํ
เอโส หิ สงฺโฆ วิปฺโล มหคฺคโต
เอสปฺปเมยฺโย อุตฺธีว สาคโร
เอเต หิ เสฏฺฐา นรวิริยสวภา
ปภงฺกรา ฌมฺมกถํ อุตฺธิรยฺนติ
เตสํ สุตินฺนํ สหฺตุํ สฺยิฏฺฐํ
เย สงฺฆมฺพุทฺธิสฺส ททฺนฺติ ทานํ
สา ทกฺขิณา สงฺฆคตา ปตฺติฏฺฐิตา
มหปฺผลา โลกวิฑูหิ วนฺณิตา
เอตาทิสํ ปุณฺณมนุสฺสรนฺตา
เย เวทชาตา วิจฺรนฺติ โลเก
วิเนยฺย มจฺเจรมลํ สมฺมถํ

#๑ กโรตฺนฺติปิ ทิสฺสตี ฯ

อนินฺนิตฺตา สกฺกมฺเปนฺติ จานนฺติ ฯ

ททฺทลฺลวิมานํ ฌฏฺฐํ ฯ

[๓๕] ๗ ผลิกรชตเหมชาลจฺจนฺนํ

วิวิธวิจิตรตมทฺทลํ สุรมมํ

พฺยมฺหํ สุนิมฺมิตํ โตรณฺูปปฺนฺนํ

รฺจฺจูปกิณฺณมิตํ สุภํ วิมานํ

ภาติ จ ทส ทิสานเภา สุริโย

สฺรเท ตมฺนุโท สหสฺสรํ

ตถา ตปฺติมิตํ ทว วิมานํ

ชลมิว ฐุมลฺลโฆ นิเส นภกฺเค

มฺสตีว นยฺนํ สฺเตริตา

อากาเส จปฺติมิตํ มนฺจลฺลํ

วิณามุรชสมฺมตาพมฺภูฏฺฐํ

อิทฺธํ อินฺทปฺริ ยถา ทว ยิํ

ปทฺมกฺกมฺทอฺปฺปลกฺวลฺลํ

โยถิกาภณฺฑิกาโนชกา จ สนฺติ

สาลกฺกสมฺมิตปฺปฺพิตา อโสกา

วิวิธมฺกคฺคสฺคณฺฐเสวิตมิตํ

สฺลพฺลพฺชสฺชกสฺสยฺตุตา

กุสกุสฺสผลิตตดาวลฺมพินฺนีหิ
มณฺเฑชาลสทิสสา ยสฺสฺสินี
รมฺมา โปกฺขรณฺนี อุปฺภูจिता เต
อุทกรุหา จ เยตฺถิ ปุปฺพชาตา
ถลชา เย จ สนฺติ รุกฺขชาตา
มานุสฺสกา อมานุสฺสกา จ ทิพฺพา
สพฺเพ ตฺยหํ นิเวสนมฺหิ ชาตา
กิสฺส สมทมฺสฺส ๑ อํ วิปาโก
เกนาสิ กมฺมผลนิรฺฐปฺปนา
ยถา จ เต อธิคตฺมิทํ วิมานํ
ตทนฺนุปํทํ อวจาสิ ออาหารปฺขเมตฺติ ฯ
ยถา จ เม อธิคตฺมิทํ วิมานํ
โกณฺจมยฺรจ โกรสงฺจจริตฺติ
ทิพฺยปิลวหํสฺราจจฺณณฺ
ทิจการณฺทว โกกิลากินาทิตฺติ
นानาสนฺตฺตานกปฺปฺพรุกฺขวิวิธา
ปาณฺณิขมฺพฺโอสฺกรุกฺขวณฺตํ
ยถา จ เม อธิคตฺมิทํ วิมานํ

#๑ ม. สยฺยณมทมฺสฺสยํ ฯ

คณฺเต ปเวทิสฺสามิ สุโณหิ ภนฺเต

มคฺชวรปฺรตฺถิเมน

นาพกคามโก นาม อตฺถิ ภนฺเต

ตตฺถ อโหสิ ปฺเร สฺสนิสฺสา

เสสวตฺตี ตตฺถ ชานิสฺสุ มมํ

สาหํ อปฺจิตตฺถมฺมกุสลํ

เทวมนุสฺสปฺปฺชิตํ มหนฺตํ

อุปฺติสฺสํ นิพฺพุตํ อปฺปเมยฺยํ

มฺหิตมฺนา กุสฺเมหิ อพฺโภกิริ

ปฺรมคตฺถคตฺถจ ปฺชยิตฺวา

อนฺติมเทหฺรํ อีสึ อุพาริ

ปฺหาย มานุสฺสํ สมุสฺสยํ

ตฺทิสาคตา อฺชมาวสามิ จานฺนฺติ ฯ

เสสวตีวิมานํ สตฺตมํ ฯ

[๓๖] ๘ ปิตวคฺคเถ ปิตฺชเช ปิตาลงฺการภูตฺเต

ปิตนฺตฺราหิ วคฺคฺหิ อปฺลนฺธา ว โสภสิ

กา กมฺพุกาชฺรเช กณฺจนาเวพฺภูตฺเต

เหมชาลกสฺสณฺเน นานารตฺนมาลีนี

โสวณฺณมยา โลहितงฺกมยา จ

มุตตามยา เวฬุริยามยา จ
มसारคลุลา สหโลหิตงกา
ปาเรวตกุจีหิ มณีหิ จิตตตา
โกจิ โกจิ เอตถ มยฺรสุสฺสโร
หิสฺสฺส รณฺโฆ กรวีกสุสฺสโร
เตลฺลํ สโร สุขฺยติ วคฺคฺฐโป
ปณฺจจฺจิกํ ตฺริยมิวปฺปวาทิตํ

รโถ จ เต สฺสฺสโก วคฺคฺฐ ๑ นานารตนจิตตงฺโก ๒
นानาวณฺณิหิ ธาตุหิ สฺสฺสวิตฺโต ว โสภติ
ตสฺมึ รเถ กาลญจนพิมฺพวณฺณเณ
ยตถ จิตา ภาสสิมํ ปเทลฺลํ

เทวเต ปุจฺจิตาจิกฺข กิสฺส กมฺมสฺสฺสิตํ ฝนฺติ ๑
โสวณฺณชาลํ ๓ มณีโสณฺณจิตฺตํ
มุตฺตาจิตฺตํ เหมชาเลน ฌนฺนํ
ปฺริณีพฺพุเต โคตเม อปฺปเมยฺเย
ปสฺนฺนจิตฺตา อหฺมาภิโรปยฺยิ

ตาหํ กมฺมํ กริตฺวาน กุสฺลํ พุทฺธวณฺณิตํ
อเปตโสกา สฺสฺสจิตา สมนฺปโมทามนามยาติ ๑
มลฺลิกาวิมานํ อฏฺฐมํ ๑

#๑ ม. ย. วคฺคฺฐ ๑ ๒ ม. ย. นานารตนจิตฺติโต ๑ ๓ ม. มณีโสณฺณจิตฺติตํ ๑

#ไป. มณีโสวณฺณจิตฺตํ ๑

[๓๗] ๕ กานาม ตฺวํ วิสาถกฺขี รรมเม จิตฺตลดาวเน

สมนฺตา อนฺุปรียาสี นาริณฺณปรุกฺขิตา
ยทา เทวา ตาวตีสฺยา ปวิสนฺติ อิมํ วณฺํ
สโยคฺคา สรธา สพฺเพ จิตฺรา โหนฺติ อิทฺาคตา
ตฺยฺหฺลจฺ อิทฺ ปตฺตาย อฺยฺยานเ วิจฺรณฺติยา
กาเยน ทิสฺสตี จิตฺตํ เกน รฺูปํ ตเวทิสฺ
เทเวเต ปฺุจฺจิตฺตาจิกฺข กิสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ (อิตี ฯ)
เยน กมฺเมน เทวินฺท รฺูปํ มยฺหํ คตี จ เม
อิทฺธี จ อานฺุภาโว จ ตํ สฺุโณหิ ปฺุรินฺทํ
อหํ ราชคฺเห รรมเม สฺุณฺนทา นาม อฺุปาสิกา
สทฺฐาสีเลน สมปฺนฺนา ลํวิภาครตา สทา
อจฺฉาทนฺณจ ภคฺคตฺถจฺ เสนาสนํ ปทีปียํ
อทาสี อฺุชฺชฺุเตสฺุ วิปฺปสนฺเนน เจตสา
จาตฺตทฺทสฺี ปณฺจทสฺี ยา จ ปกฺขสฺุส อฺุจฺจมี
ปาฏีหารียปกฺขณฺจ อฺุจฺจงฺคสฺุสมาคตํ
อฺุโปสถํ อฺุปวสฺี สทา สีเล สฺุสํวฺุตา
ปาณาตีปาตา วิรตา มฺุสาวาทา จ สณฺุณฺตา
เถยฺยา จ อติจารา จ มชฺชปานา จ อารกา
ปณฺจสฺิกฺขาปเท รตา อริยสจฺุจาน โกวิทฺทา
อฺุปาสิกา จกฺขมโต โคตมสฺุส ยสฺุสฺุสิน

ตสฺสา เม ฌาติกุลํ อาสี สทา มาลาภิกขารตี
ตาคํ ภควโต ภูเป สพฺพเมวาทิโรปยี
อุโปสเถวหํ คนฺตุวา มาลาคนฺธวิเลปนํ
ภูปสฺมึ อภิโรเปสึ ปสนฺนา สเกหิ ปาณิหิ
เตน กมฺเมน เทวินฺท รุปํ มยฺหํ คตฺติ จ เม
อิทฺธิ จ อานุกาโว จ ยญฺจ มาลาภิโรปยี
ยญฺจ สीलวตี อาสี น ตํ ตาว วิปฺจจติ
อาสา จ ปน เม เทวินฺท สกทาคามินี สियนฺติ ฯ
วิศาลกฺขิวิมานํ นวมํ ฯ

[๓๘] ๑๐ ปาริฉตฺตเก โกวิพาเร รมณฺีเย มโนรม
ทิพฺพมालํ คนฺธมานา คายนฺตี สมฺปโมทสิ
ตสฺสา เต นจฺจมานาย องฺกมฺงฺเกหิ สพฺพโส
ทิพฺพา สทฺทา นิจฺจรฺนฺติ สวณฺียาม โมนรมา
ตสฺสา เต นจฺจมานาย องฺกมฺงฺเกหิ สพฺพโส
ทิพฺพา คนฺธา ปวายนฺติ สฺจิกฺคนฺธา มโนรมมา
วิวตฺตมฺานา กาเยน ยา เวณฺีสฺส ปิลนฺธนา
เตลฺลํ สฺยฺยติ นิกฺโขโส ตฺริเย ปณฺจจฺกิกเก ยถา
วภูสฺกา วาตฺฐตา วาเตน สมฺปกมฺปิตา
เตลฺลํ สฺยฺยติ นิกฺโขโส ตฺริเย ปณฺจจฺกิกเก ยถา
ยาปี เต สิริสฺมึ มาลา สฺจิกฺคนฺธา มโนรมมา

วาทิ คนฺโธ ทิสสา สพฺพา รุกฺโข มณฺชฺสโก ยถา
ขมายเส ตํ สฺวจิคนฺธํ รุปํ ปสฺสตี อมานุสํ
เทวเต ปุจฺจิตาจิภฺข กิสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ (อิติ ฯ)
ปภสฺสรํ อจฺฉิมนฺตํ วนฺณคนฺเชน สลฺลนฺตํ
อโสกปฺปผมาลาหํ พุทฺธสฺส อุปนามยํ
ตาหํ กมฺมํ กริตฺวาน กุสฺลํ พุทฺธวณฺณิตํ
อเปตโสกกา สฺวจิตา สมฺปโมทามนามยาตี ฯ

ปาริฉตฺตกวิมานํ ทสมํ ฯ

อุทฺธานํ

อุพาริ อฺจฺฉุปลฺลนฺกํ ๑ ลตา จ กุตฺตฺติเลน จ
ททฺทลลล เสสวตี มลฺลตี วิสาถกฺขิ ปาริฉตฺตโก
วคฺโค เตน ปวฺจฺจตีตี ฯ

ปาริฉตฺตกวคฺโค ตตีโย ฯ

จตฺตโก มณฺชฺญจกวคฺโค

[๓๕] ๑ มณฺชฺญจเก ๒ วิมานสมิ โสวณฺณวาลุกสนฺนเต
ปฺลยจฺงกิเณน ตฺริเณน รมสิ สฺปฺปวาทีเต
ตมฺหา วิมานา โอรุยฺห นิมฺมิตา รตนามยา

#๑ ม. อุพาริ ฯ อฺจฺฉุปลฺลนฺโก ฯ ๒ ย. มณฺชฺญจเก ฯ เป ฯ

โศคาหสิ สาลวนํ ปุပ္ผิตํ สพฺพกาลิกํ
ยสฺส ยสฺเสว สาลสฺส มฺเถ คิณฺฐสิ เทวเต
โส โส มฺเถจติ ปุပ္ผานิ โอนมิตฺวา ทมฺมุตฺโตโม
วาเทริตํ สาลวนํ อารุตํ ทิชเสวิตํ
วาทิ คนฺโธ ทิสฺวา สพฺพวา รุกฺโข มลฺลชฺฐโก ยถา
ฌายเส ตํ สฺวจินฺธํ รุปี ปสฺสสิ อมานุสํ
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข กิสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลนฺติ ฯ

อหํ มนุสฺเสสฺสุ มนุสฺสภูตา

ทาสี อัยยิรฺกฺเถ ๑ อหํ

พฺพุทฺธํ นิสินฺนํ ทิสฺวาน สาลปุပ္ผเหิ โอกิรี
วภูตฺถกณฺจ สุกตํ สาลปุပ္ผมยํ อหํ
พฺพุทฺธสฺส อฺปนฺนามีสี ปสฺนฺนา สเกหิ ปาณิหิ
ตาทํ กมฺมํ กริตฺวาน กุสฺลํ พฺพุทฺธวณฺณิตํ
อเปตฺโตสกา สฺวจิตา สมฺปโมทามนฺนามยาตี ฯ

มลฺลชฺฐกวิมานํ ปจฺมํ ฯ

[๔๐] ๒ ปภสฺสวรวณฺณนิเก

สูตรตฺตวตฺถุณิวาสเน

มหิทฺธิเก จนฺทนฺรฺจิริคตฺเต

กา ตฺวํ สุเถ เทวเต วนฺทเส มมํ

ปลฺลงฺโก จ เต มหฺกุโฆ

#๑ ม. อัยยิรฺกฺเถ ฯ ยู. อัยยิรฺกฺเถ ฯ ๒ ยู. จนฺทร ... ฯ

นानารตนจิตฺติโต รุจิโร
ยตฺถ ตฺวํ นิสินฺนา วิโรจสิ
เทวราชาริว นนฺทเน วเน
กึ ตฺวํ ปุเร สุจริตมาจริ ภาทเท
กิสฺส กมฺมสุส วิปากํ อนุโกสิ
เทวโลกสุมี เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข
กิสฺส กมฺมสุสึทํ ฝนฺตึ ฯ
ปิณฑาย เต จรฺนตฺส
มาถึ ผาณิตฺตฺจ อททํ ภาเน
ตฺส กมฺมสุสึทํ วิปากํ
อนุโกมิ เทวโลกสุมี
โหติ จ เม อนุตาโป
อปราชํ ๑ ทฺกฺกฺจิตฺตฺจ เม ภาเน
สาทํ ฆมฺมํ นาสฺโสสิ
สุเทสิตํ ฆมฺมราเชน
ตํ ตํ วทามิ ภาทฺทเน
ยสุส เม อนุกมฺปิโย
โกจิ ฆมฺเมสุ ตํ สมากเปถ
สุเทสิตํ ฆมฺมราเชน
เยสํ อตฺถิ สทฺธา พุทฺธา

#๑ ม. ย. อปรทฺธิ ฯ

ธมฺเม จ สงฺฆมรตเน จ
เต มํ อตีวิโรจนฺติ
อายุนา ยสฺสา สิริยา
ปตาเปน วณฺเณน อุตฺตริตฺรา
อญฺเณ มหิทฺธิกตรา มยา เทวาทิ ฯ
ปกฺสฺสรวิมานํ ทฺติยํ ฯ

[๔๑] ๓ อลงฺกตา กนกกณฺจนาจิตฺ ๑

สุวณฺณชาลจิตฺตํ มหนฺตํ
อภีรฺยุห กชวรี สุกปฺปิตฺ
อิธาคมา เวหาสยํ อนฺตลิกฺเข
นาคสฺส ทนฺเตสฺส ทฺเวสฺส นิมฺมิตา
อจฺโฆทกา ปทฺมินีโย สฺมุลลา
ปทฺเมสฺส ๒ ตฺริยคณา ปวชฺชเร ๓
อิมา จ นจฺจนฺติ มโนหฺราโย
เทวิทฺธิปตฺตาสี มหฺานุภาเว
มนฺุสฺสสฺฐตา กิมกาสิ ปุณฺณํ
เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาวา
วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

#๑ ม. มณิกณฺจนาจิตฺ ฯ โป. ย. มณิกนกณฺจนาจิตฺ ฯ ๒ ย. จสทฺโท ทิสฺสติ ฯ

#๓ ม. ปภิชฺชเร ฯ

พาราณสียํ อุปสงฺกมิตฺวา
พุทฺธสฺสาคํ วตฺถุยฺคํ อทาสี
ปาทานิ วนฺทิตฺวา ฉมา นิสีทึ
จิตฺตาว ๑ ตํ อณฺชลิทํ อทาสี
พุทฺโธ จ เม กณฺจนสนฺนิกตฺตโจ
อเทสยิ สมุทฺยทฺถุขนิจฺจตํ
อสงฺขตํ ๒ ทฺถุขนิโรธสจฺจํ
มคฺคํ อเทสยิ ยโต วิชานิสฺสํ
อปฺปายุกิ กาลกตา ตโต จฺจตา
อุปฺปนฺนา ติทฺธานํ ๓ ยสฺสตีนิ
สทฺถุสฺสาคํ อณฺจตฺตรา ปชฺชาปติ
ยสฺสตฺตรา นาม ทิสาสฺสู วิสฺสฺสตาติ ฯ
นาควิมานํ ตติยํ ฯ

[๔๒] ๔ อภิกฺกนฺเตน วนฺณณฺน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสิ เทวเต
โอภาเสนฺตี ทิสฺสา สพฺพทา โอสฺสี วิย ตารกาณฺ
เกน เตตาทีโส วนฺโณ ... เป ...
วนฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อตฺตมฺนา โมคฺคกฺลฺลาเนน ปุจฺจिता
... เป ... ยสฺส กมฺมฺสฺสึทํ ผลํ

#๑ ม. ย. วิตฺตาว ฯ ๒ ม. ... สสฺสตี ฯ ๓ อุปฺปนฺนา ติทฺสคณฺ ฯ

อหฺลจ พาราณสียํ พุทฺธสฺสาทิจฺจนฺธุโน
อทาสี สุกฺขกฺุมมาลํ ปสนฺนา สเกหิ ปาณิหิ
สูกฺขาย อโลณิกาย จ ปสฺส ผลํ กุมฺมาสปีณฺหิยา
อโลมํ สุขิตํ ทิสฺวา โโก ปุณฺณํ น กริสฺสติ
เตน เมตาทิสฺว วนฺโณ ... เป ...

วนฺโณ จ เม สพฺพทิสฺวา ปภาสตีติ ฯ

อโลมวิมานํ จตฺตถํ ฯ

[๔๗] ๕ อภิกฺกนฺเตน วนฺณเณน ยา ตํวํ ติฏฺฐติ เทวเต

... เป ... โอสธี วिय ตารกา

เกน เตตาทิสฺว วนฺโณ ... เป ...

วนฺโณ จ เต สพฺพทิสฺวา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺกคฺคฺคาเนน ปุจฺฉิตา

... เป ... ยสฺส กมฺมฺสฺสึทํ ผลํ

อหํ อนฺธกวินฺทสฺมี พุทฺธสฺสาทิจฺจนฺธุโน

อทาสี โกลสมฺปากํ กณฺชิทํ เตลฐฺปิถํ

ปิปฺผลฺยา ลสฺสเณน จ มิสฺสํ ลามชฺชเกน จ

อทาสี อฺชฺชภูตสฺมี วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา

ยามฺเหลสิถํ กาเรยฺย จกฺกวตฺติสฺส ราชิโน

นารี สพฺพกฺคฺคฺยาณิ ภตฺตุ จาโนมทฺสฺสิกา

เอตสฺส กณฺชิกทานสฺส กลํ นาคฆนฺติ โสฬสี
สตํ นิภูเขา สตํ อสฺสา สตํ อสฺสตรีรธา
สตํ กณฺณาสหสฺसानิ อามตฺตมณฺิกณฺฑลา
เอตสฺส กณฺชิกทานสฺส กลํ นาคฆนฺติ โสฬสี
สตํ เหมวตา นาคา อีสาทนฺตา อรุพฺพหฺวา
สฺวณฺณกจฺจมา มาตงฺกา เหมกปฺปนิวาสสา
เอตสฺส ๑ กณฺชิกทานสฺส กลํ นาคฆนฺติ โสฬสี
จตฺตุนฺนํปี ปทีปानํ ๒ อิตฺตฺริ โยธ การเย
เอตสฺส กณฺชิกทานสฺส กลํ นาคฆนฺติ โสฬสินฺติ ฯ
กณฺชิกทายิกาวิมานํ ปณฺจมํ ฯ

[๔๔] ๖ อภิกกนฺเตน วณฺณเณน ยา ตฺวํ ตีฏฺจสิ เทวเต

... เป ... โอสรี วย ตารกา
ตสฺสา เต นจฺจมานาย องฺกมจฺเจहि สพฺพโส
ทิพฺพา สทฺธา นิจฺจรฺนฺติ สวณฺิยาม โนรมา
ตสฺสา เต นจฺจมานาย องฺกมจฺเจहि สพฺพโส
ทิพฺพา คนฺธา ปวายนฺติ สฺจิกนฺธา มโนรมา
วิวตฺตมานา กาเยน ยา เวณฺิสฺส ปิลนฺธนา
เตสํ สฺยฺยติ นิกฺโขโส ตฺริเย ปณฺจจฺจิกเก ยถา
วภูสฺสกา วาตฺฐตา วาเตน สมฺปกมฺปิตา
เตสํ สฺยฺยติ นิกฺโขโส ตฺริเย ปณฺจจฺจิกเก ยถา

#๑ ม. เอกสฺส ฯ ๒ โป. ย. จ ทีปานํ ฯ ม. ทีปานํ ฯ

ยาปี เต สิริสี มาลา สัจจินฺธา มโนรมา
วาทิ คนฺโธ ทิสสา สพฺพา รุกฺโข มณฺชฺสโก ยถา
ฆายเส ตํ สัจจินฺธํ รูปํ ปสฺสตี อมานุสํ
เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข กิสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลนฺติ ฯ

สาวตฺถิยํ มยฺห สจี ภทฺนฺเต
สงฺฆสฺส กาทฺธี มหาวิหารี
ตตฺถ ปสฺนฺนา อหฺมานุโมที
ทิสฺวา อการณฺจ ปิยณฺจ เมตฺติ
ดาเยว เม สฺทฺธฺนฺนุโมทนาย
ลทฺธํ วิมานพฺภุตทสฺสเนยฺยํ
สมนฺตโต โสฬสโยชนานิ
เวหาสยํ คจฺฉติ อิทฺธิยา มม

กฺุฎาการา นิเวสา เม วิกตฺตา ภาคโส มิตา
ททฺทลฺลมาณา อภนฺติ สมนฺตา สตโยชนํ
โปกฺขรณฺโถ จ เม เอตฺถ ปุถฺโตมฺนิเสวิตา
อจฺโฆทกา วิปฺปสฺนฺนา โสวณฺณวาลูกสนฺถตา
นानาปทุมสณฺณนฺนา ปุณฺฑริกสโมตตา
สุรกี สมฺปวายนฺติ มนฺลฺลมาลฺลเตริตา
ชมฺพูโย ปนฺสา ตาลา นาพิเกรา วนานิ จ
อนฺโต นิเวสเน ชาตา นานารุกฺขา อโรปีตา ๑

#๑ ไป. ม. ย. อโรปีมา ฯ

นนานาตรียสงฺฆุญฺจ อจฺจราคณโฆสิคฺคํ
โยปี มํ สุปีเน ปสฺเส โสปี วิคฺโคติ สียา นโร
เอตาทิสํ อพฺภูตทสฺสเนยฺยํ วิมานํ สพฺพโส ปภํ
มม กมฺเมหิ นิพฺพตฺตํ อลํ ปุณฺณานิ กาคเว

ดาเยว เต สุทฺธนฺุโมทนาย
ลทฺธํ วิมานพฺภูตทสฺสเนยฺยํ
ยา เจว สทา ทานมทาสี นารี
ตสฺสาคคฺคิ พุทฺธิ กุหิ อฺุปฺปนฺนา สาคคิ ฯ
ยา สทา อหุ มยฺห สขิ ภาทฺนเต
สงฺฆสฺส กาคเรสิ มหาวิหาริ
วิญฺญาตฺธมฺมา สทา อทาสี ทานํ
อฺุปฺปนฺนา นิมนฺมานรตฺติสุ เทเวสุ
ปชาปตฺติ ตสฺส สุนิมฺमितสฺส
อจินฺตียา กมฺมวิปาก ตสฺสาค
ยเมตํ ปุจฺจสิ กุหิ อฺุปฺปนฺนา สาคคิ
ภนฺเต วียากาสี ๑ อนนฺยณฺณา อหํ
เตน หณฺเณปี สมากเปถ
สงฺฆสฺส ทานานิ ททาถ วิคฺคา
ธมฺมณฺจ สฺุณฺณถ ปสนฺนมานสา
สุทฺถลโล ลทฺธโร มนฺุสฺสลาโก

#๑ ไป. พยาคาสี ฯ

ยัมมคัม มคฺคาธิปตี อเทสยิ

พฺรหฺมสฺสโร กณฺจนสนฺนิกตฺตโจ

สงฺฆสฺส ทานานิ ททาถ วิตฺตา

มหปฺผลา ยตฺถ ภาวนฺติ ทกฺขิณา

เย ปุคฺคลา อฏฺฐสฺสตี ปสฺสฺฐา

จตฺตารี เอตานิ ยุกานิ โหนฺติ

เต ทกฺขิณฺเอยยา สฺสคตฺสฺส สาวกา

เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺผลานิ

จตฺตาริ จ ปฏฺธิปนฺนา จตฺตาริ จ ผลเจ จิตา

เอส สงฺโฆ อชฺชฺฐโต ปญฺญาสิลลสมาหิโต

ยชฺฆานานํ มนุสฺसानํ ปุญฺญเปกฺขาน ปาณินํ

กโรนฺตํ โอปธิกํ ปุญฺญํ สงฺฆเ ทินฺนํ มหปฺผลํ

เอโส หิ สงฺโฆ วิปฺปโล มหคฺฆโต

เอสปฺปเมยฺโย อุตฺธิว สาคโร

เอเตหิ เสฏฺฐา นรวิริยสาวกา ๑

ปภงฺกรา ฐมฺมมูทึรยฺนฺติ

เตสํ สฺสทินฺนํ สฺสคตฺตํ สฺสยฺยิจฺจํ

เย สงฺฆมฺมทฺทิสฺส ททฺนฺติ ทานํ

สา ทกฺขิณา สงฺฆคตา ปตฺติฏฺฐิตา

มหปฺผลา โลกวิฑูหิ วนฺณิตา

#๑ ม. ย. นรวิริยสาวกา ฯ

เอตาทิสํ ปุณฺณมนุสฺสรนฺดา

เย เวทชาตา วิจรนฺติ โลเก

วิเนยฺย มจฺเจรมลํ สมฺมุตฺ

อนินฺนิตฺตา สกฺกมฺเปนฺติ จานนฺติ ฯ

วิหารวิมานํ ฉญฺจํ ฯ

ภาณวารํ ทูตฺยํ ฯ

[๔๕] ๘ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมกฺคตฺตานนฺน ปุจฺฉิตฺตา

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อินฺทิวรานํ หตฺถกํ อหฺมทาสี

ภิกฺขุโน ปิณฺฑาย จรนฺตสฺส

เอสิกันํ อุณฺณตสฺมี นคเร

วเร ปณฺณกเต รมฺเม

เตน เมตาทิสฺโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๑)

อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมกฺคตฺตานนฺน ปุจฺฉิตฺตา

... เป ... ยสุส กมฺมสุสิทฺ ฬลํ
นีลุปฺพลหตฺถกํ อหฺมทาสี
ภิกฺขุโน ปิณฺฑทาย จรฺนตฺตฺ
เอสิگانํ อุณฺณตฺตฺมี นฺคร
วเร ปณฺณกเต รฺมเม
เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ... ภู
วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๒)

อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...
วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺกตฺตฺลาเนน ปุจฺฉิตฺตา
... เป ... ยสุส กมฺมสุสิทฺ ฬลํ
โอทาทมฺมูลกํ หริตฺตฺตฺ
อุทกมฺหิ สเร ชาตํ อหฺมทาสี
ภิกฺขุโน ปิณฺฑทาย จรฺนตฺตฺ
เอสิگانํ อุณฺณตฺตฺมี นฺคร
วเร ปณฺณกเต รฺมเม
เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...
วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๓)

อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคผลฺลาเนน ปุจฺฉิตา

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อหํ สุมฺนา สุมฺนสฺส สุมฺนมฺกฺลาณี

ทนต์วณฺณานิ อหฺมทาสี

ภิกฺขุโน ปิณฺฑทาย จรฺนตฺสฺส

เอสิกันํ อุณฺตตฺสฺมี นฺคร

วเร ปณฺณกเต รฺมเม

เตน เมตาทิสฺโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๔)

จตุรฺตฺถิวิมานํ สตฺตมํ ฯ

[๔๖] ๘ ทิพฺพนฺเต อมฺพวนํ รฺมมํ ปาสาเทตฺถ มหฺลลโก

นानาตุรฺยสงฺฆฺภูโจ อจฺจราคณฺโฆสิโต

ปทีโป เจตฺถ ชลฺลติ นิจฺจํ โสวณฺณโย มหา

ทฺสฺสผลฺลหิ รุกฺเขหิ สมนฺตา ปรีวาริโต

เกน เต อมฺพวนํ รฺมมํ ปาสาเทตฺถ มหฺลลโก

เกน เตตาทิสฺโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สา เทวตา อุตฺตมฺนา โมคฺคผลฺลาเนน ปุจฺฉิตา

... เป ... ยสฺส กम्मสฺสลิทํ ผลํ
อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสภฺตฺตา
ปุริมาย ชาตฺติยา มนุสฺสโลเก
วิหารํ สงฺฆสฺส การะสี อมฺเพหิ ปรีวาริตํ!
ปรีโยสีเต วิหารเ การะเนเต นิฏฺฐิตเ มเห
อมฺเพหจฺฉนาทฺยิตฺวาน กตฺวา ทุสฺสมเย ผลเ
ปทีปี ตตฺถ ชาเลตฺวา โภชยิตฺวา คณฺตุตมํ
นินฺยฺยาเทสี ตํ สงฺฆสฺส ปสนฺนา สเกหิ ปาณฺนิหิ
เตน เม อมฺพวนํ รมมํ ปาสาเทตฺถ มหฺลลโก
นानาตุริยสงฺฆญฺโจะ อจฺฉราคณ โฆสีโต
ปทีโป เจตฺถ ชลติ นิจฺจํ โสวณฺณโย มหา
ทุสฺสผลเหิ รุกฺเขหิ สมนฺตา ปรีวาริตเ
เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

อมฺพวิมานํ อญฺจมํ ฯ

[๔๗] ๕ ปิตวคฺคเ ปิตฺทเช ปิตาลงฺการภูสิตเ
ปิตจฺนุทฺทลิตฺตงฺเค ปิตฺตฺตฺพลมฺชารินิ
ปิตปาสาทสยเน ปิตาสเน ปิตโกชนเ ๑
ปิตจฺจตฺเต ปิตฺรเถ ปิตสฺเส ปิตวิชนเ

#๑ ม. ปิตภาชนเ ฯ

ก็ กมฺมํ อกริ ภาทเท ปุพฺเพ มานุสเส ภาเว
เทวเต ปุจฺฉิตาจิภฺข กิสุส กมฺมสุสิทฺถิ ผลิ (อิตฺติ) ฯ
โกสาคี ๑ นาม ลตฺตลฺลิตฺติ ภาเนเต ติตฺตติกา อนภิชฺฉิตา
ตสุสา จตฺตาริ ปุปฺพานิ ฐูปิ อภิหริ อหิ
สตุลฺล สิริริ อุตฺติสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
นาสุส มคฺคํ อเวกฺขิสฺสํ ตทงฺกมนฺสา สตี
ตโต มํ อวชิ คาวิ ฐูปิ อปฺปตฺตมานสิ
ตลฺลจําหิ อภิสฺสเจยฺยํ ภิชฺชโย ๒ ฐูน อิตฺโต สียา
เตน กมฺเมน เทวินฺท มฆวา เทวภูณฺชเร
ปฺหาย มานุสํ เทหิ ตว สหพฺยตฺตมาคตฺตํ ฯ
อิทํ สุตฺวา ติทฺสาธิปฺติ มฆวา เทวภูณฺชโร
ตาวตีเส ปฺสาเทนฺโต มาตลี เอตฺทพฺรวิ
ปฺสฺส มาตลี อจฺเจริ จิตฺตํ กมฺมผลิ อิทํ
อปฺปกมฺปิ กตฺติ เทยฺยํ ปุณฺณํ โหติ มหฺปฺผลิ
นตฺถิ จิตฺเต ปฺสนฺนํมฺหิ อปฺปกา นาม ทกฺขิณา
ตถาคเต วา สมนฺพฺพุเช อถ วา ตสุส สาวเก
เอหิ มาตลี อเมหฺปิ ภิชฺชโย ภิชฺชโย ๒ มหมฺหเส ๓
ตถาคตฺตสุส ธาตุโย สุโข ปุณฺณานมฺจฺจโย
ติฏฺฐนฺเต นิพฺพุเต วาปี สเม จิตฺเต สมนํ ผลิ
#๑ ยฺ. โกสาคี ๑ ๒ ยฺ. ภิชฺชโย ๑ ๓ ม. ยฺ. มหมฺหเส ฯ

เจโตปณฺธิเหตุ หิ สุตฺตา คจฺจนฺติ สุกฺคตี
พหุณฺนํ วต อตฺถาย อุปฺปชฺชนฺติ ตถาคตา
ยตฺถ การิ กริตฺวาน สกฺคํ คจฺจนฺติ ทายกาติ ฯ
ปีตวิมานํ นวมํ ฯ

[๔๘] ๑๐ โองาสยิตฺวา ปจวี สเทวกํ
อติโรจสี จนฺทิมสุริยา วีย
สิริยา จ วรรณเณน ๑ ยเสน เตชสา
พฺรหฺมว เทเว ติทเส สหินฺทเก
ปฺจุฉามิ ตํ อุปฺปลมมาลชาริเนป
อาเวพิเน กณฺจนสนฺนิกตฺตเจ
อลงฺกเต อุตฺตมวตฺถชาริเน
กา ตฺวํ สุภ เทเวเต วนฺทเส มมฺ ๒ [๗]
ทานํ สุฉินฺฉํ อถ สีลสณฺณม ๔
เกนฺอุปฺนนา สุกฺคตี ยสฺสฺสินี
เทเวเต ปฺจุฉิตาจิข กิสฺส กมฺมสฺสฺสิทํ ผลํ (อิติ) ฯ
อิทานิ ภนฺเต อิมเมว คามํ
ปีณฺทาย อมฺหาก ฆริ อฺปาคมิ
ตโต เต อฺจฺจุสฺส อทาสี ขณฺฑิกํ
ปสฺนฺนจิตฺตา อตฺถาย ปีติยา
#๑ สรีรวณฺเณนาติปิ ทิสฺสตี ฯ ๒ โป. ย. มม ฯ ๓ ก็ ตฺวํ ปฺเร กมฺมมกาสิ
#๑ อตฺตนา มนฺุสฺสฏฺตา ปฺริมาย ชาติยา ฯ ๔ ม. สีลสณฺณมํ ฯ

สสุจ ปจฺญา อนฺนุญฺชเต มมํ
กหํ นฺ อจฺจน วฐฺ เต อวากริ
น ฉทฺทิตํ น ปน ขาทิตํ มยา
สนตฺตส ภิกฺขุสฺส สยํ อทาสิหํ
คฺยฺหณฺจิทํ อีสฺสรียํ โธ มม
อิติสฺส สสุจ ปรีภาสเต มมํ
เลทฺททฺท คเหตฺวา ปหาริ อทาสิ เม
ตโต จุตา กาลกตฺมฺหิ เทวตา
ตเทว กมฺมํ กุสฺลํ กตํ มยา
สุขณฺจ กมฺมํ อนฺนุโภมิ อตฺตนา
เทเวหิ สทฺธิ ปรีจาริยามหํ
โมทามหํ กามคฺเณหิ ปญฺจหิ
ตเทว กมฺมํ กุสฺลํ กตํ มยา
สุขณฺจ กมฺมํ อนฺนุโภมิ อตฺตนา
เทวินฺทคฺคฺตฺตา ติทเสหิ รกฺขิตา
สมปฺปีตา กามคฺเณหิ ปญฺจหิ
เอตาทิสํ ปุณฺณผลํ อนปฺปกํ
มหาวิปากา มม อจฺจุทกฺขิณา
เทเวหิ สทฺธิ ปรีจาริยามหํ
โมทามหํ กามคฺเณหิ ปญฺจหิ

เอตาทิสํ ปุญฺญผลํ อนุปฺปกํ
มหาชุตฺติกา มม อจฺจุทกฺขิณา
เทวินฺทคฺคฺคฺตา ติทเสหิ รกฺขิตา
สทฺสฺสเนตฺโตริว นนฺทเน วเน
คฺควณฺจ ฆนฺเต อนฺนํกมฺปกํ วิทฺ
อุเปจฺจ วณฺที กุสฺลณฺจ ปุจฺฉิมํ
ตโต เต อจฺจุสฺส อทาสี ฆณฺฑิกํ
ปสฺนุนจิตฺตา อตฺถาย ปิตฺติยาติ ฯ
อจฺจุวิมานํ ทสมํ ฯ

[๔๕] ๑๑ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสฺสึ เทวเต
โอภาเสนฺตึ ทิสฺสา สพฺพา โอสฺสึ วิย ตารกา
เคน เตตาทิสฺโส วณฺโณ ... เป ...
 วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
สา เทวตา อตฺตมฺนา โมกฺกคฺคฺลาเนน ปุจฺฉิตา
... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ
 อหํ มนฺสฺเสสฺสุ มนฺสฺสฺสฺฐตา
 ทิสฺวาน สมเณ สึลวณฺเต
 ปาทานิ วณฺฑิตฺวา มนํ ปสาทฺยึ
 วิตฺตา จหํ อณฺชฺลิกํ อกาสิ
เตน เมตาทิสฺโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

วณฺทณวิมานํ เอกาทสํ ฯ

[๕๐] ๑๒ อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตํวํ ติฏฺฐสฺสี เทวเต

หตฺเต ปาทे จ วิคฺคยฺห นจฺจสฺสี สุปฺปวาทีเต

ตสฺสา เต นจฺจมานาย ๑ อํคมงฺเกหิ สพฺพโส

ทิพฺพา สทฺธา นิจฺจรฺนฺติ สวณฺเณน มโนรมา

ตสฺสา เต นจฺจมานาย อํคมงฺเกหิ สพฺพโส

ทิพฺพา คณฺธา ปวายนฺติ สฺวจิณฺฐา มโนรมา

วิวตฺตมานา กาเยน ยา เวณฺณิสฺส ปิลนฺธนา

เตสํ สฺยยฺติ นิกฺโขโส ตฺริเย ปณฺจจฺจิกเก ยถา

วภูสฺสกา วาตฺฐตา วาเตน สมฺปกมฺปิตา

เตสํ สฺยยฺติ นิกฺโขโส ตฺริเย ปณฺจจฺจิกเก ยถา

สาปี เต สิริสฺสี มาลา สฺวจิณฺฐา มโนรมา

วาตี คณฺโธ ทิสฺสา สพฺพา รุกฺโข มณฺชฺชสฺสโก ยถา

ฌายเส ตํ สฺวจิณฺฐํ รุปํ ปสฺสสฺสี อมานุสฺสํ

เทวเต ปุจฺจิตาจิกฺข กิสฺส กมฺมสฺสตีหํ ผลํ (อิตฺติ) ฯ

ทาสี อหํ ปุเร อาสี คยายํ พุราหฺมณฺสฺสหํ

อปฺปปฺปญฺญา อลภฺจิกา รชฺชมาลาติ มํ วิทู

อกุโถสานํ วรานญจ ตชฺชนาย จ อุกฺกตา ๒

#๑ ย. นนฺทมานาย ฯ ๒ อุกฺกตาตีปี ทิสฺสตี ฯ

กุกฺกั กเหตฺวา นิกฺขมฺม อากจฺณี อุกทหาริยา
วิปถे กุกฺกั นิกฺขิปีตฺวา วนสณฺฑํ อูปาคมิ
อิเชวหํ มริสฺสามิ กฺวตฺตฺโลกิปี ชีวิเตน เม
ทพฺหปาสํ กริตฺวาน อาลมฺพิตฺวาน ปาทเป
ตโต ทิสฺวา วิโลเกสี โโก นุ โขว นมสฺสโต
ตตฺถทฺทสฺสาสี ๑ สมฺพุทฺธํ สพฺพโลกहितํ มุนี
นิตินฺนํ รุกฺขมฺมูลสฺมี ฉายนตฺตํ อุกฺโตภยํ
ตสฺสา เม อหุ สฺเวโค อพฺภูโต โลมหํสโน
โก นุ โขว นมสฺสโต มนุสฺโส อูทาทุ เทวตา
ปาสาทิกํ ปสาทนียํ วนา นิพฺพนมาคตํ
ทิสฺวา มโน เม ปสีทิ นายํ ยาทิสฺสิกิทิโส
कुत्तिनฺทริโย ฉानรโต อพฺหิคตมานโส
हितो สพฺพสฺส โลกสฺส พุทฺโธ อयํ ภวิสฺสติ
ภยเถรวो ทฺราสโท สีโหว กุหนิสฺสโต
ทูลลภายํ ทสฺสนายํ ปุप्फิ อุกฺกมฺพริ ยถา
โส มํ มุทฺทहि วาจาहि อาลปีตฺวา ตถาคโต
รชฺชुมาเลติ มํ อโวจ สรณฺํ กจฺจ ตถาคตํ
ตาทํ คิริ สฺมุติตฺวาน เนล्लิ อตฺถวตี สฺวี่
สณฺ्हํ มุทฺถจ วกฺกฺกฺจ สพฺพโสกาปฺนฺทนํ
กถฺลจิตฺตฺถจ มํ ญตฺวา ปสฺนํ สฺพุทฺธมานสิํ

#๑ ยู. ตตฺถทฺทสฺสามิ ฯ

หิโต สพฺพสฺส โลกสฺส อนุสาสิ ตถาคโต
อิทํ ทุกฺขนฺตํ มํ อโวจ อัยํ ทุกฺขสฺส สมฺภโว
อัยํ ทุกฺขนิโรโร จ อญฺชโส อมโตคโร
อนุกมฺปกสฺส กุสลสฺส โอวาทมฺหิ อหํ จิตฺตา
อชฺฌคา อมตํ สนฺตึ นิพฺพานํ ปทมฺจจฺจตุ
สํหํ อวตฺถิตฺตา ๑ เปมา ทสฺสเน อวิกมฺปิณี
มฺลชาตาย สทฺธาย ธีตา พุทฺธสฺส โอรสา
สํหํ รามํ กิฬามิ โมทามิ อกุโตนฺยา
ทิพฺพมํลํ ชารยามิ ปิฬามิ มชฺฐมทฺฐวํ ๒
สญฺญิจิตฺตริยสทฺธานิ ปญฺชิโพธิํ กโรนฺตํ เม
อาพมฺโพ คคฺคโร กิโม สาธุวาที จ สํสโย
ไปกฺขโร จ สฺพสฺโส จ วิณฺนา โมกฺขา จ นาริโย
นนฺททา เจว สุนนฺททา จ โสณฺทินฺนา สุจิมฺหิตา ๓
อลมฺพฺสา มิสฺสเกสิ จ ปุณฺฑริกาติทารุณิ
เอณิปฺสฺสา สฺปฺสฺสา จ สุภทฺทา มุทฺทกาวที
เอตา จญฺณา จ เสยฺยาเส อจฺจรํ ปรโปธิยา
ตา มํ กาลนฺนุปาคนฺตฺวา อภิภาสนฺตํ เทวตา
หนฺท นจฺจาม คายาม หนฺท ตํ รรมยามเส
นยิทํ อกตฺปฺญณํ กตฺปฺญณํ เมวิทํ

#๑ ย. อวญฺจิตฺตา ฯ ๒ ม. มชฺฐมทฺฐวํ ฯ ๓ ย. สุจิมฺหิตา ฯ

อโศกั นนุทนี รมมึ ติทธานึ มหาวนึ
สุขั อกตปฺลณานึ อิช นตฺถิ ปฺรตฺถ จ
สุขณฺจ กตปฺลณานึ อิช เจว ปฺรตฺถ จ
เตสึ สหพฺยคามานึ กาทพฺพิ กุสฺสึ พฺหึ
กตปฺลณฺวา หิ โมทนฺติ สกฺเค โภกสมฺภฺกิโน
พฺหุนฺนึ วต อตฺถาย อุปฺปชฺชนฺติ ตถาคตา
ทกฺขิณฺเอยฺยา มนุสฺसानึ ปฺลฺลณฺกฺเขตฺตฺตานมากรา
ยตฺถ การึ กริตฺวาน สกฺเค โมทนฺติ ทายกาติ ฯ
 รชฺชฺมาลาวิมานึ ทฺวาทสมึ ฯ

อุทฺททานึ

มณฺชิฏฺฐา ปกฺสฺสรานาคา อโลมา กณฺชิททาโยกา
วิหารจตฺตฺริตฺถมฺพา ปิตา อุจฺจฺวนฺทนรชฺชฺมาลา จ
วคฺโค เตน ปวฺจฺจตีติ ฯ

 อิตฺถิวิมานเ วคฺโค จตฺตฺโต ฯ

 ปณฺจโม มหารถวคฺโค

[๕๑] ๑ โก เม วนฺทติ ปาทานึ อิทฺธิยา ยสฺสา ชลึ
อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน สพฺพา โธภาสยึ ทิสฺาติ ฯ
มณฺฑุโกหึ ปฺเร อาสี อุทฺเท วาริโคจโร
ตว รมมึ สฺถนฺตฺสฺส อวธิ วจฺจปาลโก

มฺหุตฺตํ จิตฺตปสาทสฺส อิทฺธี ปสฺส ยสฺสจ เม
อานุกาถจ เม ปสฺส วณฺณํ ปสฺส ชุตฺติจ เม
เย จ เต ทิฆมทฺธานํ ฌมฺมํ อสฺสโสสุ โคตม
ปตฺตา เต อจฺจกฺขจฺฉานํ ยตฺถ กนฺตฺวาน โสจเรติ ฯ
มณฺฑทุกทเวปฺตฺตวิมานํ ปจฺมํ ฯ

[๕๒] ๒ จิรปฺปวาสี ปฺริสฺสํ ทูโรโต โสตฺถิมาคตํ
ฉาตี มิตฺตา สุหฺชชา จ อภินฺนุทฺตติ อาคตํ
ตเถว กตปฺปญฺฉปี อสฺมา โลกา ปฺริ คตํ
ปฺปญฺฉานิ ปฏิกุคฺคณฺหนฺติ ปิยฺฉ ฉาตีว อาคตํ
อฺภูเจหิ เรวเต สฺวาปปชฺชเม
อปารุตฺตํ ทฺวาริ อทานสีเล
เนสฺสาม ตํ ยตฺถ ฉฺฉนฺนติ ทฺกคฺตา
สมปฺปิตา เนรยิกา ทฺกฺเขนาติ
อิจฺเจวํ วตฺวาน ยมสฺส ทฺฐตา
เต เทว ยกฺขา โลหิตกฺขา พฺรหฺนตา
ปจฺเจกพาหาสุ คเหตุวา เรวตี
ปฏฺกามยีสฺสุ เทวคณฺสฺส สนฺตฺติเก
อาทิจจวณฺณํ รุจฺริ ปภสฺสรํ
พฺยมฺหํ สฺสุภํ กณฺจณฺชาลฉนฺนํ

กสฺเสตํ อากิณฺณชนํ วิมานํ
สุริยสฺส รัสสิริว โขตมานํ
นารีคณา จนฺทนสารานุติตฺตา ๑
อุภโต วิมานํ อุปโสภยนฺติ
ตฺนุทิสฺสติ สุริยสมานวณฺณํ
โก โมทติ สกฺคปฺปตฺโต วิมานเติ ฯ
พาราณสียํ นนฺทियो นามาสิ อุปาสโก
อมจฺฉริ ทานปตี วทณฺญ
ตสฺเสตํ อากิณฺณชนํ วิมานํ
สุริยสฺส รัสสิริว โขตมานํ
นารีคณา จนฺทนสารานุติตฺตา ๒
อุภโต วิมานํ อุปโสภยนฺติ
ตฺนุทิสฺสติ สุริยสมานวณฺณํ
โส โมทติ สกฺคปฺปตฺโต วิมาน
นนฺทียสฺสาหิ ภริยา
อคารินี สพฺพกฺลสฺส อีสฺสรา
ภตฺตวิมานเ รฺมิตฺสามี ทานิหิ
น ปตฺถเย นิริยํ ทสฺสนาย
เอเสว เต นิริโย สุปาปฺรมเม

#๑-๒ ขุ. จนฺทนสารลิตฺตา ฯ

ปฺญณํ ตยา อกตํ ชีวโลเก

น หิ มจฺจริโย โรสโก ปาปชฺชโม

สกุคฺคปลานํ ลภติ สหพฺยตํ

กีนุ คฺคณฺจ มุคฺคณฺจ อสุจิ ปฏฺิทธิสุตฺติ

ทฺคฺคณฺชํ กิมีทํ มิพฺหํ กิเมตํ อุปฺวายติ

เอส สํสวโก นาม นิริโย ๑ คมฺภีโร สตโปริโส

ยตฺถ วสฺสสหฺสฺสานิ ตฺวํ ปจฺจสิ เรวเตติ ๑

กีนุ กาเยน วาจาเย มนสา ทฺคฺคณฺชํ กตํ

เกน สํสวโก ลทฺโธ นิริโย ๑ คมฺภีโร สตโปริโส (อิตฺติ) ๑

สมณฺเ พุราหฺมณฺเ จาปี อณฺเ จาปี ๒ วณฺิพฺพเก

มุสวาเวทน วณฺเจสิ ตํ ปาปี ปกตํ ตยา

เตน สํสวโก ลทฺโธ นิริโย ๑ คมฺภีโร สตโปริโส

ตตฺถ วสฺสสหฺสฺสานิ ตฺวํ ปจฺจสิ เรวเต

หตฺถเลปี ฉินฺทฺทนต์ิ อโถปี ปาทะ

กณฺเณปี ฉินฺทฺทนต์ิ อโถปี นาสํ

อโถปี กาโกลคณา สมฺเจจ

สงฺกมฺม ขาทนต์ิ วิพฺนฺทฺมานนต์ิ ๑

สาธฺ โข มํ ปฏฺิเนถ กาทามิ กุสลํ พหุํ

ทานนฺ สมจฺริยาเย สลฺยเมน ทเมน จ

ยํ กตฺวา สุจิตฺตา โหนติ น จ ปจฺจนาตฺตปฺปรเตติ ๑

#๑ ม. ยฺ. อัย ปาโจ นตฺถิ ๑ ๒ ม. ยฺ. วาปี ๑

ปุเร ตฺวํ ปมชฺชิตฺวา อิทานิ ปริเทวสี

สยํ กตานิ กมฺมานิ วิปากํ อนุโกสฺสสึ

โก เทวโลกโต มนุสฺสโลกํ

คนฺตุวาน ปุณฺโณ เม เอวํ เวทย

นิกฺขิตฺตทณฺเฑสุ ททาถ ทานํ

อจฺฉาถนํ สยนมถนฺนปานิ ๑

น หิ มจฺฉริโย โรสโก ปาปชฺมุโม

สคฺคูปคานํ ลภตี สหพฺยตํ (อิตฺติ) ฯ

สาหํ ญฺน อโธ คนฺตุวา โยนี ลทฺธาน มานุสึ

วทณฺญ สึลสมฺปนฺนา กาหามิ กุสลํ พหุ

ทาเนน สมจฺริยาย สยณฺเมเน ทเมเน จ

อาราmani จ โรปีสฺสํ ทุกฺเค สงฺกมฺนานิ จ

ปปลฺลจ อฺทปानณฺจ วิปฺปสนฺเนเน เจตสา

จาตฺตททสี ปณฺจทสี ยา จ ปกฺขสฺส อญฺจมี

ปาฎิหาริยปฺกฺขณฺจ อญฺจงฺคสฺสมากตํ

อุโปสถํ อุปวสีสฺสํ สทา สึเลสุ ลํวฺตา

น จ ทาเน ปมชฺชิสฺสํ สามํ ทิฏฺฐมิตํ มยาติ ฯ

อิจฺเจวํ วิลปฺนฺติณฺจ ๒ ผนฺทมานํ ตโต ตโต

จิปีสฺสู นฺริเย โฆเร อฺทฺฐปาทํ อวฺสิริ

อหํ ปุเร มจฺฉรินี อโหสี

#๑ ม. เสยฺยมถนฺนปานิ ฯ ๒ ม. ย. วิปฺปปลปฺนฺตี ฯ โป. วิปฺปปลปฺนฺติณฺจ ฯ

ปริภาสิตา สมณพฺรหฺมณานํ

วิตถเนน จ สามิกํ วณฺจยิตฺวา

ปจฺจามหํ นิริเย โฆรรูเปติ ฯ

เรวตีวิมานํ ทุตฺติยํ ฯ

[๕๑] ๓ โย วทตํ ปวโร มนุเชสุ

สกุญฺมฺนี ภควา กตฺตกิจฺโจ

ปารคโต พลวิริยสมงฺคี

ตํ สุกตํ สรรณตฺถมฺเปหิ

ราควिरากมเนนฺจวมโสกํ

ธมฺมสงฺขตฺมปฺปฏิภูถํ

มธฺรุมิมํ ปคฺฉนํ สุวิกตฺตํ

ธมฺมมิมํ สรรณตฺถมฺเปหิ

ยตฺถ จ ทินฺนมหปฺผลมาหุ

จตุสฺ สุจิสฺ ปฺริสยฺเกสฺ

อญฺจ จ ปุคฺคธมฺมททสา เต

สงฺฆมิมํ สรรณตฺถมฺเปหิติ ๑ ฯ

น ตถา ตปฺติ นภสฺมี สุริโย

จนฺโท น ภาสติ น ผุสฺโส

ยถา ตฺถลมิทํ มหปฺปภาสํ

#๑ ม. ยุ. สรรณตฺถมฺเปหิ ฯ

โก นฺตุ วุ ติทิวามหิมฺปาคมิ
ฉินฺทติ จ รัสสิ ปภากรสุส
สาธิกวีสติ โยชนานิ อภา
รตฺตมปิ จ ยถา ทิวํ กโรติ
ปริสุทฺธํ วิมลํ สุภํ วิมานํ
พหุพทุมวิจิตรปฺนุทริกํ
โวกิณฺณํ กุสุเมหิ เนกวิจิตฺตํ ๑
อรัชวีรชเหมชาลจฺจนฺนํ
อากาเส ตปติ ยถาปี สุริโย
รตฺตกมฺพลปีตवासสาหิ ๒
อคลฺปิยงฺคุกจฺจนฺนุสฺสทาหิ
กณฺจนตฺนุสนฺนิกตฺตจาหิ
ปริปฺรจฺจกณฺว ตารกาหิ
นรนาโร โย พหุเกตฺถ เนกวณฺณา
กุสุมวิภูสิตาภรณฺเขตฺถ สุมนา
อนิลปมฺลยฺจิตา ปวณฺติ สุรภิ ๓
ตปนียจิตฺตตฺตา สุวณฺณจฺจนา
กิสฺส กมฺมสุส ๔ อโย วิปาโก
เกนาสิ กมฺมผลนฺิรฺฐปฺนุ โน

#๑ ม. เนกจิตฺตํ ๑ ๒ ม. ย. รตฺตมฺพรปิต ... ๑ ๓ ม. สุรภิ ๑

#๔ ม. สฺยมสุส ๑

ยถา จ เต อธิคตฺมิทํ วิมานํ
ตทนฺรूपํ อวจาสิ อิงฺฆ ปุณฺโณจฺติ ฯ
สยมิช ปเถ สเมจฺจ มาณเวน
สตุถานุสาสิ อนุกมฺปมาโน
ตว รตนวรสฺส ชมฺมํ สุตฺวา
กริสฺสามิตี จ อิติ พุริวตฺถ นตฺโต
ชินปวริ อูเปมิ สรณํ
ชมฺมมณฺจาปี ตเถว ภิกฺขุสงฺฆํ
โนติ ปจฺมํ อโวจาหํ ภนฺเต
ปจฺจนา เต วจันํ ตเถวกาสิ
มา จ ปาณวริ วิวิธมาจรสฺส อสุจี
น हि ปาณฺสุ อสณฺณตํ อวณฺณยิสุ สปฺปณฺญา
โนติ ปจฺมํ อโวจาหํ ภนฺเต
ปจฺจนา เต วจันํ ตเถวกาสิ
มา จ ปฺรชนฺสฺส รุกฺขิตาโย ๑ [๒]
ปฺรภฺรียาโย อคฺมา อนฺริยเมตํ
โนติ ปจฺมํ อโวจาหํ ภนฺเต๑
ปจฺจนา เต วจันํ ตเถวกาสิ
มา จ วิตถิ อณฺณถา อภณิ

#๑ ม. รุกฺขิตมฺปิ ฯ ย. รุกฺขิตมฺหิ ฯ ๒ โป. ย. อาทาตพฺพมมณฺณิตฺโต อทินฺนํ

#โนติ ปจฺมํ อโวจาหํ ภนฺเต ปจฺจนา เต วจันํ ตเถวกาสิ มา จ ปฺรชนฺสฺส รุกฺขิตาโย ฯ

น หิ มุสาวาทิ อวณฺณยีสฺส สປฺปญฺญา

โนติ ปจฺมํ อโวจาหิ ภนฺเต

ປຈຸຣາ ເຕ ວຈນໍ ຕເລວກາສີ

ເຍນ ຈ ປຸຣິສສຸສ ອເປຕິ ສຍຸຣາ

ຕໍ ມຈຸຈໍ ປຣິວຈຸຈຍສຸສ ສພຸພໍ

โนติ ปจฺมํ อโวจาหิ ภนฺเต

ປຈຸຣາ ເຕ ວຈນໍ ຕເລວກາສີ

ສຸວາຫໍ ອິຣ ປລຸຈສິກຸຊາ ກຣິຕຸວາ

ປຣູປຸຈຸຈິຕຸວາ ຕຄາຄຕສຸສ ຫມເມ

ເທຸວປຄມຄມາສີ ໂຈຣມຈຸເເ

ເຕ ມໍ ຕຕຸຄ ວຣີສຸ ໂກຄເຫຕຸ

ເອຕຸຕຄມິຫໍ ອນຸສຸສຣາມິ ກຸສຄໍ

ຕໂຕ ປຣິ ນ ເມ ວິຈຸຈຕິ ອຍຸຍໍ

ເຕນ ສຸຈຣິເຕນ ກມຸມຸນາຫໍ

ອຸປປນໂນ ຕິທິເວສຸ ກາມກາມິ

ປສຸສ ຫມຸມຸຫຸຕສຍຸຍມສຸສ

ອນຸຫມຸປຣູປຕຸຕິຍາ ວິປາກໍ

ຈລມິວ ຍສສາ ເປຄຸຫມານາ

ພຸກາ ມໍ ປິຫຍນຸຕິ ຫິນຫມາ ໑

ປສຸສ ກຕິປຍາຍ ເທສນາຍ

#໑ ຫິນກາມາຕິປິ ທິສຸສຕິ ຯ

สุคติณฺจมฺหิ คโต สุขณฺจ ปตฺโต
เย จ เต สตฺตณฺจ สฺสุนฺติ ฌมฺมํ
มณฺเฑ เต อมตํ สฺสุนฺติ เขมฺมํ
อปฺปกมฺปิ กตํ มหาวิปากํ
วิปฺปลํ โหติ ตถาคตฺตสฺส ฌมฺเม
ปสฺส กตฺตปฺปญฺจตฺตย จตฺโต
โอภาเสติ ปจฺวี ยถาปี สุริโย
กิมิทํ กุสฺลํ กิมาจเรม
อิจฺเจเก หิ สเมจฺจ มนฺตยณฺติ
เต มยฺ ปฺนฺเทว ลทฺธา มานุสฺสตฺตํ
ปฺปฺปิปฺนฺนา วิจาเรมฺ ๑ สีลวณฺโต
พหุกาโร อนุกมฺปโก จ เม สตฺถา
อิตฺติ เม สติ อคมา ทิวาทิวสฺส
สฺวาทํ อฺปกโตมฺหิ สจฺจนามํ
อนุกมฺปสฺส ปฺนฺปี สฺโณมฺ ๒ ฌมฺมํ
เยช ปชฺหนฺติ กามราคํ
ภวราคานุสฺสยณฺจ ปหาย โมหํ
น จ เต อฺุเปณฺติ ๓ กพฺภเสยฺยํ
ปฺริณีพฺพานคตา หิ สีตฺติฏฺฏตาติ ฯ
จตฺตมาณวกฺวิมานํ ตติยํ ฯ

#๑ วิหเรมฺ อิตฺติปี ทิสฺสติ ฯ ๒ สี. สฺโณม ฯ ม. สฺณมฺ ฯ ๓ โป. ย. ปฺนฺมฺเปณฺติ ฯ

[๕๔] ๔ อัจจमितฺ มณฺเฑณฺ วิมานํ

สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ

ภูฏาคารา สตฺตสตา อูพารา

เวพฺุริยตฺตมฺภา ๑ รุจิริตฺตตา ๒ สุภา

ตตฺตจฺจสิ ปิวฺสิ ขาทฺสิ จ

ทิพฺพา จ วิณา ปวทฺนฺติ วคฺคู

ทิพฺพา รสา กามคฺเชตฺต ปณฺจ

นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณจฺจนา

เกน เตตาทีโส วณฺโณ เกน เต อธิมฺชฺชติ

อฺปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปฺจฺจามิ ตํ เทว มหानุภาว

มนฺุสฺสญฺโต กิมกาสิ ปฺณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมคฺคฺลฺลาเนน ปฺจฺจติโต

ปณฺหํ ปฺญฺโง วิยากาสิ ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํ

สตีสมฺปฺปาทโกโร ทฺวาทเร กกฺกฺโก จิโต

นิฏฺฐิโต ชาตฺรูปฺสฺส โสภติ ทสฺปาทโก

เตน เมตาทีโส วณฺโณ เตน เม อธิมฺชฺชติ

#๑ ยฺ เวพฺุริยตฺตมฺพา ฯ ๒ โป. ยฺ. รุจิริตฺตตา ฯ ม. รุจกตฺตตา ฯ

อุปัชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนโส ปิยา

เตนมฺหิ เอวณฺชลิตานุภาโว

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

กกุณฺฐรศทายกวิมานํ จตฺตถํ

อิตรํ ๑ ปญฺจวิมานํ ยถา กกุณฺฐวิมานํ ตถา วิตุถาเรตพฺพํ ฯ

[๕๕] ๕ อุจฺจมิทํ มณฺนิถุณฺํ วิมานํ

สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ

... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํ

ทิพฺพิ มม วสฺสสทฺสสฺมายู

วาจาภิกิธํ มนฺสา ปวตฺติธํ

เอตฺตาวตา จสฺสตี ปุณฺณกมฺโม

ทิพฺเพหิ กามฺเหหิ สมจฺฉิภูโต

เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๑)

ทฺวารปาลกวิมานํ ปญฺจมนํ ฯ

[๕๖] ๖ อุจฺจมิทํ มณฺนิถุณฺํ วิมานํ

สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ

#๑ ม. อนนฺตรํ ฯ

... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กम्मฺสฺสึทํ ผลํ

กรณฺิยานิ ปุณฺณานิ ปณฺฑิตฺเตน วิชานตา

สมกฺกเตสฺส พุทฺเธสฺส ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํ

อตฺถาย วต เม พุทฺโธ อรณฺญา คามมาคโต

ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ดาวตฺตีสุปฺโค อหํ

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๒)

กรณฺิยวิมานํ ฉณฺฺฉํ ฯ

[๕๗] ๗ อฺจุจมิทํ มณฺิฉณฺฺณํ วิมานํ

สมนฺุตโต ทฺวาทส โยชนานิ

... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กम्मฺสฺสึทํ ผลํ

กรณฺิยานิ ปุณฺณานิ ปณฺฑิตฺเตน วิชานตา

สมกฺกเตสฺส ภิกฺขุสฺส ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํ

อตฺถาย วต เม ภิกฺขุ อรณฺญา คามมาคตา

ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ตาวตีสูปโต อหํ

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๑)

ทุตฺติยกรณียวิมานํ สุตฺตมํ ฯ

[๕๘] ๘ อัจฺจมิทํ มณฺณิณฺณํ วิมานํ

สมนฺนุตโต ทฺวาทส โยชนานิ

... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมกฺกคฺคฺคาเนน ปุจฺฉิตฺโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

ยํ ททาติ น ตํ โหติ

ยถฺยเจว ทชฺชา ตถฺยเจว เสยฺโย

สุจฺจิ ทินฺนา สุจฺจิเมว เสยฺโย

เตน เมตาทิสฺส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๔)

สุจฺจิวินานํ อฏฺฐมํ ฯ

[๕๙] ๙ อัจฺจมิทํ มณฺณิณฺณํ วิมานํ

สมนฺนุตโต ทฺวาทส โยชนานิ

... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตุโต อุตฺตมโน โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิตฺโต

... เป ... ยสฺส กम्मสฺสตีํ ฝลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสญฺโต

ปุริมา ย ชาตียา มนุสฺสโลเก

อหฺมสฺสํ วิรชํ ภิกฺขุํ วิปฺปสฺสนมฺมनावลํ

ตสฺส อทาสีหํ สฺวญฺจํ ปสฺสนโน สเกหิ ปาณฺหิ

เตน เมตาทิสฺสอ วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ (๕)

ทฺวติยสฺสญฺวิมานํ นวมํ ๗๘

[๖๐] ๑๐ สฺสฺสูกฺกขณฺธิ อภิรฺยฺห นาคิ

อกาจฺนํ ทนฺตฺพิถิ มหาชวํ

อารฺยฺห คชํ ปวรี สฺสฺสฺสฺสฺสฺส

อิธาคมา เวหาสยมนฺตฺลิกฺเข

นาคสฺส ทนฺเตสฺส ทเวสฺส นิมฺมิตตา

อจฺจโถทกา ปทฺวมินิโย สฺสฺสฺสฺสฺส

ปทฺวมสฺส จ ตฺวริยคณา ปวชฺชเร

อิมา จ นจฺจนฺตฺติ มโนหฺราโย

เทวิทฺธิปฺตุโตสิ มหฺนุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวญฺชลิตฺตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อฏฺฐเจว มุฏฺฐิปปุผานิ ๑ กสฺสปสฺส ภควโต ๒

อุปสฺมี อภิโรเปยฺ ๓ ปสนฺโน สเกหิ ปาณฺหิ

เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

นาควิมานํ ทสมํ ฯ

[๖๑] ๑๑ มหนฺตํ นาคํ อภิรฺยุห สพฺพเสตํ กชฺชตฺตมํ

วนา วนํ อนุปริยาสี นาริคฺชนปฺรกุจฺฉิโต

โอภาเสนฺโต ทิสฺสา สพฺพา โอสธี วีย ตารกา

เกน เตตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อหํ มนฺุสฺเสสุ มนฺุสฺสญฺโต

อุปาสโก จกฺขุมโต อโหสี

ปาณาติปาตา วิรโต อโหสี

โลเก อทินฺนํ ปรีวชฺชยิสฺสํ

#๑ ม. ยุ. มุตฺตปฺปุผานิ ฯ ๒ ม. ยุ. มहेสิโน ฯ ๓ ม. ยุ. อภิโรเปยฺ ฯ

อมชฺชโป โน จ มุสา อภาณิ
สเกน ทาเรน จ ตฺถุโจ อโหสิ
อนนฺณจ ปานนฺณจ ปสนฺนจิตฺโต
สกกจฺจ ทานํ วิปลํ อทาสี

เตน เมตาทิโส วนฺโณ ... เป ...

วนฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ
ตฺติยนาควิมานํ เอกาทสมํ ฯ

[๖๒] ๑๒ โก นฺุ ทิพฺเพน ยานเนน สพฺพเสเตน หตฺถินา

ตฺริยตาพิตฺตนิคุโฆโส อนตฺถิกฺเข มหิยยติ
เทวตา นฺุสิ กนฺุชฺชโป อาทฺฐ สกโก ปฺรินฺุทโท
อชานนฺุตา ตํ ปุจฺฉาม กถิ ชาเนมฺุ ตํ มยฺนฺุติ ฯ
นมฺุหิ เทโว น กนฺุชฺชโป นาปี สกโก ปฺรินฺุทโท
สฺฐมฺุมา นาม เย เทวา เตสิ อณฺุตโร อหฺนฺุติ ฯ
ปุจฺฉาม เทว สฺฐมฺุม ปุถฺุ กตฺวาน อณฺุชฺชลิ
กิ กตฺวา มานฺุเส กมฺุมิ สฺฐมฺุมิ อฺุปฺปชฺชสีติ ฯ
อฺุจฺฉาคาริ ตินฺุณคาริ วตฺถุถาคารณฺุจ โย ทเท
ตินฺุณมณฺุยตฺริ ทตฺวา สฺฐมฺุมิ อฺุปฺปชฺชสีติ ฯ
ตฺติยนาควิมานํ ทฺุวาทสมํ ฯ

[๖๓] ๑๓ ทพฺุทรมฺุมนิสารสฺส ธนฺน โอลฺุพฺก ตินฺุจฺชสิ

ขตฺติโย นฺุสิ ราชนฺุโย อาทฺฐ ลฺุทฺุโร วนาจโรติ ฯ

อสุสกาธิปติสฺสาคํ ภนฺเต ปุตุโต วเนจโร
นามํ เม ภิกฺขุ เต พุรุมิ สุชาโต อิติ มํ วิฑู
มิเค คเวสมาโนหํ โอคานฺโต พุรหาวนํ
มิกํ คนฺเตว นาทกฺขี ตณฺจ ทิสฺวา อหํ จิโต (อิตฺ) ฯ
สุวาคตฺตเน มหาปุณฺณ อโถ เต อหุราคตํ
อิโต อุกฺกมาทาย ปาทะ ปกฺขาลยสฺสุ เต
อิทํปี ปานิชฺ สิตํ อากตํ คิริคพฺภรา
ราชปุตฺต ตโต ปิตฺวา สนฺถตฺตสมิ อูปาวิสาติ ฯ
กลฺยาณี วต เต วาจา สวณียา มหามฺนิ
เนลา ๑ อตฺถวตี วคฺช มนฺตา อตฺถณฺจ ภาสตี
กา เต รติ วเน วิหโรโต
อิสฺนิสภ วเทหิ ปุณฺโณ
ตว วจนปถํ นิสามยิตฺวา
อตฺถธมฺมปทํ สมาจเรมเสติ ฯ
อหิสา สพฺพปาณินํ กุมารมฺหากํ ๒ รุจฺจติ
เถยฺยา จ อติจารา จ มชฺชปาณา จ อารติ
อรติ สมจฺริยา จ พาสุสจฺจํ กตฺถณฺนฺตา
ทิกฺกุเจว ธมฺเม ปัสฺসা ๓ ธมฺมาเอเต ปัสฺสียาติ
สนฺติเก มรณํ ตฺยหํ โอรํ มาเสหิ ปณฺจหิ

#๑ ย. เนพา ฯ ๒ ม. कुमारมฺหาก ฯ ๓ ม. ปาสฺสา ฯ

ราชปุตฺต วิชานาหิ อุตฺตานํ ปรีโมจยาตี ฯ
กตมํ สุวาทํ ชนปทํ คนฺตุวา ก็ กมมํ กิณฺจि โปริสํ
กาย วา ปน วิชฺชาย ภเวยฺย อชฺรามโรตี ฯ
น วิชฺชเต โส ปเทโส ๑ กมมํ วิชฺชา จ โปริสํ
ยตฺถ คนฺตุวา ภเว มจฺโจ ราชปุตฺตาทชฺรามโร
มหทฺธนา มหาโกคา รณฺฺจวนฺ โตปี ขตฺติยา
ปฺหุตฺตชนธณฺฺวาเส น เตปี อชฺรามรา

ยที เต สุตฺตา อนฺธกเวณฺฺหุปุตฺตา ๒

สุรา วีรา วิกฺกนฺตปฺปหาริโน

เตปี อายุกฺขยํ ปตฺตา

วิทฺตสฺตา สสฺสตีสมมา

ขตฺติยา พุราหุมนฺนา เวสฺสา สุทฺธา จณฺฺทาลปฺกุกฺสา
เอเต จณฺฺเณ จ ชาตฺติยา เตปี น อชฺรามรา
เย มนฺตํ ปรีวตฺเตนฺติ น พงฺกํ พุรหุมนฺจินฺติตํ
เอเต จณฺฺเณ จ วิชฺชาย เตปี น อชฺรามรา
อิสโย จาปี เย สนฺตา สณฺฺณตตฺตา ตปฺสฺสีโน
สรีรี เตปี กาเลน วิชฺหนฺติ ตปฺสฺสีโน
ภาวิตตฺตาปี อรหนฺโต กตฺกิจฺจา อนาสวา
นิกฺขิปนฺติ อิมํ เทหํ ปุณฺฺณปาปปริกฺขยา (อิตฺติ) ฯ
สุภาสิตา อตฺถวตี คาถาโย เต มหามุณี

#๑ ยู. น. วิชฺชเต หิ เทโส ฯ ๒ สී. อนฺธกเวณฺฺหุปุตฺตา ฯ ม. อนฺธกเวณฺฺหุปุตฺตา ฯ

นิชฌตุโตมฺหิ สุภฏฺฐเณ ตฺวณฺจ เม สรณฺ ภฺวาทิ ฯ
มา มํ ตฺวํ สรณฺ คจฺฉ ติเมว สรณฺ วช
สกุยฺปฺตุตฺตํ มหาวีริ ยมฺหํ สรณฺ คโตติ ฯ
กตรสฺมี โส ชนปฺเท สตฺถา ตุมฺหาก มาริส
อหฺมปิ ทฏฺฐจฺจ คจฺฉิสฺสํ ชินฺ อปฺปฏิปฺกุคฺคณฺติ ฯ
ปฺรตฺถิมสฺมี ชนปฺเท โอกฺกาทกฺกฺลสมฺภโว
สตฺถาปิ ปฺริสาชณฺโณ โส จ โข ปฺรินิพฺพุโตติ ฯ
สเจ หิ พุทฺโธ ติฏฺฐเจยฺย สตฺถา ตุมฺหาก มาริส
โยชนานิ สหสฺसानิ คจฺฉ ๑ ปยิริปาสิตฺตุ
ยโต จ โข ปฺรินิพฺพุโต สตฺถา ตุมฺหาก มาริส
ปฺรินิพฺพุตฺตํ มหาวีริ คจฺฉามิ สรณฺ อหํ
อุเปมิ สรณฺ พุทฺธํ ฆมฺมณฺจปิ อนฺตฺตรํ
สงฺฆณฺจ นรเทวสฺส คจฺฉามิ สรณฺ อหํ

ปาณาติปาตา วิรมามิ จิปรูปิ

โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยามิ

อมชฺชโป โน จ มุสา ภณฺนามิ

สเกน ทาเรน จ โหมิ ตฺถุโจติ ฯ

สหสฺสรํสีว ยถา มหปฺปโก

ทิสฺสํ ยถา ภาติ นเถ อนฺนุกมฺมํ

ตถปฺปการो ๒ ตฺวายํ ๓ มหารโถ

#๑ ม. ย. คจฺฉเจยฺย ฯ ๒ ม. ตถาปกาโร ฯ ๓ ส. ย. ตฺวายํ ฯ

สมนุตโต โยชนสตํ आयโต ๑

สุวณฺณปฏฺเฐหิ สมนุตโมนโฏ ๒

อรุสฺส มุตฺตาทิ มณฺ्हิ จิตฺติโต

เลขา สุวณฺณสฺส จ รูปียสฺส จ

โสภนฺติ เวพฺพริยมยา สุนิมฺมิตา

สีสณฺจิทํ เวพฺพริยสฺส นิมฺมิตํ

ยฺกณฺจิทํ โลหิตกาย จิตฺติตํ

ยฺกตฺตา สุวณฺณสฺส จ รูปียสฺส จ

โสภนฺติ อสฺสาปี จิเม มโนชวา

โส คิณฺฐจฺติ เหมรเถ อธิณฺฐจฺโต

เทวานมินฺโทว สหสฺสวาทโน

ปฺจฺฉามิ ตาหํ ยสฺวณฺตโกวิทํ

กถิ ตยา ลทฺโธ อัย อฺพาโรติ ฯ

สุชาโต นามหิ ภนฺเต ราชปฺตฺโต ปฺเร อหุ

ตณฺจ ๓ มํ อนฺนุกมฺปาย สลฺลณฺมสฺมี นิเวสยิ

จีณฺยาณฺณจ มํ ฌตฺวา สรีริ ปาทาสิ สตฺถุโน (อิตฺติ) ฯ

อิมํ สุชาต ปฺเชหิ ตนฺเต อตฺถาย โหหิติ

ตาหํ คนฺเชหิ มาเลหิ ปฺชยิตฺวา สมฺมุยฺโย ๔

ปฺหาย มานุสฺสึ เทหิ อฺปฺปนฺโนมฺหิ นนฺทเน

#๑ ม. โยชนสตตฺตมายโต ฯ ๒ ม. สมนุตโมตฺถโต ฯ ๓ ม. ตฺวณฺจ ฯ ๔ ม. ยฺ. สมฺมุยฺโยโต ฯ

นนุทเน ปวเร ๑ รรมเม นานาทิชคณาเย
รมามิ นจจศีเตหิ อจฺจราหิ ปุรฺกขิตฺติ ฯ
จฺจพรถวิมานํ เทรสมํ ฯ

[๖๔] ๑๔ สหสฺสยุตฺตํ หยวาทนํ สุภํ
อารุหิมิ สนนฺทนเนกจิตฺตํ
อุยฺยานภูมิมิ อภิตโต ออนุกมํ
ปุรินฺทโท ภูตปตีว วาสโว
โสวณฺณมยา เต รตฺถกพฺพรา อุโภ
ผลฺเลหิ อํเสหิ อตีว สงฺกตา
สุชาตคฺคุมฺพา นรวิโรนิกฺขิตฺตา
วิโรจติ ปณฺณรเสว จนนฺโท
สุวณฺณชาลาวิตโต ๒ รโถ อຍ
พหุหิ นานารตเนหิ จิตฺติโต
สุนนฺทิมโฆโส จ สุกฺกสโร จ
วิโรจติ จามรหตฺถพหุหิ
อิมာ จ นาโภย มนฺสาหิ ๓ นิมฺมิตฺตา
รตฺถสฺส ปาทนฺตรมชฺชภูสิตฺตา
อิมာ จ นาโภย สตราจิจิตฺติตา
สเตริตฺตา ๔ วิชฺชรวิปฺปภาสเร

#๑ ม. นนุทเน จ วเน ฯ ย. ปวเน ฯ ๒ สุวณฺณชาลาวิตโตตีปี ทิสฺสติ ฯ

#๓ ม. ย. มนฺสาภินิมฺมิตฺตา ฯ ๔ ม. สเตริตฺตา ฯ

อเนกจิตฺตาวิตโต ๑ รโถ อัย
ปฺถุ จ เนมี จ สหสฺสรฺสีโย ๒
เตสํ สโร สฺยฺยติ วคฺคฺรุโป
ปญฺจกิกํ ตฺริยมิวปฺปวาทิตํ
สิรฺสมี จิตฺตํ มณฺสิสนฺทกปฺปิตํ ๓
สทา วิสุทฺธํ รุจิริ ปภสฺสรํ
สุวณฺณราชิหิ อตีว สงฺกตํ
เวปุริยราชิหิ อตีว โสภติ
อิมे จ วาปี มณฺสิสนฺทกปฺปิตา ๓
อาโรหมฺพฺว สฺชวา พฺรหฺมฺปมา
พฺรหฺมา มหนฺตฺตา พลฺลิโน มหาชวา
มโน ตวณฺณาย ตเถว สีสเร
อิมे จ สพฺเพ สหิตา จตฺตกฺกมา
มโน ตวณฺณาย ตเถว สีสเร
สมํ วหนฺติ มฺพฺกกา อนฺนทฺชตา
อาโมทมาณา ตฺรคานมฺตฺตมา
ฐนฺนฺติ วคฺคฺนฺติ ปวตฺตนฺติ อมฺพเร
อพฺภุทฺฐนฺนฺตา สุกเต ปิลนฺธเน
เตสํ สโร สฺยฺยติ วคฺคฺรุโป

#๑ อเนกจิตฺตาวตโตติปิ ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. สหสฺสรฺสีโก ฯ

#๓ ...จหนฺท... อิติปิ ทิสฺสติ ฯ

อนุปฺพุพตา ตา ตว มานเส รตา
รเถ จิตา ปณฺชติกา อุปฺภูจिता
อาเวฬิณีโย ปทุมฺปฺปลจฺจทา
อลงฺกตา จนฺทนสาร วัสิตา ๑
อนุปฺพุพตา ตา ตว มานเส รตา
รเถ จิตา ปณฺชติกา อุปฺภูจिता
ตา มาติณีโย ปทุมฺปฺปลจฺจทา
อลงฺกตา จนฺทนสาร วัสิตา
อนุปฺพุพตา ตา ตว มานเส รตา
รเถ จิตา ปณฺชติกา อุปฺภูจिता
กณฺเฐสุ เต ๒ ยานิ ปิณฺณชานานิ จ
หตฺถเส ปาเทสุ ตเถว สีเส
โอภาสยนฺติ ทส สพฺพโต ๓ ทิสา
อพฺภุทฺทหิ สारทิกอว ภาณฺมา
วาทสฺส เวเคน จ สมฺปกมฺปิตา
ภฺเชสุ มาลา อปิณฺชชานานิ จ
มฺลจฺจนฺติ โฆลํ รุจิริ สฺจิจิ สฺจํ
สพฺเพหิ วิญญฺหิ สฺสคฺครูป ๔
อุยฺยานภฺมฺยา จ ทฺวภูจฺจโต ๕ จิตา

#๑ ม ... วาสิตา ฯ ๒ ย. ตว ฯ ๓ ม. สพฺพโต ฯ

#๔ โป. สฺสคฺครูป ฯ ม. สฺสคฺครูป ฯ ๕ ม. ทฺวทฺธโต ฯ ย. ทฺวภูจฺจโต ฯ

รดา จ นาคา ตูรียานิ วาสโร ๑
ตเมว เทวินฺท ปโมทยนฺติ
วิณา ยถา โปกฺขรปตฺตพาหุหิ
อิมาสฺ วิณาสฺ พหุสฺ วคฺคฺสฺ
มนุญฺญรูปาสฺ หทฺเธริตมฺปิ ตํ
ปวชฺชमानาสฺ อตีว อจฺจรา
ภมฺนฺติ กณฺญา ปทุเมสฺ สิกฺขิตา
ยถา จ คีตานิ จ วาทิตานิ จ
นจฺจานิ จิมานิ สเมนฺติ เอกโต
อเถตฺถ นจฺจนฺติ อเถตฺถ อจฺจรา
โอภาสยนฺติ อุกฺโต วรรตฺติยา
โส โมทสิ ตูรียคณฺปโปทฺโน
มฺหิยมาโน วชฺรารุโธริว
อิมาสฺ วิณาสฺ พหุสฺ วคฺคฺสฺ
มนุญฺญรูปาสฺ หทฺเธริตมฺปิ ตํ
กึ ตฺวํ ปุเร กมฺมกาสิ อตฺตนา
มนุสฺสฺกุโต ปุริมาย ชาติยา
อุโปสถิ กึ ว ตฺวํ อุปาวิสิ
กึ ชมฺมจริยํ วดมาภิโรจสิ
นยิทํ อปฺปสฺส กตฺสฺส กมฺมุโน
ปุพฺเพ สฺวจินฺณสฺส อุโปสถสฺส วา

#๑ จ ๙ ไรติปิ ทิสฺสตี ฯ

อิทฺธานุภาโว วิปฺโล อัยฺ ทว

ยํ เทวตฺถุํ อภิโรจเส ภฺถิ

ทานสฺส เต อิทํ ผลํ อโธ สีลสฺส วา ปน

อโธ อลฺลชฺลิกมฺมสฺส ตมฺเม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต (อิตฺติ) ฯ

โส เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมคฺคตฺถาเนน ปุจฺฉิตฺโต

ปญฺหํ ปุญฺโจอ วิยาภาสิ ยสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลํ

ชิตินฺทฺริยํ พุทฺธมโนมนิกกมํ

นรุตฺตมํ กสฺสปมคฺคปคฺคกฺลํ

อปาปฺรณฺตํ อมตสฺส ทวารํ

เทวาติเทโว สตปฺปญฺจลกฺขณํ

ตมทฺทสํ กุลฺลชฺร โมฆตฺถินฺณํ

สุวณฺณสิญฺจินทพิมฺพสาทิสํ

ทิสฺวาน ตํ จิปฺปมฺหุํ สฺจิมโน

ตเมว ทิสฺวาน สฺสุภาสิตทฺธชฺชํ

ตมฺนฺนปानํ อถ วาปี จิวรี

สุจฺฉิ ปณฺธิตํ รัสสา อฺอุเปตํ

ปฺปฺปฺผากิถฺถมฺมฺหิ สเก นีวาสนเ

ปตฺติญฺจเปสึ ส อสงฺกมานโส

ตมฺนฺนปาเนน จ จิวเรน จ

ขชฺเชน โภชฺเชน จ สายเนน จ

สนฺตปฺปยิตฺวา ทิปทานมุตฺตมํ
โส สกฺคโส เทวปฺุเร รามมํ
เอเตนฺปาเยน อิมํ นีรคฺคํ
ยลฺลํ ยชิตฺวา ติวริํ วิสุทฺธิ
ปหายํ มาณฺสุสํ สมนฺสุสํ
อินฺทสโม เทวปฺุเร รามมํ
อายุจ วณฺณจ สฺุขํ พลจ
ปณฺีตรูปํ อภิกงฺขตา มฺุณี
อนนฺจ ปานจ พหุํ สฺุสงฺขตํ
ปตฺิฏฺฐเปตพฺพมสงฺกมานโส
อิมสฺมิ โลกํ ปฺุสฺมิ วา ปน
พฺุทฺเชน เสฏฺโฐ จ สโม น วิชฺชติ
อาหุเนยฺยานํ ปฺุรมาหุตํ ๑ คโต
ปฺุณฺณตฺถิกานํ วิปฺุลปฺุสฺเสสินฺนตฺติ ฯ
มหารถวิมานํ จุทฺทสมํ ฯ

อุทฺททานํ

มณฺฑูโก เรวตี ฉตฺโต กกฺกโก ๒ ทฺวารปาลโก
เทว กรณฺียา เทว สฺุจี ตโย นาคา จ เทว รธา
ปฺุริสถานํ ปณฺจโม วคฺโคติ ปจโม วคฺโคติ ๓ ปวฺุจจตีติ ฯ
ภาณวาริํ ตติยํ ฯ

#๑ ม. ย. ปฺุรมาหุตํ ฯ ๒ ม. ย. กกฺกโก ฯ ๓ ย. ปจโม วคฺโคติ อิมํ ปาจา นตฺติ ฯ

ฉฏฺโฐ ปายาสิกวคฺโค

[๖๕] ๑ ยถา วันํ จิตฺตลตฺตํ ปภาสตี

อุยฺยานเสฏฺฐํ ติทฺถานมุตฺตมํ

ตถูปมํ ตุຍฺหิมิตํ วิมานํ

โสภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิกฺเข

เทวิทฺธิปตฺโตตี มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวญฺชลิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีตี ฯ

โส เทวปตฺโต อตฺตมโน โมคฺคฺกลานนํ ปุจฺฉิตฺโต

ปฺลนฺหํ ปุณฺโณ วิยาภาสิ ยสฺส กมฺมสฺสิตํ ผลํ

อหฺนฺจ ภริยา จ มนุสฺสโลเก

โอปานญฺตา ฆรมาวาสิมฺหา

อนฺนญฺจ ปานญฺจ ปสนฺนจิตฺตา

สกกจฺจ ทานํ วิปฺลํ อทฺมฺห

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีตี ฯ

อคาริยวิมานํ ปจฺมํ ฯ

[๖๖] ๒ ยถา วันํ จิตฺตลตฺตํ ปภาสตี

อุยฺยานเสฏฺฐํ ติทฺถานมุตฺตมํ

ตถุปมํ คุຍหมิํ วิมานํ

โองาสยํ ตัญจติ อนุตฺติเก

เทวิทุธิปฺตฺโตสิ มหानุภาโว

มนุสฺสภูโต กิมกาสี ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมคฺคถฺลลเนน ปุจฺฉิตฺโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อหณฺจ ภริยา จ มนุสฺสโลเก

โอปานภูตา ฆรมาวสิมฺหา

อนนฺณจ ปานณฺจ ปสนฺนจิตฺตา

สกกจฺจ ทานํ วิปลํ อทมฺห

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

อคาริยวิมานํ ทุตฺติยํ ฯ

[๖๗] ๓ อฺจุจมิทํ มณฺนิณฺณํ วิมานํ

สมนฺนตฺโต ทฺวาทส ๑ โยชนานิ

กฺุฎฺฐาคารา สตฺตสตา อฺพารา

เวฬุริยตฺถมฺภา รุจิริตฺถตา ๒ สฺสุภา

ตฺตถจฺจนฺตี ปิวฺสี ขาทฺตี จ

#๑ ไป. ม. ย. โสฬส ฯ ๒ ม. รุจกตฺถตา ฯ

ทิพฺพา จ วิณา ปวทนต์ิ วคฺค ๑

อญฺจญฺจกา สิกฺขิตา สาธฺฐรฺปา

ทิพฺพา จ กณฺณา ติทสจฺรา ๒ อุพารา

นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ

เทวิทฺธิปฺตฺโตสิ มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชลิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ๑

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมกฺกถฺลนเนน ปุจฺฉิตฺโต

ปฺลหํ ปุญฺโจ วิทยาภาสิ ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

ผลทายี ผลํ วิปฺปลํ ลภติ

ททมฺชฺชเตสฺส ปสนฺนมานโส

โส หิ โมทติ สกฺกปฺตฺโต ติทิเว

อนุโภติ จ ปุณฺณผลํ วิปฺปลํ

ตเววahi ๓ มหามฺนิ อทาสี จตุโร ผลเ

ตสฺมา หิ ผลํ อลเมว ทาคฺ์

นิจฺจํ มนุสฺสเสน สุขตฺถิเกน

ทิพฺพานิ วา ปตฺถยตา สุขานิ

มนุสฺสโสภากุยตฺตมิจฺฉิตา ๔ วาติ ๑

#๑ ม. วคฺคํ ๑ ๒ ย. ติทสา วรา ๑ ๓ ม. ตเววahi ๑

#๔ ม. ย. มนุสฺสโสภากุยตฺตมิจฺฉิตา ๑

เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

ผลทายกวิมานํ ตติยํ ฯ

[๖๘] ๔ จนฺโท ยถา วิคฺคตวลาหเก นภ

โสภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิกฺเข

ตถูปมํ ตฺยํหิมิตํ วิมานํ

โสภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิกฺเข

เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสี ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมกฺกถฺลเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อหฺนฺจ ภริยา จ มนุสฺสโลเก

อุปฺสฺสยํ อรหฺโต อทฺมฺห

อนฺนญจ ปานญจ ปสนฺนจิตฺตา

สกกฺจจ ทานํ วิปฺลํ อทฺมฺห

เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

อุปฺสฺสยทายกวิมานํ จตฺตถํ ฯ

[๖๕] ๕ สุริโย ยถา วิคฺคตวลาหเก นภพ

... เป ...

(ยถา เหฏฺฐาวิมานํ ตถา วิตุถาเรตพฺพํ)

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

ทฺตฺติยอุปสุตฺยทายกวิมานํ ปญฺจมี ฯ

[๗๐] ๖ อุจฺจมีทํ มณฺธิณฺณํ วิมานํ

สมนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ

กุฎาคารา สตฺตสตา ๑ อุพารา

เวฬุริยตฺถมภา รุจิริตฺถตา สุภา

เทวิทฺธิปฺตฺโตตี มหानุภาโว

... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมกฺกถฺถานน ปุจฺฉิตฺโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสุตฺติทํ ผลํ

อหํ มนฺุสฺเสสุ มนฺุสฺสภูโต

ทิสฺวาน ภิกฺขุํ ตสฺสิตํ กิลนฺตํ

เอกาหํ ภิกฺขุํ ปฏฺฐิปาทยิสฺสํ

สมงฺกิกฺกตฺเตน ตทา อทาสี ๒

#๑ ย. สตฺตฺตราสา ฯ ๒ ย. อทาสี ฯ

เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

ภิกฺขาทายกวิมานํ ญฺญูจํ ฯ

[๗๑] ๗ อุจฺจมิทํ มณฺธิณฺณํ วิมานํ

... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมคฺคกฺลฺลเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสภูโต

อโหสิ ยวปาลโก

อทฺทสิ วิรัชํ ภิกฺขุํ วิปฺปสฺนณมนนาวิถิ

ตสฺส อทาสหิ ๑ ภาคิ ๒ ปสฺนโน สเกหิ ปาณิหิ

กฺุมฺมาสปิณฺฑํ ทตฺวาน โมทามิ นนฺทเน วเน

เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

ยวปาลกวิมานํ สตฺตมํ ฯ

[๗๒] ๘ อลงฺกโต มาลฺยชโร สุวตฺถโถ

สุกฺกนฺทสิ กปฺปิตเกสฺมสฺส

อามตฺตหตฺถาภรโณ ยสฺสสิ

#๑ โป. ย. อทาสี ฯ ๒ โป. ย. กุมมาส ฯ

ทิพฺเพ วิมานมฺหิ ยถาปี จนฺทิมมา

ทิพฺพา จ วิณา ปวทนต์ิ วคฺคฺ

อญฺจญฺจกา สิกฺขิตา สาธฺรฺฐปา

ทิพฺพา จ กณฺณา ติทสจฺรา อุพารา

นจฺจนฺติ คายนต์ิ ปโมทยนต์ิ

เทวิทฺธิปฺตฺโตสิ มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมกฺกถฺลลเนน ปุจฺฉิตฺ

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสึทํ ผลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสญฺโต

ทิสฺวาน สมณฺเ สึลวเนเต

สมปฺนฺนวิหฺชาจฺรณฺเ ยสฺสึสิ

พหุสฺสฺเต ตณฺหฺกฺขยฺูปปเน

อนนฺนจฺ ปานนฺจ ปสนฺนจิตฺโต

สฺกฺกจฺจ ทานํ วิปฺลํ อทาสึ

เตน เมตาทิสฺ วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

กฺุณฺทลิวิมานํ อญฺจมํ ฯ

[๗๑] ๕ อลงฺกโต มาลยฺชโร สุวตฺโต

สุกฺกนฺทลลิตํ กปฺปิตเกสมสฺส

อามตฺตหตฺถาภรโณ ยสฺสตี

ทิวเพ วิมานมฺหิ ยถาปี จนฺทิมมา

ทิวพา จ วิณา ปวทนฺติ วคฺช

อญฺจญฺจกา สิกฺขิตา สาธฺฐรฺปา

ทิวพา จ กณฺธา ติทสจฺรา อุพารา

นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ

เทวิทฺธิปตฺโตตี มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสิ ปุณฺณ

เกนาสิ เอวณฺชิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมกฺกถฺลลนฺน ปุจฺฉิต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

อหํ มนุสฺสเสสฺส มนุสฺสญฺโต

ทิสฺวาน สมณฺเณ สาธฺฐรฺเป ๑

สมปฺนฺนวิชฺชาจฺรณฺเณ ยสฺสตี

พหุสฺสฺเต สีสฺวานเต ๒ ปสนฺเน

อนนฺนจฺ ปานนฺจ ปสนฺนจิตฺโต

#๑ ย. สारवन्ते ๑ ๒ ย. तन्मुख्युपपन्ने ๑

สกุจฺจ ทานํ วิปฺลํ อทาสี

เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

ทุตฺติยคุณฺทลีวิมานํ นวมํ ฯ

[๗๔] ๑๐ ยา เทวราชสุตฺต สภา สุธมฺมา

ยตฺถจฺจนฺตี ๑ เทวสฺงฺโฆ สมคฺโค

ตฺถูปมํ ตฺยฺหมิทํ วิมานํ

โอภาสยํ ติฏฺฐติ อนฺตลิกฺเข

เทวิทฺธิปฺตฺโตติ มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสี ปุณฺณํ

เกนาสี เอวณฺชิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมคฺคกฺคฺคานนํ ปุจฺฉิตฺโต

... เป ... ยสฺส กมฺมฺสฺสตีทํ ผลํ

อหํ มนุสฺสเสสฺส มนุสฺสญฺโต

รณฺโณ ปายาสิสฺส อโหสิ มาณโว

ลทฺธา ฐนํ สํวิภาคํ อกาสี

ปียา จ เม สีสฺวานุโต อหฺลํ

อนฺนญจ ปานญจ ปสนฺนจิตฺโต

#๑ โป. ย. ยตฺถจฺจนฺตี ฯ

สกุจฺจ ทานํ วิปฺลํ อทาสี

เตน เมตาทิโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

อุตฺตรวิมานํ ทสมํ ฯ

อุทฺทานํ

เทว อคาริโน ผลทายี เทว อุปฺสุสยทายี

ภิกฺขาย ทายี ยวปาลโก เจว เทว กุณฺฑลฺลินो ปายาสีติ ฯ

วคฺโค นฺนุโโส ฯ

สตุตฺตโม สุนิกฺขิตฺตวคฺโค

[๗๕] ๑ ยถา วณฺํ จิตฺตลตฺตํ ปภาสตี

อุยฺยานเสฏฺฐํ ติทฺถานมุตฺตมํ

ตถูปมํ ตฺยุมฺหิทํ วิมานํ

โอภาสยํ ติฏฺฐติ อนุตฺตลิกฺเข

เทวิทฺธิปฺตฺโตสิ มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสี ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวญฺชลิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กम्मสฺสึทํ ฝลํ
อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสญฺโต
ทลิตฺุโท อตาโณ กปโณ กมฺมกโร อโหสิ
ชินฺุณฺณ จ มาตาปิตโร อภริ
ปียา จ เม สึลวณฺุโต อหฺลฺุ
อนฺุณฺณจ ปานฺุณฺณจ ปสนฺุณฺณจิตฺุโต
สกุจฺจ ทานํ วิปฺลํ อทาสึ

เตน เมตาทีโส วณฺุโณ ... เป ...
วณฺุโณ จ เม สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ
จิตฺุตฺตาวิมานํ ปจฺมํ ฯ

[๗๖] ๒ ยถา วันํ ๑ จิตฺุตฺตํ ปภาสตี
อุยฺยานเสฏฺฐํ ติทฺุสถานมฺุตฺตมํ
ตฺุณฺุปมํ ตฺุยฺุหฺมิตํ วิมานํ
โอภาสยํ ตฺุญฺุจฺติ อนฺุตฺุทิกฺุเข
เทวิทฺุธิปฺุตฺุโตสิ มหฺานฺุภาโว
มนุสฺสญฺุโต กิมกาสึ ปฺุณฺุณฺุ
เกนาสิ เอวณฺุชฺลิตานฺุภาโว
วณฺุโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปฺุตฺุโต อตฺุตฺุมนโน โมคฺุคฺุคฺุลาเนน ปฺุจฺุณฺุโต

#๑ ยู. นนฺุทนํ ฯ

... เป ... ยสฺส กम्मสฺสึทํ ผลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสภูโต
ทลิตฺุโท อตาโณ กปโณ กมฺมกโร อโหสิ
ชินฺุณฺเณ จ มาตาปิตโร อภริ
ปิยา จ เม สึลวฺนฺโต อหฺลฺสุ
อนฺุณฺณจ ปานฺุณฺณจ ปสนฺุณฺณจิตฺุโต
สกุจฺจ ทานํ วิปฺลํ อทาสึ

เตน เมตาทีโส วณฺุโณ ... เป ...

วณฺุโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
นฺุทฺทวิมานํ ทฺุติยํ ฯ

[๗๗] ๓ อฺุจฺจมิทํ มณฺุญฺุณํ วิมานํ

สมนฺุตโต ทฺุวาทส โยชนานิ
กุฎฺุฏาคารา สตฺุตฺุสตา อฺุราพา
เวพฺุริยตฺุถมฺุภา รฺุจิริตฺุถตา สฺุภา
ตฺุถจฺุณฺุสิ ปิวสิ ขาทสิ จ
ทฺุพฺุพา จ วิณฺุมา ปวทฺุนฺุติ วคฺุถ
ทฺุพฺุพา รสา กามคฺุณฺุณฺุตฺุถ ปญฺุจ
นาริโย จ นจฺุณฺุติ สฺุวณฺุณฺุณฺุนา

เถน เตตาทีโส วณฺุโณ ... เป ...

วณฺุโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

โศ เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิตฺโต

... เป ... ยสฺส กम्मฺสฺสึทํ ฝลึ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสภูโต

วิเวน เปถ จงฺกมํ อกาสิ

อารามรฺกฺขานิ จ โรปยิสฺสึ

ปิยา จ เม สึลวณฺโต อหฺลฺสุ

อนฺนณฺจ ปานณฺจ ปสนฺนจิตฺโต

สกกฺจจ ทานํ วิปฺปลึ อทาสึ

เตน เมตาทีโศ วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

มณฺธิณฺณวิมานํ ตตฺถิ ฯ

[๗๘] ๔ โสวณฺณมเย ปพฺพตฺสฺมี วิมานํ สพฺพโต ปภึ

เหมชาลปฺภิจฺฉนฺนํ กึกณฺนิชาลกปฺปิตฺตํ

อภฺจิสฺสา สุกตา ธมฺภา สพฺเพ เวพฺพริยามยา

เอกเมกาย อํสียา รตนา สตฺต นิมฺมิตา

เวพฺพริยสุวณฺณสฺส ผลิการุปฺยสฺส จ

มสฺสารคฺคฺลฺมฺตฺตาทิ โลหิตฺตงฺกมณฺนิหิ จ

จิตฺตรา มโนรมา ภูมิ น ตตฺถุทฺธึสฺเต รโช

โคปาณเส ๑ คณาปีตา ภูมฺภู ชาเรนฺตึ นิมฺมิตา

โสปาณานิ จ จตฺตาริ นิมฺมิตา จตฺตโร ทิสฺสา

#๑ ไป. ม. ย. โคปาณสิ ฯ

นानารตนคพฺภเหหิ อาทิจฺโจว วิโรจติ
เวทิกา ๑ จตฺสฺโส ตตฺถ วิภตฺตา ภาคฺโส มิตา
ททฺทลฺลมาณา อาภนฺติ ๒ สมฺนฺตา จตุโร ทิสฺวา
ตสฺมี วิมานे ปวเร เทวปฺตฺตา มหปฺปภา
อติโรจสิ วัฒนฺเนน อุทยนฺ โทว ภาณฺมา
ทานสฺส เต อิทํ ผลํ อโธ สีสฺสฺส วา ปน
อโธ อณฺชติกมฺมสฺส ตํ เม อภฺขาหิ ปุจฺฉิโตติ ๑
โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิโต
ปณฺหํ ปุฏฺโฐ วิยาภาสิ ยสฺส กมฺมสฺสฺสิทํ ผลํ
อหํ อณฺชกวิณฺทสฺมี พุทฺธสฺสาทิจฺจพฺนฺธฺโน
วิหารํ สตฺถฺโน ๓ กಾರೆสิ ปสนฺโน สเกหิ ปาณฺหิ
ตตฺถ กนฺชณฺจ มาลณฺจ ปจฺจยณฺจ วิเลปนํ
วิหารํ สตฺถฺโนทาสี ๔ วิปฺสนฺเนน เจตฺสา
เตน มยฺหํ อิทํ ลทฺธิ วสํ วตฺเตมิ นนฺทเน
นนฺทเน ปวเร รฺมเม นานาทิจฺชณฺยาตุเต
รฺมามิ นจฺจฺสีเตหิ อจฺฉราหิ ปุรฺกฺขิโตติ ๑

สุวณฺณวิมานํ จตฺตํ ๑

[๗๕] ๕ อจฺจมิทํ มณฺณิณฺ วิมานํ

สมฺนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ

#๑ ไป. ม. เวทียา ๑ ๒ ม. ย. อาภนฺติ ๑ ๓ ย. สตฺถฺ ๑ ๔ ย. สตฺถฺ ปาทาสี ๑

ภูฏาคารา สตตสตา อุพารา

เวฬุริยตถมภา รุจิรตถตา สุภา

ตตถจฺจนฺตี ปิวฺลี ขาทฺลี จ

ทิพฺพา จ วิณา ปวทฺนฺติ วคฺชฺ

ทิพฺพา รสา กามคฺเชตฺถ ปญฺจ

นาริโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณจฺจนฺนา

เคน เตตาทีโส วณฺโณ ... เป ...

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีตี ฯ

โส เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมกฺกคฺลฺลาเนน ปฺจฺฉินฺโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

กิมฺหานํ ปจฺฉิเม มาเส ปตาปฺนฺเต ทิวฺกเร

ปเรสํ ฆตโก โปโส อมฺพารามํ อสิญฺจํ

อถ เตนาคมา ภิกฺขุ สาริปฺตุโตตี วิสฺสุโต

กิลนฺตรูโป กาเยน อกิลนฺโตปี เจตฺสา

ตญฺจ ทิสฺวาน आयนฺตํ อโวจ อมฺพสิญฺจโก

สาธฺ ตํ ฆนฺเต นฺหาเปยฺยํ ยํ มมสฺส สุขาวํ

ตสฺส เม อนฺุกมฺปาย นิกฺขิปี ปตฺตจิวฺริ

นีสีทิ รุกฺขมฺลสฺมี ฉายาย เอกจิวฺโร

ตญฺจ อจฺเจน วารินา ปสฺนฺนมานโส เถรี

นฺหาปยี รุกฺขมฺลสฺมี ฉายาย เอกจิวฺริ

อมุโพ จ สิตฺโต สมโณ นหาปีโต

มยา จ ปุณฺณํ ปสฺสํ อนุปฺปกํ

อิตฺติ โส ปิตฺติยา กายํ สพุพฺผ ฝรตฺติ อตฺตโน

ตเทว เอตฺตํ กมฺมํ อกาสิ ตาย ชาตฺติยา

ปฺหาย มานุสฺสํ เทหํ อุปฺปนฺโนมฺหิ นนฺทนํ

นนฺทเน ปวเร ๑ รรมเม นานาทิชคณาเยเต

รรมามิ นจฺจกิตฺเทหิ อจฺจราหิ ปฺรกุขิตฺตํ ๑

อมุพฺวิมานํ ปญฺจมํ ๑

[๘๐] ๖ ทิสฺวาน เทวํ ปฏฺิปปุจฺฉิ ภิกฺขุ

อุจฺเจ วิมานมฺหิ จิรญฺจิตฺติเก

อามุตฺตหตฺถาภรโณ ยสฺสสิ [๒]

ทิพฺเพ วิมานมฺหิ ยถาปี จนฺทิมมา

ทิพฺพา จ วิณา ปวทฺนฺติ วคฺช

อญฺจญฺจกา สิกฺขิตา สาธฺฐรฺปา

ทิพฺพา จ กณฺญา ติทสฺจรา ๓ อุพารา

นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ

เทวิทฺธิปฺตฺโตสิ มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวญฺชลิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพุพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ๑

#๑ ไป. ยู. ปวเน ๑ ม. จ วน ๑ ๒ ม. ยู. ทิพฺเพ วิมานมฺหิ ยถาปี จนฺทิมมา

#๒ อลงฺกโต มาลชาริ สุวตฺถุโล สุกฺกนฺทสิ กปฺปิตฺตเกสฺมสฺส อามุตฺตหตฺถาภรโณ ยสฺสสิ ๑

#๓ ไป. ยู. ติทสฺจรา ๑

โส เทวปฺตุโต อตฺตมโน โมคฺคลฺลาเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กम्मสฺสึทํ ผลํ

อหํ มนุสฺเสสฺส มนุสฺสภูโต

สงฺกมฺม รกฺขิสฺสํ ปเรถิ เชนฺโย

ตโต จ อากา สมโณ มม ๑ สนนฺติเก

คาโว จ มาเส อคมํสุ ขาทีตุํ

ทวยชฺชกิจฺจํ อุกฺขณฺจ การิสฺสํ ๒

อิจฺเจวหํ ฆนฺเต ตทา วิจฺฉินฺตยิ ๓-๕

ตโต จ สลฺลํ ปฏฺฐิตทฺชโยนิโส

อทาสิ ๔ ฆนฺเตติ จิปี อนนฺตกํ

โส มาสเขตฺตํ ตฺริโต อวาสรี

ปฺรารยํ ฆณฺชติ ยสฺสึทํ ฌนํ

ตโต จ กโณห อฺรโก มหาวิโส

อหํสิ ปาเท ตฺริตฺตสฺส เม สโต

สฺวาทํ อญฺโฆมฺหิ ทฺกฺเขน ปีฬิโต

ภิกฺขุ จ ตํ มุญฺจิตฺวา ๕ อนนฺตกํ

อทาสิ ๖ กุมฺมาถิ มฺมานุกมฺปาย

ตโต จูโต กาลมกโตมฺหิ เทวตา

#๑ ม. ย. มมนฺติเก ฯ ๒ ม. ย. การิยํ ฯ ๓ ไป. ม. ย. วิจฺฉินฺตยิ ฯ

#๔ ย. ททาสิ ฯ ม. ททามิ ฯ ๕ ย. สามี ... ฆณฺชติ จนนฺตกํ ฯ

#ม. สามี ... นนฺตกํ ฯ ๖ ไป. ย. อโหสิ ฯ ม. อทาสิ ฯ

ตเทว กมฺมํ กุสลํ กตํ มया
 สุขญจ กมฺมํ อนุโภมิ อุตฺตนา
 ตยา หิ ภนฺเต อนุกมฺปิโต ภูถํ
 กตญฺจตฺตยา อภิวาทยามิ ตํ
 สเทวเก โลเก สมารเก จ
 อลฺโล มุณี นตฺถิ ตยานุกมฺปิโก
 ตยา หิ ภนฺเต อนุกมฺปิโต ภูถํ
 กตญฺจตฺตยา อภิวาทยามิ ตํ
 อิมสฺมี โลเก ปรสฺมี วา ปน
 อลฺโล มุณี นตฺถิ ตยานุกมฺปิโก
 ตยา หิ ภนฺเต อนุกมฺปิโต ภูถํ
 กตญฺจตฺตยา อภิวาทยามิ ตนฺติ ฯ
 โคपालวิมานํ ญฺจ จํ ฯ

[๘๑] ๗ ปุณฺณมาเย ๑ ยถา จนฺโท นกฺขตฺตปริวาริโต

สมนฺตา อนุปริยาคิ	ตารกาธิปติ สสี
ตถูปมํ อิทํ พุยมหํ	ทิพฺพํ เทวปุรมฺหิ จ
อติโรจติ วณฺเณน	อุทฺยนฺ โทว รัสสิมา
เวพฺุริยสุวณฺณสุส	ผลิการูปียสุส จ
มสสารคตฺตมุตฺตาคิ	โลहितงฺกมณฺเฬหิ จ
จิตรามโนรมา ภูมิ	เวพฺุริยสุส สนฺถตา ๒

#๑ โป. ปุณฺณมาโย ฯ ม. ปุณฺณมาเส ฯ ๒ โป. ย. สนฺถิตา ฯ

ภูฏาคารา สุภา รมฺมา ปาสาโท เต สุมาปีโต
รมฺมา จ เต โปกฺขรณิ ปุณฺดา มจฺจนเสวิตา ๑
อจฺโฆทกา วิปฺปสฺสนา โสวณฺณวาลุกสนฺถตา
นानาปทุมสฺสณฺนนา ปุณฺฑริกสโมคตา
สุรภิ สมฺปวายนฺติ มนฺุณฺญา มาตุเทริตา
ตสฺสา เต อุกฺโข ตปสฺเส วนคฺมุพา สุมาปีตา
อุเปตา ปุปฺผรฺกฺเขหิ ผลรฺกฺเขหิ จุกฺขํ
โสวณฺณปาเท ปฺลลฺงเก มุทฺเท โคณฺสนฺถเต
นิสินฺนํ เทวราชํ อุปฺตฺธิจฺจนฺติ อจฺจรา
สพฺพากรณสฺสณฺนนา นานามาลาวิภูสิตา
รเมนฺติ ตํ มหิทฺธิกํ วสวตฺตีว โมทสิ
เถริสขมฺมุทฺิงกาหิ วิณาหิ ปณฺเวหิ จ
รมสิ รติสมฺปนฺโน นจฺจกิตฺเตสุ วาทิตे
ทิพฺพา เต วิวิธา รุปา ทิพฺพา สทฺทา อโธ รสา
กนฺธา จ เต อธิปฺเปตา โฝฏฺฐพฺพา จ มโนรมา
ตสฺมี วิมานे ปวเร เทวปฺตฺตา มหปฺปกา
อภิโรจสิ วณฺเณน อุทฺยนฺโตว ภาณฺมา
ทานสฺส เต อิทํ ผลํ อโธ สีสฺส วา ปน
อโธ อณฺชลิกมฺมสฺส ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิโตติ ฯ

#๑ ยู. ปุณฺโลมนิเสวิตาติปิ ทิสฺสติ ฯ

โส เทวปฺตฺโต อตฺตมโน โมคฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิโต

... เป ... ยสฺส กम्मสฺสึทํ ผลํ

อหํ กปิตวตฺถสฺมี สากิยานํ ปุรฺตฺตเม

สฺทฺชโรทฺถนสฺส ปุตฺตสฺส กณฺจโก สหฺชโร อหํ

ยทา โส อทฺตมรตฺตาย สมฺโพชาย อภินิขฺยมิ

โส มํ มุทฺธิ ปาณฺสีหิ ชาลิตมฺพนเขหิ จ

สฺทฺชโร อโกฏฺยิตฺวาน วห สมฺมาติมพฺรวิ

อหํ โลกํ ตารยิสฺสึ ปตฺโต สมฺโพชิตฺตมํ

ตํ เม กิริ สฺถนตฺสฺส หาโส เม วิปฺโล อหุ

อฺทฺทกฺคจิตฺโต สฺมโน อภิสฺสึ ตทา อหํ

อภिरุพฺพหฺนฺจ มํ ฌตฺวา สากฺยปฺตฺตํ มหายถํ

อฺทฺทกฺคจิตฺโต มุทฺติโต วาหิสฺสึ ปฺริสฺตฺตมํ

ปเรถํ วิชิตํ คนฺตฺวา อุกฺกตฺสฺมี ทิวฺงฺกเร ๑

มมํ ฌนฺนฺนฺจ โอหาย อนาเปกฺโข อปฺกมมิ

ตฺสฺส ตมฺพนเข ปาเท ชิวฺหาย ปฺริเลหิสฺสึ ๒

กฺจฺจนฺตฺตฺจ มหาวีริ รุทฺมาโน อฺทฺทกฺคจิตฺตํ

อทฺตฺสเนนหํ ตฺสฺส สากฺยปฺตฺตสฺส สิริมโต

อลตฺถํ ڪรฺกาพารํ จิปปํ เม มรณํ อหุ

ตฺสฺเสว อานฺุภาเวเน วิมานํ อวสามิทํ ๓

#๑ โป. ม. ย. ทิวากเร ฯ ๒ โป. ม. ปรีเลหีสึ ฯ ๓ โป. อวสามิหึ ฯ ม. อวสามิหึ ฯ

สพฺพกามคุณฺเปตํ ทิพฺพํ เทวปฺรุมฺหิ จ
ยณฺจ เม อหุ วาหาโส สทฺทํ สุตฺวาน โปชฺชียา
เตเนว กุสฺลมฺมฺเลน ผุสฺสิสฺสํ อาสวกฺขยํ
สเจ หิ ฆนฺเต คจฺเจยฺยาสี สตฺถุ พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
มมาปี ตํ วจเนน สิริสา วชฺชาสี วนฺทนํ
อหฺมปิ ทฏฺจจ คจฺฉิสฺสํ ชินํ อปฺปฏฺธิปฺคฺคํ
ทูลลภํ ทสฺสนํ โหติ โลกนาถาน ตาทินฺนฺติ ฯ
โส จ กตถฺณฺญ กตเวที สตฺถาริ อฺปสงฺกมิ
สฺตฺวา คิริ จกฺขุมโต ฆมฺมจกฺขุ วิโสชฺชยิ
วิโสชฺชยิตฺวา ทิฏฺฐจฺจิต্তํ วิจิจฺจฺจมา วตานิ จ
วนฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท ตตฺถเววเนตรชยถาติ ฯ
กณฺจกวิมานํ สตฺตมํ ฯ

[๘๒] ๘ อนนกวณฺณํ ทฺร โสกนาสนํ

วิมานมารุชฺห อนนจจิตฺตํ
ปริวาริโต อจฺฉรานิ ๑ กณฺเณ
สุนิมฺมิโต ภูตปตฺวี โมทสิ
สมสฺสโม ๒ นตฺถิ กุโตปฺนตฺตโร
ยเสน ปุณฺณเณน จ อิทฺธิยา จ
สพฺเพ จ เทวา ติทฺธา คณา สเมจฺจ

#๑ โป. ย. อจฺฉราสี ฯ ๒ ย. สมาสโม ฯ

ตํ ตํ นมสฺสนฺติ สลิว เทวา

อิม่า จ เต อจฺจราโย สมฺนตโต

นจฺจนฺติ คายนฺติ ปโมทยนฺติ

เทวิทฺธิปตฺโตสิ มหानุภาโว

มนุสฺสญฺโต กิมกาสี ปุณฺณํ

เกนาสิ เอวณฺชิตานุภาโว

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ

โส เทวปตฺโต อตฺตมโน โมคฺคผลฺลาเนน ปุจฺฉนฺโต

... เป ... ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ

โสหํปี ภาณเต ๑ อหฺวาสี ปุพฺเพ

สุเมธนามสฺส ชินสฺส สาวโก

ปุณฺนชฺชโน อนุโพโธหฺมสฺมิ

โส สตฺตวสฺसानิ ปพฺพชิสฺสหํ

โสหํ สุเมธสฺส ชินสฺส สตฺถุโน

ปรินิพฺพุตฺสโสโฆติณฺณสฺส ตาทิโน

รตฺนุจฺจยํ เหมชาเลน ฌนฺนํ

วณฺทิตฺวา ญฺปสฺมี มนํ ปสาทยี

น มาสิ ทานํ น จ ปน มตฺถิ ทาคู

ปเร จ โข ตตฺถ สฺมาทเปสึ

ปุเชถ นํ ปุชฺเนยฺยสฺส ธาคู

#๑ ม. อหํ ภาณเต ฯ

เอวํ กิร สกฺขมิโต คมิสฺสถ

ตทฺเวท กมฺมํ กุสฺลํ กตฺถ มยา

สุขณฺจ [๑] ทิพฺพํ อนุ โภมิ อตฺตนา ๒

โมทามหิ ติทฺสคณฺสฺส มชฺเฌ

น ตสฺส ปุณฺณสฺส ขยมฺหิ อชฺฌคาติ ฯ

อนกฺวณฺณวิมานํ อภฺฐมํ ฯ

[๘๑] ๕ อลงฺกโต มภฺฐกฺกณฺทลฺลํ

มาลาธารี ๑ หริจินฺทนุสฺสโต

พาหา ปกฺกยฺห กนฺทลฺลํ

วนมชฺเฌ กิํ ทุกฺขิโต ตฺวนนฺติ ฯ

โสวณฺณมโย ปกฺสฺสโร

อุปฺปนฺโน รตฺปณฺชโร มม

ตสฺส จกฺกยฺกํ น วินฺทามิ

เตน ทุกฺเขน ชหิสฺสามิ ๔ ชีวิตนฺติ ฯ

โสวณฺณมยํ มณฺนิมยํ

โลहितงฺกมยํ ๕ อถ รุปียมยํ

อาจิกฺข เม ตฺวํ ภาทฺทมาณว

จกฺกยฺกํ ปภฺฐิตาภยามิ เตติ ฯ

#๑ โป. ยฺ. กมฺมํ ฯ ๒ โป. ยฺ. อยํ ปาโจ นตฺถิ ฯ ๓ ฐมฺมปทญฺจกถาย มาลาถารีติ

#ปาโจ ทิสฺสติ ฯ ๔ ม. ชหามิ ฯ ๕ ม. โลहितกมยํ ฯ

โส มาณโว ตสฺส ปาวทิ

จนฺทิมสุริยา ๑ อุภยตฺถ ทิสฺสเร

โสวณฺณมโย รโถ มม

เตน จกฺกยฺเคน โสภตฺติ ฯ

พาลโ โข ตฺวํ สฺมาณว

โย [๒] ตฺวํ ปตฺถยฺสิ อปตฺถิยฺ

มณฺณามิ ตฺวํ มริสฺสฺสฺส

น หิ ตฺวํ ลจฺฉฺสฺสิ จนฺทิมสุริเยติ ๑ ฯ

คมนาคนนฺปี ทิสฺสฺสฺส

วณฺณธาตฺถ อุภยตฺถ วิถิยา

เปโต ปน ๔ กาลกโต น ทิสฺสฺส

โก นีธ กนฺทํ พาลยฺตโรติ ฯ

สจฺจํ โข วเทสิ มาณว

อหเมว กนฺทํ พาลยฺตโร

จนฺทํ วิย ทารโก รุทํ

เปตํ กาลกตาภิปตฺถยฺนฺติ

อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ ฆตฺติตฺตํ ปาวกํ

วารินา วิย โอสฺสิญฺจ สพฺพํ นิพฺพปาปเย ทริ

#๑ ฐมฺมปทฺฐจกฺกยฺส จนฺทิมสุริยา อุภยตฺถ ภาตโรติ ทิสฺสฺส ๑ ๒ ยฺ. โขสทฺโท อตฺถิ ฯ

#๓ ม. จนฺทิมสุริเย ฯ ๔ ม. ปนสทฺโท น ทิสฺสฺส ๑

อพฺพพฺพหิ ๑ วต เม สลฺลํ โสกํ หทยนิสฺสํ
โย เม โสกปรตฺตสฺส ปฺตฺตโสกํ อปฺนุหิ
สฺวาทํ อพฺพพฺพหสฺสโลสฺสมิ สีสฺสญฺโถสฺสมิ ๒ นิพฺพฺพโต
น โสจามิ น โรทามิ ตว สฺตฺวาน มาณวาทิ
เทวตา นุสฺสิ คนฺธพฺพโโพ อาทฺถ สกฺโก ปฺรินฺทโท
โก วา ตฺวํ กสฺส วา ปฺตฺโต กถิ ชาเนมฺมํ ตํ มยฺนฺติ ฯ
ยลฺลจ กนฺทสิ ยลฺลจ โรทสิ
ปฺตฺตํ อปาหเน สยฺมํ ทฺทิตฺวา
สฺวาทํ กุสฺลํ กริตฺวาน กมฺมํ
ติทฺธานํ สหพฺพตํ ปฺตฺโตติ ฯ
อปฺปํ วา พฺหุํ วา น อทฺทสามิ
ทานํ ททนฺตสฺส สเก อคาเร
อุโปสถกมฺมํ วา ตาทิสํ
เกน กมฺเมน คโตสิ เทวโลคนฺติ ฯ
อาพาธโกหิ พฺกฺขิโต คิลานो
อาตุรฺรูปมฺหิ สก นิเวสเน
พฺพทฺธิ วิกฺตรชฺชํ วิตฺตณฺณกํ
อทฺททฺธิ สฺสคตํ อโนมปฺลยฺมํ
สฺวาทํ มุทิตมโน ปสฺนุนจิตฺโต

#๑ ธรรมปทฏฺฐกถาย อพฺพพฺพหิติ ทิสฺสติ ฯ ม. อพฺพหิ ฯ ๒ ย. สีสฺสิ ... ฯ

อณฺชลี อกรี ตถาคตฺตสฺส

ตาทิ กุสลํ กริตฺวาน กมฺมํ

ติทฺสถานํ สหปุยตํ ปตฺโตติ ๑ ฯ

อจฺฉริยํ วัต อพฺภูตํ วัต

อณฺชลีกรมฺมสฺส อยมิทธิโส วิปาโก

อหํปิ มุทิตมโน ปสนฺนจิตฺโต

อชฺเชว พุทฺธํ สรณํ วชามิติ ฯ

อชฺเชว พุทฺธํ สรณํ วชาหิ

ธมฺมณฺจ สงฺฆณฺจ ปสนฺนจิตฺโต

ตเถว สิกฺขาย ปทานิ ปณฺจ

อชฺฉนฺตผลุลาณี สมายิยสฺส

ปาณาติปาตา วิรมสฺส จิปรํ

โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยสฺส

อมชฺชโป โน จ มุสา ภณาหิ

สเกน ทาเรน น โหหิ ตฺถุจฺจิตฺติ ฯ

อตุถกาโมสิ เม ยกฺข หิตกาโมสิ เทวเต

กโรมิ ตฺยหํ วจันํ ตฺวมสิ อจฺฉริโย มม

อูเปมิ สรณํ พุทฺธํ ธมฺมณฺจาปิ อนุตฺตรํ

สงฺฆณฺจ นรเทวสฺส คจฺฉามิ สรณํ อหํ

ปาณาติปาตา วิรมามิ จิปรํ

#๑ ม. ค โตติ ฯ

โลเก อทินัน ปรีวชชยามิ
อมชฺชโป โน จ มุสา ภูณามิ
สเกน ทาเรน จ โหมิ ตฺถุโจติ ฯ
มฏฺฐกฺกุณฺฑลีวิมานํ นวมํ ฯ

[๘๔] ๑๐ สุโณถ ยกฺขสุส จ วาณิชาเน จ

สมาคโม ยตฺถ ตทา อโหสิ
ยถา กถํ อิตฺริตเรน จาปี
สุภาสิตํ ตณฺจ สุณฺนาถ สพฺเพ
โย โส อหุ ราชา ปายาสี นาม
ภุมฺมานํ สหพฺยคโต ยสฺสุตี
โส โมทมาโน ว สเก วิมานเ
อมานุโส มานุเส อชฺฌภาสิติ ฯ
สงฺเก ๑ อรณฺเณ อมนุสฺสจฺจเน
กนฺตาเร อปฺโปทเก อปฺปกฺกเข
สุทฺถุคฺคเม วนปถสุส ๒ มชฺฌ
วงฺกมฺภยา นฏฺฐจฺมนา มนุสฺสา
นยิธ ผลิตา มฺลุมยา จ สนฺติ
อุปาทานํ นตฺถิ กุโตธ ภิกฺขวา
อณฺเฏตฺร ปัสฺสูหิ จ วาลูกาหิ จ

#๑ ม. ยุ. วงฺเก ฯ ๒ ม. ยุ. วณฺณปถสุส ... ฯ

ตตฺตาทิ อฺญหาหิ จ ทารุณาหิ
อฺชฺชงฺกคฺคิ ตตฺตมิทํ ๑ กปาลํ
อนายสํ ปฺรโลเกน ตฺลยํ
ลฺลทฺทานมาวาสมิทํ ปฺรารณํ
ภุมิปปเทโส อภิตตฺตรูโป
อถ ตฺเมห เกน นฺ วณฺณน
กิมาสมานา ๒ อิมํ ปเทสํ หิ
อนฺุปวิญฺญา สหสา สเมจจ
โลภา ภยา อถ วา สมฺปมฺพฺพหาติ ฯ
มกฺเชสฺสุ องฺเกสฺสุ จ สตฺถวาทา
อาโรปฺยิมฺห ๓ ปณฺธิยํ ปฺหุตฺติ
เต ยามเส สินฺธุโสวฺวิรฺภุมิ
ชนตฺถิกา อฺทฺยํ ปตฺถยานา
ทิวา ปิปาสนฺธิवासยนฺตฺตา
โยคฺคานุกมฺปณฺจ ๔ สเมกฺขมานา
เอเตน เวเคน อายาม สพฺเพ
รตฺตี มกฺคํ ปฺฏิปฺนฺนา วิกาเถ
เต ทฺุปฺปยาตา อปรทฺธมฺคฺคา
อนฺุชากุลลา วิปฺปนฺนฺญา อรณฺเณ

#๑ ม. ตตฺตมิว ฯ ๒ ยฺ. กาย อาสีสนาย ฯ ๓ ม. อาโรปฺยิตฺวา ฯ ๔ ม.

#โยคฺคานุกมฺมณฺจ ฯ

สุทฺถุคฺเค วณฺณปถสฺส ๑ มชฺเฌ
ทิสฺ น ชานาม ปมฺพหิจฺจตา
อิทฺถจ ทิสฺวาน อทฺธิฏฺฐปฺพหิ
วิมานเสฏฺฐจฺจ ตฺวณฺจ ยกฺข
ตตฺตฺตฺรี จีวิตมาสีสนา
ทิสฺวา ปตีตา สฺมณา อุกฺกคาติ ฯ
ปารี สฺมฺมทฺทสฺส อิมฺณจ วณฺ ๒
เวตฺตํ ปรี ๓ สกฺกปถณฺจ มคฺคิ
นทฺธิโย ปน ปพฺพตฺตานณฺจ ทฺถกฺกา
ปฺปถุ ทิสฺวา คจฺจถ โภกฺเขตฺต
ปคฺกขณฺนุทฺธิยาน วิชิตํ ปเรสฺส
เวรชฺชเก มานุเส เปกฺกขมานา
ยํ โว สุตํ อถ วาปี ทิฏฺฐจฺ
อจฺเจรํกํ ตํ โว สฺสโนมฺ ตาตาติ ฯ
อิโตปิ อจฺเจรตฺรํ กุมาร
น โน สุตํ วา อถ วาปี ทิฏฺฐจฺ
อตีตมานุสฺสกเมว สพฺพหิ
ทิสฺวาน ตปฺปาม อโนมวณฺณํ
เวหาสยํ โปกฺกขรณฺโณ สวณฺนติ

#๑ ย. วรรณฺณปถสฺส ฯ ๒ ย. วรรณณ ฯ ๓ ย. เวตฺตจางรี ฯ

ปหุตฺตมาลยา พหุปลฺลทริกา
ทุมมา จ เต นิจฺจผลูปปนฺนา
อตีว คนฺธา สุรภี ปวายนฺติ
เวฬุริยตฺถมภา สตมฺมุสฺสีตาเส
ลิตฺตปฺปวาพสฺส จ อายตฺตสา
มसारคฺคฺคา สหโลหิตกา
ถมฺภา อีเม โชติรสามยาเส
สทสฺสตฺถมภี อตฺถานุกาวิ
เตสุปฺปรี สาธุมิทํ วิमानํ
รตนนฺตรี ๑ กณฺจนเวทิมิสฺสํ
ตปฺนิยปฺภฺนฺเฑหิ จ สาธุ จนนํ
ชมฺโพนทตฺตมิทํ สุมฺภูโจ
ปาสาทโสปาณผลูปปนฺโน
ทโพห จ วคฺคฺจ สฺสสงฺกโต จ
อตีว นิชฺฌานขโม มนฺนุโย
รตนนฺตรสฺมี ๒ พหุ อนฺนปानํ
ปรีวาริโต อจฺจราสงฺกณฺนภ
มฺรชอาถมฺพรตฺตริยสงฺฆฺภูโจ
อภิวฺนฺทิตฺตสิ ญฺจิวฺนฺทนาย

#๑ ย. รตนนฺตรี ๑ ๒ ย. รตนนฺตรสฺมี ๑

โส โมทสิ นาริณฺณปโปทฺธโน
วิมานปาสาทวเร มโนรเม
อจินฺตโย สพฺพคุณฺนปฺนโน
ราชา ยถา เวสฺสวโณ นลฺลินฺยา ๑
เทโว นฺ อาสี อุต วาสี ยกุโจ
อุทาทุ เทวีนฺโท มนุสฺสภูโต
ปฺจฺจนฺตํ ตํ วาณิซตฺถวาทา
อาจิกฺข โโก นาม ตฺวํสิ ยกุโจติ ฯ
เสริสฺสโก นาม อหฺมฺหิ ยกุโจ
กนฺตาริโย วณฺปถมฺหิ ๒ คฺคฺโต
อิมํ ปเทสํ อภิปาลยามิ
วจนกโร เวสฺสวณฺสฺส รณฺโณติ ฯ
อริจฺจลทฺธํ ปริณามชนฺเต
สยํ กตฺ อุตาทุ เทเวหิ ทินฺนํ
ปฺจฺจนฺตํ ตํ วาณิซตฺถวาทา
กถํ ตยา ลทฺธมฺหิ มนุญฺณํ
นาริจฺจลทฺธํ น ปริณามชนฺเต ๓
น สยํ กตฺ น หิ เทเวหิ ทินฺนํ
สเกหิ กมฺเมหิ อปาปเกหิ

#๑ ม. นลฺลินฺทา ฯ ๒ ย. วณฺณปถมฺหิ ฯ ๓ โป. ม. ย. ปริณามชนฺเม ฯ

ปฺญฺเณหิ เม ลทฺทมิตํ มนฺญณฺ์
กี เต วตฺ กิ ปน พุรหฺมจริยํ
กิสฺส สฺจิจฺฉณฺสฺส อยํ วิปาโก
ปฺจฺฉนฺนติ ตํ วาณิซฺสตฺถวาหา
กถํ ตยา ลทฺทมิตํ วิมานํ
มม ปายาสีติ อหุ สมนฺญา
รชฺชํ ยทา การยํ โกสลานํ
นตฺถิ กุทฺติจฺฉิ กทริโย ปาปชฺมโม
อุจฺเจทวาที จ ตทา อโหสี
สมโณ จ โข อาสิ กุมารกสฺสโป
พหุสฺสโต จิตฺตกถิ อุปาโร
โส เม ตทา ชฺมมกถํ อกาสิ
ทิฏฺฐิจิวิสุกานิ วินนฺทยิ เม
ตาทํ ตสฺส ชฺมมกถํ สฺสนฺติววา
อุปาสกคฺคตํ ปฏฺิเวทยิสฺสํ
ปาณตฺติปาตา วิรโต อโหสี
โลเก อทินฺนํ ปรีวชฺชยิสฺสํ
อมชฺชโป โน จ มุสา อภาณิ
สเกน ทาเรน จ โหมิ ตฺถุจฺโจ

ตํ เม วตฺ ตํ ปน พุรหุมจริยํ
ตสฺส สฺวจิณฺณสฺส อโย วิปาโก
เตเหว กมฺเมหิ อปาปเกหิ
ปฺลฺลเยหิ เม ลทฺทมิตํ วิมานํ
สจฺจํ กิราหฺสฺส นรา สปลฺลเย
อนนฺตฺตวณฺํ ปณฺฑิตานํ
ยหิ ยหิ คจฺจติ ปฺลฺลยกมฺโม
ตหิ ตหิ โมทติ กามกามิ ๑
ยหิ ยหิ โสภปริทฺทโว จ
วโร จ พนฺโร จ ปริกฺกิลโส
ตหิ ตหิ คจฺจติ ปาปกมฺโม
น มจฺจติ ทฺกคฺคิตยา กทาจิ
สมฺมุพฺพหฺรฺวโป ว ชโน อโหสิ
อสมฺมิ มฺหุตฺเต กลลิกโต จ
ชนสฺสิมสฺส ตฺยฺยหฺลจ กุมาร
อปจฺจโย เกน นฺ โข อโหสิ
อิม [๒] สิริสพฺwana [๓] ตาตา
ทิพฺพา [๔] คนฺธา สฺรภี ปวฺนฺติ
เต สมฺปวายนฺติ อิทํ วิมานํ

#๑ โป. ยฺ. กามกามิ ฯ ๒ ยฺ. ปีสทฺโท ทิสฺสติ ฯ ๓-๔ ยฺ. จสทฺโท ทิสฺสติ ฯ

ทิวา จ รตฺโต จ ตมฺ นิหนุตฺวา ๑
อิเมสญจ โข วสฺสสตฺถจเยน
สิปาฎีกา ผลนฺติ เอกเมกา
มานุสฺสํ วสฺสสตฺ อตีตํ
ยทฺคฺเค กายมฺหิ อธิฐปฺปนฺโน
ทิพฺพานํ วสฺสสตฺตานิ ปญฺจ
อสุมฺมํ วิมานมฺหิ จตฺวาน ตาตา
อายุกฺขยา ปุณฺณกฺขยา จวิสฺสํ
เตเนว โสเกน ปมฺจฺฉิโตสมิ
กถํ นฺุ โสเจยฺย ตถาวิโธ โส
ลทฺธา วิมานํ อตฺถํ จิรายํ
เย จาปี โข อิตฺตริ อูปฺปนฺโน
เย นฺฺน โสเจยฺย ปรีตฺตปฺุณฺณชาติ ๑
อนฺุจฺฉวี โอวทียญฺจ เม ตํ
ยํ มํ ตฺมฺเห เปยฺยวาจํ วเทถ
ตฺมฺเหว โข ตาต มยฺนุคฺคฺตฺตา
เยนิจฺฉกํ เตน ปเลถ โสตฺถินฺติ ๑
คฺนฺุตฺวา มยฺ สินฺธุ โสวีรฺภูมि
ธนฺตฺถิกา อุกฺทฺยปฺตฺถยานา
ยถา ปโยคา ปรีปฺุณฺณจาคา

#๑ ม. ย. นิหนุตฺวา ๑

กาหาม เสริสฺส มหิ อูพารนฺติ ฯ
มา เหว เสริสฺส มหิ ออกุตถ
สพฺพญจ โว ภวิสฺสตี ยิ วเทถ
ปาปานิ กมฺมานิ วิวชฺชยาถ
ธมฺมานุ โยคณฺจ อธิกฺกุหาถาติ ฯ
อูปาสโก อตฺถิ อิมมฺหิ สงฺฆเม
พหุสฺสุโต สีสวตฺตูปปฺนฺโน
สทฺโธ จ จาคี จ สฺสเปสโล จ
วิจกฺขโณ สนนฺตฺติโต มุตฺติมา
สณฺฆานมาโน น มุสา ภณฺเอย
ปรูปฆาตาย น เจตเยยฺย
เวกฺกติกิ ปิสฺสณฺ โน กรเยย
สณฺหณฺจ วาจิ สจฺจิติ ภณฺเอย
สการโว สบฺปติสฺโส วินิโต
อปาปโก อธิสฺสีเล วิสฺสทฺโธ
โส มาตริ ปิตฺรณฺจาปิ ชนฺต
ธมฺเมเน โปเสติ อริยวฺตฺติ
มณฺเณ โส มาตาปิตฺูนํ หิ การณา
โภกานิ ปฺริเยสตี น อตฺตเหตุ
มาตาปิตฺูนณฺจ โย อจฺจเยน

เนกขมฺมโปโณ จริสฺสติ พุรหฺมจิริย

อุชฺช อวฺงโก อสฺสโ จ อมาโย

น เถสทฺถเปณ จ โวหเรยฺย

โส ตาทีโส สุกตกมฺมการี

ธมฺเม จิตฺโต กิณฺติ ลภเถ ทุกุข

ตํการณา ๑ ปาตุกโถมฺหิ อตฺตนา

ตสฺมา จ มํ ปสฺสธ วาณิชา เส

อณฺตฺร เต น หิ ภสฺมิ ภเวถ

อนฺธากุลา ๒ วิปฺปนฺนุจฺจา อรณฺเณ

ตํ จิปรฺมาณน ลหุํ ปเรน

สุโข หเว สปรฺปริเสณ สงฺกโมติ ฯ

กิณฺนาม โส กิณฺจ กโรติ กมฺมํ

กึ นามเชยฺยํ กึ ปน ตสฺส โคตฺตํ

มยฺมปี มํ ทฏฺฐกามมฺห ยกฺข

ยสฺसानุกมฺปาย อิธาคโตสิ

ลาภา หิ ตสฺส ยสฺส ตฺวํ ปิเหสีติ ฯ

โย กปรฺปกโ สมนฺวณามเชยฺโย

อุปาสโก โกจฺจนฺนุชฺชปชีวี

ชานาถ นํ ตมฺหากํ เปสิโย โส

#๑ ย. การุณา ฯ ๒ ย. อนฺธากุลา ฯ

มา จ โข นํ หีพิตฺถ สฺเปสโล โสติ ฯ

ชานามเส ยํ ตฺวํ วเทสิ ยกฺข

น โข ตํ ชานามเส เอหิโสติ

มยมฺปิ นํ ปุชฺยิสฺสาม ยกฺข

สุตฺวาน ตฺยํหํ วจัน อฺพารนฺติ ฯ

เย เกจิมสฺมี สพฺเพ มนุสฺสา

ทหฺรา มหฺนฺตา อถ วาปี มชฺฌิมา

สพฺเพว เต อาลภฺนฺตุ วิมานํ

ปสฺสนฺตุ ปุณฺณํ ผลํ กทริยาติ ฯ

เต ตตฺถ สพฺเพว อหํ ปุเรติ

ตํ กปฺปกํ ตตฺถ ปุรฺกฺขิตฺวา

สพฺเพว เต อาลภีสุ ๑ วิมานํ

มสฺกฺกสาร์ วิย วาสวสฺส

เต ตตฺถ สพฺเพว อหํ ปุเรติ

อฺปาสกคฺคตํ ปฏฺิเทสยีสฺสุ ๒

ปาณาติปาตา วิรตา อหฺสุ

โลเก อทินฺนํ ปรีวชฺชยีสฺสุ

อมชฺชปา โน จ มฺสา ภณีสฺสุ

สเกน ทาเรน อหฺสุ ตฺนฺญา

#๑ ย. อาลมฺพีสุ ฯ ๒ โป. ย. ปฏฺิเทสยิตฺวา ฯ

เต ตตฺถ สพฺเพว อหํ ปุเรติ
อุปาสกตฺตํ ปฏฺฐิตฺสยิตฺวา
ปฏฺฐามิ สตฺถา อณุโมทมาโน
ยกุชิตุชฺชา อณุมโต ปุณฺนปุณฺนํ
คนฺตฺวาน เต สินฺธุโสวีรภูมึ
ชนตฺถิกา อุทฺทยํ ปตฺถยานา
ยถา ปโยคา ปริปฺลฺลณฺลาภา
ปจฺจาคมม ปาตลฺปิฏฺตมกฺขตฺตํ
คนฺตฺวาน เต สํ ฆริ โสตฺถิวนฺโต
ปฺตฺเตหิ ทาเรหิ สมงฺกิฏฺฐา
อานนฺทจิตฺตา สุมนา ปตีตา
อํสุ เสริสฺส มหํ อุพาริ
เสริสฺสกํ ปริเวณฺณ มาปยีสฺสุ
เอตาทิสสา สปุปฺริสสาน เสวนา
มหิตุชฺชา ฐมฺมคฺคฺชาน เสวนา
เอกสฺส อตฺถาย อุปาสกสฺส
สพฺเพว สตฺถา สุขิตา อหฺสนฺนฺติ ฯ
เสริสฺสกวิมานํ ทสมํ ฯ

[๘๕] ๑๑ อุจฺจมิทํ มณฺณิณฺณํ วิมานํ
สมนฺนฺตโต ทฺวาทส โยชนานิ

ภูฏาคารา สตตสตา อุพารา
เวฬุริยตถมภา รุจิรตถตา สุภา
ตตถจฺจนฺตี ปิวฺลี ขาทฺลี จ
ทิพฺพา จ วิณา ปวทฺนฺติ วคฺคฺ
ทิพฺพา รสา กามคฺเณตฺถ ปญฺจ
นารีโย จ นจฺจนฺติ สุวณฺณฉนฺนา
เกน เตตาทีโส วณฺโณ เกน เต อิชฺมิชฺฉติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนฺโส ปียา
ปุจฺฉามิ ตํ เทว มหानุภาว
มนุสฺสญฺโต กิมกาสิ ปุณฺณํ
เกนาสิ เอวณฺชิตานุภาโว
วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ
โส เทวปฺปฺโต อตฺตมโน โมกฺคฺลฺลาเนน ปุจฺฉิตो
ปญฺหํ ปุญฺโง วิยากาสิ ยสฺส กมฺมสฺสตีทํ ผลํ
ทฺนฺนิกฺขิตฺตํ มาลํ สฺนิกฺขิปิตฺวา
ปติญฺจเปตฺวา สฺกตสฺส ญฺเป
มhitฺธิโก จมฺหิ มหानุภาโว
ทิพฺเพหิ กามฺเหหิ สมงฺคิญฺโต
เตน เมตาทีโส วณฺโณ เตน เม อิชฺมิชฺฉติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เม โภคา เย เกจิ มนฺโส ปียา

สูตร ข. วิมานวัตถุ-เปตวัตถุ-เถรคาถา-เถรีคาถา - หน้าที่ 156

เตนมุหิ เอวณชลิदानุภาโว

วณฺโณ จ เม สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

สุนิกฺขิตฺตวิมานํ เอกาทสํ ฯ

อุทฺทหนํ

เทว ทลิตฺทา เทว วิหารา ภฺภูโก โคปาลกณฺจโก

อนกวนณฺมณฺจกฺกณฺทลํ เสรสฺสโก สุนิกฺขิตฺตํ

ปฺริสํ สุตฺตโม วคฺโคติ ฯ

ภาณวารํ จตฺตํ ฯ

สูตรนตปิฎเก ขุททกนิกายสุต

เปตวตฺถ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ฯ

[๘๖] ๑ เขตฺตูปมา อรหฺนโต ทายกา กสฺสกุปมา

พีชูปมํ เทยฺยธมฺมํ เอตฺโต ๑ นิพฺพตฺตเต ผลิ

เอตํ พีชํ ๒ กสิเขตฺตํ เปตานํ ทายกสฺส จ

ตํ เปตา ปริภุญฺชนฺติ ทาตา ปุณฺเณน วฑฺฒติ

อิเชว กุสฺลํ กตฺวา เปเต จ ปฏิปุชฺย

สกุคฺคจ กมติ ฌานํ กมฺมํ กตฺวาน ฆทฺทกนฺติ ฯ

เขตฺตูปมาเปตวตฺถ ปจฺมํ ฯ

[๘๗] ๒ กาโย เต สพุทฺโธ วณฺโณ สพุทฺธา โอภาสเต ทิสฺสา

มุขํ เต สุกรสฺเสว กิํ กมฺมมกรฺรา ๓ ปุเรติ ๔ ฯ

กาเยน สณฺณโต อาสี วาจาयाสี อสณฺณโต

เตน เมตาทีโส วณฺโณ ยถา ปสฺสสิ นารท

ตนฺตฺยาหิ นารท พุรุมิ สามิ ทิฏฺฐมิทฺนฺตฺยา

#๑ ย. โอโหม ฯ ๒ ย. โอมพีชํ ฯ ๓ ม. ย. กมฺมมการิ ฯ ๔ ม. อิติสทฺโท นตฺถิ ฯ

மாகასி முகஸா பாயி மா ஐ சுஹமுஐ அஹுதி ௧

சுஹரபேதவதஹ துதியி ௧

[௧௨௨] ௧ திஹி சுகி சாறேதி வணநாது

வேஹயி திஹிசுதி அநதலிகுஹ

முகலுஜ தே கிமிஐ புதிநநி

காநததி கி கமமகாதி புஹபேதி ௧ ௧

சமநே அஹி பாபே ௨ துகுவாஐ

தபஸுதிருபே முகஸா அஸலுதே

தததா ஜ மே தபஸா வணநாது

முகலுஜ மே பௌநிநேந புதி ௧

ததியி தயா நாரத சாமி திஹிசு

அநுகமபகா ஹ குஸலா வதேயு

மா பௌநி மா ஜ முஸா அஹாநி

யகுஐ துவ ஹிதி காமகாமிதி ௧

புதிமுகபேதவதஹ ததியி ௧

[௧௨௩] ௨ யுகிநுஜாரமமநி கதவா தததா தானமமஜநரி

புஹபே பௌதே ௧ அரஹு அல வா வதஹதேவதா

ஜததாஹே ௨ ௨ மஹாராசே ஹலகபாலை யஸஸுதிநே ௩

குஹேரி சதரஹுஜலுஜ விருபகி ௪ விருஹகி

#௧ ம. அதிஸதஹே நததி ௧ ௨ ம. பாபேதி துகுவாஹே ௧ ௧. பாபே துகுவாஹே ௧

#௩ ம. பௌதே ௧ ௧ ௨ ம. யு. ஜ ௧ ௩ யு. யஸஸுதிநே ௧ ௪ யு. விருபகலுஜ ௧

เต เจว ๑ ปุชิตา โหนฺติ ทายกา จ อนิปฺผลา ฯ
น หิ รุณฺณํ วา โสโก วา ยาวณฺณา ปรีเทวณา
น ตํ เปตสฺส อตฺถาย เอวํ ติฏฺฐนฺติ ฌาตโย ๒ ฯ
ออยฺยจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา สงฺฆมฺหิ สุปฺปติฏฺฐิตา
ทิมฺรตฺตํ หิตายสฺส จานโส อุกฺกปฺปตีติ ฯ

ปิฏฺฐชิตฺตลิกเปตวตฺถุ จตฺตลํ ฯ

[๕๐] ๕ ติโรกฺขทฺเตสุ ๑ ติฏฺฐนฺติ สนฺธิสํฆมาฏฺเฐสุ จ

ทวารพาหาสุ ติฏฺฐนฺติ อากนฺตฺวาน สกํ ฆริ ฯ
ปฺหุเต อนฺนปानมฺหิ ขชฺชโกชฺเช อุกฺกจฺเต
น เตสํ โกจิ สรติ สตฺตทานํ กมฺมปฺจฺจยา ฯ
เอวํ ททฺนฺติ ฌาตินํ เย โหนฺติ อนุกมฺปกา
สุจํ ปณฺตีตํ กาลเณ กปฺปิยํ ปานโกชนํ
อิทํ โว ฌาตินํ โหตุ สุจิตา โหนฺตุ ฌาตโย ฯ
เต จ ตตฺถ สมากนฺตฺวา ฌาตีเปตา สมากตา
ปฺหุเต อนฺนปानมฺหิ สกฺกจฺจํ อนฺนโมทเร
จิริ ชีวนฺตุ โน ฌาตี เยสํ เหตุ ลภามเส
อมฺหากญฺจ กตา ปุชา ทายกา จ อนิปฺผลา ฯ
น หิ ตตฺถ กสิ อตฺถิ โครกฺเขตฺถ น วิชฺชติ
วณฺชชา ตาทิสํ นตฺถิ หิริณฺเณน กยากยํ ฯ

#๑ ย. ตเมว ฯ ๒ ม. ฌาตกา ฯ ๓ ม. ติโรกฺขทฺเตสุ ฯ

อิโต ทินฺเนน ยาเปนฺติ เปตา กาลกตา ตเห
อุนฺนเม ๑ อุทกั วุฏฺฐิ ยถา นินฺนํ ปวตฺตติ
เอวเมว อิโต ทินฺนํ เปตานํ อุปกปฺปติ ฯ
ยถา วาริวหา ปุรา ปริปุเรนฺติ สาคร์
เอวเมว อิโต ทินฺนํ เปตานํ อุปกปฺปติ ฯ
อทาสี เม อทาสี เม ฉาติमितฺตา สขา จ เม
เปตานํ ทกฺขิณํ ทชฺชา ปุพฺเพ กตมฺนุสฺสรํ
น หิ รุณฺณํ वा โสโก वा ยาวณฺญา ปรีเทวนา
น ตํ เปตสฺส ๒ อตฺถาย เอวํ ติฏฺฐนฺติ ฉาตโย ฯ
ออยฺยจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา สงฺฆมฺหิ สุปฺปติฏฺฐิตา
ทิมฺรตฺตํ หิตายสฺส จาน โส อุปกปฺปติ ฯ

โส ฉาติธมฺโม จ อโย นิตฺสฺสึโต

เปตานํ ปุชฺชา จ กตา อุพารา

พลญฺจ ภิกฺขุณฺนมฺนุปฺปทินฺนํ

ตุเมหฺหิ ปุณฺณํ ปสฺสฺติ อนปฺปกนฺติ ฯ

ติโรกฺุทฺทเปตวตฺถุ ปญฺจมํ ฯ

[๕๑] ๖ นคฺคา ทุพฺพณฺณรฺูปาสิ ทุคฺคนฺธา ปฺปติ วายสิ

มกฺขิกาหิ ปรีกิณฺณา กา นฺตุ ตฺวํ อิธ ติฏฺฐสฺสึติ ฯ

อหํ ภทฺนเต เปตีมฺหิ ทุคฺคตา ยม โลกิกา

#๑ มงฺกลตฺถทีปนียา อุนฺนเตติ ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ย. เปตานมตฺถาย ฯ

ปาปกมมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ คตา ๑
กาเลน ปณฺจ ปุตฺตานิ สายํ ปณฺจ ปุณาปเร
วิชายิตฺวาน ขาทามิ เตปี น โหนฺติ เม อลํ ๑
ปริทฺยหฺติ ฐมายติ ขุทาย หทยํ มม
ปานียํ น ลเก ปาตุํ ปสฺส มํ พุยสนํ คตฺนฺติ ๑
กิณฺนุ กาเยน วาจาเย มนสา ทุกฺกั กตํ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน ปุตฺตมฺसानิ ขาทสีติ ๑
สปฺตี เม คพฺภินี อาสิ ตสฺสา ปาปํ อเจตฺยิ
สาหํ ปทฺฐจฺจนสา อกริ คพฺภปาดนํ ๑
ตสฺสา เทวมาสิโก คพฺโภ โลหิตญฺเวยว ปกฺขริ
ตทสฺสา มาตา กุปีตา มยฺหํ ฉาตี สมานยิ
สปลณฺจ มํ อการสิ ปริภาสาปยิ จ มํ ๑
สาหํ โฆรณฺจ สปลํ มุสาวาทํ อภาสิยํ ๒
ปุตฺตมฺसानิ ขาทามิ สเจตํ ปกตํ ๓ มยา ๑
ตสฺส กมฺมวิปาเกน มุสาวาทสฺส จฺญํ
ปุตฺตมฺसानิ ขาทามิ ปุพฺพโลหิตมกฺขิตาติ ๔ ๑
ปณฺจปุตฺตขาทิกเปตวตฺถุ ๕ ฉฺฉจฺจ ๑

[๕๒] ๑ นคฺคา ทุพฺพณฺณรูปาสิ ทุกฺคนฺธา ปฺปติ วายติ

#๑ ย. คตาติ ๑ ๒ ย. อภาสิสฺสํ ๑ ๓ ย. สปลณฺจ กตํ ๑ ๔ ย. ...กาติ ๑

#๕ ม. ปณฺจปุตฺตขาทเปตวตฺถุ ๑

มกุชิกาทิ ปรีกัณณา กานฺตุ อธิ ตัญญุสสีติ ฯ
อหิ ภทฺตเต เปตีมุหิ ทุกคตา ยมโลกิกา
ปาปกมมํ กริตฺวาน เปตโลกมิโต คตา
กาเลน สตฺต ปุตฺตานิ สายํ สตฺต ปุณาปเร
วิชายิตฺวาน ขาทามิ เตปี น โหนฺติ เม อลํ ฯ
ปรีทฺยฺหติ ฐมายติ ขุทาย หทยํ มม
นิพฺพุตํ นาทิจฺฉามิ อคฺคิททฺตฺตฺต ๑ อาตเปติ ฯ
กิณฺณุ กาเยน วาจาเย มนสา ทุกกฺกํ กตํ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน ปุตฺตมฺसानิ ขาทสีติ ฯ
อหุ มยฺหํ ทเว ปุตฺตา อุโภ สมฺปตฺตโยพฺพนา
สาหํ ปุตฺตพฺลฺลฺเปตา สามิกํ อติมณฺณิสฺสํ ๒ ฯ
ตโต เม สามิโก กุทฺโธ สปรตฺติมณฺณมานยิ ๓
สา จ คพฺภํ อลภิตฺถ ตสฺสา ปาปี อเจตยิ
สาหํ ปทฺฏฺฐมนสา อกริ คพฺภปาตณํ ฯ
ตสฺสา เตมาสิโก คพฺโภ ปุพฺพโลहितโก ๔ ปติ
ตทสฺสา มาตา กุปีตา มยฺหํ ฉาตี สมานยิ
สปรณฺจ มํ อกาเรสิ ปรีภาสาปยิ จ มํ ฯ
สาหํ โฆรณฺจ สปรถิ มุสวาทณฺจ ๕ ภาสิสฺสํ
ปุตฺตมฺसानิ ขาทามิ สเจตํ ปกตํ มยา ฯ

#๑ ม. อคฺคิททฺตฺต ๑ อาตเปติ ฯ ๒ ย. อติมณฺณสิ ฯ ๓ ม. สปรตฺติ มยฺหมานยิ ฯ

#๔ ส. ย. ปุติโลहितโก ฯ ๕ ม. มุสวาทํ อภาสิสฺสํ ฯ

ตสฺส กम्मวิปาเคน มุสาวาทสฺส จฺญํ
ปุตฺตมํสํนิ ขาทามิ ปุพฺพโลหิตมกฺขิตาติ ฯ

สตฺตปุตฺตขาทิกเปตวตฺถุ สตฺตมํ ฯ

[๕๓] ๘ กิณฺณุ อุมฺมตฺตรูโปว ลายิตฺวา หริตํ ติณฺ
ขาท ขาทาติ ลปฺลิตี คตสฺสตํ ชรคฺควํ ฯ
น หิ อนุเนน ปาเนน มโต โคโณ สมฺภูจฺเห
ตฺวํปี ๑ พาโล จ ทุมฺเมโร ยถา อญฺโโล ๒ จ ทุมฺมตีติ ฯ
อิม ปาธา อิทํ สีลํ อัย กาโย สวาลชิ
เนตฺตา ตเถว ติฏฺฐนฺติ อัย โคโณ สมฺภูจฺเห
นยฺยกสฺส หตฺถปาธา กาโย สีลญฺจ ทิสฺสติ
รฺทํ มตฺตติกฺกฺขปฺสฺมี นนฺ ตฺวญฺญเวว ทุมฺมตีติ ฯ
อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ ฆตฺติตฺตํ ปาวกํ
วารินา วีย โอสินฺจํ สพฺพํ นิพฺพปาเป ทริ ฯ
อพฺพพฺพหํ วต เม สลฺลํ โสกํ หทยนิสฺสิตํ
โย เม โสกปเรตสฺส ปิตฺุโสกํ อปानฺนํ
สฺวาทํ อพฺพพฺพหสฺสโลสฺมี ๔ สีติฏฺโฏโตสฺมี นิพฺพโต
น โสจามิ น โรทามิ ตว สุตฺวาน มาณว ฯ
เอวํ กโรนฺติ สปฺปญฺญา เย โหณฺติ อนุกมฺปกา
นินฺวตฺตยนฺติ ๕ โสกมฺหา สฺสาโต ปิตฺริ ยถาติ ฯ

โคณเปตวตฺถุ อฏฺฐมํ ฯ

#๑ ย. ตฺวํสี ฯ ๒ ม. ตญฺโฬว ฯ ย. ตญฺญเวว ฯ ๓ ม. อพฺพหิ ฯ

#๔ ม. อพฺพพฺพหสฺสโลสฺมี ฯ ๕ ย. วินินฺวตฺตยนฺติ ฯ

[๕๔] ๕ กุถญจ มุตฺตํ รุหิรญจ ๑ ปุพฺพํ

ปริภุญชติ กิสุส อัย วิปาโก

อัย นุ ก็ กมฺมกาสี นารี

ยา สพฺพทา โลहितปุพฺพภกฺขา

นวานี วตฺถานี สุภานี เจวี

มฺหุณี สุทฺธานี จ โลมสานี

ทินฺนานี มิสฺสา กิฏฺฐกา ภวนฺติ

อัย นุ ก็ กมฺมกาสี นารีติ ฯ

ภริยา มเมสา อหุ ภทฺนเต

อทายิกา มจฺจฺริณี กทริยา

สา มํ ททฺนตฺติ สมณพฺรหฺมณานํ

อกโกสติ ปริภาสติ จ

กุถญจ มุตฺตํ รุหิรญจ ๑ ปุพฺพํ

ปริภุญช ตฺวํ อสุจี สพฺพกาลิํ ฯ

เอตํ เต ปรโลกสฺมี โหตุ

วตฺถา จ เต กิฏฺฐกา ๒ ภวนฺตุ

เอตาทิสํ ทฺวจฺจฺริตํ จริตฺวา

อิธาคตา จิรฺรตฺตาย ขาทตีติ ฯ

มหาเปสการเปตวตฺถ นวมํ ฯ

#๑ ม. รุหิรญจ ฯ ๒ ม. กิฏฺฐกสฺมา ฯ

[๕๕] ๑๐ กา นุ อนุโตวิมานสมิ คิฏฺฐนฺติ นุปนิกฺขมิ

อุปนิกฺขมสฺสุ ภทฺเท ปสฺสามิ ๑ ตํ มหิทุธิกนฺติ ๒ ๑

อฏฺฐิยามิ หรายามิ นคฺคา นิกฺขมิตุํ พหิ

เกเสหมหิ ปฏิจฺจนฺนา ปุณฺณํ เม อปฺปกํ กตฺนฺติ ๑

หนฺนุตฺตริยํ ทามิ ๓ เต อิมํ ทุสฺสํ นิवासย

อิมํ ทุสฺสํ นิวาเสตฺวา พหิ ๔ นิกฺขม โสภณ

อุปนิกฺขมสฺสุ ภทฺเท ปสฺสามิ ตํ มหิทุธิกนฺติ ๒ ๑

หตฺถเณ หตฺถเต เต ทินฺนํ น มยฺหํ อุปกปฺปติ

เอเสตฺถุปาสโก สทฺโธ สมฺมา สมฺพุทฺธสาวโก

เอตํ อจฺฉาทยิตฺวาน มม ทกฺขิณฺมาทิส

ตถาหํ ๕ สฺขิตฺตา เหสฺสํ สพฺพกามสมิทุธินฺติ ๑

ตถจ เต นหาปยิตฺวาน วิลิมฺปีตฺวาน วาณิชา

วตฺถเอหจฺฉาทยิตฺวาน ตสฺสา ทกฺขิณฺมาทิสฺสุ

สมนฺนุตฺรานุทิกฺกุเจ วิปาโก อุปปชฺชถ ๖

โกชนจฺฉาทนฺปาณิยํ ทกฺขิณฺมาย อิทํ ผลํ

ตโต สฺพุทฺธา สฺขิวสฺนา กาสิกฺกุตฺตมธารินี

หสนฺตี วิมานา นิกฺขมิ ทกฺขิณฺมาย อิทํ ผลนฺติ ๑

สฺขิตฺตฺรูปํ รุจิริ วิมานํ เต จ ภาสตี ๗

เทวเต ปุจฺฉิตาจิกฺข กิสฺส กมฺมสฺสิทํ ผลนฺติ ๑

#๑ ม. ปสฺสาม ๑ ๒ ม. มหิทุธิกนฺติ ๑ ๓ ม. ททามิ ๑ ๔ ม. เอหิ ๑ ๕ ย. ตทาหํ ๑

#๖ ม. อุปปชฺชถ ๑ ๗ ม. ปภาสตี ๑

ภิกขุโน จรमानสฺส โทณินิมฺมุชฺชนี ๑ อหิ
อทาสี อฺชฺชุตสฺส วิปฺปสฺนุเนน เจตสา
ตสฺส กมฺมสฺส กุสฺลสฺส วิปากํ ทิฆมฺนฺตฺริ
อนฺุ โภมิ วิมานสฺมี ตยฺจ ทานิ ปฺริตฺตํ ๑
อฺทฺธึ จตฺุหิ มาเสหิ กาลกิริยา ภวิสฺสตี
เอกนฺตํ กฏฺกํ โฆริ นิรยฺอุปฺติสฺสํ ๒
จตฺุทกณฺณํ จตฺุทวาริ วิภตฺตํ ภาคโส มิตํ
อโยปการปฺริยนฺตํ อยสา ปฏิกฺขชิตํ ๑
ตสฺส อโยมยา ภูมิ ชลิตา เตชสา ยุตฺตา
สมนฺตา โยชนสฺตํ ฝริตฺวา ติฏฺฐตี สพฺพทา
ตตฺุถาหิ ทิฆมฺทฺธานํ ทุกฺขํ เวทิสฺสํ ๓ เวทนํ
ผลยฺจ ปาปกมฺมสฺส ตสฺมา โสจามิทํ ๔ ภูตฺนฺติ ๑

ขลาตฺยเปตวตฺถุ ๕ ทสมิ ๑

[๕๖] ๑๑ ปฺรโต จ ๖ เสเตน ปเลตี หตฺุถินา

มชฺเฒ ปน อสฺสตรีเรน

ปจฺฉา จ กณฺณา สิวิกายํ นิยฺยาตี

โอภาสยฺนตี ทส สพฺพโต ทิสสา ๑

ตฺุเมห ปน มุคฺครหตฺุถปาณิโน

รฺุทมฺมุขา ภินฺนปฺภินฺนคตฺุตา

#๑ ม. โทณินิมฺมุชฺชนี ๑ ย. โทณินิมฺมิชฺชนี ๑ ๒ ม. นิรยํ ปฺปตฺิสฺสํ ๑

#๓ ม. เวทิสฺส ๑ ๔ ม. โสจามิทํ ภูตฺนฺติ ๑ ๕ ม. ขลฺลาตฺยเปตฺิวตฺถุ ๑

#๖ ม. ย. ๖ ๑

มนุสฺสภูตา กิมกตฺถ ปาปํ

เยนญมมญฺญสฺส ปิวาถ โลหิตํ (อิตฺติ) ฯ

ปุรโต ว โย กจฺจติ กุญฺชเรน

เสเตน นาคเณน จตฺตกฺกเมณ

อมุหํ ปุตฺโต อหุ โส ปเชฏฺจโก ๑

ทานานิ ทตฺวาน สฺวชฺชี ๒ ปโมทติ ฯ

โย โส มชฺเฌ อสฺสตรึเรนป

จตุพฺภิ ยุตฺเตน สฺวคฺคิเตน

อมุหํ ปุตฺโต อหุ มชฺฉิมโ โส

อมจฺฉริ ทานปติ ๓ วิโรจติ ฯ

ยา สฺวา [๔] ปจฺฉา สิวิกาย นียฺยาติ

นารี ๕ สปลฺยวา มิกมฺนทโลจนา

อมุหํ ชีตา อหุ สฺวา กนิฏฺจกา ๖

ภากพฺตภาเคน สฺวชฺชี ปโมทติ ฯ

เอเต จ ทานานิ อํสฺสุ ปุพฺเพ

ปสฺนฺนจิตฺตา สมณพฺุราหฺมณานํ

มยํ ปน มจฺฉริโน อหฺมุห ๗

ปรีภาสกา สมณพฺุราหฺมณานํ

เอเต จ ทตฺวา ปรีจารยฺนติ

#๑ ม. เชฏฺจโปโส ฯ ๒ ม. สฺวชฺชี ฯ ๓ ม. ทานวตี ฯ

#๔ ม. จ ฯ ๕ ม. ทารี ฯ ๖ ม. กนิฏฺจิกา ฯ ๗ ม. อหฺมุห ฯ

มยญจ สุตฺตสาม นโฬว ทิตฺโตติ ๑ ฯ

กී ตุมหากํ โภชนํ กී สยนํ

กถญจ ยาเปถ สุปาปชฺมมิโน

ปหุตฺตโกเคสุ อนปฺปกเส

สุขํ วิราคาย ๒ ทุกฺขชฺช ปตฺตตา ๓ ฯ

อณฺณมณฺณํ วชิตฺวาน ปิวาม ปุพฺพโลหิตํ

พหุํ ปิตฺวาน ทาทา โหม นจฺฉาทิมฺหฺมเส ๔ มยฺ ฯ

อิจฺเจว มจฺจา ปรีเทวณฺติ

อทายิกา ๕ เปจฺจ ยมฺมสฺส จายิโน

เย เต วิวิจฺจา ๖ อธิคฺคฺม โภเค

น ภฺลชฺเร นาปี กโรนฺติ ปุณฺณํ ฯ

เต ชุปฺปิปาสุปคฺตา ปฺรตฺถ

ปจฺฉา จิริ ฌายิเร ๗ ทฺยหฺมานา

กมฺมานิ กตฺวาน ทุกฺขทฺรยานิ ๘

อนฺุ โภณฺติ ทุกฺขํ กญฺจปฺผลานิ ฯ

อิตฺตฺริ หิ ธนธณฺณํ อิตฺตฺริ อีธ ชีวิทํ

อิตฺตฺริ อิตฺตฺริโต ฌตฺวา ทิปฺ กยิราถ ปณฺจทิตฺโต ฯ

เย เต เอวํ ปชานนฺติ นรา ฐมฺมสฺส โภวิทา

เต ทาเน นปฺปมชฺชนฺติ สุตฺวา อรหฺตํ วโจติ ฯ

นาคเปตวตฺถ เอกาทสํ ฯ

#๑ ม. ฉินฺโนติ ฯ ๒. ม. วิราชาย ฯ ๓ ม. ปตฺตตติ ฯ ๔ ม. นจฺฉาทิมฺหฺมเส ฯ

#๕ ม. อทายิกา ฯ ๖ สී. วิทิตฺวา ฯ ม. วิทิจฺจ ฯ ยฺ. วิวิจฺจา ฯ ๗ ม. ฌายเร ฯ

#๘ ม. ทุกฺขทฺรานิ ฯ ยฺ. ทุกฺขนฺทฺรียานิ ฯ

[๕๗] ๑๒ อรุโคว ตัง ชินฺณํ หิตฺวา กจฺจติ สนฺตนน

เอวํ สรีเร นิพฺพโกเค เปเต กาลกเต สติ

ททยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตีนํ ปริเทวิตํ

ตสฺมา เอตํ น โสจามิ ๑ คโต โส ตสฺส ยา คติ ๒

อนพฺภิตโต ตโต อากา นานฺนญฺญาโต อิตโต คโต

ยถาคโต ตถา คโต ตตฺถ กา ปริเทวนา

ททยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตีนํ ปริเทวิตํ

ตสฺมา เอตํ น โรทามิ คโต โส ตสฺส ยา คติ ๒ ๑

สเจ โรเท กิสฺสา อสฺสํ ตตฺถ เม ก็ ผลํ สียา

ฌาติमितฺตสฺสฺหฺชฺชานํ ๓ ภิกฺขุโย โน อรตี สียา

ททยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตีนํ ปริเทวิตํ

ตสฺมา เอตํ น โรทามิ คโต โส ตสฺส ยา คติ ๒ ๑

ยถาปี ทารโก จนฺทํ กจฺจนฺตํ อนุโรทติ

เอวํ สมฺปทเมเวตํ โย เปตํ อนุโสจติ

ททยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตีนํ ปริเทวิตํ

ตสฺมา เอตํ น โรทามิ คโต โส ตสฺส ยา คติ ๒ ๑

ยถาปี พุรฺเหม อุกฺกมุโข ภินฺโน อปฺปฏฺฐิสฺสนฺธิโย

เอวํ สมฺปทเมเวตํ โย เปตํ อนุโสจติ

ททยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตีนํ ปริเทวิตํ

#๑ ม. น โรทามิ ๑ ๒ ย. คตฺตี ๑ ๓ ย. ฌาติमितฺตา ... ๑

ตสฺมา เอตํ น โรทามิ คโต โส ตสฺส ยา คตฺตีติ ฯ

อุรคเปตวตฺถุ ทฺวาทสมํ ฯ

อุทฺทานํ ๑

เขตฺตูปมา ๒ วนฺณา ทฺเว ชิตฺถิํ ติโรกฺขทฺทํ

ปฺุตตขาทิกา โคนฺณคฺถํ ปาสาทํ นาโครค ทฺวาทสา

เต วตฺถุณี วคฺเค ปจฺเม อุทฺทานํ ๓ ฯ

อุรควคฺโค ปจฺโม ฯ

[๕๘] ๑ นคฺคา ทฺพพณฺณรฺูปาสิ กิสา ฅมนิสนฺธิจิตฺตา ๔

อุปฺผาสฺสพิเก กิสิเก กา นฺ ฺควํ อิชฺ ติฏฺฐสิตีติ ฯ

อหํ ภทฺนเต เปตีมฺหิ ทฺกคฺตา ยมโลกิกา

ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกมิโต คตฺตาติ ฯ

กินฺนุ กาเยน วาจาเย มนฺสา ทฺกกฺกํ กตฺติ

กิสฺส กมฺมวิปาเกน เปตโลกํ อิตฺ คตฺตาติ ฯ

อนฺุกมฺปกา มยฺหิ นาหสิํ ภนฺเต

ปีตา มาตา จ อถ วาปี ฉาตกา

เย มํ นิโยเชยฺยํ ททาหิ ทานํ

ปสฺนฺนจิตฺตา สมณฺพฺราหฺมณานํ ฯ

อิตฺ อหํ วสฺสสตานิ ปญฺจ

ยํ เอวฺรฺูปา วิจฺรามิ นคฺคา

#๑ ตสฺสุทฺทานํ ฯ

#๒ ม. เขตฺตํ จ สฺวกริํ ปฺุติ ปิฏฺฐํ จาปี ติโรกฺขทฺทํ

ปญฺจาปี สตฺตปฺุตตญฺจ โคนฺณ เปสการกญฺจ

ตถา ขลฺลาภฺิยํ นาคํ ทฺวาทสิํ อุทคฺญเจวาติ ฯ

#๓ ขุ. อิทํ อุทฺทานํ น ทิสฺสตีติ ฯ ๔ ม. ฅมนิสนฺธิจิตฺตา ฯ เอวฺมฺปริปิ ฯ

ขุทาย คณฺหาย จ ขชฺชมานา

ปาปสฺส กम्मสฺส ผลํ มเมทํ ฯ

วณฺทามิ ตํ อยฺย ปสฺนุนจิตฺตา

อนุกมฺป มํ วีร มหानุภาว

ทตฺวา จ เม อาทิสฺ ยahi ๑ กิณฺจิ

โมเจहि มํ ทุกฺคตฺติยา ภทฺนฺเตติ ฯ

สาธฺตฺติ โส ตสฺสา ๒ ปฏฺฐิตฺตฺวา สาริปฺตฺโต อนุกมฺปโก

ภิกฺขุณฺ อโถปี ทตฺวา ปาณิมตฺตยจ โจลกํ

ถาลกสฺส จ ปาณียํ ตสฺสา ทกฺขิณมาทิสฺ

สมนฺนตฺตรา อนุกฺกุเจ วิปาโก อุปฺปชฺชตฺ ฯ

โกชนจฺฉาทนฺปาณียํ ทกฺขิณาย อิทํ ผลํ

ตโต สฺทฺธา สฺจิวสฺนา กาสิกฺคตฺตมชารินิ

วิทฺตฺวตฺถถาภรณฺา สาริปฺตฺตํ อุปฺสงฺกมิ ฯ

อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติกฺกุจฺสิ เทวเต

โอภาเสนฺติ ทิสฺสา สพฺพา โอสฺริ วิย ตารกา ฯ

เกน เตตาทิสฺโส วณฺโณ เกน เต อธิรมิหฺมตฺติ

อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภคา เย เกจิ มนฺโส ปิยา

ปฺจุฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว

มนฺสฺสภูตา กิมกาสิ ปุณฺณํ

เกนาปี ๑ เอวํ ชลิตานุภาวา

#๑ ม. ยํ หิ ฯ ๒ ม. อยํ ปาโจ นตฺถิ ฯ ๓ ม. เกนาสิ ฯ เอวมฺปฺริปี ฯ

วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสตีติ ฯ

อุปฺปนฺนทฺธิ ๑ กิสิฺ ฉาดิ	นคฺคสมฺภูติจฺฉวี ๒
มุนิ การุณฺนิโก โลกเก	ติ มํ อทฺทขิ ทฺทขิติ ๓
ภิกฺขุณฺโณ อาโลปี ทตฺวา	ปาณิมตฺตณฺจ โฉลกํ
ถาลกสฺส จ ปานีโย	มม ทฺทขินฺมาทิสิ ฯ
อาโลปสฺส ผลํ ปสฺส	ภตฺตํ วสฺสสฺตํ ทส
ภฺรุษามิ กามกามินิ	อนฺนกรสพฺพณฺชนํ ฯ
ปาณิมตฺตสฺส โฉลสฺส	วิปากํ ปสฺส ยาทิสิ
ยวตฺตา นนฺทราชสฺส	วิจิตฺตมฺมิ ปฏฺิจฺจทา
ตโต พหุตรา ภูนฺเต	วตฺถานิจฺฉาทนฺนํ เม
โกเสยฺยกมฺพลียานิ	โฆมกปฺปาสิกานิ จ
วิปฺลฺลา จ มหคฺฆา จ	เตปกาเสว ลมฺพร
สาหิ ตํ ปรีทหามิ	ยํ ยํ หิ มนฺโส ปิยํ
ถาลกสฺส จ ปานีโย	วิปากํ ปสฺส ยาทิสิ ฯ
กมฺภีรา จจฺจรสฺสา จ	โปกฺขรณฺญา ๔ สุนิมฺมิตา
เสโตทกา สฺสปตฺตถา	สีตา อปฺปฏฺิกนฺธิยา
ปทุมฺปฺปฺลสฺสณฺนนา	วาริกิณฺชกฺขปฺุริตา
สาหิ รามมิ กิพามิ	โมทามิ อกฺุโตภยา
มุนิ การุณฺนิกํ โลกเก	ภนฺเต วนฺทิตฺตมาคตาติ ฯ

สิสฺสารโมจกเปตวตฺถุ ปจฺมํ ฯ

#๑ ยู. อุปฺปนฺนทฺธิ ฯ ๒ สี. อาปตฺตจฺฉวี ฯ ม. นคฺคํ สมฺปตฺตจฺฉวี ฯ ยู. นคฺคํ
 #อปฺปฏฺิจฺฉวี ฯ ๓ ม. ทฺทคฺคํ ฯ ๔ ม. โปกฺขรณฺโย ฯ

[๕๕] ๒ นคฺคา ทุพฺพณฺณรูปาสี กิสา ฌมนิสณฺจิตา

อุปฺผาสุพิเก กิสิเก กานุ ตฺวํ อธิ ตฺยฺญสฺสตี ๑
อหนฺเต สกฺิยา มาตา ปุพฺเพ อณฺญาสุ ชาตีสุ
อุปฺปนฺนา ปิตฺติวิสยํ ขุปฺปิปาสา สมปฺปิตา
ฉนฺทฺทิตฺติ จิปิตํ เขฬํ สิงฺฆาณิกํ สีเลสุมํ
วสณฺจ ทฺยหฺมานานํ วิชาตฺตานณฺจ โลหิตํ
วณฺนิตฺตานณฺจ ๑ ยํ ฆานํ สีสจฺฉินฺนณฺจ ๒ โลหิตํ
ขุทฺทาปเรตา ภูณฺจขามิ อิตฺถิปุริสฺสนิสฺสตี
ปุพฺพโลหิตํ ภกฺขามิ ๓ ปฺสฺสนํ มนฺุสฺสานณฺจ
อเลณา จ อนคฺการา จ นีลมนฺจปฺรายนา
เทหิ ปฺตฺตก เม ทานํ ทตฺวา อุทฺทิสฺสาหิ ๔ เม
อปฺเปว นาม มฺุณฺเจยฺยํ ปุพฺพโลหิตโกชนาติ ๑
มาตุยา วจันํ สุตฺวา อุปฺติสฺโสณฺุณฺกมฺุปโก
อามนฺตฺยิ โมคฺคคฺคฺลนํ อนฺุรฺุทฺทณฺจ กปฺปิณํ
จตฺสฺโส กฺุณฺุโย กตฺวา สจฺจเม จตฺทฺทิสฺเส อทา
กฺุณฺุโย อนฺุณปฺานณฺจ มาตุ ทกฺขินฺมาทิสฺสิ ๑
สมนฺนฺตฺรานฺุทฺทฺุเจ วิปาโก อุปฺปชฺชถ
โกชนํ ปานียํ วตฺถํ ทกฺขินฺนาย อิทํ ผลํ
ตโต สฺุทฺธา สฺุจิวสฺนา กาสฺิกฺุตฺตมฺุชารินิ
วิจิตฺตวตฺถาภรณา โกลิตํ อุปฺสจฺจมิ ๑

#๑ ม. วณฺนิกานณฺจ ๑ ๒ ม. ฆาน-สีสจฺฉินฺนณาน โลหิตํ ๑ ๓ สฺ. --โลหิตภกฺขาสฺมิ ๑

#๔ ม. อนฺุวาทิสฺสาหิ เม ๑

อภิกุณฺเฒน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสฺสี เทวเต
โสภาเสนฺตี ทิสสา สพฺพา โอสธี วิย ตารกา
เกน เตตาทีโส วณฺโณ เกน เต อธิมิชฺฌติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโต ปิยา
 ปฺจุฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว
 มนุสฺสญฺตา กิมกาสิ ปฺญญํ
 เกนาปี ๑ เอวํ ชลิตานุภาวา
 วณฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ
สารีปฺตฺตสฺสหา มาตา ปฺพุเพ อณฺณาสุ ชาตีสุ
อุปฺปนฺนา ปิตฺติวิสยํ ชุบฺปิปาสา สมบฺปีตา
ฉทฺทิตํ ชิปิตํ เขฬํ สิงฺฆาณิกํ กิเลสุมํ
วสณฺจ ทฺยหมานานํ วิชานณฺจ โลหิตํ
วณฺิตานณฺจ ยํ ฆานํ สีสจฺฉินฺนณฺจ โลหิตํ
ชฺุทาปเรตา ภูณฺชิสฺสํ ๒ อิตฺถิปฺริสนฺนิสฺสิตํ
ปฺพุพฺพลโหิตํ ภกฺขิสฺสํ ปฺสูนํ มนุสฺसानณฺจ
อเลณา จ อนคารา จ นีลมนฺจปฺรายนา ฯ
สารีปฺตฺตสฺส ทานเนน โมทามิ อุกฺโตภยา
มุนี การุณฺณิกํ โลเก ตํ ๓ ฆนฺเต วนฺทิตฺตุมาคตาติ ฯ
 สารีปฺตฺตตฺเถรสฺส มาตฺตฺเปตฺวตฺถุ ทฺติยํ ฯ

[๑๐๐] ๓ นกฺคา ทฺพุพฺพณฺณรฺูปาสิ กีสสา ฆมนฺนิสฺฉริตา

#๑ ม. เกนาสิ ฯ ๒ ม. ภูณฺชามิ ฯ ๓ ม. อัย ปาโธ นตฺถิ ฯ

อุปฺผาสุพีเก กีสิเก กานุ ตฺวํ อิชฺ ติฏฺฐสึตี ๑
 สาทํ มตฺตา ตฺวํ ติสฺสา สปฺตตี ๑ เต ปุเร อหุ
 ปาปกมมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺ คตฺตาติ ๑
 กิณฺนุ กาเยน วาจาเย มนฺสา ทุกฺกมฺภี กตฺ
 กิสฺส กมฺมวิปาเกน เปตโลกํ อิตฺ คตฺตาติ ๑
 จณฺที จ ผุสฺสา จาสี อิสฺสุทฺถิ มจฺจรี สจฺจา ๒-ป
 ตาทํ ทุรฺตตฺตํ วตฺวาน เปตโลกํ อิตฺ คตฺตาติ ๑
 สจฺจํ ๑ อหํปปี ชานามิ ยถา ตฺวํ จณฺทีกา อหุ
 อณฺณณฺจ โข ตํ ปุจฺฉามิ เกนาสิ ปัสฺสุกฺกุจฺจิตฺตา ๔ ๑
 สีสํ นหฺตา ตฺวํ อาสิ สุจิวตฺถา อลงฺกตา
 อหฺณจ โข [๕] อชิมตฺตํ สมลงฺกตฺตรา ๖ ตยา
 ตสฺสา เม เปกฺขมานาย สามิเกน สมฺนตฺติ
 ตโต เม อิสฺสา วิปฺลา โโกโธ เม สมชายน
 ตโต ปัสฺสุ คเหตุวาน ปัสฺสุนา ตํ วิกิริหํ ๗
 ตสฺส กมฺมวิปาเกน เตนมฺหิ ปัสฺสุกฺกุจฺจิตฺตาติ ๔ ๑
 สจฺจํ อหํปปี ชานามิ ปัสฺสุนา มํ ตฺวํ โอิกิริ
 อณฺณณฺจ โข ตํ ปุจฺฉามิ เกน ขชฺชาสิ กจฺจฺยุยาติ ๑
 เกสชฺชหารี อุกฺโข วนนฺตํ อคมิมฺหเส
 ตฺวํ จ เกสชฺชมาหารี อหฺณจ กปฺปิกจฺจฺโน
 ตสฺสา ตฺยาชานมานาย เสยฺยํ ตฺยาหํ สโมกิริ ๘

#๑ ย. สปตี ๑ ๒ สี. สจี ๑ ๓ สี. ย. สพพิ ๑เป ๑ ๔ ม. ปัสฺสุกฺกุจฺจิตฺตาติ ๑

#[๕] สี. ย. ตํ ๑ ๖ ม. สมลงฺกตฺตรา ๑ ๗ ม. หิ โอิกิริ ๑ ๘ ม. สโมกิริ ๑

ตสฺส กมฺมวิปาเกน เตน ขชฺชามิ กจฺจุยาคิ ฯ
สจฺจํ อหํปี ชานามิ เสยฺยํ เม ตฺวํ สโมกิริ
อณฺณณฺจ โข ตํ ปุจฺฉามิ เกนาสิ นกฺคิยา ตฺวานฺติ ฯ
สหายานํ สมโย อาสิ ฉาตํนํ สมิตี อหุ
ตวณฺจ อามนฺติตา อาสิ สสามิ ๑ โน จ โข อหํ
ตสฺสา ตฺยาชานมานาย ทสฺสํ ตฺยาหํ อปานุทฺติ
ตสฺส กมฺมวิปาเกน เตนมฺหิ นกฺคิยา อหฺนฺติ ฯ
สจฺจํ อหํปี ชานามิ ทสฺสํ เม ตฺวํ อปานุทฺติ
อณฺณณฺจ โข ตํ ปุจฺฉามิ เกนาสิ กฺุณฺณรฺฐินฺนิตฺติ ฯ
ตว กนฺธณฺจ มาตณฺจ ปจฺจกฺขณฺจ วิเลปนํ
กฺุณฺณเป อธาเรตี ๒ ตํ ปาปํ ปกตํ มยา
ตสฺส กมฺมวิปาเกน เตนมฺหิ กฺุณฺณรฺฐินฺนิตฺติ ฯ
สจฺจํ อหํปี ชานามิ ตํ ปาปํ ปกตํ ตฺยา
อณฺณณฺจ โข ตํ ปุจฺฉามิ เกนาสิ ทฺกฺกตา ตฺวานฺติ ฯ
อฺุภินฺนํ สมกํ อาสิ ยํ เกเห วิชฺชเต ธนํ
สนฺเตสฺส เทยฺยธมฺเมสฺส ทิปํ นากาสิมตฺตโน
ตสฺส กมฺมวิปาเกน เตนมฺหิ ทฺกฺกตา อหฺนฺติ ฯ
ตเทว มํ ตฺวํ อวจ ปาปกมฺมํ นิเสวสิ
น หิ ปาเปหิ กมฺเมหิ สฺลภา โหสิ สฺกฺกตฺตี ๓
วามโต มํ ตฺวํ ปจฺเจสิ อโถปี มํ อุตฺตฺยฺยติ ๔

#๑ ม. สสามินิ ฯ ๒ ส. ย. อธาเรตี ฯ ๓ ม. โหติ สฺกฺกตฺตีติ ฯ ๔ ม. อุตฺยฺยติ ฯ

ปสฺส ปาปานํ กมฺมานํ วิปาโก โหติ ยาทีโส ฯ
เต ฆรทาสีโย ๑ อาสุํ ตาเนวภรณานิเม
เต อญฺเฐ ปรีวาเรนฺติ น โภคา โหนฺติ สสุตฺตา
อิทานิ ภูตฺสฺส ปีตา อาปณา เคหเมหิตี
อปฺเปว เต ทเท กิณฺจि มา สุตฺตาว อิโต คตา ๒ ฯ
นคฺคา ทุพฺพณฺณรूपามฺหิ กีสฺวา ฆมนิสณฺจิตฺตา
โกปีนํ เอตํ อิตฺถินํ มา มํ ภูตฺปีตาทุทฺส ฯ
หนฺท กิ [๓] ตฺยาคํ ๔ ทมฺมิ กิ วา จ เต ๕ กโรมฺหิ
เยน ตฺวํ สฺวชิตฺตา อสฺส สพฺพกามสมฺมิตฺธินํ ฯ
จตฺตาริ ภิกฺขุ สงฺฆโต จตฺตาริ ปน ปุคฺคตา
อภฺจ ภิกฺขุ โภชยิตฺวา มม ทกฺขิณมาทิสี
ตทาคํ สฺวชิตฺตา เหสฺสํ สพฺพกามสมฺมิตฺธินํ ฯ
สาธฺตฺติ สฺวา ปฏฺฐิตฺตฺวา โภชยิตฺวา อภฺจ ภิกฺขุโว
วตฺถุเถหิจฺฉาทยิตฺวาน ตสฺสา ทกฺขิณมาทิสี ฯ
สมนฺนุตรานุกฺกุเจ วิปาโก อฺอุปชฺชถ
โภชนจฺฉาทนปานิยํ ทกฺขิณาย อิํ ฝลํ
ตโต สฺวทฺธา สฺวจิวสนา กาสิกฺคตฺตมฆารินิ
วิจิตฺตวตฺถุถาภรณา สปตฺตี ๖ อฺอุปสงฺกมิ ฯ
อภิกฺกนฺเตน วณฺเณน ยา ตฺวํ ติกฺกุจฺติ เทวเต

#๑ ม. เต ฆรทาสีโย ฯ ๒ ม. ย. อคา ฯ ๓ ม. วา ฯ ๔ ย. กิณฺตาคํ ฯ

#๕ ม. กิ วา เตธ ... ฯ ๖ ย. สปตฺตี ฯ

โอภาเสนฺติ ทิสสา สพฺพา โอสธี วิย ตารกา
เกน เตตาทีโส วนฺโณ เกน เต อิมิซฺหมติ
อุปฺปชฺชนฺติ จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโต ปียา
 ปฺจุณฺามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว
 มนฺุสฺสภูตา กิมกาสิ ปฺญณฺ์
 เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา
 วนฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ
อหํ มตฺตา ตฺวํ ทิสฺสา สปฺตตี เต ปฺเร อหุํ
ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ กตา
ตว ทาเนน ทินฺเนน ๑ โมทามิ อุกฺโขภยา ฯ
จิริ ชีวาทิ ภกิณี สห สพฺเพหิ ฌาติภิ
อโสกํ วิรชฺ ฌานํ อาวาสิ วสวตฺตินํ
อิช ฌมฺมํ จริตฺวาน ทานํ ทตฺวาน โสภณฺ ๑
 วิเนยฺย มจฺเจรมลฺลํ สมฺมตฺตํ
 อนินฺนทิตา สกฺกมฺเปหิ ๒ ฌานนฺติ ฯ
 มตฺตาเปตฺวตฺถุ ตตฺถิยํ ฯ

[๑๐๑] ๔ กาลิ ทฺพพฺพณฺณรฺูปาสิ ผรุสา ภีรฺุทฺสฺสนา
 ปฺิงฺกลาสิ กพฺพาราสิ น ตํ มณฺุณฺามิ มานุสิณฺติ ฯ
 อหํ นนฺทา นนฺทเสน ภริยา เต ปฺเร อหุํ
 ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ กตาติ ฯ

#๑ ม. ตว ทินฺเนน ทาเนน ฯ ๒ ม. สกฺกมฺเปหิ ฯ

กินฺนุ กาเยน วาจา ย มนสา ทุกฺกณฺฑิ กตฺติ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน เปตโลกํ อิตฺถ คตฺตติ ฯ
จณฺฑิ จ ผรุสา จาสิ ๑ ตยิ จาสิ ๒ อการวา
ตาทิ ทุรุตฺตํ วตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ คตฺตติ ฯ
หนฺนุตฺตรียิ ททามิ เต อิมิ ทุสฺสํ นิवासย
อิมิ ทุสฺสํ นิวาเสตฺวา เอหิ เนสฺสามิ ตํ ฆริ
วตฺถณฺจ อนฺนปानณฺจ ลจฺจสิ ตฺวํ ฆริ คตา
ปฺตฺเต จ เต ปสฺสิสฺสสิ สฺมุตฺตาสย ๓ จ ทกฺขสิ ฯ
หตฺถเณ หตฺถเต เต ทินฺนํ น มยฺหิ อฺปฺกปฺปติ
ภิกฺขุ จ ลีลสมฺปนฺเน วิตฺราเค พหุสฺสฺเต
ตปฺเปหิ อนฺนปानเนน มมํ ทกฺขิมมาทิสฺสิ
ตทาทิ สฺขิตฺตา เหสฺสํ สพฺพกามสมิทฺธิเนติ ฯ
ตโต ๔ สาธฺตฺติ โส ปฏฺิสนฺนิตฺวา ทานํ วิปฺลมาภิริ
อนฺนปानํ ขาทนียิ วตฺถํ เสนาสนานิ จ
นตฺตํ คนฺธณฺจ มาลณฺจ วิวิธา จ ๕ อฺปาหนา ฯ
ภิกฺขุ จ ลีลสมฺปนฺเน วิตฺราเค พหุสฺสฺเต
ตปฺเปตฺวา อนฺนปानเนน ตสฺสา ทกฺขิมมาทิสฺสิ ฯ
สมนฺนตฺรานุทฺทฺเจ วิปาโก อฺปฺปชฺชถ
โกชนจฺฉาทนปानียิ ทกฺขินาย อิทํ ผลํ

#๑ ลี. จณฺฑิ ผรุสฺวาจา จ ฯ ๒ ม. จาปี ฯ ๓ ม. สฺมุตฺตาสย ฯ ๔. สฺมุตฺตาสย ฯ

#๔ ม. อยิ ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๕. วิวิธานิ ฯ

ตโต สุทฺธา สุจิตฺตนา กาสীগุตฺตมธารินี
วิจิตฺตวตฺถาภรณา สามิกํ อุปสงฺกมิ ฯ
อภิกฺกนฺเตน วนฺณเณน ยา ตฺวํ ติฏฺฐสฺสึ เทวเต
โอภาเสนฺตึ ทิสสา สพฺพา โอสธี วิย ตารกา
เกน เตตาทีโส วนฺโณ เกน เต อธิมฺชฺชติ
อุปฺปชฺชนฺตึ จ เต โภกา เย เกจิ มนฺโส ปิยา
 ปฺจุฉามิ ตํ เทวิ มหानุภาเว
 มนุสฺสญฺตา กิมกาสิ ปุณฺณํ
 เกนาสิ เอวํ ชลิตานุภาวา
 วนฺโณ จ เต สพฺพทิสสา ปภาสตีติ ฯ
อหํ นนฺทา นนฺทเสน ภริยา เต ปุเร อหํ
ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ กตา
ตว ทินฺเนน ทาเนน โมทามิ อกฺุโตภยา ฯ
จิริ ชีว คหปติ สห สพฺเพหิ ฉาติภิ
อโสภํ วิรัชฺจํ ๑ อาวาสํ วสวตฺตินํ
อิธ ฐมฺมํ จริตฺวาน ทานํ ทตฺวา คหปติ ฯ
 วิเนยฺย มจฺเจรลมถํ สมฺมถํ
 อนินฺนทิตฺถ สกฺกมุเปสิ ๒ จานนฺตึ ฯ
 นนฺทาเปตวตฺถ จตฺตถํ ฯ

#๑ ม. เขมฺ ๑ ๒ ม. สกฺกมุเปสิ ฯ

[๑๐๒] ๕ อลงกโต มฏฺฐกฺขณฺหติ

ฯเปฯ

(วิมานวตฺถุสฺมี สตฺตมสฺส สุนิกฺขิตฺตวกฺคสฺส นวมวตฺถุสฺมี ทฏฺฐพฺพ)

มฏฺฐกฺขณฺหติเปตวตฺถุ ปญฺจมี ฯ

[๑๐๓] ๖ อฏฺฐเจหิ กณฺห กิ ๑ เสติ โโก อตฺโต สุปเนน เต

โย จ ตฺยหิ สโก ภาตา	หทยิ จกฺขุณฺจ ทกฺขิณฺ
ตสฺส วาตา พลียนฺติ	ฆโฏ ชปฺปติ เกสวาติ ฯ
ตสฺส ตํ วจันฺ สุตฺวา	โรหิณฺเอยสฺส เกสโว
ตฺรमानรฺูป ๒ วฏฺฐาติ	ภาตฺ โสเกน อทฺธิโตติ ฯ
กิ นฺ อุมมตฺตรฺูปว	เกวลิ ทฺวารกิ อิมิ
สโส สโสติ ลปฺติ	กิติสํ สสฺมิจฺจสิ
โสวณฺณมยิ มณฺนิมยิ	โลทมยิ อถ รฺูปิยมยิ
สงฺขสิลาปวาพมยิ	การยิสฺสามิ เต สสิ
สนฺติ อณฺเวยปี สสกา	อรณฺณวนโคจฺรา
เตปี เต อานยิสฺสามิ	กิติสํ สสฺมิจฺจสิตี ฯ
นาหิ เม เต สเส อิจฺเณ	เย สสา ปจฺวิณิสฺสิตา ๓
จนฺทโต สสฺมิจฺจามิ	ตํ เม โอิหฺร เกสวาติ ฯ
โส นฺน ๔ มหฺรุํ ภาติ	ชีวิตํ วิชฺหิสฺสสิ
อปฺตถยิ ปตฺถยสิ	จนฺทโต สสฺมิจฺจสิตี ฯ
เอวณฺเจ กณฺห ชานาสิ	ยถณฺณมนฺุสสาสิ

#๑ ย. กณฺห กิ ฯ ๒ ย. วฏฺฐายิ ฯ ๓ ม. ปจฺวิณิสฺสิตา ฯ ๔ ย. นนฺท ฯ

กสฺมา ปุเร มตํ ปุคฺคํ อชฺชาปี ๑ มนุโสจสิ ฯ
น ตํ ๒ ลพฺภา มนุสฺเสน อมนุสฺเสน วา ปน
ชาโต เม มามรี ปุคฺโต กุโต ลพฺภา อลพฺภิย
น มนฺตา มุลเกสชฺชา โอสเถหิ ธเนน วา
สกกฺกา อานยิตฺถุ กณฺห ยํ เปตมฺนุโสจสิ ฯ
มหทฺธนา มหาโกคา รฏฺฐวณฺโตนํ ขตฺติยา
ปฺหุตฺถนธณฺญาเส ๓ เตปี โน อชฺรามรา ฯ
ขตฺติยา พุราหุมนฺนา เวสฺสา สุทฺธา จณฺฑาลปฺกุกฺสา
เอเต จณฺเณ จ ชาติยา เตปี โน อชฺรามรา ฯ
เย มนฺตํ ปรีวตฺเตนฺติ ฉพฺงกํ พุรหุมนฺจินฺติตฺ
เอเต จณฺเณ จ วิชฺชาย เตปี โน อชฺรามรา ฯ
อิสโย วาปี เย สนฺตา สณฺณตตฺตา ตปฺสฺสิโน
สรีริ เตปี กาเลน วิชฺหนฺติ ตปฺสฺสิโน ฯ
ภาวิตตฺตา อรหนฺโต กตฺถิจฺจา อนาสวา
นิกฺขิปนฺติ อิมํ เทหํ ปุณฺณปาปปริกฺขยาติ ฯ
อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ ฆตฺติตฺตํ ปาวกํ
วารินา วีย โอสินฺจํ สพฺพํ นิพฺพาปเย ทริ ฯ
อพฺพุพฺพิ ๔ วต เม สลฺลํ โสกํ หทยนิสฺสิตํ
โย เม โสกปฺเรตฺสส ปุคฺตโสกํ อปานฺทิ

#๑ ย. อชชาปี ฯ ๒ ม. ยํ ฯ ๓ ย. ปฺหุตฺถนธณฺญาโส ฯ ๔ ม. อพฺพพิ ฯ

สฺวาทิ อพฺพุพฺพหสฺสโลสฺมิ สิตฺถุโตนฺนํ นิพฺพุ ๑
น โสจามิ น โรทามิ ตว สุตฺวาน ภาสิตํ ๑
เอวํ กโรนฺติ สปฺปญฺญา เย โหนฺติ อนุกมฺปกา
นิวตฺตยนฺติ ๒ โสกมฺหา ฆโฏ ฆณฺฑจิว ภาตฺริ
ยสฺส เอตาทิสฺสา โหนฺติ อมจฺจา ๓ ปริจาริกา
สุภาสิตฺเตน อนฺเวนฺติ ๔ ฆโฏ ฆณฺฑจิว ภาตฺรณฺติ ๑
กณฺหเปตวตฺถ ญฺจ ๑

[๑๐๔] ๑ นคฺโค ทุพฺพณฺณรูปฺสิ กิโธ ฆมนิสฺสนฺจโธ
อุปฺผาสฺสโก กิสิโก โโก นฺนํ อสิ มาริสฺสาคิ ๑
อหํ ภทฺนเต เปโตมฺหิ ทุคฺคโธ ฆมโลกิกโก
ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อโธ กโธติ ๑
กิ นฺนํ กาเยน วาจาย มนฺสา ทุคฺคํ กติ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน เปตโลกํ อโธ กโธติ ๑
นคฺริ อตฺถิ ทสฺนุนานํ ๕ เอเรกจฺจนฺติ วิสฺสุตฺติ
ตตฺถ เสฏฺฐิ ปุเร อาสิ ฆนฺปาโลติ มํ วิทฺธุ ๑
อสิติ สกฺกฺวาหานํ หิเรณฺณสฺส อโหสิ เม
ปฺหุตฺติ เม ชาตฺรปฺปํ มุตฺตาเวพุริยา พฺหุ ๑
ตาว มหาชนฺสฺสาปิ ๖ น เม ทาตุํ ปิยํ อหุ

#๑ ม. ภาตฺริ ๑ ๒ ย. วินิวตฺตยนฺติ ๑ ๓ ย. อมจฺจปริจาริกา ๑ ๔ ย. อนฺเวนฺติ ๑

#๕ ม. ปณฺณานํ ๑ ๖ ย. มหฺตฺชนฺสฺสามิ ๑

ปีทหิตฺวา ทวาริ ภูณฺชามิ ๑ มา มํ ยาจนกาทุกฺสู ๑
อสทฺุโธ มจฺฉริ วาสี ๒ กทริโย ปริภาสโก
ททนฺตานิ กโรนฺตานิ วารยิสฺสึ พหุชฺชนํ ๓ ๑
วิปาโก นตฺถิ ทานสฺส สัมมสฺส กุโธ ผลํ
โปกฺขรณฺโณทปานานิ อารามานิ จ โรปีเต
ปปาโย จ วินาสสึ ทฺุเค สงฺกมฺนานิ จ ๑
สฺวาทิ อกตฺถยาโณ กตปาโป ตโต จุโธ
อุปฺปนฺโน ปิตฺติวีสยํ ๔ ชุปฺปิปาสมปฺปิโต
ปณฺจปณฺณาสวสฺसानิ ตโต กาลกโต อหํ ๑
นาภิขานามิ ภูตฺตํ วา ปีตํ วา ปน ปานยํ
โย สยโม โส วินาสो โย วินาสो โส สยโม
เปตา หิ กิร ชานนฺติ โย ๕ สยโม โส วินาสो ๑
อหํ ปุเร สยมิสฺสึ นาทาสี พหุเก ธเน
สนฺเตสฺส เทยฺยธมฺเมสฺส ทิปํ นากาสิมตฺตโน ๑
สฺวาทิ ปจฺฉานตฺตปฺปามิ อตฺตกมฺมผลฺลุปโค
อุทฺธํ จตฺถุหิ มาเสหิ กาลกิริยา ภวิสฺสตี ๑
เอกนฺตํ กญฺจํ โฆริ นิริยํ ปปฺตีสฺสหํ
จตฺถุกณฺณํ จตฺถุทวาริ วิภตฺตํ ภาคฺโส มิตํ
อโยปการปริยนฺตํ อยสา ปฏิกฺขชฺชิตํ ๑

#๑ ม. ภูณฺชํ ๑ ๒ ม. จาสี ๑ ๓ ม. พหุชฺชน ๑ ๔ ย. เปตฺติวีสยํ ๑ ๕ ย. โส ๑

ตสฺส อโยมยา ภูมि ชลิตา เตชสา ยุตฺตา
สมนฺตา โยชนสฺสํ ฝริตฺวา ติฏฺฐติ สพฺพทา ฯ
ตตฺถาหิ ทิฆมทฺธานิ ทุกฺโข เวทิสฺส เวทนิ
ผลํ ปาปสฺส กम्मสฺส ตสฺมา โสจามหิ ภูสิ ฯ
ตํ โว วทามิ ภทฺทํ ๑ โว ยาวนฺเตตฺถ สมากตา
มา กตฺถ ปาปํ กम्मํ อาวี ๒ วา ยทิ วา รโห ฯ
สเจ ตํ ปาปํ กम्मํ กริสฺสถ กโรถ วา
น โว ทุกฺขา ปมุตฺตตฺถิ ๓ อุปจฺจาปี ปลายิตํ ๔
มตฺเตยฺยา โหถ เปตฺเตยฺยา กุเล เขฏฺฐาปจายิกา
สามณฺณา โหถ พุรหฺมณฺณา เอวํ สกฺกํ คมิสฺสเถวติ ฯ

น ๕ อนตฺถิกฺเข น สมฺมทฺมชฺเฌ

น ปพฺพदानิ วิวริ ปวิสฺส

น วิชฺชตี โส ชคตฺิปฺเทโส

ยตฺตรกฺขิตฺโต มุญฺเจยฺย ปาปกมฺมาติ ฯ

ธนฺปาเลตฺตวตฺถุ สตฺตมํ ฯ

[๑๐๕] ๘ นกฺโข กิโส ปพฺพชฺิตฺติ ภนฺเต

รตฺตี กุหิ คจฺฉติ กิสฺส เหตุ

อาจิกฺข เม ตํ อปี สกฺกณฺเมมุ

สพฺเพน วิตฺตํ ปฏฺิปาทยे ตฺวานฺติ ฯ

#๑ ม. ภทฺทนฺเต ฯ ๒ ม. อาวี ฯ ๓ ม. ปมุตฺตตฺถิ ฯ ๔ ม. อุปจฺจาปี ปลายิตํ ฯ

#๕ ม. น อนตฺถิกฺเข ฯเปฯ ปาปกมฺมาตีติ อิมเ ปาจา นตฺถิ ฯ

พาราณสินคฺร์ พุรชฺฌุจฺฉิ
ตตฺถาหิ กหปติ อจฺจโก อหุ ๑ ทินฺโน
อทาตา เกชิตฺมโน อามิสฺสมี
ทฺสฺสีเลยน ยมวิสยฺมฺหิ ปตฺโต ๑
โส สฺวจิกาย กิลมิโต เตหิ เตเนว
ฉาตีสุ ยามิ อามิสฺกิลฺจิกฺขเหตุ ๒
อทานสีลา น จ สทฺทหนฺติ
ทานิ ผลิ โหติ ปรมฺหิ โลเก ๑
ธีตา จ มยฺหิ ลปเต อภิกฺขณฺ
ทสฺสามิ ทานิ ปิณฺณํ ปิตามหานิ
อุปกฺกจฺฉิตฺ ๓ ปรีวิสยฺนฺติ พุราหฺมณา
ยามิหิ อนุชกาวิณฺทํ กุตฺตํ ๔ ๑
ตมโวจ ราชา ตวมนฺุภวียน ๕ ตมฺปิ
เอยฺยาสิ จิปปิ อหฺมฺปิ กริสฺส ปุชฺ
อจิกฺข เม ตํ ยทิ อคฺคิ เหตุ
สทฺธายิตฺ เหตุวโจ ๖ สฺโณม ๑
ตถาติ วตฺวา อคฺมาสิ ตตฺถ
ภฺลฺลชีสุ ภคฺตํ น ปทกฺขิณฺรหา

#๑ ม. ย. ทีโน ๑ ๒ ม. อามิสฺกิลฺจิกฺขเหตุ ๑ ๓ ม. ตมฺปกฺขตํ ๑

#๔ ม. โภคฺตุนฺตีติ ๑ ๕ ม. ตวณฺติ นคฺคิ ๑ ๖ ย. เหตุวเห ๑

ปจฺจนา ๑ คมี ราชคหํ ปุณาปรี
ปาตุรโหสิ ปุโรโต ชนาธิปสฺส ฯ
ทิสฺวาน เปตํ ปุณฺเทว ๒ อากคํ
ราชา อโวจ อหํปี ก็ ททามิ
อาจิกฺข เม ตํ ยถิ อคฺคิ เหตุ
เยน ตฺวํ จิรตฺรํ ปิณฺโณติ สฺยา ฯ
พฺพุทฺถลฺลจ สงฺฆํ ปรีวิสิยาน ราช
อนฺเนน ปาเนนปิ จีวรเณ
ตํ ทกฺขิณฺณํ อาทิส เม หิตาย
เอวํ อหํ จิรตฺรํ ปิณฺโณติ สฺยา ฯ
ตโต จ ราชา นิปตฺติควา ตาวเทว ๓
ทานํ สหตฺถา อตฺถลฺลจ ทตฺวา ๔
สงฺฆเณ จ อาโรจยิ ปกคฺชี ๕ กตาคตสฺส
เปตสฺส ปทกฺขิณฺณํ อาทิสิตฺถ ฯ
โส ปฺปฺชิตฺโต อตฺตวิย โสภมาโน
ปาตุรโหสิ ปุโรโต ชนาธิปสฺสx
ยกฺโขหฺมสมฺมึ ปรมิทฺธิปตฺโต
น มยฺหํ อิทฺธิสมสฺสทิสฺสา ๖ มนฺุสฺสา ฯ
ปสฺसानุภาวํ อปฺริมิตํ มมยิทํ

#๑ ม. ปจฺจนา ฯ ๒ ยฺ. ปุณฺเรว ฯ ๓ ม. ตาวเท ฯ ๔ ม. ททิตฺวา สงฺฆเณ ฯ

#๕ ม. อาโรเจสิ ปกคฺชี ฯ ๖ ม. อคฺคิ สฺมา สฺทิสฺสา ฯ

ตยานุทฺธิจฺจ อตุลฺลํ ททิตฺวา สงฺฆเ

สฺตปฺปิโต สสฺตํ สทา พหุหิ

ยามิ อหํ สุจฺจิตฺโต มนุสฺสเทวาทิ ฯ

จฺวุเสฏฺฐจฺจิปฺเตวตฺถุ อฏฺฐมํ ฯ

[๑๐๖] ๕ ยสฺส อตฺถาย คจฺฉาม กมฺโพชฺชํ ฐนหารกา

อัย กามทโท ยกุโช อิมํ ยกฺขํ นิชามเส

อิมํ ยกฺขํ คเหตุวาน สาธุเกน ปสฺยุห วา

ยานํ อารโทยิตฺวาน จิปปํ คจฺฉาม ทฺวารกนฺติ ฯ

ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสฺสึเทยฺย สเยยฺย วา

น ตสฺส สาขํ ภณฺเชยฺย มิตฺตทฺพุทฺโถ หิ ปาปโกติ ฯ

ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสฺสึเทยฺย สเยยฺย วา

ขนฺธมฺปิ ตสฺส ฉินฺนฺเทยฺย อตฺถโถ เจ ตาทิสฺสึ สฺยชาติ ฯ

ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสฺสึเทยฺย สเยยฺย วา

น ตสฺส ๑ ปตฺตํ ภินฺนฺเทยฺย มิตฺตทฺพุทฺโถ หิ ปาปโกติ ฯ

ยสฺส รุกฺขสฺส ฉายาย นิสฺสึเทยฺย สเยยฺย วา

สम्मลฺปิ ตํ อพฺพุยฺห ๑ อตฺถโถเปตาทิสฺสึ สฺยชาติ ฯ

ยสฺสเสกรตฺตี หิ ๒ ฆเร วเสยฺย

ยตฺถนฺนปानํ ปุริสฺสึ ลภเถ

น ตสฺส ปาปํ มนสาปิ เจตเย ๓

#๑ ม. อพฺพุเห ฯ ๒ ม. ปี ฯ ๓ ม. จินฺตเย ฯ

กตญฺญตา สปุริเสหิ วนฺณิตา ฯ

ยสุเสกรตฺตีปี ฆเร วเสยฺย

อนฺเนน ปาเนน อุปฺภูจฺโติ สียา

น ตสฺส ปาปํ มนสาปี เจตเย ๑

อทฺตพฺภาณิ ทหเต มิตฺตทฺพุทฺธิ ฯ

โย ปุพฺเพ กตกฺลยาโณ ปจฺจํา ปาเปน หีเสติ

อลฺลปาณิหฺโต โปโส น โส ภาทฺรานิ ปสฺสตีติ ฯ

โย ๒ อปฺปทฺตฺตสฺส นรตฺสฺส ทฺตฺสตี

สุทฺตฺสฺส โปสฺสฺส อนฺงกณฺสฺส

ตเมว พาลิํ ปจฺเจติ ปาปํ

สุขุโม รโฆ ปติวาทฺว จิตฺโตติ ๒ ฯ

นาหิ เทเวณ วา มนฺสฺเสน วา

อิสฺสริเยน วาหิ สฺปฺปสฺสฺสโห(

ยฺกฺโขหฺมสฺมิ ปรมิทฺธิปฺตฺโต

ทฺรฺงกโม วนฺณพฺลฺลุปฺปนฺโนติ ฯ

ปาณิ เต สพฺพโส วนฺโณ ปญฺจชาโร มรฺตฺสฺสโว

นानารสา ปกฺขมฺรฺนฺติ มณฺเฒหนฺตํ ปุริฺนฺทํ ฯ

นมหิ เทโว น กนฺทพฺโพ นปี สกฺโก ปุริฺนฺทโท

เปตํ องฺกฺร ชานาหิ โรรฺวมฺหา ๓ อิทฺถาคตํ ฯ

#๑ ม. จินฺตเย ฯ ๒ ม. โย อปฺปทฺตฺตสฺส ฯเปฯ จิตฺโตติ อิมํ ปาจา นตฺถิ ฯ

#๓ สී. ยฺ. เภรฺวมฺหา ฯ

กีสึโล กีสมาจาโร โรรวุมฺหิ ๑ ปฺเร ตฺวํ
เกน เต พุรฺหมจฺริเยน ปุณฺณํ ปาณิมฺหิ อิชฺฌติ ฯ
ตนฺตวาโย ปฺเร อาสี โรรวุสฺมี ๒ ตทา อหํ
สฺกัจฉนฺนตฺติ กปฺโณ น เม วิชฺชติ ทาทเว ฯ
นิเวสฺนณฺจ ๓ เม อาสี อสยฺหสฺส อุปนฺติเก
สทฺทสฺส ทานปฺติโน กตฺปุณฺณสฺส ลชฺชิโน ฯ
ตตฺถ ขาจนกา ขนฺติ นานาโกตฺตา วณฺนิพฺพกา
เต จ มํ ตตฺถ ปุจฺฉนฺติ อสยฺหสฺส นิเวสฺนํ ฯ
กตฺถ กจฺฉาม ๔ ภทฺทํ โว ตตฺถ ๕ ทานํ ปทียติ
เตสํ ๖ ปุณฺโณ ๗ อกฺขามิ อสยฺหสฺส นิเวสฺนํ ฯ
ปคฺคยฺห ทกฺขิณฺนํ พาทุํ เอตฺถ กจฺฉนฺน ภทฺทํ โว
เอตฺถ ทานํ ปทียติ [๘] เตน ปาณิ กามทโท
เตน ปาณิ มรฺุสฺสโว เตน เม พุรฺหมจฺริเยน

ปุณฺณํ ปาณิมฺหิ อิชฺฌติ ฯ

น กิร ตฺวํ อทา ทานํ สกปาณิหิ กสฺสจि
ปรสฺส ทานํ อนุโมทฺมาโน ปาณิ ปคฺคยฺห ปาวทิ ฯ
เตน ปาณิ กามทโท เตน ปาณิ มรฺุสฺสโว
เตน เม พุรฺหมจฺริเยน ปุณฺณํ ปาณิมฺหิ อิชฺฌติ ฯ

#๑ ม. โรรวุสฺมี ฯ ๒ ย. เกรวฺวสฺมี ฯ ๓ ส. ย. อาเวสฺนณฺจ ฯ

#๔ ย. ตตฺถ กจฺฉามิ ฯ ๕ ม. ย. กตฺถ ฯ ๖ ย. เตนานํ ฯ ๗ ย. วกฺขามิ ฯ

#[๘] ม. อสยฺหสฺส นิเวสฺเนน ฯ

โย โส ทานมทา ภูนฺเต ปสนฺโน สกปาณิหิ
โส หิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ กิณฺนุ โส ทิสตํ คโต ฯ
นาหิ ชานามิ อสยฺหาสาหิโน
องฺคิรสฺสฺส คตฺติ อากตฺติ วา
สุตฺติ จ เม เวสฺสวณฺสฺส สนฺตฺติเก
สกุสฺส สหพฺยตฺติ คโต อสยฺโห ฯ
อลเมว กาทฺถุ กถฺยณฺณํ ทานํ ทาทฺถุ ยถารหิ
ปาณิ กามททํ ทิสฺวา โโก ปุณฺณํ น กริสฺสฺสตี ฯ
โส หิ ญฺน อิตฺถุ คนฺตฺวา อนุปฺปตฺวาน ทวารกํ
ทานํ ตํ ๑ ปฏฺฐาปยิสฺสามิ ยํ มมสฺส สฺขาวหิ ฯ
ทสฺสามิ อนุนฺปานณฺจ วตฺถเสนาสนานิ จ
ปฺปณฺจ อฺทฺปานณฺจ ทฺกุเค สงฺกมฺนานิ จาติ ฯ
เกน เต องฺคฺลฺลิตฺติ กุณฺฑา ๒ มุขณฺจ กุณฺฑลฺลิตฺติ
อฺกฺขิณิ จ ปฺกฺขมฺนฺตฺติ กิ ปาปํ ปกตฺติ ตยาติ ฯ
องฺคิรสฺสฺส คหฺปติโน สทฺธสฺส ฆมฺเมสิโน
ตสฺสาหิ ทานวิสฺสกุเค ทานเ อธิกโต อหุ ฯ
ตตฺถ ขาจนเก ทิสฺวา อากเต โภชนตฺติเก
เอกมฺนฺตํ อปฺกฺกมฺม อกาสิ กุณฺฑลฺลิมุขํ ฯ
เตน เม องฺคฺลฺลิตฺติ กุณฺฑา มุขณฺจ กุณฺฑลฺลิตฺติ
อฺกฺขิณิ จ ๓ ปฺกฺขมฺนฺตฺติ ตํ ปาปํ ปกตฺติ มยาติ ฯ

#๑ ม. อัย ปาโจ นตฺติ ฯ ๒ ม. กุณฺฑา ฯ ๓ ม. เม ฯ

ธมฺเมน เต กาปฺริส มุขณฺจ กุณฺทลิกตํ

อกุชีนิ จ ปกฺขมฺรณฺติ ยํ ตฺวํ ปรสฺส ทานสฺส

อกาสี กุณฺทลิมุขณฺติ ฯ

กถํ หิ ทานํ ททมาโน กเรยฺย ปรปฺตติยํ

อนฺนปानํ ขาพฺนียํ วตฺถเสนาสนานิ จาติ ฯ

โส หิ นฺน อโตะ คนฺตฺวา อนฺุปรปฺตฺวาน ทฺวารกํ

ทานํ ตํ ปฏฺจาปยิสฺสามิ ยํ มมสฺส สุขาวหํ ฯ

ทสฺสามนฺนณฺจ ปานณฺจ วตฺถเสนาสนานิ จ

ปรปฺณจ อุทปานณฺจ ทฺกุเค สงฺกมฺมนานิ จาติ ฯ

ตโตะ หิ โส นีวตฺตติตฺวา อนฺุปรปฺตฺวาน ทฺวารกํ

ทานํ ปฏฺจยิ องฺกุโร ยนฺตํ ๑ อสฺส สุขาวหํ ฯ

อทา อนฺนณฺจ ปานณฺจ วตฺถเสนาสนานิ จ

ปรปฺณจ อุทปานณฺจ วิปรสฺนเนน เจตฺสา ฯ

โก ฉาโตะ โก จ ตลโตะ โก วตฺถํ ปริทฺทิสฺสตี ๒

กสฺส สนฺตานิ โยคฺคานิ อโตะ โยเชนฺตุ วาหนํ ฯ

โก ฉตฺติจฺฉติ คนฺธณฺจ โก มาลํ โก อุปาหนํ

อิตฺติ สฺส ตตฺถ โฆเสนฺติ กปฺปกา สฺวทฺมาคฺธา

สทา สายณฺจ ปาโตะ จ องฺกุรสฺส นิเวสเนติ ฯ

สฺขํ สฺสปฺติ องฺกุโร อิตฺติ ชานาติ มํ ชโน

#๑ ม. ยํ ตฺมสฺส ฯ ๒ ย. ปริวสฺสตี ฯ

ทุกฺขํ สุปามิ สีนฺชุก ๑ ยํ น ปสฺสามิ ยาจเก ฯ
สุขํ สุปติ องฺกุโร อิติ ชานาติ มํ ชโน
ทุกฺขํ สีนฺชุก ๑ สุปามิ อปฺปเก สฺวณฺนิพฺพเกติ ฯ
สกุโก เจ เต วริ ทชฺชา ตาวตีสานมิสฺสโร
กิสฺส สพฺพสฺส โลกสฺส วรมาโน วริ วเรติ ฯ
สกุโก เจ เม วริ ทชฺชา ตาวตีสานมิสฺสโร
กาลุญฺจิตสฺส เม สโต สุริยฺคุคมํ ปติ ฯ
ทิพฺพา ภกฺขา ปาตุภเวยฺยํ ลีลวณฺโต จ ยาจกา
ททโต เม น จิเยถ ทตฺวา นานตฺตปฺเปยฺยาหํ
ททํ จิตฺตํ ปสาเทยฺย เอวํ สกุก ๒ วริ วเรติ ฯ

น สพฺพวิตตฺตานิ ปเร ปเวจฺเจ
ทเทยฺย ทานญจ ฌนญจ รกฺเข
ตสฺมา หิ ทานา ฌนเมว เสยฺโย
อติปฺปทานเนน กุลา น โหนฺติ ฯ

อิทานมตฺติทานญจ น ปสฺสนฺติ ปณฺฑิตา
ตสฺมา หิ ทานา ฌนเมว เสยฺโย
สเมน วตฺเตยฺย ส ธีรธมฺโมติ ฯ
อโห วตาเร อหเมว ทชฺชํ
สนฺโต หิ มํ สปฺปฺริสา ภเชยฺยํ

#๑ ม. ย. สีนฺชุก ฯ ๒ ม. เอตํ สกุกํ ฯ สกุกวรนฺติปิ ทิสฺติ ฯ

เมโฆว นินฺนานิ หิ ๑ ปุรยฺชนโต

สนฺตปฺปเย สพฺพวณฺนิพฺพกาณํ ฯ

ยสฺส ยาจเนก ทิสฺวา มุขวณฺโณ ปสฺสิตฺติ
ทตฺวา อตฺตมโน โหติ ตํ ฆรํ วสโต สฺขํ ฯ
ยสฺส ยาจเนก ทิสฺวา มุขวณฺโณ ปสฺสิตฺติ ฯ
ทตฺวา อตฺตมโน โหติ เอสา ยถฺยสฺส ๒ สมฺปทา ฯ
ปฺพุเพว ทานา สุมโน ททํ จิตฺตํ ปสาทเย ๓
ทตฺวา อตฺตมโน โหติ เอสา ๔ ยถฺยสฺส สมฺปทาติ ฯ
สญฺญิวาหสฺสสุตฺตานิ องฺกฺรสุสฺส นีเวสเน
โกชนํ ทียเต นิจฺจํ ปุณฺณเปกฺขสฺส ชนฺตุโน ฯ
ติสฺสสุตฺตานิ สุตฺตานิ ๕ อามตฺตมณฺนิกฺกฺขทฺลา
องฺกฺริ อฺปชีวนฺติ ทานเณ ยถฺยสฺส ปาวฺญา ฯ
สญฺญิปฺริสฺสสุตฺตานิ อามตฺตมณฺนิกฺกฺขทฺลา
องฺกฺรสุสฺส มหาทานเณ กญฺจํ ผาเลนฺติ มาณฺวา ฯ
โสฬสฺสิตฺติสฺสสุตฺตานิ สพฺพาลงฺการญฺสูตฺตา
องฺกฺรสุสฺส มหาทานเณ วิธา ปิณฺฑเณนฺติ นาริโย ฯ
โสฬสฺสิตฺติสฺสสุตฺตานิ สพฺพาลงฺการญฺสูตฺตา
องฺกฺรสุสฺส มหาทานเณ ทพฺพิคฺคาหา อฺปฺญฺจิตฺตา ฯ

#๑ ม. ปริปุรยฺชนโต ฯ ๒ สฺ. ย. ปุณฺณยสฺส ฯ ๓ ย. ปสาทเยย ฯ ๔ ย. เอโส ฯ

#๕ ย. ชนา ติสฺสสุตฺตา สุทา ฯ

พหุ พหุณฺ ปาทาสี จิริ ปาทาสี ขตฺติโย
สกกจฺจณฺจ สหตฺถา จ วิตฺติ กตฺวา ปุณฺปุณฺ ๑
พหุมาเส จ ปกฺเข จ อุตฺตํวจฺจรานิ จ
มหาทานํ ปวตฺเตสิ องฺกุโร ทิมฺมนตฺริ ๑
เอวํ ทตฺวา ยชิตฺวา จ องฺกุโร ทิมฺมนตฺริ
โส หิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ ตาวตฺตีสุปฺโป อหฺตฺติ ๑
กฏฺจฺจุกฺกํ ทตฺวาน อนฺนุทฺทสฺส อินฺทโก
โส หิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ ตาวตฺตีสุปฺโป อหฺ ๑
ทสฺสิ จาเนหิ องฺกูริ อินฺทโก อติโรจติ
รฺูเป สทฺเท รเส คนฺธฺเช โฝฏฺจพฺเพ จ มโนรม
อายุนา ยสฺสา เจว วณฺณเณ จ สุเขน จ
อาธิปฺจฺเจน องฺกูริ อินฺทโก อติโรจตฺติ ๑
มหาทานํ ตยา ทินฺนํ องฺกูร ทิมฺมนตฺริ
อวิหฺวเร นิสินฺโนสิ อากจฺจ มม สนฺตฺติเกติ ๑ ๑
ตาวตฺตีเส ยทา พุทฺโธ สิลายํ ปณฺฑิตฺกมฺพเล
ปาริฉตฺตกมฺมูลมฺหิ วิหาสิ ปุริสฺสุตฺตโม ๑
ทสฺสุ โลกธาตฺตฺสุ สนฺนิปตฺติตฺวาน เทวตา
ปยิริปาสนฺตฺติ สมฺพุทฺธํ วสนฺตํ นคฺมฺพุทฺธนิ ๑
น โกจิ เทโว วณฺณเณน สมฺพุทฺธํ อติโรจติ
สพฺเพ เทเว อตฺติกมฺม ๒ สมฺพุทฺธํ โชว วิโรจติ ๑

#๑ ม. มหาทานํ ๑เป ๑ สนฺตฺติเกตฺติ อิมเ ปาจา นตฺติ ๑ ๒ สฺ. ย. อธิคยฺห ๑

โยชนานิ ทส เจว องฺกุโรยฺ ตทา อหุ
อวิทูเรว พุทฺธสฺส อินฺทโก อติโรจติ ฯ
โธโลเกตุวาน สมฺพุทฺโธ องฺกฺรณฺจาปี อินฺทกั
ทกฺขิณฺเอยฺย สมฺภาเวนฺโต ๑ อิทํ วจนฺมพฺรุวิ ๒
มหาทานํ ตยา ทินฺนํ องฺกฺร ทิมฺมนฺตรํ
อติทูเร นิสินฺโนสิ อากจฺฉ มม สนฺตีกํ ๓ (อิตฺติ) ฯ
โจทิตฺโต ภาวิตฺตฺเตน องฺกุโร อิทมฺพฺรุวิ
กั มยฺหํ เตน ทาเนน ทกฺขิณฺเอยฺเยน สฺสฺสฺสํ ๑
อัย โส อินฺทโก ยฺกฺโข ทชฺชา ทานํ ปริตฺตกั
อติโรจติ อเมหฺหิ จนฺโท ตารคณฺเยถา (อิตฺติ) ฯ
อุชฺชงฺกเล ๔ ยถา เขตฺเต พิชฺชํ พหฺหปี โธปีตํ
น ผลํ วิปฺลํ โหติ ๕ นปี โดเสติ กสฺสํ
ตเถว ทานํ พหุํ ทสฺสีเลสุ ปติญฺจิตํ
น ผลํ วิปฺลํ โหติ ๕ นปี โดเสติ ทายกั ๑
ยถาปี ภาทฺเท เขตฺเต พิชฺชํ อปฺปมฺปิ โธปีตํ
สมฺมาธารํ ปเวจฺฉนฺเต ผลํ โดเสติ กสฺสํ
ตเถว สีลวฺนฺเตสุ คุณฺวณฺเตสุ ตาทิสฺสุ
อปฺปกัปี กตํ การํ ปุณฺณํ โหติ มหฺปฺผลนฺติ ฯ
วิเจยฺย ทานํ ทาทพฺพิ ยตฺถ ทินฺนํ มหฺปฺผลํ

#๑ ย. ปภาเวนฺโต ๑ ๒ ม. วจนฺมพฺรุวิ ๑ ๓ ม. สนฺตีกติ ๑ ๔ ย. อุชฺฉงฺกเล ๑

#๕ ม. น วิปฺลผลํ โหติ ๑ ย. น วิปฺลํ น ผลํ โหติ ๑

วิเจยฺย ทานํ ทตฺวาน สกฺกํ กจฺจนฺติ ทายกา ฯ

วิเจยฺย ทานํ สุกตปฺปสฺสจฺจํ

เย ทกฺขิณฺเญยฺยา อีธ ชีวโลเก

เอเตสุ ทินฺนानิ มหปฺพลานิ

พีชานิ วุตฺตานิ ยถา สุเขตฺเตติ ฯ

องฺกุรเปตวตฺถุ นวมํ ฯ

[๑๐๗] ๑๐ ทิวาวิหารคตํ ภิกฺขุํ กงฺคาตีเร นิสินฺนํกํ

ตํ เปตี อฺปสงฺกมฺม ทุพฺพณฺณา ภีรฺุทสฺสนา

เกสา จสฺสา อติทีฆา ยาว ภูมฺมาวลฺมฺพเร

เกเสหิ सा ปฏฺิจจฺจนฺนา สมณฺณิ เอตฺมพฺุรฺุวตี ฯ

ปฺลยฺจปฺณฺณาสวสฺसानิ ยโต กาลกตา อหํ

นาภิชานามิ ภุตฺตํ วา ปีตํ วา ปน ปานียํ

เทหิ ตฺวํ ปานียํ ฆนฺเต ตลิตฺตา ปานียาย เมติ ฯ

ออยฺ สึโตทกา กงฺคา หิมวฺนฺตโต สนฺทติ

ปิว เอตฺโต คเหตุวาน ก็ มํ ยาจสิ ปานียํ (อิตฺติ) ฯ

สจฺหา ฆนฺเต กงฺกาย สยํ คณฺหามิ ปานียํ

โลहितํ เม ปรีวตฺตติ ตสฺมา ยาจามิ ปานียํ (อิตฺติ) ฯ

ภินฺนุ กายเณ วาจาย มนสา ทุกฺกํ กตํ

ภิสฺส กมฺมวิปาเกน กงฺคา เต โหติ โลहितํ (อิตฺติ) ฯ

ปฺลฺโต เม อุตฺโตโร นาม สทฺุโธ อาสิ อฺปาสโก

โส จ มยฺหิ อกามาย สมณานํ ปเวจฺจติ
จิวริ ปิณฺฑปาตณฺจ ปจฺจยํ สยนาสนํ ฯ
ตมฺหิ ปริภาสามิ มจฺเจเรน อุปทฺทตา
ยนฺตุ มยฺหิ อกามาย สมณานํ ปเวจฺจสิ
จิวริ ปิณฺฑปาตณฺจ ปจฺจยํ สยนาสนํ ฯ
เอตฺนฺเต ปร โลกสฺมี โโลหิตํ โหตุ อุตฺตร
ตสฺส กมฺมวิปาเกน กงฺคา เม โหติ โโลหิตนฺติ ฯ

อุตฺตรมาตฺตเปตฺวตฺถุ ทสมํ ฯ

[๑๐๘] ๑๑ อหํ ปุเร ปพฺพชิตสฺส ภิกขุโน

สุตฺตํ อทาสิ อุปกมฺม ยาจิตา ตสฺส

วิปาโก วิปฺปลํ ผลฺพลพฺภติ

พหู ๑ จ เม อุปฺปชฺชเร วตฺถโกฏฺเฑโย ฯ

ปฺปฺปสาภิกิณฺณํ รมิตํ วิมานํ

อนกจิตฺตํ นรนาเรวิตํ

สาหํ ภูณฺชามิ จ ปารุปามิ จ

ปฺพุตฺตวิตฺตนา น จ ตาว ชียติ ฯ

ตสฺเสว กมฺมสฺส วิปាកมนฺวฺยา ๒

สุขณฺจ สาทณฺจ อธิฐฺพลพฺภติ

สาหํ คนฺตฺวา ปฺนทฺเว มานุสฺสํ

#๑ ม. พหุภา ฯ ๒ อนุวยาติปิ ทิสฺสติ ฯ

กาหามิ ปุณฺณานิ นยฺยุปฺตฺต มนฺติ ฯ
สตฺต ตฺวิ วสุสฺสตา อีธาคตา
ชินฺณา จ วุฑฺฒา จ ตฺหี ภวิสฺสตี
สพฺเพว เต กาลกตา จ ฌาตกา
ตฺวิ ๑ ตตฺถ คนฺตุวาน อีโต กริสฺสตีติ ฯ
สตฺเตว วสุสฺตานิ อีธาคตาย เม
ทิพฺพลฺลจ สฺขณฺจ สมปฺปีตาย
สาหิ คนฺตุวา ปฺนเรว มานฺตุ
กาหามิ ปุณฺณานิ นยฺยุปฺตฺต มนฺติ ฯ
โส ตํ คเหตุวาน ปสฺยห พาทาย
ปฺจจฺจณยิตฺวาน ปฺนเรว ๒ เถรี สฺทพฺพลํ
วชฺเชสิ อณฺณํปปี ชนํ อีธาคตํ
กโรธ ปุณฺณานิ สฺขุปลพฺภตฺตีติ ฯ
ทิฏฺฐา มยา อกเตน สาธฺนฺนา
เปตา วิหณฺณนฺติ ตเถว มานฺตุสา
กมฺมณฺจ กตฺวา สฺขเวทนียํ
เทวา มนฺุสฺสา จ สฺখে จิตฺตา ปฺชาติ ฯ
สุตฺตเปตวตฺถ เอกาทสฺมํ ฯ

#๑ ม. กี่ ฯ ๒ ม. อัย ปาโง นตฺถิ ฯ

[๑๐๕] ๑๒ โสวณฺณโสปาณผลกา โสวณฺณวาลุกสนฺถตา ๑

ตตฺถ โสคนฺธิยา วคฺคฺช สฺสจิกนฺธา มโนรมา
นนานารุกฺเขหิ สณฺณนฺนา นานาคนฺธสมเริตา
นนานาปทุมสณฺณนฺนา ปุณฺฑริกสโมหตา ๒ ๑
สุรภี สมฺปวายนฺติ มนฺุญฺญา มาลฺุเทริตา
หังสโกณฺจาภिरูทา จ จกฺกวากาภิกฺชิตา
นนานาติชคณาภินฺณา นานาสรรคณายูตา
นนานาผลธรา รุกฺขา นานามาลธรา ๓ วนา ๑
น มนฺุสฺเสสฺสู อิทิสํ นครํ ยาทิสํ อิทํ
ปาสาทา จ พหฺกกา ตฺยหํ โสวณฺณรูปฺยมยา
ททฺทลฺลมาณา อาภณฺติ สมนฺตา จตฺุโร ทิสา ๑
ปณฺจ ทาสีสตา ตฺยหํ ยา เตมา ปริจาริกา
ตา กมฺพุกายูรธรา กณฺจนาเจตฺฐิสิตา ๔ ๑
ปฺลลงฺกา พหฺกกา ตฺยหํ โสวณฺณรูปฺยมยา ๕
กทลิมิกสณฺณนฺนา สชฺชา ๖ โคณกสนฺถตา
ยตฺถ ตฺวํ วาสฺปคตา สพฺพกามสมิทฺธิณี ๑
สมฺปตฺตาย อจฺจตฺตตฺตาย ตโต อฺภูจาย คจฺจสิ
อฺยฺยานภฺมึ คนฺตฺวาน โปกฺขรณฺญา สมนฺตโต ๑

#๑ ยฺ. ... สณฺจิตา ๑ ๒ ยฺ. ... สมากตา ๑ ๓ ม. นานาปฺปฺพธรา ๑

#๔ ม. กณฺจนาเวพฺฐิสิตา ๕ ยฺ. รุจियามยา ๑ ๖ ยฺ. สณฺชาโต

#โคณกสนฺจิตา ๑

ตสฺสา ตีเร ตฺวจาสี หริเต สทฺทเท สฺสเก
ตโต เต กณฺณมฺมุโห จ สฺนโข อํคมงฺคานี ขาทติ ฯ
ยทา จ ขายิตา อาสี อญฺจิสงฺขลิกา กตา
โอกาหสิ โปกฺขรณฺนี โหติ กาโย ยถา ปุเร ฯ
ตโต ตฺวํ อํคปจฺจุงฺคี ๑ สฺจารุ ปิยทสฺสนา
วตฺถเนน ปารุปีตฺวาน อายาสิ มม สนฺตํกํ ฯ
กิณฺนุ กาเยน วาจาเย มนสา ทุกฺกํ กตํ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน กณฺณมฺมุโห จ สฺนโข

อํคมงฺคานี ขาทตีติ ฯ

กิมฺพิลาเย คหปติ สทฺโธ อาสี อฺปาสโก
ตสฺสํ ภาวึยา อาสี ทสฺสีตา อติจารินี ฯ
เอวมตฺติจรมานาย ๒ สามโก เอตทพฺรุวิ ๓
เนตํ ฌนฺนํ ปฏฺฐึปํ ยํ ตฺวํ อติจราสี มํ ฯ
สํ โฆรณจ สปถิ มุสวาทํ อภาสิสฺสํ
นาหนตฺตํ อติจรามิ กาเยน อุตฺ เจตสา
สจาหนตฺตํ อติจรามิ กาเยน อุตฺ เจตสา
อโย กณฺณมฺมุโห สฺนโข อํคมงฺคานี ขาทตุ ฯ
ตสฺส กมฺมสฺส วิปากํ มุสวาทสฺส จฺภโย
สตุตฺตวสฺสสตานี ๔ จ อนฺนํ ยโตปี เม

#๑ อุกฺคจฺจนฺตี ฯ ม. อํคปจฺจุงฺกา ฯ ๒ ม. โส มํ อติจรมานาย ฯ

#๓ ม. เอตทพฺรุวิ ฯ ๔ ม. สตุตฺเตว ฯ

กณฺณมฺมุณโฑ จ สุนโข อํคมงฺกานี ขาทตีติ ฯ
ตฺวณฺจ เทว พหุปกโร อตฺถาย เม อีธาคติ
สมฺมุตฺตาทิ กณฺณมฺมุณฺทสฺส อโสกฺกา อภูโตภยา
นาหิ เทว นมสฺสามิ ยาจามิ อณฺชลิกฺตา
ภุชฺช อมานุเส กามे รม เทว มยา สหาคี ฯ
ภุชฺช ๑ อมานุสา กามา รมิโตมฺหิ ตยา สห
ตฺทาทิ สุกฺเค ยาจามิ จิปปิ ปณฺนินยาหิ มนฺติ ฯ
กณฺณมฺมุณฺทเปตวตฺถุ ทฺวาทสมฺ ๑

[๑๑๐] ๑๓ อหุ ราชฺชา พุรหฺมทตฺโต ปณฺจาลานํ รเถสโก
อโหฺรตฺตานมจฺจยา ราชฺชา กาลมกรฺพุพฺถ ๒ ฯ
ตสฺส อปาหนํ กนฺตฺวา ภริยา กนฺทติ อฺพุพฺริ
พุรหฺมทตฺตํ อปฺสฺสนฺตี พุรหฺมทตฺตาคี กนฺทติ ฯ
อิสฺสิ จ ตตฺถ อากฺขนิ สมฺปนฺนจฺรณฺมฺนิ
โส จ ตตฺถ อปฺจฺฉินฺตฺถ เย ตตฺถ สฺ สฺมาคฺตา
กสฺส จิหฺ อปาหนํ นานาคนฺธสฺเมริตฺติ
กสฺสายิ กนฺทติ ภริยา อิตฺโต พุรคฺตํ ปตี
พุรหฺมทตฺตํ อปฺสฺสนฺตี พุรหฺมทตฺตาคี กนฺทติ ฯ
เต จ ตตฺถ วิกฺกํสฺสฺส เย ตตฺถ สฺ สฺมาคฺตา
พุรหฺมทตฺตสฺส ภทฺนฺเต พุรหฺมทตฺตสฺส มาริส

#๑ ยู. ภูตฺวา ๑ ๒ ลี. ยู. กาลิ กริ ตทา ๑

ตสฺส อิทํ อาพาหนํ นานาคนฺธสมริตํ
ตสฺสายํ กนฺทติ ภริยา อิตฺโต ทูรคตํ ปตี
พฺรหฺมทตฺตํ อปสฺสนฺตี พฺรหฺมทตฺตาติ กนฺทตีติ ฯ
ฉพาตีตฺสทสฺसानิ พฺรหฺมทตฺตสฺส นามกา
อิมสฺมี อาพาหเน ททฺธมา เตสํ กํ อนุโสจสีตี ฯ
โย ราชา จฺหวณิปฺตุโต ปญฺจาลานํ รเถสโก
ตํ กนฺเต อนุโสจามี ภตฺตารํ สพฺพกามทฺนฺตี ฯ
สพฺเพเวเหสฺสุ ราชานो พฺรหฺมทตฺตสฺส นามกา
สพฺเพเว จฺหวณิปฺตุตา ปญฺจาลานํ รเถสกา
สพฺเพสํ อนุปฺพุเพน มเหสีตฺตํ อการยิ
กสฺมา ปฺริมเก หิตฺวา ปจฺฉิมํ อนุโสจสีตี ฯ
อาตุเม อิตฺถิภูตฺยา ทิฆมฺรตฺตฺยา มาริส
ยสฺสา เม อิตฺถิภูตฺยา สํสारे พฺหุ ภาสสีตี ฯ
อหุ อิตฺถิ อหุ ปฺริโส ปสฺสโยนีปี ๑ อากมา
เอวเมตํ อตีตานํ ปฺริยนฺโต น ทิสฺสตีตี ฯ
อาทิตฺตํ วต มํ สนฺตํ ฉตฺติตฺตํว ปาวกํ
วารินา วिय โอสฺสญฺจํ สพฺพิ นฺนิพฺพาปเย ทริ
อพฺพุพฺพิ ๒ วต เม สลฺลํ โสกํ ทฺทยนฺนิสฺสตี
โย เม โสกปฺเรตฺยา ปตีโสกํ อปานฺทิ ฯ

#๑ ย. ปสฺส โยนีปี อกมา ฯ ๒ ม. อพฺพพิ ฯ ย. อพฺพุพฺพิ ฯ

สาหิ อพฺพุพฺพหสฺสลาสุมิ สีตฺติภูตาสุมิ นิพฺพุตา
น โสจามิ น โรทามิ ตว สุตฺวา มหามุนีติ ฯ
ตสฺส ตํ วณฺเณ สุตฺวา สมณสฺส สุภาสิตํ
ปตฺตจิวรมาทาย ปพฺพชิ อนคาริยํ
สา จ ปพฺพชิตา สนฺตา อคารสุมา อนคาริยํ
เมตฺตํ จิตฺตํ อภาเวสิ พุรหุํมโลกุปฺปตฺติยา
คามา คามํ วิจฺรนฺตี นิคเม ราชธานีโย ฯ
อูรฺเวถิ ๑ นาม โส คาโม ยตฺถ กาลมกฺขุพฺพถ
เมตฺตจิตฺตํ อภาเวตฺวา ๒ พุรหุํมโลกุปฺปตฺติยา
อิตฺถิจิตฺตํ วิราเชตฺวา พุรหุํมโลกุปฺปคา อหฺวติ ฯ
อุพฺพรีเปตวตฺถ เทรสมํ ฯ

อุทฺทานํ ฯ

ปณฺฑุมาทา ๓ ปติยา จ นนฺทิ กุณฺฑลينا มโต
เทวเสฏฺฐิ ตนฺตวาโย ๔ วิหารสุตฺตโสวานอุพฺพรีติ ๕ ฯ
อุพฺพรีวคฺโค ทฺติโย ฯ

ตติโย จูพวคฺโค

[๑๑๑] ๑ อภิขฺขมาเน วาริมฺหิ กงฺกาย อิช คจฺจลฺลิตฺติ
นคฺโค ปุพฺพพฺพทฺมเปโตว มาลาธารี อลงฺกโต
กุหิ คมฺมิตฺตสฺส เปโต ๖ กตฺถ วาโส ภวิสฺสตีติ ฯ

#๑ ม. อูรฺเวพา ฯ ๒ ย. อภาเวตฺวา ฯ ๓ ม. โมจกํ มาตา มตฺตา จ นนฺทา ฯ

#๔ ม. ตุนฺนวาโย จ อุตฺตรสุตฺตกณฺณอุพฺพรีติ ฯ ๕ อิํ อุทฺทานํ น ทิสฺสตีติ ฯ

#๖ ม. เปต ฯ

จุนทภูจิลิ ๑ คมิสฺสามิ เปโต โส อิติ ภาสติ ๒
อนฺตเร วาสภคามิ พาราณสียา ๓ ว สฺนฺติเก ๔
ตณฺจ ทิสฺวา มหามตฺโต โกลิโย อิติ วิสฺสุโต
สฺตตฺตฺตฺตณฺจ เปตสฺส ปิตกณฺจ ยุกิ อทา ๕
นาวาย ติฏฺฐมานาย กปฺปกสฺส อทาปยิ
กปฺปกสฺส ปทินฺนมหิ จานฺเน เปตสฺส ทิสฺสธ ๖
ตโต สฺวตฺถวสโน มาลาธารี อลงฺกโต
จานฺเน จิตฺสฺส เปตสฺส ทกฺขินฺนา อุปกปฺปถ
ตสฺมา ทชฺเชถ เปตานิ อนฺนํปาย ปฺนปฺนฺนฺนฺติ ๗
สาหุณฺนวาสิน ๘ เอเก อณฺเณ เกสฺนินฺวาสิน ๙
เปตา ภตฺตาย กจฺจนฺติ ปกฺกมฺนฺติ ทิสฺส ทิสฺ ๑๐
ทฺูเรเปเก ๖ ปฺชาวิตฺวา อลทฺธา จ นีวตฺตเร
ฉาตา ปมฺจฺฉิตฺตา คนฺตฺวา ๑๑ ภูมียิ ปฺภิสฺสมฺภิตา
เกจฺจ ตตฺถ จ ปตฺติตา ๑๒ ภูมียิ ปฺภิสฺสมฺภิตา
ปฺพุเพ ออกตฺถยาณา อคฺคิททฺตฺมาว อาตเป ๑๓
มยิ ๑๔ ปฺพุเพ ปาปชฺรฺมา ฆรณิ กุลมาตโร
สฺนฺเตสฺส เทยฺยชฺรฺเมสฺส ทิปิ นากมฺห อตฺตโน ๑๕

#๑ ย. จุนทภูถึยิ ๑ ๒ ย. ภาสสิ ๑ ๓ ม. พาราณสี จ ... ๑ ๔ ม. สาหุณฺน ... ๑

#๕ ม. ... วาสินา ๑ ๖ ม. ย. ทฺูเร เอเก ๑ ๗ ม. ย. ฆนฺตา ๑ ๘ ม. เต จ ตตฺถ

#๙ ม. เต จ ตตฺถ ปตฺติตา ๑ ๑๐ ย. มยมปิ ๑

ปหุตํ อนนปานํ หิ อปีสุ ๑ อวกรียติ
สมกฺกเต ๒ ปพฺพชิตे न ज गियजि ओत्महसे ๑
อกम्मกามา อลสา สาธุกามา มหคฺขสา
อาโลปปีณฺฑทาทาโร ปฏิกฺคเห ปริภาสิตา ๓ ๑
เต ฆรา ตา ว ทาสีโย ตาเนวากรณานิ โน
เต อลฺลเว ปริจาเรนฺติ ๔ มยฺหํ ทุกฺขสฺส ภาคิโน
เวณิ วา อวลฺลวา โหณฺติ รตฺถการี จ ทพฺพิกา
จณฺฑาทิ กปณฺวา โหณฺติ กปฺปกา ๖ จ ปฺนปฺปฺนํ ๑
ยานิ ยานิ นิหีนานิ กุลานิ กปณฺวานิ จ
เตสุ เตเสวว ชายนฺติ เอสา มจฺจริโน คติ ๑
ปฺพเพ ज कटक़याणा तायका वीटमज्जरा
สคฺคนฺเต ปรีปฺุเรนฺติ โอภาเสนฺติ จ นนฺทนํ ๑
เวชยนฺเต ज पासाते रमित्त्वा कामगामिโน
อฺจฺจจากุเลสุ ชายนฺติ สโกเคสุ ตโต จุตฺตา ๑
กฺฎฏาคารे ज पासाते पल्लङ्गे कोणकट्ठते ๗
วีचिङ्गका मोरहत्तेहि कुले चाता यस्सสิโน ๑
องฺกโต องฺกํ ๘ กจฺจนฺติ มาลาธารี อลงฺกตา
ชาติโย ๙ อฺปติฏฺจนฺติ สายํ ปาตํ สุเขสิโน ๑

#๑ ย. อปีสุ ๑ ๒ ย. สมากเต ๑ ๓ ม. ย. ปริภาสิมฺหเส ๑ ๔ ย. ปรีหารเณฺติ ๑

#๕ ม. เวณิ ๑ ๖ ย. นุหามินิ ๑ ๗ ย. โคณสณฺจิต ๑ ๘ ย. องฺกโต องฺกํ ๑

#๙ ม. ภาติโย ๑

นยิทํ อกตปฺลฺยณานิ กตปฺลฺยณานเมวิทํ
อโสกํ นนฺทนิ รรมํ ติทสานิ มหาวนํ
สุขํ อกตปฺลฺยณานิ อิช นตฺถิ ปฺรตฺถ จ
สุขญจ กตปฺลฺยณานิ อิช เจว ปฺรตฺถ จ ฯ
เตสํ สหพฺยคามานํ กตฺตพฺพิ กุสลํ พหุํ
กตปฺลฺยณา หิ โมทนฺติ สกุเต โภกสมฺมุคฺคิโนติ ฯ
อภิขฺชมานเปตวตฺถ ปจฺมํ ฯ

[๑๑๒] ๒ กุณฺฑนฺทินฺทริโย เถโร สานวาสิณฺโวลีโก ๑
โปฏฺฐปาโทติ นามเนน สมโน ภาวิตินฺทริโย ฯ
ตสฺส มาตา ปิตา ภาตา ทุคฺคตา ยมโลกิกา
ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ กตา ฯ
เต ทุคฺคตา สฺวจิกฺกุจฺจา กิลนฺตา นกฺคิโน กิสา
โอดตฺตปฺปนฺตา ๒ มหตฺตาสา น เทสฺสนฺติ กุรุริโน ฯ
ตสฺส ภาตา วิตฺริตฺวา นกฺโค เอกปฺถกโก
จตุคฺคณฺฑิโก ภาวิตฺวาน เถรสฺส ทสฺสยิตฺตุมํ ฯ
เถโร จามนสิกฺตฺวา ตฺตฺตฺหิฏฺโถ อตฺถกฺกมิ ๓
โส จ วิญฺญาปยิ เถรี ภาตา เปตํ ๔ คโต อหํ ฯ
มาตา ปิตา จ เต ฆนฺเต ทุคฺคตา ยมโลกิกา

#๑ ย. สานวาสิณฺโวลีโน ฯ ๒ ม. ย. อุตฺตสนฺตา มหาตาสา ฯ ๓ ย. อปฺกุกมิ ฯ

#๓ ย. อปฺกุกมิ ฯ ๔ ย. เปตาคโต ฯ

ปาปกมมํ กริตวาน เปตโลกํ อโตะ คตา
เต ทุคฺคตา สุจิกฺกฺขา กิถนฺตา นคฺคิโน กิสา
โธตฺตปฺปนฺตา ๑ มหตฺตาสา น เทสฺสนฺติ กุรุริโน ๑
อนุกมฺปสฺสุ การุณิโก ทตฺวา อนฺวาทิสาหิ โน
ตว ทินฺเนน ทาเนน ยาเปสฺสนฺติ กุรุริโนติ ๑
เถโร จริตฺวา ปิณฺฑทาย ภิกฺขุ อณฺเณ จ ทฺวาทส
เอกขมฺมํ สมนฺนิปตฺตีสุ ภตฺตวิสฺสคฺคการณา ๑
เถโร สพฺเพปิ เต อาห ยถา ลทฺธํ ททาถ เม
สงฺฆภตฺตํ กริสฺสामी อนุกมฺปาย ฉาตีนํ ๑
นียฺยาตยีสฺสุ ๒ เถรสฺส เถโร สงฺฆํ นิมนฺตยิ
ทตฺวา อนฺวาทิสิ เถโร ปิตุ มาตุ จ ภาตฺโน
อิทํ เม ฉาตีนํ โหตุ สุจิตา โหนฺตุ ฉาตโย ๑
สมนฺนตฺรานุทิกฺกฺเข โภชนํ อุปฺปชฺชถ
สุจึ ปณฺธิตํ สมฺปนฺนํ อเนกรสพฺพยฺชฺชนํ
ตโต อุทฺทิสฺสตี ๓ ภาตา วณฺณวา พลฺวา สุจึ ๑
ปฺหุตฺตํ โภชนํ ภนฺเต ปสฺส นคฺคมฺหเส มยฺ
ตถา ภนฺเต ปฺรกฺกมฺม ๔ ยถา วตฺถํ ลภามฺหเส ๑
เถโร สงฺการกฺกฺกฺโข อุจฺจินิตฺวาน นนฺตเก

#๑ ย. อุตฺตสนฺตา มหาตาสา ๑ ๒ ย. นียฺยาตยีสฺสุ ๑ ๓ ม. อุทฺทิสฺสยิ ๑

#๔ ย. ปฺรกฺกาม ๑

ปีโลติกั ปกฺกั กตฺวา สงฺฆे จาคฺคหฺมึเส อทา ฯ
ทตฺวา อนฺวาทิสึ เถโร ปีตุ มาตฺ จ ภาตฺโน
อิหํ เม ฌาตึนํ โหตุ สฺวจิตฺตา โหนฺตุ ฌาตโย ฯ
สมนฺนตฺรานุทฺธิจฺเจ วตฺถานิ อฺอุปชฺชิสฺสุ ๑
ตโต สฺวตฺถวสโน เถรสฺส ทสฺสยฺยํมํ ฯ
วณฺณวา พลฺวา สฺวปฺปี ๒ ยาวตา นนฺทราชสฺส
วิชิตฺสุมิ ปฏฺิจฺฉาทา ตโต พหุตฺตรา ฆนฺเต ฯ
วตฺถานิจฺฉาทนานิ โน โกเสยฺยกมฺพฺลียานิ
โฆมกปฺปาสิกานิ จ วิปฺลฺลา จ มหคฺฆา จ
เต จาคฺคาเสวลมฺพเร ๓ เต มยฺยํ ปรีทหาม

ยํ ยํ หิ มนฺโส ปิยํ

ตถา ฆนฺเต ปฺรคฺคกาม ยถา เคหํ ลภามเส ฯ
เถโร ปณฺณกฺกุฏี กตฺวา สงฺฆे จาคฺคหฺมึเส อทา ฯ
ทตฺวา จ ๔ อฺุทฺทิสึ เถโร ปีตุ มาตฺ จ ภาตฺโน
อิหํ เม ฌาตึนํ โหตุ สฺวจิตฺตา โหนฺตุ ฌาตโย ฯ
สมนฺนตฺรานุทฺธิจฺเจ ฆฺรานิ อฺอุปชฺชิสฺสุ ๑
กฺุฏฺฐาคารา นิเวสฺนา วิภคฺตา ภาคฺโส มิตา ฯ
น มนฺุสฺเสสฺสุ อีทิสฺสา ยาทิสฺสา โน ฆฺรา อีธ
อปี ทิพฺเพสฺสุ ยาทิสฺสา ตาทิสฺสา โน ฆฺรา อีธ

#๑ ม. อฺอุปชฺชิสฺสุ ฯ ๒ ม. ย. วณฺณวา ... สฺวจิตฺติ อีเม ปาจา นตฺถิ ฯ

#๓ ม. ปาจาเสวลมฺพเร ฯ ๔ ม. ย. อนฺวาทิสึ ฯ

ทททลลมานา อาเภนฺติ สมฺนฺตา จตุโร ทิสา ฯ
ตถา ฆนฺเต ปฺรกกมฺม ยถา ปานํ ลภามเส ฯ
เถโร กรกั ๑ ปุเรตฺวา สงฺฆे จาคฺคหฺมึเส อทา ฯ
ทตฺวา อนฺวาทิสึ เถโร ปิตฺ มาตฺ จ ภาตฺโน
อิทํ เม ฅาตึนํ โหตุ สุจิตฺตา โหนฺตุ ฅาตโย ฯ
สมฺนฺนฺตรานฺนุทฺธิจฺเจ ปานึยฺย อฺปปชฺชถ ๒
กมฺภีรา จตฺรสุสา จ โปกฺขรณฺญา ๓ สฺนึมฺมิตา
สึตฺทกา สฺสปตฺตฺตา จ สึตา อฺปปฏฺกนฺธิยา
ปทฺมฺบุปฺปสสณฺณนา วาริกิณฺชกฺขปฺริตา ฯ
ตตฺถ นหาตฺวา ปิวิตฺวา เถรสฺส ปฏฺกิตฺสยฺย
ปหฺนฺตึ ปานึยฺย ฆนฺเต ปาปา ๔ ทฺกฺขผลนฺติ โน
อาหิณฺทฺมานา ขลฺลชาม สกฺขเร กุสกณฺณเก
ตถา ฆนฺเต ปฺรกกมฺม ยถา ยานํ ลภามเส ฯ
เถโร สึปาฏฺกึ ลทฺธา สงฺฆे จาคฺคหฺมึเส อทา ฯ
ทตฺวา อนฺวาทิสึ เถโร ปิตฺ มาตฺ จ ภาตฺโน
อิทํ เม ฅาตึนํ โหตุ สุจิตฺตา โหนฺตุ ฅาตโย ฯ
สมฺนฺนฺตรานฺนุทฺธิจฺเจ เปตา เรณ มาคมม
อนฺกมฺปิตฺมฺห ฆทฺนฺเต ฆตฺเตน ฅาทเนน จ
จฺมเรน ปานึยทาเนน ยานทาเนน จุภยฺย
มฺนี การุณฺกึ โลเก ตํ ๕ ฆนฺเต วนฺทิตฺตฺมาตฺตาติ ฯ

สาณฺวาสิตฺถเถรเปตวตฺถ ๖ ทฺตึยฺย ฯ

#๑ ม. กรณฺ ๑ ๒ ม. อฺปปชฺชถ ๑ ๓ โปกฺขรณฺโย ๑ ๔ ม. ปาทา ทฺกฺขา ๑

#๕ ม. อยฺ ปาโจ นตฺถิ ๑ ๖ ม. สาณฺวาสิตฺถเถรเปตวตฺถ ๑

[๑๑๓] ๓ เวฬุรีย์ตถมภฺ รุจิริ ปภสฺสรํ

วิมานมารุยฺห อเนกจิตฺตํ
ตตฺถจฺจนฺตี เทวี มหानุภาเว
ปถทฺธนิ ปณฺณรเสว จนฺโท ๑
วณฺโณ จ เต กนฺกสฺส สนฺนิโก
อุตฺตมรฺฐโป ๑ ภูสทสฺสเนยฺโย
ปลฺลงฺกเสฏฺฐเจ อตฺเต นิสินฺนา
เอกา ตฺวํ นตฺถิ ตฺยํหํ สามิโก ๑
อิมา จ เต โปกฺขรณฺญา สมฺนตฺโต ๒
ปฺหุตฺตมาสา ๓ พฺหุปฺนทฺริกา
โสวณฺณจฺจนฺเณหิ สมฺนตฺโมตฺตา ๔
น ตตฺถ ปงฺโก ปณฺณโก ๕ จ วิชฺชติ ๑
หํสาปิเม ทสฺสนิยา มโนรมา
อุทกสฺมี อนฺุปรियฺนติ สพฺพทา
สมยฺย วคฺคฺชนทฺนติ สพฺเพ
พินฺทุสฺสรา ๖ ทฺนทฺถินํ ว โฆโส ๑
ททฺทลฺลมาณา ยสฺสา ยสฺสฺสินิ
นาวาย จ ตฺวํ อวตฺตมฺพ ติฏฺฐสิ

#๑ ย. อุคฺคตฺตฺรโป ๑ ม. อุตฺตตฺตฺรโป ๑ ๒ ม. โปกฺขรณฺนิ สมฺนตฺตา ๑ ย. สมงฺกโต ๑

#๓ ม. ปฺหุตฺตมฺลยา ๑ ๔ ม. สมฺนตฺโมตฺตฺตา ๑ ย. สุวณฺณจฺจนฺเณหิ สมงฺกโมตฺกา ๑

#๕ ย. ปลาโก ๑ ๖ ย. วินฺทุสฺสรา ๑

อาพารปเมห หลิตะ ปิยวเท
สพฺพกกลุยาณิ ภูถิ วิโรจสิ ฯ
อิทํ วิมานํ วิรัชํ สเมญฺจิตํ
อุยฺยานวนํ ๑ รตินนฺทวฑฺฒนํ
อิจฺฉามิ เต ๒ นารี อนนฺทสฺสเน
ตยา สห นนฺทเน อิธ โมทิตฺตุนฺติ ฯ
กโรหิ กมฺมํ อิธ เวทนียํ
จิตฺตลฺลจ เต อิธ นิตฺตลฺลจ ๓ โหตุ
กตฺวาน กมฺมํ อิธ โมทนียํ ๔
เอวํ มมํ ลจฺฉลสิ กามกามินินฺติ ฯ
สาธฺตฺติ โส ตสฺสา ปญฺจิสฺสนิตฺวา
อกาสิ กมฺมํ ตหิ ๕ เวทนียํ
กตฺวาน กมฺมํ ตหิ เวทนียํ
อุปฺปชฺชชิ ๖ มาณโว ตสฺสา สหพฺยตฺตุนฺติ ฯ
รตฺถการีเปตวตฺถ ตฺตियํ ฯ
ภาณวาริ ทฺตियํ ฯ

[๑๑๔] ๔ ภูตานิ เอโก ๗ สาลี ปุณาปโร

อญฺจ ๘ นารี สกมฺมสโลหิตํ

#๑ ยู. อุยฺยานวนนฺตํ ฯ ๒ ยู. อิจฺฉามหิ ฯ ๓ ม. นตฺตลฺลจ ฯ ยู. นิตํ ภาวตฺ ฯ

#๔ ม. เวทนียํ ฯ ๕ ยู. สหเวทนียํ ฯ ๖ ม. อุปฺปชฺชชิ โส ... ฯ ๗ ยู. เอเก ...

#ปุณาปเร ฯ ๘ ยู. อญฺญา ฯ

ตฺวณฺจ คุถิ อสุจี ๑ อกนฺตี

ปริภุณฺชตี กิสฺส อัย วิปาโกติ ฯ

อัย ปุเร มาตริ หีสติ อัย ปน ภูฏวณฺโช

อัย มํสานิ ขาทิตฺวา มุสวาทน วณฺเจติ ฯ

อหิ มนฺสเสสฺส มนฺสฺสฏฺฐตา

อคารินี สพฺพกุลฺลสฺส อิศฺสรฯ ฯ

สนฺเตสฺส ปริคฺชฺยามิ มา จ กิลฺยจิ อิตฺโธ อหิ

มุสวาทน ฉาเทมิ นตฺถิ เอตํ มม เภเห

สเจ สนฺตี ปริคฺชฺยามิ คุถิ ๒ เม โหตุ โภชนํ ฯ

ตสฺส กมฺมวิปาเคน มุสวาทสฺส จฺจฺย

สฺกนฺชฺสาลิโน ภตฺตี คุถิ เม ปรีวตฺตติ ฯ

อวชฺชานิ ๓ จ กมฺมานิ น หิ กมฺมํ วินสฺสตี

ทฺถุคฺคนฺธิ กิมีนํ มีพฺหิ ภุณฺชามิ จ ปีวามิ จาติ ฯ

ภุสฺสเปตวตฺต จตฺตฺถิ ฯ

[๑๑๕] ๕ อจฺเจรฺรฐปี สฺกตสฺส ฉานฺตี

สฺตถา ยถา ปุคฺคัลลํ พฺยาภาสิ

อุสฺสนฺนปฺปฺลฺลวปี ภวนฺติ เภเก

ปรีตฺตปฺปฺลฺลวปี ภวนฺติ เภเก ฯ

อัย ภูมาโร สิวติกาย ฉทฺทฺทิตฺโธ

#๑ ย. อสุจิกอนฺตีเก ฯ ๒ ม. ย. คุถิ ฯ ๓ ย. อวณฺณานิ ฯ

องฺคุฏฺฐเสฺนเหฺน ยาเปสิ รตฺตี ฯ
น ยกฺขภูตานิ สิริสปา ๑ วา
วิเหจฺเยยฺยํ กตฺตปฺปญฺญกฺุมาริ
สุนฺขาปี อิมสฺส ปฺลิตฺทิสฺส ปาเท
ธงฺกา สิํงคาลา ปรีวตฺตยนฺตฺติ ฯ
คพฺภาสยฺมํ ปกฺขจิกฺคณา หรณฺตฺติ
กาคา ปน อกฺขิมลํ หรณฺตฺติ
น อิมสฺส รกฺขํ วิทฺทิสฺส เกจิ
น โอสถํ สาสปฺรฐปนํ วา ฯ
น กฺขตฺตโยคํ ปน ๒ อุกฺกเหลฺลํ
น สพฺพชฺรณฺณานิปี อากิรีสฺส
เอตาทิสฺส อุตฺตมกิจฺจปฺตฺตํ
รตฺตาทกฺตํ สิวตฺติกาย นนฺทํ ๑
น วนิตฺตปิณฺฑํ ๓ วิย เวธฺมานํ
สสฺสยฺมํ ชีวิตฺตาวเสสฺสํ
ตมทฺทส เทวมนฺนุสฺสปฺพิชิตฺโต
ทิสฺสวา ปน ๔ พฺยากริ ภูริปฺปญฺญโณ
อโย กุมาโร นคฺรสฺสทิมสฺส
อุกฺกกุลิกโก ภาวิสฺสตี โภคฺวา ๕ จ

#๑ ย. สิริสปา ฯ ม. สิริสปา ฯ ๒ ย. ป น ฯ ๓ ม. โนนิตฺตปิณฺฑํว ปเวธฺมานํ ฯ

#ย. โนนิตฺตปิณฺฑํ ฯ ๔ ย. ว ตํ ฯ ๕ ม. โภคฺโต ฯ

กิสฺส วตฺ กิ ปน พุรหุมจริยํ
กิสฺส สฺวจิณฺณสฺส อัย วิปาโก
เอตาทิสํ พุยสนํ ปาปฺปณฺติว
ตํ ตาทิสํ ปจฺจนุ โภสฺสตีทฺธินฺติ ฯ
พุทฺธปฺปมฺขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส
ปฺรูหํ อภาสิ ชนตา อุพารํ
ตตฺรสฺส จิตฺตสฺส อหุ อณฺณตตฺตํ
วาจํ อภาสิ ผรุสํ อสพฺภํ
โส ตํ วิตกฺกํ ปฏฺวิโนทฺยิตฺวา
ปีติปสาทํ ปฏฺฐิตทฺธา ปจฺฉา
ตถาคตํ เชตวเน วสนฺตํ
ยาคฺยา อุปฏฺฐาสิ โส ๑ สตฺตตฺรตฺตํ ฯ
ตสฺส วตฺ ตํ ปน พุรหุมจริยํ
ตสฺส สฺวจิณฺณสฺส อัย วิปาโก
เอตาทิสํ พุยสนํ ปาปฺปณฺติว
ตํ ตาทิสํ ปจฺจนุ โภสฺสตีทฺธิ ฯ
จตฺวาน โส วสฺสสฺตํ อิเชว
สพฺเพหิ กามฺเหสิ สมงฺคิฏฺโถ
กายสฺส เกทา อภิสมฺปรายํ
สพฺยตํ คจฺฉติ วาสวสฺสาติ ๒ ฯ
กุมารเปตวตฺถุ ปญฺจมี ฯ

#๑ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

[๑๑๖] ๖ นคฺคา ทุพฺพณฺรูปาสิ กีสฺยา ธมฺนิสฺนฺธตา ๑

อุปฺผาสฺสฺสฺสเก กีสฺสเก กานฺนุ ตฺวํ อธิ ตฺถุสฺสตี ๑
อหํ ภทฺนฺเต เปตฺติมฺหิ ทุคฺคตา ยม โลกิกา
ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตฺโลกํ อโธ คตา (ติ) ๑
กิณฺนุ กาเยน วาจาเย มนฺสา ทุคฺคกฺกํ กตํ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน เปตฺโลกํ อโธ คตา (ติ) ๑
อนวชฺเชสฺส ติตฺถฺสฺส วิจฺฉินิ อทฺตมาสํ
สฺนฺเตสฺส เทยฺยธมฺเมสฺส ทิปฺปี นากาสิมตฺตโน ๑
นที อุเปมิ ตลิตฺตา ริตฺตกา ปรีวตฺตติ
นํยํ อุเปมิ อุณฺเฬสฺส อาตโป ปรีวตฺตติ ๑
อคฺคิณฺโณ จ เม วาโต ททฺนฺโต อุปฺวายติ
เอตฺถจ ภนฺเต อรหามิ อณฺณจ ปาปํ ตโต ๑
กนฺตฺวาน หตฺถินิปฺริ ๒ วชฺเชสิ มยฺหิ มาตริ
ธิตฺตา จ เต มยา ทิฏฺฐา ทุคฺคตา ยม โลกิกา
ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตฺโลกํ อโธ คตา ๑
อตฺถิ จ เม เอตฺถ นิกฺขิตฺตํ อนกฺขาตฺถจ ตํ มยา
จตฺตาริ สตฺสทฺสฺสานิ ปลฺลงฺกสฺส จ เภฏฺฐโต ๑
ตโต เม ทานํ ททาตุ ตสฺสา จ โหตุ ชีวิกา
ทานํ ทตฺวา จ เม มาตา ทกฺขิณฺ อนวาทิสฺสตุ ๓ เม ๔

#๑ ยู. ...สณฺธิตา ๑ ๒ ม. หตฺถินิ ปฺริ ๑ เอวมฺปรีปี ๑ ยู. หตฺถินิปฺริ ๑

#๓ สี. ยู. อนฺทิสฺสตุ ๑ ม. อนฺทิจฺจตุ ๑ ๔ ม. เมสฺสทฺโท นตฺถิ ๑

ตทหํ สุขิตา เสสฺสํ สพฺพกามสมิทฺธิเนติ ฯ
สาธฺมฺมิ โส ตสฺสา ๑ ปฏฺฐิตฺวา คณฺฑวาน หตฺถินิปฺปรี ๒
ตสฺสา อโวจ มาตฺริํ ชีตา จ เต มยา ทิฏฺฐา
ทฺคฺคตา ยมโลกิกา ปาปกมมํ กริตฺวาน
เปตโลกํ อิตฺถ คตา สามี ตตฺถ สมากเปตี ฯ
คณฺฑวาน หตฺถินิปฺปรี ๒ วชฺเชตี มยฺหํ มาตฺริํ
ชีตา จ เต มยา ทิฏฺฐา ทฺคฺคตา ยมโลกิกา
ปาปกมมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ คตา ฯ
อตฺถิ จ เม เอตฺถ นิกฺขิตฺตํ อนกฺขาตญฺจ ตํ มยา
จตฺตารี สตสฺสสฺสานิ ปลฺลงฺกสฺส จ เหนฺจฺจโต ฯ
ตโต เม ทานํ ททาตุ ตสฺสา จ โหตุ ชีวิกา
ทานํ ทตฺวา จ เม มาตา ทกฺขิณํ อนฺวาทิสฺสตุ เม
ตทหํ สุขิตา เสสฺสํ สพฺพกามสมิทฺธิเนติ ฯ
ตโต หิ सा ทานं अथासि ३ तत्त्वा ज ४ तससा तक्खिणमात्थि
เปตี ज सुखिता आसि तससा जापि सुखिवात्थि ฯ

เสรีนเปตวตฺถ ฌฏฺฐิ ฯ

[๑๑๗] ๗ นรนาธิปฺปรกฺขโต ยฺวา รชฺนีเย กามคฺเณหิ ๕ โสภสิ
ทิวสํ อญฺโภสิ การณํ กิ อกาสิ ปฺริมา ย ชาตียาติ ฯ
อหํ ราชคเห รมเม รมณิเย กิริพฺพเช

- #๑ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ม. คณฺฑวาน หตฺถินิปฺปรนฺติ เทว ปาจา นตฺถิ ฯ
- #๒. หตฺถินิปฺปรี ฯ ๓ ม. ทานมทา ฯ ๔ ม. ทตฺวา จาติ อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ
- #๕ ม. รชฺนีเยหิ กามเมหิ ฯ

มิกฺขุทฺโท ปุเร อาสี โลหิตปาณิ ทารุโณ ฯ
อวิโรชเกรสุ ปาณิสฺสุ ปุณฺณตฺเตสุ ๑ ปทฺฐจฺมานโส
วิจรี ๒ อติทารุโณ สทา พรหีสาย รโต อสณฺณโต ฯ
ตฺตสฺส เม สหาโย สุหทโย สทฺโธ อาสี อุปาสโก
โส หิ ๓ มํ อนุกมฺปนฺโต นิวาเรสิ ปฺนปฺปฺนํ
மாகาสี ปาปกํ กมฺมํ มา ตาต ทฺตคฺคฺตี อคา
สเจ อิจฺฉสิ เปจฺจ สฺขํ วิรม ปาณวธํ อสฺยํ ๔ ฯ
ตฺตสฺสํ วจนํ สฺตฺวา สฺขกามสฺส หิตานุกมฺปิโน
นากาสี สกฺลानุสาสนี จิรปาปาภีรโต อพฺพุทฺธิมา ฯ
โส มํ ปฺนํ ภูริสฺสเมธโส อนุกมฺปาย สฺยเม นิเวสยิ
สเจ ทิวา หนสิ ปาณิโน อถ เต รตฺตี ภาวฺตุ สฺยโม ฯ
สฺวํ ทิวา หนิตฺวาน ปาณิโน วิรโต รตฺตี อโหสิ สฺยโต
รตฺตาหํ ปริหาเรมิ ๕ ทิวา ขชฺชามิ ทฺตคฺคฺโต ฯ
ตฺตสฺส กมฺมสฺส กุสฺลสฺส อนุ โภมิ รตฺตี อมานุสี
ทิวา ปฏฺิหตาเว กุกฺกุรา อุปชฺวานฺติ สมฺนฺตา ขาทิคฺ์
เย จ เต สตฺตานุโยคิโน ฐฺวํ ปฺยตฺตา สฺกตฺตสฺส สาสเน
มณฺณามิ เต อมตเมว เกวลํ อธิคฺฉนฺติ

ปทํ อสงฺขตฺนฺติ ฯ

มิกฺขุทฺทเปตวตฺถ สฺตฺตมํ ฯ

#๑ ย. ปุณฺณตฺเตสุ ฯ ๒ ม. วิจรี ฯ ๓ ม. ปิ ฯ ย. จ ฯ ๔ ม. ปาณวธา อสฺยมา ฯ

#๕ ม. ปริจาเรมิ ฯ

[๑๑๘] ๘ กุฎาคารเร จ ปาสาทะ ปลูกงอก โคนคณฺหิต ๑

ปลูกงอกเกิน ตฺริเยน รมลฺลิตฺติ สุปฺปวาทิตฺเต ฯ
ตโต รตฺยา วิวสานเณ ๒ สฺตรียุคฺคมนํ ๓ ปติ
อปฺวิภูโจ ๔ สฺตฺตานสมฺมิตํ พหุํ ทุกฺขํ นิกจฺจนฺตฺติ ฯ
กิณฺนุ กายเณ วาจาเย มนฺสา ทุกฺกมฺมํ กตฺติ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน อิทํ ทุกฺขํ นิกจฺจนฺตฺติ ฯ
อหํ ราชคฺเห รมฺเม รมณฺีเย คิริพฺพเช
มิกฺขุทฺโท ปฺเร อาสิ ลฺลุทฺโท อาสิ อสฺลฺลฺลโต ฯ
ตสฺส เม สหાય สฺหทโย สฺทฺโร อาสิ อฺปาสโก
ตสฺส กฺลุปโก กิณฺนุ อาสิ โคตฺมสฺวโก ฯ
โส หิ มํ อฺนุกฺมฺปนฺโต นิวารลฺลิตฺติ ปฺนปฺนํ
มกาสฺสิ ปาปกํ กมฺมํ มา ตาต ทุกฺคตฺติ อกา
สเจ อิจฺจนฺตฺติ เปจฺจ สฺขํ วิรม ปาณวธํ อสฺยมํ ฯ
ตสฺส สฺส ทวณฺํ สฺตฺวา สฺสุขกามสฺส หิตานุกฺมฺปิโน
นากาสฺสิ สกฺลนฺนุสฺสํ จิรปาปาภฺริโต อพฺพุทฺธิมา ฯ
โส มํ ปฺนุ ภูริสฺสเมธโส อฺนุกฺมฺปาย สฺยเม นิเวสฺย
สเจ ทิวา หนฺตฺติ ปาณฺโน อถ เต รตฺตํ ภาวฺตุ สฺยโม ฯ
สฺวาทํ ทิวา หนฺตฺวา ปาณฺโน วิรโต รตฺตํ อโหสิ สฺยโต
รตฺตาทํ ปฺริหาเรมิ ทิวา ขชฺชามิ ทุกฺคโต ฯ

#๑ ม. โคนกตฺถเต ฯ ๒ ย. วิวสานเนน ฯ ๓ ย. สฺตรียสฺสคฺคมนํ ฯ ๔ ย. อปฺวิภูเจ ฯ

ตสฺส กมฺมสฺส กุสฺลสฺส อนุโภมิ รตฺตี อมานุสี
ทิวา ปฏฺิหตาว กุกฺกุรา อุปฺชวานฺติ สมฺนฺตา ขาทิตุ
เย จ เต สตตฺตานุโยคิโน ชฺวํ ปยุตฺตา สุกตสฺส สาสเน
มณฺเฑมิ เต อมตเมว เกวถิ อธิจฺจนฺติ

ปํ อสงฺขตฺนฺติ ฯ

ทฺติยมิคฺคทฺทเปตวตฺถ อฏฺฐมํ ฯ

[๑๑๕] ๕ มาลี กิริฎิ ๑ กายูริ กตฺตา เต จฺนฺทฺนฺสฺสทา
ปฺสนนฺมุขวณฺโณติ สฺริยวณฺโณว โสภติ ฯ
อฺมานุสา ปฺริสชฺชา เย เต เม ปฺริวาริกา
ทส กณฺเฑสทฺสฺตานิ ยา เตมา ปฺริจาริกา ฯ
ตา กมฺพุกายูรชฺชา กณฺเฑจฺนเจตฺตฺตฺตา
มฺหานุภาโวติ ตฺวํ โลมทฺสนฺรูปวา ฯ
ปฺญฺจิมฺसानิ อตฺตโน สามิ อุกฺกจฺจ ๒ ขาทสิ
กิณฺนุ กายเน วาจาย มนฺสา ทฺกุกฺกํ กตฺติ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน ปฺญฺจิมฺसानิ อตฺตโน

สามิ อุกฺกจฺจ ๒ ขาทสิ ฯ

อตฺตโนหิ อนตฺถาย ชิว โลก อจฺริสฺสํ
เปสฺสณฺณมฺสาวาเทน นิกตฺวิณฺจนาย จ ฯ
ตตฺถาหิ ปฺริสํ คนฺตฺวา สจฺจกาเถ อุปฺญฺจิตฺเต

#๑ ม. กิริฎิ ๑ ๒ ย. อุกฺกนฺตฺวา ฯ

อตุถิ ฌมมํ นีรกตฺวา ๑ อฌมมมนฺวตฺติสฺสํ ๒ ๑

เอวํ โส ขาทตตฺตานํ โย โหติ ปิฏฺฐิมํสิโก

ยถาหํ อชฺช ขาทามิ ปิฏฺฐิมํसानิ อตุตฺโน ๑

ตฺยิทํ ตยา นารท สามํ ทิฏฺฐิข

อนุกมฺปกา เย กุสลา วเพยฺยู

มา เปสฺสณํ มา จ มุสา ภณิ

มา โขสิ ปิฏฺฐิมํสิโก ตฺวานฺติ ๑

กุฏฺฐวินิจฺฉยกเปตวตฺถ ๓ นวมํ ๑

[๑๒๐] ๑๐ อนตฺตลิกขสฺมึ ติฏฺฐนฺโต ทฺถกฺนฺโห ปฺปติ วายติ

มฺขณฺจ เต กิมีโย ปฺปติคฺนฺธํ ขาทนฺติ กิ กมฺมกาสิ ปุพฺเพ ๑

ตโต สตฺถํ คเหตุวาน โอกกนฺตฺนฺติ ๔ ปฺนปฺปฺนํ

ขาเรน ปรีปฺโสสิตฺวา โอกกนฺตฺนฺติ ปฺนปฺปฺนํ ๑

กินฺนุ กาเยน วาจาเย มนฺสา ทฺถกฺกํ กตฺติ

กิสฺส กมฺมวิปาเกน อิทํ ทฺถกฺกํ นิคฺจฺฉสิ ๑

อหํ ราชคฺเห รฺมเม รฺมณิเย กิริพฺพะเช

อิสฺสโร ฌนฺตฺถนฺตฺส สฺสพฺหุตฺสฺส มาริส ๑

ตฺสสายํ เม ภริยา จ ธีตา จ สฺสนิสฺสา จ เม

ตฺมาลํ อฺปฺปฺลนฺจาปี ปฺจฺจกฺขณฺจ วิเลปนํ

ถฺปํ ทรนฺติโย วาเรสิ ตํ ปาปํ ปกตํ มยา ๑

#๑ ม. นีรากตฺวา ๑ ย. นีรกตฺวา ๑ ๒ ย. ...ตฺยิ ๑

#๓ ม. กุฏฺฐวินิจฺฉยกเปตวตฺถ ๑ ๔ ย. อฺเรน กนฺตฺนฺติ ๑

ฉพาสีตีสหุสสานิ มยฺ ปจฺจตฺตเวทนา
ถูปฺปฐฺ วิวณฺเณตฺวา ปจาม นิริเย ภูสิ
เย จ โข ถูปฺปชฺาย วตฺตฺนฺเต อรหฺโต มเห ๑
อาทินฺว ปกาเสนฺติ วิเวจฺเยถ โน ๑ ตโต
อิมาจ ปสฺส อายนฺติโย มาลชาริ อลงฺกตา ๑
มาลาวิปากํ อนฺุโกนฺติโย สมิทฺธา ตา ยสฺสฺสิโย ๒
ตลฺลจ ทิสฺวาน อจฺเจริ อพฺภูตํ โลมหฺสนํ ๑
นโม กรอนฺติ สปฺปลยฺณา วนฺทฺนฺติ ตํ มหามฺนี
โสหฺ นฺน ๓ อิตฺ คนฺตฺวา โยนิ ลทฺธาน มานฺสิ
ถูปฺปฐฺ กริสฺสามิ อปฺปมตฺโต ปฺนปฺปฺนฺนฺติ ๑
ชาตฺวิวณฺณเปตวตฺถ ทสมํ ๑

อุทฺทานํ

อภิชฺชมาโน โกณฺทลฺโย ๔ รตฺถการิ ภูเสน จ
กุมาริ ภณฺิกา ๕ เจว เทว ลฺลทฺทา ปิฏฺฐิปปฺชโย
วคฺโค เตน วุจฺจตีติ ๖ ๑

จฺหวคฺโค ตติโย ๑

#๑ ม. เน ๑ ๒ ม. ย. ยสฺสฺสิโย ๑ ๓ ย. ทานิ ๑ ๔ ม. กุณฺธิโย ๑

#๕ ม. คณฺิกา ๑ ๖ ม. ปวฺจฺจตีติ ๑ ย. อิทํ อุทฺทานํ น ทิสฺสติ ๑

จตุตฺถโถ มหาคุโธ

[๑๒๑] ๑ เวสาลี นาม นครตฺถิ วชฺชํ

ตตฺถ อหุ ลิจฺฉวิ อมฺพสฺสกุโร ๑

ทิสฺวาน เปตํ นครสฺส พาหิรี

ตตฺถเวว ปุจฺฉิตฺถ ตํ การณตฺถิโก ๕

เสยฺยา ๒ นิสชฺชา นยิมสฺส อตฺถิ

อภิกฺกโม นตฺถิ ปฏิกฺกโม จ ๓

อสีตปีตํ ขายิตวตฺถโถกา

ปริจาริกา ๔ สปิ อิมสฺส นตฺถิ ๗

เย ฉาตกา ทิฏฺฐสฺสา สุหชฺชา

อนุกมฺปกายสฺส อเหตุํ ปุพฺเพ

ทฏฺฐจปี ทานิ น ตฺถนฺติ ๕ ตํปี

วิราชิตตฺโต ทิ ชเนน เตน ๗

น ทุกฺกตสฺส ๖ ภาวนฺติ มิตฺตา

ชหนฺติ มิตฺตา วิกลํ วิทิตฺวา

อตฺถณฺจ ทิสฺวา ปริวารยฺนฺติ

พหู จ มิตฺตา อุกฺกตสฺส โหนฺติ ๗

นิหีนตฺโต ๗ สพฺพโกเถหิ กิจฺจโณ ๘

#๑ ม. อมฺพสฺสกุโร ๗ ๒ ย. เสยฺโย ๗ ๓ ย. วา ๗ ๔ ม. ปริจาริกา ๗

#๕ ม. ทิฏฺฐจปี เต ทานิ น ตํ ตฺถนฺติ ๗ ๖ ม. โอคฺกตตฺถสฺส ๗ ๗ ม. นิหีนตฺโต ๗

#๗ ม. นิหีนตฺโต ๗ ๘ ย. อโย ปาโง น ทิสฺสตี ๗

สมมุทฺติโต สปริภินฺนคตฺโต
อุตฺตาวพินฺทว ปฺลิมฺปมาโน
อชฺช สุเว ชีวิตฺตฺตฺตฺปโรโร ๑ ฯ
เอตาทิสํ อุตฺตมกิจฺจปตฺตํ
อุตฺตาสิตํ ปิจฺจมนฺทสฺส ๒ สุเล
อถ ตฺวํ เกน วณฺณเนน วเทสิ
ยกฺข ชีว โภ ชีวิตเมว เสยฺโยติ ฯ
สาโลหิตโต เอโส อโหสิ มยฺหํ
อหํ สรามิ ปฺริมาย ชาตฺติยา
ทิสฺวา จ เม การุญฺณํ อโหสิ
ราช มา ปาปชฺมโม นิริยํ ปตฺตํ ฯ
อิโต จูโต ลิจฺจวิ เอส โปโส
สตฺตฺตฺสทํ นิริยํ โฆรรูปํ
อุปฺปชฺชติ ทุกฺกฏกมฺมการิ
มหาภิตาปี กฏฺกํ ภยานกํ ฯ
อนกภาเคน कुณฺเนน เสยฺโย
อยเมว สฺวโล นิริเยน เตน
มา ๓ เอกนฺตทุกฺกํ กฏฺกํ ภยานกํ
เอกนฺตติปฺปี นิริยํ ปตฺตํ ฯ

#๑ ม. ชีวิตฺตฺตฺตฺปโรโร ฯ ย. ชีวิตฺตฺตฺปโรโร ฯ ๒ ม. ปิจฺจมนฺทสฺส ฯ ๓ ม. มาสทฺโท

#๓ ม. มาสทฺโท น ทิสฺสติ ฯ

อิทฺถจ สุตฺวา วจันฺ มเมโส
ทุกฺขุปณีโต วิชฺหายฺย ปาปี ๑
ตสฺมา อหิ สนฺติเก น ภาณามิ
มา เมกโต ชีวตสฺสุปโรโชติ ฯ
อณฺณาโต เอโส ปุริสสฺส อตฺโถ
อณฺณปี อิจฺฉามเส ปุจฺฉิตฺตุํ
โอภาสกมฺมํ มม โน สเจ กโรติ ๒
ปุจฺฉามิหิ ๓ น จ โน กุชฺฉิตพฺพิ ฯ
อทฺธา ปฏฺิณฺณา เม ตทา อหุ
อจฺกขฺนา อปฺปสนฺนสฺส โหติ
อกามา สทฺชเยยวโจติ ๔ กตฺวา
ปุจฺฉสฺสุ มํ กามิ ยถา วิสยฺหนฺติ ฯ
ยิ กิณฺจาหิ จกฺขฺนา ปสฺสิสฺสามิ
สพฺพิปี ตาหิ อภิสทฺทฺหฺยฺย
ทิสฺวาปี ตํ โนปี เจ สทฺทฺหฺยฺย
กเรยฺยาสิ เม ยกฺข นยฺสฺสทฺทฺมฺนฺติ ฯ
สจฺจปฺปฏฺิณฺณา ตว เม सा โหตุ
สุตฺวาน ฐมฺมํ ลภฺสฺสุ ปสาทํ

#๑ ย. ปาณิ ฯ ๒ ม. โอภาสกมฺมํ สเจ โน กโรติ ฯ ๓ ปุจฺฉาม ตํ ฯ

#๔ ม. อกามาสทฺชเยยวเหติ ฯ

อณฺณตฺถิโก โน จ ปทฺฐจฺจิตฺโต
ยนฺเต สุตฺติ อสุตฺติ วาปี ฌมฺมิ ฯ
สพฺพิ อกฺขิสฺสํ ยถา ปชานํ
เสเตน อสุเสน อลงฺกเตน
อุปยาสิ สฺฐาวุตฺตกฺขสฺส สนฺตฺติเก
ยานํ อิทํ อพฺภูตํ ทสฺสเนยฺยํ
กิสฺเสตฺถํ กมฺมสฺส อัย วิปาโก ฯ
เวสาลียา ตสฺส ๑ นกรสฺส มชฺฌ
จิกฺขลตฺถมกฺเค นกรํ ๒ อโหสิ
โคสิสเมกาหํ ปสนฺนจฺจิตฺโต
เสตฺถํ ๓ กเหตุวา นกรสฺมี ๔ นิกฺขิปี ฯ
เอตฺถสฺมี ปาทานิ ปติฏฺฐเปตฺวา
มยญฺจ อณฺเณ จ อติกฺกมิมฺห ๕
ยานํ อิทํ อพฺภูตํ ทสฺสเนยฺยํ
ตสฺเสว กมฺมสฺส อัย วิปาโก ฯ
วณฺโณ จ เต สพฺพทิสฺสา ปภาสติ
คนฺโห จ เต สพฺพทิสฺสา ปวายติ
ยกฺขิทฺธิปตฺโตสิ มหानุภาโว
นคฺโค จาสิ กิสฺส อัย วิปาโก ฯ

#๑ ม. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๒ ย. จิกฺขลปฺพเพ นรํ กํ ฯ ๓ ม. เสตฺถํ ฯ ๔ ย.

#๕ ย. นรกรสฺมี ฯ ๕ ย. อณฺโณ จ อติกฺกเมยฺย ฯ

อกุโธโร นิจฺจปสฺนุนจิตฺโต
สณฺหาหิ วาจาหิ ชนฺ อูเปมิ
ตสฺเสว กมฺมสฺส อัย วิปาโก
ทิพฺโพ เม วณฺโณ สตตํ ปภาสตี ฯ
ยสฺสจ กิตฺติณฺจ ฐมฺเม จิตานํ
ทิสฺวาน มนฺเตมิ ปสฺนุนจิตฺโต
ตสฺเสว กมฺมสฺส อัย วิปาโก
ทิพฺโพ เม คนฺโธ สตตํ ปวายตี ฯ
สหายานํ ติตฺถสฺมี นหายนฺตานํ
ถเล กเหตุวา นิตฺทิสฺส ทสฺสํ
จิจฺจตฺถติโก โน จ ปทฺฐจิตฺโต
เตนมฺหิ นคฺโค กสิรา ปวฺตตี ฯ
โย กิพฺมานो จ กโรตี ปาปํ
ตสฺสํทิสฺสํ กมฺมวิปากมาหุ
อกิพฺมานो ปน โย กโรตี
กึ ตสฺส กมฺมสฺส วิปากมาหุ ฯ
เย ทฺฐจฺสงฺกปฺปมฺนา มนฺสฺสา
กาเยน วาจา ย สงฺกิลฺลฺลา
กายสฺส เกทา อภิสฺมปรายํ
อัสสยํ เต นิริยํ อูเปนฺตี ฯ

อปเร ปน สุกฺตี ๑ อาสีสมานา
ทานเ รตา สงฺกหิตตฺตภาวา
กายสุส เกทา อภิสมฺปรายํ
อัสสยํ เต สุกฺตี อุเปนฺตฺติ ฯ
ตํ กิณฺติ ชานเยยฺย อหํ อเวจฺจ
กฺลฺยาณปาปสุส อยํ วิปาโก
กี วาหํ ทิสฺวา อภิสทฺทเหยฺย
โก วาปี มํ สทฺทหาเปยฺย เอตฺนฺติ ฯ
ทิสฺวา จ สุตฺวา อภิสทฺทหฺสฺสุ
กฺลฺยาณปาปสุส อยํ วิปาโก
กฺลฺยาณปาเป อุกฺเข อสนฺเต
สฺยา นฺ สุตฺตา สุกฺตา ทฺกฺกตา วา ฯ
โน เจตฺถ กมฺมานิ กเรยฺยํ มจฺจา
กฺลฺยาณปาปานิ มนฺุสฺสโลเก
นาหฺสิ สุตฺตา สุกฺตา ทฺกฺกตา วา
หิณา ปณฺีตา จ มนฺุสฺสโลเก ฯ
ยสฺมา จ กมฺมานิ กโรนฺติ มจฺจา
กฺลฺยาณปาปานิ มนฺุสฺสโลเก
ตสฺมา [๑] สุตฺตา สุกฺตา ทฺกฺกตา วา

#๑ ยู. อาสมานา ฯ ๒ ม. หิ ฯ

หีนา ปณิตา จ มนุสฺสโลเก ฯ
ทวยญจ ๑ กมฺมานํ วิปากมาหุ
สุขสฺส ทุกฺขสฺส จ เวทนียํ
ตา เทวตา ๒ ปรีวารยฺนุตติ
ปจฺจนฺตติ พาลา ทวยตํ อปฺสฺสโนตติ ฯ
น มตฺตติ กมฺมานิ สยํ กตานิ
ทตฺวาปิ เม นตฺตติ โส ๑ อาทิเสยฺย
อจฺฉาทนํ สยฺนมนฺนปानํ
เตนฺมฺหิ นคฺโค กสิรา ปวฺตฺตติติ ฯ
สียา นฺุ โข การณํ กิณฺจิกฺข
อจฺฉาทนํ เยน ตฺวํ ลเภถ
อาจิกฺข เม ตฺวํ ยทตฺตติ เหตุ
สทฺธาติตํ เหตุวโจ สฺโณมาติ ฯ
กปฺปิตโก นาม อิตฺตติ ภิกฺขุ
ณายี สฺสโล อรหา วิมฺตฺโต
คฺคตฺตินฺุทริโย สํวตฺตปาติโมกฺโข
สตีญฺุโต อุตฺตมทิกฺขิปปตฺโต
สขิลो วทญฺญุ สฺวโจ สฺมุโข
สฺวาคโม สฺปฺปญฺิมุตฺตโก จ
ปฺญฺณสฺส เขตฺตํ อรณฺวิหารี

#๑ ม. ทวยชฺช ฯ ๒ ม. ตา เทวตಾಯ ฯ ๓ ม. โย ฯ

เทวมนุสฺसानนฺจ ทกฺขิณฺเอยโย
สนฺโต วิฐฺโม อนิโฆ นิราโส
มุตฺโต วิสฺสฺสโล อมโม อวงฺโก
นินฺรุปฺธิ สพฺพปฺปณฺจจีโณ
ติสฺสฺโส วิชฺชา อนฺนุปฺตฺโต ชฺหติมา ฯ
อปฺปณฺญาโต ทิสฺวาปี น สุชาโน
มุนีติ นํ ๑ วชฺชีสุ โวหรนฺติ
ชานนฺติ ตํ ยกฺขภูตา อนนฺชํ
กฺลฺยาณธมฺมํ วิจฺรนฺตี ๒ โลกฺ ๑
ตสฺส ตฺวํ เอกํ ยุกํ ทฺเว วา
มมฺหุทิสฺสฺตฺวาน สเจ ทเทถ
ปฏฺิกุคฺคิตานิ จ ตานิ อสฺส ๓
มมฺนฺจ ปสฺเสถ สันทฺททฺสฺสนฺติ ฯ
กสฺมี ปเทเส สมนํ วสฺนตี
คนฺตฺวาน ปสฺเสมฺ มยฺ อิทานิ
ส ๔ มชฺช กงฺขํ วิจิกิฉฺฉิตฺตฺนฺจ
ทิกฺขุจิวิสฺสกานิ โโก วิโนทเย เจติ ๕ ฯ
เอโส นิสฺสินฺโน กปฺนจฺจนายํ
ปรีวาริโต เทวตาหิ พฺหุหิ

#๑ ย. มุนิ นํ ๑ ๒ ย. วิจฺรนฺตี ๑ ๓ ย. จสฺส ๑ ๔ ม. โย ๑

#๕ ม. วิโนทเนยฺยาติ ๑

ธมฺมิกถํ ภาสตี สจฺจนามโ
สทฺถุมิ อจฺเจรเก ๑ อปฺปมตฺตโถตี ฯ
ตถาหิ กสฺสามิ คนฺตุวา อิทานิ
อจฺจนาทิสฺสํ สมณํ ยฺยูเคน
ปฏฺฐิคุหิตานิ จ ตานิ ปสฺส ๒
ควณฺจ ปสฺเสมุ ลันทฺททฺทสฺสนฺติ ฯ
มา อกฺขณฺเน ปพฺพชิตํ อูปาคมิ
สาธฺว โว ลิจฺฉวิ เนส ธมฺโม
ตโถ จ กาลฺล อฺอุปสงฺกมิตฺวา
ตตฺถเวว ปสฺสามิ รโห นิสินฺนฺนฺติ ฯ
ตถา หิ วตฺถวา อคฺมาสี ตตฺถ
ปริวาริโต ทาสคณฺเนน ลิจฺฉวิ
โส ตํ นคริ อฺอุปสงฺกมิตฺวา
วาสุปคณฺณิตฺถ สเก นิเวสเน ฯ
ตโถ จ กาลฺล คิหิ กิจฺจานิ กตฺวา
นฺหาตฺวา ปิวิตฺวา จ ขณฺํ ลภิตฺวา
วิเจยฺย เปพฺโต จ ยฺยูคานิ อฏฺฐ
คาหาปยิ ทาสคณฺเนน ลิจฺฉวิ ฯ
โส ตํ ปเทสํ อฺอุปสงฺกมิตฺวา
ตํ อทฺทส สมณํ สนฺตจิตฺตํ

#๑ ม. มาเถร ๑ ๒ จสฺส อิติปิ ทิสฺสตี ฯ เอวมฺปริปี ฯ

ปฏิกุกนฺตํ โคจรโต นีวตฺตํ
สีตฺถิภูตํ รุกฺขมฺมูเล นิสินฺนํ ฯ
ตเมนนํ อโวจ อุปสงฺกมิตฺวา
อปฺปาพารฺชํ ผาสฺสูวิหารณฺจ ปุจฺฉิ
เวสาลียํ ลิจฺฉวิ อหํ ภทฺนเต
ชานนฺตํ มํ ลิจฺฉวิ อมฺพสทฺทโร ฯ
อิมานํ เม อภฺจ ชฺชกานํ ภนฺเต ๑
ปฏิกุคฺคณฺห ภนฺเต ททามิ ตฺยํ
เตเนว อตฺถเนน อีธาถโตสฺมิ
ยถา อหํ อตฺตมโน ภเวยฺยํ ฯ
ทฺฐโรโตว สมณฺพราหฺมณา จ
นิเวสนนฺเต ปรีวชฺชยฺนติ
ปตฺตทานิ ภิชฺชยฺนติ ตว นิเวสเน
สงฺฆมาภฺปิโย จาปิ ๒ วิทาลยฺนติ ๓ ฯ
อถาปเร ๔ ปาทกฺุทธาริกาหิ ๕
อวฺสิรา สมณฺหา ปาภฺปิยฺนติ
เอตาทิสํ ปพฺพชิตํ ๖ วิเหสํ
ตยา กตฺถํ สมณฺหา ปาปฺปณฺนติ ฯ
ติณฺเนน เตลฺลปี ๗ น ตฺวํ อทาสิ

#๑ ม. ย. สุภานํ ฯ ๒ ย. ปาปิ ฯ ๓ วิปตยฺนตีตีปิ ทิสฺสตี ฯ ๔ ย. อถา ปฺเร ฯ

#๕ ม. ปาทกฺุทธาริกาหิ ฯ ๖ ม. ปพฺพชิตา ฯ ๗ ย. เตสมฺปิ ฯ

มูพฺหสฺส ๑ มคฺคํปี น ปาวทาสี
อนุชสฺส ทณฺฑํ สยมาทียาสี
เอตาทิสฺส กทริโย อสฺสูโต [๒] ฯ
อถ ตฺวั เกน วณฺเณน กิเมว ทิสฺวา
อเมหฺหิ สห สํวิภาคํ กโรสฺสี ฯ
ปจฺเจมิ ฆนฺเต ยํ ตฺวั วเทสฺสี ฯ
วิโมสยิ ๓ สมณพฺรหฺมณ ๔ จ ฯ
จิจฺจตฺตติโก โน จ ปทฺฐจฺจิตฺโต
เอตํปี เม ทุกฺกฏเมว ฆนฺเต
จิจฺจทาย โข ปสฺสวิตฺวาน ปาปํ
เวเทติ ทุกฺโข อปฺปมตฺตโกถิ ๕
ททโร ยฺว นคฺคณิยสฺส ภากิ
กิสฺสู ตโต ทุกฺขตฺรสฺส โหติ ฯ
ตํ ทิสฺวา สํเวคมลฺมตฺถํ ฆนฺเต
ตปฺปจฺจยา วาปี ๖ ททามิ ทานํ
ปฏฺธิคฺคณฺห ฆนฺเต วตฺถยฺกานิ อฏฺฐ
ยกฺขสฺสสิมากจฺจนฺตฺถุ ทกฺขินฺนาโย ฯ
อทฺธา หิ ๗ ทานํ พหุชฺชา ปสฺสจฺจ
ททโต จ เต อกฺขยชฺรมมตฺถุ

#๑ ม. มุฏฺฐสฺส ฯ ๒ ม. ตฺวั ฯ ๓ ม. วิหสฺยิ ฯ ๔ ย.ณฺณ ฯ ๕ ม. ย.

#อสมตฺตโกถิ ฯ ๖ ย. จาหิ ฯ ๗ ย. อทาหิ ฯ

ปฏิกุคณฺหามิ เต วตฺถยฺกานิ อฏฺฐ
ยฺกฺขสฺสตีมากจฺจนฺตฺว ทกฺขินาโย ฯ
ตโต หิ โส อจฺมยิตฺวา ลิจฺฉวิ
เถรสฺส ทตฺวาน ยฺกานิ อฏฺฐ
ปฏิกุคฺหิตานิ จ ตานิ วาสฺสํ
ยฺกฺขณฺจ ปสฺเสถ สันทฺชทฺสฺสํ ฯ
ตมทฺทส จนฺทนสารลิตฺตํ
อาชณฺณมารุยฺห อูพารวณฺณํ
อลงฺกตํ สาธุณิวตฺถทฺสฺสํ
ปรีวาริตํ ยฺกฺขมฺหิตุชฺชิตฺตํ ฯ
โส ตํ ทิสฺวา อตฺตมโน อุตฺถโค
ปหฺนฺจจิตฺโตว สฺสกฺคฺฐโป
กมฺมณฺจ ทิสฺวาน มหาวิปากํ
สนฺทิจฺฉิกํ จกฺขฺนา สจฺฉนิกตฺวา ฯ
ตเมนนมโวจ อฺปสฺงกมิตฺวา
ทสฺสามิ ทานํ สมณพฺรหฺมณฺณํ
น จาปี เม กิลฺลิจิ อเทยฺยมตฺถิ
ควณฺจ เม ยฺกฺข พหุปกฺกาโร ฯ
ควณฺจ เม ลิจฺฉวิ เอกเทสํ
อทาสิ ทานานิ อโมจเมตํ

สุวาทิ กริสฺสามิ ตยา ว สกฺขี
อมานุโส มานุสเสน สทฺธิ ๑
คติ จ พนฺธุ จ ปฺราชนนฺจ
มิตฺโต มมาสิ อถ เทวตาสี ๑
ยาจามิ ๒ ตํ ปญฺชติโก ภวิตฺวา
อิจฺฉามิ ตํ ยกฺข ปุณฺาปี ทฺฐจฺจ ๑
สเจ ตฺวํ อสฺสทฺโธ ภวิสฺสตี
กทริยฺรูปโป วิปฺปฺปฏิปนฺนจิตฺโต
เตเนว ๓ มํ ลิจฺฉวิ ๔ ทสฺสนาย
ทิสฺวา จ ตํ โนนปี ๕ จ อาลปีสุตฺถํ ๑
สเจ ตฺวํ ภวิสฺสตี ฅมฺมการโว
ทานเ รโต สงฺกหิตตฺตภาโว
โอปานฺภูโต สมณพฺราหฺมณานํ
เอวํ มมํ ลิจฺฉวิ ๔ ทสฺสนาย ๑
ทิสฺวา จ ตํ อาลปีสุตฺถํ ภทฺนฺเต
อิมนฺจ สฺสโต ลหุํ ปมฺนฺจ
ยโตนิทานํ อกริมฺห สกฺขี
มณฺณามิ ๖ สฺสลาวุตฺกสฺส การณา
เต อณฺณมณฺณํ อกริมฺห สกฺขี ๑

#๑ ม. เทวตา เม ๑ ๒ ย. ยถามหิ ๑ ๓ ม. ตฺวํ เนว ๑ ๔ ม. ลจฺฉตี ๑

#๕ ย. นาปี ๑ ๖ ย. มณฺณามู ๑

อยฺยจ สุตาวุโต ๑ สหุํ ปมุตฺโต
สกุจฺจ ฐมฺมานิ สฺมาจฺรฺนุโต
มฺลฺลเจยฺย โส นิริยว ตมฺหา
กมฺมํ สียา อณฺณตฺร สเวทนีย ๒ ฯ
กปฺปิตกณฺจ อุปฺสงฺกมิตฺวา
เตน สห สํวิภชิตฺวาน กาลे
สยฺม มฺเขน อุปฺนิสซฺช ปุจฺจ
โส เต อกฺขิสฺสตี เอตมตฺถิ ฯ
ตมฺเวว ภิกฺขุํ อุปฺสงฺกมิตฺวา ปุจฺจสฺส
ปุณฺณตฺถิโก ๓ โน จ ๔ ปทฺฐจฺจิตฺโต
โส เต สุตํ อสฺสตณฺจาปี ฐมฺมํ
สพฺพิปี อกฺขิสฺสตี ยถา ปชานํ
สุโต จ ฐมฺมํ สุกฺตี อกฺขิสฺส ๕ ฯ
โส ตตฺถ รหสฺสํ สมฺมุตฺตปิตฺวา
สกุขี กฺริตฺวาน อมานุเสน
ปฺกุกามิ โส ลิจฺฉวีเน สกาสํ
อถ พุริวิ ปริสํ สนนฺนินฺนํ ฯ
สุณฺนตฺถุ โภณฺโต มม เอกวากฺยํ
วริ วริสฺสํ ลภิสฺสามิ อตฺถิ

#๑ ม. สุตโต ฯ ๒. ม. เวทนีย ฯ ๓ ม. อณฺณตฺถิโก ฯ ๔ ย. เนว ฯ ๕ สุตโต ...

#อกฺขิสฺสา ตีอิเม ปาจา นตฺถิ ฯ

สุตาวุโต ปุริโส ลุททุกมโม
ปณิตทณฺโฑ อนุสตุตฺฐโป ฯ
เอตฺตาวตฺตา วิสตีรตฺติมตฺตา
ยโต อาวุโต เนว ชีวติ น มโต
ดาหํ โมจยิสฺสามิ ทานิ
ยถา มตี อนุชานาตุ สงฺโฆ ฯ
เอตฺตญจ อลฺลญจ ลหฺมํ ปมฺลญจ
โก ตํ วเทถ จ ตถา กโรนฺตุ
ยถา ปชานาตี ตถา กโรหิ
ยถา มตี อนุชานาตี สงฺโฆ ฯ
โส ตํ ปเทสํ อฺปสงฺกมิตฺวา
สุตาวุตํ โมจยิ จิปรปฺเมว
มา ภายิ สมนฺมาตี ๑ จ ตํ อโวจ
ติกิจฺจนกานญจ อฺปญฺฐเปตี ฯ
กปฺปิตกญจ อฺปสงฺกมิตฺวา
เตน สห สํวิกฺขิตฺวาน กาลे
สยํ มฺุเขเนว ๒ อฺปนีสชฺช ลิจฺจนวิ
ตฺตเถว ปุจฺจนตฺถนํ ๓ การณฺตฺถิโก ฯ
สุตาวุโต ปุริโส ลุททุกมโม

#๑ ย. สมนฺมา ฯ ๒ ย. มฺุเขเนว ฯ ๓ ย. ตเถว ปุจฺจนิ นํ ฯ

ปณฺีตทณฺโฑ อนุสตุตฺฐโป
เอตฺตาวตฺตา วีตฺติริตฺติมตฺตฺตา
ยโต อาวุโต เนว ชีวติ น มโต ฯ
โส โมจฺจโต คนฺตฺวา มยา อิทานิ
เอตฺตสฺส ยกฺขสฺส วโจติ ๑ ฆนฺเต
สฺยา นฺุ โข การณฺ์ กิณฺุจิทฺเว
เยน โส นิริยํ โน วเชยฺย ฯ
อาจิกฺข ฆนฺเต ยทิ อตฺถิ เหตุ
สทฺธายิตฺ์ เหตุ วโจติ ๒ สฺุโณม
น เตสฺ์ กมฺมานํ วินาสมตฺถิ
อเวทฺยิตฺฺวา อិธ พยณฺฺติภาโว ฯ
สเจ โส ฆมฺมานิ ๑ สฺมาจเรยฺย
สกกจฺจํ รตฺตินฺุทิวํ อปฺปมตฺโต
มฺุญฺเจยฺย โส นิริยา จ ๔ ตมฺหา
กมฺมํ สฺยา อลฺลตฺตร เวทนียํ ฯ
อลฺลนาโต เอโส ปฺุริสสฺส อตฺถโถ
มมฺปิทานิ อนุกมฺป ฆนฺเต
อนุสาส มํ โอวท ฐฺุริปฺลฺล
ยถา อหํ โน ๕ นิริยํ วเชยฺย ฯ

#๑ ยฺ. วโจ หิ ฯ ๒ ยฺ. โว ฯ ๓ ยฺ. กมฺมานิ ฯ ๔ ยฺ. ว ฯ ๕ ยฺ. เนว ฯ

อชฺเชว พุทฺธํ สรณํ อุเปหิ
ธมฺมญจ สงฺฆญจ ปสนฺนจิตฺโต
ตเถว สิกฺขาปทานิ ปญฺจ
อชฺฌนฺตผลุทานิ สมมาทียสฺสุ ฯ
ปาณาติปาตา วิรมสฺสุ จิปรูป
โลเก อทินฺนํ ปรีวชฺชยสฺสุ
อมชฺชโป มา จ มุสา อภาสี ๑
สเกน ทาเรน จ โหหิ ตฺถุโธ ฯ
อิมญจ อฏฺฐจฺจวารี อุเปตี ๒
สมมาทียาหิ กุสฺลํ สฺสุชินฺทฺริยํ ๓ ฯ

จีวรํ ปิณฺฑปาตญจ ปจฺจยํ สยนาสนํ
อนฺนปानํ ขาทนียํ วตฺถํ เสนาสนานิ จ ฯ
ททาหิ อชฺชฎเตสฺสุ สทา ๔ ปุณฺณํ ปวทฺตติ
ภิกฺขุ จ สีสสมฺปนฺเน วิตฺราเค พหุสฺสุเต
ตปฺเปหิ ๕ อนฺนปानเนน สทา ปุณฺณํ ปวทฺตติ ฯ

เอวญจ ธมฺมานิ ๖ สมจรรนฺโต
สกกจฺจํ รตฺตินฺทิวํ อปฺปมตฺโต
มฺลฺลเจยฺย โส ๗ นิรยา จ ตมฺหา

#๑ ม. อภาณี ฯ ๒ ม. อิมญจ อริยํ อฏฺฐจฺจวเรณฺุเปตี ฯ ๓ ม. สฺสุทฺทฺริยํ ฯ

#๔ ม. ย. วิปฺปสนฺนเนน เจตสา ฯ ๕ ย. ...สี ฯ ๖ ม. กมฺมานิ ฯ

#๗ ย. มฺลฺลจ ตฺวํ ฯ

กมฺมํ สฺยิยา อณฺณตฺร เวทนียํ ฯ

อชฺเชว พุทฺธํ สฺรณํ อุเปมิขฺ

ธมฺมณฺจ สงฺฆณฺจ ปสนฺนจิตฺโตปฺ

ตเถว สิกฺขาปทานิ ๑ ปณฺจ

อชฺฌตฺถมุคฺคานิ สฺมาทียามิ ฯ

ปาณาติปาตา วิรमามิ จิปรูปํ

โลเก อทินฺนํ ปริวชฺชยามิ

อมชฺชโป โน จ มุสา ภณามิ

สเกน ทาเรน จ โหมิ ตฺถุโจ ฯ

อิมณฺจ อริยํ อฏฺฐงฺควาริ อุเปตํ

สฺมาทียามิ กุสลํ สุชินฺทฺริยํ ฯ

จีวรํ ปิณฺฑปาตณฺจ ปจฺจยํ สยนาสนํ

อนฺนปानํ ขาทนียํ วตฺถํ เสนาสนานิ จ

ภิกฺขุ จ สีสสมฺปนฺเน วิตราเค พหุสฺสุเต

ททานิ น วิกฺกปฺปามิ ๒ พุทฺธานํ สาสเน รโต ฯ

เอตาทิสฺส ลิจฺฉวิ อมฺพสฺกฺขโร

เวสาลิยํ อณฺณตโร อุปาสโก

สทฺโธ มุทฺถุ การกโร จ ภิกฺขุ

สงฺฆณฺจ สกฺกจฺจ ตทา อุปฏฺฐหิ ฯ

สูตาวุโต จ อโรโค หุตฺวา

#๑ ม. สิกฺขาย ปทานิ ฯ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ฯ ๒ ม. วิกฺกปฺปามิ ฯ

[๑] เสรี สุจี ปพพชฺช อูปาคมิ

อาคมม กปปีตกุตฺตมํ อุโกปี

สามณฺณผลานิ อชฺฌคฺคํ ฯ

เอตาทิสสา สปฺปฺริสฺสานํ เสวนา

มหปฺปผลา โหติ สตํ วิชานตํ

สุตฺตาวุโธ อคฺคผลํ สุสฺสตี ๒

ผลํ กนิฏฺฐํ ปน อมฺพสฺสกุขโรติ ฯ

อมฺพสฺสกุขรเปตวตฺตฺตฺตํ ปจฺจมํ ฯณ

[๑๒๒] ๒ สุโณถ ยกฺขสฺส จ วาณิชาเน จ

ฯเปฯ

(วิมานวตฺตฺตฺตฺตํ สตฺตมสฺส สุนิกฺขิตฺตวคฺคสฺส ทสมวตฺตฺตฺตฺตํ ทฏฺฐพฺพํ)

เสริสฺสกเปตวตฺตฺตฺตํ ทฺติยํ ฯ

[๑๒๓] ๓ ราชา ปิงฺกลโก นาม สุรฏฺฐจฺฉานํ อธิปฺตี อหุ

โมริยานํ อูปฏฺฐจฺฉานํ กนฺตฺวา สุรฏฺฐจฺฉํ ปฺนรามา ฯ

อุณฺเฬ มชฺฌนฺตฺติเก กาลเ ราชา ปงฺกํ อูปาคมิ

อทฺทส มคฺคํ รมณิยํ เปตฺตานํ วณฺณนาปถํ

สารถิ อามนฺตฺติ ราชา อัยมคฺโค รมณิโย

เขโม โสวตฺถิโก สิวो

อิมินาว สารถิ ยาหิ ๓ สุรฏฺฐจฺฉานํ สนฺตฺติเก อิติ

#๑ ม. ภิกฺขุณฺณจ ฯ ๒ ม. อผลสฺสยิ ฯ ๓. ผลสฺสตี ฯ ๓ ม. ยาม ฯ

เตน ปายาสี โสรัฏฺโง เสนาย จตฺรจฺจนินิยา ฯ
อุพฺพิศฺสโรโป ปุริโส สุรภูจฺจ เอตทพฺรุวิ
กุมกคฺคิ ปฏฺฐิปนฺนมหา กีสนํ โลมหํสนํ ฯ
ปุจฺจโต ปทิสฺสติ มคฺโค ปจฺจโต จ น ทิสฺสติ
กุมกคฺคิ ปฏฺฐิปนฺนมหา ยมปุริสํ สนฺติเก ฯ
อมาณุโส วายติ คนฺโธ โฆโส สฺวยติ ทารุโณ
สํวิคฺโค ราชา สุรภูจฺจ สารถี เอตทพฺรุวิ
กุมกคฺคิ ปฏฺฐิปนฺนมหา กีสนํ โลมหํสนํ
ปุจฺจโต ทิสฺสติ มคฺโค ปจฺจโต จ น ทิสฺสติ ฯ
กุมกคฺคิ ปฏฺฐิปนฺนมหา ยมปุริสํ สนฺติเก
อมาณุโส วายติ คนฺโธ โฆโส สฺวยติ ทารุโณ ฯ
หตฺถิกขนฺธจ อารุหฺโห โอโลเกนฺโต จตฺตทิสฺสา
อทฺทส รุกขํ นิโครธํ ๑ ปาทปํ ฉายสมฺปนฺนํ
นึลพฺภวณฺณสทิสํ เมฆวณฺณสิรฺนนิภํ
สารถี อามนฺตยิ ราชา กิ เอโส ทิสฺสติ พฺรหา
นลพฺภวณฺณสทิสํ เมฆวณฺณสิรฺนนิภํ ฯ
โส นิโครโธ โส มหาราช ปาทโป ฉายสมฺปนฺโน
นึลพฺภวณฺณสทิสํ เมฆวณฺณสิรฺนนิภํ ฯ
เตน ปายาสี สุรภูจฺจ เยน โส ทิสฺสติ ๒ พฺรหา

#๑ ม. ย. อทฺทส นิโครธํ รมณียํ ฯ ๒ ม. ทิสฺสเต ฯ

นิตฺตพฺภวณฺณสทฺธิโส เมฆวณฺณสิรินฺนิโก ฯ
หตฺถิกขนฺธโต โอรุยฺห ราชา รุกฺขํ อุปากมิ
นิตฺติ รุกฺขมฺลสฺมี สามจฺโจ สปริชโน
ปฺปรี ปานียกรกํ ๑ ปฺปเว จิตฺเต จ อทฺทส ฯ
ปฺปรีโส จ เทววณฺณี สพฺพภกรณฺภูสิโต
อุปสงฺกมิตฺวา ราชานํ โสรณฺจํ เอตทพฺรุวิ
สฺวาคตฺนฺเต มหาราช อโถ เต อทฺุราคตํ
ปิวตฺเต เทโว ปานียํ ปฺปเว ขาท อรินฺทม ฯ
ปิวิตฺวา ราชา ปานียํ สามจฺโจ สปริชโน
ปฺปเว ขาทิตฺวา ปิวิตฺวา จ สฺรณฺจํ เอตทพฺรุวิ
เทวตา นฺนฺติ คนฺธพฺโพ อาทฺุ สกฺโก ปฺรินฺทโท
อชานนฺโต ๒ ตํ ปฺปจฺฉาม กถํ ชานมฺม ตํ มยฺ ฯ
นมฺมิ เทโว น คนฺธพฺโพ นาปี สกฺโก ปฺรินฺทโท
เปโต อหํ มหาราช สฺรณฺจํ อชฺมาคโต ฯ
กีสฺสิโล กีสฺมาจาโร สฺรณฺจํ ปฺปเร ตฺวํ
เกน เต พฺรหฺมจฺริเยน อานฺุภาโว อยฺ ตว ฯ
ตํ สฺุโณหิ มหาราช อรินฺทม รณฺจวตฺถน
อมจฺจา ปาริสชฺชา จ พฺรหฺมโณ จ ปฺปโรหิตโต ฯ
สฺรณฺจํ อหํ เทว ปฺปรีโส ปาปเจตโส
มิจฺฉาทิณฺณจ จ ทฺุสฺสิโล กทฺริโย ปฺริภาสโก

#๑ ม. ปานียสรกํ ฯ ๒ ม. อชานนฺตา ฯ

ททนต์านํ กโรนฺตานํ วารยิสฺสํ พหุชนํ
อณฺเณสํ ททมนานํ อนฺตรายํ กโรมहि ๑
วิปาโก นตฺถิ ทานสฺส สํยมสฺส กุโธ ผลํ
นตฺถิ อจฺริโย นาม อทนต์ํ โโก ทมิสฺสติ ๑
สมตฺถุยานิ ภูตานิ กุเล ๑ เชฏฺฐาปจายิโก
นตฺถิ พลํ วิริยํ วา กุโธ อฏฺฐานโปริสํ ๑
นตฺถิ ทานผลํ นาม น วิโสเชติ เจริณํ
ลทฺเชยฺยํ ลภเต มจฺโจ นียติ ปริณามขํ ๑
นตฺถิ มาตา ปิตา ภาตา โลโก นตฺถิ อิตฺโต ปริ
นตฺถิ ทินฺนํ นตฺถิ หุตํ สุนิหิตฺตํ น วิชฺชติ ๑
โยปี หนะยฺยํ ปุริสํ ปุริสสฺส ๒ ฉินฺนุเท สิริ
น โกจิ กิณฺจิ หนติ สตฺตุนฺนํ วิวรมนฺตเร ๑
อจฺเจชฺโช อเกชฺโช ๓ ชิโว อฏฺฐังโส กุพฺปริมณฺฑลโ
โยชนานิ สตา ๔ ปญฺจ โโก ชิวั เจตฺตมฺรหติ ๑
ยถา สุตฺตกุเพ ชิตฺเต นินฺนุเพเจนฺตํ ปลายติ
เอวเมวํปี โส ชิโว นินฺนุเพเจนฺโต ปลายติ ๑
ยถา คามโต นิกฺขมฺมํ อณฺณํ คามํ ปวิสติ
เอวเมวํปี โส ชิโว อณฺณํ กายํ ๕ ปวิสติ ๑

#๑ ม. กุโธ ๑ ๒ ม. ย. ปุริสส ๑ ๓ ย. อจฺเจชฺชเกชฺโช ๑ ๔ ม. โยชนานํ สตํ ๑

#๕ ม. โปนฺนํ ๑

ยถา เคาโธ นิกุขมม อญฺญํ เคาหํ ปวีสติ
เอวเมวํปิ โส ชิโว อญฺญํ โพนฺที นีวีสติ ๑ ฯ
จูฬาสีติ มหากปฺปิโน สตสหสฺसानิ เย พาลาเย จ ปญฺฑิตา
ลํสาร์ เขปยิตฺวาน ทุกฺขสฺสนนฺตํ กริสฺสเร ฯ
มิตานิ สุขทุกฺขานิ โทณฺเหหิ ปิฏฺฐเกหิ จ
ชิโน สพฺพํ ปชานาติ สมฺมูพฺหา อิตฺรา ปชา ฯ
เอวํทิกฺกุจฺจิ ปุเร อาสี สมฺมูพฺห โมหปารุโธ
มิจฺฉาทิกฺกุจฺจิ จ ทุสฺสีโล กทฺริโย ปริภาสโก ฯ
โอรํ เม ฉหิ มาเสหิ กาลกิริยา ภวิสฺสตี ฯ
เอกนฺตํ กกุฏํ ไฉริ นิริยํ ปปฺตีสฺสาหํ
จตุกฺกณฺณํ จตุทวารํ วิกตฺตํ ภาคฺโส มิตํ
อโยปการปริยนฺตํ อยสา ปฏิกฺขชฺชิตํ ฯ
ตสฺส อโยมยา ภูมิ ชลิตา เตชสา ยุตฺตา
สมนฺตา โยชนสฺตํ ฝริตฺวา ติกฺกุจฺจติ สพฺพทา ฯ
วสุสฺสตสหสฺसानิ ๒ โฆโส สฺวยตี ตาวเท ฯ
ลกุโข เอโส มหาราช สตภาคา วสุสโกฏฺฐิโย
โกฏฺฐิสตสหสฺसानิ นิริเย ปจฺจเร ชนา
มิจฺฉาทิกฺกุจฺจิ จ ทุสฺสีลา เย จ อริยุปวาทีโน ฯ
ตตฺถาหํ ทิฆมทฺธานํ ทุกฺขํ เวทิสฺสํ เวทนํ
ผลํ ปาปสฺส กมฺมสฺส ตสฺมา โสจามหํ ภูลํ ฯ

#๑ ม. ปวีสติ ฯ ๒ ม. วสุสานิ สตสหสฺसानิ ฯ

ตํ สุโณหิ มหาราช อรินฺทม รฏฺฐวฑฺฒน
ซีตา มยฺหิ มหาราช อุตฺตฺรา ภทฺทมตฺถ เต ๑
กโรติ ภทฺทกํ กมฺมํ สีเสสุโปสเถ รตา
ทานรตา ๑ สํวิภาคี จ วทณฺญา ๒ วิตมจฺจฺจรา
อชณฺฑการี สีกฺขายํ สฺสฺสนหา ปฺรภฺงฺเลสุ จ
อุปาสิกา สกฺขมฺนิโน สมฺพุทฺธสฺส สิริมโต ๑
ภิกฺขุ จ สีลสมฺปนฺโน คามํ ปิณฺฑาย ปาวิสิ
โอกฺขิตฺตจกฺขุ สติมา คฺคตฺตทฺวาโร สฺสํวิโต
สปรานํ จรมาโน อคฺมา ตํ นิเวสนํ ๑
ตมทฺทส มหาราช อุตฺตฺรา ภทฺทมตฺถ เต
ปุริ ปาณียกรกํ ปฺปูเว จิตฺเต จ สา อทา
ปีตา เม กาลกโต ฆนฺเต ตสฺเสตํ อุปกปฺปตฺถ ๑
สมนฺนตฺรานุทิกฺกุเจ วิปาโก อุปปชฺชถ
ภฺญชามิ กามกามิ ๑ ราชา เวสฺสวโณ ยถา ๑
ตํ สุโณหิ มหาราช อรินฺทม รฏฺฐวฑฺฒน
สทฺเวกสฺส โลกสฺส พุทฺโธ อคฺโค ปวฺจจฺติ
ตํ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉ สปรตฺตทาโร อรินฺทม ๑
อฏฺฐจฺจฺกิเณน มกฺเคน สฺสนฺติ อมตํ ปทํ
ตํ ฐมฺมํ สรณํ คจฺฉ สปรตฺตทาโร อรินฺทม ๑

#๑ ม. ย. สลฺยดา ๑ ๒ ย. วทณฺญา ๑ ๓ ม. กามกามิหิ ๑

จตุตาโร จ ปฏิปนฺนา จตุตาโร จ ผลเจตฺตา
เอส สงฺโฆ อชฺชภูโต ปญฺญาตีลสมมาหิตโต
ตํ สงฺฆํ สรณํ กจฺจ สปรฺตฺตทาโร อรินฺทม ฯ

ปาณาติปาตา วิรมสฺสุ จิปรึ
โลเก อทินฺนํ ปรีวชฺชยสฺสุ
อมชฺชโป โน ๑ จ มุสา อภาณิ
สเกน ทาเรน จ โหหิ ตฺถุโจ ฯ

อตุตฺถกาโมตี เม ยกฺข หิตกาโมตี เทวเต
กโรมิ ตฺยหํ วจฺนํ ตุวมตี อจฺริโย มม ฯ
อุเปมิ สรณํ พุทฺธํ ชมฺมมฺลจาปี อนุตฺตรํ
สงฺฆมฺลจ นรเทวสฺส กจฺจนามิ สรณํ อหํ ฯ

ปาณาติปาตา วิรมามิ จิปรึ
โลเก อทินฺนํ ปรีวชฺชยามิ
อมชฺชโป โน จ มุสา ภณามิ
สเกน ทาเรน [๒] โหมิ ตฺถุโจ ฯ

โอธฺนนามิ ๓ มหาวาเต นทียา วา ๔ สีมฺคามิยา ๕
วามิ ปาปกํ ทิฏฺฐิ พุทฺธานํ สาสเน รโต ฯ
อิทํ วตฺวาน สฺสรฺภูโจ วิรมิตฺวา ปาปทสฺสนํ ๖

#๑ ม. มา ฯ ๒ ม. จ ฯ ๓ ย. โอธฺนนามิ ฯ ๔ ม. วาสทฺโท นตฺถิ ฯ

#๕ ย. สีมฺกมฺมิยา ฯ ๖ ม. ปาปทสฺสนา ฯ

นโม ภควโต กตฺวา ปาโมกฺโข รตมารุยหีติ ฯ

นนฺทิกาเปตวตฺถุ ตติยํ ฯ

[๑๒๔] ๔ อุกฺกุเจหิ เรวเต สุปาปชฺมเม

ฯเปฯ

(วิमानวตฺถุสฺมี ปญฺจมสฺส มหารตฺถกสฺส ทุตฺติยวตฺถุสฺมี ทฎฺฐพฺพ)

เรวติเปตวตฺถุ จตฺตถิ ฯ

[๑๒๕] ๕ อิทํ มม อจฺจุฉฺฉวนํ มหนฺตํ

นิพฺพตฺตติ ปุณฺณผลํ อนปฺปกํ

ตํ ทานิ เม น ปริโภกํ อุเปติ ๑

อาจิกฺข ฆนฺเต กิสฺส อัย วิปาโก ฯ

วิหฺลณฺณามิ ๒ ขชฺชามิ จ วายมามิ จ

ปริสทกามิ ปริภุญฺชิตฺถํ กิลฺลิจิ

สฺวาทํ ฉินฺนตาโม ๓ กปฺโณ ลาลปามิ

กิสฺส กมฺมสฺส อัย วิปาโก ฯ

วิฆาโต จาหํ ปริปตามิ ฉมายํ

ปริวตฺตตามิ วาริจโรว ฆมฺมเม

ทฺฐโรโต ๔ จ เม อสฺสุกานิ คลนฺนติ

อาจิกฺข ฆนฺเต กิสฺส อัย วิปาโก ฯ

ฉาโต กิลฺนฺโต จ ปิปาสิโต จ

#๑ ม. ปริโภกเมติ ฯ ๒ ม. หลณณามิ ฯ ๓ ม. ฉินฺนตาโม ฯ ๔ ย. รุทโต จ

#เม อสฺสุกา นิคฺคฺลนฺติ ฯ

สํตฺติโต สาทสฺซํ น วิญฺเ
ปฺจฺญามิ ตํ เอตมตฺถํ ภาทฺเต
กถนฺนุ อจฺจุปฺริโกคํ ลเภยฺยํ ฯ
ปฺเร ตฺวํ กมฺมกาสี อตฺตนา ฯ
มนุสฺสญฺโต ปฺริมา ย ชาตียา
อหฺลจฺ ตํ เอตมตฺถํ วทามิ
สฺตฺวาน ตฺวํ เอตมตฺถํ วิชานํ ฯ
อจฺจุ ตฺวํ ขาทมาโน ปยาโต
ปฺริโต จ เต ปิฏฺฐิโต อนุกฺคณฺธิ
โส จ ตํ ปจฺจาสนฺโต กเถสิ
ตสฺส ตฺวํ น กิณฺธิ อาลปิตฺถ ฯ
โส จ ตํ ๑ อภณฺนตี อยาจิ
เทหฺยฺย อจฺจุณฺตี จ ตํ อโวจ
ตสฺส ตฺวํ ปิฏฺฐิโต อจฺจฺจ อทาสี
ตสฺสเสตํ กมฺมสฺส อยฺ วิปาโก ฯ
อิงฺม ตฺวํ ๒ คนฺตฺวาน ปิฏฺฐิโต กณฺเหฺยยาสิ
กเหตุวาน ขาทสฺส ยาวทคฺถํ
เตเนว ตฺวํ อตฺตมโน ภวิสฺสสิ
หฺญโธ อุกฺกุโธ ๓ จ ปโมทิตฺถ จ ฯ

#๑ ย. อภินฺหํ อยาจิ ฯ ๒ ย. ตฺวํ ปิฏฺฐิโต กณฺห อจฺจฺจ ฯ ๓ ม. จุกฺกุโธ ฯ

คนตุวาน โส ปัญจิตฺ อคฺคเหสี

คเหตุวาน ตํ ขาที ยาวทตฺถิ

เตเนว โส อตฺตมโน อโหสี

หฺนฺจฺจ อุกฺโข จ ปโมทิตฺติ ๑ ฯ

อุจฺจฺจเปตวตฺถุ ปณฺจมี ฯ

[๑๒๖] ๖ สาวตฺถิ นาม นครํ หิมวตฺตสฺส ปสฺสโต

ตตฺถาสฺสํ เทว กุมารา ราชปฺตฺตาทิ เม สุตฺติ ฯ

ปมตฺตา ๒ ราชนีเยสฺส กามสฺสาทาภินนฺทินโน

ปจฺจฺจปฺนฺเน สฺสฺเช กิทฺธา น เต ปสฺสีสฺส นาคตฺติ ฯ

เต ปฺตฺตาทิ ๓ จ มนฺุสฺสตฺตาทิ ปฺรโลกํ อิตฺถ คตฺตา

เต จ ๔ โฆเสนฺตฺติ ๕ น ทิสฺสนฺตฺติ ปุพฺเพ ทฺถกฺกมฺมตฺตโน ฯ

พฺหุสฺส วต สนฺเตสฺส เทยฺยธมฺเม อุปญฺจิตฺเต

นาสกฺขิมฺหา จ อตฺตานํ ปฺริตฺตโตสฺสํ ๖ กาคฺคํ สฺสฺชาวหํ ฯ

กิตฺโต ปาปกํ อสฺส ยนฺโน ราชกฺุลา จุตฺตา

อุปฺนฺนา เปตฺวิสยํ ขุปฺปิปาสาสมปฺปิตฺตา ฯ

สามิโน อิทฺ หุตฺวาน โหนฺติ อสฺสามิโน ตฺถิ

มรฺนฺติ ๗ ขุปฺปิปาสา ย มนฺุสฺสา อุนฺนโตนฺตา ฯ

เอวมาทินํ ๘ ฅตฺวา อิตฺสรมานสมฺภวํ

#๑ ยู. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ ฯ ๒ ม. สมฺมตฺตา ฯ ๓ ยู. จุตฺตา ฯ

#๔ ยู. เตธ ฯ ๕ ม. โฆเสนฺตฺยทิสฺสนฺตา ฯ ๖ ม. ปฺริตฺตํ ฯ

#๗ ยู. จรฺนฺติ ฯ ม. ภมฺนฺติ ฯ ๘ ม. เอตฺมาทินํ ฯ

ปหาย อีสฺสรมทํ ภเว สกฺคโคโต นโร
กายสฺส เกทา สปฺปญฺโณ สกฺคํ โส อุปฺปชฺชตีติ ฯ
กุมารเปตวตฺถุ ฌฏฺฐิ ฯ

[๑๒๗] ๗ ปุพฺเพ กตานิ กมฺมานิ วิปาโก มถเย มนํ
รูปํ สทฺเท รเส คนฺธเ โยญฺจพฺเพ จ มโนรมเ ฯ
นจฺจ คีตํ รตี จิตฺตํ อนุภฺตฺวา อนปฺปกํ
อุยฺยานเ ปริจาริตฺวา ๑ ปวิสฺสูโต คิริพฺพชฺ ฯ
อิสฺสี สฺเนตฺตมทฺทกฺขิ อตฺตทนฺตํ สฺมาหิตํ
อปฺปิจฺจํ หิริสฺมปฺนฺนํ อุณฺเณ ปตฺตคฺเต รตํ ฯ
หตฺถิกฺขนฺธโรโต โอรุยฺห ลทฺธา ภนฺเตติ จ พฺรุวิ
ตสฺส ปตฺตํ กเหตุวาน อุจฺจํ ปกฺกยฺห ขตฺติโย ฯ
ถณฺฑิเล ปตฺตํ ภินฺทิตฺวา หสฺมาโน อปฺกมฺมิ
รณฺโณ กิตวสฺสหา ปฺตฺโต ก็ มํ ภิกฺขุ กริสฺสสิ ฯ
ตสฺส กมฺมสฺส ผรฺุสฺส วิปาโก กญฺโโก อหุ
ยํ ราชปฺตฺโต เวเทสิ นิริยมฺหิ สฺมปฺปิโต ฯ
นเพว จตฺตราสฺสีติ วสฺसानิ นหฺุตานิ จ
ภฺุสฺสํ ทฺกขฺ นิกฺจฺฉินฺนุโ จ นิริเย กตฺกิพฺพิโส ฯ
อุตฺตาโนปี จ ปจฺจิตฺถ นิกฺขุโซ วามทฺกฺขิโณ
อุทฺธปฺปาโท จิตฺโต เจว จิริ พาลโ อปฺจฺจิตฺ ฯ

#๑ ยู. จริตฺวาน ฯ

พหุณี วสฺสสทฺสทานิ ปุคานิ นหุตานิ จ
ภุสฺสํ ทุกฺขํ นิคฺคจฺฉินฺทฺโส นิริเย กตฺติกุพฺพิโส ฯ
เอตาทิสฺส โข กญฺจํ อปฺปทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ปจฺจุนฺตฺติ ปาปกมฺมมนฺตฺตา อิสฺสี อาสชฺช สฺสุพฺพตฺตํ ฯ
โส ตตฺถ พหุสฺสทานิ เวทยิตฺวา พหุทุกฺขํ
ขุปฺปิปาสทฺโต นาม เปโต อาสิ ตโต จุโต ฯ
เอวมาทึนํ ฌตฺวา อิสฺสรมทสมภวํ
ปหาย อิสฺสรมทํ นีวาทมนฺวตฺตเย ฯ
ทิจฺจเวร ฌมฺเม ปาสฺโส โย พุทฺเตสฺส สการโว
กายสฺส เภทา สปฺปลฺลโธ สคฺคํ โส อฺปปชฺชตฺติติ ฯ
ราชปฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

[๑๒๘] ๘ กุณฺโฑปโต อุกฺกนฺตฺวา โโก นุ ทิจฺจเวร ๑ ติจฺจเวร
นิสฺสยํ ปาปกมฺมมนฺตฺโต กิณฺนุ สทฺทฺทฺยเส ตฺวานฺตฺติ ฯ
อหํ ภทฺนเต ๒ เปโตมฺหิ ทุคฺคโต ยมโลกิกो
ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ กโตติ ฯ
กีนุ กายเณ วาจาเย มนสา ทุคฺคกฺกํ กตฺตํ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน อิทํ ทุกฺขํ นิคฺคจฺฉินฺทฺติ ฯ
อหุ อวาสิโก มยฺหิ อิสฺสุกฺกิ กุลมจฺฉริ
อชฺโฆสิโต ๓ มยฺหิ ฌเร กทฺริโย ปรีภาสโก ฯ
#๑ ม. ทีโน ปตฺติจฺฉินฺทฺติ ฯ ๒ ย. ภนฺเต ฯ ๓ ย. อชฺฉมาสิโต ฯ

ตสฺสาหํ วจันํ สุตฺวา ภิกฺขโว ปริภาสิสฺสํ
 ตสฺส กมฺมวิปาเกน เปตโลกํ อีโต คโตติ ฯ
 อมิตฺโต มิตฺตวณฺเณน โย เต อาสิ กฺลุปโก
 กายสฺส เกทา ทุปฺปญฺโญ กิณฺณุ เปจฺจ คตฺติ คโตติ ฯ
 ตสฺเสวาทํ ปาปกมฺมสฺส สีเส ติฏฺฐามิ มตฺถเก
 โส จ ปรวิสขํ ปตฺโต มเมว ปรिवารโก ฯ
 ยํ ภทฺนฺเตहनฺนตฺถเย เอตํ เม โหตุ โภชนํ
 อหฺลจฺ โข ยํหนามิ เอตํ โส อุตฺตํวตฺติ ฯ
 คุชฺชาทกเปตวตฺถ อฏฺฐมํ ฯ

[๑๒๕] ๕ คุชฺฌุปโต อุกฺกนฺตฺวา กา นฺุ ทิฏฺฐาว ติฏฺฐติ
 นิสฺสขํ ปาปกมฺมนฺตา กิณฺณุ สทฺททยเส ตฺวนฺติ ฯ
 อหํ ภทฺนฺเต ๑ เปตฺติมฺหิ ทฺกคฺตา ยมโลกิกา
 ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อีโต คตาติ ฯ
 กิ นฺุ กาเยน วาจา ย มนสา ทฺกคฺคํ กตฺติ
 กิสฺส กมฺมวิปาเกน อิทํ ทฺกขํ นิคจฺจสีติ ฯ
 อหฺ อวาสีโก มยฺหํ อิสฺสุกึ กฺลุมจฺจรี
 อชฺโฆสิโต ๒ มยฺหํ จเร กทริโย ปริภาสโก ฯ
 ตสฺสาหํ วจันํ สุตฺวา ภิกฺขโว ปริภาสิสฺสํ
 ตสฺส กมฺมวิปาเกน เปตโลกํ อีโต คตาติ ฯ

#๑ ย. ภนฺเต ฯ ๒ ย. อชฺฌาสีโต ฯ

อมิตฺโต มิตฺตวณฺเณน โย เต อาสิ กุณฺโปก
กายสฺส เกทา ทุปฺปญฺโณ กิณฺณุ เปจฺจ คตฺตี คโตติ ฯ
ตสฺเสวahi ปาปกมฺมสฺส สีเส ติฏฺฐามิ มตฺถเก
โส จ ปรวิสยํ ปตฺโต มเมว ปรिवารโก ฯ
ยํ ภทฺตเตहनฺนตฺถเย เอตํ เม โหตุ โภชนํ
อหฺลจฺ โข ยํหนามิ เอตํ โส อุปชีวตีติ ฯ
อฺนุชาทกเปตวตฺถ นวมํ ฯ

[๑๓๐] ๑๐ นคฺคา ทุพฺพณฺณรูปาถ กีสกา ฆมนิสณฺจिता
อฺปฺสาสุติกา กีสกา เก นฺน ตุมฺเหถ มาริสาทิ ฯ
มยํ ภทฺตเต เปตฺตมหา ทุกฺคตา ยมโลกิกา
ปาปกมฺมํ กริตฺวาน เปตโลกํ อิตฺถ กตาทิ ฯ
กี นฺน กาเยน วาจาเย มนสา ทุกฺกํ กตํ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน เปตโลกํ อิตฺถ กตาทิ ฯ
อนวชฺเชสฺส ๑ ติตฺถเสสฺส วิจินิมฺหฬตฺตมาสํ
สนฺเตสฺส เทยฺยฆมฺเมสฺส ทิปปี นากมฺหมตฺตโน ฯ
นทึ อฺเปม ตสฺสิตา รัตฺตกา ปริวตฺตติ
ฉายํ อฺเปม อฺนุหฺสฺ อาทโป ปริวตฺตติ ฯ
อคฺคิวนฺ โฉว โน วาโต ททฺนฺโต อฺปวายติ
เอตฺถจฺ ภทฺตเต อรหาม อณฺณจฺ ปาปกํ ตโต ฯ
อปี โยชนานิ คจฺฉาม ฉาตา อาหารคิทฺธิโน
#๑ อนาวณฺเฐตฺติปี ทิสฺสตีติ ฯ

อลทฺฐา เหว นิวตฺตาม อโห โน อปฺปปฺญฺลตฺตา ฯ
ฉาตา ปมฺจุฉิตฺตา ฆนฺเต ภูมฺยิ ปฺภฺยฺสุมฺภิตฺตา
อุตฺตนา ปตฺติกราม อวฺกฺชฺชา ปตฺตามเส ฯ
เต จ ตตฺถเวว ปตฺติตา ภูมฺยิ ปฺภฺยฺสุมฺภิตฺตา
อฺรุํ สีสฺลจฺ ฆมฺมฺญฺม อโห โน อปฺปปฺญฺลตฺตา ฯ
เอตฺถจ ฆนฺเต อรฺหาม อลฺลจฺ ปาปํ คโต
สนฺเตสุ เทยฺยฆมฺเมสุ ทิปฺปี นากมฺหมตฺตโน ฯ
เต หิ ฆฺนฺ อโธ ฆนฺตฺวา โยนี ลทฺธาน มานฺสู
วทฺถฺยฺ สีสฺมปฺนฺนา กาทฺม กุสฺลํ พหฺนฺติ ฯ
คณฺเปตวตฺถุ ทสมฺมิ ฯ

[๑๓๑] ๑๑ ทิฏฺฐา ตยา นิริยา ติริจฺฉานโยนี
เปตา อสุรา วาปี ๑ มนฺุสฺสเทวา
สยมทฺทส กมฺมวิปากมตฺตโน
เนสฺสามิ ตํ ปาฏฺติปฺตฺตมกฺขตฺติ
ตตฺถ ฆนฺตฺวา กุสฺลํ กโรหิ กมฺมฺนฺติ ฯ
อตฺถกา โมสิ เม ฆกฺข หิตกาโมสิ เทวเต
กโรมิ ตฺยฺหิ วจฺนํ ตฺวมฺสิ อจฺริโย เม ฯ
ทิฏฺฐา มยา นิริยา ติริจฺฉานโยนี
เปตา อสุรา วาปี มนฺุสฺสเทวา

#๑ ม. ย. อถ วาปี มนฺุสฺสา เทวา ฯ

สยมทุทส กมฺมวิปากมตฺตโน

กาหามิ ปุณฺณานิ อนุปฺปกานีติ ฯ๑

ปาณฺณิปุตฺตเปตวตฺถุ เอกาทสมี ฯ

[๑๓๒] ๑๒ อยฺยจ เต โปกฺขรณิ สุรมฺมา

สมา สุปฺปติตฺถา ๑ จ มโหทกา จ

สุปฺปพิตา ภมฺรคณานุกิณฺณา

กถิ ตยา ลทฺธา อยิ มนฺุณฺณา ฯ

อิทฺถจ เต อมฺพวนิ สุรมฺมิ

สพฺโพตฺถกั ธารยติ ๒ ผลานิ

สุปฺปพิตติ ภมฺรคณานุกิณฺณิ

กถิ ตยา ลทฺธมิติ วิमानนฺติ ฯ

อมฺพปโกทกั ยาคุ สิตฺจญาโย ๓ มโนรมิ

ธิตาย ทินฺนทานน เตน เม อิธ ลพฺภตฺตีติ ฯ

สนฺทิกฺกิกิ เอว ปสฺสธ ทานสฺส

ทมฺสฺส สยฺมสฺส วิปากิ

ทาสี อหิ อยฺยกุลฺลสุ หุตฺวา

สุณฺนิสา โหมิ อคารสฺส อีสฺสราคิ ฯ

อสาตํ สาตฺรฺเปน ปิยฺรฺเปน อปฺปิยิ

ทุกฺขิ สุขสฺส รฺเปน ปมตฺตํ อตฺวิตฺตตฺตีติ ๔ ฯ๑

อมฺพวนเปตวตฺถุ ทฺวาทสมี ฯ

#๑ สุตฺตฺถาติปิ ฯ ๒ ม. ธารยเต ฯ ๓ ม. ย. สิตฺจญาเย มโนรมา ฯ

#๔ ม. อสาตํ ฯเปฯ อตฺวิตฺตตฺตีติ นตฺถิ ฯ

[๑๓๓] ๑๓ ยํ ททาติ น ตํ โหติ เทเถว ทานํ ทตฺวาน

อุภยํ ตฺรติ ๑ อุภยํ เตน ทาเนน ๒ กจฺจติ

ชาครถ มา ปมชฺชถาติ ฯ

อกฺขรฺกฺขเปตวตฺถุ เตรสมํ ฯ

[๑๓๔] ๑๔ มยํ โภเก สํหริมห สเมน วิสเมน จ

เต อญฺเญ ปริภุญฺชนฺติ มยํ ทฺกฺขสฺส ภากิณฺตี ฯ

โภกสํหฺรเปตวตฺถุ จตฺตฺทสมํ ฯ

[๑๓๕] ๑๕ สฺกฺขี วสฺสสทฺสทานิ ปริปฺปณฺณานิ สพฺพโส

นิริเย ปจฺจมานานํ กทา อนฺโต ภวิสฺสติ ฯ

นตฺถิ อนฺโต กฺโต อนฺโต น อนฺโต ปฏฺิทิสฺสติ

ตถา หิ ปกตํ ปาปํ มม ตฺยฺหฺลจฺจ มาริส ฯ

ทฺชฺชชีวิทฺมชีวมฺห เย สนฺเต ๓ น ททฺมฺหเส

สนฺเตสฺส เทยฺยธฺมฺเมสฺส ทิปํ นากมฺหมตฺตโน ฯ

โส หิ นฺน อิตฺถิ กนฺตฺวา โยนี ลทฺธาน มานุสฺสี

วทฺถฺยฺย สีสมฺปนฺโน กาทามิ กุสฺลํ พฺหฺนฺติ ฯ

เสฏฺฐิปฺตฺตเปตวตฺถุ ปณฺณรสมํ ฯ

[๑๓๖] ๑๖ กิณฺนุ อุมฺมตฺตรูโปว มิโค ภนฺโตว ชาวลี

นิสฺสยํ ปาปกมฺมํ ๔ กิณฺนุ สทฺทฺยเส ตฺวานฺติ ฯ

#๑ ม. ธารติ ทานํ ฯ ๒ ม. อยํ ปาโง นตฺถิ ฯ ๓ เยสํ โนติปิ ทิสฺสติ ฯ

#๕ ม. ปาปกมฺมนฺโต ฯ

อหิ ภนฺเต เปโตมฺหิ	ทุกฺคโต ยม โลกิโก
ปาปกมมํ กริตฺวาน	เปตโลกํ อโตะ คโต ฯ
สญฺจิสฺส ญฺญสฺสทสฺसानิ	ปฺริปฺญณฺณานิ สพฺพโส
สีเส มยฺหิ นิปตฺนฺติ	เต ภินฺทฺนฺติ จ มตฺถกนฺติ ฯ
ภินฺนุ กายเณ วาจา	มนสา ทุกฺกภูํ กตํ
กิสฺส กมฺมวิปาเกน	เปตโลกํ อโตะ คโตติ ๑ ฯ
สญฺจิสฺส ญฺญสฺสทสฺसानิ	ปฺริปฺญณฺณานิ สพฺพโส
สีเส ตฺยฺหิ นิปตฺนฺติ	เต ภินฺทฺนฺติ จ มตฺถกนฺติ ฯ
อดทฺทฺสาสี สมฺพทฺธํ	สุเนตฺตํ ภาวิตินฺทฺริยํ
นิสินฺนํ รุกฺขมฺมุตฺตมํ	ฌายนฺตํ อกุโตะภยํ ฯ
สาตฺถิตฺตกปฺปหาเรน	ภินฺทิสฺสํ ตสฺส มตฺถกํ
ตสฺส กมฺมวิปาเกน	อิทํ ทุกฺขํ นิคจฺฉิสฺสํ ฯ
สญฺจิสฺส ญฺญสฺสทสฺसानิ	ปฺริปฺญณฺณานิ สพฺพโส
สีเส มยฺหิ นิปตฺนฺติ	เต ภินฺทฺนฺติ จ มตฺถกนฺติ ฯ
ธมฺเมเน เต กาปฺริส	
สญฺจิสฺส ญฺญสฺสทสฺसानิ	ปฺริปฺญณฺณานิ สพฺพโส
สีเส ตฺยฺหิ ๒ นิปตฺนฺติ	เต ภินฺทฺนฺติ จ มตฺถกนฺติ ฯ

สญฺจิสฺส ญฺญสฺสทสฺสเปตวตฺถุ โสฬสมํ ฯ

#๑ ม. อิทํ ทุกฺขํ นิคจฺฉิสฺสํ ๒ ย. มยฺหิ ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

อมฺพสฺกฺขโร เสริสฺสโก จ ปิงฺคโล เรวตี อฺจฺจุฆาทโก ๑
เทว กุมารา เทว คุถโกชนา ๒ ปาฏฺฐิโกขรณิ จ ๓
อกฺขโต ๔ โภคสํหรา เสฏฺฐิปฺตฺตา สฏฺฐิภูสฺสหานิ

[๕] วคฺโค เตน ปวฺจฺจตีติ ๖ ฯ

[๗]

มหาวคฺโค จตฺตฺโต ฯ

เปตวตฺถ สมนฺตํ ฯ

#๑ ม. อฺจฺจุ ฯ ๒ ม. คุถา ฯ ๓ ม. คณปาฏฺฐิ อมฺพวนํ ฯ ๔ ม. อฺจฺจฺรฺกฺข ฯ

#[๕] ม. อิติ โสฬสวตฺถฺนิ ฯ ๖ ยฺ. อิทํ อฺทฺทานํ น ทิสฺสติ ฯ [๗] ม. วคฺคฺทฺทานํ

อฺรฺโก อฺปริวคฺโค จฺพมหาติจตฺธา

วตฺถฺนิ เอกปณฺณาสํ จตฺธา ภาณวารโต ฯ

เปตวตฺถฺปาลิ นิฏฺฐิตา ฯ

สูตรนตฺปิฎเก ขุททกนิกายสุส เถรคาถา

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ฯ
 [๑๓๗] สีหानํว นทฺนตฺตานํ ทาจิณํ คิริคพฺภเร
 สุณฺณถ ภาวิตตฺตานํ คาถา อตฺถุปนายิกา ๑
 ยถานามา ยถาโคตฺตา ยถาธมฺมวิหาริโน
 ยถาธมฺมุตฺตา สปฺปลณฺณา วิหรีสุ อตฺนฺทิตา
 ตตฺถ ตตฺถ วิปฺสฺสิตฺวา ผุสฺสิตฺวา อจฺจตุํ ปทํ
 กตฺนตุํ ปจฺจเวกฺขนฺตา อิมมตฺถํ อภาสึสุ ๒ ฯ

เอกนิปาโต

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส ปจฺมวคฺโค

[๑๓๘] ๑ ฉนฺนา เม กุฎฺฐิกา สุขา นีวตา วสฺส เทว ยถาสฺมํ
 จิตฺตุํ เม สฺสมาหิตํ วิมฺุตตุํ อาตapi วิหฺรามิ วสฺสเทวาทิ ฯ
 อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา สฺสุทฺติ เถโร คาทํ อภาสิตฺถาทิ ฯ
 [๑๓๙] ๒ อฺปฺสนฺโต อฺปรโต มนฺตภาณิ อฺนุทฺธโต
 ฐนาติ ปาปเก ธมฺเม ทุมปคฺตฺว มาลฺูโตติ ฯ
 อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา มหาโกฎฺฐิจิโต ๓ เถโร คาทํ อภาสิตฺถ ๔ ฯ
 #๑ ย. อตฺถุปนายิกา ฯ ๒ ม. ย. อภาสึสุ ฯ ๓ ม. มหาโกฎฺฐิจิโก ฯ
 #๔ ม. อภาสิตฺถาทิ ฯ สพฺพตฺถ อีหิสเมว ฯ

[๑๔๐] ๓ ปณฺณํ อิมํ ปสฺส ตถาคตานิ

อคฺคิ ยถา ปชฺชลิโต นิสีเว ๑

อาโลกทา จกฺขุททา ภวนฺติ

เย อาคตานิ วินยฺนฺติ กงฺขนฺติ ฯ

อิตุํ สุทํ อายสฺมา กงฺขารวโต ๒ เถโร คากํ อภาสิตฺถ ฯ

[๑๔๑] ๔ สพฺภิเรว สมาสถ ปณฺฑิตฺเตหตฺถทสฺสสิภิ

อตุํ มหนฺตํ คมฺภีริ ทูททํ นิปฺณํ อณฺณ

ธีรา สมชิกจฺจนฺติ อปฺปมตฺตา วิจกฺขณาติ ฯ

อิตุํ สุทํ อายสฺมา ปฺณฺโณ มนฺตานิปฺตุโต เถโร คากํ อภาสิตฺถ ฯ

[๑๔๒] ๕ โย ทูททมโย ทเมน ทนฺโต

ทพฺโพ สนฺตุสิโต วิตฺถณฺกงฺโย

วิชิตฺวา อเปตฺเทรโว หิ

ทพฺโพ โส ปรีนิพฺพุโต จิตฺตฺโตติ ฯ

อิตุํ สุทํ อายสฺมา ทพฺโพ เถโร คากํ อภาสิตฺถ ฯ

[๑๔๓] ๖ โย สีสฺวานํ อฺปาภา ภิกฺขุ

เอโก สนฺตุสิโต สมหิตฺตฺโต

วิชิตฺวา อเปตฺโตมฺหํ โส

รกฺขํ กายคตาสตี ธีติมาติ ฯ

อิตุํ สุทํ อายสฺมา สีสฺวานโย เถโร ๓ ฯ

#๑ ม. ยุ. นิสีเถ ฯ นิสฺสเวติปิ ฯ ๒ โป. เรวโต ฯ ๓ ม. อิตฺ ปรี คากํ

#อภาสิตฺถาตีติ ทิสฺสตี ฯ สพฺพตฺถ อีทิสฺเมว ฯ

[๑๔๔] ๗ โย ปานุทฺธิ มจฺจุราชสฺส เสนํ

นพเสตตว สฺสทฺทพฺปลํ มโหโฆ

วิชิตาวิ อเปตเถรโว หิ

ทนฺโต โส ปรินิพฺพุโต จิตฺตฺโตติ ฯ

อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา ภลฺลियो เถโร ฯ

[๑๔๕] ๘ โย ทฺททฺทมโย ทเมน ทนฺโต

ธีโร ๑ สนฺตฺสึโต วิติณฺณกฺโข

วิชิตาวิ อเปตโลมหํ โส

วितฺตราโค ๒ ปรินิพฺพุโต จิตฺตฺโตติ ฯ

วีโร เถโร ๓ ฯ

[๑๔๖] ๙ สฺวาคตํ นาปกตํ ๔ นยิทํ ทุมฺมนตฺติตํ มม

ปวิภตฺเตสฺ ๕ ฐมฺเมสฺ ยํ เสฏฺฐจํ ตทฺทปาคมฺินฺติ ฯ

ปิลินฺทวฺจฺจ โฉ เถโร ฯ

[๑๔๗] ๑๐ วิหริ อเปกฺขํ อิธ วา หุริ วา

โย เวทฺถุ สนฺตฺสึโต ๖ ยตฺตฺโต

สพฺเพสฺ ฐมฺเมสฺ อณุปฺลิตฺโต

โลกสฺส ชญฺณา อุตฺทยพฺพยญฺจาติ ฯ

ปฺนุณฺณมาโส เถโร ฯ

#๑ ม. ย. วีโร ฯ ๒ ม. ย. วีโร โส ฯ ๓ ไป. เถโรติ ฯ ๔ ม. น ทฺวราคตํ ฯ

#๕ ม. ย. สํวิภตฺเตสฺ ฯ ๖ ม. ย. สมิโต ฯ

อุทานัน

สุภูติ โภฏฐิตโต ๑ เถโร กงฺขารเวตปฺนุณโก ๒
มนฺตานิปฺตโต ทพฺโพ จ สิตฺวานิโย จ ภคฺคิโย
วีโร ปิตินฺทวฺจฺโณ จ ปฺนุณฺมาโส ตโมนฺุโทติ ฯ
วคฺโค ปจฺโม ฯ

เถรคถาย เอกนิปาตสฺส ทฺติยวคฺโค

[๑๔๘] ๑ ปามุชฺชพฺหุโล ภิกขุ ฌมฺเม พุทฺธปฺปเวทิตฺเต
อธิคจฺเจ ปทํ สนฺตํ สงฺขารูปสฺมํ สฺวชนฺติ ฯ
จฺหวจฺโณ ๓ เถโร ฯ

[๑๔๙] ๒ ปญฺญาพฺลีสิตฺวคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
สมาหิตฺโต ฌานรฺโต สตีมา
ยทตฺถิยํ โภชนํ ภุชฺชมาโน
กงฺเขต ๔ กาลํ อิธ วิตรฺราโคติ ฯ
มหาวจฺโณ ๕ เถโร ฯ

[๑๕๐] ๓ นีลพฺภวณฺณา รุจฺจิรา สิตฺวาริ สฺวจินฺุชฺธา
อินฺุทโคปกสณฺณนา เต เสลา รมยฺนฺติ มนฺติ ฯ
วนวจฺโณ เถโร ฯ

[๑๕๑] ๔ อุปชฺฌมาโย มํ อวจาสิ ๖ อิตฺโต คจฺฉามิ สิวก

#๑ ม. ยฺ. โภฏฐิตโก ฯ ๒ ม. กงฺขารเวตสมฺมโต ฯ ยฺ. กงฺขารเวตสฺพพฺโต ฯ

#๓ ยฺ. จฺหวคจฺโณ ฯ ๔ ยฺ. กงฺเขต ฯ ๕ ยฺ. มหาวจฺโณ ฯ ๖ ม. อวจ ฯ

คามเม เม วสติ กาโย อรณฺณํ เม คโต มโน๕
เสมาน โกปี คจฺฉามิ นตฺถิ สฺงฺโค วิชานตฺนฺติ ๑
วนวจฺฉสฺส เถรสฺส สามเณโร ๑

[๑๕๒] ๕ ปญฺจ ฉินฺนเท ปญฺจ ชเห ปญฺจ จุตฺตริ ภาวเย
ปญฺจสฺงฺคาคฺติโค ภิกฺขุ โอมตฺถิณฺโณติ วุจฺจตีติ ๑
กฺุณฺฑธาโน เถโร ๑

[๑๕๓] ๖ ยถาปี ภาทฺโท อาชณฺโณ นนฺจลาตฺตฺตฺนึ สีจี
คจฺฉนฺติ อปฺปกสิเรน เอวั รตฺตฺนฺทิวา มม
คจฺฉนฺติ อปฺปกสิเรน สฺุเข ลทฺเช นีรามิเสติ ๑
เพตฺถุจฺสีโส เถโร ๑

[๑๕๔] ๗ มิทฺธิ ยทา โหติ มหคฺฆมฺโส จ
นิทฺทายิตา สมฺปริวตฺตฺตฺสยึ
มหาวราโหว นีวาปฺปฺกุโจ
ปฺนปฺปฺนํ กพฺภมฺเปติ มนฺโทติ ๑
ทาสโก เถโร ๑

[๑๕๕] ๘ อหุ ๑ พุทฺธสฺส ทายาโท ภิกฺขุ เกสกพาวเน
เกวลํ อญฺจิสฺสณฺยาย อฟรี ปจวี อิมํ
มณฺเฑหํ กามราคํ โส จิปรฺปเมว ปหึยตีติ ๑
สิงคาลปีตา เถโร ๑

[๑๕๖] ๙ อุกกํ หิ นยฺนฺติ เนตฺติกา อฺุสฺสการา นมยฺนฺติ เตชนํ

#๑ ยฺ. อหุ ๑

ทารุ นมยฺนฺติ ตจฺจนกา อตฺตानํ ทมยฺนฺติ สุพฺพตาติ ฯ

กุโฬ เถโร ฯ

[๑๕๗] ๑๐ มรณ เม ภยํ นตฺถิ นิกนฺติ นตฺถิ ชีวเต

สนฺเทหํ นิกฺขิปฺปิสฺสามิ สมนฺปะชาโน ปตฺติสฺสโตติ ฯ

อชิโต เถโร ฯ

อุทฺททานํ

จฺหวาจฺโณ มหาวจฺโณ วนฺวจฺโณ จ สีวโก

กฺุณฺฑธาโน จ เพตฺถุจฺฉิ ทาสโก จ ตโต ปรี

สิงฺกาลปิตฺติโก เถโร กุโฬ จ อชิโต ทสาติ ฯ

วคฺโค ทฺตฺติโย ฯ

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส ตติยวคฺโค

[๑๕๘] ๑ นาทํ ภยสฺส ภายามิ สตฺถา โน อมตสฺส โกวิทฺ

ยตฺถ ภยํ นาวตฺติจฺฉติ เตน มคฺเคน วชฺนฺติ ภิกฺขโวติ ฯ

นิโคโร โธ เถโร ฯ

[๑๕๙] ๒ นีลา สุทฺธิวา สิขิโน โมรา การวียํ ๑ อภินทฺนฺติ

เต สีตวาทกฺกิตฺตา ๒ สุตฺตํ ฌานํ ๓ นิโพนฺตฺติ

จิตฺตโก เถโร ฯ

#๑ ยฺ. การวียํ ฯ ม. การมฺภียํ ฯ ๒ ม. สีตวาทกฺกิตฺตา ฯ ๓ ม. ยฺ. ฌายํ ฯ

[๑๖๐] ๓ อหิ โข เวพฺพกุมพสฺมี ภูตฺวาน มรฺฐปายาสํ
ปทกฺขิณฺณํ สมนฺนสฺสโต ขนฺธานํ อุทฺยพฺพยํ
สถานน ปฏิกฺขมิตฺตสฺสามิ วิเวกมนฺุพฺรุหฺยนฺุติ ฯ
โคสาลโธ เถโร ฯ

[๑๖๑] ๔ อนฺุวสฺสโก ปพฺพชิตฺโต ปสฺส ฐมฺมสฺสฐมฺมตํ
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺุติ ฯ
สุคนฺุโธ เถโร ฯ

[๑๖๒] ๕ โธภาสชาติ ผลกฺกํ จิตฺตํ ยสฺส อภินฺุหโต
ตาทิสฺสํ ภิกฺขุมาสชฺช กณฺุห ทุกฺขํ นิกจฺจนฺุตีติ ฯ
นนฺุทโย เถโร ฯ

[๑๖๓] ๖ สุตฺวา สฺสกาสิตฺติ วาจิ พุทฺธสฺสาทิจฺจนฺุโน
ปจฺจพฺยารฺชิ หิ นิปฺพณฺุํ วาลกฺกํ อฺุสนฺุนา ยถาติ ฯ
อภิโย เถโร ฯ

[๑๖๔] ๗ ทพฺพิ กุสฺสํ โปฏฺกิตฺติ อฺุสิริ มฺุณฺุชปพฺพชํ
อฺุรสา ปนฺุทหิตฺตสฺสามิ วิเวกมนฺุพฺรุหฺยนฺุติ ฯ
โลมสทกฺกฺกโย เถโร ฯ

[๑๖๕] ๘ กจฺจิ โน วตฺถปสฺสโต กจฺจิ โน ภูสฺนารโต
กจฺจิ สีสมฺยํ คนฺุธํ ตฺวํ วาสี ๑ เนตฺรา ปชาติ ฯ
ชมฺุพฺุคามิกปฺปตฺโต เถโร ฯ

[๑๖๖] ๙ สมนฺุณฺุณมยฺมตฺตานํ อฺุสฺสกาโรว เตชนํ

#๑ ม. กิ ตฺวํ วายสี ฯ

จิตฺตํ อุชฺฐํ กริตฺวาน อวิหฺชํ ภินฺท ๑ หาริตาติ ฯ

หารีโต เถโร ฯ

[๑๖๗] ๑๐ อาพาเช เม สมฺปฺปนฺเน สติ เม อุปฺปชฺชถ

อาพาโเช เม สมฺปฺปนฺโน กาโล เม นปฺปมชฺชิตฺตุนฺติ ฯ

อุตฺตโย เถโร ฯ

อุทฺทานํ

นิโครฺช จิตฺตโก เถโร โคสาตฺถเถโร สุคนฺโธ

นนฺทโย อภโย เถโร เถโร โลมสกกฺโข

ขมฺพุกามิกปฺตฺโต จ หารีโต อุตฺตโย อีสีติ ฯ

วคฺโค ตติโย ฯ

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส จตฺตถวคฺโค

[๑๖๘] ๑ ผุฏฺโง ํเสหิ มกเสหิ อรณฺณสฺมี พุรฺหาเว

นาโค สงฺคามสีเสว สโต ตตฺตราธิวาสยติ ฯ

คหฺรตีริโย เถโร ๒ ฯ

[๑๖๙] ๒ อชฺริ ชีรฺมานนํ ตปฺปฺมานนํ นิพฺพุตี

นิรามิสฺ ๓ ปรมํ สนฺตี โยคกฺเขมํ อนฺตฺตรนฺติ ฯ

สุปฺปิโย เถโร ฯ

#๑ ย. ภินฺท ฯ ๒ ม. ย. คหฺรตีริโย ภิกฺขุ ฯ ๓ ม. นิมฺมยฺ ฯ ย. นิมฺมิสฺสํ ฯ

- [๑๗๐] ๓ ขถาปี เอกปุตฺตสฺมี ปิยสฺมี กุสฺลี สียา
 เอวํ สพฺเพสุ ปาณฺเสสุ สพฺพตฺถ กุสฺโล สียาติ ฯ
 โศปาโก เถโร
- [๑๗๑] ๔ อนาสนุนวรา เอตา นิจฺจเมว วิชานตา
 คามา อรณฺณมากมฺม ตโต เหน้ อูปาวิสี
 ตโต อุกฺกุจาย ปกุกามี อนามนฺเตตฺวา โปสีโยติ ฯ
 โปสีโย เถโร ฯ
- [๑๗๒] ๕ สฺขั สฺขตฺโต ลภเต ตทาจรี
 กิตฺติยฺจ ปปโปติ ยสฺสฺส วฑฺฒติ
 โย อริยมฺภูจฺงกิกมณฺชสฺส อฺขุ
 ภาเวติ มคฺคํ อมตฺสฺส ปตฺติยาติ ฯ
 สามณฺณกาณี เถโร ฯ
- [๑๗๓] ๖ สาธุ สฺตํ สาธุ จริตฺกํ
 สาธุ สทา อนิเกตฺวิหาโร
 อตฺถปฺจฺจนํ ปทกฺขิณกมฺมํ
 เอตํ สามณฺณํ อภิณฺจนฺสฺสาติ ฯ
 กุมมาปฺตฺโต เถโร ฯ
- [๑๗๔] ๗ นานาชนปทํ ษฺนฺติ วิจฺรนฺตา อสณฺณตา
 สมาธิยฺจ วิราเชนฺติ กีสฺสุ รณฺุจฺจริยา กริสฺสฺสติ ฯ
 ตสฺมา วิเนยฺย สารมภํ ฉาเยยฺย อปฺรกุขโตติ ฯ
 กุมมาปฺตฺตฺถเธรสฺส สหายโก เถโร ฯ

[๑๗๕] ๘ โย อิทฺธิยา สรภํ อฏฺฐเปสิ

ควมฺปติ โส อสิโต อเนโช

ตํ สพฺพสงฺคาตคฺคํ มหามุณี

เทวา นมสฺสนฺติ ภวสฺส ปารคฺคฺคฺติ ฯ

ควมฺปติ เถโร ฯ

[๑๗๖] ๙ สตฺติยา วิย โอมฏฺโฐ ฑยฺหมานว ๑ มตฺถเก

กามราคปฺปหานาย สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเชติ ฯ

ติสุโส เถโร ฯ

[๑๗๗] ๑๐ สตฺติยา วิย โอมฏฺโฐ ฑยฺหมานว ๑ มตฺถเก

ภวราคปฺปหานาย สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเชติ ฯ

วฑฺฒมานอ เถโร ฯ

อุทฺธานํ

คหฺรตีริโย ๒ สุปฺปิโย โสปาโก จ ๓ โปสิโย จ ๔

สามณฺณกานิ กุมาปฺตุโต กุมาปฺตุตฺตสหายโก

ควมฺปติ ติสุสฺสเถโร วฑฺฒมานอ มหายโสติ ฯ

วคฺโค จตฺตุโถ ฯ

#๑ ม. ฑยฺหมานว ฯ ๒ ย. คหฺรตีริโย ฯ ๓ ม. เจว ฯ ๔ ม. จสฺสโท นตฺถิ ฯ

เถรคาถาย เอกนิปาตสุต ปญจมวคฺโค

[๑๗๘] ๑ วิกรมบุตฺตนิ วิชฺชุตฺตา

เวการสุต จ ปณฺทวสุต จ

นควิวรคโต จ ฌายติ

ปฺตฺโต อปฺปฏิมสุต ตาทีโนติ ฯ

สิริวฑฺฒ โถ เถโร ฯ

[๑๗๙] ๒ หละ ๑ อุปฺพละ สีสฺสปฺพละ หลา ๒ อุปฺพลา สีสฺสปฺพลา

ปตฺติสฺสติกา ๓ นฺ โข วิหรธ อากโต โว วาลํ วีย เวชยตีติ ฯ ๔

ขทฺิรวณฺโณ เถโร ฯ

[๑๘๐] ๓ สฺมุตฺตโก สฺมุตฺตโก สาทุ สฺมุตฺตโกมฺหิ ตีหิ ขุชฺชเกหิ

อสิตาสฺ มยา นงฺกลาสฺ มยา ขุฑฺฑทฺฑทฺฑทาลาสฺ มยา ฯ

ยทฺิปี อิชฺเมว อิชฺเมว อถ วาปี อลฺเมว อลฺเมว

ฌาย สฺมงฺกล ฌาย สฺมงฺกล อปฺปมตฺโต วิหร สฺมงฺกลาติ ฯ

สฺมงฺกโล เถโร ฯ

[๑๘๑] ๔ มตฺ วา อมฺม โรทฺตนิ โย วา ชีวํ น ทิสฺสติ

ชีวณฺตํ มํ อมฺม ทิสฺสณฺติ ๕ กสฺมา มํ อมฺม โรทฺสีติ ฯ

सानุ เถโร ฯ

[๑๘๒] ๕ ยถาปี ภทฺโท อาชฺณฺโณ ขลิตฺวา ปฏฺิติกฺกฺจติ

#๑ ม. ยฺ. จาเล อุปฺจาเล สีสฺสปฺจาเล ฯ ๒ ม. ยฺ. อิม ปาจา น ทิสฺสณฺติ ฯ

#๓ ม. ปตฺติสฺสตา ฯ ๔ ม. ยฺ. เวชิตฺติ ฯ ๕ ม. ปสฺสณฺตี ฯ

เอวํ ทสฺสนสมฺปนฺนํ สมนฺนาสมฺพุทฺธสาวกนฺตํ ฯ

รมณีย์วิหารี เถโร ฯ

[๑๘๓] ๖ สทฺธาયાหํ ปพฺพชฺชิตํ อการสฺมา อนคาริยํ

สตี ปญฺญา จ เม วุฑฺฒา จิตฺตญฺจ สฺสมาหิตํ ฯ

กามํ กรสฺสุ รุปรานี เนว มํ พฺยารชยิสฺสตีติ ฯ

สมิทฺธิ เถโร ฯ

[๑๘๔] ๗ นโม เต พุทฺธวีรตฺถุ วิปฺปมุตฺโตตี สพฺพชฺชิตํ

ตฺยหาปทานเ วิหริ วิหรามิ อนาสวตีติ ฯ

อุชฺชโย เถโร ฯ

[๑๘๕] ๘ ยโต อหํ ปพฺพชฺชิตํ อการสฺมา อนคาริยํ

นาภิชานามิ สงฺกปฺปี อนริยํ โทสสํหิตนฺตํ ฯ

สญฺชโย เถโร ฯ

[๑๘๖] ๙ วิหวิหาภินทิตเ ๑ สิปฺปีกาภिरุเตหิ จ

น เม ตํ ผนฺตติ จิตฺตํ เอกตฺตํ นีรตฺตํ ๒ หิ เมตีติ ฯ

รามณฺยโยโก เถโร ฯ

[๑๘๗] ๑๐ ธรรมีว ๓ สิจฺจตี ๔ วาตี มาลฺลโต วิชฺชุตฺตา จรตี นภ

อุปสมฺมมฺนฺตติ วิตกฺกา จิตฺตํ สฺสมาหิตํ มมฺนฺตติ ๕ ฯ

วิมโล เถโร ฯ

อุทฺททานํ

สิริวทฺโฒ เรวโต เถโร ขทฺริวณิโย สุมงฺคโล ๖

#๑ ม. จิหวิหาภินทิตเ ฯ ๒ ย. เอกตฺตนีรตฺตํ ฯ ๓ ย. ธรรมี จ ฯ ๔ ม. สิจฺจตี ฯ

#๕ ม. ย. มมาตี ฯ ๖ ม. ย. สุมงฺคโล สานุสวฺหโย ฯ

สถาน ๑ รมณียวิหารี จ สมิทฺธิ อุชฺชยสณฺชโย ๒
รามณฺยโยโก โส เถโร วิมโล จ รณฺณชโหติ ๓ ฯ
วคฺโค ปณฺจโม ฯ

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส ฉฏฺฐวคฺโค

[๑๘๘] ๑ วสฺสตี เทโว ยถา สุกฺกิตฺตํ ฉนฺนนา เม กุญฺจิกา สุขา นิวาตา
จิตฺตํ สฺสมาหิตลฺลจ มยฺหํ อถ เจ ปตฺถยสิ ปวสฺส เทวาติ ฯ
โคธิโก เถโร ฯ

[๑๘๙] ๒ วสฺสตี เทโว ยถา สุกฺกิตฺตํ ฉนฺนนา เม กุญฺจิกา สุขา นิวาตา
จิตฺตํ สฺสมาหิตลฺลจ มยฺหํ ๔ อถ เจ ปตฺถยสิ ปวสฺส เทวาติ ฯ
สุพาหุ เถโร ฯ

[๑๙๐] ๓ วสฺสตี เทโว ยถา สุกฺกิตฺตํ ฉนฺนนา เม กุญฺจิกา สุขา นิวาตา
ตสฺสํ วิหฺรามิ อปฺปมตฺโต อถ เจ ปตฺถยสิ ปวสฺส เทวาติ ฯ
वलฺลियो เถโร ฯ

[๑๙๑] ๔ วสฺสตี เทโว ยถา สุกฺกิตฺตํ ฉนฺนนา เม กุญฺจิกา สุขา นิวาตา
ตสฺสํ วิหฺรามิ อหฺตฺติโย อถ เจ ปตฺถยสิ ปวสฺส เทวาติ ฯ
อุตฺตฺติโย เถโร ฯ

#๑ ม. ยฺ. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ ม. สณฺชยา ฯ ๓ ยฺ. รณฺณชโยติ ฯ

#๔ โป. ม. ยฺ. กาเย ฯ

- [๑๕๒] ๕ อาสนุทิกุกฺกั กตฺวา โอคยฺห อณฺชนาวนํ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อณฺชนาวนํ โย เถโร ฯ
- [๑๕๓] ๖ โก กุกฺกิกายํ ภิกฺขุ กุกฺกิกายํ วีตฺราโค สฺสมาหิตจิตฺโต ฯ
เอวํ ชานาหิ อาวุโส อโมจฺมา เต กุกฺกิกา กตฺตาติ ฯ
กุกฺกิวិหารี เถโร ฯ
- [๑๕๔] ๗ อยฺมาหุ ปุราณิยา กุกฺกิกา ๑ อณฺณํ ปตฺตยเส นวํ กุกฺกึ
อาตํ กุกฺกิยา วิราชย ทุกฺขา ภิกฺขุ ปุณฺ นวา กุกฺกิติ ฯ
กุกฺกิวิหารี ๒ เถโร ฯ
- [๑๕๕] ๘ รมณิยา เม กุกฺกิกา สทฺธาเทยฺยา มโนรมา
น เม อตฺโถ กุมาริหิ เยตํ อตฺโถ ตหิ กจฺจลล นาริโยติ ฯ
รมณิยฺกุกฺกิกโถ เถโร ฯ
- [๑๕๖] ๙ สทฺธายาหิ ปพฺพชิตฺโถ อรณฺญเณ เม กุกฺกิกา กตฺตา
อปฺปมตฺโต จ อาตาปี สมฺปชาโน ปตฺติสฺสโตติ ฯ
โกสลลวิหารี เถโร ฯ
- [๑๕๗] ๑๐ เต เม อิชฺฌิสฺส สงฺกปฺปา ยทตฺโถ ปาวิสี กุกฺกึ
วิชฺชาวิมุตฺตี ปจฺเจสฺสํ มานานุสยฺมฺมุชฺชนฺติ ฯ
สิวลี เถโร ฯ
- #๑ ม. ย. กุกฺกึ ฯ ๒ ม. ทุตฺติยฺกุกฺกิวิหารี ฯ

อุทฺทหานํ

โคธโก จ สุพาหุ จ วลฺลโย อุตฺตโย อิติ
อณฺชนาวนโย เถโร ทเว กุฎฺฐวิหารโน
รมณียกุฎฺฐโก เถโร โกสลลวฺหยสีวลีตี ฯ
วคฺโค นนฺโฐ ๑

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส สตฺตมวคฺโค

[๑๕๘] ๑ ปสฺสตี ปสฺโส ปสฺสนตฺติ อปสฺสนตฺตจ ปสฺสตี
อปสฺสนตฺติ อปสฺสนตฺติ ปสฺสนตฺตจ น ปสฺสตีตี ฯ
วปโป เถโร ๑

[๑๕๙] ๒ เอกกา มยฺ อรณฺเณ วิหฺราม

อปวิทฺฐว วนสมฺมึ ทารุกํ
ตสฺส เม พหุกา ปิหฺยนฺตี
เนรยิกา วีย สกฺกคามินฺนฺตี ฯ
วชฺชิปฺตฺตโก ๑ เถโร ๑

[๒๐๐] ๓ จุตฺตา ปตฺนฺตี ปตฺตีตา กิทฺฐา จ ปุณฺราคตา

กตฺกัจจํ รตฺตรมฺมึ สุเขนนวาคตฺติ สฺขนฺตี ฯ
ปกฺโข เถโร ๑

[๒๐๑] ๔ ทุมวฺหยา อูปฺปนฺโน ชาโต ปณฺฑรเกตฺตนา

#๑ ม. ย. วชฺชิปฺตฺโต ๑

เกตุหา เกตุนา เยว มหาเกตุํ ปรีสยิตี ฯ

วิมลโกณฑญฺโฆ เถโร ฯ

[๒๐๒] ๕ อุกฺเขปกฏวจฺจสฺส สงฺกิลิตํ พหุหิ วสุเสหิ

ตํ ภาสติ คหฺภูจฺจํ สุนิสฺสินุโน อุพารปาโมชฺโชติ ฯ

อุกฺเขปกฏวจฺจโณ เถโร ฯ

[๒๐๓] ๖ อนุสาสิ มหาวิโร สพฺพธมฺมาน ปารคฺค

ตสฺสํ ฌมฺมํ สุตฺวาน วิหาสี สนฺตึเถ รโต ๑

ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

เมฆิโย เถโร ฯ

[๒๐๔] ๗ กิเลสตา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา

วิกฺขิโณ ชาตีสฺสาโร นตฺถิทานิ ปุณฺนพฺภโวติ ฯ

เอกธมฺมสวณิโย เถโร ฯ

[๒๐๕] ๘ อธิเจตโส อปฺปมชฺชโต มุนิโน โมนปฺถสฺส ลิกฺขโต

โสภาน ภวานฺติ ตาทีโน อุปฺสนตฺสฺส สทา สติมโตติ ฯ

เอภฺทานิโย เถโร ฯ

[๒๐๖] ๙ สุตฺวาน ฌมฺมํ มหโต มหารสํ

สพฺพพญฺญตฺถยฺยวเรน เทสิตํ

มคฺคํ ปฺปชฺชี อมตสฺส ปตฺติยา

โส โยคกฺเขมสฺส ปถสฺส โกวิโหติ ฯ

ฉนฺโน เถโร ฯ

#๑ ไป. ม. สโต ฯ

[๒๐๗] ๑๐ สีสเมว อิธ อคฺคํ ปณฺณวา ปน อุตฺตโม
มนุสฺเสสฺสุ จ เทเวสฺสุ สีสปณฺณวณฺโตะ ชยฺนฺติ ฯ
ปฺปณฺโณ เถโร ฯ
อุทฺทหานํ
วปฺโป จ วชฺชิปฺตุโตะ จ ปกฺโข วิมลโกณฺฑนฺโตะ
อุกฺเขปกฺกฺวจฺโณ จ เมฆิโย เอกธมฺมิโก
เอกฺุทานิยจฺนฺโน ๑ จ ปฺปณฺณตฺเถโร มหพฺพโลติ ฯ
วคฺโค สตฺตโม ฯ

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส อภฺจฺมวคฺโค

[๒๐๘] ๑ สฺสุขุมฺนิปฺปณฺตถสฺสึนา

มตฺติกฺสเลน นีวาทวฺตฺตินา

สฺเสวิตพฺพุทฺธสิลินา

นิพฺพานํ น หิ เตนฺ ทฺลลภฺนฺติ ฯ

วจฺจปาโล เถโร ฯ

[๒๐๙] ๒ ยถา กสิโร สฺสุ วทฺตฺติคฺโค

ทฺุณฺนิกฺขโส ๒ โหติ ปสาชชาโต

เอวํ อหํ ภริยายานิตาย

#๑ ม. เอกุทานิยจฺนฺนา ฯ ๒ ม. ย. ทฺุณฺนิกฺขโม ฯ

อนุมลฺล มํ ปพฺพชฺชิตฺมฺหิทานีติ ฯ

อาตุโม เถโร ฯ

[๒๑๐] ๓ ชินฺณญจ ทิสฺวา ทุกฺขิตฺตญจ พฺยาธิตํ

มตฺตญจ ทิสฺวา คตฺมายุสฺสงฺขยํ

ตโต อหํ นิกฺขมฺมิคฺชน ปพฺพชฺชํ

ปฺหาย กามานิ มโนรมานีติ ฯ

มาณโว เถโร ฯ

[๒๑๑] ๔ กามฉฺนุโท จ พฺยาปาโท ถินมิตฺทญจ ภิกฺขุโน

อุทฺทจฺจํ วิจิกฺจฺฉา จ สพฺพโสว น วิชฺชตีติ ฯ

สุยามโน เถโร ฯ

[๒๑๒] ๕ สาธุ สุวหิตานํ ๑ ทสฺสํ กงฺขา ฉิขฺชติ พุทฺธิ วัฑฺฒติ

พาลมฺปิ กโรนฺติ ปณฺหิตํ ตสฺมา สาธุ สติ สมากโมติ ฯ

สุสารถโ เถโร ฯ

[๒๑๓] ๖ อุปฺปนฺเตสุ นิปฺเต นิปฺปนฺเตสุ อุปฺปนฺเต

วเส อวสฺมานฺสุ รมฺมานฺสุ โน รเมติ ฯ

ปิยฺชโ เถโร ฯ

[๒๑๔] ๗ อิทํ ปุเร จิตฺตมจฺจาริ จาริกํ

เยนิจฺจกํ ยตฺถกามํ ยถาสุํ

ตทชฺชหํ นิกฺคหิสฺสามิ โยนิโส

หตฺถิ ปภินฺนํ วิย องฺกุสฺสคฺคาโหติ ฯ

หตฺถาโรหฺปฺตฺโต เถโร

#๑ ม. ย. สุวิหิตา ฯ

[๒๑๕] ๘ อนนทชาตีสสารี สนฺธาวิสุตฺติ อนินฺทพิตฺติ
ตสฺส เม ทุกฺขชาตสฺส ทุกฺขกฺขนฺโห ปฺรทฺธโตติ ๑ ฯ
 เมณฺฑลสิโร เถโร ฯ

[๒๑๖] ๙ สพุโป ราโค ปหิโน เม สพุโป โทโส สมฺภูโต
สพุโป เม วิคฺโต โมโห สตีฏฺโตสมฺมิ นินฺทพุโตติ ๑ ฯ
 รกฺขิตฺโต เถโร ฯ

[๒๑๗] ๑๐ ยํ มยา ปกตํ กมฺมํ อปฺปี วา ยถิ วา พหุ
สพฺพเมตํ ปฺริกฺขิณฺณํ นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ ฯ
 อุคฺโค เถโร ฯ
 อุทฺธานํ
วจฺลปาโล จ โย เถโร อาตุโม มาณโว อิติ
สุยามโน สฺสสารโท เถโร โย จ ปิยญฺชโห
อาโรหปฺตฺโต เมณฺฑลสิโร รกฺขิตฺโต อุคฺคสวฺหโยติ ฯ
 วคฺโค อฏฺฐโม ฯ

เถรคาถาย เอกนินฺทปาทสฺส นววมคฺโค

[๒๑๘] ๑ ยํ มยา ปกตํ ปาปํ ปุพฺเพ อณฺญาสุ ชาติสฺสุ
อิเชว ตํ เวทนิยํ วตฺถุ อณฺณํ น วิชฺชตีติ ฯ
 สมิตฺติคฺคฺโต เถโร ฯ

#๑ ม. ย. อปรทฺธโห ฯ

- [๒๑๕] ๒ เยน เยน สุภิกฺขานี สิวานี อภยานี จ
 เตน ปุตุตฺถก กจฺจสุตฺถุ มา โสกา ปหโต ภวาทิ ฯ
 กสฺสโป เถโร ฯ
- [๒๒๐] ๓ สีหปฺปมตฺโต วิหโร รตฺตินฺนทิวมตฺตนิทฺโต
 ภาเวหิ กุสฺลํ ฐมฺมํ ชห สีนฺม สฺมฺมสฺสยฺนฺตฺติ ฯ
 สีโห เถโร ฯ
- [๒๒๑] ๔ สพฺพพรตฺตีสฺส ปิตฺวาน ทิวา สงฺกณฺนิเก รโต
 กฺุทาสฺส นาม ทุมฺเมโธ ทฺุทฺทสฺสยฺนฺตฺติ กิริสฺสตีติ ฯ
 นีโต เถโร ฯ
- [๒๒๒] ๕ จิตฺตนิมิตฺตสฺส โกวิทฺโห ปวิเวกรสฺส วิชานีย
 ณายํ นิปกิ ปตฺติสฺสโต อธิจฺเจยฺย สฺสขํ นีรามิสฺนฺตฺติ ฯ
 สุนาโค เถโร ฯ
- [๒๒๓] ๖ อิตฺโต พหิทฺฐา ปุณฺณอณฺณวาทินิ
 มกฺุโค น นิพฺพานคโม ยถา อัย
 อิตฺตฺสฺส สขฺมํ ภควานฺุสสาสติ
 สฺสถา สยํ ปาณิตฺเตว ทสฺสยฺนฺตฺติ ฯ
 นาคีโต เถโร ฯ
- [๒๒๔] ๗ ขนฺธา ทิฏฺฐา ยถาญฺตํ ภวา สพฺเพ ปทาธิตา
 วิกฺขิณฺเณ ชาตีสฺสาโร นตฺถิทานิ ปุณฺนพฺภโวติ ฯ
 ปวิฏฺฐโ จ ๑ เถโร ฯ
- #๑ ไป. สวิฏฺฐโ จ ฯ

[๒๒๕] ๘ อสภุชชี วัต อตฺตานัน อุตฺธาตุ อุตฺทา ถลัน
วฺยุมฺหาโน มโหโฆว ๑ สจฺจจานี ปฏฺวิชฺฌหนฺติ
อชฺชุนฺ เถโร ฯ

[๒๒๖] ๙ อุตฺตคิณฺณา ปงฺกา ปลิปา ปาตาตา ปรีวชฺชิตา
มุตฺโต โอฆา จ คนฺธา จ สพฺเพ มานา วิสฺสฺหตาติ ฯ
เทวสโก เถโร ฯ

[๒๒๗] ๑๐ ปญฺจกฺขนฺธา ปรีณฺวาตา ติณฺฺจฺนฺติ ฉินฺนฺมฺลกา
วิกฺขิโณ ชาตีสฺสโร นตฺถิทานี ปฺนพฺกโวติ ฯ
สามิตฺตฺโต เถโร ฯ

อุทฺธานัน
เถโร สมิตฺตฺตฺโต จ กสฺสโป สีหสฺวโฮ
นีโต สฺนาโค นาคิโต ปรีณฺโง อชฺชุนฺ อิติ
เทวสโก จ โย เถโร สามิตฺตฺโต มหพฺพลฺโลติ ฯ
วคฺโค นวโม ฯ

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส ทสมวคฺโค

[๒๒๘] ๑ น ตถามตฺติ สตรสฺ สฺฐนฺนํ ยมฺยชฺช ปรีณฺฺจฺตฺติ
อปริมิตทสฺสิณา โคตเมน พุทฺเธน เทสิโต ฐมฺโมติ ฯ
ปรีปฺุณฺณโก เถโร ฯ

#๑ ม. ยฺ. มโหฆเว ฯ

[๒๒๕] ๒ ยสฺสาสวา ปริกฺขีณา อาหารเ จ อนิสฺสโร
 สุณฺณโต อนิมิตฺโต จ วิโมกฺโข ยสฺส โคจโร
 อากาเสว สกฺขนฺตานํ ปทนต์สฺส ทุรฺนวยนฺติ ฯ
 วิชโย เถโร ฯ

[๒๓๐] ๓ ทุกฺขา กามา เอรก น สุขา กามา เอรก
 โย กามे กามยติ ทุกฺโข โส กามยติ เอรก
 โย กามे น กามยติ ทุกฺโข โส น กามยติ เอรกาทิ ฯ
 เอรโก เถโร ฯ

[๒๓๑] ๔ นโม หิ ตสฺส ภควโต สกุยฺปุตฺตสฺส สิริมโต
 เตนํยํ อคฺคปุตฺเตน ๑ อคฺคธมฺโม สุตฺเทสิโตติ ฯ
 เมตฺตชฺชิ เถโร ฯ

[๒๓๒] ๕ อนโรหํ หตฺเตนฺโตสฺมิ กนฺตารทฺธาน ปกฺขนฺโต ๒
 สยมาโนปี คมิสฺสํ ๓ น สหาเยน ปาเปนาติ ฯ
 จกฺขุปาโล เถโร ฯ

[๒๓๓] ๖ เอกํ ปุํฝํ จชิตฺวาน อสิตีวสฺสโกฏฺเฏโย ๔
 สกุเสสุ ปรีจาเรตฺวา เสสเกนมฺหิ นิพฺพุโตติ ฯ
 ขณฺทสมฺโน เถโร ฯ

[๒๓๔] ๗ หิตฺวา สตปถํ กัม โสวณฺณํ สตราชิกํ
 อคฺคหิ มตฺติกาปตฺตํ อิทํ ทุตฺติยาภิเสจฺจนฺติ ฯ
 ติสฺโส เถโร ฯ

#๑ ม. ย. อคฺคปุตฺเตน ฯ ๒ ส. ย. ปกฺขนฺโน ฯ ม. ปกฺขนฺโท ฯ

#๓ ม. ย. คจฺฉิสฺสํ ฯ ๔ ส. ย. อสิตี วสฺสโกฏฺเฏโย ฯ

[๒๓๕] ๘ รุปํ ทิสฺวา สติ มุจฺจา ปิยนิมิตฺตํ มนสิกโรโต
สารถฺตจิตฺโต เวเทติ ตณฺจ อชฺโฆส ติฏฺฐติ
ตสฺส วฑฺฒนฺติ อาสวา ภวฺมุโลปคามิโนติ ฯ
อกฺโข เถโร ฯ

[๒๓๖] ๙ สทฺทํ สุตฺวา สติ มุจฺจา ปิยนิมิตฺตํ มนสิกโรโต
สารถฺตจิตฺโต เวเทติ ตณฺจ อชฺโฆส ติฏฺฐติ
ตสฺส วฑฺฒนฺติ อาสวา สํสาร์ อูปคามิโนติ ฯ
อุตฺตโย เถโร ฯ

[๒๓๗] ๑๐ สมฺมปฺปชานสมฺปนฺโน สติปฏฺจानโกจโร
วิมุตฺตีกุสุมสณฺจนฺโน ปรีนิจฺจายิสฺสตุยนาสโวติ ๑ ฯ
เทวสโก เถโร ฯ
อุทฺทานํ
ปรีปฺปณฺณโก จ วิชโย เอรโก เมตฺตชี มฺนิ
จกฺขุปาโล ขณฺทสมฺโน ติสฺโส อกฺโข จ ๒
อุตฺตโย มหาปญฺโณ เถโร เทวสโกปิ จาติ ฯ
วคฺโค ทสโม ฯ

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส เอกาทสมวคฺโค
[๒๓๘] ๑ หิตฺวา กิหิตฺวํ ๓ อนโวสิตฺตโต
มุขนฺจกลี โอทริโก กุสฺสโต

#๑ ม. ย. ปรีนิจฺจายิสฺสตุยนาสโวติ ฯ ๒ ม. ติสฺโส จ อกฺโข ตถา ฯ ๓ ม. กิหิตฺตํ ฯ

มหาวราโหว นีวาปฺปญฺโโจ

ปฺนปฺปฺนํ กพฺภมฺเปติ มนฺโหติ ฯ

เพตญฺจกานี ๑ เถโร ฯ

[๒๓๙] ๒ มาเนน วญฺจิตาเส สงฺขาราเส สุกฺกิลิสฺสमानาเส

ลาภาลาภเนน มถิตา สมารี นาริศจฺจนฺตึติ ฯ

เสตฺตฺจฺโณ เถโร ฯ

[๒๔๐] ๓ นาคํ เอเตน อตฺถิโก สฺขิตฺโต ฐมฺมรเสน ตปฺปีโต

ปีตฺวาน รสฺสกมฺมุตตมํ น จ กาทามิ รเสน ๒ สนนฺตฺวาติ ฯ

พนฺธุโร เถโร ฯ

[๒๔๑] ๔ ลฺหฺโก วต เม กายิ สฺมุญฺโจ จ ปีตฺติสฺเสน วิปฺปฺเลน

ตฺถมิมฺว เอริตํ มาตุเตน ปีตฺวาติว เม กายิติ ฯ

จิตฺโต เถโร ฯ

[๒๔๒] ๕ อุกฺกณฺจิตฺตปิ น วเส รมมาโนปิ ปกฺกเม

น เตวฺวานตฺถสฺหิตํ วเส วาสํ วิจฺกฺขณฺตึติ ฯ

มถิตวฺมฺโภ เถโร ฯ

[๒๔๓] ๖ สตฺถิงฺกสฺส อตฺถสฺส สตฺถกฺกฺขณฺธารีโน

เอกฺกฺกทสฺสี ทุมฺเมโธ สตฺทสฺสี จ ปณฺฑิตฺตึติ ฯ

สุเหมนฺตฺโต เถโร ฯ

[๒๔๔] ๗ ปฺพพฺชี ตฺถยิตฺวาน อการสฺมา อนคาริยํ

#๑ ม. ยฺ. เพตญฺจกานีโก ฯ ๒ ม. ยฺ. วิเสน ฯ

ติสฺโส วิชฺชา อณุปฺปตฺตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

ธมฺมสํวโร ๑ เถโร ฯ

[๒๔๕] ๘ ส วิถํวสฺสติโก ปพฺพชฺชี่ อนุคาริยฺ

ติสฺโส วิชฺชา อณุปฺปตฺตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

ธมฺมสญฺปิตุเถโร ๒ ฯ

[๒๔๖] ๙ น นฺุณายํ ปรมหิตานุกมฺปิโน

รโหคโต อนุวิคเณติ สาสนํ

ตถา หยํ วิหริติ ปากตฺตินุทฺริโย

มีลึ ยถา ตรุณชาติกา วเนติ ฯ

สงฺฆมฺรกฺขิตฺโต เถโร ฯ

[๒๔๗] ๑๐ นกา นกฺกฺเกสฺสุ สุตฺตวิรุพฺพา

อุทฺทกฺกเมฆเณ นเวน สิตฺตฺตา

วิเวกกามสฺส อรณฺยลสฺสญฺฉิโน

ชเนติ ภิชฺชโย อุตฺถสฺส กฺลฺยตฺนฺติ ฯ

อุสฺสโก เถโร ฯ

อุทฺททานํ

เพลฺลญฺจกานิ ๓ เสตฺตฺจฺจโม พนฺธุโร ชิตโก อิติ

มลิตวามฺโก สฺสุเหมนฺุโต ธมฺมสํวโร ๔ ธมฺมสญฺปิตา

#๑ ม. ย. ธมฺมสํวโร ฯ ๒ ธมฺมสวปิตุเถโรติปิ ฯ ๓ ม. เพลฺลญฺจกานิโก ฯ ๔ ม. ย.

#ธมฺมสํวโร ธมฺมสวปิตา ฯ

สงฺฆรกฺขิตฺตเถโร จ อุตฺโท จ มหามุนีติ ฯ

วคฺโค เอกาทสโม ฯ

เถรคาถาย เอกนิปาตสฺส ทฺวาทสมวคฺโค

[๒๔๘] ๑ ทฺุปรุพฺพชฺช เว ทฺุรชิวาสา เคหา

ชฺมโม คมฺภีโร ทฺุรชิกมา โภคา

กิจฺจนา วุตฺติ โน อิตฺริตเรเนว

ยฺตุตฺถํ จินฺเตตฺถํ สตตมณิจฺจตฺถนฺติ ฯ

เชนฺนุโต เถโร ฯ

[๒๔๙] ๒ เถวิชฺชโชนํ มหาวายี เจโตสมถโกวิทฺโ

สทตฺถโธ เม อนฺุปรุตฺถโธ กตฺถํ พุทฺทสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

วจฺจ โคตฺถโธ เถโร ฯ

[๒๕๐] ๓ อจฺจโณทิกกา ปุณฺณสิลา โคนงฺกุลมิกายฺตุตา

อมฺุพฺพเสวาลสญฺจนฺนา เต เสลา รมยฺนฺติ มนฺติ ฯ

วนวจฺจโณ เถโร ฯ

[๒๕๑] ๔ กายทฺุฏฺฐจฺจุลฺลกรฺุโน หิยฺยมานมฺุหิ ชีวิตฺเต

สฺริรสุขกิทฺุทฺทสฺส กุโต สมณฺสาธฺุตาติ ฯ

อชฺมิตฺถโธ เถโร ฯ

[๒๕๒] ๕ เอสาวหิยฺยเส ปฺพพเตน พหุทฺุฏฺฐสฺสทฺุริเกน ๑

#๑ ม. ย. พหุทฺุฏฺฐสฺสทฺุริเกน ฯ

เนสาทเคน คีรีนา ยสฺสสินา ปริจฺจนนาติ ฯ

มหานาโม เถโร ฯ

[๒๕๓] ๖ ฉ ผสฺสสายตเน หิตฺวา กุตฺตทฺวารो สฺสํวฺโต

อหมฺมถํ วเมตฺวาน ๑ ปฺตฺโต เม อาสวกฺขโยติ ฯ

ปาราสริโย ๒ เถโร ฯ

[๒๕๔] ๗ สุวฺลิตฺโต สุวสฺโน สพฺพพากรณฺภูสิโต

ติสฺโส วิชฺชา อชฺฌคมี กตฺถ พุทฺธสฺส ตาสนนฺติ ฯ

ยโส เถโร ฯ

[๒๕๕] ๘ อภิสตฺโต ๓ นิปฺตฺติ วโย

รูปํ อณฺณมिव ตเถว สนฺตํ

ตสฺเสว สโต อวิปฺปวสโต

อณฺณสฺเสว สรามิ อตฺตानนฺติ ฯ

กิมฺพิโล เถโร ฯ

[๒๕๖] ๙ รุกฺขมฺมูลกหนํ ปสฺสกฺขิย ๔

นิพฺพานํ ททยสฺมี โอปิย ๕

ฌาย โคตม มา จ ปมาโท

กิณฺเต พิพฺพิพิกา กริสฺสตีติ ฯ

วชฺชิปฺตฺโต เถโร ฯ

[๒๕๗] ๑๐ ปณฺจกฺขนฺธา ปริณฺญาตา ติฏฺฐนฺติ จินฺนมฺมูลกา

#๑ ม. ย. วมิตฺวาน ฯ ๒ โป. ปาราสริโย ฯ ม. ปาราสริโย ฯ ๓ โป. ม. อภิสตฺโต ฯ

#๔ โป. ม. ย. ปสฺสกฺขิย ฯ ๕ ย. โอสิย ฯ

ทุกขกฺโข อนุปฺตโต ปตฺโต เม อาสวกฺโขติ ฯ

อิสิตฺโต เถโร ฯ

อุทฺทานํ

เชนฺโต จ วจฺจโคตฺโต จ วจฺโฆ จ นาคสฺวหโย ๑

อธฺมุตฺโต มหานาโม ปาราปริโย ยโสปี จ

กิมฺพิโล วชฺชิปฺตโต จ อิสิตฺโต มหายโสติ ฯ

ทฺวาทสโม วคฺโค ฯ

ตตฺรฺทฺทานํ ภาวติ ฯ

วีสุตฺตรสฺสํ เถรา กตฺกิจฺจา อนาสวา

เอกฺเกว นิปาตมฺหิ สฺสงฺคีตา มหฺลสิกฺติ ฯ

เอกฺนิปาโต นิฏฺจฺติโต

ทุกฺนิปาโต

เถรคาถาย ทุกฺนิปาตสฺส ปรมวคฺโค

[๒๕๘] ๑ นตฺถิ โกจิ ภโว นิจฺโจ สฺงฺขารา วาปี สสฺสตา

อุปฺปชฺชนตฺติ จ เต ขนฺธา จวนตฺติ อปราปรี ฯ

เอตฺมาทึนฺว ฌตฺวา ภเวนมฺหิ อนตฺถิโก

นิสฺสํโณ สพฺพกาเมหิ ปตฺโต เม อาสวกฺโขติ ฯ

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อุตฺตโร เถโร คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

#๑ ย. วนปฺวหโย ฯ ม. วนสฺวหโย ฯ

[๒๕๕] ๒ นยิทฺ ๒ อนเยน ชีวิตฺ นานาโร หทยสฺส สนฺติโก
อาหารภูจฺติโก สมฺมสฺสโย อิติ ทิสฺวาน จรามิ เอสนํ ๑
ปงฺโกติ หิ นํ อเวทฺยํ ๑ ยายํ วนฺทนปฺชนา กุเลสุ
สุขมฺ สลฺลํ ทฺรพฺพหํ สกฺกาโร กามฺปฺริเสน ทฺชชฺโหติ ๑
อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา ปิณฺโฑทลภาเรทฺวา โช เถโร คาคาโย อภาสิตฺถาติ ๑

[๒๖๐] ๓ มกฺกโก ปณฺจทฺวารายํ กุฎฺฐิกายํ ปสฺกฺขิย ๒
ทฺวารเณ อนฺุปริเยติ ฅมฺภูณฺยนฺโต มุหํ มุหํ ๑
ติฏฺฐ มกฺกภู มา ชาวิ น หิ เต ตํ ยถา ปฺเร
นิกฺคหิโตสิ ปณฺณาย เณว ๓ ทฺริ คมฺิสฺสตีติ ๑
วลฺลฺโย เถโร ๑

[๒๖๑] ๔ ตินฺณํ เม ตาลปฺตฺตานํ กงฺกาคีเร กุฎฺฐิ กตา
นฺวสิตฺโตว เม ปฺตฺโต ปัสฺสกุณฺณจ จิวริ ๑
ทฺวินฺนํ อนฺุตรวสฺसानํ เอกวาจา เม ภาสิตา
ตติเย อนฺุตรวสฺสมฺหิ ตโมกฺขนฺุชฺ โปทาลิโตติ ๑
กงฺกาคีริโย เถโร ๑

[๒๖๒] ๕ อปิ เจ โหติ เตวิชฺโช มจฺจุหายิ อนาสโว
อปฺปณฺญาโตติ นํ พาลา อวชานนฺติ อชานกา ๔ ๑
โย จ โข อนฺุณปานสฺส ลากิ โหติชฺช ปุคฺคโล
ปาปชฺมโมปิ เจ โหติ โส เนสิ โหติ สกฺกโตติ ๑
อชิโน เถโร ๑

#๑ ม. ปเวทฺยํ ๑ ๒ โป. ม. ย. ปสฺกฺขิย ๑ ๓ ย. เนโต ๑ ๔ ม. ย. อชานตา ๑

[๒๖๓] ๖ ยทาหิ ฐมมสฺสโสสี ภาสมานสฺส สตฺถุโน

น กงฺขมภิกขานามิ สพฺพญฺญ อปฺราจิตฺเต

สตฺถวาเห มหาวิเร สารถินํ วรุตฺตเม

มคฺเค ปฏฺฐิตาย วา กงฺขา มยฺหิ น วิชฺชตีติ ฯ

เมพฺชินฺ เถโร ฯ

[๒๖๔] ๗ ยถา อการิํ ทฺวจฺจนฺนํ วุฏฺฐิ สมตฺติวิชฺฌติ

เอวํ อภาวิทํ จิตฺตํ ราโค สมตฺติวิชฺฌติ ฯ

ยถา อการิํ สฺวจฺจนฺนํ วุฏฺฐิ น สมตฺติวิชฺฌติ ฯ

เอวํ สฺภาวิทํ จิตฺตํ ราโค น สมตฺติวิชฺฌตีติ ฯ

ราโช เถโร ฯ

[๒๖๕] ๘ ชินฺนา หิ มยฺหิ ชาติ วุสิตํ ชินฺนสาสนํ

ปทีนฺ ชาลสงฺขาโต ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ

ยสฺสสตฺถาย ปพฺพชิตฺโต อการสฺมา อนการิยํ

โส เม อตฺถโถ อนุปฺปตฺโต สพฺพสํโยชนกฺขโยติ ฯ

สุรฺาโช เถโร ฯ

[๒๖๖] ๙ สฺขํ สฺปนฺนติ มฺนโย เย อิตฺถิสฺส น พชฺฌเร

สทา เว รกฺขิตพฺพาสฺส ยาสุ สจฺจํ สฺทฺถุสฺสภิํ ฯ

วธฺ จริมฺห เต กาม อนุณฺนาทานิ เต มยฺ

คจฺฉามทานิ นิพฺพานํ ยตฺถ คนฺตฺวาน โสจตีติ ฯ

โคตโม เถโร ฯ

[๒๖๗] ๑๐ ปุพฺเพ หนฺติ อุตฺตานิ ปจฺจนา หนฺติ โส ปเร

สุหฺมํ หนฺติ อุตฺตานิ วิตฺเสเนว ปกฺขิมา ฯ

น พุราหฺมโณ พหิวนฺโณ อนุโตวณฺโณ หิ พุราหฺมโณ

ยสฺมี ปาปานิ กมฺมานิ ส เว กโณหฺ สุชฺมปฺตฺติ ฯ

วสโภ เถโร ฯ

อุทฺธานํ

อุตฺตโร เจว ปิณฺโฑโล วลฺลโย ตีริโย อิติ

อชิโน จ เมพฺชิโน ราโช สุราโช โคตโมปิ จ

วสเณน อิม โหนฺติ ทส เถรา มหิทฺธิกาติ ฯ

วคฺโค ปจฺโม ฯ

เถรคาถาย ทฺกนฺิปาตสฺส ทฺติยวคฺโค

[๒๖๘] ๑ สฺสฺสฺสา สฺตวทฺธนฺิ สฺตํ ปญฺญา ย วทฺธนฺิ

ปญฺญา ย อตฺถิ ชานาติ ฌาโต อตฺถโธ สุขาวโห ฯ

เสเวถ ปนฺตานิ เสนาสนานิ

จเรยฺย สํโยชนวิปฺปโมกฺขิ

สเจ รตฺตี นาธิกจฺเจยฺย ตตฺถ

สงฺฆเ วเส รกฺขิตฺตโต สตีมาติ ฯ

มหาจฺจนฺโท เถโร ฯ

[๒๖๙] ๒ เย [๑] โข เต เวฆฺมิสฺเสน ๒ นานตฺเถน จ กมฺมฺนา

มนฺุสฺเส อุปรฺนฺชนฺติ ผรุสฺสปกฺกมา ชนา

#๑ กตฺถจิ จสทฺโท ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. เวฆฺมิสฺเสน ฯ

เตปี ตเถว กิรณฺติ น หิ กมฺมํ ปนสฺสตี ฯ
ยํ กโรติ นโร กมฺมํ กลฺยาณํ ยถิ ปาปกํ
ตสฺส ตสฺเสว ทายาโท ยํ ยํ กมฺมํ ปกฺกพฺพตีติ ฯ
โศติทาโส เถโร ฯ

[๒๗๐] ๓ อจฺจยณฺติ อโหฺรตฺตา จีวิตํ อุปรุชฺชติ
อายุ จียติ มจฺจานํ กุณฺนทีนํว โอทกํ ฯ
อด ปาปานิ กมฺมานิ กริ พาลो น พุชฺชติ
ปจฺจาสฺส กฺกุกํ โหติ วิปาโก หิสฺส ปาปโกติ ฯ
หฺเรณฺณกานิ เถโร ฯ

[๒๗๑] ๔ ปริตฺตํ ทารุมารุหฺ ยถา สีเท มหฺณฺณเว
เอวํ กุสีตมาคมฺม สาธุจิวีปี สีทติ ฯ
ตสฺมา ตํ ปริวชฺเชยฺย กุสีตํ หีนวิริยํ
วิวิตฺเตหิ อริเยหิ ปหิตตฺเตหิ ฉายีหิ
นิจฺจํ อารทฺธวิริเยหิ ปณฺจทีเตหิ สหาวเสตี ฯ
โสสมมิตฺโต เถโร ฯ

[๒๗๒] ๕ ชโน ชนฺสฺมี สมฺพนฺโธ ชนเมวสฺสีโต ชโน
ชโน ชเนน หฺเจยติ หฺเจติ จ ชโน ชนํ ฯ
โก หิ ตสฺส ชเนนตฺโต ชเนน ชนิตฺเตน วา
ชนํ โอหาย คจฺเจยฺย ๑ หฺเจยิตฺวา พหุํ ชนฺนฺติ ฯ
สพฺพมิตฺโต เถโร ฯ

#๑ ม. ยู. กจฺจนฺ-ตี ฯ

[๒๓๓] ๖ กาฬี อิตถิ พุรหตี ชงฺกรูปา

สตฺถิณฺจ เกตฺวา อปรณฺจ สตฺถิ

พาหณฺจ เกตฺวา อปรณฺจ พาหุ ๑

สีสณฺจ เกตฺวา ทธิตถาลกัว

เอสา นิสินฺนา อภิสนฺทหิตฺวา ๒ ๗ต

โย เว อวิทฺวา อุปธี กโรติ

ปฺนปฺนํ ทุกฺขมฺเปติ มนฺโท

ตสฺมา ปชานํ อุปธี น กยิรา

มาหํ ปฺนํ ภินฺนสิโร สยิสฺสนฺติ ๗

มหากาโล เถโร ๗

[๒๓๔] ๗ พหุ สฺปตฺเต ลภติ มุณฺโฆ สงฺฆาฏิปารุโต

ลาภิ อนฺนสฺส ปานสฺส วตฺถสฺส สยณสฺส จ ๗

เอตมาทินํ ฌตฺวา สกฺกาเรสุ มหพฺภยํ

อปฺปลาโก อนวสฺสุโต สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเชติ ๗

ติสฺโส เถโร ๗

[๒๓๕] ๘ ปาจิณฺวสทายมฺหิ สกฺยปฺตฺตา สหายกา

ปหายนปฺปกเ โภเค อุณฺณาปตฺตาคเต รตา

อารทฺธวิริยา ปหิตตฺตา นิจฺจํ ทพฺหปรกฺกมา

รมนฺติ ชมฺมรตฺติยา หิตฺวาน โลกียํ รตฺตินฺติ ๗

กิมฺพิโล เถโร ๗

#๑ ม. พาหุ ๗ ๒ ย. อภิสทฺทหิตฺวา ๗

[๒๓๖] ๕ โยนิโสมนสีการา มณฺหํ อนุยฺยชิตฺติ
อุทฺธโต จปฺโล จาสี กามราเคน อญฺญิตฺโต ฯ
อุบายกุสเลนาคํ พุทฺธนาทิจฺจนฺธนา
โยนิโส ปฏิปชฺชิตฺวา ภเว จิตฺตํ อุทฺทพฺพหิन्दิตฺติ ฯ
นนฺโท เถโร ฯ

[๒๓๗] ๑๐ ปเร จ นํ ปถิสฺสนฺติ อตฺตฺตา เจ อสฺมาหิตฺโต
โมฆํ ปเร ปถิสฺสนฺติ อตฺตฺตา หิ อสฺมาหิตฺโต ฯ
ปเร จ นํ กรหฺนฺติ อตฺตฺตา เจ สฺสฺมาหิตฺโต
โมฆํ ปเร กรหฺนฺติ อตฺตฺตา หิ สฺสฺมาหิตฺติตฺติ ฯ
สิริมา เถโร ฯ

อุทฺททานํ
จุนฺโท จ ชฺชิตฺทาโส จ เถโร เหรณฺณกานิ โย ๑
โสम्मิตฺโต สพฺพมิตฺโต กาลิ ติสฺโส จ กิมฺพิโล
นนฺโท จ สิริมา เจว ทส เถรา มหิทฺธิกาติ ฯ
วคฺโค ทฺติโย ฯ

เถรคาถาย ทฺกนฺิปาตสฺส ตติยวคฺโค

[๒๓๘] ๑ ขนฺธา มยา ปริณฺญาตา ตณฺหา เม สฺสฺสมฺหตา
ภาวิตา มม โปชฺฌงฺกา ปตฺโต เม อาสวคฺขโย ฯ

#๑ ม. จ ฯ

โสหํ ขนฺธฺเช ปริณฺณาย อพฺภหิตฺวาน ๑ ชาลีนี
ภาวยิตฺวาน โปชฺฌนฺเก นิพฺพายิสฺสึ อนาสโวติ ฯ
อุตฺตโร เถโร ฯ

[๒๓๕] ๒ ปนาโท นาม โส ราชาย สุตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ติริยํ โสพสฺสฺเพโร ๓ อุจฺจมาหุ ๔ สหสฺสธา ฯ
สหสฺสกณฺโฑ สตฺเถนฺทฺ ๕ ธฺชาลฺ หริตฺตามโย
อนจฺจุตฺตฺถ คณฺธพฺพา จสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ภทฺทชฺชฺ เถโร ฯ

[๒๓๖] ๓ สติมา ปณฺณวา ภิกฺขุ อารทฺธพฺลวีริโย
ปณฺจ กปฺปสฺตนาหํ เอกฺรตฺตี อนฺนฺสฺสฺรี ฯ
จตฺตาโร สติปฺญฺจานเณ สตฺตฺ อญฺจ จ ภาวยํ
ปณฺจ กปฺปสฺตนาหํ เอกฺรตฺตี อนฺนฺสฺสฺรินฺนฺติ ฯ
โสภิตฺโต เถโร ฯ

[๒๓๗] ๔ ยํ กิจฺจํ ทพฺหวิริเยน ยํ กิจฺจํ โพรหมฺมิจฺจตา
กริสฺสึ นาวรชฺฉมิสฺสึ ปสฺส วิริยํ ปฺรกฺกมํ ฯ
ตฺวณฺจ เม มคฺคกฺกฺขาหิ อณฺชสฺสึ อมฺโตคฺชํ
อหํ โมนฺเนน โมนิสฺสึ กงฺคาโสโตว สาคฺรณฺนฺติ ฯ
วลฺลฺลฺโย เถโร ฯ

[๒๓๘] ๕ เกเส เม โอลิฉิสฺสฺสนฺติ กปฺปโก อุปสฺงกมิ

#๑ ม. ย. อพฺภหิตฺวาน ฯ ๒ โป. สฺวณฺณมโย ฯ ม. ย. สฺวณฺณโก ฯ ๓ สี่.

#ย. โสพสฺสฺเพโร ฯ ๔ โป. ม. ย. อุจฺจมาหุ ฯ ๕ ย. สหสฺสกณฺฑฺ สตฺเถนฺทฺ ฯ

ตโต อาทาสมาทาย สรีริ ปจฺจเวกฺขิสฺสึ ฯ
ตฺถุโณ กายโ อทิสฺสิตฺถ อนุชการเ ๑ ตโม พุยคา ๒
สพฺเพ โจพา สมฺภูจินฺนา นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ ฯ
วิตฺโสโก เถโร ฯ

[๒๘๓] ๖ ปญฺจ นีวรเณ หิตฺวา โยคฺกเขมสฺส ปตฺติยา
ธมฺมาทาสึ คเหตุวาน ฌาณทสฺสนมตฺตโน
ปจฺจเวกฺขี อิมิ กายิ สพฺพิ สนฺตรพาหิริ
อชฺชตฺตลฺลจ พหิทฺธา จ ตฺถุโณ กายโ อทิสฺสเถติ ฯ
ปฺณณมาโส เถโร ฯ

[๒๘๔] ๗ ยถาปี ภทฺโท อาชฺณฺโณ ขลิตฺวา ปตฺติภูจฺติ
ภิกฺโข ลทฺธาน สํเวคิ อทีโน วหเต ชฺฐิ
เอวํ ทสฺสนสมฺปนฺนํ สมฺมาสมฺพุทฺธสวากึ
อาชานิชฺชิ มํ ชาเรถ ปุตฺตํ พุทฺธสฺส โอรสฺนฺติ ฯ
นนฺทโก เถโร ฯ

[๒๘๕] ๘ เอहि นนฺทก คจฺฉาม อุปชฺฌายสฺส สนฺติกิ
สีหนาทํ นทิสฺสาม พุทฺธเสฏฺฐสฺส สมฺมุขา ฯ
ยาย โน อนุกมฺปาย อเมห ปพฺพาชชิ มฺนิ
โส โน อตฺถโธ อนุปฺปตฺโต สพฺพลํ โยชนกฺขโยติ ฯ
ภารโต ๓ เถโร ฯ

#๑ ม. อนุชการเ ๑ ๒ โป. พุยโค ๑ ๓ ม. ย. ภรโต ๑

[๒๘๖] ๕ นทนต์ เอิ สปปลณฺวา สีหาว คิริคพฺภเร

ธีรา ๑ วิชิตสงฺคามา เขตฺวา มาริ สวาหนิ ๒ ๑

สตถา จ ปริจฺฉินฺโน เม ชฺมโม สงฺโฆ จ ปุชิต

อหฺลจ จิตฺโต ๓ สฺมโน ปุตุตฺติ ทิสฺวา อนาสวนฺติ ๑

ภารทฺวาโซ เถโร ๑

[๒๘๗] ๑๐ อุปาสิตา สปฺปริสา สฺวตา ชฺมมา อภินฺหาโส

สฺววาน ปฺภิปชฺชิสฺสํ อชฺชสิ อมโตคฺคิ ๑

ภวราคหตฺสฺส เม สโต ภวราโค ปฺน เม น วิชฺชติ

น จาหุ น จ เม ภวิสฺสติ น จ เม เอตฺรหิปี ๔ วิชฺชตีติ ๑

กณฺหทินฺโน เถโร ๑

อุทฺทานิ

อุตฺตโร ภทฺทชิ เถโร โสภิต วลฺลियो อิติ

วิตฺโสโก จ โส เถโร ปุณฺณมาโส จ นนฺทโก

ภารโต ๕ ภารทฺวาโซ จ กณฺหทินฺโน มหามฺนินฺติ ๑

วคฺโค ตติโย ๑

เถรคาถาย ทฺกนิปาตสฺส จตฺตถวคฺโค

[๒๘๘] ๑ ยโต อหิ ปพฺพชิตฺวา ๖ สฺมมาสมฺพุทฺธสาสเน

วิมฺจุจมาโน อุคฺคจฺฐิ กามชาตุํ อุปฺจจฺจํ ๑

#๑ ม. ย. วีรา ๑ ๒ ม. สวาหนิ ๑ ๓ ม. ย. วิตฺโต ๑ ๔ ม. ปิสฺสทโท นตฺถิ ๑

#๕ ม. ย. ภโร ๑ ๖ ม. ย. ปพฺพชิตฺโต ๑

พฺรหฺมโน เปกฺขมานสฺส ตโต จิตฺตํ วิมฺจฺจि เม
อภฺปฺปา เม วิมฺตฺตีติ สพฺพสํโยชนกฺขยาติ ฯ
มิกฺคีโร เถโร ฯ

[๒๘๕] ๒ อนิจฺจานิ คหกานิ ตตฺถ ตตฺถ ปฺนปฺปฺนํ
คหการํ คเวสนฺโต ทุกฺขา ชาติ ปฺนปฺปฺนํ ฯ
คหการก ทิฏฺฐโจสิ ปฺน เคนํ น กาสฺสิ
สพฺพา เต ผาสฺสกา ภคฺคา ๑ ญฺณิรา จ ปทาลิตา
วิมฺริยาทิกตํ จิตฺตํ อีเชว วิธมฺิสฺสตีติ ฯ
สิวโก เถโร ฯ

[๒๕๐] ๓ อรหํ สฺสโต โลเก วาเตหาพาธิตฺ มฺนุ
สเจ อฺโณหทกํ อตฺถิ มฺนุโน เทหิ พฺรหฺมณฺ ฯ
ปฺจฺจิตฺ ปฺชเนยฺยานํ สกฺกเรยฺยาน สกฺกโต
อปฺจิตฺ อปฺจิเนยฺยานํ ๑ ตสฺส อิจฺฉามิ หาทเวติ ฯ
อุปฺวาโณ เถโร ฯ

[๒๕๑] ๔ ทิฏฺฐา มยา ฆมฺมธฺรา อุปาสกา
กามา อนิจฺจา อิติ ภาสฺมานา
สา รตฺตรตฺตา มณฺนิญฺจทเลสุ
ปฺตฺเตสุ ทาเรสุ จ เต อเปกฺขา ฯ
อทฺธาน ชานนฺติ ยโต ๒ จ ฆมฺมิ

#๑ ม. ปเจยฺยานํ ฯ ๒ ย. ยถาว ฆมฺมิ ฯ

กามา อนิจฺจา อิติ จาปี อาหุ
รากลฺย เตสํ น พลตฺถิ เณตฺถุ
ตสฺมา สิตา ปุตฺตทาร์ ฌณฺจาทิ ฯ
อิสฺสิทฺธิโน เถโร ฯ

[๒๕๒] ๕ เทโว จ วสุตฺติ เทโว จ กพฺคพายติ
เอกโก จาหํ เภรเว พิเล วิหฺรามิ
ตสฺส มยฺหํ เอกกสฺส เภรเว พิเล วิหฺรโต
นตฺถิ ภยํ วา นมฺภิตตฺตํ วา โลมฺหํโส วา ฯ
ฌมฺมตฺตา มเมสา ยสฺส เม เอกกสฺส เภรเว พิเล
วิหฺรโต นตฺถิ ภยํ วา นมฺภิตตฺตํ วา โลมฺหํโส วาติ ฯ
สมฺพุลกฺจจาโน เถโร ฯ

[๒๕๓] ๖ กสฺส เสฎฺฐปมฺมํ จิตฺตํ จิตฺตํ นานุปกมฺปติ
วิรตฺตํ รัชฺณีเยสุ กุปฺปนีเย น กุปฺปติ ฯ
ยสฺเสวํ ภาวิทํ จิตฺตํ กุโต ตํ ทุกฺขเมสฺสตีติ ฯ
มม เสฎฺฐปมฺมํ จิตฺตํ จิตฺตํ นานุปกมฺปติ
วิรตฺตํ รัชฺณีเยสุ กุปฺปนีเย น กุปฺปติ ฯ
มเมวํ ภาวิทํ จิตฺตํ กุโต มํ ทุกฺขเมสฺสตีติ ฯ
จิตฺตโก ๑ เถโร ฯ

[๒๕๔] ๗ น ตาว สุปฺปิตฺตุํ โหติ รตฺติ นกฺขตฺตมาลีนิ
ปฏฺิขกฺคิตฺตุเมเวสา รตฺติ โหติ วิชานตา ฯ

#๑ ม. นิตโก ฯ

หตฺถิกขนฺธาวปตฺติํ กุณฺชโร เจ อนุกฺกเม
สงฺคามเม เม มตฺตํ เสยฺโย ยถฺเจ ชีเว ปราชิตฺติ ๑
โสโณ โปฏฺฐิรยฺปุตฺโต ๑ เถโร ๑

[๒๕๕] ๘ ปญฺจ กามคฺเณ หิตฺวา ปิยฺรูเป มโนรม
สทฺธาย ฆฺรา นิกฺขมฺม ๒ ทฺกฺขสฺสนฺตกโร ภเว ๑
นาภินนฺทามิ มรณํ นาภินนฺทามิ ชีวิตํ
กาลญฺจ ปฏฺิกงฺขามิ สมฺปชาโน ปตฺิสฺสโตติ ๑
นิสฺสโร เถโร ๑

[๒๕๖] ๙ อมฺพปฺลวตฺสงฺกาสํ อํเส กตฺวาน จีวรํ
นิสฺสินฺโน หตฺถิกิชาຍํ คามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสี ๑
หตฺถิกขนฺธโต โอรุຍฺหํ สํเวกํ อลภี ตทา
โสหํ ทิตฺโต ตทา สนฺโต ปตฺโต เม อาสวฺกฺขโยติ ๑
อุสฺสโร เถโร ๑

[๒๕๗] ๑๐ อยมิตฺติ กปฺปโฏ กปฺปฏฺุโร
อจฺจนาย อจฺจํกราย ๓
อมตคฺคณฺฑิกายํ ฆมฺมกฏฺปตฺโต ๔
กฏฺปทํ ฌานานิ โอเจตฺตุ ๑
มา โข ตฺวํ กปฺปฏฺ ปจาเลสิ
มา ตํ ๕ อุปกณฺณมฺหิ ๖ ตาเพสฺสํ

#๑ โป. คิริปฺตฺโต ๑ ๒ ย. สทฺธาย อภินิกฺขมฺม ๑ ๓ ม. ย. อติภริตฺตาย ๑

#๔ ม. ย. ฆมฺมกฏฺมตฺโต ๑ ๕ ม. ตฺวํ ๑ ๖ ม. อุปกณฺณมฺหิ ๑

น หิ ตฺวํ กปฺปญฺญ มตฺตมณฺเฑวาสี
สงฺฆมชฺฌมฺหิ ปจฺจายมาโนติ ฯ
กปฺปญฺญุโร เถโร ฯ

อุทฺทหานํ

มิกฺขสิโร สิวโก จ อุปวาโณ จ ปณฺฑิตโต
อิสิทินฺโน จ กจฺจาโน จิตฺโต จ มหาวสี
โปฏฺฐิริยปฺตฺโต นิสโก อุสโก กปฺปญฺญุโรติ ฯ
วคฺโค จตฺตฺโต ฯ

เถรคาถาย ทุกนิปาตสฺส ปณฺจมวคฺโค

[๒๕๘] ๑ อโห พุทฺธา อโห ฌมฺมา อโห โน สตฺถุ สมฺปทา
ยตฺถ เอตาทิสํ ฌมฺมํ สาวโก สจฺฉิกาทิธิ ฯ
อสงฺเขยฺเยสฺส กปฺเปสฺส สกฺกาชาธิคตา อหุ
เตสมยฺ ปจฺฉิมโก จริมยฺ สมฺมุตฺตโย
ชาติมรณสํสาโร นตฺถิทานิ ปุณฺนพฺภโวติ ฯ
กุมารกสฺสโป เถโร ฯ

[๒๕๙] ๒ โย หเว ททโร ภิกฺขุ ยฺยชฺฉติ พุทฺธสาสเน
ชาคโร ๑ ส หิ สุตฺเตสฺส อโมฆนฺตสฺส จีวิตํ ฯ

#๑ สී. ยฺ. ปตฺติสฺสฺสฺส ฯ

ตสฺมา สทฺธญฺจ สीलญฺจ ปสาทํ ฌมฺมทสฺสนํ
อนฺุยฺยุเชถ เมธาวิ สฺริ พุทฺธาน สาสนฺนติ ๑
ฌมฺมปาโล เถโร ๑

[๓๐๐] ๓ กสฺสสินฺุทฺริยานิ ๑ สมถํ คตานิ

อสุสฺสา ยถา สาราภินา สุทฺนฺุตตา
ปหีนฺมานสฺส อนาสวสฺส
เทวาปิ ตสฺส ปิหฺยฺนฺุตติ ตาทีโน ๑
มยฺหิณฺุทฺริยานิ สมถํ คตานิ
อสุสฺสา ยถา สาราภินา สุทฺนฺุตตา
ปหีนฺมานสฺส อนาสวสฺส
เทวาปิ มยฺหํ ปิหฺยฺนฺุตติ ตาทีโนติ ๑
พุทฺหมาลิ เถโร ๑

[๓๐๑] ๔ ฉวิปาปก จิตฺตภทฺทก โมฆฺราชา สตตํ สฺมาหิโต

เหมนฺุติกสิตฺกาลรตฺติโย ภิกฺขุ ตฺวํสิ กถํ กริสฺสฺสสิ ๑
สมฺปนฺนสฺสสฺสา มคฺชา เกวลา อิติ เม สฺตํ
ปลาลจฺฉนฺนโก เสยฺยํ ยถฺยฺเย สุขชีวิโนติ ๑
โฆฆฺราชา เถโร ๑

[๓๐๒] ๕ น อุกฺขิเป โน จ ปฺริกฺขิเป ปฺเร

น โอกฺขิเป ปารคตํ น เอรเย

#๑ ยสฺสสินฺุทฺริยานิตีปิ ปาโง ๑

น จตฺตวณฺณํ ปรีสาสุ พุยาหเร

อนุทฺธโต สมฺมิตภาณิ สุพฺพโต ฯ

สุสุขุมนิปฺปนตฺถทสฺสีนา มติกฺุสเลน นีวาทวฺตฺตินา

สํเสวิตพุทฺธสึลลินา นิพฺพานํ น หิ เตน ทฺลลภนฺติ ฯ

วิสาโข ปญฺจาตีปฺตฺโต เถโร ฯ

[๓๐๓] ๖ นทฺนฺติ โมรา สุสึษา สุเปชฺฌา

สุณฺีลคึวา สุขฺฆา สุขชฺชินฺ

สุสทฺทลา จาปี มหามหึ อัย

สุพฺยาปิตมฺพฺ สุวลาหํ นภํ ฯ

สุกฺลลฺฐโป สุมนสฺส ฌายิตฺ

สุนิกฺกโม ๑ สาธฺ สุพฺพุทฺธสาสเน

สุสุกฺกสุกํ นิปฺณํ สุทฺททสํ

ผฺสหาหิ ตํ อุตฺตมมจฺจุตํ ปทฺนฺติ ฯ

จฺุพโก เถโร ฯ

[๓๐๔] ๗ นนฺทมานาคตํ จิตฺตํ สุตฺตมาโถปฺมานกํ

เตน เตเนว วชฺสี เยน สุตฺตํ กิลฺิงฺครํ ฯ

ตาหํ จิตฺตํ กิลฺี พฺรุมิ ตํ พฺรุมิ จิตฺตทฺทพฺภกํ

สทฺถา เต ทฺลลโภ ทฺทโธ มานตฺถे มํ นิโยชยฺีติ ฯ

อนฺุโปโม เถโร ฯ

#๑ ยฺ. สุนิกฺกโม ฯ

[๓๐๕] ๘ สัสรํ ทิมมทฺธานันํ คตฺติสุ ปรีวตฺติลลํ
อปสฺสํ อริยสจฺจานิ อนุชฏโต ปุณฺณชฺชโน ๑
ตสฺส เม อปฺปมตฺตสฺส สัสารา วินพิกตา
สพฺพา คตฺติ สมฺมจฺฉินฺนา นตฺถิทานิ ปุณฺนพฺภโวติ ๑
วชฺชิตฺโต เถโร ๑

[๓๐๖] ๙ อสฺสตฺเถ หริโตภาเส สัวิรุพฺพหฺมฺหิ ปาทเป
เอกํ พุทฺธคตฺติ สลฺยณํ อลภิตฺตํ ปตฺติสฺสโต ๑
เอกตฺตฺติเส อิตฺโต กปฺเป ยํ สลฺยณํ อลภี ตทา
ตสฺสา สลฺยณาย วาหสา ปตฺโต เม อาสวกฺขโยติ ๑
สนฺธิโต เถโร ๑

อุทฺททานัน

กุมารกสฺสโป เถโร ชมฺมปาโล จ พุทฺทมฺมาลี
โมฆราชา วิสาโข จ จูพโก จ อนุปโม
วชฺชิตฺโต สนฺธิโต เถโร กิเลสรชวาทโนติ ๑
วคฺโค ปญฺจโม ๑

ตถา ทฺถกนิปาทมฺหิ นวุติ เจว อฏฺฐ จ
เถรา เอกฺกนปฺลณาสั ภาสิตา นยโกวิททา ๑
ทฺถกนิปาทโน นินฺนิจิตฺโต ๑

เถรคาถาย ติกนิปาโต

[๓๐๓] ๑ โยนิสุทฺถิมเนวสํ อคฺคี ปริจรี วเน
สุทฺถิมคฺคํ อชานนฺโต อกาสิ อปรํ ๑ ตปี ฯ
ตํ สุเขน สุขํ ลทฺธิํ ปสฺส ฐมฺมสุทฺถมฺมตํ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
พฺรหฺมพฺนฺธุ ปุเร อาสิ อิทานิ โขมฺหิ พฺรหฺมโณ
เดวิชฺโช นฺหาตโก จมฺหิ โสตฺถิโย จมฺหิ เวทฺถุติ ฯ
องคณิกการทฺวาไซ เถโร ฯ

[๓๐๔] ๒ ปญฺจาหาหํ ปพฺพชฺโชโต เสกฺโข ๒ อปฺปตฺตมานโส
วิหารํ เม ปวิฏฺฐสฺส เจตโส ปณฺธิ อหู
นาสิสฺสํ น ปิวิสสํ วิหารโต น นิกฺขเม
น ปิ ปสฺสํ นิปาเตสฺสํ ตณฺหาสลฺเล อนฺนุหเต ฯ
ตสฺส เมวํ วิหรโต ปสฺส วิริยปรกฺกมํ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
ปจฺจโย เถโร ฯ

[๓๐๕] ๓ โย ปุพฺเพ กรรมิยานิ ปจฺจนา โส กาคฺมิจฺจติ
สุขา โส ธีสฺเต จานา ปจฺจนา จมนฺตปฺปติ ฯ
ยถฺหิ กยิรา ตณฺหิ วเท ยํ น กยิรา น ตํ วเท

#๑ ย. อมริ ฯ ๒ ม. ย. เสโย ฯ

อกโรนฺตํ ภาสมานํ ปริชานนฺติ ปณฺทิตา ฯ

สุตฺถํ วัต นีพฺพานํ สมฺมาสมพฺพุทฺธเทสิตํ

อโสกํ วิรชํ เขมํ ยตฺถ ทุกฺขํ นีรुชฺฌตีติ ฯ

พากุโล เถโร ฯ

[๓๑๐] ๔ สุขญฺเจ ชีวิตฺตํ อิจฺเฌ สามณฺณสฺมี อเปกฺขวา

สงฺฆิกํ นาติมณฺเณยฺย จีวรํ ปานโกชนํ ฯ

สุขญฺเจ ชีวิตฺตํ อิจฺเฌ สามณฺณสฺมี อเปกฺขวา

อหิ มุสิกโกสพฺภาว เสเวถ สยนาสนํ ฯ

สุขญฺเจ ชีวิตฺตํ อิจฺเฌ สามณฺณสฺมี อเปกฺขวา

อิตฺธีตเรณ ตฺถสฺเสยฺย เอกธมฺมณฺจ ภาวเยตี ฯ

ธนฺนโย เถโร ฯ

[๓๑๑] ๕ อตฺถีสิตํ อตฺถิอฺณหํ อตฺถิสายมิตํ อหุ

อิตฺติ วิสทฺฐจกมฺมนฺเต ขณา อจฺเจนฺตํ มาณเว ฯ

โย จ สิตฺถจ อฺณฺหณฺจ ตินฺนา ภิกฺขุโย น มณฺณติ

กัรํ ปุริสกิจฺจานิ โส สุขา น วิหายตี ฯ

ทพฺพํ กุสํ โปฏฺถกิลิ อฺุสิริ มฺุณฺชปฺพพฺพิ

อฺุรสา ปนฺนทหิสฺสามิ ๑ วิเวกมฺนุพฺพุทฺธยฺนฺติ ฯ

มาตฺตงฺคปฺปฺตฺโต เถโร ฯ

[๓๑๒] ๖ เย จิตฺตกถิ พหุสฺสุตา สมณา ปาตฺถิปฺปฺตฺตวาสิโน

เตสฺสณฺตโรยมายฺวา ทฺวารเ ตฺถิฏฺฐติ ชุชฺชโสภิตฺโต ฯ

#๑ ม. ปนฺนทิสฺทานิ ฯ

เย จิตฺตกถี พหุสสุตา สมณา ปาตลিপุตฺตวาสิโน
เตสฺสยถโรยมายูวา ทฺวารเ ตัญฺจติ มาตุเทริโต ฯ
สุยฺยฺยเชน สฺยัญฺเจน สงฺคามวิชเยน จ
พฺรหฺมจฺริยานุจฺฉินฺเนน เอวามิ สุขเมธตีติ ฯ
บุชฺชโสภิตो เตโร ฯk

[๓๑๓] ๗ โยธ โกจิ มนุสฺเสสฺสุ ปฺรปาณานิ หีเสติ
อสุมา โลกา ปรมฺหา จ อุกฺยา ธีสฺเต นโร ฯ
โย จ เมตฺเตน จิตฺเตน สพฺพปาณานุกมฺปติ
พหฺมฺ หิ โส ปสฺวติ ปุณฺณํ ตาทิสโก นโร ฯ
สุภาสิตสฺส สิกฺเขถ สมณฺฺปาสนสฺส จ
เอกาสนสฺส จ รโห จิตฺตฺวปฺสมสฺส จาติ ฯ
วารโณ เตโร ฯ

[๓๑๔] ๘ เอโกปี สทฺโธ เมธาวิ อสฺสทฺธานํ จ ๑ ฉาตินํ
ธมฺมญฺโจ สีสมฺปฺนฺโน โหติ อตฺถาย พนฺธุนํ ฯ
นิกฺคยฺห อนุกมฺปาย โจทิตา ฉาตโย มยา
ฉาติพนฺธวเปเมน การิ กตฺวาน ภิกฺขุสฺสุ ฯ
เต อพฺภตีตา กาลกตา ปตฺตา เต ติทิวิ สฺขํ
ภาตโร มยฺหิ มาตา จ โมทนฺติ กามกามิโนติ ฯ
ปสฺสิโก เตโร ฯ

[๓๑๕] ๙ กาลาปพฺพจฺสงฺกาโส ทิโส ๒ ธมฺนิสณฺจิตฺโต

#๑ ม. ย. อสฺสทฺธานิธ ฯ ๒ ม. ย. ธมฺนิสนฺตฺโต ฯ

มตฺตณฺณ อุนฺนปानสฺมี อลีนมนโส ๑ นโร ฯ

พฺภุโจ ํเสหิ มกเสหิ อรณฺณสฺมี พุรหาวเน

นาโค สงฺคามสีเสว สโต ตตฺตราธิวาสเย ฯ

ยถา พุรหุมา ตถา เอโก ยถา เทโว ตถา ทูเว

ยถา คาโม ตถา ตโย โกลาหฺลํ ตตฺตตฺตรินฺนฺติ ฯ

ยโสไซเถโร ฯ

[๓๑๖] ๑๐ อหุ ตฺยํหํ ปุเร สทฺธา สาทฺเต อชฺชน วิชฺชติ

ยํ ตฺยํหํ ตฺยํหเมเวตํ นตฺถิ ทฺวจจริตํ มม ฯ

อนิจฺจา หิ จลา สทฺธา เอวํ ทิฏฺฐา หิ สาทฺ มยา

รชฺชนตฺถิปี วิรชฺชนตฺถิ ตตฺถ กิํ ชยฺยเต มุนิ ฯ

ปจฺจติ มุนิโน ภตฺตํ โถกํ โถกํ กุเล กุเล

ปิณฺฑิกาย จริสฺสามิ อตฺถิ ชงฺฆพฺลํ มมาติ ฯ

สาฎฺฐิมตฺถิโย เถโร ฯ(

[๓๑๗] ๑๑ สทฺธาย อภินิภฺขมฺม นวปฺพพฺชิโต นโว

मितฺเต ภเชยฺย กลฺยาณํ สทฺธาชีเว อตฺนฺทิตฺเต ฯ

สทฺธาย อภินิภฺขมฺม นวปฺพพฺชิโต นโว

สงฺฆสฺมี วิหริ ภิกฺขุ สิภฺเขตฺต วินยํ พุโร ฯ

สทฺธาย อภินิภฺขมฺม นวปฺพพฺชิโต นโว

กปฺปปากปฺเปสฺส กุสโล จเรยฺย อปฺรภฺชโตติ ฯ

อุปาติ เถโร ฯ

#๑ ม. ยู. อทินมนโส ฯ

[๓๑๘] ๑๒ ปณฺหิตํ วัต มํ สนฺตํ อลฺมตฺถวิจฺฉินฺตํ
ปฺลย กามคฺฉนา โลกํ สมฺโมหา ปาตยีสฺสุ มํ ฯ
ปฺกขณฺโน มารวิสเย ทพฺพสฺสลฺลสมปฺปิโต
อสฺสทฺธิ มจฺจุราชสฺส อหํ ปาสา ปมฺจุจฺฉิตฺตุ ฯ
สพฺเพ กามา ปหีนา เม ภวา สพฺเพ ปทาธิตา
วิกฺขีโณ ชาตีสฺสโร นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ ฯ
อุตฺตรปาโล เถโร ฯ

[๓๑๙] ๑๓ สฺฐณฺถ ฌาตโย สพฺเพ ยาวนฺเตตฺถ สฺมาคตา
ธมฺมํ โว เทสยิสฺสामी ทฺกขา ชาติ ปฺนปฺปฺนํ ฯ
อารภถ ๑ นิภขมถ ยฺลชถ พุทฺธสฺสเน
ธฺรณถ มจฺจุโน เสนํ นพาคาริว กุณฺชโร ฯ
โย อิมสฺมี ธมฺมวินเย อปฺปมตฺโต วิหสฺสตี
ปฺหาย ชาตีสฺสาร์ ทฺกขสฺสนฺตํ กริสฺสตีตี ฯ
อภิกฺกฺโต เถโร ฯ

[๓๒๐] ๑๔ สฺสรํ หิ นิริยํ อคฺคจฺฉิสฺสํ
เปตฺโลกมคฺมํ ปฺนปฺปฺนํ
ทฺกขมมฺหิปี ตฺริจฺฉณานโยนียา
เนกธา หิ วุสฺสิตํ จิรํ มยา ฯ
มานุโสปี จ ภโวภฺริราชิตो
สคฺคกายมคฺมํ สกฺกํ สกฺกํ

#๑ ไป. ม. อารมฺภถ ฯ

รูปฐาตฺถสุ อรูปฐาตฺถสุ
เนวสณฺณิสุ อสณฺณิสุญฺจิตฺติ ฯ
สมภวา สุวิทิตา อสารถา
สงฺขตา ปจฺจิตตา สเทริตา
ตํ วิทิตฺวา มหฺมตฺตสมภวํ
สนฺติเมว สติมา สมชฺชคฺคณฺติ ฯ
โคตโม เถโร ฯ

[๓๒๑] ๑๕ โย ปุพฺเพ กรณียานิ ปจฺฉา โส กาคฺคมิจฺฉติ
สุขา โส ฐสฺเต จานา ปจฺฉา จมนฺตปฺปติ ฯ
ยณฺ्हิ กยิรา ตณฺ्हิ วเท ยํ น กยิรา น ตํ วเท
อกโรนฺตํ ภาสฺมานํ ปรีชานนฺติ ปณฺฑิตา ฯ
สุสุขํ วด นิพฺพานํ สมฺมาสมฺพุทฺธเทสิตฺติ
อโสภํ วิรชํ เขมํ ยตฺถ ทุกฺขํ นิรฺชชฺชติติ ฯ
หาริโต เถโร ฯ

[๓๒๒] ๑๖ ปาปมิตฺเต วิวชฺเชตฺวา ภเชยฺยตฺตมปฺกุกฺเล ๑
โอวาเท จสฺส ติฏฺฐเจยฺย ปตฺถเนนฺโต อจลํ สุขํ ฯ
ปรีตฺตํ ทารุมารุยฺหํ ยถา สีเท มหฺณณฺเว
เอวํ กุสิตฺตมาคฺคมฺมํ สาธุชีวีปํ สีทติ ฯ
ตสฺมา ตํ ปรีวชฺเชยฺย กุสิตฺตํ หีนวีริยํ ฯ
ปวีวิตฺเตหิ อริเยหิ ปหิตฺตเตหิ ฉายีหิ

#๑ ไป. ม. ภเชยฺยตฺตมปฺกุกฺลํ ฯ

นิจฺจํ อารทฺธวิริเยหิ ปณฺฑิตฺเตหิ สหาวเสติ ฯ

วิมโล เถโร ฯ

อุทฺธานํ

องฺคณิกโก ภาเรทฺวาโซ ปจฺจโย พากฺโข อิติ
ธนฺนโย มาตงฺกปฺปฺโต จ โสภิตो วารโณ อิติ
ปสฺสโก จ ยโสโซ จ สากฺขิมตฺตียุปาลิ จ
อุตฺตรปาโล อภิกฺขโต โคตโม หาริตฺตปิ จ
เถโร ติกนฺนิปาตมฺหิ นิพฺพานเณ วิมโล กโต
อฏฺฐตาพีส กาถาโย เถรา โสฬส กิตฺติตฺตาติ ฯ
ติกนฺนิปาโต นิกฺขจฺจโต ฯ

เถรคาถาย จตฺตูกนฺนิปาโต

[๓๒๓] ๑ อลงฺกตา สุวสนา มालินิ จนนฺนุสฺสทา
มชฺฌเณ มหาปเถ นาริ ตฺริเย นจฺจติ นิกฺขจฺจติ ฯ
ปิณฺฑิกาย ปวิญฺจโรหํ คจฺจนฺโต นํ อุทฺธิกฺขิสฺสํ
อลงฺกตํ สุวสนํ มจฺจุปาสิว โอบุทฺทิตํ ฯ
ตโต เม มนสิกาโร โยนิโส อุทฺทปชฺชถ
อาทินโว ปาตุรหุ นิพฺพิทา สมตฺติฏฺฐถ ๑ ฯ
ตโต จิตฺตํ วิมฺจฺจิมเ ปสฺส ฐมฺมสุทฺถมมตํ

#๑ ย. สมตฺติฏฺฐติ ฯ

ติสุโส วิชชา อนุปปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

นาคสมาโล เถโร ฯ

[๓๒๔] ๒ อหํ มิทฺเธน ปกโต วิหารา อุนิกฺขมึ

จฺกมํ อภิรฺหฺนโต ตตฺถเว ปปฺตี ฌมา ฯ

คตฺตานิ ปริมชฺชิตฺวา ปุณฺ ปารุยฺห จฺกมํ

จฺกมึ จฺกเม ๑ โสหํ อชฺฌตฺตํ สฺสมาหิตํ ฯ

ตโต เม มนฺสีกาโร โยนิโส อุตฺปชฺชถ

อาทึนโว ปาตุรฺหุ นิพฺพิทา สมตฺติฏฺจถ ฯ

ตโต จิตฺตํ วิมฺจฺจึ เม ปสฺส ฌมฺมสฺส ฌมฺมตํ

ติสุโส วิชชา อนุปปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

ภคฺุ เถโร ฯ

[๓๒๕] ๓ ปเร จ น วิชานนฺติ มยเมตฺถ ยมามฺเส ๒

เย จ ตตฺถ วิชานนฺติ ตโต สมฺมฺนฺติ เมชฺคา ฯ

ยทา จ อวิชานนฺตา อิริยฺนตฺถ ยมฺรา วิย ๓

วิชานนฺติ จ เย ฌมฺมํ อาตุเรสุ อนาตุรา ฯ

ยงฺกิลฺลิจิ สึถึลลํ กมฺมํ สงฺกิลฺลิจฺจญฺจ ยํ วัตํ

สงฺกสฺสรํ พุรฺหฺมจฺริยํ น ตํ โหติ มหฺปผลํ ฯ

ยสฺส สพุรฺหฺมจฺริสฺสุ การโว นฺนฺ ปลพฺภติ

อารกา โหติ สพุรฺมมา นภํ ปจฺวิยา ยถาติ ฯ

สภฺิโย เถโร ฯ

#๑ ม. ย. จงฺกเม จงฺกมึ ฯ ๒ ม. ย. ยมามฺเส ฯ ๓ ย. วิยา ฯ

[๓๒๖] ๔ ธีรตฺถุ ปุเร ทุกฺคนฺเช มารปกฺเข อวสุสฺเต
นว โสตานี เต กาเย ยานี สนนฺตฺติ สพฺพทา ฯ
มา ปุราณํ อมณฺณิตฺโต มาสาเทสิ ตถาคเต
สกุเคปี เต น รชฺชนฺติ กิมํคํ ปน มานุเส ฯ
เย จ โข พาลา ทุมฺเมธา ทุมฺมนฺตี โมหปารุตา
ตาทิสฺส ตตฺถ รชฺชนฺติ มารจิตฺตสฺมิ พนฺธเน ฯ
เยสํ ราโค จ โทโส จ อวิชฺชา จ วิราชิตา
ตาทิ ตตฺถ น รชฺชนฺติ ฉินฺนสตฺตา อพนฺธนาติ ฯ
นนฺทโก เถโร ฯ

[๓๒๗] ๕ ปฺลจฺปฺลณฺสาส วสุสานิ รโฆชฺฉลฺมชารยิ
ภฺยชฺชนฺโต มาติภฺกตฺตํ เกสมสฺสุํ อโลจยิ ฯ
เอกปาเทน อฏฺฐาสี อาสนํ ปรีวชฺชยิ
สฺกฺขชฺชฺชานิ จ ขาที อฺทฺทฺเทสญฺจ น สาทิยิ ฯ
เอตาทิสํ กริตฺวาน พหุํ ทฺกฺคตฺติคามินํ
วฺยฺหมาโน มโหเมน พุทฺธํ สรณฺมามํ ฯ
สรณฺคมณํ ปสฺส ปสฺส ชฺมมฺมสุชฺชมฺมตํ
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
ชฺมพฺุโก เถโร ฯ

[๓๒๘] ๖ สุวาคตํ วต เม อาสิ คยายิ คยพฺคฺคฺยา
ยิ อทฺทฺทาสี สฺมพฺุทฺธํ เทเสนฺตํ ชฺมมฺมตฺตมํ

มหปรปภิ คณาจริยํ อคฺคปรปตฺตํ วนายกํ
สเทวกสฺส โลกสฺส ชินํ อตฺถทสฺสนํ
มหานาคํ มหาวีรํ มหาชุตฺติมฺนาสวํ
สพฺพาสวปริกฺขิณํ สตฺถารมกฺโขตฺถยํ ฯ
จิรสงฺกสิทฺถจฺจํ วัต มํ ทิฏฺฐิสฺสํ ทานสนฺธิตํ ๑
วิโมจยิ โส ภควา สพฺพคนฺถเอหิ เสนกนฺติ ฯ
เสนโก เถโร ฯ

[๓๒๕] ๙ โย ทนฺธกาเล ตฺรติ ตฺรณฺเย จ ทนฺธเย
อโยนิโสสํวิธานเนน พาลो ทุกฺขํ นิคจฺจติ ฯ
ตสฺสตฺถา ปรีหายนฺติ กापปกฺเขว จนนฺติมา
อายุสภฺยญจ ปปฺโปติ มิตฺเตหิ จ วิรุชฺฌติ ฯ
โย ทนฺธกาเล ทนฺธเอติ ตฺรณฺเย จ ตารเย
โยนิโสสํวิธานเนน สฺขํ ปปฺโปติ ปณฺฑิโต ฯ
ตสฺสตฺถา ปรีปฺบูรณฺติ สุกฺกปกฺเขว จนนฺติมา
ยโส กิตฺติลฺยจ ปปฺโปติ มิตฺเตหิ น วิรุชฺฌตีติ ฯ
สมฺภูโต เถโร ฯ

[๓๓๐] ๘ อุกฺเขเนว สมฺปนฺโน ราชูลภทฺโทติ มํ วิทฺ
ยญจมฺหิ ปฺตฺโต พุทฺธสฺส ยญจ ฐมฺเมสุ จกฺขุมา ฯ
ยญจ เม อาสวา ชีณา ยญจ นตฺถิ ปฺนพฺภโว

#๑ ยู. ...สนฺธิตํ ฯ ม. ...พนฺธิตํ ฯ

อรหา ทกฺขิณฺเอยุโยมฺหิ เตวิชฺโช อมตทฺทโส ฯ
กามนฺธา ชาลสณฺณนา ๑ ตณฺหาณทณฺหาทิตา
ปมตฺตพฺพนฺธนา พทฺธา มจฺฉาว กุมินามฺเข ฯ
ตํ กามํ อหฺมุชฺฉิตฺวา เจตฺวา มารสฺส พนฺธนํ
สมฺมุตฺตํ ตณฺหํ อพฺพยุห สฺตีฏฺโถสฺมิ นิพฺพุโตติ ฯ
ราหุโล เถโร ฯ

[๓๓๑] ๕ ชาตฺรฺฐเปณ สณฺณนา ทาสีคณฺปรุกฺขตา
องฺเคน ปุตฺตมาทาย ภริยา มํ อุปาคมิ ฯ
ตณฺจ ทิสฺวาน อยนฺตี สกปฺตตสฺส มาตฺริ
อลงฺกตํ สุวสนฺนิ มจฺจุปาสฺว โอฑฺฑิตํ ฯ
ตโต เม มนฺสีกาโร โยนิโส อุตฺปชฺชถ
อาทินโว ปาตฺรหุ นิพฺพิทา สมตฺติฏฺจถ ฯ
ตโต จิตฺตํ วิมฺจฺจि เม ปสฺส ฌมฺมสุฌมฺมตํ
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
จนฺทโน เถโร ฯ

[๓๓๒] ๑๐ ฌมฺโฆ หเว รุกฺขติ ฌมฺมจาริ

ฌมฺโฆ สุจฺฉินฺโณ สุขมฺวาหติ
เอสานิสฺโส ฌมฺเม สุจฺฉินฺเณ
น ทุกฺคตี กจฺฉติ ฌมฺมจาริ ฯ

น หิ ฌมฺโฆ อฌมฺโฆ จ อุโภ สมวิปาภิโน

#๑ ไป. ม. ชาลปจฺจนฺนา ฯ

อชฺมุโม นิริยํ เนติ ชฺมุโม ปาเปติ สุคตํ ๑ ฯ

ตสฺมา หิ ชฺมุเมสุ กเรยฺย ญนฺตํ

อิตฺติ โมทมาโน สุกเตน ตาทินา

ชฺมุเม จิตา สุกตวรฺสุสฺ สาวกา

นियฺยนฺติ ชีรา สรณฺวารคฺคคามิโน ฯ

วิปฺโฬฎฺฐิตฺถิ คณฺฑมฺภูโล ตณฺหาชาโล สมฺภูโต ฯ

โส จินฺตํสาโร น จตฺถิ กิณฺจณฺ

จนฺโท ยถา โทสินาปฺปณฺณมาสียาติ ๒ ฯ

ชฺมุมิโก เถโร ฯ

[๓๓๓] ๑๑ ยทา พลาภา สุวิสุทฺฐปณฺฑรจฺจทา

กาพฺสุสฺ เมฆสุสฺ ภเยน ตชฺชิตา๑

ปฺเลหิตฺติ อาลยมาลเยสีนํ

ตทา นทํ อชฺกรณฺนิ รเมติ มํ ฯ

ยทา พลาภา สุวิสุทฺฐปณฺฑรจฺจทา

กาพฺสุสฺ เมฆสุสฺ ภเยน ตชฺชิตา

ปฺริเยสฺติ เถณฺมเถณฺทสุสีนํ

ตทา นทํ อชฺกรณฺนิ รเมติ มํ ฯ

กนฺนุ ตตฺถ น รเมนฺติ ชฺมุพฺุโย อุกฺโกโต ตทํ

โสเถนฺติ อาปฺคากฺกํ มหาเถณฺสุส ๓ ปจฺจโต ฯ

ตามตมทสฺงฺมสุปฺปหีนา

#๑ ม. ย. สุคตํ ฯ ๒ ม. ...ตฺถินฺติ ฯ ๓ ม. มม เถณฺสุส ฯ

ภกกา มนุทวตี ปนาทยนฺติ ฯ

นาชช คีรินทีหิ วิปฺปวาสสมโย

เขมา อชกรณิ สีวา สุรมฺมาติ ฯ

สปปโก เถโร ฯ

[๓๓๔] ๑๒ ปพฺพชชี ชีวิกตฺโตหิ ลทฺธาน อุปสมฺปทํ

ตโต สทฺธํ ปฏฺฐิถิ ทพฺพหิริโย ปรกฺกมํ ฯ

กามํ ภิชฺชคฺคฺยํ กาโย มํสเปสี วิสียํ

อุโก ชนฺนุกสนฺธิหิ ชงฺกมาโย ปปตฺนตฺตฺ เม ฯ

นาสิสฺสํ น ปิวิสฺสามิ วิหารา จ น นิกฺขเม

นปี ปสฺสํ นิปาเตสฺสํ ตณฺหาสฺสเล อนฺนุหเต ฯ

ตสฺส เมวํ วิหโรโต ปสฺส วิริยปรกฺกมํ

ติสฺโส วิชฺชา อนฺนุปฺปตฺตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ

มฺุทิตฺโต เถโร ฯ

อุทฺธานํ

นาคสมมาโล ภคฺจ สภิโย นนฺทโกปิ จ

ชมฺพุกโก เสนโก เถโร สมฺภูโต ราหุโลปิ จ

ภวติ จนฺทโน เถโร ทเสเต พุทฺธสาวกา ฯ

ธมฺมิโก สปปโก เถโร มฺุทิตฺโต จาปี เต ตโย

คาถาโย เทว จ ปญฺญาส เถรา สพฺเพปิ เตรสฺสาคี ฯ

จตุกฺกนิปาโต นิฏฺฐิตฺโต ฯ

เถรคถาย ปญจกนิปาโต

[๓๓๕] ๑ ภิกขุ สีวถิกิ คนฺตฺวา อทฺทส ๑ อิตฺถิมุชฺฉิตฺตํ

อปวิทฺธํ สุสานสมฺมึ ขชฺชนฺตึ กิมิหิ ผุํ ๑

ยํ หิ เอเก ชิกฺขจฺจนฺตึ มตฺตํ ทิสฺวาน ปาปกํ

กามราโค ปาตุรหุ อนุโรทฺว สวตี อหุ ๒ ๑

โอรํ โอทนปาคมฺหา ตมฺหา จานา อปกฺกมฺมึ

สตฺติมา สมฺปชาโนหํ เอกมฺนตฺตํ อฺปาวิสี ๑

ตโต เม มนสีกาโร โยนิโส อฺทปชฺชถ

อาทินโว ปาตุรหุ นิพฺพิทา สมตฺติฏฺจถ ๑

ตโต จิตฺตํ วิมฺจฺจึ เม ปสฺส ฐมฺมสุฐมฺมตฺตํ

ติสุโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑

ราชทตฺโต เถโร ๑

[๓๓๖] ๒ อโยเค ยฺยชฺมตฺตานํ ปฺริโส กิจฺจมิจฺจโก ๓

จรั เจ นาธิกฺจฺเจยฺย ตํ เว ๔ พุทฺธกถกฺขณํ ๑

อพฺพุพฺพุหํ อมตฺตชีวิตํ ๕

เอกญฺเจ โอสฺสชฺชเชยฺย กลิว สฺยา

สพฺพานิปิ เจ โอสฺสชฺชเชยฺย อนุโรทฺว สฺยา

สมวิสมสฺส อทฺสสนโต ๑

#๑ ย. อทฺทส ๑ ๒ ม. ย. อหุ ๑ ๓ ส. ย. กิจฺจมิจฺจโก ๑ ๔ ม. ย. เม ๑

#๕ ม. อมตฺตํ วิชิตํ ๑ ย. อมตฺตํ วิชิตํ ๑

ขณฺหิ กยิรา ตณฺหิ วเท ยํ น กยิรา น ตํ วเท
อกโรนฺตุ ภาสมานํ ปริชานนฺติ ปณฺทิตา ฯ
ยถาปี รุจิริ ปุปฺผิ วรรณวนฺตุ อคนฺธกํ
เอวํ สุภาสิตา วาจา อผลา โหติ อกุพฺพโต ฯ
ยถาปี รุจิริ ปุปฺผิ วรรณวนฺตุ สคนฺธกํ ๑
เอวํ สุภาสิตา วาจา สผลา โหติ สกุพฺพโตติ ๒
สุญฺโตะ เถโร ฯ

[๓๓๗] ๓ วสุตฺติ เทโว ยถา สุกิตฺติ

ฉนฺนา เม กุญฺจิกา สุขา นิวาตา
ตสฺสํ วิหรามิ วุปฺสนฺโต
อถ เจ ปตฺถยสิ ปวสุส เทว ฯ
วสุตฺติ เทโว ยถา สุกิตฺติ
ฉนฺนา เม กุญฺจิกา สุขา นิวาตา
ตสฺสํ วิหรามิ สนฺตจิตฺโต
อถ เจ ปตฺถยสิ ปวสุส เทว ฯ

ฯเปฯ

ตสฺสํ วิหรามิ วิตฺราโค

ฯเปฯ

ตสฺสํ วิหรามิ วิตฺโทโส

ฯเปฯ

#๑ โป. ม. สคนฺธกํ ฯ ๒ สී. ย. สกุพฺพโตติ ฯ ม. กุพฺพโตติ ฯ

ตสฺสํ วิหฺรามิ วิตโมโห

อถ เจ ปตฺถยสฺสิ ปวสฺส เทวตฺติ ฯ

กิริมานนฺโท เถโร ฯ

[๓๓๘] ๔ ยํ ปตฺถยมาโน ๑ ฌมฺเมสุ อุปชฺฌาโย อนุกฺคหิ

อมตํ อภิกงฺขนฺตํ กตํ กตฺตพฺพกํ มยา ฯ

อนฺุปฺปตฺโต สจฺฉิกโต สยํ ฌมฺโม อนฺิตีโห

วิสุทฺธิธมาโณ ๒ นิกฺกงฺโข พฺยากรโรมิ ตวณฺฺติเก ฯ๑

ปฺุพฺเพณีวาทํ ชานามิ ทิพฺพจกฺขุํ วิโสธิตํ

สทตฺโต เม อนฺุปฺปตฺโต กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

อปฺปมตฺตสฺส เม สิกฺขา สุตฺตฺตา ตว สาสเน

สพฺเพ เม อาสวา ชีณา นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโว ฯ

อนฺุสาสี มํ อริยวตา อนฺุภมฺปิ อนุกฺคหิ

อโมฆ ฌมฺหโมวาโท ๓ อนฺุเตวาสิมฺหิ สิกฺขิตฺติ ฯ

สุมนฺโน เถโร ฯ

[๓๓๙] ๕ สาธุ หิ กิร เม มาตา ปโตทํ อุปทํสยิ

ยสฺสาหํ วจันํ สุตฺวา อนฺุสิญฺโจะ ชเนตฺติยา

อารทฺธวิริโย ปหิตตฺโต ปตฺโต สมฺโพธิมฺมุตฺตมํ ฯ

อรหา ทกฺขิณฺเยโยมฺหิ เตวิชฺโช อมตทฺทโส

เชตฺวา ๔ นมฺจฺฉินฺโน เสนํ วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

#๑ ม. ย. ปตฺถยาโน ฯ ๒ ม. วิสุทฺธิธมาโณ ฯ ๓ ม. ย. ฌมฺหโมวาโท ฯ

#๔ ย. ชิตฺวา ฯ

อชฺมตฺตณฺจ พหิทฺธา จ เย เม วิชฺซีสุ อาสวา
สพฺเพ อเสสา อัจฺฉินฺนา น จ อปฺปชฺชเร ปฺน ๑
วิสารทา โข ภคินี เอตมตฺถํ อภาสยิ
อปี หานฺน มยิปิ วนโถ เต น วิชฺชติ ๑
ปริยฺนตฺกตฺ ทุกฺขํ อนฺติโมยํ สมฺมสุสโย
ชาติมรณสฺสโร นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ ๑ ภู
วทุโธม เถโร ๑

[๓๔๐] ๖ อตฺถาย วต เม พุทฺโธ นที เนรณฺชรี อคา
ยสฺสหาํ ฌมฺมํ สุตฺวาน มิจฺฉาทิฏฺฐี วิวชฺชยิ ๑
ยซี อัจฺฉาวเจ ยณฺเณ อคฺคิหุตฺ ฐหิ อหํ
เอสา สฺวทฺธิติ มณฺณนฺโต อนฺธภูโต ปฺนุชฺชโน ๑
ทิฏฺฐิกฺกหณปฺกฺขนโน ปฺรามาสฺเนน โมหิตो
อสฺวทฺธิ มณฺณิสฺส สฺวทฺธิ อนฺธภูโต อวิทฺทสุ ๑
มิจฺฉาทิฏฺฐิ ปหิณา เม ภวา สพฺเพ ปทาธิตา ๑
ฐหามิ ทกฺขิณฺณยฺยคฺคิ นมสฺสามิ ตถาคตฺ ๑
โมหา สพฺเพ ปหิณา เม ภวตฺตฺหา ปทาธิตา
วิกฺขิโณ ชาติสฺสโร นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ ๑
นทิกฺกสฺสโป เถโร ๑

[๓๔๑] ๗ ปาโต มชฺฌนฺติกํ สายํ ติกฺขตฺตํ ทิวสฺสสฺหํ
โธตฺรี อุกกํ โสหํ ๒ คยาย คยผคฺคฺยา ๑

#๑ ม. ย. วิทาลิตา ๑ ๒ ย. โสธํ ๑

ยัมยา ปกตัม ปาปี ปุพฺเพ อญฺญาสุ ชาตีสฺสุ
ตฺนุทานิธ ปฺวาหมิ เอวํทิกฺขจฺจ ปฺเร อหุ ๑ ฯ
สุตฺวา สุภาสิตํ วาจิ ฌมฺมตฺถสทิตํ ปทํ
ตถิ ยถาวตํ ๒ อตฺถิ โยนิโส ปจฺจเวกฺขจิสฺส ฯ
นินฺหาตสพฺพปาโปมฺหิ นิมฺมโล ปยโต สฺวจิ
สุทฺโธ พุทฺธสฺส ๓ ทายาโท ปฺคุโต พุทฺธสฺส โอรโส ฯ
โอบฺยหฺนฺจจฺจกิกิ สโต สพฺพิ ปาปี ปฺวาหยิ
ติสฺโส วิชฺชา อชฺฌคฺมิ กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
คยาทสฺสโป เถโร ฯ

[๓๔๒] ๘ วาตโรคาภินิโต ตฺวํ วิหริ กานเน วเน
ปวิทฺฐจฺโจจเร ๔ ลฺลฺเข กถิ ภิกฺขุ กิริสฺสสิ ฯ
ปีติสฺสฺเชน วิปฺปลฺเลน ฌรมาโน สมนฺสฺสยิ
ลฺลฺลฺมปี อภิสฺมโณนฺโต วิหริสฺสํมิ กานเน ฯ
ภาวเนโต สติปฺภฺจฺจเน อินฺทฺริยานิ พฺลานิ จ
โพชฺฌณฺคานิ จ ภาวเนโต วิหริสฺสํมิ กานเน ฯ
อารทฺธวิริเย ปทิตฺตเต นิจฺจํ ทพฺพปรกฺกเม
สมกฺเค สหิตเต ทิสฺวา วิหริสฺสํมิ กานเน ฯ
อนฺนฺสฺสรนฺโต สมนฺพฺพทฺธิ อตฺตทนฺทํ ๕ สฺมาหิตํ

#๑ ม. ย. อหุ ฯ ๒ ม. ยถาวกั ฯ ย. ยถาวกั ฯ ๓ ม. ย. สุทฺธสฺส ฯ
#๔ ย. ปวิทฺธจฺโจจเร ฯ ๕ โป. ย. อคฺคทนฺตํ ฯ ม. อคฺคํ ทนฺตํ ฯ

อตฺนุทโท รัตติณทิวํ วิหริสฺสามิ กานเนติ ฯ

วทุกฺติ เถโร ฯ

[๓๔๓] ๕ โอลคฺคิสฺสามิ เต จิตฺตํ ๑ อาณิทฺวาเรว หตฺถินํ

น ตํ ปาเป นิโยชิสฺสํ กามชาลํ ๒ สรีรัชํ ๓ ฯ

คฺวํ โอลคฺโค น คจฺฉติ ๔

ทฺวารวิวรํ คโฆว อลภนฺโต

น จ จิตฺตกฺลิ ปฺนปฺปฺนํ

ปสฺหํ ๕ ปาปรโต จริสฺสติ ฯ

ยถา กุณฺชรํ อทฺนตํ

นวกคฺคหํ องฺกุสคฺคโ

พลฺวา อวตฺเตติ อกามํ

เอวํ อวตฺตยิสฺสนตํ ฯ

ยถา วรหฺยทฺมกฺุสโล

สารถิ ปวโร ทเมติ อาชณฺณํ

เอวํ ทมยิสฺสนตํ

ปติญฺจิทโต ปณฺจสุ พเลสุ ฯ

สตฺธิยา ตํ นิพนฺชิสฺสํ

ปยตฺตฺโต ๖ เต ๗ ทมิสฺสามิ

วิริยธฺรฺนิกคฺคหิตโต นยิทโต

#๑ ม. ยุ. จิตฺต ฯ ๒ ยุ. กามชาล ฯ ๓ ยุ. สรีรัช ฯ ๔ ยุ. คจฺฉติ ฯ

#๕ ม. ปสฺกุก ฯ ๖ ม. ปยตฺตฺโต ฯ ๗ ยุ. โว ฯ

ทฺฐิ คมิตฺตเส จิตฺตาคี ฯ

วิชิตฺเตโน เถโร ฯ

[๓๔๔] ๑๐ อุปารมฺภจิตฺโต ทุมฺเมโธ สุณฺณาคี ชินฺทาสนํ

อารกา โหติ สทฺธมฺมา นภโธ ปจฺวี ยถา ฯ

อุปารมฺภจิตฺโต ทุมฺเมโธ สุณฺณาคี ชินฺทาสนํ

ปรีหายติ สทฺธมฺมา กาพฺกุเขว จนฺทิมมา ฯ

อุปารมฺภจิตฺโต ทุมฺเมโธ สุณฺณาคี ชินฺทาสนํ

ปรีสุตฺตติ สทฺธมฺเม มจฺฉโน อปฺโปทเก ยถา ฯ

อุปารมฺภจิตฺโต ทุมฺเมโธ สุณฺณาคี ชินฺทาสนํ

น วิรุหฺติ สทฺธมฺเม เขตฺเต พิชฺว ปฺตํกํ ฯ

โย จ คฺคฺเตน ๑ จิตฺเตน สุณฺณาคี ชินฺทาสนํ

เขเปตฺวา อาสเว สพฺเพ สจฺฉนิกตฺวา อกฺขปฺปตี

ปฺปฺปยุยฺย ปรมํ สนฺตํ ปรีนิพฺพาคี อนาสโวติ ฯ

ยสทตฺโต เถโร ฯ

[๓๔๕] ๑๑ อุปสมฺปทา จ เม ลทฺธา วิมฺตฺโต จมฺหิ อนาสโว

โส จ เม ภควา ทิฏฺฐโจะ วิหารเ จ สหาวสี ฯ

พฺหุเทว รตฺตี ภควา อพฺโภกาเสตินามยิ

วิหารกฺุสโล สตฺถา วิหารํ ปาวิสี ตทา ฯ

สนฺถริตฺวาน สงฺฆาญฺญิ เสยฺยํ กปฺเปสิ โคตโม

#๑ ม. ย. ตฺถุเจเนน ฯ

สีโห เสลकुหายิว ปหีนภยเถรวัว ฯ
ตโต กลุยามวากุกรโณ สมนาสมพุทฺธสาวโก
โสโณ อภาสิ สทฺธมมัม พุทฺธเสฏฺฐสฺส สมนุขา ฯ
ปญฺจกฺขนฺเช ปริณฺถาย ภาสยิตฺวาน ๑ อญฺชสิ
ปปฺปุยฺย ปรมํ สนฺตึ ปรีนิตฺตพฺพิสฺสตุยฺนาสวโติ ๒ ฯ

โส โณ กุฏิกณฺโณ เถโร ฯ

[๓๔๖] ๑๒ โย เว ครุณฺโณ วจนฺถนฺนํ ชีโร

วเส จ ตมฺหิ ชนฺเยถ เปมฺ

โส ภคฺคิตฺมา นาม จ โหติ ปณฺฑิตฺโต

ถตฺวา จ ชมฺเมสฺสุ วิเสสิ อสฺส ฯ

ยํ อापทา อูปฺปิตฺตา อุพารา

นกฺขมฺภยฺนเต ปฏฺฐิตฺตงฺขยฺนตฺ

โส ถามวา นาม จ โหติ ปณฺฑิตฺโต

ถตฺวา จ ชมฺเมสฺสุ วิเสสิ อสฺส ฯ

โย เว สมนฺตฺตวโถว จิตฺโต อนนฺโช

คมฺภีรปฺลโย นิปฺปนฺตถทสฺสึ

อสิหาริโก ๑ นาม จ โหติ ปณฺฑิตฺโต

ถตฺวา จ ชมฺเมสฺสุ วิเสสิ อสฺส ฯ

พหุสฺสุตฺโต ชมฺมชโร จ โหติ

#๑ ม. ย. ภาวยิตฺวาน ฯ ๒ ม. ย. ปรีนิตฺตพฺพิสฺสตุยฺนาสวโ ฯ ๓ ย. อสิหาริโย ฯ

ชมฺมสฺส โหติ อนุชมฺมจารี

โส ตาทีโส นาม จ โหติ ปณฺฑิโต

ฉตฺวา จ ชมฺเมสุ วิเสตี อสฺส ฯ

อตฺถจ โย ชานาติ ภาสีตสฺส

อตฺถจ ฉตฺวาน ตถา กโรติ

อตฺถนฺตโร นาม ส โหติ ปณฺฑิโต

ฉตฺวา จ ชมฺเมสุ วิเสตี อสฺสาตี ฯ

โกสิโย เถโร ฯ

อุทฺธานํ

ราชทตฺโต สฺกุโต จ คิริมานนฺทสมฺโน

วฑฺฒโฆ จ กสฺสโป เถโร คยอกสฺสปวกฺกถิ

วิจิโต ยสทตฺโต จ โสโณ โกสิยสฺวหโย

สญฺญี จ ปญฺจคาถาโย เถรา จ เอตฺถ ทฺวาทสาตี ฯ

ปญฺจกนิปาโต นิญฺจิติโต ฯ

เถรคาถาย จกฺกนิปาโต

[๓๔๗] ๑ ทิสฺวาน ปาฎิหีรานิ โคตมสฺส ยสฺสสิโน

น ตาวาหํ ปณฺปิตี อิสฺสามาเนน วญฺจิติโต ฯ

มม สงฺกปฺปมฺณาย โจเทสิ นรสารถิ

ตโต เม อาสิ สัมเวโก อพภูโต โลมหังสนโน ฯ
ปุปฺเพ ชฏฺฐิตฺตํ ยเม สิทฺธิ ๑ ปริตฺติกา
ตาทํ ตทา นิรํจตฺวา ปุพฺพชฺี ชินฺสาสนเน ฯ
ปุปฺเพ ยณฺเณน สนฺตุญฺโฆ กามชาตฺตํ ปุรํทํ
ปจฺฉา รากณฺจ โทสณฺจ โมหณฺจาปี สฺมุหนฺี ฯ
ปุพฺเพนิวาสํ ชานามิ ทิพฺพจกฺขุํ วิโสธิตํ
อิทฺธิมา ปฺรจิตฺตณฺณํ ทิพฺพโสตณฺจ ปาปฺณฺี ฯ
ยสฺส จตฺตํ ปุพฺพชฺิตํ อการสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถโธ อนุปฺปตฺโต สพฺพทํโยชนกฺขโยติ ฯ
อรุเวลกสฺสไป เตโร ฯ

[๓๔๘] ๒ อติหิตา วิหิ ขลกตา สาลิ

น จ ลเภ ปิณฺฑํ กถมฺหํ กสฺสํ ฯ
พฺุทฺทมปฺปเมยฺยํ อนุสฺสร ปสนฺโน
ปีติยา สุฏฺฐสฺรีโร โหหิสฺสิ สตฺตมฺพุทฺโธ ๒ ฯ
ธมฺมมปฺปเมยฺยํ ฯเปฯ
สงฺฆมปฺปเมยฺยํ ฯเปฯ
อพุทฺทกาเส จ ๓ วิหฺรสิ
สีตา เขมฺนฺติกา อิมารตฺติโย ฯ
มา สีเตน ปเรโต วิหฺลณฺติโต

#๑ ย. อิทธิ ฯ ๒ ม. ย. สติ ... ฯ ๓ ม. ย. จสทุโท นตุติ ฯ

ปวิส ตฺวํ วิหารํ สุสิตคฺคฺลํ ฯ

สุสิตฺตํ จตฺตฺโส อปฺปมณฺณาโย

ดาหิ จ สฺวชิโต วิหริสฺสํ

นาหํ สีเตน วิหณฺณิสฺสํ

อนินฺยชิโต วิหรนฺนฺโตติ ฯ

เตกฺกจฺจนฺกานิ เถโร ฯ

[๓๔๙] ๓ ยสฺส สพฺรหฺมจาริํสฺส คารโว นฺุปลพฺภติ

ปฺริหายติ สทฺธมฺมา มจฺจุโณ อปฺโปทเก ยถา ฯ

ยสฺส สพฺรหฺมจาริํสฺส คารโว นฺุปลพฺภติ

น วิรุหฺติ สทฺธมฺเม เขตฺเต พิซฺว ปฺตฺติกํ ฯ

ยสฺส สพฺรหฺมจาริํสฺส คารโว นฺุปลพฺภติ

อารกา โหติ นิพฺพานา ชมฺมราชสฺส สาสเน ฯ

ยสฺส สพฺรหฺมจาริํสฺส คารโว อฺุปลพฺภติ

น วิหายติ สทฺธมฺมา มจฺจุโณ พโททเก ๑ ยถา ฯ

ยสฺส สพฺรหฺมจาริํสฺส คารโว อฺุปลพฺภติ

โส วิรุหฺติ สทฺธมฺเม เขตฺเต พิซฺว ภทฺทกํ ฯ

ยสฺส สพฺรหฺมจาริํสฺส คารโว อฺุปลพฺภติ

สนฺตฺติเก โหติ นิพฺพานํ ชมฺมราชสฺส สาสเนติ ฯ

มหานาโค เถโร ฯ

[๓๕๐] ๔ กุลฺโล สีวถิํกํ คนฺตุวา อทฺทสํ อิตฺถิมุชฺฌิตํ

#๑ สี. พหุโวกเก ฯ

อปวิหฺธํ สุสานสฺมี ขชฺชนฺตี กิมิหิ ฌุญฺญิ ฯ
อาตุริ อสุจี ปุตี ปสฺส กุลล สมฺมสุสฺย
อุคฺขมฺรณฺตํ ปคฺขมฺรณฺตํ พาลานํ อภินฺนุทิตํ ฯ
ชฺมฺมาทาสํ คเหตุวาน ฌาณทสฺสนปฺตฺติยา
ปจฺจเวกฺขี อิมํ กายํ ตฺวจฺฉํ สนฺตรพาหิริ ฯ
ยถา อิทํ ตถา เอตํ ยถา เอตํ ตถา อิทํ
ยถา อโฆ ตถา อุทฺธํ ยถา อุทฺธํ ตถา อโฆ ฯ
ยถา ทิวา ตถา รตฺติ ๑ ยถา รตฺติ ๑ ตถา ทิวา
ยถา ปุเร ตถา ปจฺฉา ยถา ปจฺฉา ตถา ปุเร ฯ
ปญฺจกฺกิเณน ตฺริเยน น รติ โหติ ตาทิสี
ยถา เอกกฺกจิตฺตสฺส สมฺมา ชฺมมํ วิปฺสฺสโตติ ฯ
กุลฺโล เถโร ฯ

[๓๕๑] ๕ มนุชฺสสฺส ปมตฺตจาริโน ตณฺหา วทฺตฺตติ มาลฺวา วีย
โส ปริปลวตี ๒ หุราหุริ ผลมิจฺฉํว วนสฺมี วานโร ฯ
ยํ เอสา สหเต ๑ ชฺมฺมี ตณฺหา โลเก วิสฺตฺติกา
โสกา ตสฺส ปวทฺตฺตติ อภิวุญฺจํว ๔ วีรณฺํ ฯ
โย เจตํ ๕ สหเต ๑ ชฺมฺมี ตณฺหํ โลเก ทฺรจฺฉยํ
โสกา ตมฺหา ปปตฺตติ อุทฺพิณฺทฺว โปกฺขรา ฯ
ตํ โว วทามิ ภทฺทํ โว ยาวนฺเตตฺถ สฺมาคตา

#๑ ม. ย. รตฺติ ฯ ๒ ม. ปลวตี ฯ ย. ปลวตี ฯ ๓ ย. สหตี ฯ ๔ ม. ย. อติวุญฺจํว ฯ

#๕ ย. โย เวตํ ฯ

ตณฺหฬ มฺถํ ฃณถ อฺสิรตฺถโถว วิรณฺ
มา โว นพฺว โสโถว มาโร ภณฺชิ ปฺนปฺนํ ๑
กโรถ พุทฺทวณฺํ ฃโณ เว ๑ มา อฺปจฺจกา
ฃณตฺตา หิ โสจฺนติ นิริยมฺหิ สมปฺปิตา ๑
ปมาโท รโช ๒ ปมาทานุปฺติโต รโช
อฺปฺปมาเทน วิชฺชาย อพฺพุเห ๓ สลฺลมตฺตโนติ ๑
มาลฺงกฺยปฺตุโต เถโร ๑

[๓๕๒] ๖ ปณฺณวิสตีวสุตฺตานิ ยโต ปพฺพุชิตอหํ
อจฺจราสงฺฆาตมตฺตมฺปิ เจโตสนฺติมนฺชณฺคํ ๑
อลทฺธา จิตฺตสฺเสกฺกคํ กามราเคน อทฺทิตโต ๔-
พาหา ปคฺคยฺห กนฺทนฺโต วิหารานุปฺนิกฺขมฺี ๕ ๑
สตุถํ วา อหริสฺสามิ โโก อตุโถ ชีวิตฺน เม
กถํ หิ สิกฺขํ ปจฺจกฺขํ กาลํ กุพฺเพถ มาทิสฺโส ๑
ตทาหํ ชุรมาทาย มณฺจกมฺหิ อฺปาวิสี
ปรีนฺีโต ชุโร อาสิ ฃมฺนี เณตฺตมตฺตโน ๑
ตโต เม มนฺสีกาโร โยนิโส อฺทปชฺชถ
อาทินโว ปาตุรหุ นีพฺพิทา สมตฺติจฺจถ ๑
ตโต จิตฺตํ วิมฺจฺจิมิ เม ปสฺส ฃมฺมสุฃมฺมตํ

#๑ ม. ฃโณ โว ๑ ๒ สุตฺตนิปาเต ปมาทาติ ปาโจ ทิสฺสติ ๑ ๓ ย. อพฺพุเห ๑

#อพฺพุเพหติปิ ปาโจ ๑ ๔ ม. อฏฺฐิตโต ๑ ๕ ม. วิหารา อฺปนิกฺขมฺี ๑

ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

สปปทาโส เถโร ฯ

[๓๕๑] ๗ อฏฺฐาหิ นิสีท กาคิยาน

มา นินฺททาพหุโล ๑ อหุ ชาครสฺส

มา ตํ อลลํ ปมตฺตพฺนฺธ

กฺุณฺเณว ชินาตุ มจฺจุราชา ฯ

เสยฺยถาปี ๑ มหาสมฺมุตฺตเวโก

เอวํ ชาตฺติชราตฺติวตฺตเต ตํ

โส กโรหิ สฺสํปมตฺตโน ตวํ

น หิ ตาณํ ตว วิชฺชเตช ๒ อณฺณํ ฯ

สตฺถา หิ วิเชตฺติ มกฺกเมตฺติ

สงฺคา ชาตฺติชราภยา อตฺติตํ

ปฺพุพฺพาปรตฺตมปฺปมตฺโต

อนฺนุณฺนชฺสสฺส ทพฺหํ กโรหิ โยคํ ฯ

ปฺปริมานิ ปมฺมฺลจ พนฺธนนานิ

สงฺฆมาณฺนีขุรฺมฺมฺนฺนํทิกฺขโกชฺชิ

มา ชินฺททาเรตฺติจ มา นินฺทํ

อนฺนุณฺนชฺชิตฺถ ฌิยาช ๓ กาคิยาน ฯ

ฌายาหิ ชินาหิ กาคิยาน

#๑ สี. ย. สยถาปี ฯ ๒ ม. ย. ๖ ฯ ๓ ม. ฌาย ฯ

โยคกฺเขมปเถ สุโกวิโทสิ
ปฺปฺปยุย อนุตฺตรํ วิสุทฺธิ
ปฺริณีพฺพาหิสิ วารินาว โชติ ฯ
ปชฺโชตฺกโร ปฺริตฺตรํโส
วาเตน วินมฺยเต ลตาว
เอวมฺปิ ตฺวํ อนาถิยมาโน ๑
มาริ อินฺทส โคตฺต นินฺทฺธนาหิ ฯ
โส เวทยิตาสฺว วิตฺตราโก
กาลํ กงฺข อีเชว สิตฺธิญฺโถติ ฯ
กาตียาโน เถโร ฯ

[๓๕๔] ๘ สุเทสิโต จกฺขุมตา พุทฺธธนาทิจฺจนฺธนา

สพฺพลํโยชนาตีโต	สพฺพวณฺณวินาสโน
นินฺยยานิโก อุตฺตรโณ	ตณฺหามูลวิโสสนโน
วิสมฺมลํ อามาทนํ	เถตฺวา ๒ ปาเปตี นินฺทฺธตี
อณฺญาณมฺมูลเกทาย	กมฺมยฺนตฺวิฆาณฺโน
วิญฺญาณานํ ปฺริคฺคเห	ญาณวชิรนิปาตโน
เวทนานํ วิญฺญาปโน	อุปาทานปฺปโมจโน
ภวํ องฺการกาสสว	ญาณน อนฺุปลฺสโน ๓
มหารโส สุกมฺภีโร	ชฺรามจฺจนฺวารโณ

#๑ ม. ย. อนาถิยาโน ฯ ๒ ย. เถตฺวา ฯ ๓ ส. ม. ย. อนฺุปลฺสโก ฯ

อริโย อฏฺฐจฺจิกโก มคฺโค ทุกฺขุปสมโน สีโว
กมฺมํ กมฺมนฺติ ฌตฺวาน วิปากญจ วิปากโต
ปฏฺิจฺจุปฺปนฺนธฺมมานํ ยถาวาโลกทสฺสโน
มหาเขมฺงฺคโม สนฺโต ปรีโยสานภทฺทโกติ ฯ
 มิกชาโล เถโร ฯ

[๓๕๕] ๕ ชาติมเทน มตฺโตหํ โภคอิสฺสริเยน จ
 สณฺจฺชานวณฺณรूपेณ มทฺมตฺโต อจารีหํ ฯ
 นาตฺตโน สมกํ กณฺจิ อติเรกญจ มณฺณิสฺสิ
 อติมานหโต พาโล ปตฺตทฺโฆ อุตฺติสิตทฺโฆ ฯ
 มาตฺรี ปีตฺรี วาปี ๑ อโถปี ๒ กรุสมฺมเต
 น กิณฺจิ ๓ อภิวาเทสี มานตฺตทฺโฆ อนาทรโ ฯ
 ทิสฺวา วินายกํ อคฺคํ สารถีนํ วรุตฺตมํ
 ตปฺนตฺมิว อาทิจฺจํ ภิกฺขุสงฺฆปฺรภุขตํ
 มานํ มทญจ นฺนทฺเตตฺวา วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
 สิรฺสา อภิวาเทสี สพฺพสฺตฺตานมุตฺตมํ ฯ
 อติมานโน จ โอมานโน ปหีนา สฺสสมฺหตา
 อสมฺมาโน สมฺจฺจินฺโน สพฺเพ มานวิธา หตฺาติ ฯ
 เชนฺโต ปุโรหิตปฺตฺโต เถโร ฯ

#๑ ม. ย. จาปี ฯ ๒ ม. ย. อญฺเณปี ฯ ๓ ม. ย. กณฺจิ ฯ

[๓๕๖] ๑๐ ยทานโว ปพฺพชิตฺ ชาติยา สตฺตวสฺสโก

อิทฺธิยา อภิโกตฺวาน ปนฺนคินฺทํ มหิตฺธิกํ
อุปชฺฌายสฺส อุทกํ อโนตฺตตา มหาสรา
อาหฺรามิ ตโต ทิสฺวา มํ สตฺถา เอตทฺพฺรวิ
สาร์ิปฺตฺต อิมํ ปสฺส อากฺขณฺตํ กุมารกํ
อุทกฺกมฺภกมาทาย อชฺฌตฺตํ สฺสมาหิตํ ฯ
ปาสาทิเกน วตฺเตน กลฺยาณอิริยาปโป
สามเณโรนฺรุทฺทสฺส อิทฺธิยา จ วิสาร์โท
อาชานิเยน อาชณฺโณ สาธุนา สาธุการิตो
วินีโต อนฺรุทฺเชน กตฺกิจฺเจน สิกฺขิตो
โส ปตฺวา ปรมํ สนฺตี สจฺฉิกตฺวา อกฺุปฺปติ
สามเณโร ส สฺมโน มา มํ ชลฺยาติ อิจฺฉตีติ ฯ
สฺมโน เถโร ฯ

[๓๕๗] ๑๑ วาตโรคาภินิโต ตฺวํ วิหริ กานเน วเน

ปวิฏฺฐโคจเร ๑ ลฺลฺลฺลฺล กถํ ภิกฺขุ กริสฺสสิ ฯ
ปีติสฺสฺเชน วิปฺปลฺเลน พฺริตฺวาน สฺมฺสฺสยํ
ลฺลฺลฺลฺลปี อภิสฺมโณนฺโต วิหริสฺสํ กานเน ฯ
ภาเวนฺโต สตฺต โปชฺฌนฺเต อินฺทฺริยานิ พฺลานิ จ
ฉานสฺสฺมสมฺปนฺโน ๒ วิหริสฺสํ อนาสโว ฯ

#๑ ม. ย. ปวิฏฺฐโคจเร ฯ ๒ ย. ฉานสฺสฺมสมฺปนฺโน ฯ

วิปฺปมุตฺตํ กิเลเสหิ สฺวทฺธจิตฺตํ อนาวิลํ
อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขนฺโต วิหริสฺสํ อนาสโว ๑
อชฺมตฺตตฺถจ พหิทฺธา จ เย เม วิชฺฌีสุ ๑ อาสวา
สพฺเพ อเสสา อฺจฺฉินฺนา น จ อฺปฺปชฺชเร ปฺน ๑
ปฺลยฺกฺขนฺธา ปฺริยฺฌาตา ติฏฺฐนฺติ ฉินฺนมฺลกา
ทฺถกฺกฺโข อนฺุปฺตฺโต นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ ๑
นฺหาคกมฺนิ เถโร ๑

[๓๕๘] ๑๒ อกฺโกชฺชสฺส กฺโต โโกโร ทนฺตสฺส สมชีวิโน
สมฺมทฺถญา วิมุตฺตสฺส อฺปฺสนตฺส ตาทีโน ๑
ตสฺเสว เตน ปาปีโย โย กฺทฺธํ ปฺฏิกฺขมฺติ
กฺทฺธํ อฺปฺปฏิกฺขมฺนฺโต สงฺคามํ เซติ ทฺชชฺชํ ๑
อฺภินฺนมตฺถํ จรติ อตฺตโน จ ปฺรตฺส จ
ปฺริ สงฺกฺปิถํ ฌตฺวา โย สโต อฺปฺสมฺมติ ๑
อฺภินฺนํ ติกิฉฺฉนฺตํ ๒ อตฺตโน จ ปฺรตฺส จ
ชฺนา มลฺลนฺติ พาลาติ ๓ เย ชฺมมฺสฺส อโกวิทฺทา ๑
อฺปฺปชฺชเต สเจ โโกโร อวชฺชํ กกฺกฺปมํ
อฺปฺปชฺชเช เจ รเส ตณฺหา ปฺตฺตมํสฺสํ สริ ๑
สเจ ชาวติ จิตฺตํ ๔ เตะ กามสฺส จ ภเวสฺส จ

#๑ ม. ย. วิชฺชี่สุ ๑ ๒ ย. ติกิฉฺฉนฺตํ ๑ ๓ ย. พาลิตี ๑

#๔ ย. สเจ ชาวติ เตะ จิตฺ ๑

จิปป์ นิคฺคยห สติยา กิจฺจาทํ วิย ทฺพปฺสฺนติ ฯ

พฺรหฺมทตฺโต เถโร ฯ

[๓๕๕] ๑๓ ฉนฺนํ นทิวสฺสติ วิวํ ณาติวสฺสติ
ตสฺมา ฉนฺนํ วิวเรถ เวนฺนตํ ณาติวสฺสติ ฯ
มจฺจุณพฺภาทโต โลโก ชราย ปรีวาริตโต
ตณฺหาสฺสเลน โอตินฺนโม อิจฺฉาฐปายิตโต สทา ฯ
มจฺจุณพฺภาทโต โลโก ปรีกฺขิตฺโต ชราย จ
หฺลยฺตติ นิจฺจมตฺตาโม ปตฺตทณฺโฆว ตกฺกโร ฯ
อาคจฺฉนตฺตคฺคิกฺกขนฺธาว มจฺจุพฺยาริชฺชรา ตโย
ปจฺจกฺคนตฺตํ พฺลํ นตฺติ ชโว นตฺติ ปฺลาโยตฺตํ ฯ
อโมฆํ ทิวสํ กยฺรรา อปฺเปน พฺหุเกน วา
ยํ ยํ วิวหเต ๑ รตฺติ ตพฺพนตฺตสฺส ชีวิตํ ฯ
จรโต ติจฺจโต วาปี อาสีนสฺยนสฺส วา
อุเปติ จริมา รตฺติ น เต กาโล ปมชฺชิตฺตุนฺติ ฯ
สิริมณฺโฆ เถโร ฯ

[๓๖๐] ๑๔ ทิปาทโกยํ อสุจํ ทฺกฺคนฺโร ปรีหิรติ
นานากุณฺปปริปฺโป วิสฺสวณฺโต ตโต ตโต ฯ
มิกํ นิลินํ กุณฺณ พฺลิสฺเสนาว อมฺพุชฺชํ
วานรํ วิย เลเปน พารชฺชนฺติ ปฺลฺลชฺชนํ

#๑ สี่. วิวหเต รตฺติ ฯ ม. ย. วิวหเต รตฺติ ฯ

รฐปา สทฺทา รสา กนฺธา โฝฏฺจพฺพา จ มโนรมา
ปญฺจ กามคฺฉนา เอเต อิตฺถิรฺรูปสฺมี ทิสฺสเร ฯ
เย เอตา อุปเสวนฺติ รตฺตจิตฺตา ปุณฺชชนา
วทฺฒนฺติ กภูสี โฆริ อัจฉินฺติ ปุณฺพภวํ ฯ
โย เจตา ๑ ปรีวชฺเชติ สปฺปสฺเสว ปทา สีโร
โสมี วิสฺตฺตํ โลเก สโต สมตฺวตฺตติ ฯ
กามสฺวาทีนํ ทิสฺวา เนกขมฺมํ ทฏฺฐุ เขมโต
นิตฺสโร สพฺพกามเหติ ปตฺโต เม อาสวกฺขโยติ ฯ
สพฺพกาม ๒ เถโร ฯ

อุทฺธานํ

อฺรุเวลกสฺสโป จ เถโร ติกิจฺฉกานิ ๓ จ
มหานาโก จ กุโล จ มาลฺกฺโย ๔ สปฺปทาสโก
กาดิยาโน จ ๕ มิกฺขาลो เชนฺโต สฺมนสฺวหโย
นฺหาตมฺนิ พุรหฺมทตฺโต สิริมณฺโฑ สพฺพกามโก ๒
คาถาโย จตฺราสีติ เถรา เจตฺถ จตฺตทฺทสาติ ฯ
นฺกนฺนิปาโต นิกฺฉิโต ฯ

#๑ ยู. โย เอตา ฯ ๒ ม. สพฺพกามี ฯ ๓ ม. เถโร เต กิจฺฉการิ ฯ ยู. เถโร

#เต ๔ ม. มาลฺกโย ฯ ส. ยู. มาลฺโต ฯ ๕ ม. จสทฺโท นตฺถิ ฯ

เถรคากาย สุตตกนิปาโต

[๓๖๑] ๑ อลงกตา สุวสนา มาถภารี ๑ วิฐฐิตา
 อลตฺตกกตา ปาทา ปาทุการุยฺห เวสิกา ๒
 ปาทุกา โอรุหิตฺวาน ปุโรโต ปณฺชลิกตา
 สามี สณฺเฬน มุทฺหนา มิตปฺพุพฺพมภาสถ ๓
 ยฺวาสี ตฺวํ ปพฺพชิตฺโต ติฏฺฐาหิ มม สาสเน
 กุณฺช มานุสเสก กามะ อหํ วิตฺตํ ททามิ เต ๑๔
 สจฺจนฺเต ปฏฺิษานามิ อคฺคิ วา เต หรามหํ ๑Q
 ยทา ชินฺณา ภวิสฺสาม อุโภ ทณฺฑปรายนา
 อุโภปิ ปพฺพชิสฺสาม อุภยตฺถ กณฺฑคฺคโห ๑
 ตลฺลจฺ ทิสฺวาน อายนฺตี เวสิกํ ปณฺชลิกตํ
 อลงกตํ สุวสนํ มจฺจุปาสิว โอะทฺฐิตํ
 ตโต เม มนสิกาโร โยนิโส อุทปฺชชถ
 ๑เป ๑ ๔

สุนฺทรสมฺพุโท เถโร ๑

[๓๖๒] ๒ ปเร อมฺพาฎการามะ วนสณฺฑทฺมฺหิ ภทฺธิโย
 สมฺมถํ ตณฺหํ อพฺพุยฺห ตตฺถ ภทฺธิ โฉมฺยติ ๕ ๑
 รมนฺเตเก มุทฺิงเคหิ ๖ วิณฺหาหิ ปณฺเวหิ จ

#๑ ม. ย. มาถธารี ๑ ๒ เวสิยาติปิ ๑ ๓ ม. ย. มหิตปฺพุพฺ อพฺพภาสถ ๑

#๔ จตฺตูกนิปาเต ทฏฺฐพฺพา ๑ ๕ ม. ภทฺธิทว ฉายติ ๑ ๖ ส. ย. มุติงฺเคหิ ๑

อหฺลจ รุกขมฺลสฺมี รโต พุทฺธสฺส สาสเน ๕
พุทฺโธ จ ๑ เม วรฺ ทชฺชา โส จ ลพฺเภถ เม วโร ๒
คณฺหํ สพฺพโลกสฺส นิจฺจํ กายคตาสตี ๓ ๕
เย มํ รุเปเน ปามิสฺสุ เย จ โฆเสน อนฺวคฺค
ฉนฺทฺรควสุเปตา น มํ ชานนฺติ เต ชนา ๕
อชฺมตฺตลฺลจ น ชานาติ พหิทฺธา จ น ปสฺสตี
สมนฺตาวรโณ พาโล ส เว โฆเสน วุยฺหตี ๕
อชฺมตฺตลฺลจ น ชานาติ พหิทฺธา จ วิปสฺสตี
พหิทฺธาผลทสฺสาวี โสปี โฆเสน วุยฺหตี ๕
อชฺมตฺตลฺลจ ปชานาติ พหิทฺธา จ วิปสฺสตี
อนาวรณทสฺสาวี น โส โฆเสน วุยฺหตีติ ๕
 ลคฺคณฺณโก เถโร ๔ ๕

[๓๖๓] ๓ เอกปฺตฺโต อหํ อาสี ปิโย มาตุ ปิโย ปิตู
พฺพุทฺธิ วจจฺริยาฮี ลพฺโธ อายาจนาฮี จ ๕
เต จ มํ อนุกมฺปาย อตฺถกามา หิตฺเตสิโน
อุโก ปิตา จ มาตา จ พุทฺธสฺส อฺปนามยฺม ๕
กิจฺฉา ลพฺโธ อยํ ปฺตฺโต สุขฺมาโล สุขฺเขตีโต
อิมํ ททาม เต นาถ ชินฺสฺส ปรีจาร์กํ ๕
สตุถา จ มํ ปฏิกคฺยห อานนฺทํ เอตทพฺุรวิ
ปพฺพาเซฮี อิมํ ชิปปิ เหลสฺตฺยชานิโย อยํ ๕

#๑ ม. พุทฺโธ เจ ๕ ๒ ไป. ย. วรฺ ๕ ๓ ม. กายคตํ สตี ๕

#๔ ม. ลคฺคณฺทกทฺทิตฺโย เถโร ๕

ปพฺพาเขตฺวาน มํ สตฺถา วิหารํ ปาวิสี ชิโน
อโนคฺคตสฺมี สุริยสฺมี ตโต จิตฺตํ วิมุจฺจิ เม ฯ
ตโต สตฺถา นีรํกตฺวา ปฏฺิสฺสฺถานวฺภูจฺิโต
เอหิ ภัทฺทาติ มํ อหา สฺวา เม อาสฺวปฺสมปฺทา ฯ
ชาติยา สตฺตวสฺเสน ลทฺธา เม อุปฺสมปฺทา
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา อโห ฌมฺมสฺสฺมมฺมตาติ ฯ
ภทฺโท เถโร ฯ

[๓๖๔] ๔ ทิสฺวา ปาสาทฉายายํ จงฺกมนฺตี นรุตฺตมํ
ตตฺถ นํ อุปฺสงฺกมฺม วนฺทิสฺสํ ปฺริสฺสฺตมํ ฯ
เอกํถํ จีวรํ กตฺวา สงฺฆริตฺวาน ๑ ปาณฺิโย
อนฺุจงฺกมิตฺสํ วิรชํ สพฺพสฺตฺตานมุตฺตมํ ฯ
ตโต ปฺลฺเฆห อปุจฺฉิ มํ ปฺลฺหานํ โกวิทฺโ ทวิฑู
อจฺฉมฺภิ จ อภิโต จ พฺยากาสี สตฺถโน อหํ ฯ
วิสฺสชฺชิตฺสฺ ปฺลฺเฆหฺสุ อนฺุโมทิตฺถาคโต
ภิกฺขุสงฺฆํ วิโลเกตฺวา อิมมตฺถํ อภาสถ ฯ
ลาภา องฺกมคฺชานํ เยสายํ ปฺริญฺญชฺติ
จีวรํ ปิณฺฑปาทลฺจ ปจฺจยํ สยนาสนํ ฯ
ปจฺจญฺจานนฺจ สามจี เตสํ ลาภาติ จาพฺุริ ฯ
อชฺชตฺถเก ๒ มํ โสปาท ทสฺสนาโยปฺสงฺกม

#๑ ม. ย. สํหริตฺวาน ฯ ๒ ย. อชฺชตฺถเก ฯ

เอสา เจว เต โสปาก ภาตฺถ อุปสมฺปทา ฯ
ชาติยา สตฺตวสุโสหิ ลทฺธาน อุปสมฺปทํ
ชาเรมิ อนฺติมํ เทหิ อโห ฌมฺมสุทฺถมฺมตาติ ฯ
โสปาโก เถโร ฯ

[๓๖๕] ๕ สเร หตฺถเถหิ ภาณชิตฺวา กตฺวาน กุฎฺฐิมจฺฉิสฺสํ
เตน เม สรภฺงฺโกติ นามิ สมฺมุตฺติยา ๑ อหุ ฯ
น มยฺหิ กปฺปเต อชฺช สเร หตฺถเถหิ ภาณชิตฺตุ
สิกฺขาปทา โน ปญฺจตฺตา โคตเมน ยสฺสฺสินา ฯ
สกลิ สมตฺติ รอกิ สรภฺงฺโก นาทฺทลํ ปุพฺเพ
โสยิ รอกิ ทิกฺกุโ จ วจนกเรนาติเทวสุทฺถ ฯ

เยเนว มกฺเคน คโต วิปฺสฺสิ
เยเนว มกฺเคน สิขิ จ เวสฺสภู
กกุสนฺธโกนาคมน โน จ กสุสโป
เตนญฺชเสน อคมาสิ โคตโม ฯ

วิตตณฺหา อนาทานา สตฺต พุทฺธา ขโยคธา
เยหฺย เทสิโต ฌมฺโม ฌมฺมภูเตหิ ตาทิหิ
จตฺตาริ อริยสจฺจานิ อนุกมฺปาย ปาณินิ
ทุกฺขํ สมฺทโย มกฺโค นิโรโร ทุกฺขสงฺขโย ฯ
ยสฺมิ นีวตฺตเต ๒ ทุกฺขํ สํสารสฺมิ อนนฺตกิ

#๑ ม. ย. สมฺมุตฺติยา ฯ ๒ ย. นีพฺพตฺตเต ฯ

ภททา อิมสฺส กายสฺส ชีวิตสฺส จ สงฺขยา
อณฺโณ ปุณฺณภูโว นตฺถิ สฺวิมฺตฺโตมฺหิ สพฺพชฺรีติ ฯ
สรภงฺโก เถโร ฯ
อุทฺทหานํ
สุนฺทรสมฺมทฺโท เถโร เถโร ลกฺขณฺณภทฺทํทํโย
ภทฺโท เถโร จ โสปาโก สรภงฺโก มหาอิสิ
สตุตฺเต ปณฺจกา เถรา คาถาโย ปณฺจตฺตีสตีติ ฯ
สตุตฺตกนิปาโต นิฏฺฐิตो ฯ

เถรคาถาย อฏฺฐกนิปาโต

[๓๖๖] ๑ กมฺมํ พหุํ น การเย ปรีวชฺเชยฺย ชนํ น อุยฺยเม
โส อุตฺตฺสโก รसानุกิทฺโธ อตฺถํ ริณฺจติ โย สุขาธิวาโห ฯ
ปงฺโกติ หิ นํ อเวทฺยํ ยายํ วนฺทนปฺปชฺนา กุเลสุ
สุขมํ สลฺลํ ทฺรพฺพหํ สกฺกาโร กาปฺริเสน ทฺชชฺโห ฯ
น ปฺรสุสฺสปณฺิชาเย กมฺมํ มจฺจสฺส ปาปํ
อตุตฺตนา ตํ น เสเวยฺย กมฺมพฺนฺฐุ หิ มาติยา ฯ
น ปฺเร วจฺนา โจโร น ปฺเร วจฺนา มฺุณี
อตุตฺตานณฺจ ยถา เวทิ เทวาปี นํ ตถา วิฑู ฯ
ปฺเร จ น วิชานนฺติ มยเมตฺถ ยมามฺเส ๑

#๑ ม. ยู. ยมามเส ฯ

เย จ ตตฺถ วิชาชนฺติ ตโต สมฺมฺนฺติ เมธกา ฯ
ชีวเตวาปี สปรปฺยโณ อปี วิตฺตปริกฺขยา ๑
ปฺลฺยาย จ อลาเภน วิตฺตวาปี น ชีวติ ฯ
สพฺพํ สุณาติ โสเตน สพฺพํ ปสฺสตี จกฺขฺนา
น จ ทิฏฺฐํ สุตฺมํ ชีโร สพฺพํ อชฺฉมิตฺตมรหตี ฯ
จกฺขฺมสฺส ยถา อนฺโร โสตฺวา พธิโร ยถา
ปฺลฺยวาวสฺส ยถา มฺโโค พลฺวา ทุพฺพโลริว
อด อตฺถเถ สมฺปฺปนฺเน สเยถ มตฺตสายิกนฺติ ฯ
มหากจฺจายโน เถโร ฯ

[๓๖๗] ๒ อุกฺโกธโน อนฺุปรนาหี อมาโย วิตฺตเปสฺสุโณ
ส เว ตาทิสโก ภิกฺขุ เอวํ เปจฺจ น โสจตี ฯ
อุกฺโกธโน อนฺุปรนาหี อมาโย วิตฺตเปสฺสุโณ
คฺคตฺตทฺวารो สทา ภิกฺขุ เอวํ เปจฺจ น โสจตี ฯ
อุกฺโกธโน อนฺุปรนาหี อมาโย วิตฺตเปสฺสุโณ
กฺลฺยฆสฺสึโล โย ๒ ภิกฺขุ เอวํ เปจฺจ น โสจตี ฯ
อุกฺโกธโน อนฺุปรนาหี อมาโย วิตฺตเปสฺสุโณ
กฺลฺยฆมิตฺโต โย ๒ ภิกฺขุ เอวํ เปจฺจ น โสจตี ฯ
อุกฺโกธโน อนฺุปรนาหี อมาโย วิตฺตเปสฺสุโณ
กฺลฺยฆปฺลโย โย ๒ ภิกฺขุ เอวํ เปจฺจ น โสจตี ฯ
ยสฺส สทฺธา ตถาคเต อจฺลา สฺปตฺติฏฺฐิตา

#๑ ม. วิตฺตปริกฺขโย ฯ ๒ ม. โส ฯ

สีลณฺจ ยสฺส กลฺยาณํ อริยกนฺตํ ปัสสิดํ
ตงฺฆเ ปสฺสาทอ ยสฺสคฺคิ อชฺชภูตณฺจ ทสฺสนํ
อทลิตฺทโธติ ตํ อากุ อโมฆนฺตสฺส ชีวิตํ ฯ
ตสฺมา สทฺธณฺจ สีลณฺจ ปสฺสาทํ ชมฺมทสฺสนํ
อนุยุณฺเชถ เมธาวิ สรี พุทฺธาน สาสนฺนติ ฯ
สิริमितฺโต เถโร ฯ

[๓๖๘] ๓ ยथा ปจฺจมมทฺทกฺขี สตฺถารมกุโธภยํ
ตโต เม อหุ สํเวโค ปสฺสิตฺวา ปุริสฺสฺสฺสํ ฯ
สิริ หตฺถเอหิ ปาเทหิ โย ปณฺนามยฺย อากตํ
เอตาทิสํ โส สตฺถารํ อาราเชตฺวา วิราชเย ฯ
ตทาทํ ปุตฺตทารณฺจ ชนฺชณฺณณฺจ ฉฯทฺธิ
เกสมสฺสฺสนิ เจเทตฺวา ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ ฯ
สิกฺขาสาชีวสมฺปนฺโน อินฺทฺริเยสฺส สฺสํวโต
นฺมสฺสฺมาโน สมฺพุทฺธํ วิहाสี อปราชิโต ฯ
ตโต เม ปณฺธิ อาสิ เจตฺโส อภิปฺตฺติโต
น นิสิตฺเท มุหฺตฺตมฺปิ ตณฺหาสฺสเล อนฺนุหเต ฯ
ตสฺส เมวํ วิหรโต ปสฺส วิริยปรกฺกมํ
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนุปฺตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฺพเพณิวาสํ ชานามิ ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
อรหา ทกฺขิณฺเยโยมฺหิ วิปฺปมฺตฺโต นิรุปฺธิ ฯ

ตโต รตฺยา วิวสเน ๑ สุริยสุสฺสคฺคมนํ ปติ
สพฺพํ ตณฺหํ วิโสเสตฺวา ปลฺลงฺเกน อุปาวิสิฺนฺติ ฯ
มหาปณฺถโก เถโร ฯ

อุทฺทหานํ
มหากจฺจายโน เถโร สิริมิตฺตโต มหาปณฺถโก
ตโย ๒ อฏฺฐนิปาตมฺหิ คธาโย จตฺวีเสตีติ ฯ
อฏฺฐกนิปาโต นิฏฺฐิตโต ฯ

เถรคาถาย นวกนิปาโต

[๓๖๕] ๑ ยถา ทุกฺขํ ชรามรณฺนฺติ ปณฺชติโต

อวิทฺทสฺส ยตฺถ สิตา ปุณฺชชฺชา
ทุกฺขํ ปริณฺถาย สโตว ฌายติ
ตโต รตี ปรมตฺรํ น วินฺทติ ฯ
ยथा ทุกฺขสฺสวหนิ วิสฺตติกํ
ปฺปณฺจสงฺฆมาฏฺฐทุกฺขาธิวหนิ
ตณฺหํ ปหตฺวาน สโตว ฌายติ
ตโต รตี ปรมตฺรํ น วินฺทติ ฯ
ยथा สิวํ เทวจตฺตฺรํคคามินิ

#๑ ม. วิวसाने ฯ ๒ ย. เอเต ฯ

มคฺคตุตฺตมํ สพฺพกิเลสโสธนํ
ปญฺญา ย สฺสตีตฺวา ๑ สโตว ฅายติ
ตโต รตี ปรมตรํ น วินฺทติ ฯ
ยทา อโสภํ วิรัชํ อสงฺขตํ
สนฺตํ ปทํ สพฺพกิเลสโสธนํ
ภาเวติ สลฺโยชนพนฺธจฺฉิทํ
ตโต รตี ปรมตรํ น วินฺทติ ฯ
ยทา นภ กชฺชติ เมฆทฺนุทฺธิ
ธารากฺลา วิหฺงคปฺเถ สมนฺตโต
ภิกฺขุ จ ปพฺพการคโตว ฅายติ
ตโต รตี ปรมตรํ น วินฺทติ ฯ
ยทา นทีนํ กุสฺมากุลาณํ
วิจิตฺตวานเยยวภูตฺตานํ
ตีเร นิสินฺโน สุมโนว ฅายติ
ตโต รตี ปรมตรํ น วินฺทติ ฯ
ยทา นิสีเว ๒ รหิตมฺหิ กานเน
เทเว คพนฺตมฺหิ นทฺนฺติ ทาจิโน
ภิกฺขุ จ ปพฺพการคโตว ฅายติ
ตโต รตี ปรมตรํ น วินฺทติ ฯ

#๑ ม. ย. ปสฺสตีตฺวา ฯ ๒ ย. นิสีเถ ฯ

ยทา วิตกฺเก อปรุณฺธิยตฺตโน
นคนฺตเร นควิริ สมสฺสโต
วิตทฺทโร วิตฺตฺทิลว ๑ ฌายติ
ตโต รตี ปรมตฺรํ น วินฺทติ ฯ
ยทา สฺวชี มลฺลิตฺตโสกนาสโน
นिरคฺคโล นินฺพพฺนโถ วิตฺตฺตโล
สพฺพาสเว พฺยณฺตฺกโถว ฌายติ
ตโต รตี ปรมตฺรํ น วินฺทตฺตีติ ฯ
ภูโต เถโร ฯ

อุทฺททานํ

ภูโต ตถทฺทโส เถโร เอโก ขคฺควิสาณวา
นวกมฺหิ นินฺปาตมฺหิ คาถาโยปี อีมา นวาติ ฯ
นวกนินฺปาโต นินฺภูจฺจิตฺโต ฯ

_____๔

เถรคาถาย ทสกนินฺปาโต

[๓๗๐] ๑ อังคาริโนทานิ ทูมา ภทฺนฺเต

ผลลฺลิตฺตโน นทฺนํ วิปฺปหาย

เต อจฺจิมนฺตฺว ปภาสยฺนฺติ

สมโย มหาวิริ ภคิ ๒ รสํ นํ ฯ

#๑ ม. วิตฺตฺทิลว ฯ ๒ ม. ภาคิ ฯ

ทุมานี ผลุลานี มโนรมานี
สมนุตโต สพฺพทิสสา ปวนฺติ
ปตฺตํ ปหาย ผลมาสสานา
กาโล อิตฺโต ปกุกมนาย วีร ๕
เนวตีสิตํ น ปนาตฺตอญฺหํ
สุขา อุตฺต อทฺธนินยา ภาทฺตเต 8
ปสฺสนุตฺตํ ตํ สากิยา โภพิยา จ
ปจฺฉามุขํ โรหิณฺณิยํ ตรนฺตํ ๕

อาสาย กสฺเต เขตฺตํ พิชฺช อาสาย วปฺปติ
อาสาย วาณิชา ยนฺติ สมฺมทฺทํ ฐนหารกา ๕
ยาย อาสาย ติฏฺฐามิ สฺวา เม อาสา วิปฺปจฺจตุ ๑ ๕

ปฺนปฺนปฺนญฺเจว วปฺนติ พิชฺช
ปฺนปฺนปฺนํ วสฺสตี เทวราชา
ปฺนปฺนปฺนํ เขตฺตํ กสฺนติ กสฺสกา
ปฺนปฺนปฺนํ ฐณฺณมฺเปติ รฏฺฐํ ๕
ปฺนปฺนปฺนํ ยาจนกา จรนฺติ
ปฺนปฺนปฺนํ ทานปฺตี ททฺนติ
ปฺนปฺนปฺนํ ทานปฺตี ททิตฺวา
ปฺนปฺนปฺนํ สกฺกมฺเปนฺติ จานํ ๕

#๑ ม. ย. สมิชฺชตฺต ๕

ธีโร ๑ หเว สตฺตยฺกํ ปุเนติ
ยสุมี กุเล ชายติ ฐิริปญฺโฆ
มญฺญามหํ สกุกฺติ เทวเทโว
ตยา หิ ชาโต มุนิ สจฺจนาโม ฯ
สุทฺโธทโน นาม ปิตา มहेสิโน
พฺพุทฺธสฺส มาตา ปน มายา ๒ มहेสิ
ยา โภชิสตฺตํ ปริหริย กุจฺฉินา
กายสฺส เกทา ติทิวสุมี โมทติ ฯ
สา โคตมี กาลกตา อิตฺ จูตา
ทิพฺเพหิ กามเหหิ สมงฺกิญฺจตา
สา โมทติ กามกุณฺเหหิ ปญฺจหิ
ปริวาริตา เทวคณฺเหหิ เตหิ ฯ
พฺพุทฺธสฺส ปุตุโตมฺหิ อสยฺหสาหิโน
องฺคิรสฺสสฺสปฺปฏิมสฺส ตาทิโน
ปีตุ ปิตา มยฺหํ ตฺวํสิ สกุก
ธมฺเมน เม โคตม อยฺยโกสิตี ฯ
กาพฺุทายี เถโร ฯ

[๓๓๑] ๒ ปุโรโต ปจฺจโต วาปี อปโร เจ น วิชฺชติ

อตีว ฬาสฺส ภวติ เอกสฺส วสโต วเน ฯ

#๑ ม. ยฺ. วีโร ฯ ๒ ม. มายนามสฺส ฯ ยฺ. มายนามา ฯ

หนุท เอโก คมิสฺสามิ อรณฺณํ พุทฺทวณฺณฉิต้
ผาสฺ อเอกวิหาริสฺส ปหิตตฺตสฺส ภิกฺขุโน ๑
โยคีปีติกรํ รรมํ มตฺตกฺกฺขรเสวิตํ
เอโก อตฺถวสี จิปฺปํ ปวิสฺสสามิ กานนํ ๑
สุปฺปฺฝิตฺเต สิตฺวเน สิตฺเต คิริกนฺทเร
คตฺตานิ ปริสฺสิจิตฺวา จงฺกมิสฺสามิ เอกโก ๑
เอกากิโย อหฺตฺติโย รรมณิเย มหาวเน
กทาทํ วิหริสฺสามิ กตฺกจิโจ อนาสโว ๑
เอวํ เม กตฺตฺกามสฺส อธิปฺปาโย สมิขฺฌตฺต
สาธยิสฺสามหํ เยว นานฺโถ อณฺณสฺส การโก ๑
เอส พนฺชามิ สนนฺนาหํ ปวิสฺสสามิ กานนํ
น ๑ ตโต นิภขมิสฺสามิ อปฺปตฺโต อาสวกฺขยํ ๑
มาลฺลเต อฺปวายนฺเต สิตฺเต สุรภิกฺคนฺธเก ๒
อวิหฺขํ ทาลยิสฺสามิ นิสินฺโน นคฺมฺทฺธนิ ๑
วเน กุสฺสมสฺสณฺนเน ปพฺภาเร นฺน สิตฺเต
วิมฺุตฺติสฺสฺเชน สฺขิโต รรมิสฺสามิ คิริพฺพเช ๑
โสหํ ปริปฺณฺณสฺงกฺปโป จนฺโท ปณฺณรโส ยถา
สพฺพาสวปฺริกฺขิโณ นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ ๑
เอกวิหาริโย เถโร ๑

#๑ ย. เน ๑ ๒ ม. สุรภิกคนฺธเก ๑

[๓๗๒] ๓ อนาคตํ โย ปฏิกัจจ ปสฺสตี

หิตญจ อตุถิ อหิตญจ ตํ ทวยิ

วิทฺเทสิโน ตสฺส หิตฺเทสิโน วา

รณฺธิ น ปสฺสนฺติ สเมกฺขมานา ฯ

อานาปานสตี ยสฺส ปริปฺปณฺณา สุภาวิตา

อนุปฺพุพิ ปริจิตา ยถา พุทฺเธน เทสิตา

โสมํ โลกํ ปภาเสตี อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิมมา ฯ

โอทาตํ วต เม จิตฺตํ อปฺปมาณํ สุภาวิตํ

นิพทฺธิ ปคฺคหิตญจ สพฺพา โอภาสเต ทิสสา ฯ

ชีวเตวาปี สปฺปญฺโล อปี วิตฺตปริกฺขยา

ปญฺญา ย จ อลาเภน วิตฺตวาปี น ชีวตี ฯ

ปญฺญา สุตฺวินิจฺฉินิ ปญฺญา กิตฺติสิโลกวฑฺฒนิ

ปญฺญาสหิตฺโต นโร อิทฺ อปี ทุกฺเขสุ สุขานิ วินฺทตี ฯ

นายิ อชฺชตฺโน ฐมฺโม นจฺเฉโร นปี อพฺภุโต

ยตฺถ ชาเยถ มีเยถ ตตฺถ กิ วิย อพฺภุตํ ฯ

อนนฺตรํ หิ ชาตสฺส ชีวิตา มรณํ ฐวํ

ชาตา ชาตา มรณฺตีธ เอวํมฺมา หิ ปาณิโน ฯ

น เหตุทตฺถาย มตฺสฺส โหตี

ยิ ชีวิตตฺถํ ปฺรโปริสานํ

มตฺมहि รุณฺณํ น ยโส น โสภยิ ๑

#๑ ม. ย. โลกยิ ฯ

น วณฺณิตํ สมณพฺรหฺมณฺเหหิ ฯ
จกฺขุํ สริริํ อุปหนฺติ โรณฺณํ ๑
นิหิยฺยติ วณฺณพลํ มตี จ
อานนฺทีโน ตสฺส ทิสฺวา ภวนฺติ
หิเตสฺสโน จสฺส ๒ สุขี ภวนฺติ ฯ
ตสฺมา หิ อิจฺเจยฺย กุเล วสนฺเต
เมธาวิโน เจว พหุสฺสุเต จ
เยถํ หิ ปญฺญาวิภเวเน กิจฺจํ
ตฺรณฺติ นาวาย นทิวํ ปุณฺณนฺติ ฯ
มหากปฺปิโน เถโร ฯ

[๓๗๓] ๔ ทนฺธา มยฺหํ คตี อาสิ ปริภูโต ปุเร อหํ
ภาตา จ มํ ปณฺนามสิ คจฺจนฺทานิ ตฺวํ ฆริํ ฯ
โสหํ ปณฺนามิโต สนฺโต สงฺฆารามสฺส โกฏฺจเก
ทุมฺมโน ตตฺถ อฏฺฐาสี สาสนสฺมี อเปกฺขวา ฯ
ภควา ตตฺถ อากฺขนิ สีลํ มยฺหํ ปฺรามสิ
พาหายฺมํ คเหตุวาน สงฺฆารามํ ปเวสฺยิ ฯ
อนุกมฺบาย เม สตฺถา ปาทาสิ ปาทปุณฺณนี
เอตํ สุทฺธํ อธิฏฺฐเจหิ เอกมฺนตํ สุวธิฏฺฐจิตํ ฯ
ตสฺสทาหํ วจันํ สุตฺวา วิหาสิ สาสเน รโต

#๑ ม. เตน ฯ ๒ ม. ยู. นาสฺส ฯ

สมาธิ ปฏิปาเทสี อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺติยา ฯ
ปฺพุเพนิวาสํ ชานามิ ทิพฺพจกฺขุ วิโสริตฺถํ
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
สทฺสสฺสทฺถุ อตฺตानํ นิมนฺิตฺวาน ปนฺถโก
นิตฺติ อมฺพวเน ๑ รมฺเม ยาว กาลปฺปเวทนํ ฯ
ตโต เม สตฺถา ปาหสิ ทฺถุ กาลปฺปเวทกํ
ปเวทิตฺตมฺหิ กาลมฺหิ เวหาसानุสสงฺกมฺหิ ฯ
วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท เอกมฺนตฺถํ นิตฺติทํ
นิตฺตินนํ มํ วิทิตฺวาน อถ สตฺถา ปฏฺิกคฺคหิ ฯ
อายาโก สพฺพโลกสฺส อาหุตฺติ น ปฏฺิกคฺคโห
ปฺลฺลณกฺเขตฺตํ มนฺุสฺसानํ ปฏฺิกคฺคณฺ्हิตฺถ ทกฺขิณฺนติ ฯ
จฺหวปนฺถโก เถโร ฯ

[๓๗๔] ๕ นานากุลมลสมฺปฺณฺโณ มหาอฺกการสมฺภโว

จฺนุทฺติกวฺ ปริปกกํ มหาคณฺโฑ มหาวโณ
ปฺพุพฺรุหิรสมฺปฺณฺโณ อฺถกฺกุเป นิกายฺหิโก ๒
อาโปปฺคฺฆรณฺ ๓ กายโย สทา สนฺุทฺติ ปฺุตฺติกํ ฯ
สฏฺฐิกคฺฆทฺรสมฺพนฺุโธ มํสเลปนเลปิโต
จฺมมกณฺจุกสนฺุทฺโธ ปฺุตฺติกาโย นฺิรตฺถโก
อฏฺฐิสงฺฆาฏฺฐมฺภูโต นฺุหารุสฺสทฺตนิพนฺุทฺโธ
เนเกสฺส สงฺกตฺติภาวา กปฺเปติ อิริยาปถํ ฯ

#๑ ม. นิตฺติทมฺพวเน ฯ ๒ ม. อฺถกฺกุเป นิกายฺหิโก ฯ ๓ ม. อาโปปฺคฺฆรณฺ กายโย ฯ

ฐวปฺปยาโต มรณสฺส ๑ มจฺจราชสฺส สนฺติเก
อิเชว ฉชฺชยิตฺวาน เยนกามจฺกโม นโร ๑ □
อวิชฺชาย นิวุโต กาโย จตุคนฺเถน คนฺถิตโต
โอฆสฺสตีทโน กาโย อนุสยชาลโมตฺถโต
ปฺลจณีวเรณฺ ยุตฺโต วิตฺถเกน สมปฺปิโต
ตณฺหามฺเถนानุคฺโต โมหจฺจทนฺฉาทิตโต
เอวายํ วตฺตตี ๒ กาโย กมฺมยนฺเตน ยนฺตฺโต ๑
สมปฺตฺติ จ วิปฺตฺยนฺตา นานาภโว วิปฺชชฺติ ๑
เยมฺ กายํ มมายนฺติ อนฺธพาลา ปฺลชฺชชฺนา
วชฺชเณนฺติ กฏฺฐี โฆริ อาทियนฺติ ปฺนพฺภโว ๑
เยมฺ กายํ วิวชฺชชฺนฺติ กุถลิตฺตฺว ปนฺนคํ
ภวฺมฺลํ วมิตฺวาน ปรีนิพฺพิสฺสนตฺตฺยนาสวาทิ ๑
กปฺโป เถโร ๑

[๓๗๕] ๖ วิวิตฺตํ อปฺปนิคฺโขมฺลํ วาพมิกฺนิเสวิตํ
เสเว เสนาสนํ ภิกฺขุ ปฏฺฐิสฺลฺลานการณา ๑
สงฺการปฺลชฺชา อาหตฺวา สฺสํสาธา รติยาหิ จ
ตโต สงฺฆาภิกฺกํ กตฺวา ลฺลํ ชฺชาเรยฺย จิวริ ๑
นีจํ มนฺ กริตฺวาน สปฺทานํ กุลา กุลํ
ปิณฺฑิกาย จเร ภิกฺขุ กุตฺตทฺวาโร สฺสํสฺวโต ๑
ลฺลชฺชนปี จ ๓ สนฺตฺสเส นาลฺลํ ปตฺเถ รสํ พหุ
#๑ ม. มรณาย ๑ ๒ ม. วตฺตเต ๑ ๓ ม. ลฺลชฺชนปี วา ๑

รเสศ อนุคิฑุทธสส ฌาเน น รมติ มโน ฯ
อปปีจฺโณ เจว สนฺตฺถุโโจ ปวีวิตฺโต วเส มฺนิ
อัสสฺสุโโจ กหฺนุเจหิ อนาคตาเรหิ จฺญํ ฯ
ยถา ชโฬ จ มฺโโค จ อดฺตานํ ทสฺสเย ตถา
นาตีเวถึ ปภาเสยฺย ๑ สงฺฆมฺหมมฺหิ ปณฺฑิโต ฯ
น โส อฺปวเท กณฺจิ อฺปมาตํ วิวชฺชเย
ถํวฺโต ปาตีโมกฺขสฺมี มตฺตลฺลญฺจ สฺส โภชเน ฯ
สฺสคฺคหิตนํมิตฺตสฺส จิตฺตสฺสฺสฺปปาทโกวิทฺโ
สมถํ อนุยฺยเชยฺย กาเถน จ วิปฺสฺสนํ ฯ
วิริยสาตจฺจสมฺปนฺโน ยุตฺตโยโค สทา สฺยา
น จ อปฺปควา ทฺกฺขนฺตํ ๒ วิสฺสาถํ เอยฺย ปณฺฑิโต ฯ
เอวํ วิหฺรมาณสฺส สฺสทฺธิกามสฺส ภิกฺขุโน
จฺยฺยนฺติ อาสวา สพฺเพ นํพฺพุตฺติยจฺจาริคจฺจนฺตีติ ฯ
อฺปเสโน วจฺจนฺตปฺตฺโต เถโร ฯ

[๓๗๖] ๗ วิชานะยฺย สกํ อดถํ อวโลเกยฺยถ ปาวจณํ
ยถเจตฺถ อสฺส ปญฺฐิรूपํ สามณฺณํ อหฺมฺมฺปคตสฺส ฯ
มิตฺตํ อิเชว ๓ กลฺยานํ สิกฺขา วิปฺลํ สมာทานํ
สฺสสฺสุสา จ กรุณํ เอตํ สมณฺสส ปญฺฐิรूपํ ฯ
พฺพุทฺเตสฺส สคารวตา ฐมฺเม อปฺจิตฺติ ยถาภูตํ

#๑ ม. สมภาเสยฺย ฯ ๒ ย. ทฺกฺขนฺตํ ฯ ๓ ม. อิธ เจ ฯ ย. อิธ ฯ

สงฺฆเ จ จิตฺติกาโร เอตํ สมณสฺส ปฎิรูปี ๑
อาจารย์โคจร ยูตฺโต อาชีโว โสธิตฺโต อคารโยห
จิตฺตสฺส จ สณฺจปนี ๑ เอตํ สมณสฺส ปฎิรูปี ๑
จาริตฺตํ อถ วาริตฺตํ อิริยาปถิยํ ปสาทนีย
อริจิตฺเต จ อาโยโค เอตํ สมณสฺส ปฎิรูปี ๑
อารณฺณกานี เสนาสนานี ปนฺตานิ อปฺปสทฺทานี
ภชิตพฺพานี มุนินา เอตํ สมณสฺส ปฎิรูปี ๑
สีลณฺจ พาทุสจฺจณฺจ ฐมฺมานํ ปวิจโย ยถาภูตํ
สจฺจานํ อภิสมโย เอตํ สมณสฺส ปฎิรูปี ๑
ภาเวยฺย จ อนิจฺจนฺติ อนตฺตสณฺณํ อสุภสณฺณณฺจ
โลกมฺหิ จ อนภิริตี เอตํ สมณสฺส ปฎิรูปี ๑
ภาเวยฺย จ โพชฺฌนฺเก อิทธิปาทานี อินฺทฺริยพฺลานี
อฏฺฐจฺจกมฺกมฺริยํ เอตํ สมณสฺส ปฎิรูปี ๑
ตณฺหํ ปชฺเหยยฺ มุนี สมฺมูเล อาสเว ปทาเลยฺย
วิหเรยฺย วิปฺปมฺตฺโต เอตํ สมณสฺส ปฎิรูปนฺติ ๑
 โคตโม เถโร ๑
 อุทฺธานํ
กาพฺุทายี จ โส เถโร เอกวิหารี จ กปฺปิโน
จฺุพฺพนฺถโก กปฺโป จ อฺุปเสโน จ โคตโม
สฺตฺตฺติเม ทสฺเส เถรา คาถาโย เจตฺถ สฺตฺตฺตฺตีติ ๑
 ทสฺกนฺิปาโต นิฏฺฐิตฺโต ๑

เถรคถาย เอกาทสกนิปาโต

[๓๗๗] ๑ กิณฑวตฺถุโธ วนเน ตาต อชฺชชหาโนว ปาวุเส
เวรมุพา ๑ รมณียา เต ปวีเวโก หิ ฌายินฺ ๑
ยถา อพฺภานิ เวรมุโพ วาโต นฺนุติ ปาวุเส
สญฺญา เม อภิกิรฺนฺติ วิเวกปฏิสญฺญตา ๑
อปณฺฑโร อณฺฑสมฺภโว สิวติกาย นิเกตจาริโก
อุปฺปาทยเตว เม สตี สนนฺเตหฺสมิ วิจารณ์ฺสูสิตฺ ๑
ยณฺจ อณฺเณ น รกฺขณฺติ โย จ อณฺเณ น รกฺขติ
ส เว ภิกฺขุ สุขิ เสติ กามesu อนเปกฺขวา ๑
อจฺฉริทิกา ปุณฺณิสลา โคนฺจคฺคฺคฺมิคฺคาชฺชตา
อมฺพุเสวาลสญฺจณฺนา เต เสลา รมยณฺติ มํ ๑
วสิตฺติ เม อรณฺเณสุ กนฺนฺตราสุ กุหาสุ จ
เสนาสเนสุ ปนฺเตสุ วาพมิกฺคินฺเสวเต ๑
อิเม หณฺณนฺตฺ วชฺฌนฺตฺ ทุกฺขํ ปปฺโปนฺตฺ ปาณินฺ
สงฺกปฺปํ นาภิชานามิ อนริยํ โทสสํหิตํ ๑
ปริจฺฉินฺโณ มยา สตุถา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิโต ครุโก ภารो ภวเนตฺติ สมฺมุตตา ๑
ยสฺสจฺจถาย ๒ ปพฺพชฺชิตฺ อคารสุมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถุโธ อนฺนุปฺปตฺโต สพฺพสํโยชนกฺขโย ๑

#๑ ม. เวรมุภา ๑ ๒ ม. ย. ยสฺส จตฺถาย ๑

นาภินนุทามิ มรณํ นาภินนุทามิ ชีวิตํ
กาลณฺจ ปฏิกงฺขามิ นิพฺพิสํ ภตฺ โท ยถา ฯ
นาภินนุทามิ มรณํ นาภินนุทามิ ชีวิตํ
กาลณฺจ ปฏิกงฺขามิ สมฺปชาโน ปตฺติสฺสโตติ ฯ
 สงฺกิจฺโจ เถโร ฯ
 อุทฺทานํ
สงฺกิจฺจตฺเถโร เอโกว กตฺกิจฺโจ อนาสโว
เอกาทสฺนิปาตฺมฺหิ คาคา เอกาทเสว ตาติ ฯ
 เอกาทสฺกนิปาโต นิฏฺฐิจฺโติ ฯ

เถรคาคาย ทฺวาทสฺกนิปาโต

[๓๗๘] ๑ สีสฺเมวฺธ สิกฺเขถ อสฺมี โลกฺ สฺสิทฺกฺขิตํ
 สีลํ หิ สพฺพสมฺปตฺตี อุปฺนามติ เสวิตํ ฯ
 สีลํ รกฺเขยฺย เมธาวิ ปตฺถยาโน ตโย สฺสุเข
 ปัสสํ วิตฺติลาภณฺจ เปจฺจ สฺสคฺเค ๑ ปโมทนํ ฯ
 สีลฺวา หิ พฺหุ มิตฺเต สลฺยเมนาธิกจฺจติ
 ทฺสฺสีโล ปน มิตฺเตหิ ธฺสเต ปาปมาจฺริ ฯ
 อวณฺณณฺจ อกิตฺติณฺจ ทฺสฺสีโล ลภเต นโร
 วณฺณํ กิตฺตี ปัสสณฺจ สทา ลภติ สีลฺวา ฯ

#๑ สี. ย. เปจฺจ สฺสคฺเค จ ฯ

อาทิสฺสํ ปตฺติจฺจา จ กลฺยาณานนฺจ มาตฺถกํ
ปมฺภูํ สพฺพพฺพมฺมานํ ตสฺมา สีสํ วิโสชเย ๑
เวลา จ สํวรํ สีสํ จิตฺตสฺส อภิปาสนํ ๑
ติตฺถนฺจ สพฺพพฺพทฺธานํ ตสฺมา สีสํ วิโสชเย ๑
สีลํ พลํ อปฺปญฺญิมํ สีสํ อาวุชฺชมุตฺตมํ
สีลํ อภฺรณํ ๒ เสฏฺฐํ สีสํ กววมพฺภุตํ ๑
สีลํ เสตฺถ มหฺสทฺโฆ สีสํ คนฺโฆ อนฺนตฺตโร
สีลํ วิเลปนํ เสฏฺฐํ เยน วาติ ทิสฺสํ ทิสฺ ๑
สีลํ สมฺพลเมวคฺคํ ๑ สีสํ ปาเถยฺยมุตฺตมํ
สีลํ เสฏฺฐโฆ อตฺตวาโห เยน วาติ ทิสฺสํ ทิสฺ ๑
อิเชว นินฺนํ ฅกฺติ เปจฺจาปาเย จ ทุมฺมโน
สพฺพตฺถ ทุมฺมโน พาโล สีเลสุ อสฺมาหิตฺ ๑
อิเชว กิตฺตี ฅกฺติ เปจฺจ สกฺเค จ สุมฺโน
สพฺพตฺถ สุมฺโน ธีโร สีเลสุ สฺสฺมาหิตฺ ๑
สีลเมว อิธ อคฺคํ ปญฺญา ปน อุตฺตโม
มนุสฺเสสุ จ เทเวสุ สีลปญฺญาณ โต ชยฺนฺติ ๑
 สีสฺวตฺถโร ๑

[๓๗๕] ๒ นิเจ กุลมฺหิ ชาโตหิ ทลิตฺทโท อปฺปโกชโน

 หีนํ กมฺมํ มมฺ อาสิ อโหสิ ปุปฺพจฺจทฺทโก ๑

#๑ ย. อภิปาสนํ ๑ ๒ ม. ย. สีลมาภฺรณํ ๑ ๓ โป. สพลเมวคฺคํ ๑

ชิกฺขุจฺฉิตฺโต มนุสฺसानํ ปริภูโต จ วมฺภิตฺโต
นีจํ มนํ กริตฺวาน วนฺทิสฺสํ พหุํ ชนํ ฯ
อถทฺทสาสี สมฺพุทฺธํ ภิกฺขุสงฺฆปฺรภุชฺคํ
ปวิสนฺตํ มหาวีรํ มคฺชานํ ปฺรุตฺตมํ ฯ
นิกฺขิปปิตฺวาน พุยาภฺงฺคี วนฺทิตฺตํ อุปสงฺกมึ
มเมว อนุกมฺปาย อฏฺฐาสิ ปฺริสฺตฺตโม ฯ
วนฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท เอกมฺนฺตํ จิตฺตทา
ปฺพุพฺพชฺชํ อหฺมายาจึ สพฺพสฺตฺตานมฺมุตฺตมํ ฯ
ตโต การุณฺนิโก สตฺถา สพฺพโลกานุกมฺปโก
เอหิ ภิกฺขุติ มํ อาห สว เม อาสฺวปสมฺปทา ฯ
โสหํ เอโก อรณฺณสฺมึ วิหรนฺโต อตฺนฺทิตฺโต
อกาสิ สตฺถุ วจฺนํ ยถา มํ โอวที ชิโน ฯ
รตฺติยา ปจฺมํ ยามํ ปุพฺพชชาติมนุสฺสรี
รตฺติยา มชฺฌิมํ ยามํ ทิพฺพจกฺขุ วิโสธยึ ๑
รตฺติยา ปจฺฉิมํ ยามํ ตโมกฺขนฺธํ ปทาลยึ ฯ
ตโต รตฺยา วิวสเน สุริยสฺสฺสुकฺกมนํ ปติ
อินฺโท พุรฺหุมา จ อากนฺตฺวา มํ นมสฺสึสฺส ปญฺชติ
นโม เต ปฺริสาชณฺณ นโม เต ปฺริสฺตฺตม
ยสฺส เต อาสวา จีณา ทกฺขิณฺณโยสิ มาริส ฯ

#๑ ยู. วิโสธิตํ ฯ

ตโต ทิสฺวาน มํ สตฺถา เทวสงฺฆปรุภฺขตํ
สิดํ ปาตุกริตฺวาน อิมมตฺถํ อภาสถ
ตเปณ พุรหุมนฺจเรณ สลฺลนเมณ ทเมณ จ
เอเตน พุราหุมนฺโณ โหติ เอตํ พุราหุมนฺมุตฺตมนฺนติ ฯ
สฺนินฺโต เถโร ฯ

อุทฺททานํ

สึลฺวา จ สฺนินฺโต จ เถรา เทวเต มหิทฺธิกา
ทฺวาทสมฺหิ นิปาตมฺหิ คาคาโย จตฺตฺวิสตีติ ฯ
ทฺวาทสกนิปาโต นิฏฺฐิตฺโต ฯ

เถรคาคาย เทรสกนิปาโต

[๓๘๐] ๑ ยาทุ รฏฺเฐ สมฺภกฺกฺโข รณฺโณ องฺคสฺส ปตฺถกฺกุ ๑
สฺวาชฺช ชฺมเมสฺสุ อุกฺกฺกฺโข โสโณ ทฺกฺขสฺส ปารกฺกุ ฯ
ปฺลยจ ฉินฺเต ปฺลยจ ชฺเห ปฺลยจ จุตฺตริ ภาวเย
ปฺลยจสฺงฺคาคิโก ภิกฺขุ โอมฺตฺถนฺ โณติ วุจฺจติ ฯ
อุนฺนพสฺส ปมตฺตสฺส พาหิราสฺส ภิกฺขุโน
สึลํ สมาริ ปฺลยฺวา จ ปาริปุรี น กจฺจติ ฯ
ยลฺลหิ กิจฺจํ ตทปวิทฺธํ อกิจฺจํ ปน กยฺริติ

#๑ โป. ย. ปทุรคฺ ๑ ม. ปตฺถกฺกุ ๑

อุณฺณพานํ ปมตฺตานํ เตสิ วัฑฒนฺติ อาสวา ฯ
เยสญฺจ สุตฺมารทฺธา นิจุจํ กายคตา สติ
อภิจฺจนฺเต น เสวนฺติ กิจฺเจ สาทจฺจการิโน
สตานํ สมฺปชานานํ อตฺถํ คจฺจนฺติ อาสวา ฯ
อุชฺหมคฺคฺมุหิ อุกฺขาเต คจฺจนฺต มา นีวตฺตถ
อตฺตนา โจทยตฺตานํ นิพฺพานมภิหารเย ฯ
อจฺจารทฺธมฺหิ วิริยมฺหิ สตฺถา โลเก อนฺุตฺตโร
วีโณปมํ กริตฺวาน ๑ ฐมฺมํ เทเสสิ จกฺขุมา ฯ
ตสฺสํ วจฺนํ สุตฺวา วิหาสิ สาสเน รโต
สมตฺ ๒ ปฺฏิปาเทสิ อุตฺตมตฺตสฺส ปตฺติยา
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
เนกขมฺเม อธิมฺตฺตสฺส ปวิเวกญฺจ เจตฺโส
อพฺยาปชฺฌาธิมฺตฺตสฺส อฺุปาทานกฺขยสฺส จ
ตณฺหกฺขยาธิมฺตฺตสฺส อสมฺโมหญฺจ เจตฺโส
ทิสฺวา อายตฺนุปฺปาทำ สมฺมา จิตฺตํ วิมฺจุจติ ฯ
ตสฺส สมฺมา วิมฺตฺตสฺส สนฺตจิตฺตสฺส ภิกฺขุโน
กตฺตสฺส ปฺฏิจ โย นตฺถิ กรณียํ น วิชฺชติ ฯ
เสโล ยถา เอกขมฺโน วาเตน น สมิริติ
เอวํ รูปา รสา สทฺธา คนฺธา ผสฺสา จ เกวลา

#๑ ม. ยุ. กริตฺวา เม ฯ ๒ ยุ. สมตฺ ฯ

อิฏฺฐา ฐมฺมา อนิฏฺฐา จ นปฺปเวเชนฺติ ตาทีโน
จิตฺตํ จิตฺตํ วิสณฺณตฺตํ วยญฺจสุตฺตานุปฺปสฺสตีติ ฯ
โสโณ โภพิวโส เถโร ฯ

อุทฺทหานํ

โสโณ โภพิวโส เถโร เอโกเยว มหิทฺธิโก
เตรสฺมहि นิปาตฺมहि คธาโย เจตฺถ เตรสฺสาติ ฯ
เตรสกนิปาโต นิฏฺฐิจิโต ฯ

เถรคาถาย จุทฺทสกนิปาโต

[๓๘๑] ๑ ยทา อหํ ปพฺพชฺชิโต อการสุมา อนการิยํ
นาภิชานามิ สงฺกปฺปี อนริยํ โทสสํหิตํ ฯ
อิเม หณฺณนฺตฺว ชฺฌนฺตฺว ทฺถขํ ปปฺโปนฺตฺว ปาณินโน
สงฺกปฺปี นาภิชานามิ อิมสฺมี ทิฆมนฺตเร ฯ
เมตฺตตฺถจ อภิชานามิ อปฺปมาณํ สุภาวิตํ
อนฺนปฺพุพฺพํ ปริจิตํ ยถา พุทฺเธน เทสิตํ ฯ
สพฺพมิตฺโต สพฺพสฺสโย สพฺพญฺญตฺตานุกมฺปโก
เมตฺตํ จิตฺตตฺถจ ภาเวมิ อพฺยาปชฺฌรโต สทา ฯ
อัสสิริ อัสสุปฺปี จิตฺตํ อาโมทยามหํ
พฺรหฺมวิหารํ ภาเวมิ อกาปฺริสเสวิตํ ฯ

อวิตกุกัม สวาปโน สมมาสมพุทฺธสาวโก
อริเยน ตฺถุหีภาเวน อุเปโต โหติ ตาวเท ฯ
ยถาปี ปพฺพโต เสโล อจโล สุปฺปติฏฺฐิตो
เอวํ โมหกฺขยา ภิกฺขุ ปพฺพโตว น เวธติ ฯ
อนนฺทคณฺสฺส โปสฺสส นิจฺจํ สฺวจิคเวสินโน
วาลคฺคฺมตฺตํ ปาปสฺส อพฺภมตฺตํว ขายติ ฯ
นคฺริ ยถา ปจฺจนฺตํ คฺคตฺตํ สนนฺตรพาหิรี
เอวํ โคเปถ อตฺตานิ ขโณ โว มา อุปฺจจฺจกา ฯ
นาภินนฺทามิ มรณฺ นาภินนฺทามิ ชีวิตฺ
กาลณฺจ ปฏฺิภงฺขามิ นิพฺพิสฺสํ ภตฺโต โย ยถา ฯ
นาภินนฺทามิ มรณฺ นาภินนฺทามิ ชีวิตฺ
กาลณฺจ ปฏฺิภงฺขามิ สมฺปชาโน ปติสฺสโต ฯ
ปริจฺฉินฺโณ มยา สตฺถา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิตํ คฺรุโก ภาโร ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
ยสฺส จตฺถาย ปพฺพชิตो อการสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถโล อนฺนุปฺปตฺโต สพฺพสฺสํ โยชนกฺขโย ฯ
สมฺปาเทถปฺปมาเทน เอสา เม อนฺนุสาสนี
हनฺนทาหํ ปรีนิพฺพิสฺสํ วิปฺปมฺตฺโตมฺหิ สพฺพชิตี ฯ

เรวโต เถโร ฯ

[๓๘๒] ๒ ยถาปี ภทฺโท ๑ อาชณฺโณ ชฺเร ยุตฺโต ชฺรสฺสโ

#๑ โป. ภทฺโโร ฯ

มถิโต อติภาเรน สํยุตํ ๑ นาตีวตฺตติ
เอวํ ปญฺญาเย เตตฺตา สมฺมุตฺโต วารินา ยถา
น ปเร อติมญฺญนฺติ อริยธฺมฺโมว ปาณินํ ฯ
กาเล กาลวสมฺปตฺตา ภวาทวสํ คตา
นรา ทุกฺขํ นิกจฺจนฺติ เต จ ๒ โสจฺนฺติ มาณวา ฯ
อุนฺนตา สุขธฺมฺเมน ทุกฺขธฺมฺเมน โวนตา
ทวเยน พาลา หญฺญนฺติ ยถาญฺตํ อทสฺสีโน ฯ
เย จ ทุกฺเข สุขมฺหิ จ มชฺเฌ สัพฺพนิมจฺจกุ ๓
จิตฺตา เต อินฺทฺวีโลว น เต อุนฺนตโอนตา ฯ
น เหว ลาเภ นาลาเภ น ยเส น จ กิตฺติยา
น นินฺทาย ปัสสาย น เต ทุกฺเข สุขมฺหิ จ
สพฺพตฺถ เต น ลิปฺปนฺติ อุตฺพิณฺทว โปกฺขเร
สพฺพตฺถ สุจิตฺตา วีรา ๔ สพฺพตฺถ อปฺราจิตฺตา ฯ
ธฺมฺเมน จ อลาโก โย โย จ ลาโก อธฺมฺมิโก
อลาโก ธฺมฺมิโก เสยฺโย ยญฺเจ ลาโก अधฺมฺมิโก ฯ
ยโส จ อปฺปพฺพุทฺธินํ วิญฺญนํ อยโส จ โย
อยโส จ ๕ เสยฺโย วิญฺญนํ น ยโส อปฺปพฺพุทฺธินํ ฯ
ทุมฺเมเชหิ ปัสสา จ วิญฺญฺหิ ครหา จ ยา
ครหาเว เสยฺโย วิญฺญฺหิ ยญฺเจ พาลปฺปัสสนา ฯ

#๑ ย. สํยัคํ ฯ ๒ ย. เตธ ฯ ๓ ย. สัพฺพนิมชฺฉกุ ฯ ๔ ย. วีรา ฯ ๕ ม. ว ฯ

สุขนฺจ กามมยิกํ ทุกฺขนฺจ ปวีเวกียํ
ปวีเวกียํ ทุกฺขํ เสยฺโย ยนฺนเจ กามมยํ สุขํ ฯ
ชีวิตนฺจ อธมฺเมน ธมฺเมน มรณนฺจ ยํ
มรณํ ธมฺมิกํ เสยฺโย ยนฺนเจ ชีเว ธมฺมิกํ ฯ
กามโกชปฺปหีนํ ๑ เย สนฺตจิตฺตํ ภาวภเว
จรณฺติ โลกํ อสิตา นตฺถิ เตสํ ปิยาปิยํ ฯ
ภาวยิตฺวาน โปชฌนฺจ อินฺทฺริยานิ พฺลานิ จ
ปฺปเปยุย ๒ ปรมํ สนฺตี ปรีนิพฺพนฺติ อนาสวาทิ ฯ
 โคทตฺโต เถโร ฯ

อุทฺทหนํ

เรวโต เจว โคทตฺโต เถรา เทวเต มหิตฺธิกา
จฺจทสมฺหิ นิปาตมฺหิ คาถาโย อญฺจวิสตฺตีติ ฯ
 จฺจทสกนิปาโต นิฏฺฐิโต ฯ

เถรคาถาย โสพสกนิปาโต

[๓๘๓] ๑ เอส ภิกฺขุโย ปสฺสิทามิ สุตฺวา ธมฺมํ มหารถํ
 วิราโค เทสิโต ธมฺโม อนุปาทาย สพฺพโส ฯ
 พหฺนุํ โลกํ จิตฺรานิ อสฺมึ ปจฺจวิมฺขทฺเต ๓

#๑ ม. กามโกชปฺปหีนํ ฯ ย. กามโกชปฺปหีนํ ฯ ๒ โป. ปฺปเปยุย ฯ ๓ โป. ย.

#ปฺปญฺจวิมฺขทฺเต ฯ

มถนุติ มถนุเส สงกปปี สุกฺ รากุปลํหิตํ ฯ
รชมฺหติ วาเตน ยถา เมโฆปสามเย
เอวํ สมฺมุนฺติ สงกปฺปา ยथा ปญฺญา ย ปสฺสตี ฯ
สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ยथा ปญฺญา ย ปสฺสตี
อถ นิพฺพินฺนุทฺติ ทฺถุเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา ฯ
สพฺเพ สงฺขารา ทฺถุขาติ ยथा ปญฺญา ย ปสฺสตี
อถ นิพฺพินฺนุทฺติ ทฺถุเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา ฯ
สพฺเพ ชมฺมา อนตฺตาติ ยथा ปญฺญา ย ปสฺสตี
อถ นิพฺพินฺนุทฺติ ทฺถุเข เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา ฯ
พฺพุทฺธานุพฺพุโ โย เถโร โกณฺฑลฺโล ติพฺพนิกฺกโม ๑
ปหีนชาติมฺรโณ พฺรหฺมจฺริยสฺส เถวลิ ฯ
โอฆปาโส ทโฬห ชีโล ปพฺพโต ทฺถุปฺพทาติโย
เจตฺวา ชีลนฺจ ปาสนฺจ เสถิ เจตฺวาน ๒ ทฺถุภิกฺกํ
ติณฺโณ ปารจฺกโต ฉายี มุตฺโต โส มารพฺนุชฺชา ฯ
อฺนุทฺโต จปฺโล ภิกฺขุ มิตฺเต อากมฺม ปาปกํ
สํสีทฺติ มโหฆสฺมี อุมฺมียา ปฏิกฺขชฺชิตฺโต ฯ
อฺนุทฺโต อจปฺโล นิปโก สํวฺดินฺนุทฺติโย
กฺลฺยาณมิตฺโต เมธาวิ ทฺถุขสฺสฺนตฺกโร สียา ฯ
กาคาปพฺพคฺสงฺกาโส กิโส ชมนิสฺสนฺนโต ๓

#๑ โป. ย. ติพฺพนิกฺกโม ฯ ๒ โป. ม. เจตฺวาน ฯ ๓ ย. ชมนิสฺสนฺนโต ฯ

มตฺตถฺยญฺ อุนฺนปानสฺมี อทินมนโส นโร
พฺภุโจ ํเสหิ มกเสหิ อรณฺยสฺมี พุรหาวเน
นาโค สงฺคามสีเสว สโต ตตฺตราธิวาสเย ฯ
นาภินนฺทามิ มรณฺ นภินนฺทามิ ชีวิตฺ
กาลญฺ ปฏิกงฺขามิ นิพฺพิสฺสํ ภตฺโก ยถา ฯ
นาภินนฺทามิ มรณฺ นภินนฺทามิ ชีวิตฺ
กาลญฺ ปฏิกงฺขามิ สมฺปชาโน ปติสฺสโต ฯ
ปริจฺฉินฺโณ มยา สตฺถา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิโต ครุโก ภาโร ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
ยสฺส จตฺถาย ปพฺพชฺชิตฺ อการสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถโถ อุนฺนปฺปตฺโต ก็ เม สทฺธิวิหารินาติ ๑ ฯ
อณฺญาโกณฺฑลฺโย เถโร ฯ

[๓๘๔] ๒ มนฺุสฺสภูตํ สมฺพุทฺธํ อตฺตทนฺตํ สฺมาหิตํ
อิริยมาณํ พุรหฺมปฺเถ จิตฺตสฺสฺสฺปสเม รตฺติ
ยํ มนฺุสฺสา นมฺสฺสนฺติ สพฺพทฺธมฺมาน ปารกฺุ
เทวาปิ นํ นมฺสฺสนฺติ อิติ เม อรหฺโต สฺตํ
สพฺพสฺสํ โยชนาติตํ วนา นิพฺพานมาคตํ
กาเมหิ เนกฺขมฺมรตฺตํ มุตฺตํ เสลาว กณฺจนํ
ส เว อจฺจฺจฺจ ๒ นาโค หิมวาวณฺเณ สิลฺลฺลฺลเย

#๑ ย. สทฺธิวิหารินาติ ฯ ๒ ย. อจฺจนฺตรูจิ ฯ

สพฺเพสํ นาคนามานํ สจฺจนามโ อนฺุตตโร
นาคํ โว กิตฺตยิสฺสามิ น หิ อาคุํ กโรติ โส ฯ
โสรจฺจํ อวิหีสํ จ ปาทา นาคสฺส เต ทเว ฯ
ตติ จ สมฺปชฌณฺญจ จรณา นาคสฺส เต ๑ ปเร ฯ
สทฺธาหตุโธ มหํนาโค อุเปกฺขาเสตทฺนตฺวา ฯ
ตติ คีวา สิโร ปญฺญา วิมฺสา ฌมฺมจินฺตนา
ฌมฺมกฺกุณฺฐิสมาวาโส ๒ วิเวโก ตสฺส วาลชิ ฯ
โส ฌายี อสฺสาสรโต อชฺมตฺตํ สฺสมาหิตो
คจฺฉํ สมาหิตो นาโค จิตฺโต นาโค สมาหิตो
สยํ สมาหิตो นาโค นิสินฺโนปิ สมาหิตो
สพฺพตฺถอ สํวโต นาโค เอสา นาคสฺส สมฺปทา ฯ
ภฺยชฺติ อนวชฺชานิ สวชฺชานิ น ภฺยชฺติ
ฌาสํ อจฺฉาทนํ ททฺธา สนฺนินฺธี ปรีวชฺชยํ
สํโยชนํ อณฺณ ญฺลํ สพฺพํ เจตฺวาน พนฺธนํ
เยน เยเนว คจฺฉติ อนเปกฺโขว คจฺฉติ ฯ
ยถาปี อุทเก ชาตํ ปุณฺฑริกํ ปวทฺตติ
โนปฺลিপฺปติ โดเยน สฺวจิณฺฐํ มโนรมํ
ตเถว จ โลกเก ชาโต พุทฺโธ โลกเก วิหริติ
โนปฺลิปฺปติ โลกเกน โดเยน ปทฺมํ ยถา ฯ
มหาคฺคินิ ๓ ปชฺชลิโต อนาหาโรปสมฺมติ

#๑ ตฺยาปเรตฺติปี ฯ ๒ ฌมฺมกฺกุณฺฐิสมาตโปตฺติปี ฯ ๓ ยฺ. มหาคฺคินิ ฯ

องฺคารเสฺสุ จ สนฺเตสุ นีพฺพุโตติ ปฺวฺจจติ ฯ
อตุลฺลสฺสยํ วิญฺญาปนี อฺปมา วิญฺญฺหิ เทสิตา
วิญฺญิสฺสสนฺติ มหานาคา นาคํ นาคเน เทสิตํ ฯ
วีสฺราโค วิตฺโทโส วิตฺโมโห อนาสโว
สรีรํ วิขหํ นาคो ปรีนฺนิพฺพิสฺสตุยนาสโวติ ฯ
อฺทายี เถโร ฯ
ตตฺรุทฺททานํ ภวติ
โกณฺฑทฺถโลจ อฺทายี จ เถรา เทว เต มหิฑฺธิกา
โสพสมฺหิ นิปาตมฺหิ คธาโย เทว จ ตีส จาติ ฯ
โสพสกนิปาโต นิฏฺฐิจฺโตะ ฯ

เถรคาถาย วีสตินิปาโต

[๓๘๕] ๑ ยถฺยตฺถํ วา ธนตฺถํ วา เย หนาม มยฺ ปฺเร
อวเสสฺสํ ภยํ โหติ เวชนฺติ วิลปนฺติ จ ฯ
ตสฺส เต นตฺถิ ภิตตฺถํ ภยฺโย วณฺโณ ปสฺสิตฺติ
กสมฺมา น ปรีเทเวสิ เอรูเป มหฺพฺภเย ฯ
นตฺถิ เจตฺตีกํ ทฺถกขํ อนเปกฺขสฺส คามณฺนิ
อติกฺกนฺตา ภยา สพฺเพ จินฺนสฺสโยชนสฺส เว ฯ
จินฺนาย ภวเนตฺติยา ทิฏฺฐเฐ ธมฺเม ยถาตถา ๑
#๑ ไป. ม. ย. ยถาตถา ฯ

น ภยฺ มรณ โหติ ภาวนิกุเขปนเ ยถา ฯ
สุฉินฺณํ พุรหุมาจริยํ เม มกุโธ จาปี สุภาวิตो
มรณํ เม ภยํ นตฺถิ โรคานมิว สงฺขเย ฯ
สุฉินฺณํ พุรหุมาจริยํ เม มกุโธ จาปี สุภาวิตो
นिरุสสาทา ทวา ทิฏฺฐา วิสํ ปิตฺวาน ฉทฺทิตํ ฯ
ปารคฺคู อนุปาทาโน กตฺถิจฺโจ อนาสโว
ตฺถุโธ อายุกุขยา โหติ มุตฺโต อาฆาตนา ยถา ฯ
อุตฺตมํ ฌมฺมตํ ปตฺโต สพฺพโลเก อนตฺถิโก
อาทิตฺตาว ฆรฺรา มุตฺโต มรณสฺมี น โสจติ ฯ
ยทตฺถิ สงฺขตํ กิณฺจิ ภโว จ ยตฺถ ลพฺภติ
สพฺพํ อนิสฺสรํ เอตํ อิทํ ๑ วุตฺตํ มहेสิณา ฯ
โย ตํ ตถา ปชานาติ ยถา พุทฺเธน เทสิตํ
น กณฺหาติ ภวํ กิณฺจิ สุตฺตตฺตํว อโยคฺคํ ฯ
น เม โหติ อโหสิณฺติ ภวิสฺสนฺติ น โหติ เม
สงฺขารา วิภวิสฺสนฺติ ตตฺถ กา ปริเทวนา ฯ
สุทฺธํ ฌมฺมสมฺปฺปาทำ สุทฺธํ สงฺขารสนฺตตี
ปฺสฺสนฺตสฺส ยถาภูตํ น ภยํ โหติ คามณฺิ ฯ
ติณฺนกฺกุจฺสมํ โลกํ ยथा ปญฺญา ย ปฺสฺสติ
มมตฺตํ โส อสฺวินฺทํ นตฺถิ เมติ น โสจติ ฯ
อูกฺกณฺจามิ สรีเรน ภเวนมฺหิ อนตฺถิโก

#๑ ไป. ม. ย. อิติ ฯ

ไสย ภิชฺชิสฺสติ กาโย อญฺโฆ จ น ภวิสฺสติ ฯ
ย โว กิจฺจํ สรีเรน ตํ กโรถ ยทิจฺฉถ
น เม ตปฺปจฺจยา ตตฺถ โทโส เปมฺม จ เหหิติ ฯ
ตสฺส ตํ วณฺํ สุตฺวา อพฺภูตฺตํ โลมหํสนํ
สตฺถานิ นิกฺขิปปิตฺวาน มาณฺวา เอตทพฺรฺวว ฯ
กั ภาทฺเต กริตฺวาน โโก วา อจฺริโย ตว
กสฺส สาสนมาคมฺม ลพฺภเต ตํ อโสภตา ฯ
สพฺพญฺญู สพฺพทสฺสาวิ ชินฺโน อจฺริโย มม
มหาการุณฺนิโก สตฺถา สพฺพโลกติกิจฺฉโก ฯ
เตนํยํ เทสิโต ฐมฺโม ขยคามิ อนุตฺตโร
ตสฺส สาสนมาคมฺม ลพฺภเต ตํ อโสภตา ฯ

สุตฺวาน โจรา อิติโน สุภาสิตํ
นิกฺขิปป สตฺถานิ จ อวฺฐานิ จ
ตมฺหา จ กมฺมา วิรมีสฺสุ เอเก
เอเก จ ปพฺพชฺชมโรจยีสฺสุ ฯ
เต ปพฺพชิตฺวา สุกตสฺส สาสเน
ภาเวตฺวา โพชฅงฺกพลานิ ปณฺฑิตา
อุทฺถกฺกจิตฺตา สุมนา กตฺนุทฺริยา
ผฺลีสฺสุ นิพฺพานปทํ อสงฺขตฺนฺติ ฯ
อธฺมฺตฺโต เถโร ฯ

[๓๘๖] ๒ สมณสฺส อหุ จินฺตา ปาราสริยสฺส ๑ ภิกฺขุโน

เอกกสฺส นิสินฺนสฺส ปวิวิตฺตสฺส ฌายิโน
กิมานุปุพฺพ ปุริโส ก็ วตฺตํ ก็ สมาจารี ๒
อตฺตโน กิจฺจการิสฺส น จ กิณฺจ วิเหจเย ๑
อินฺทฺริยานิ มนุสฺसानํ หิตาย อหิตาย จ
อรกฺขิตานิ อหิตาย รกฺขิตานิ หิตาย จ ๑
อินฺทฺริยานเวย สारกฺขํ อินฺทฺริยานิ จ โคปยํ
อตฺตโน กิจฺจการิสฺส น จ กิณฺจ วิเหจเย ๑
จกฺขุณฺทฺริยณฺจ รูปेสฺส กจฺจนฺตํ อนิวารยํ
อนาทินวทสฺสาวิ โส ทุกฺขา น หิ มุจฺจติ ๑
โสติณฺทฺริยณฺจ ๓ สทฺเทสฺส กจฺจนฺตํ อนิวารยํ
อนาทินวทสฺสาวิ โส ทุกฺขา น หิ มุจฺจติ ๑
อนิสฺสรณทสฺสาวิ คนฺธเ เจ ปฏฺิเสวติ
น โส มุจฺจติ ทุกฺขมฺหา คนฺธेषฺส อธิมุจฺจติโต ๑
อมุพิลมธฺรुकฺคณฺจ ติตฺตตกฺกมฺนุสฺสรํ
รสตณฺหาย คธิโต หทฺยํ นาวพฺุชฺชติ ๑
สุภานยปฺปฏิภูถานิ โฝฏฺฐพฺุพานิ อนุสฺสรํ
รตฺโต รากาธิกรณํ วิวิธํ วินฺทเต ทุกฺขํ ๔ ๑
มนณฺเจเตหิ ธมฺเมหิ โย น สกฺโกติ รกฺขิตุํ

#๑ ย. ปาราปฺริยสฺส ๑ ๒ โป. ย. สมาจารี ๑ ๓ โป. ม. เจ ๑ ๔ ม. ย. ทุกฺขํ ๑

ตโต นํ ทุกขมเนวติ สพฺพโสเทหิ ปญฺจหิ ฯ
ปฺพพโลหิตสมฺปฺณณํ พหุสฺส กุณฺปสฺส จ
นรวิรกตํ วกฺคํ สมฺกุกมिव จิตฺตํ ฯ
กุกฺกํ มชฺฐสฺสทํ ปิยนินฺนุชนํ ทุกฺขํ ๑
ขุรฺว มชฺชนาลิตฺตํ อุตฺถิตฺตํ นาวพฺพชฺชติ ฯ
อิตฺถิรฺูป อิตฺถิรเส โสภฺจพฺเพปฺจ อิตฺถิยา
อิตฺถิกนฺเชสฺส สारตฺโต วิวิธํ วินฺนเต ทุกฺขํ ๑ ฯ
อิตฺถิสฺทานิ สพฺพานิ สนนฺนติ ปญฺจปญฺจสุ
เตสมาวรณํ กาคฺคํ โย สกฺโกติ วิริยวา ฯ
โส อตฺถวา โส ฌมฺมญฺโจ โส ทกฺโข โส วิจกฺขโณ
กเรยฺย รมมาโน หิ กิจฺจํ ฌมฺมตฺถสํหิตํ ฯ
อโธ สิทฺติ สลฺยตฺตํ วชฺเช กิจฺจํ นีรตฺถกํ
น ตํ กิจฺจนฺติ มลฺลิตฺวา อปฺปมตฺโต วิจกฺขโณ ฯ
ยญฺจ อตฺถเนน สลฺยตฺตํ ยา จ ฌมฺมกตา รติ
ตํ สમાทาย วตฺเตถ สฺวา หิ เว อุตฺตมา รติ ฯ
อฺจุจาวเจหุปาเยหิ ปเรสมภิชฺชีสาคิ
หนฺตฺวา วธิตฺวา อถ โสจยิตฺวา
อาโลปฺติ สาสฺวา โย ปเรสํ ฯ
ตจฺจนฺโต อาณฺยา อาณฺยี นินฺนติ พลฺวา ยถา

#๑ ม. ย. ทุกฺขํ ฯ

อินุทฺริยานินุทฺริเยหฺว นินฺหฺนฺติ กุสฺลา ตถา ฯ
สทฺธิ วัริยํ สฺมาธิญฺจ สติปญฺญญจ ภาวํ
ปญฺจ ปญฺจหิ หนฺตฺวาน อนินฺโฆ ยาติ พุราหฺมโณ ฯ
โส อตฺถวา โส ฐมฺมญฺโฐ กตฺวา วากฺยานุสฺสํ
สพฺเพน สพฺพํ พุทฺธสฺส โส นโร สุขเมธตฺติ ฯ
ปาราสฺริโย ๑ เถโร ฯ

[๓๘๙] ๓ จิรฺรตฺถํ วัตตาทปํ ฐมฺมํ อนุจฺฉินฺตุยํ
สํมํ จิตฺตสฺส นาลตฺถํ ปุจฺฉํ สฺมณฺพุราหฺมणे ฯ
โก โส ปารคฺโต ๒ โลกํ โก ปตฺโต อมตฺคิรฺ
กสฺส ฐมฺมํ ปญฺฉิฉามิ ปรมตฺถวิฆานนํ ฯ
อนุตฺตวงฺกคฺโต อาสี มจฺฉุโลว ฆสฺมามิสํ
พทฺธิ มหิณฺทปาสฺน เวปจิตฺตยาสุโร ยถา ฯ
อญฺฉามิ นํ น มุญฺฉามิ อสุมา โสภปริทฺทวา
โก เม พนฺธํ มุญฺฉํ โลกํ สฺมโโพธิ เวทิสฺสตี ฯ
สฺมณฺ พุราหฺมณฺ วา กํ อาทิสฺนตฺถํ ปภงฺกฺขณฺ
กสฺส ฐมฺมํ ปญฺฉิฉามิ ชรามจฺจุปฺวาหนํ ฯ
วิจิกิฉฺฉากงฺขาณฺตํ ๓ สारมฺภพลสฺสญฺจตฺถํ
โกธปฺปตฺตมฺนตฺถทฺธิ อภิชปฺปทารณฺ ฯ
ตณฺหาธนฺนุสฺมญฺจฺฉานํ เทว จ ปนฺนรสายฺจตฺถํ

#๑ ยู. ปาราสฺริโย ฯ ๒ ม. ยู. ปารคฺโต ฯ ๓ ม. วิจิกิฉฺฉากงฺขาคณฺถิตฺถํ ฯ

#ยู. ...คถิตฺถํ ฯ

ปสฺส โอรสํ กาลํ เกตุวาน ยถิ ติฏฺฐติ ฯ
อนฺุทฺธิจฺฉินฺ อปฺปหานํ สงฺกปฺปสรเตชิตํ
เตน วิทฺุโ ช ปเวชามิ ปตฺตํว มาลฺุเตริตํ ฯ
อชฺฌตฺตํ เม สมฺภูจาย จิปปํ ปจฺเจติ ๑ ปาปํ
ฉสฺสสายตฺนึ กายิ ยตฺถ สรติ สพฺพทา ฯ
ตํ น ปสฺสามิ เตกฺจจฺฉํ โย เม ตํ สลฺลมฺมุทฺเธ
นानารชฺเชน สตฺเถน นานฺเถน วิจิกฺกจฺฉิตํ ฯ
โก เม อสฺสโต อวโณ สลฺลมฺพณฺนตราปสฺสยํ
อหิํ สพฺพกตฺตานิ ลลฺลํ เม อุทฺธริสฺสติ ฯ
ชฺมมฺปฺปติ หิ โส เสฏฺโฐ วิสฺโทสฺปวาหโก
กมฺภีเร ปตฺติสฺส เม ถลฺลํ ปาณิว ทสฺสเย ฯ
รหเทหฺมสฺมิ โอคคาโพห อหริยรชฺมนฺติเก
มายาอุสฺสยฺยสารมฺภ ถินมิทฺฐมฺปตฺถเฏ ฯ
อุทฺธจฺจเมฆณฺนิตํ สํโยชนวลาหํ
วาทา วหนฺติ กุทฺธิจฺฉิ สงฺกปฺปา รากฺนิสฺสิตา ฯ
สวณฺติ สพฺพธี โสตา ลตา อุพฺภิชฺช ติฏฺฐติ
เต โสเต โก นีวาเรยฺย ตํ ลตํ โก หิ เญจฺฉติ ฯ
เวลฺลํ กโรถ ภาทฺนเต โสตานํ สนฺนิวารณฺ
มา เต มโนมโย โสโต รุกฺขิว สหสา ลฺุเว ฯ

#๑ ม. ย. ปจฺจติ มามํ ฯ

เอวํ เม ภยชาตสฺส อปารา ปารเมสโต
ตาโณ ปญฺญาวโร สตฺถา อีสฺสงฺฆนิเสวิโต ฯ
โสปาณํ สุกตํ สุกฺขํ ธรรมสารมยํ ทพฺหํ
ปาทาสิ วุฑฺฒมานสฺส มา ภายิตฺติ จ มพฺุริวิ ฯ
สตีปฺภูจฺานปาสาหํ อารุญฺห ปจฺจเวกฺขิตฺติ
ยฺนุตฺติ ปุพฺุเพ อมฺณณิสฺสํ สกฺกาเยภีรตฺติ ปชฺุ ฯ
ยทา จ มคฺคฺมททกฺขี นาวาย อภีรฺุหนํ
อนธฺิฏฺจาย อตฺตานํ ติตฺถมททกฺขิมุตฺตมํ ฯ
สลฺลํ อตฺตสมฺภูจฺานํ ภวเนตฺติปภาวิทํ
เอเตสํ อปฺปวตฺตตาย เทเสตี มคฺคฺมุตฺตมํ ฯ
ทิมฺรตฺตานุสยิตฺติ จิรฺรตฺตปตฺติจฺิตฺติ
พฺุทฺุโร เม ปานฺุที คณฺุชฺุ วิสฺุทฺุสปวาทโนติ ฯ
เตลฺุกานี ๑ เถโร ฯ

[๓๘๘] ๔ ปสฺส จิตฺตกตฺติ พิมฺุพฺุ อรฺุกายํ สมฺุสฺสตีตฺติ
อาตุรฺุ พฺุทฺุสงฺกปฺุปี ยสฺส นตฺุถิ ชฺุว จิตฺติ ฯ
ปสฺส จิตฺตกตฺติ รฺุปี มณฺุณา กุณฺุพฺุเลน จ
อภฺุจิตฺตเจเน ๒ โอนทฺุชฺุ สห วตฺุเถหิ โสภตฺติ ฯ
อลตฺตกกตา ปาธา มุชฺุ จุณฺุณกมฺุชิตฺติ
อลํ พาลสฺส โมหาย โน จ ปารคเวลีโน ฯ

#๑ ย. เตลฺุกานี ฯ ๒ ม. อภฺุจฺุ ตฺุเจเน ฯ

อฏฺฐปทกตา เกสา เนตฺตา อณฺชนมกฺขิตา
อํ ปาลสฺส โมหาย โน จ ปารคเวสินฺ ๑
อณฺชนีว นวา จิตฺตา ปุตฺติกาโย อลงฺกโต
อํ ปาลสฺส โมหาย โน จ ปารคเวสินฺ ๑
โอทฺถิ มิคโว ปาสํ นาสาทา วากุรํ มิโค
ภุตฺวา นิวาปี คจฺฉาม กนฺทนฺเต มิคพนฺธเก ๑
ฉินฺนา ปาสา มิควสฺส นาสาทา วากุรํ มิโค
ภุตฺวา นิวาปี คจฺฉาม โสจฺนฺเต มิคลฺลทฺเท ๑
ปสฺสามิ โลเก สฺชเน มนฺุสฺเส
ลทฺธาน วิตฺตํ น ททฺนฺติ โมหา ๑
ลทฺธา ฐนํ สนฺุญฺจยํ กโรนฺติ
ภิกฺขโย จ กามे อภิปตฺถยนฺติ ๑
ราชา ปสฺยหปฺปจวี วิเชตฺวา
สสาครนฺตํ มหิมาวสนฺโต
โอรํ สมฺมทฺสสฺส อตฺตตฺรโป
ปารี สมฺมทฺสสฺสปี ปตฺถเยถ ๑
ราชา จ อณฺเณ จ พหุ มนฺุสฺสา
อวิตตฺตฺนฺหา มรณํ อฺุเปนฺติ
อุนาว หุตฺวาน ชนฺุติ เทหฺนฺ
กามเหิ โลกมฺหิ น หตฺถิ ติตฺติ ๑

กนฺทนต์ นํ ฌาตี ปกิริย เกเส
อโห วตา โน อมราติ จาหุ
วตฺถเนน นํ ปารุติ นีหริตฺวา
จิตฺ สโมชย ตโต ทนฺตติ ฯ
โส ทยฺหติ สฺวเลหิ ตฺชชฺมาโน
เอเคน วตฺถเนน ปหาย โภเก
น มียฺยมานสฺส ภวนฺตติ ตาณา
ฌาตี จ มิตฺตา อถ วา สหายา ฯ
ทายาทกา ตสฺส ฐนํ หรฺนฺตติ
สฺตฺโต ปน กจฺจติ เยน กมฺมํ
น มียฺยมานํ ฐนมนฺเวติ กิณฺจ
ปฺตฺตา จ ทารา จ ฐนญจ รกฺขํ จิ ฯ
น ทิมมายฺยํ ลภเต ฐเนน
น จาปี วิตฺเตน ชริ วิหฺนฺตติ
อปฺปญฺหิ นํ ชีวิตฺมาหุ ชีรา
อสฺสฺสํ วิปฺปริณามธมฺมํ ฯ
อทฺธา ๑ ทลิตฺทา จ สฺสนฺตติ ผสฺสํ
พาโล จ ชีโร จ ตเถว สฺมุจฺโจ
พาโล หิ พาลฺยา วชิโตว เสติ

#๑ อ๗ตฺมาตีปี ฯ

ธีโร จ น เวชติ ผสฺสพฺภูโจ ๑
ตสฺมา หิ ปญฺฉาว ฐเนน เสยฺโย
ยาย โวसानมิธราชิจฺจติ
อโပ္พสตีตตฺตา หิ ภวาทเวสุ
ปาปานิ กมฺมานิ กโรนฺติ โมหา ๑
อุเปติ คพฺภณฺจ ปรณฺจ โลกํ
สํสารมาปชฺช ปรมฺปราย
ตสฺสปฺปปลฺโย อภิสทฺทหนฺโต
อุเปติ คพฺภณฺจ ปรณฺจ โลกํ ๑
โจโร ยถา สนฺธิมุเข คหีโต
สกมฺมฺนา หลณฺติ ปาปชฺมฺโม
เอวํ ปชา เปจฺจ ปรมฺหิ โลก
สกมฺมฺนา หลณฺติ ปาปชฺมฺโม ๑
กามา หิ จิตฺตรา มธฺตรา มโนรมา
วิรูปรูเปน มถฺนฺติ จิตฺตํ
อาทีนํว กามคฺเชสุ ทิสฺวา
ตสฺมา อหํ ปพฺพชฺโติมฺหิ ราช ๑
ทุมปฺพลานีว ปตฺนฺติ มาณฺวา
ทหฺรา จ วุฑฺฒา จ สรีรเกทา

เอตมปิ ทิสฺวา ปพฺพชิตฺมहि ราช

อปณฺณกํ สามณฺณเมว เสยฺโย ฯ

สทฺธาযাহํ ปพฺพชิตฺ อูเปโต ชินสาสเน
 อวชฺชา มยฺหํ ปพฺพชฺชา อนโณ ภูณฺชามิ โภชนํ ฯ
 กามเม อาทิตฺตโต ทิสฺวา ชาตฺรฺรูปานิ สตฺถโต
 คพฺเพ โวกฺกนฺตฺโต ทุกฺขํ นิรเยสุ มหพฺภยํ ฯ
 เอตมาทินํวํ ทิสฺวา สํเวกํ อลภี ตทา
 โสหํ วิทฺธิโร ตทา สนฺโต สมฺปตฺโต อาสวกฺขยํ ฯ
 ปริจฺฉินฺโณ มยา สตฺถา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
 โอหิตฺโต ครุโก ภาโร ภาวนตฺตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
 ยสฺส จตฺถาย ปพฺพชิตฺ อการสฺมา อนการียํ
 โส เม อตฺถโต อนฺุปฺปตฺโต สพฺพสํโยชนกฺขโยติ ฯ
 รณฺุจปาโล เถโร ฯ

[๓๘๕] ๕ รูปี ทิสฺวา สติ มุณฺุจจา ปิยนิมิตฺตํ มนสิกโรโต

สารตฺตจิตฺโต เวเทติ ตถจ อชฺโฆส ติณฺุจติ ฯ
 ตสฺส วพฺพณฺุติ เวทนา อนเนกา รูปสมฺภวา
 อภิชฺฉา จ วิหเสา จ จิตฺตมสฺสุปฺพหฺลยติ
 เอวมาจฺฉินฺโต ทุกฺขํ อารา นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
 สทฺทํ สุตฺวา สติ มุณฺุจจา ปิยนิมิตฺตํ มนสิกโรโต
 สารตฺตจิตฺโต เวเทติ ตถจ อชฺโฆส ติณฺุจติ ฯ

ตสฺส วฑฺฒนฺติ เวทนา อเนกา สทฺทสมฺภวา
อภิขฺฌา จ วิหเสา จ จิตฺตมสฺสุปฺพลฺลยติ
เอวมาจฺฉินฺโต ทุกฺขํ อารา นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
คณฺธิ ฌตฺวา สติ มฺภูจฺจา ปฺยนิมิตฺตํ มนสิกโรโต
สารถฺตจิตฺโต เวเทติ ตลฺลจ อชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ
ตสฺส วฑฺฒนฺติ เวทนา อเนกา คณฺธสมฺภวา
อภิขฺฌา จ วิหเสา จ จิตฺตมสฺสุปฺพลฺลยติ
เอวมาจฺฉินฺโต ทุกฺขํ อารา นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
รตฺถํ โภทฺวา สติ มฺภูจฺจา ปฺยนิมิตฺตํ มนสิกโรโต
สารถฺตจิตฺโต เวเทติ ตลฺลจ อชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ
ตสฺส วฑฺฒนฺติ เวทนา อเนกา รตฺถสมฺภวา
อภิขฺฌา จ วิหเสา จ จิตฺตมสฺสุปฺพลฺลยติ
เอวมาจฺฉินฺโต ทุกฺขํ อารา นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
ผลฺลสฺสํ ผลฺลสฺส สติ มฺภูจฺจา ปฺยนิมิตฺตํ มนสิกโรโต
สารถฺตจิตฺโต เวเทติ ตลฺลจ อชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ
ตสฺส วฑฺฒนฺติ เวทนา อเนกา ผลฺลสฺสมฺภวา
อภิขฺฌา จ วิหเสา จ จิตฺตมสฺสุปฺพลฺลยติ
เอวมาจฺฉินฺโต ทุกฺขํ อารา นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
ธมฺมํ ฌตฺวา สติ มฺภูจฺจา ปฺยนิมิตฺตํ มนสิกโรโต
สารถฺตจิตฺโต เวเทติ ตลฺลจ อชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ

ตสฺส วพฺพนฺติ เวทนา	อนเกา ฌมฺมสมฺภวา
อภิขฺฌา จ วิหเสา จ	จิตฺตมสฺสุปฺพลฺลยติ
เอวมัจฺฉินฺโต ทุกฺขํ	อารา นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
น โส รชชติ รุเปสฺสุ	รูปํ ทิสฺวา ปติสฺสโต
วิรตฺตจิตฺโต เวเทติ	ตณฺจ นาชฺโฆส ๑ ติฏฺฐติ ฯ
ยถาสฺส ปสฺสโต รูปํ	เสวโต วาปี เวทนํ
จियฺยติ โนปจियฺยติ	เอวํ โส จรตี สโต
เอวํ อปฺจिनฺโต ทุกฺขํ	สนฺติเก นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
น โส รชชติ สทฺทฺเตสฺสุ	สทฺทํ สุตฺวา ปติสฺสโต
วิรตฺตจิตฺโต เวเทติ	ตณฺจ นาชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ
ยถาสฺส สฺสนฺโต สทฺทํ	เสวโต วาปี เวทนํ
จियฺยติ โนปจियฺยติ	เอวํ โส จรตี สโต
เอวํ อปฺจिनฺโต ทุกฺขํ	สนฺติเก นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
น โส รชชติ กนฺนฺเตสฺสุ	กนฺนํ ฌตฺวา ปติสฺสโต
วิรตฺตจิตฺโต เวเทติ	ตณฺจ นาชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ
ยถาสฺส ฌายโต กนฺนํ	เสวโต วาปี เวทนํ
จियฺยติ โนปจियฺยติ	เอวํ โส จรตี สโต
เอวํ อปฺจिनฺโต ทุกฺขํ	สนฺติเก นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ

#๑ ยู. นชฺโฆส ฯเปฯ ฯ

น โส รชชติ รเสสุ รสํ โภคฺวา ปติสฺสโต
วิรตฺตจิตฺโต เวเทติ ตณฺจ นาชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ
ยถาสฺส สายโต รสํ เสวโต วาปี เวหนํ
จियฺยติ โนปจियฺยติ เอวํ โส จรตี สโต
เอวํ อปจฺฉินโต ทุกฺขํ สนฺตฺติเก นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
น โส รชชติ ผสฺเสสุ ผสฺสํ ผุสฺส ปติสฺสโต
วิรตฺตจิตฺโต เวเทติ ตณฺจ นาชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ
ยถาสฺส ผุสฺสโต ผสฺสํ เสวโต วาปี เวหนํ
จियฺยติ โนปจियฺยติ เอวํ โส จรตี สโต
เอวํ อปจฺฉินโต ทุกฺขํ สนฺตฺติเก นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ
น โส รชชติ รมฺเมสุ รมฺมํ ถคฺวา ปติสฺสโต
วิรตฺตจิตฺโต เวเทติ ตณฺจ นาชฺโฆส ติฏฺฐติ ฯ
ยถาสฺส วิชานโต รมฺมํ เสวโต วาปี เวหนํ
จियฺยติ โนปจियฺยติ เอวํ โส จรตี สโต
เอวํ อปจฺฉินโต ทุกฺขํ สนฺตฺติเก นิพฺพาน วุจฺจติ ฯ

มาลฺงกยปฺปฺโต เถโร ฯ

[๓๕๐] ๖ ปริปฺนฺณกาโย สุรฺรฺจิ สุชาโต จารุทสฺสโน
สุวณฺณวณฺโณสิ ภคฺวา สุสฺสูกทาโจสิ วิริยวา ฯ
นรฺสฺส หิ สุชาตสฺส เย ภวานฺติ วิยญฺชนา

สพฺเพ เต ตว กายสฺมี มหาปฺริสทกฺขณา ฯ
ปสนฺนเนตฺโต สุมฺโห พุรหา อชฺช ปตาปวา
มชฺเฒ สมนฺนสงฺฆสฺส อาทิจฺโจว วิโรจสิ ฯ
กถฺยาณทสฺสโน ภิกฺขุ กถฺจนสนฺนิกตฺตโจ
กี เต สมนฺนภาเวน เหวํ อุตฺตมวณฺณิโน ฯ
ราชา อรหฺสิ ภวิตุํ จกฺกวตฺติ รเถสฺสโก
จาตุรฺนฺโต วิชิตาวิ ชมฺพุสณฺทสฺส อิตฺสโร ฯ
ขตฺติยา โภชราชาโน อนุยฺนฺตา ภวนฺติ เต
ราชาภิราชา มนฺจฺฉินฺโท รชฺชํ การเหสิ โคตม ฯ
ราชาหมฺสฺมี เสลาติ (ภควา) ชมฺมราชา อนุตฺตโร
ชฺมเมณ จกฺกํ วตฺเตมิ จกฺกํ อปฺปฏฺิวตฺติยํ ฯ
สมฺพทฺโธ ปฏฺิขานาสิ (อิติ เสโล พุราหฺมณ) ชมฺมราชา อนุตฺตโร
ชฺมเมณ จกฺกํ วตฺเตมิ อิติ ภาสสิ โคตม ฯ
โก นฺุ เสนาปติ โภโต สาวโก สตฺถุรฺนฺวโย
โก อิมํ อนุวตฺเตติ ชมฺมจกฺกํ ปวตฺติตํ ฯ
มยา ปวตฺติตํ จกฺกํ (เสลาติ ภควา) ชมฺมจกฺกมฺนฺตฺตรํ
สาริปฺตุโตนฺวตฺเตติ อนุชาโต ตถาคตํ ฯ
อภิณฺเวยฺยํ อภิณฺเวยฺยํ ภาเวตฺตพฺพญจ ภาวิตํ
ปฺหาคพฺพิ ปฺหีนํ เม ตสฺมา พุทฺโธสฺมิ พุราหฺมณ ฯ

วินยสุสฺ มยิ กงฺขิ อธิมจฺจสุสฺ พุราหุมน
ทูลลภิ ทสฺสนิ โหติ สมฺพุทฺธานิ อภินฺหโร ๑
เยสิ เว ทูลลโก โลกเ ปาตุภาโว อภินฺหโร
โสหิ พุราหุมน พุทฺโธสมิ สลฺลกตฺโต อนุตฺตโร ๑
พุทฺหมภูโต อติคฺุโล มารเสนปฺปมทฺทโน
สพฺพามิตฺเต วสิทฺตวา โมทามิ อกุโธภโย ๑
อิทํ โภณฺโต นิสามเถ ยถา ภาสติ จกฺขุมา
สลฺลกตฺโต มหาวิโร สิวโห นทตี วเน ๑
พุทฺหมภูตํ อติคฺุลํ มารเสนปฺปมทฺทนํ
โก ทิสฺวา นปฺปสีเทยฺย อปี กณฺหาภิชชาติโก ๑
โย มํ อิจฺฉติ อเนวตฺติ โย วา นิจฺฉติ กจฺฉตฺติ
อิทาหิ ปพฺพชิสฺสามิ วรปฺลยฺยสฺส สนฺติเก ๑
เอตฺตเจ รุจฺฉตี โภโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
มยฺมปี ปพฺพชิสฺสามิ วรปฺลยฺยสฺส สนฺติเก ๑
พุราหุมนฺนา ติสฺตา อิเม ยาจนฺติ ปญฺชลิทฺตา
พุทฺหมจฺริยิ จริสฺสามิ ภควา ตว สนฺติเก ๑
สุวากฺขาตํ พุทฺหมจฺริยิ (เสลาติ ภควา) สนฺทิฏฺฐิจิคมกาลีกํ
ยตฺถ อโมฆา ปพฺพชฺชา อปฺปมตฺตสฺส สิภฺขโต ๑
ยนฺตํ สรณฺมคฺคมฺม อิตฺโต อฏฺฐมิ ๑ จกฺขุมา
สत्ตฺรตฺเตน ภควา ทนฺตมฺห ตว สาสเน ๑

#๑ ม. อฏฺฐเม ๑

ตฺวํ พุทฺโธ ตฺวํ สตฺถา ตฺวํ มาราภิภู มุนิ
 ตฺวํ อนุสเย เจตฺวา ตินฺนุ โณ ตาเรสิมฺ ํ ปชฺ ํ
 อุปฺชี เต สมตฺติกนฺตฺตา อาสฺวา เต ปทาติตา
 สีโหว อนุปาทาโน ปหีนภยเถรวโ ํ
 ภิกฺขโว ติสฺตา อิเม ตินฺนุจฺนฺตึ ปณฺชตฺตีกตา
 ปาเท วีร ปสาเรหิ นาคา วนฺทนฺตฺถ สตฺถุโนติ ํ
 เสโล เถโร ํ

[๓๕๑] ๑ ยา ตํ เม หตฺถิกิ์วาย สุขุมา วตฺถา ปชาริตา
 สาลินฺ ํ โอทโน ภูตฺโต สฺจิมฺสฺสฺสฺเสจโน ํ
 โสชฺช ภาทฺโท สาทติโก อุณฺณาปตฺตาคเต รโต
 ฌายติ อนุปาทาโน ปฺตฺโต โคธาย ภาทฺทโย ํ
 ปํสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อุณฺณาปตฺตาคเต รโต
 ฌายติ อนุปาทาโน ปฺตฺโต โคธาย ภาทฺทโย ํ
 ปิณฺฑปาตี สาทติโก
 เตจิวรี สาทติโก
 สปทานจารี สาทติโก
 เอกาสนี สาทติโก
 ปตฺตปิณฺฑี สาทติโก
 ขลฺุปจฺจนาภตฺตึ สาทติโก
 อารณฺณโก สาทติโก

รุกขมฺลิกโก สาคตติโก
อพฺโลกาสี สาคตติโก
โสสานิกโก สาคตติโก
ยถาสนฺถติโก สาคตติโก
เนสซชฺชิกโก สาคตติโก
อปฺปิจฺจนฺ สาคตติโก
สนฺตฺตฺจฺจ สาคตติโก
ปวิวิตฺโต สาคตติโก
อถฺสจฺจ สาคตติโก
อารทฺทวิริโย สาคตติโก อุลฺลาปตฺตาคเต รโต
ฌายติ อนุปาทานิ ปฺตฺโต โคธาย ภทฺทโย ฯ
หิตฺวา สตปถิ กัถิ โสวณฺณํ สตราชิกิ
อคฺคหิ มตฺติกาทฺตฺ อิทฺ ทฺตฺยาก็เสจฺนํ ฯ
อฺจฺเจ มณฺทลฺปการเ ทพฺพมณฺฑลโกฏฺจเก
รทฺทิตฺ ขคฺคหตฺเถหิ อุตฺตํ วิหริ ปฺเร ฯ
โสชฺช ภทฺโท อนุตฺตราสี ปหิณภยเถรโว
ฌายติ วนโมคฺขห ปฺตฺโต โคธาย ภทฺทโย ฯ
สีลกฺขนฺธ ปตฺติจาย สตี ปณฺณจ ภาวย
ปาปฺถิ อนุปฺพเพน สพฺพสํโยชนกฺขนฺติ ฯ
ภทฺทโย กาลิโคธาย ปฺตฺโต เถโร ฯ

[๓๕๒] ๘ กจฺนํ วเทสิ สมณ จิโตมฺหิ

มมณฺจ พฺรฺสูติ จิตมณฺจฺจิโตติ
ปฺจฺจนามิ ตํ สมณ เอตมตฺถํ
กสฺมา จิโต ตฺวํ อหฺมณฺจฺจิโตมฺหิ ฯ
จิโต อหํ องฺคุติมาถ สพฺพทา
สพฺเพสุ ญฺเฒสุ นิชาย ทณฺท์
ตฺวณฺจ ปาณฺสุ อสณฺณโตติ
ตสฺมา จิโตหํ ตฺวมณฺจฺจิโตติ ฯ
จิสฺสํ วัต เม มหิโต มเหสิ
มหาวนํ สมโณ ปจฺจปาที
โสหํ จชิสฺสามิ สหสฺสปาปี
สฺสฺวาน กาคํ ตว ฐมฺมยฺตฺตํ ฯ
อิจฺเจว โจโร อสิมาวฺชณฺจ
โสพฺเภ ปปาเต นรเก อนฺวกาสิ
อวนฺที โจโร สฺกตฺสฺส ปาเท
ตตฺถเวว ปฺพพฺชฺชมยาจิ พุทฺธํ ฯ
พุทฺโธ จ โข การุณฺนิโก มเหสิ
โย สตฺถา โลกสฺส สเทวกสฺส
ตเมหิ ภิกฺขุติ ตทา อโวจ
เอเสว ตสฺส อหุ ภิกฺขุภาโว ฯ

โย จ ปุพฺเพ ปมชฺชิตฺวา ๑ ปจฺจนา โส นปฺปมชฺชติ

โสมี โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิมมา ฯ

ยสฺส ปาปํ กตํ กมฺมํ กุสเลน ปิถียติ

โสมี โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิมมา ฯ

โย หเว ททโร ภิกฺขุ ยฺยชฺชตี พุทฺธสาสเน

โสมี โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิมมา ฯ

ทิสสา หิ เม ฌมฺมกถิ์ สุนฺนตุ

ทิสสา หิ เม ยฺยชฺชนตุ พุทฺธสาสเน จ ๒

ทิสสา หิ เม เต มนฺุสฺเส ภชนตุ

เย ฌมฺมเมวาทปยฺนติ สนฺุโต ฯ

ทิสสา หิ เม ขนฺุติวาทานํ อวิโรธปฺปัสฺสินํ

สฺจนฺตุ ฌมฺมํ กาเลน ตถจ อนฺุวิธียฺนตุ ฯ

น หิ ชาตุ โส มํมํ หีเส อญฺญํ วา ปน กญฺจินํ ๓

ปฺปปฺปยุยฺย ปรมํ สนฺุตี รกฺเขยฺย ตสฺสาวเร ฯ

อุทกํ หิ นยฺนติ เนตฺติกา

อุสุการา นมยฺนติ เตชนํ

ทารุํ นมยฺนติ ตจฺจกา

อตฺตानํ ทมยฺนติ ปญฺฑิตา ฯ

ทณฺเฑเนเก ทมยฺนติ องฺกุเสหิ กสาหิ จ

อทณฺเฑเน อสฺตเถเน อหํ ทนฺุโตมฺหิ ตาทินา ฯ

#๑ ย. โย ปุพฺเพ ปมชฺชิตฺวาน ฯ ๒ ม. ย. จสฺสุโท นตฺติ ฯ ๓ ไป ม. กิณฺจนํ ฯ

อหีสโกติ เม นามํ หีสกสฺส ปุเร สโต
อชฺชาหํ สจฺจนาโมมฺหิ น นํ หีสามิ กณฺจินํ ฯ
โจโร อหํ ปุเร อาสี องฺคุลิมาโลติ วิสุตฺโต
วฺยูหมานโน มโหเมน พุทฺธิ สรณฺมามํ ฯ
โลหิตปาณิ ปุเร อาสี องฺคุลิมาโลติ วิสุตฺโต
สรณาคมนํ ปสฺส ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
ดาทิสํ กมฺมํ กตฺวาน พหุํ ทฺวคฺคิตฺตคามินํ
ศฺฎฺฐโจ กมฺมวิปาเกน อนโณ ภูณฺชามิ โภชนํ ฯ
ปมาทมนฺนุยฺยชนฺติ พาลา ทุมฺเมธินอ ชนา
อปฺปมาทญฺจ เมธาวิ ธนํ เสฏฺฐจิว รกฺขติ ฯ
มา ปมาทมนฺนุยฺยเชถ มา กามรตฺติสนฺถวํ
อปฺปมตฺโต หิ ฉายนฺโต ปปฺโปติ ปรมํ สุขํ ฯ
สฺวาคตํ นาปคตํ เนตํ ทุมฺมนฺติตํ มม
สํวิภตฺเตสฺส ธมฺเมสฺส ยํ เสฏฺฐจํ ตทฺฐปาคมํ ฯ
สฺวาคตํ นาปคตํ เนตํ ทุมฺมนฺติตํ มม
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
อรณฺเณ รุกฺขมฺมฺเเล วา ปพฺพเตสฺส กุหาสุ วา
ตตฺถ ตตฺถเวย อฏฺฐาสิ อพฺพิคฺคมนน โส ตทา ฯ
สุขํ สยามิ จายามิ สุขํ กปฺเปมิ ชีวิทํ
อหตฺถปาโส มารสฺส อโห สตฺถานุกมฺปิโต ฯ

พรหมชจุใจ ปุเร อาสี อุทิจฺจ โอรุโตะ อหุ ๑
โสชฺช ปุตุโตะ สุกตสฺส ฐมมราชสฺส สตุถฺโน ๑
วิตตโณห อนาทานโน กุตฺตทวารโ สุตฺตวโ
อหมุลฺล วมิตฺวาน ๒ ปตุโตะ เม อาสวกฺขโย ๑
ปริจฺฉินฺโณ มยา สตุถา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนฺ
โอหิตฺโตะ ครุโก ภาโร ภวเนตฺติ สมฺมุตฺติ ๑
องฺคุลิมาโล เถโร ๑

[๓๕๓] ๕ ปหาย มาตาปีตโร ภิกฺขินฺนิเวตีภาตโร
ปญฺจ กามกฺขณฺเห หิตฺวา อนฺนุรุทฺโธว ฌายตี ๑
สเมโต นจฺจก็เตหิ สมฺมตฺตาพปโปทฺธโน
น เตน สฺสทฺธิมชฺชณฺคมา มารสฺส วิสเย รโต ๑
เอตถจ สมตฺติกฺกมฺม รโต พุทฺธสฺส สาสเน
สพฺโพทฺธํ สมตฺติกฺกมฺม อนฺนุรุทฺโธว ฌายตี ๑
รูปา สทฺททา รสา คนฺธา โฝฏฺฐพฺพุพา จ มโนรมา
เอเต จ สมตฺติกฺกมฺม อนฺนุรุทฺโธว ฌายตี ๑
ปิณฺฑปาตปฏฺิกุกฺกนฺโต เอโก อทฺตฺติโย มุนิ
เอตฺติ ปัสสฺสูกฺกานิ อนฺนุรุทฺโธว อนาสโว ๑
วิจฺฉินิ ๓ อกฺกหิ โธวิ รชฺชิ ธารฺชิ มุนิ
ปัสสฺสูกฺกานิ มตฺติมา อนฺนุรุทฺโธว อนาสโว ๑

#๑ ม. อหุ ๑ ๒ ย. วมิตฺวาน ๑ ๓ ม. วิจฺฉินิ ๑

มหิจฺฉโน จ อสนฺตฺตฺถุโจ สํสฺถุโจ โย จ อุทฺธโต
ตสฺส ฐมฺมา อิม โหนฺติ ปาปกฺกา สงฺกิลฺลิกา ฯ
สโต จ โหติ อปฺปิจฺฉโน สนฺตฺตฺถุโจ อวิฆาตฺวา
ปวิเวกรโต วิตุโต นิจฺจมารทฺธวีริโย ฯ
ตสฺส ฐมฺมา อิม โหนฺติ กุสลา โพธิปฺกฺขิกา
อนาสโว จ โส โหติ อิติ วุตฺตํ มเหสีนา ฯ
มม สงฺกปฺปมฺลฺยาช สตฺถา โลเก อนุตฺตโร
มโนมเยน กายเณ อิทฺธิยา อุปสงฺกมิ ฯ
ยทา เม อหุ สงฺกปฺโป ตโต อุตฺตริ ๑ เทสฺยิ
นิปฺปปลฺยจฺรโต พุทฺโธ นิปฺปปลฺยจฺมเทสฺยิ ฯ
ตสฺสํ ฐมฺมมฺลฺยาช วิหาสี สาสเน รโต
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฺลฺยจฺปฺลฺยาช วสฺसानิ ยโต เนสฺชชฺโก อหํ
ปฺลฺยจฺวิสฺติ วสฺसानิ ยโต มิทฺธํ สมฺมุหตํ ฯ
นาหุ อสฺสาสปฺสฺสาโส จิตฺตฺตสฺส ตาทิโน
อเนชฺ สนฺติมารพฺภ จกฺขุมา ปรีนิพฺพุโต ฯ
อสลฺลีเนน จิตฺเตน เวทนํ อชฺฌวาสฺยิ
ปชฺชฺชตฺสฺเสว นิพฺพานํ วิโมกฺโข เจตฺโส อหุ ฯ
เอเต ปจฺฉิมกา ทานิ มุนิโน ผสฺสปฺลฺยจฺมา

#๑ ม. ย. อุตฺตริ ฯ

นาถุเถ ฐมา ภาวิสุสนฺติ สมฺพุทฺธ ปรีนิพฺพุเต ฯ

นตฺถิ ทานิ ปุณาวาโส เทวกายสุมี ๑ ชาลินี

วิกฺขิโณ ชาตีสฺสารโ นตฺถิ ทานิ ปุณฺภโว ฯ

ยสุส มหุตฺเตน สหสฺสธา

โลโก สํวิทิตฺ สพุรหฺมกปฺโป

วสี อิทฺธิคุณฺ จุตฺตปฺปาเต

กาเล ปสฺสตี เทวตา ส ภิกฺขุ ฯ

อนนฺภาโร ปุเร อาสี ทลิตฺโท ฆาสหารโก

สมณฺ์ ปฏฺิปปาเทสี อฺปรินฺทจฺจฺ ยสฺสสินฺ์ ฯ

โสสมฺหิ สกฺยกฺกุเล ชาโต อนฺรุทฺโชติ มํ วิทฺ

อฺเปโต นจฺจฺกิตฺเทหิ สมฺมตาพปโปทฺธโน ฯ

อถทฺทสาสี สมฺพุทฺธํ สตฺถารํ อฺกฺโตภยํ

ตฺสฺมี จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ปพฺพชฺี อนคาริยํ ๕

ปฺพุเพนิวาสํ ชานามิ ยตฺถ เม วฺสิตฺตํ ปุเร

ดาวตีเสสุ เทเวสุ อญฺจาสี สกฺกชาติยา ฯ

สตฺตกฺขตฺตํ มนฺุสฺสินฺโท อหํ รหฺชมการยฺี

จาทรนฺโต วิชิตาเว ชมฺพุสณฺทสฺส อิสฺสโร

อทณฺฺแทน อสฺตฺเถน ฐมฺเมน อนฺุสาสยฺี ฯ

อิโต สตฺต อีโต สตฺต สํสารานิ จตฺตทฺทส

นิวาสมภิกฺขานิสฺสํ เทวโลเก จิโต ตทา ฯ

#๑ ม. ย. เทวกายสุมี ฯ

ปญจกิกเก สมาริมฺหิ สนฺเต เอโกทิกาวิตะ
ปฏฺฐิปฺปสฺสทฺธิทฺธมฺหิ ทิปฺพจกฺขํ วิสุชฺฌิ เม ฯ
จฺจฺจฺปปาตํ ชานามิ สตฺตทานํ อากคฺคิ คคฺคิ
อิตฺถภาวณฺณตภาวํ ฌานเณ ปญจกิกเก จิโต ฯ
ปริจฺฉินฺโณ มยา สตฺถา ฯเป ฯ ภวเนตฺติ สฺมุหตา ฯ
วชฺชํ เวพฺพคามาเม อหํ ชีวิตสงฺขยา
เหฏฺฐโต เวพฺพคฺมฺพสฺมี นิพฺพายิสฺสํ อนาสโวติ ฯ
อนฺรฺรทฺโธ เถโร ฯ

[๓๕๔] ๑๐ สมณฺสส อหุ จินฺตา ปุํปิตมฺหิ มหาวเน
เอกกฺคสฺส นิสินฺนสฺส ปวิวิตฺตสฺส ฌายิโน ฯ
อณฺณตา โลกนาถมฺหิ ติฏฺฐนฺเต ปฺริสฺสฺตมเม
อิริยํ อาสิ ภิกฺขุณฺโณ อณฺณตา ทานิ ทิสฺสเต ฯ
สีตวาทปฺริตฺตานํ หิริโกปฺปนฉาทนํ
มตฺตกฺกฺขิยํ อภฺยชฺชิสฺส สนฺตฺกฺกฺขา อิตฺริตเร ฯ
ปณฺธิตํ ยทิ วา ลฺลํ อปฺปํ วา ยทิ วา พหุ
ยาปนตฺถํ อภฺยชฺชิสฺส อคิทฺธา นาธมฺมจฺฉิตา ฯ
ชีวิตานํ ปฺริกฺขารเ เกสชฺเช อถ ปจฺจเย
น พาพฺหํ อฺสฺสกา อาลํ ยถา เต อาสวกฺขเย ฯ
อรณฺณเณ รุกฺขมฺมุเลสุ กนฺทราสุ กุหาสุ จ
วิเวกมฺนุพฺรุหนฺตา วิหีสฺส ๑ ตปฺปฺปฺรายนา ฯ

#๑ ไป. ม. วิหีสฺส ฯ

นิจนิวิฐฐา ๑ สุภรา มุฑู อตฺถทุชฺชมานสา
อพฺยาเสกา อมุขรา อตฺถจินฺตาวสานุคา ฯ
ตโต ปาสาทิกํ อาสิ คตํ ภูตตํ นิเสวิตํ
สินิทุชา เตลธาราว อโหสิ อิริยาปโถ ฯ
สพฺพาสวปริกฺขีณา มหาฌายี มหาหิตา
นิพฺพุตา ทานี เต เถรา ปริตฺตทา ทานี ตาทิสา ฯ
กุสฺถานนฺจ ฌมฺมานํ ปญฺญาจ ปริกฺขยา
สพฺพการวรูเปตํ ลุชฺชเต ชินฺสาสนํ ฯ
ปาปกานนฺจ ฌมฺมานํ กิเลสฺถานนฺจ โย อุตฺถ
อุปฺภูจिता วิเวกาย เย จ สทฺธมฺมเสสกา ฯ
เต กิเลสา ปวทฺธมนฺตา อาวิสนฺติ พหุ ชนํ
กีฬฺนฺติ มนฺยฺเว พาเลหิ อุมฺมตฺเตหิว รกฺขสา ฯ
กิเลสฺหาภิกฺขุตา เต เตน เตน วิธาวิตา
นรา กิเลสวตฺถุสุ สยฺกาทเว ๒ โฆสิเต ฯ
ปริจฺจชิตฺวา สทฺธมฺมํ อญฺณมฺนฺยฺเวหิ ภณฺฑาเร
ทิฏฺฐิจิตฺตานี อเนวนฺตา อิทํ เสยฺโยติ มนฺยฺเวเร ฯ
ธนฺนฺจ ปุตฺตกริยฺนฺจ จจฺจฺยิตฺวาน นิกฺกตฺตา๑
กญฺจฺจุกฺกขฺเหตฺตปิ อกฺิจฺจานี นิเสวเร ฯ
อุทฺทราวเทหํ ภูตฺวา สยฺนฺตฺตฺตานเสยฺยกา
กถํ วตฺเตนฺติ ๓ ปฏฺิพฺพุธา ยา กถา สตฺถุครฺหิตา ฯ

#๑ ม. นิจา นิวิฐฐา ฯ ๒ ม. สสงฺกาทเว ฯ

#๓ ไป. กถํ วทฺธมนฺติ ฯ ย. กถา วเทนฺติ ฯ

สพฺพการุกสิปฺปานิ จิตฺตํ กตฺวาน ๑ สิกฺขเร
อวฺุปลสนฺตา อชฺฌตฺตํ สามณฺณตฺโถติ อจฺจนฺติ ฯ
มตฺตํ เตลจฺจนฺณจ อุตฺทกาสน โภชนํ
คิหิํ อฺุปนาเมนฺติ อากฺฺขนฺตา พหุตฺตรํ ฯ
ทนฺตโปณํ กปฺปฺจฺจนฺจ ปุปฺผขาทนิยานิ จ
ปิณฺฑปาเต จ สมฺปนฺเน อมฺเพ อามลกาณิ จ
เกสฺซเชสฺสุ ยถา เวชฺชา กิจฺจากิจฺเจ ยถา คิหิ
คณฺิกาว วิภูสายํ อิตฺฺสเร ขตฺติยา ยถา
เนกตฺิกา วณฺจณิกา กฺุฏสฺกฺขี อวาฏฺกา ๒
พหุหิ ปฺริกปฺเปหิ อามิสฺ ปฺริกฺกฺขเร ฯ
เลสกปฺเป ปฺริยาเย ปฺริกปฺเปนฺธาวิตา
ชีวิกตฺถา อฺุปาเยน สงฺกทฺตฺนฺติ พหุ ฐนํ ฯ
อฺุปฺกฺจฺเพนฺติ ปฺริสฺ กมฺมโต โน จ ฐมฺมโต
ฐมฺมํ ปฺเรสฺ เทเสนฺติ ลากฺโต โน จ อตฺถโต ฯ
สงฺฆลภสฺส ภณฺฑนฺติ สงฺฆโต ปฺริพาหิรา
ปฺรลาโภปฺชีวนฺตา อหิรฺิกาว น ลชฺชเร ฯ
นानฺยตฺตา ตถา เอเก มฺุฑฺธา สงฺฆมาฏฺิปารฺุตา
สมฺภวานฺเวยฺจฺจนฺติ ลากฺสฺกการมฺุจฺจิตฺตา ฯ
เอวํ นานปฺปยาตฺมฺหิ น ทานิ สฺกฺริ ตถา

#๑ ม. จิตฺตํ กตฺวาน ฯ ยู. จิตฺตํ กตฺวาน ฯ ๒ ม. อปาฏฺกา ฯ

อสุตฺตํ วา สฺสุตฺตํ สฺสุตฺตํ วานุรทฺทิจิตฺตํ ๑
ยถา กณฺณกญฺจานมฺหิ จเรยฺย อนุปาหโน
สตี อฺปฺภุจเปตฺวาน เอวํ คาเม มฺหิ จเร ๑
สริตฺวา ปุพฺพเก โยคี เตสํ วตฺตมฺนุสฺสรํ
กิญฺจาปี ปจฺฉิมो กาโล สฺสุเสยฺย อมตฺปทํ ๑
อิทํ วตฺวา สาลวเน สมโณ ภาวิตฺนุทฺริโย
พฺรหฺมโณ ปรีนินฺพายิ อิติ จิณฺปนฺนพฺภโวติ ๑
 ปาราสริโย ๑ เถโร ๑

อุทฺทหนํ

อธมฺมุตฺโต ปาราสริโย ๑ เตลฺกานิ ๒ รกฺขปาโล
มาลฺงกฺยเสโล จ ภทฺทิโย องฺคุลิ ทิพฺพจกฺขุโก ๑
ปาราสริโย ๑ จ ทเสเต วิสมฺหิ สฺปริกิตฺติตา ๓
คาถาโย เทว สตา โหนฺติ ปณฺจตาฬิสฺสุตฺตรินฺติ ๑
 วิสฺตินฺปาโต นิฏฺฐิตฺโต ๑

เถรคาถาย ตีสฺนินฺปาโต

[๓๕๕] ๑ ปาสาทิเก พหุ ทิสฺวา ภาวิตฺตเต สฺสุสฺวเต
 อิติ ปณฺทฺรสฺโถตฺโต อปฺจฺฉิ ปุสฺสสฺวหฺยํ ๔ ๑
#๑ โป. ม. ย. ปาราสริโย ๑ ๒ ม. ย. เตลฺกานิ ๑ ๓ ม. ปรีกิตฺติตา ๑
#๔ สฺสุสฺสวหฺยํ ๑

กีนฺนทา กิมธิปฺปายา กิมากปฺปา ภวิสฺสเร
อนาคตมฺหิ กาลมฺหิ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต ฯ
สุโณหิ วจัน มยฺหิ อิติ ปณฺฑรสฺวหฺย
สกกจฺจํ อฺปฺชาเรหิ อาจิกฺขิสฺสามุขนาคตํ ฯ
โกธนา อฺปฺนาหิ จ มกฺขิ ฌมฺภิ สจฺจา พหุ
อิสฺสุกฺกิ นานาวาทา จ ภวิสฺสนฺติ อนาคเต ฯ
อณฺเฏตมานิโน ฌมฺเม คมฺภิเร ตีรโคจฺรา
ลหุกา อกรู ฌมฺเม อณฺเฏมณฺเฏมคฺการวา ฯ
พหุ อาทินฺวา โลเก อฺปฺปจฺฉิสฺสนฺตุยฺนาคเต
สุเทสิตฺถํ อิมํ ฌมฺมํ กิลิสฺสนฺติ ทุมฺมตี ฯ
คุณฺหิเนาปี สงฺฆมฺหิ โวหรนฺตา วิสารทา
พลวฺนฺโต ภวิสฺสนฺติ มุขฺรา อสฺสุตาวิโน ฯ
คุณฺวฺนฺโตปี สงฺฆมฺหิ โวหรนฺตา ยถตฺถโต
ทพฺพลา เต ภวิสฺสนฺติ หิริมนฺนา อนตฺถิกา ฯ
รชตํ ชาตฺรฺปญฺจ เขตฺตํ วตฺถุ อเชพฺกํ
ทาสีทาสญฺจ ทุมฺเมธา สาทิยิสฺสนฺตุยฺนาคเต ฯ
อฺชฺฌมานสญฺญิโน พาลา สีเลสุ อสมฺมาหิตา
อุนฺนพา วิจฺริสฺสนฺติ กลหาภฺริตา มคา
อฺทฺธตา จ ภวิสฺสนฺติ นิลจิวรปารฺฐตา

กุหา ถุชา ลปา สิงคี จริสฺสนุตฺตยริยา วีย ฯ
เตลสณฺเฬหิ เกเสหิ จปลา อญฺชนกุกิภา
รติยาย คมิสฺสนุตฺติ ทนฺตวณฺณกปารุตา ๑ ฯ
อเชคฺจันฺ วิมุตฺเตหิ สฺรตฺตํ อรหฺตฺตํ
ชิคฺจฺฉิสฺสนุตฺติ กาสาวํ โอทาทเสสฺ สมฺจฺฉิตฺตา ฯ
ลาภกามา ภวิสฺสนุตฺติ กุสีตา หีนวีริยา ฯ
กิจฺจนฺตา วนปฺตฺถานิ คามนฺเตสฺ วสิสฺสเร ฯ
เย เย ลาภํ ลภิสฺสนุตฺติ มิจฺฉาชีวรตา สทา
เต เต ว อนุตฺติกฺขนฺตา คมิสฺสนุตฺติ ๒ อสณฺณตา ฯ
เย เย อลาภิโน ลาภํ น เต ปุชฺชา ภวิสฺสเร
สุปฺสเลปิ เต ธีเร เสวิสฺสนุตฺติ น เต ตทา ฯ
มิลกฺขุรชฺชนํ รตฺตํ ครหนฺตา สกํ ฐํ
ติตฺถิตฺยานํ ฐํ เกจิ ธารสฺสนุตฺตยวาทกํ ๓ ๑๘
อการโว จ กาสาเว ตทา เตสํ ภวิสฺสติ
ปฺภิสฺสงฺขา จ กาสาเว ภิกฺขุณฺ น ภวิสฺสติ ฯ
อภิกฺกตฺตสฺส ทุกฺเขน สลฺลวิทฺทสฺส รุปฺปโต
ปฺภิสฺสงฺขา มหาโฆรา นาคสฺสาสี อจินฺตฺติยา ฯ
จทฺทนฺโต หิตทา ทิสฺวา สฺรตฺตํ อรหฺตฺตํ
ดาวเทว ภาณี คาถา คโข อตุโถปฺสณฺหิตา ฯ

#๑ โป. ม. ทนฺตวณฺณกปารุตา ฯ ๒ ย. ภวิสฺสนุตฺติ อสฺยตา ฯ ๓ โป. ม.

#ธาริสฺสนุตฺตยวาทกํ ฯ

อนิกฺกสาโว กาสาวํ โย วตฺถํ ปรีทเหสุตฺติ ๑
อเปโต ทมสจฺเจน น โส กาสาวมรหฺติ ฯ
โย จ วนฺตกสาวสฺส สีเลสุ สฺสสมาหิโต
อเปโต ทมสจฺเจน ส เว กาสาวมรหฺติ ฯ
วิปฺนฺนสีโล ทุมฺเมโธ ปากโณ กามการิโย
วิพฺภนฺตจิตฺโต นิสฺสุกโก น โส กาสาวมรหฺติ ฯ
โย จ สีเลน สมฺปนฺโน วีตราโค สมาหิโต
โอทาทมนสงฺกปโป ส เว กาสาวมรหฺติ ฯ
อุทฺธโต อุณฺนโฬ พาโล สีลํ ยสฺส น วิชฺชติ
โอทาทกํ อรหฺติ กาสาวํ ก็ กริสุตฺติ ฯ
ภิกฺขุ จ ภิกฺขุณีโย จ ทฺวฺจฺจิตฺตา อนาทรา
ดาทีนํ เมตฺตจิตฺตานํ นิกฺคณฺหิสฺสนฺตฺยนาเคเต ฯ
สิกฺขาเปนฺตปิ เถเรหิ พาลา จีวรธารณํ
น สฺมุณิสฺสนฺติ ทุมฺเมธา ปากฺญา กามการิยา ฯ
เต ตถา สิกฺขิตา พาลา อณฺณมณฺณํ อการวา
นาทียิสฺสนฺตฺยปฺชฺฌาเย ขลฺงโก วิย สารถิ ฯ
เอวํ อนาคตฺทฺธานํ ปฏฺิปปตฺติ ภวิสฺสติ
ภิกฺขุณํ ภิกฺขุณีนญจ ปตฺเต กาลมฺหิ ปจฺฉิเม ฯ
ปุรา อากจฺจเต เอตํ อนาคตํ มหฺพฺภยํ
สุพฺพจา โหถ สขิลา อณฺณมณฺณํ สคารวา ฯ

#๑ ไป. ยู. ปรีทหิสฺสติ ฯ ม. ปรีชฺสฺสติ ฯ

เมตฺตจิตฺตา การุณิกา โหถ สีเสสุ สํวตา
อารทฺธวิริยา ปหิตตฺตา นิจฺจํ ทพฺพปรกฺกมา ฯ
ปมาทํ ภยโต ทิสฺวา อปฺปมาทญฺจ เขมโต
ภาเวถญฺจํมคฺคํ มคฺคํ ผุสฺสนฺติ อมตฺปทฺนฺติ ฯ
ปฺปสุสเถโร ๑ ฯ

[๓๕๖] ๒ ขถาจารี ยถาสโต สติมา

ยถา สงฺกปฺปจฺริยาย อปฺปมตฺโต
อชฺมตฺตรโต สฺสฺมาหิตฺโต
เอโก สฺนตฺตฺโต ตมาหุ ภิกฺขุํ ฯ
อลลํ สฺกขํ ๒ ภูณฺชนฺโต น พาวุหํ สฺหิตฺโต สฺยยา
อฺนฺนทโร มิตาหาโร สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเช ฯ
จตฺตาโร ปณฺจ อาโลเป อภฺตฺวา อฺทกํ ปิเว
อลลํ ผาสฺววิหาราย ปหิตตฺตฺสฺส ภิกฺขุโน ฯ
กปฺปิยตฺถจฺจ อาเทติ ๓ จีวรํ อิทฺมตฺถิกํ
อลลํ ผาสฺววิหาราย ปหิตตฺตฺสฺส ภิกฺขุโน ฯ
ปฺปลงฺเกน นิสฺสินฺนสฺส ชณฺณเก นาภิวสฺสติ
อลลํ ผาสฺววิหาราย ปหิตตฺตฺสฺส ภิกฺขุโน ฯ
โย สฺขํ ทุกฺขโต อทฺทกฺขิ ๔ ทุกฺขํ อทฺทกฺขิ สลฺลโต

#๑ ย. ผุสฺสเถโร ฯ ๒ ย. จ ฯ ๓ โป. -ฉาเทติ ฯ ม. กปฺปิย ตถฺจ ฉาเทติ ฯ
#๔ ย. อทฺท ฯ

อุกยนฺตเรน นาโหสิ เกน โลกสุมิ ก็ สียา ฯ
มา เม กทาจิ ปาปิจฺโณ กุสีโต หีนวีริโย
อปฺปสฺสุโต อนาทโร เกน โลกสุมิ ก็ สียา ฯ
พหุสฺสุโต จ เมธาวิ สีเลสุ สฺสมาหิโต
เจโตสมถมนฺยุตฺโต อปี มุทฺธนิ ติฏฺฐตุ ฯ
โย ปฺปญฺจมนฺยุตฺโต ปฺปญฺจากรโต มโน ๑
วิราธียี โส นิพฺพานํ โยคกฺเขมํ อนฺตฺตรํ ฯ
โย จ ปฺปญฺจํ หิตฺวาน นิปฺปญฺจปเถ รโต
อาราธียี โส นิพฺพานํ โยคกฺเขมํ อนฺตฺตรํ ฯ
คาเม วา ยทิ วารญฺเณ นิมนฺเน วา ยทิ วา ถเถ
ยตฺถ อรหนฺโต วิหรนฺติ ตํ ภูมिरามเณยฺยกํ ฯ
รมณียานี อรญฺณานี ยตฺถ น รมติ ชโน
วितฺราคา รมิสฺสนฺติ น เต กามกเวสิโน ฯ
นิธินํว ปวตฺตาริ ยํ ปสฺเส วชฺชทสฺสินิ
นิกฺคยฺหวาทิ เมธาวิ ตาทิสํ ปญฺจิตํ ภเช ฯ
ตาทิสํ ภชมานสฺส เสยฺโย โหติ น ปาปิโย ฯ
โอวทฺธยานุสาเสยฺย อสพฺภา จ นิวารเย
สตัดฺ หิ โส ปิโย โหติ อสตัดฺ โหติ อปฺปิโย ฯ
อณฺณสฺส ภควา พุทฺโธ รมมํ เทเสสิ จกฺขุมา

#๑ ยู. มโค ฯ

ธมฺเม เทลียมานมฺหิ โสตโมเชสิมตฺถิโก ฯ
ตํ เม อโมฆํ สวณํ วิมุตฺโตมฺหิ อนาสโว
เนว ปุพฺเพนิวาสาย นปี ทิพฺพสฺส จกฺขุโน ฯ
เจโตปริยายอิทฺธิยา จุตฺติยา อุปฺปตฺติยา
โสตธาตฺตวิสุทฺธิยา ปณฺธิธี เม น วิชฺชติ ฯ
รูกฺขมฺลํ ว นิสฺสาย มุณฺโฆ สงฺฆมาฏฺฐิปารุโต
ปญฺญาเย อุตฺตโม เถโร อุปฺติสฺสโสว ฌายติ ฯ
อวิตกฺกํ สวาปฺนโน สมนฺนํ สมนฺนํ พุทฺธสวโก
อริเยน ตฺถนํ ภาเวน อฺเปโต โหติ ตาวเท ฯ
ยถาปี ปพฺพโต เสโล อจฺโล สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
เอวํ โมหกฺขยา ภิกฺขุ ปพฺพโตว น เวชฺติ ฯ
อนงฺกณฺสฺส ไปสฺสฺส นิจฺจํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
วาลกฺกมตฺตํ ปาปฺสฺส อพฺภมฺมตฺตํ ขายติ ฯ
นาภินนฺทามิ มรณํ นาภินนฺทามิ จีวีตํ
นิกฺขิปฺสฺสํ อิมํ กายํ สมนฺนํ ปตฺติสฺสโต ฯ
นาภินนฺทามิ มรณํ ฯเปฯ นินฺพิสฺสํ ภาตฺตํ โย ยถา ฯ
อฺกฺเขนมิทํ มรณเมว นามรณํ ปจฺจมา วา ปุเร วา
ปฺปฺปฺปฺชชฺช มา วินสฺสฺส ขโณ โว มา อฺปจฺจกา ฯ
นคฺร์ ยถา ปจฺจนฺตํ กุตฺตํ สมนฺนํ พหิรี
เอวํ โยเปถ อตฺตานํ ขโณ โว มา อฺปจฺจกา

ขณาตีตา หิ โสจฺนฺติ นิริยมฺหิ สมปปีตา ฯ
อุปฺสนฺโต อุปรโต มนฺตภาณิ อนุทฺชโต
ธฺนาติ ปาปกเ ชมฺเม ทุมปตฺตํว มาลฺโต ฯ
อุปฺสนฺโต อุปรโต มนฺตภาณิ อนุทฺชโต
อพฺพหิ ๑ ปาปกเ ชมฺเม ทุมปตฺตํว มาลฺโต ฯ
อุปฺสนฺโต อนายาโส วิปฺสนฺนมนนาวิโล ๒
กฺลฺยาณสีโล เมธาวิ ทุกฺขสฺสฺนตฺกโร สฺยา ฯ

น วิสฺสเส เอกติเยสุ เอวํ

อการิสฺส ปพฺพชิตฺเตสุ จาปี

สาธฺวี หุตฺวาน อสาธฺ โหนฺติ

อสาธฺ หุตฺวา ปฺน สาธฺ โหนฺติ ฯ

กามจฺฉนฺโท จ พฺยาปาโท ถีนมิทฺชณฺจ ภิกฺขุโน

อุทฺทจฺจํ วิจิกฺจฺฉา จ ปณฺจ เต จิตฺตเกลิตฺตา ฯ

ยสฺส สกฺกริยฺมานสฺส อสฺกกาเรน จฺญํ

สมาธิ น วิกมฺปติ อปฺปมาทวิหาริโน ฯ

ตํ ฌายินิ สาทติกํ สุขุมทิกฺขุจิวิปฺสฺสํ

อุปาทานกฺขยารามิ อาหุ สปฺปุริโส อิติ ฯ

มหาสมฺมุทโท ปจฺวี ปพฺพโต อนิโลปิ จ

อุปฺมาย น ยฺยชฺชนฺติ ๓ สตฺถุ วรวิมุตฺติยา ฯ

#๑ ม. อปฺปาสี ฯ ๒ ม. วิปฺสนฺโน อนาวิโล ฯ ๓ ม. ยฺ. ยฺชฺชนฺติ ฯ

จกฺกานวตฺตโก เถโร มหาธาณิ สมหิโต
ปลววาปฺคฺคิ สมานโน น รชชติ น ทุสฺสติ ฯ
ปฺลณฺวาปารมิตฺติ ปตฺโต มหาพุทฺธิ มหามุณี ๑
อชฺโฬ ชพสมานโน สทา จรติ นิพฺพุโต ฯ
ปริจฺฉินฺโณ มยา สตฺถา ฯเปฯ ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
สมฺปาเทถปฺปมาเทน เอสา เม อนุสาสนี
หนฺนทาหํ ปรีนิพฺพิสฺสํ วิปฺปมฺตฺโตมฺหิ สพฺพฐิติ ฯ
สารีปฺตฺโต เถโร ฯ

[๓๕๗] ๓ ปิสุณฺน จ โภชนฺน มจฺจรีนา จ วิภูตฺตินนฺทินา
สจฺจิตฺ น กรยฺย ปณฺฑิตฺโต ปาโป กวาปฺริเสน สงฺคโม ฯ
สทฺเธน จ เปสเลน จ ปณฺณวตา พุทฺธสุเตน จ
สจฺจิตฺ หิ กรยฺย ปณฺฑิตฺโต ภทฺโท สปฺปริเสหิ สงฺคโม ฯ
ปสฺส จิตฺตกตฺติ พิมฺพํ อรฺกายํ สมฺมสฺสิตฺติ
อาตุรํ พุทฺธสงฺกปฺปี ยสฺส นตฺถิ ชฺวํ จิตฺติ ฯ
พฺพุทฺธสุโต จิตฺตกถิ พุทฺธสฺส ปรีจารโก
ปนฺนภาโร วิสณฺณตฺโต เสยฺยํ กปฺเปติ โคตโม ฯ
จินฺนสโว วิสณฺณตฺโต สงฺคาตฺติโต สุนิพฺพุโต
ธารเถติ อนุตฺติมํ เทหํ ชาตีมรณปารคฺคู ฯ
ยสฺมี ปตฺติภูจฺจिता ธมฺมา พุทฺธสฺสชาติจฺจพฺนฺนุโน
นิพฺพานคฺมเน มคฺเค โสยํ ตฺถิภูจฺจติ โคตโม ฯ

#๑ ไป. ม. มหามติ ฯ

ทวารสีติ พุทฺธโต คณฺหิ ๑ เทวสหัสธานี ภิกฺขุโต
จตุรสีตีสหัสธานี เย เม ชมฺมา ปวตฺติโน ๑
อปฺปสฺสุโตยฺ ๒ ปุริโส พลิวทฺโทว ชีรติ
มฺسانی ตสฺส วทฺตมฺนติ ปญฺญา ตสฺส น วทฺตมฺติ ๑
พหุสฺสุโต อปฺปสฺสุตํ โย สฺสฺเตนาติมณฺณติ
อนุโร ปทฺธิปชาโรว ตเถว ปฏฺฐิภาติ มํ ๑
พหุสฺสุตํ อุปาเสยฺย สุตฺตญฺจ น วินาสเย
ตํ มฺลํ พุรหฺมจฺริยสฺส ตสฺมา ชมฺมชโร สียา ๑
ปฺพุพฺพาปรณฺณญฺ อตฺถณฺณญฺ นฺริตฺติปทโกวิโท
สุกฺกหิตฺตญฺจ คณฺหาติ อตฺถณฺโจบปฺริกฺขติ ๑
ขนฺตุยา ฉนฺทิกโต โหติ อุตฺตสฺสทฺตฺวา ตฺถเลติ ตํ
สมเย โส ปทฺทติ อชฺฉตฺตํ สฺสฺมาหิตโต ๑
พหุสฺสุตํ ชมฺมชโร สปฺปญฺญํ พุทฺธสวากํ
ชมฺมวิญฺญาณมากงฺขํ ตํ ภเชถ ตถาวริ ๑
พหุสฺสุโต ชมฺมชโร โกสฺสารกฺโข มฺहेสิโน
จกฺขุ สพฺพสฺส โลกสฺส ปฺชฺชนฺเยโย พหุสฺสุโต ๑
ชมฺมาราโม ชมฺมรโต ชมฺมํ อนฺนุวิจฺจฺนฺตยํ
ชมฺมํ อนฺนุสฺสรํ ภิกฺขุ สทฺทฺชมฺมา น ปฺริหายติ ๑
กายมฺจฺเจรกรฺโน หิยฺยมาเน อนฺนุจฺเจ
สรีรฺสฺสคฺทฺทฺสฺส กุโต สมณฺณสาสุตา ๑

#๑ คณฺหินฺตฺติปี ทิสฺสติ ๑ ๒ โป. ม. อปฺปสฺสุตฺตํ ปุริโส ๑

น ปกฺขนฺติ ทิสสา สพฺพา ฌมมา น ปฏิกฺขนฺติ มํ ฯ
กเต กลฺยาณมิตฺตมฺหิ อนุชการีว ขายติ ฯ
อพฺภตฺตสหายสฺส อตฺตคตฺตตฺถโน
นตฺถิ เอตาทิสฺส มิตฺตํ ยถา กายคตา สติ ฯ
เย ปฺรารณา อตฺติตา เต นเวหิ น สเมติ เม
สฺวชฺช เอ โกว ฌายามิ วสฺสเปโตว ปกฺขิมา ฯ
ทสฺสนาย อติกฺกนฺเต นานาเวรชฺชเก พหู
มา วารยิตฺถ โสตาโร ปสฺสนฺตุ สมโย มมํ ฯ
ทสฺสนาย อติกฺกนฺเต นานาเวรชฺชเก ปฺถ ๒
กโรติ สตฺถา โอกาสํ น นิวาเรติ จกฺขุมา ฯ
ปณฺณวิสฺติ วสฺसानิ เสขภูตฺสฺส เม สโต
น กามสฺสยฺวา อฺปฺปชฺชิ ปสฺส ฌมฺมสฺส ฌมฺมตํ ฯ
ปณฺณวิสฺติ วสฺसानิ เสขภูตฺสฺส เม สโต
น โทสสฺสยฺวา อฺปฺปชฺชิ ปสฺส ฌมฺมสฺส ฌมฺมตํ ฯ
ปณฺณวิสฺติ วสฺसानิ ภควนฺตํ อฺปฺภุจฺหิ
เมตฺเตน กายกมฺเมน ฉายาว อนุปายินิ ฯ
ปณฺณวิสฺติ วสฺसानิ ภควนฺตํ อฺปฺภุจฺหิ
เมตฺเตน วจิกมฺเมน ฉายาว อนุปายินิ ฯ
ปณฺณวิสฺติ วสฺसानิ ภควนฺตํ อฺปฺภุจฺหิ
เมตฺเตน มโนกมฺเมน ฉายาว อนุปายินิ ฯ

#๑ ไป. ม. ปุถุ ฯ

พทุชฺส จงกมนฺตสฺส ปิฏฺฐิตฺ อุนฺจกฺมึ
ธมฺเม เทสิยมานมฺหิ ฌาณํ เม อุตฺปชฺชถ ๑
อหํ สกรณฺโณมฺหิ เสโช อปฺปตฺตมานโส
สตุฏฺ จ ปรีนฺนิพฺพานํ โย อมฺหํ อุนฺกมฺปโก ๑
ตทาสี ยํ ภีสนกํ ตทาสี โลมฺหํสนํ
สพฺพการวรูเปเต สมฺพทุชฺเช ปรีนฺนิพฺพุเต ๑
พหุสฺสุตฺต ฌมฺมธโร โกสารถุโช มฺहेสิโน
จกฺขุ สพฺพสฺส โลกสฺส อานนฺโท ปรีนฺนิพฺพุตฺต ๑
พหุสฺสุตฺต ฌมฺมธโร โกสารถุโช มฺहेสิโน
จกฺขุ สพฺพสฺส โลกสฺส อุนฺธการเธ ตโมนฺุโท ๑
คตฺติมฺนุโต สตฺติมฺนุโต ฐิตฺติมฺนุโต จ โย อิติ
สพฺพธมฺมาธารโก เถโร อานนฺุโท รตฺนากโร ๑
ปรีจฺฉินฺโณ มฺยา สตุฏฺทา ๑เป๑ ภวเนตฺตติ สมฺมูหตฺตติ ๑
อานนฺุโท เถโร ๑
อุทฺททานํ
ปฺปฺปฺโส อฺปฺปฺติสฺโส อานนฺุโท ตโยติเม ปกิตฺติตฺตา
คาถาโย ตตฺถ สงฺขาทา สตํ ปญฺจ จ อุตฺตริตี ๑
ตีสนิปาโต นิฏฺฐิตฺ ๑

เถรคาถาย จตฺตาฬีสนิปาโต

[๓๕๘] ๑ น คณน ปุรุษโต จเร วิมโน โหติ สมาธิ ทูลลโก

นานาชนสงฺคโห ทุกฺโข อิติ ทิสฺวาน คณฺ น โรจเย ฯ

น กุลานิ อุปฺพชเย มุนิ วิมโน โหติ สมาธิ ทูลลโก

โส อุตฺตุโก รสฺวานุคิทุชฺช อตฺถํ ริณฺจติ โย สุขาวโห ๑ ฯ

ปงฺโกติ หิ นํ อเวทฺยํ ยายํ วนฺทนปฺปชฺนา กุเลสุ

สุขุมํ สลฺลํ ทฺรจฺจยํ ๒ สกฺกาโร กاپฺริเสน ทฺชชโห ฯ

เสนาสนฺมหา โอริยฺห นครํ ปิณฺฑทาย ปาวิสี ฯ

ภฺยชนตํ ปฺริตํ กุญฺจํ สกฺกจฺจนตํ อุปฺภฺจหิ ฯ

โส เม ๓ ปกฺเคน หตฺเถน อาโลปี อุปฺนามยิ

อาโลปี ปกฺจิปนฺตสฺส องฺคุติ เจตฺถ ๔ นิชฺชติ ๕ ฯ

กฺขทฺทมฺลจฺจ นิสฺสาย อาโลปนตํ อภฺยชิตํ

ภฺยชมาเน จ ภฺตเต วา เชจฺจุนฺนิ เม น วิชฺชติ ฯ

อฺตฺตฺติภฺยจฺปิณฺโฑ อาหาโร ปฺตฺติมฺตฺตจฺจ โอสถํ ๖

เสนาสนํ รุกฺขมฺลํ ปิสฺสกุณฺณจ จิวริ

ยสฺเสเต อภิสมฺภตฺวา ส เว จาคฺคฺทฺทิสฺส นโร ฯ

ยตฺถ เอเก วิหณฺณนฺติ อารฺหณฺตา ๗ สฺสิจฺจยํ

ตตฺถ ๘ พุทฺธสฺส ทายาโท สมฺปชาโน ปตฺติสฺสโต

#๑ ม. ย. สุขาวโห ฯ ๒ ย. ทฺรพฺพหิ ฯ ๓ ย. ตํ ฯ ๔ ย. เปตฺถ ฯ

#๕ ย. นิชฺชติ ฯ ๖ ย. โอสถํ ฯ ๗ ย. อารฺหณฺโต ฯ ๘ ย. ตสฺส ฯ

อิทธิพลนุปลตฺถุโธ กสฺสโป อภิรุหติ ฯ
ปิณฑปตปฏิกุกนฺโต เสลมารุยฺห กสฺสโป
ฌายติ อนุปาทานิ ปหีนภยเกรวโ ฯ
ปิณฑปตปฏิกุกนฺโต เสลมารุยฺห กสฺสโป
ฌายติ อนุปาทานิ ทยฺหมานิสฺสุ นิพฺพุโต ฯ
ปิณฑปตปฏิกุกนฺโต เสลมารุยฺห กสฺสโป
ฌายติ อนุปาทานิ กตทิจฺโจ อนาสโว ฯ
กเรริมาลาวิตตา ภูมิภากา มโนรมา
กุกฺขราริรุทา รมฺมา เต เสลา รมยฺนฺติ มํ ฯ
นีสพุกวณฺณา รุจิรา วาริสีตา สฺวจินฺชรา
อินฺทโคปกสณฺณนา เต เสลา รมยฺนฺติ มํ ๑8
นีสพุกุกฺกสฺสทิสา ภูฏาคารวรูปฺมา
วารณาริรุทา รมฺมา เต เสลา รมยฺนฺติ มํ ฯ
อภิวุฏฺฐา รมฺมตลา นคา อีสึภิ ๑ เสวิตา
อพุกฺกนฺนทิตา สึภิ ๒ เต เสลา รมยฺนฺติ มํ ฯ
อลํ ฌายิตฺตฺกามสฺส ปหิตตฺตฺสฺส เม สโต
อลํ เม อตฺถกามสฺส ปหิตตฺตฺสฺส ภิกฺขุโน
อลํ เม ฆาสฺสฺกามสฺส ปหิตตฺตฺสฺส สิกฺขโต ๓
อลํ เม โยคกามสฺส ปหิตตฺตฺสฺส ตาทิโน ฯ
อุมฺมาปฺปฺเพน สมานา คคฺนาวพุกฺกาทิตา

#๑ ม. ย. อีสึภิ ฯ ๒ ม. ย. สึภิ ฯ ๓ ม. ย. ภิกฺขุโต ฯ

นानาทิชคณาภิณฺณา เต เสลา รมยนฺติ มํ ฯ
อนาภิณฺณา คหฺภูเจหิ มิกสงฺฆนฺิเสวิตา
นानาทิชคณาภิณฺณา เต เสลา รมยนฺติ มํ ฯ
อจฺโฆทิกา ปุณฺณิสฺลา โคนงฺกุลมิกายุตตา
อมฺพุเสวาลสณฺณนา เต เสลา รมยนฺติ มํ ฯ
น ปณฺจกฺิเกน ตฺริเยน รติ เม โหติ ตาทิสึ
ยถา เอกคฺคจิตตสฺส สมฺมา ฆมฺมํ วิปสฺสโต ฯ
กมฺมํ พหุํ น การเย ปรีวชฺเชยฺย ฆนฺํ น อญฺยม
โส อสฺสโก รसानุกิฺโข อตฺถํ ริณฺจติ โย สุขาธฺวาโห ๑ ฯ
กมฺมํ พหุํ น การเย ปรีวชฺเชยฺย อนตฺถเมตฺ ๒
กิณฺจติ กาโย กิลมฺติ ทุกฺขิตฺโต โส สมถํ น วินฺทติ ฯ
โอฏฺฐปฺหตฺมตฺเตน อตฺตानํปี น ปสฺสติ
ปตฺถทฺฐติ ๓ จรติ อหํ เสยฺโยติ มณฺณติ ฯ
อเสยฺโย เสยฺยสมานํ พาโล มณฺณติ อตฺตानํ
น ตํ วิณฺญฺ ปสฺสนฺติ ปตฺถทฺฐมนสํ นรํ ฯ
โย จ เสยฺโยหฺมสมฺมิตฺติ นานํ เสยฺโยติ วา ปุณ ๔
หิโนหํ สทิสฺส วาติ วิชาสฺ น วิกมฺปติ ฯ
ปณฺณวณฺต์ ตถาวาที สึเลสุ สฺสมาหิตํ
เจโตสมถมนฺนุยฺตุตฺตํ ตํ เว ๕ วิณฺญฺ ปสฺสเร ฯ

#๑ ม. สุขาวโห ฯ ๒ ม. ย. อนตฺถเนยฺยเมตฺ ฯ ๓ ม. ย. ปตฺถทฺฐติโว ฯ

#๔ ม. ปน ฯ ๕ ม. ย. ตถฺเจ ฯ

ยสฺส สพฺรหฺมจารีสุ การโว นฺุปลพฺภติ
อารกา โหติ สทฺธมฺมา นภโธ ปุณฺณวิ ๑ ยถา ๑
เยสฺสจฺ หิริโธตฺตปฺปํ สทา สมฺมา อฺุปฺภุจฺติ
วิรุพฺพหฺรหฺมจฺริยา [๒] เตสํ ชีณา ปฺนพฺภวา ๑
อฺุทฺธโต จปโล ภิกฺขุ ปฺสฺสุเลน ปารุโต
กปิว สีมฺมเมน น โธ เตนฺุปโธภติ ๑
อนฺุทฺธโต อจปโล นิปโก สํวตฺตินฺุทฺธิโย
โธภติ ปฺสฺสุเลน สีโหว คิริคพฺภเร ๑
เอเต สมฺพหฺลลา เทวา อิทฺธิมฺนฺุโต ยสฺสฺสิโน
ทส เทวสฺสฺสฺสานิ สพฺเพ เต พฺรหฺมกายิกา
ธมฺมเสนาปตี ธีริ ๓ มหาฌายี สมฺมาหิตฺ
สารีปฺตฺตํ นมสฺสนฺุตา ติฏฺฐจฺนฺุติ ๔ ปณฺุชฺลิกตา
นโม เต ปฺริสาชฺญณฺุ นโม เต ปฺริสฺตฺตม
ยสฺส เต นาภิชานาม ยํปี นิสฺสาย ฌายติ ๑
อจฺเจรํ วต พุทฺธานํ กมฺภีโร โคจโร สโก
เย มยํ นาภิชานาม พาลเวธี ๕ สมฺมาคตา ๑
ตํ ตถา เทวกาเยหิ ปฺุชิตํ ปฺุชนารหํ
สารีปฺตฺตํ ตทา ทิสฺวา กปฺปินฺุสฺส สิตํ อหุ ๖ ๑
ยวตา พุทฺธเขตฺตมฺหิ จปฺยิตฺวา มหามฺุณี
ธฺุตฺตฺตฺตฺต วิสิฏฺฐโงหํ สทฺธิโส เม น วิชฺชติ ๑

#๑ ม. ย. ปุณฺณวิ ๑ ๒ ม. เต ๑ ๓ ม. ธีริ ๑ ๔ ย. ติฏฺฐจฺนฺุติ ๑ ๕ ม. วาลเวธี ๑

#๖ ม. อหุ ๑

ปริจฉิโน มยา สตุถา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิตฺโต คุรุโก ภาโร ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ๑ ฯ
น จิวเร น สยเน โภชเน นุปฺลปฺปติ
โคตโม อนุปฺปเมยฺโย มุพฺพาลิปฺปํ ๒ วิมลํ
อมฺพุนา นิกฺขมฺมนินฺโน ติกฺวาภินิสฺสโณ ฯ
สตีปฺภูจฺจานคฺชีโว โส สทฺธาหตฺโต มหามุณี
ปฺลยฺวาสิโส มหาธมฺมึ สทา จรติ นิพฺพุตฺติ ฯ
มหากสฺสโป เถโร ฯ

อุทฺธานํ

จตฺตาฬิสนิปาตมฺหิ มหากสฺสปสฺวหโย
เอโกว เถโร คาถาโย จตฺตาฬิส ทฺเวปี จาติ ฯ
จตฺตาฬิสนิปาโต สมตฺโต ฯ

เถรคาถาย ปฺลยฺวาสนิปาโต

[๑๕๕] ๑ กทา นุหํ ปพฺพตฺกนฺทราสุ

เอกาภิโย อทฺตฺติโย วิหฺสฺสํ

อนิจฺจโต สพฺพภวํ วิปฺสฺสํ

ตํ เม อิทฺนตฺตํ นุ กทา ภวิสฺสตี ฯ

กทา นุหํ ภินฺนปฺภนฺธโร มุณี

#๑ ม. นตฺถิ ทานิ ปุณฺพุกโว ฯ ๒ ม. มุลาตฺตปฺปํ ฯ

กาสาवตฺโถ อมโม นีราสโย ๑
รากณฺจ โทสณฺจ ตเถว โมหิ
หิตฺวา ๒ สุขี ปวนคโต วิหสฺสํ ๑
กทา อนิจฺจํ วรโรคนิทฺธิ ๓
กายํ อิมํ มจฺจุราชสฺส ๔ ปทุตฺติ
วิปฺสฺสมานो วิตภโย วิหสฺสํ
เอโก วเน ตํ นุ กทา ภวิสฺสตี ๑
กทา นุหิ ภยชนนี ทุกฺขาวหิ
ตณฺหาตฺติ พหุวิธานุวตฺตนี
ปฺลฺลวามยํ ติจิณฺมสี กเหตุวา
เฉตฺวา วเส ตมปี กทา ภวิสฺสตี ๑
กทา นุ ปฺลฺลวามยมฺคฺคเตชํ
สฺสตี อีสินี อหฺมาทยิตฺวา ๕
มาริ สเสนํ สหสา ภณฺชิสฺสํ
สีหาสเน ตนฺนุ กทา ภวิสฺสตี ๑
กทา นุหิ สพุทฺธิ สมากเมสุ
ทิฏฺฐโจ ภเว ชฺมมฺครุหิ ตาทิหิ
ยถาวทสฺสีหิ ชิตินฺทฺริเยหิ

#๑ ม. นีราโส ๑ ๒ ม. ย. หนุตฺวา ๑ ๓ ย. วรโรคนิพํ ๑

#๔ ย. มจฺจุชรายปทุตฺติ ๑ ๕ ย. สหสาทยิตฺวา ๑

ปธานิโย ตนฺนุ กทา ภวิสฺสติ ฯ
กทา นฺ มํ ตนฺทิจฺจุทาปีปาสา
วาทตปา กิณฺณสิริสฺปา วา
นิพาทยิสฺสนฺติ ๑ น ตํ คิริพฺพเช
อตฺตตฺถิยํ ตนฺนุ กทา ภวิสฺสติ ฯ
กทา นฺ โข ยํ วิทิตํ มเหสีนา
จตฺตารี สจฺจจانی สฺสุทฺทสาณิ
สมาหิตฺตโต สติมา อคฺจณฺ์
ปฺลฺยาย ตํ ตนฺนุ กทา ภวิสฺสติ ฯ
กทา นฺ ฐเป อมิตฺเต จ สทฺเท
คฺนฺเช รเส สฺสุตฺตพฺเพ จ ฐมฺเม
อาทิตฺตโตหํ สมเถหิ ยุตฺโต
ปฺลฺยาย ทกฺขํ ตทิตฺถํ กทา เม ฯ
กทา นฺ หํ ทพฺพจเนน วุตฺโต
ตโตนิมิตฺตํ วิมโน น เหสฺสํ
อโธ ปสฺนุ โจปี ตโตนิมิตฺตํ
คฺณฺุโจ น เหสฺสํ ตทิตฺถํ กทา เม ฯ
กทา นฺ กณฺุเจ จ ติณฺเณ ลตา จ
ขฺนฺเช อิมํหํ อมิตฺเต จ ฐมฺเม
อชฺฌตฺติกาเนว จ พาทิราณิ จ

#๑ ม. น พาทยิสฺสนฺติ ฯ

สมํ ตฺลยฺยํ ตทิตฺถํ กทา เม ฯ
กทา นฺ มํ ปาวุสกาลเมโฆ
นเวน โตเยน สจิวํ วน
อิสิปฺปยาตมฺหิ ปเถ วชนฺตํ
โอสฺสเต ตนฺนุ กทา ภวิสฺสตี ฯ
กทา มยฺรฺสฺส สิชณฺฑทฺโน วน
ทฺชสฺส สฺสุตฺวา คิริคพฺภเร รุตฺตํ
ปจฺจุญฺจหิตฺวา อมตฺสฺส ปตฺติยา
สณฺจินฺตเย ตนฺนุ กทา ภวิสฺสตี ฯ
กทา นฺ กงฺกํ ยมฺนํ สรฺสฺสตี
ปาตาลชิตฺตํ วพวามฺขณฺจ
อสชฺชมาโน ปตฺเรยฺยมิหฺฐิยา
วิถีสนํ ตํ นุ กทา ภวิสฺสตี ฯ
กทา นฺ นาโคว สงฺคามจารี
ปทาลเย กามคฺเชสฺส ฆนฺนํ
นิพฺพชฺชยํ สพฺพสฺสํ นิमितฺตํ
ฉานเณ ยฺตุโต ๑ ตนฺนุ กทา ภวิสฺสตี ฯ
กทา อธิญฺญโฏว ทลิตฺทโก นิธี
อาราธยิตฺวา ฐนิกเห ปิพีโต

#๑ ม. ยฺ. ยฺโต ฯ

ตฺถุโจ ภวิสฺสํ อธิคมฺม สาสนํ
มเหสีโน ตนฺนุ กทา ภวิสฺสตี ฯ
พหุณี วสฺसानิ ตยามฺหิ ยาจิโต
อการวาเสน อลฺลํ นฺเต อิทํ
ตํ ทานิ มํ ปพฺพชิตฺติ สมนํ
กึการณํ ๑ จิตฺตํ ตฺวํ น ญฺญชฺชตี ฯ
นนฺ อหํ จิตฺตํ ตยามฺหิ ยาจิโต
คิริพฺพเช จิตฺตฺรณทา วิหงฺกมา
มहिณฺทโฆสฺตถนิตาภิกขชฺชินโน
เต ตํ รมิสฺสฺสนฺติ วนมฺหิ ฌายินฺ ฯ
กฺลุมฺหิ มิตฺเต จ ปิเย จ ฌาตเก
ขิขุทฺทารตี กามกฺุณฺณจ โลก
สพฺพิ ปหาย อิทมฺชฺฌปาคโต
อโถปิ ตฺวํ จิตฺตํ น มยฺห คุสฺสฺสตี ฯ
มเมว เอตํ น หิตํ ปเรสฺสํ
สนฺนาหกาเล ปรีเทวิตฺเตน กิ
สพฺพิ อิทํ จลฺลํ อิติ เปกฺขมาโน
อภินิภฺขมึ อมตํ ปทํ ชฺคิสี ฯ
สุยฺยตฺตวาที ๓ ทฺวิปทานมุตฺตโม
มหาภิสฺสโก นรทมฺมสารถิย

#๑ ม. กึการณา ฯ ๒ ม. น หิ ตฺวํ ฯ ๓ ม. สุยฺยตฺตวาที ฯ

จิตตํ จลํ มกฺกภูสฺสนิภํ อิติ
อวิตฺราเคน สฺสทฺถนิวาริยํ ฯ
กามาหิ จิตฺตรา มธฺตรา มโนรมา
อวิทฺทสฺส ยตฺถ สิตา ปุณฺณชฺชนา
เต ทฺถขมิจฺจนฺติ ปุณฺนพฺภเวสิโน
จิตฺเตน นีตา นิรเย นิรํงคตา ๑ ฯ
มยฺฐโรโกณฺจาภิรฺทฺมฺหิ กานเน
ทีปฺปิหิ พุยกฺเขหิ ปุรฺกขโต วลํ
กาเย อเปกฺขํ ชห มา ปฺชารย ๒
อิตฺตฺสฺส มํ จิตฺต ปุเร นียฺญชฺชติ ฯ
ภาเวหิ ฆานานิ จ อินฺทฺริยานิ จ
พลานิ โภชฺฌงฺกสฺมาธิภาวนา
ตฺตฺสฺสโต จ วิชฺชา สฺส พุทฺธสฺสเน
อิตฺตฺสฺส มํ จิตฺต ปุเร นียฺญชฺชติ ฯ
ภาเวหิ มคฺคํ อมตฺสฺส ปตฺติยา
นียฺยานิกํ สพฺพทฺถกฺกขโยคฺชํ
อญฺจํจิกํ สพฺพกิลฺลสฺสโธรณํ
อิตฺตฺสฺส มํ จิตฺต ปุเร นียฺญชฺชติ ฯ
ทฺถขนฺติ ขนฺธ ปฏฺฐปฺสฺส โยนิสฺส

#๑ ม. นีรากตา ฯ ๒ ม. วิจารณ์ ฯ

ยโต จ ทุกฺขํ สมฺมเทติ ตํ ชห
อิเชว ทุกฺขสฺส กโรหิ อนฺตํ
อิตฺตฺส มํ จิตฺต ปุเร นียฺยชฺชติ ฯ
อนิจฺจํ ทุกฺขนฺตํ วิปสฺส โยนิโส
สุญฺญํ อนตฺตาทิ อํ ฆํ วรฺนฺติ จ
มโนวิจारे อปรฺนฺธ เจตโส
อิตฺตฺส มํ จิตฺต ปุเร นียฺยชฺชติ ฯ
มฺหุทฺโธ วิรฺุโป อภิสายมากโต
กपालหตฺถิโถว กุเลสุ ภิกฺขสฺส ๑
ยฺยชฺชสฺส สตฺถ วจเน มเหสิโน
อิตฺตฺส มํ จิตฺต ปุเร นียฺยชฺชติ ฯ
สุตฺตฺตฺโต วิสิขนฺตรํ ๒ จริ
กุเลสุ กามสฺส อสงฺกมานโส
จนฺโท ยถา โทสินฺปุณฺณมาสิยา
อิตฺตฺส มํ จิตฺต ปุเร นียฺยชฺชติ ฯ
อารญฺญิโก โหติ จ ปิณฺฑปาติโก
โสสานิโก โหติ จ ปัสฺสกุสิโก
เนสชฺชิโก โหติ สทา ฐเต รโต
อิตฺตฺส มํ จิตฺต ปุเร นียฺยชฺชติ ฯ

#๑ ม. ยุ. ภิกฺขสฺส ฯ ๒ ม. วิสิขนฺตเร ฯ

โรเปตฺวา รุกฺขานิ ยถา ผลลีสึ
มฺลล ตรี เจตฺตฺต เมว อิจฺฉลีสึ
ตฺถูปมํ จิตฺต ๑ อิทํ กโรลีสึ
ยมฺมํ อนิจฺฉมฺหิ จลล นียฺญชลีสึ ฯ
อรูปํ ทูรํจฺจม เอกจาริ
น เต กริสฺสํ วจฺนํ อิทานิหํ
ทฺถุขา หิ กามา กฺกฺกา มหพฺภยา
นิพฺพานเมวาทิมโน จริสฺสํ ฯ
นาคํ อลฺกขฺยา อหิริกตฺยา วา
น จิตฺตเหตุ น จ ทูรกนฺตนา
อาชีวเหตุ จ อหํ น นิกฺขมึ
กโต จ เต จิตฺต ปฏิสฺสโว มยา ฯ
อปฺปิจฺฉตฺตา สปฺปริเสหิ วณฺณิตา
มกฺขปฺปหานํ วุปลโม ทฺถุขสฺส
อิตฺตฺสํ มํ จิตฺต ตทา นียฺญชลีสึ
อิทานิ ตฺวํ กจฺฉลีสึ ปุพฺพจिณฺณํ ฯ
ตณฺหํ ๒ วิรชฺชยจ ปิยาปิยจ
สุภานิ รูปานิ สุขา จ เวทนา
มโนปิยา ๓ กามคฺคณา จ วนฺตนา
วนฺเต อหํ อาวสิตฺถํ ๔ น อุตฺสเห ฯ

#๑ ม. จิตฺตมิตฺถํ ฯ ๒ ม. ตณฺหา อวิชฺชา ฯ ๓ ม. ย. มนาปิยา ฯ ๔ ย. อากมิตฺถํ ฯ

สพฺพตฺถ เต จิตฺต วโจ กตํ มยา
พหุสุ ชาตีสุน เมสิ โภปีโต
อชฺมตฺตสมฺภโว กตญฺญตฺยา เตญฺ
ทุกฺเข จิริ สํสริตฺติ ตยา กเต ฯ
ตฺวญฺญเวว โน จิตฺต กโรสิ พฺราหฺมโณ
ตฺวํ ขตฺติโย ราชาทิสี กโรสิ
เวสฺสา จ สฺสุทฺทา จ ภวาม เอกทา
เทวตฺตํ วาปี ตเวว วาหฺสา ฯ
ตเวว เหตุ อสุรา ภวามเส
ตฺวํมุลกํ เนรยิกา ภวามเส
อโธ ติริจฺฉานคตฺวาปี เอกทา
เปตตฺตํ วาปี ตเวว วาหฺสา ฯ
น ๑ นฺน พุทฺธิสฺสตี มํ ปฺนปฺปฺนํ
มฺหํ มฺหํ วารณิกํ ทสฺสํ ๒
อุมฺมตฺตเกเนว มยา ปโลภสิ(
กิลฺลจาปี เต จิตฺต วิราชิตฺติ มยา ฯ
อิทํ ปฺเร จิตฺตมจฺจริ จาริกํ
เยนิจฺฉกํ ขตฺตกามํ ยถาสฺขํ
ตทชฺชหํ นิคฺคหิสฺสामी โยนิโส

#๑ ม. นนุ ฯ นสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ทสฺสยํ ฯ ย. ทสฺสํ ฯ

หตฺถิ ปภินฺนํ วิย องฺกุสฺสคฺคโห ฯ
สตุถา จ เม โลกมิมํ อธิญฺจฺหิ
อนิจฺจโต อทฺฐวโต อสารโต
ปกฺขนฺท มํ จิตฺต ชินฺสฺส สาสเน
ตารเหิ โอฆา มหตา สุตฺตฺตรา ฯ
น เต อิทํ จิตฺต ขยาปฺรณกั
นาคํ อลํ ตฺยฺห วเส นีวตฺติตฺตุ
มเหสิโน ปพฺพชิตฺมฺหิ สาสเน
น มาทิสฺวา โหนฺติ วินาสฺซาริโน ฯ
นคา สมฺมุตฺทา สริตา วสุนฺธรา
ทิสฺวา จตฺสฺโส วิทิสฺวา อโรทิสฺวา
สพฺเพ อนิจฺจา ติกฺวา อุปฺทฺตฺตา
กุหิ คโต จิตฺต สฺขํ รมิสฺสฺสฺสิ ฯ
ธี ธี ปรี ๑ ก็ มม จิตฺต กาทฺสิ
น เต อลํ จิตฺต วसानฺวตฺตโก
น ชาตุ ภสฺสํ อุกฺโตมฺขํ จุเป
ธีรตฺถุ ปฺปรี นวโสตฺสนฺทนี ฯ
วราหเอณฺเอยฺยวิคฺคาพฺุหเสวิต
ปพฺพการฺกฺกุญฺเ ปกฺกฺวา ๒ สฺนฺทเร
นวมฺพฺุนา ปาวุสฺสิตฺตฺกานเน

#๑ ม. ธีติปฺปรี ฯ ๒ ม. ปพฺพการฺกฺกุญฺเ ปกฺกฺวา ฯ

ตหี คุหาเลหคโต รมิสฺสสิ ๑
สุนีลคิชา สฺลิสฺสา สฺสเปชฺญา
สุจิตฺตปตฺตจฺจนฺนา วิหงฺกมา
สุมณฺชฺโฆสฺตถนิตาภิกษฺชิโน
เต ตํ รมิสฺสสนฺติ วนมฺหิ ฌายินฺ ๑
วฏฺฐมฺหิ เทเว จตฺรจฺกุลเต ติเณ
สมปฺปฺพิเต เมฆนิกมฺหิ กานเน
นคนฺตเร วิฐฺปิสโม สยิสฺสํ
ตํ เม มฺหุ โหหิติ ตฺถลสนฺนิภํ ๑
ตถา ตฺถ ภิรฺตฺสํ ๑ ยถาปี อธิสฺสโร
ยํ ลพฺภติ เตนปี โหตุ เม อถํ
ตํ ๒ ภิรฺตฺสํ ๑ ยถา อตฺตฺนฺทิตโต
พิพารภสฺสํ ยถา สฺสมทฺทิตํ ๑
ตถา ตฺถ ภิรฺตฺสํ ๑ ยถาปี อธิสฺสโร
ยํ ลพฺภติ เตนปี โหติ เม อถํ
วิริเยน ตํ มยฺห วสฺสานยฺสํ
กขฺว มตฺตํ กุสฺลจฺกุลกฺโข ๑
ตยา สฺสทฺนฺเตน อวตฺถิตฺเตน ๑ หิ

#๑ ม. ย. ภิรฺตฺสํ ๑ ๒ ม. น ตาหิ ๑ ๓ ย. อวฏฺฐิตฺเตน ๑

หยาเน โยคฺคาจริโยว อุชฺชุนา
ปโหมิ มคฺคํ ปฏิปชฺชิตฺตํ สิวํ
จิตฺตานุรฺกฺขีหิ สทา นิเสวิตํ ฯ
อารมฺมเณ ตํ พลสา นิพนฺธิสํ
นาคํว ฅมฺภมฺหิ ทพฺพหยา รชฺชฺชยา
ตมฺเม สุกฺคตํ สติยา สุภาวิตํ
อนิสฺสิตํ สพฺพภเวสุ เหหิสิ ฯ
ปลฺลยาเย เจตฺวา วิปถานุสارينํ
โยเคน นิกฺคยฺห ปเถ นิเวสีย
ทิสฺวา สมฺมทํ วิภวญฺจ สมฺภวํ
ทายาทโก เหหิสิ อคฺควาทีโน ฯ
จตุพฺพิปลฺลาสวสํ อธิญฺจิตํ
คามณฺฑลํว ปริเนสิ จิตฺต มํ
นनु ๑ สลฺโลชนพนฺชนจฺฉิทํ
สํเสวเส การุณิกํ มหามฺหฺนี ฯ
มิโค ยถา เสริ สฺวจิตฺตกานเน
รมฺมํ คิริ ปาวิสิ อพฺภมาลินํ ๒
อนากุเล ตตฺถ นเค รมิสฺสสิ ๓
อัสสยํ จิตฺต ปราวิสฺสสิ ฯ

#๑ นูนาติปี ฯ ๒ ม. ปาวุสอพฺภมาลินี ฯ ๓ ม. รมิสฺสสิ ฯ

เย คฺยุห ฌนุเทน วเสน วตฺติโน

นรา จ นารี จ อนุโณตฺติ ยํ สฺขํ

อวิทฺทสุ มารวสานุวตฺติโน

ภวาทินนฺที ตว จิตฺต เสวกาติ ฯ

ตาลปฺปฺภุ เถโร ฯ

อุทฺททานํ

ปฺลฺยาสมฺหิ นิปาตมฺหิ เอโก ตาลปฺปฺภุ สฺขิ

คาถาโย ตตฺถ ปฺลฺยาส ปฺน ปฺลฺย จ อุตฺตรีติ ฯ

ปฺลฺยาสนิปาโต สมตฺโต ฯ

เถรคาถาย สฏฺฐิกนิปาโต

[๔๐๐] ๑ อารญญิกา ๒ ปิณฺฑปาตिका อุฏฺฐาปตฺตาคเต รตา

ทาเลมฺ มจฺจุโน เสนํ อชฺฌตฺตํ สฺสมาหิตา ฯ

อารญญิกา ๒ ปิณฺฑปาตिका อุฏฺฐาปตฺตาคเต รตา

ฐนามุ ๓ มจฺจุโน เสนํ นพาคาริว กุณฺชโร ฯ

รฺกฺขมฺมุติกา สาทติกา อุฏฺฐาปตฺตาคเต รตา

ทาเลมฺ มจฺจุโน เสนํ อชฺฌตฺตํ สฺสมาหิตา ฯ

รฺกฺขมฺมุติกา สาทติกา อุฏฺฐาปตฺตาคเต รตา

#๑ ม. สาวกา ฯ ๒ ยฺ. อารญญิกา ฯ ๓ ม. ยฺ. ฐนาม ฯ

ธุนาม ๑ มจฺจุโน เสนํ นพาคาริว กุณฺชโร ฯ
อฏฺฐจกฺกถกฺกเก มํสนุหารุปฺปสิพฺพิเต
ธิริตฺถ ปุเร ทฺถคฺคเนเช ปฺรคตฺเต มมายเส ฯ
คฺคภสฺสเต ตโจนทฺเช อฺรคณฺทปิสจินิ
นว โสตานิ เต กายะ ยานิ สนฺทนต์ิ สพฺพทา ฯ
ตว สริริํ นวโสติํ ทฺถคฺคณฺทกํ ๒ ปฺริวชฺเชยฺย๔
ภิกฺขุ ปฺริวชฺชยเต ตํ มีพฺหุํ ยถา สฺวจิกามิ ฯ
เอวณฺเจ ตํ ชโน ชลฺณวา ยถา ชานามิ ตํ อหํ
อารกา ปฺริวชฺเชยฺย คฺคณฺจจันนํ ปาวุเส ฯ
เอวเมตํ มหาวิเร ยถา สมณ ภาสสิ
เอตฺถ เจเก วิสีทนต์ิ ปจฺกมฺหิว ชรคฺคโว ฯ
อากาสมฺหิ หลิทฺทาย ๓ โย มณฺเณธ รเชตเว
อณฺเณน วาปี รจฺเคน วิฆาตฺถยเมว ตํ ฯ
ตทากาสสมํ จิตฺตํ อชฺฉตฺตํ สฺสสมาหิตํ
มา ปาปจิตฺเต อาสาหิ อคฺคิกฺขณฺทิว ปกฺขิมมา ฯ
ปฺสฺส จิตฺตกตํ พิมพํ อรฺกายํ สมุสฺสสิตํ
อาตฺฐริํ พหุสจฺกปฺปี ยสฺส นตฺถิ ชฺฐวํ จิตฺติ ฯ
ตทาสิ ยํ ภีสนกํ ตทาสิ โลมหํสนํ
อนเณกาการสมฺปนฺเน สาริปฺุตตมฺหิ นิพฺพุเต ฯ

#๑ ม. ย. ธุนาม ฯ ๒ ม. ทฺถคฺคณฺทกํ ปฺริพฺนุฑฺธิ ฯ ๓ ม. หลิทฺทิตฺยา ฯ

อนิจจา วต สงฺขารา อุปฺปาทวยธมฺมิโน
อุปฺปชฺชิตฺวา นירוชฺชนฺติ เตสํ วุปฺสโม สุโข ฯ
สุขมฺ เตะ ปฏฺวิชฺชนฺติ วาลคฺคํ อฺสุนา ยถา
เย ปณฺจกฺขนฺเช ปสฺสนฺติ ปรโต โน จ อตฺตโต ฯ
เย จ ปสฺสนฺติ สงฺขारे ปรโต โน จ อตฺตโต
ปจฺจพฺยาริสุ นิปฺปณฺ วาลคฺคํ อฺสุนา ยถา ฯ
สत्ตฺติยา วิย โอมฺภฺโจ ทฺยหฺมานาว มตฺถเก
กามราคปฺปหานาย สโต ภิกฺขุ ปรีพฺพเช ฯ
สत्ตฺติยา วิย โอมฺภฺโจ ทฺยหฺมานาว มตฺถเก
ภวราคปฺปหานาย สโต ภิกฺขุ ปรีพฺพเช ฯ
โจทิตฺโต ภาวิตตฺเตน สรีรฺนฺตฺติมชารินา
มิกฺการมาตุ ปาสาทำ ปาทงฺคฺกุเจน กมฺปยิ ฯ
น ยิทํ สิตฺถิมารพฺภ น ยิทํ อปฺเปน ถามสา
นิพฺพานมชฺคินฺตพฺพิ สพฺพกนฺถปโมจัน ฯ
อฺยณฺจ ททโร ภิกฺขุ อฺยมฺตฺตมโปริโส
ชารเถติ อนฺตฺติมํ เทหิ เชตฺวา มาริ สวาหนํ ฯ
วิวรฺมนุปฺตฺนฺติ วิชฺชุตฺตา เวการสฺส จ ปณฺทวสฺส จ
นคฺวิวรคฺโต จ ฉายติ ปฺตฺโต อปฺปฏฺมฺสฺส ตาทิโน ฯ
อุปฺสนฺโต อุปรโต ปฺนฺตเสนาสโน มฺนิ

ทายาทิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส พุรหุมนฺนา อภิวนฺทิตฺโต ฯ
อุปฺสนตฺติ อฺปรตฺติ ปฺนตฺเตนํสนํ มุนี
ทายาทิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส วนฺท พุราหุมนฺ กสฺสปี ฯ
โย จ ชาติสตฺติ กจฺเจ สพฺพา พุราหุมนฺชาตฺติโย
โสตุลฺลิตฺติโย เวทสมฺปฺนฺโน มนุสฺเสสฺสุ ปฺนปฺปฺนํ ฯ
อชฺฌายโกปี เจ อสฺส ตินฺณํ เวทาน ปารคฺค
เอตฺตสฺส วนฺทนาเยถํ ๑ กถํ นาคฺฆตฺติ โสฬสี ฯ
โย โส อฏฺฐ วิโมกฺขานํ ปุเรกตฺติ อสฺสยํ ๒
อนฺุโลมํ ปฏฺฐิลอมํ ตโต ปิณฺฑทาย กจฺฉตฺติ
ตาทิสฺสิ ภิกฺขุํ มาสาทิ มาตฺตนาํ ขณฺิ พุราหุมนฺ
อภิปฺปฺสาเทหิ มนํ อรหนฺตมฺหิ ตาทิเน
จิปฺปํ ปฺลชฺลโก วนฺท มา เต วิชฺฐิ มตฺถกํ ฯ
น โส ปสฺสตี สทฺธมฺมํ สํสาเรณ ปุรฺกขฺโต
อจฺจกมํ ๓ ชิมฺหปถิ กุมฺภคฺคมนุชฺชาวตี ฯ
กิมิว มิพฺหปฺลิตฺติโต ๔ สงฺขารे อธิมฺุจฺฉิตฺโต
ปคาโพหฺ ลากสฺกกาเร ตฺจฺจโน กจฺฉตฺติ โปฏฺฐิจฺฉิตฺโต ฯ
อิมญฺจ ปสฺส อายนฺตํ สารีปฺตฺติ สฺทสฺสนํ ฯ
วิมฺุตฺติ อุกฺโตภาเค อชฺฉตฺติ สฺสมาหิตํ ฯ
วิสลฺลํ ชีณสฺโยคิ เตวิชฺชํ มจฺจุหายินํ

#๑ ม. วนฺทนาเยถํ ฯ ๒ ม. อสฺสยํ ฯ ๓ ม. อโรคมํ ฯ

#๔ ม. ๒. สลฺลิตฺติโต ฯ

ทกฺขิณฺเอยฺม มนุสฺसानํ ปุณฺณกฺเขตฺตมฺนุตฺตรํ ๑
เอเต สมฺพหุลา เทวา อิทฺธิมนฺโต ยสฺสฺสินโน
ทส เทวสฺสทฺธานิ สพฺเพ พุรฺหมปฺโรหิตา
โมกฺกคฺคฺลฺลานํ นมฺสฺสนฺตา ติฏฺฐจฺจนฺติ ปฺลชฺชฺลิกฺตา
นโม เต ปุริสาชฺชยฺณ นโม เต ปุริสฺสุตฺตม
ยสฺส เต อาสวา ชีณา ทกฺขิณฺเอยฺโยสิ ๑ มาริส ๑
ปฺจฺชิโต นรเทเวน อุปฺปนฺโน มรณาภิกฺขุ
ปฺนฺนทฺริกัว โดเยน สงฺฆาเร โนปฺลิมฺปติ ๒ ๑

ยสฺส มฺหุตฺเตน สทฺสฺสธา

โลโก สํวิทิตฺโต สพุรฺหมกปฺโป

วสี อิทฺธิกฺุณฺเ จตุปฺปาเต

กาเล ปสฺสตี เทวตา ส ภิกฺขุ ๑

สาริปฺตฺโตว ปฺลชฺชาย สีเลน อุปฺสเมน จ

โยปี ปารจฺกโต ภิกฺขุ เอตาวปรโม ลียา ๑

โกกฺกิสฺสทฺสทฺสฺสฺส อตฺตภาวํ ขณฺน นิมฺมิเน

อหํ วิกฺุพฺพนาสุ กุสโล วสีฏฺโถมฺหิ อิทฺธิยา ๑

สมาธิวิชฺชาวสี ปารมิตฺโต

โมกฺกคฺคฺลฺลาน โคตฺโต อสิตฺสฺส สาสเน

ธีโร สมฺจฺฉินฺนํติ สมาหิตินฺทฺริโย

#๑ ม. ทกฺขิณฺเอยฺยาสิ ๑ ๒ ม. ยฺ. -ปฺลิปฺปติ ๑

นาโค ยถา ปุติลตํว พนฺธนํ ฯ

ปริจฺฉินฺโณ มยา สตฺถา ฯเปฯ ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
ยสฺส จตฺถาย ปพฺพชิตฺโต อคารสฺมา อนคาริยฺม
โส เม อตฺถโล ออนุปฺปตฺโต สพฺพสํโยชนกฺขโย ฯ
กิตฺติโส นโร อาสี ยตฺถ ทสฺสี อปฺจจถ
วิธฺรํ สวากมาสชฺช กกุสนฺธณฺจ พฺราหฺมณํ ฯ
สत्ตํ อาสี อโยสจฺจ สพฺเพ ปจฺจตฺตเวทนา
อิทฺติโส นโร อาสี ยตฺถ ทสฺสี อปฺจจถ
วิธฺรํ สวากมาสชฺช กกุสนฺธณฺจ พฺราหฺมณํ ฯ
โย เอตมภิชานาติ ภิกฺขุ พุทฺธสฺส สวโก
ตาทิสํ ภิกฺขุมาสชฺช กณฺห ทุกฺขํ นิคจฺฉลฺลิตฺติ ฯ
มชฺฉเณ สวากมาสชฺช วิมานา กปฺปญฺจายินโน
เวฬุริยวณฺณา รุจฺจรา อจฺฉิมนฺโต ปภสฺสรา
อจฺฉรา ตตฺถ นจฺฉนฺติ ปุณฺณานตฺตวณฺณโย
โย เอตมภิชานาติ ฯเปฯ กณฺห ทุกฺขํ นิคจฺฉลฺลิตฺติ ฯ
โย จ ๑ พุทฺเธน โจทิตฺโต ภิกฺขุสงฺฆสฺส เปกฺขโต
มิการมาตฺถ ปาสาทํ ปาทงฺคฺคฺจเณ กมฺปยิ ฯ
โย เอตมภิชานาติ ฯเปฯ กณฺห ทุกฺขํ นิคจฺฉลฺลิตฺติ ฯ
โย เวชยนตฺตปาสาทํ ปาทงฺคฺคฺจเณ กมฺปยิ
อิทฺธิพฺเพนฺนปตฺถทฺโธ สํเวเชลฺลิตฺติ จ เทวตา ฯ

#๑ ม. ยู. เว ฯ

โย เอตมภิขานาติ ฯเปฯ กณฺห ทุกฺขํ นิกจฺจลลิตี ฯ
โย เวชยนุตปาสาเท สกฺกํ โส ปริปฺจูจฺจติ
อปี อาวุโส ชานาสิ ตณฺหกฺขยวิมุตฺตโย
ตสฺส สกฺโก วียากาสิ ปญฺหํ ปุญฺโจ ยถาคถํ
โย เอตมภิขานาติ ฯเปฯ กณฺห ทุกฺขํ นิกจฺจลลิตี ฯ
โย พุรฺหุมาณํ ปริปฺจูจฺจติ สุทฺธมฺมายํ อภิโตสํ
อชฺชาปี เต อาวุโส สาทิฏฺฐิ ยาทิฏฺฐิ ปุเร อหุ
ปสฺสตี วีดิวตฺตณฺตํ พุรฺหมโลเก ปภสฺสรํ
ตสฺส พุรฺหุมา วียากาสิ ปญฺหํ ปุญฺโจ ยถาคถํ
น เม มาริส สาทิฏฺฐิ ยามิฏฺฐิ ปุเร อหุ ฯ
ปสฺสामी วีดิวตฺตณฺตํ พุรฺหมโลเก ปภสฺสรํ
โสหฺมชฺช กถํ วชฺชํ อหํ นิจฺโจมฺหิ ปสฺสโต ๑ ฯ
โย เอตมภิขานาติ ฯเปฯ กณฺห ทุกฺขํ นิกจฺจลลิตี ฯ
โย มหानเรฺฐโน ญฺญํ วิโมกฺเขน อปสฺสยิ ๒
วณฺํ ปุพฺพวิทฺทานันํ เย จ ญฺมิสยา นรา
โย เอตมภิขานาติ ฯเปฯ กณฺห ทุกฺขํ นิกจฺจลลิตี ฯ
น เว อคฺคิ เจตยติ อหํ พาลํ ทาหามีติ
พาโล จ ชลิตมคฺคิ อาสชฺช นํ ปทฺยฺหติ
เอวเมว ตฺวํ มาร อาสชฺช นํ ตถาคถํ
สยํ ทหิสฺสตี อุตฺตานันํ พาโล อคฺคิวิ สมฺมุสฺสํ ฯ

#๑ ม. ย. สสฺสโต ฯ ๒ ม. อสฺสยิ ฯ

อปฺปญฺญํ ปสวี่ มาโร อาสชช นํ ตถาคตํ
กิณฺณ มลฺลลสิ ปาปิม น เม ปาปํ วิปจฺจติ ฯ
กรโต เต มียฺยเต ๑ ปาปํ จิรฺรตฺตาย อนฺตก
มาร นิพฺพินฺท พุทฺทมฺหา อาสิ มากาสิ ภิกฺขุสุ ฯ
อิติ มารํ อตฺตชเชสิ ภิกฺขุ เกสกพาวเน
ตโต โส ทุมฺมโน ชกฺโข ตตฺถเวณฺตรชยตีติ ฯ
อิตถํ สุทํ आयสฺมา มหาโมคฺคฺลลาโน เถโร คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อุทฺทานํ ภวติ
สฏฺฐิกมฺหิ นิปาตมฺหิ โมคฺคฺลลาโน มหิตฺธิโก
เอโกว เถโร คาถาโย อฏฺฐสฏฺฐิจิ ภวณฺติ ตาติ ฯ
สฏฺฐิจิโก นิปาโต นิฏฺฐิจิโต ฯ

เถรคาถาย มหานิปาโต

[๔๐๑] ๑ นิกฺขนฺตํ วต มํ สนฺตํ อการสฺมา อนการิยํ
วิตกฺกา อุปภวณฺติ ๒ ปคพฺภา กณฺหโต อิเม
อุคฺคปฺตฺตา มหิสฺสาสา สิกฺขิตา ทพฺพทฺมมิโน
สมนฺตา ปริกิเรยฺยํ สหสฺสํ อปลาณินํ ฯ
สเจปี เอตฺตกา ภิกฺขุโย อากมิสฺสนฺติ อิตฺถิโย
เนว มํ พฺยาชยิสฺสนฺติ ชมฺเม สมฺหิ ปติฏฺฐิจิโต ฯ

#๑ ม. จียเต ฯ ๒ ม. ย. อุปชวณฺติ ฯ

สกุขี หิ เม สุตฺ เอตํ พุทฺธสฺสาทิจฺจนฺธโน
นิพฺพานคมนํ มคฺคํ ตตฺถ เม นีรโต มโน ฯ
เอวญฺเจ มํ วิหรนฺตํ ปาปิม อุปกจฺจนฺติ
ตถา มจฺจุ กฤษฺสํสามิ น เม มคฺคํ อุทิกฺขสฺสี ฯ
อรตฺธี รติญฺจ ปหาย สพฺพโส เกหสฺติตฺถญฺจ วิตกฺกํ
วนถํ น กเรยฺย กุหิณฺจจิ นิพฺพน โถ อนโต ส หิ ภิกฺขุ ฯ
ยมิธ ปถวิญฺจ เวหาสํ รูปคตํ ชคโตคธํ กิณฺจจิ
ปริชฺชียยติ สพฺพมณฺิจจํ เอวํ สเมจฺจ จรนฺติ มุตตฺตา ฯ
อุปธีสุ ชนา คธิตาเส ทิกฺขุสฺสฺเต ปฏฺิเม จ มฺเตจ
เอตฺถ วิโนทย ฆนฺทมนฺโซ โย เหตุถ น ลิปฺปติ มฺนิ ตมาหุ ฯ
อถ สภฺุจิสฺสิตา สวิตกฺกา ปฺถุชฺชนตฺยา ๑ อธมฺมนิวิญฺจา
น จ วฏฺฏกตฺสฺส กุหิณฺจจิ โน ปน ทฺุฏฺจฺจลฺลภาณิ ส ภิกฺขุ ฯ
ทพฺโพ จิรฺรตฺตํ สมหิโต อกฺุหโก นิปโก อปีหาลฺล
สนฺตํ ปทฺมชฺฉคมา มฺนิ ปฏฺิจฺจ ปรีนฺิพฺพุโต กงฺขติ กาลํ ฯ
มานํ ปชฺหสฺสุ โคตม มานปถญฺจ ปชฺหสฺสุ อเสถํ
มานปถสฺมี ส มฺจฺฉิโต วิปฺปฏฺิสาริหฺวา จิรฺรตฺตํ ฯ
มกฺเขน มกฺขิตา ปชา มานหตา นีรยํ ปตฺนฺติ
โสจฺนฺติ ชนา จิรฺรตฺตํ มานหตา นีรยํ อุปฺปนฺนา ฯ
น หิ โสจฺติ ภิกฺขุ กทาจิ มกฺคชฺชิโน สมฺมา ปฏฺิปนฺโน

#๑ ปฺถุ ชนตฺยาติปี ฯ

กิตฺติณฺจ สุขณฺจानุโกติ ฐมฺมทโสฺติ ตมาหุ ตถตฺตํ ฯ
ตสฺมา อจิโล อธิ ปธานวา นีวรณานิ ปหาย วิสุทฺโธ
มานณฺจ ปหาย อเสสํ วิชฺชายนฺตฺกโร สมิตาวิ ฯ
กามราเคน ทฺยหามิ จิตฺตํ เม ปรีทฺยหฺติ
สาธุ นิพฺพาปนํ พฺรุหิ อนุกมฺปาย โคตม ฯ
สณฺณาย วิปริเยสา จิตฺตฺนฺเต ปรีทฺยหฺติ
นิมิตฺตํ ปรีวชฺเชหิ สุกฺภํ ราควฺปสณฺหิตํ ฯ
อสุภาย จิตฺตํ ภาเวหิ เอกคฺคํ สฺสฺมาหิตํ
สฺติ กายคฺตา ตฺยตฺถุ นิพฺพิทาพฺหุโล ภว ฯ
อนิมิตฺตณฺจ ภาเวหิ มานานุสยมฺชฺชห
ตโต มานาภิสฺมยา อุปสนฺโต จริสฺสฺสฺสิ ฯ
ตเมว วาจิ ภาเสยฺย ยายตฺตานํ น ตาปเย
ปเร จ น วิหีเสยฺย สา เว วาจา สฺสฺภาสิตา ฯ
ปิยวาทเมว ภาเสยฺย ยา วาจา ปฏินนฺทิตา
ยํ อนาทาย ปาปานิ ปเรสฺส ภาสฺเต ปิยํ ฯ
สจฺจํ เว อมตา วาจา เอส ฐมฺโม สนนฺตโน
สจฺจเจ อตฺเถ จ ฐมฺเม จ อหุ สนนฺโต ปตฺติฏฺฐิตา ฯ
ยํ พุทฺโธ ภาสฺตี วาจิ เขมฺมํ นิพฺพานปฺตฺติยา
ทฺถุขสฺสฺสนฺตกิริยาย สา เว วาจานมฺตฺตมา ฯ
คฺมฺภีรปฺลฺโย เมธาวิ มคฺคามคฺคสฺส โกวิโท

สารีปุตฺโต มหาปณฺโณ ฌมฺมํ เทเสติ ภิกฺขุณฺโณ ๑
สงฺขิตฺเตนปี เทเสติ วิตฺถาเรนปี ภาสติ
สาลิกาเยว นิกฺโขมฺโส ปฏฺิภาณํ อุทฺยติ ๑
ตสฺส ตํ เทสยนฺตสฺส สฺถนนฺตา ๑ มจฺจํ คิริ
สเรน รชนฺเยน สวณฺเยน วคฺคฺนา
อุทฺทกฺจิตฺตา มุทิตา โสตํ โอเรนฺติ ภิกฺขโว ๑
อชฺช ปณฺณเรเส วิสุทฺธิยา ภิกฺขุ ปณฺจสตา สมากตา
ถโยชนพฺนฺชนจฺฉิทา อนฺนิมา จินฺนปฺนพฺภาวา อีสึ ๑
จกฺกวตฺตี ยถา ราชา อมจฺจปรีวาริโต
สมนฺตา อนฺุปริเยติ สากฺรณฺตํ มหึ อิมํ ๑
เอว วิชิตฺสงฺคามํ สตถวาทํ อนฺุตฺตรํ
สาวกา ปยฺรุปาสนฺติ เตวิชฺชา มจฺจุหาโยโน ๑
สพฺเพ ภควโต ปุตฺตา ปลาโป เอตฺถ น วิชฺชติ
ตณฺหาสฺลลสฺส หนฺตาริ วนฺเท อาทิจฺจพฺนฺธฺนํ ๑
ปโรสทสฺสํ ภิกฺขุณฺโณ สฺกตํ ปยฺรุปาสนฺติ
เทเสนฺตํ วิรชฺ ฌมฺมํ นีพฺพานํ อฺกุโตภยํ ๑
สฺถนนฺติ ฌมฺมํ วิปฺลํ ๒ สมนฺตสมฺพุทฺทเทสิตํ
โสภติ วต สมฺพุทฺโท ภิกฺขุสงฺฆปฺรภฺกฺชโต ๑
นาคนาโมสิ ภควา อีสึนํ อีสึสฺตฺตโม
มฺหามเฆโมว หุตฺวาน สาวเก อภิวสฺสสิ ๑

#๑ ม. สฺถนนฺติ ๑ ๒ ม. วิมถํ ๑

ทิวาวิหารา นิกุขมม สตฺถุทสฺสนกมฺยตา
สาวโก เต มหาวีร ปาเท วนฺทติ วฺงฺคิโส ฯ
อุมฺมคฺคปถํ ๑ มารสฺส อภิภฺยฺย จรติ ปภิชฺช จิลาณี
ตํ ปสฺสถ พนฺธปมฺญจกริ อสฺตีว ภาคฺโส ปวิภฺชช ฯ
โอมฺสฺส หิ นิตฺถรณฺตถํ อเนกวิหิตํ มคฺคํ อกฺขาสี
ตสฺมิณฺจ อมเต อกฺขาเต ฐมฺมทสา จิตา อสฺหิรา ฯ
ปชฺชโรตฺถโร อตีวฺชณฺ สพฺพจิตฺตํ อติกฺกมฺมทฺทส
ณฺตฺวา จ สจฺฉิกตฺวา จ อคฺคํ โส เทสฺยิ ทสฺสุทฺธานํ ฯ
เอวํ สฺสเทสิเต ฐมฺเม โภ ปมาโท วิชานตํ ฐมฺมํ
ตสฺมา หิ ตสฺส ภควโต สาสเน อปฺปมตฺโต สทา นมฺสฺสมนฺนุสิกฺเข ฯ
พุทฺธานุพุทฺโธ โย เถโร โภณฺทลฺโย ตีพฺพนิกฺกโม
ลาภี สุขวิหารานํ วิเวกานํ อภินฺนุโส ฯ
ยํ สาวเกน ปตฺตพฺพิ สตฺถุสฺสสนการินา
สพฺพสฺส ตํ อนุปฺปตฺตํ อปฺปมตฺตสฺส สิภฺขโต ฯ
มหานฺภาโว เตวฺชโร เจโตปฺริยโกวิทो
โภณฺทลฺโย พุทฺธทายาโท ปาเท วนฺทติ สตฺถุโน ฯ
นคฺสฺส ปสฺเส อาสีนํ มุณี ทฺกฺขสฺส ปารคฺคํ
สาวกา ปยฺริปาสนฺติ เตวฺชรา มจฺจุหาโยโน ฯ
เจตสา อนุปฺริยติ โภคฺคตฺถาโน มหิตฺธิโก

#๑ อุมฺมคฺคตฺตฺนฺตฺปิ ฯ

จิตต์ เนสํ สมเนวสํ วิปฺปมุตฺตํ นิรูปฺธี ฯ
เอวํ สพฺพกุสฺสมปฺนฺนํ มุนีํ ทฺถุขสฺส ปารคฺคิ
อนเภาการสมฺปนฺนํ ปยิริปาสนฺติ โคตมํ ฯ
จฺนุโท ยถา วิคตวลาหเก นเก
วิโรจติ วิตมโลว ภาณฺมา
เอวํปิ อํกุสิรส ตฺวํ มหามฺุณี
อติโรจสี ยสฺสา สพฺพโลกํ ฯ

กาเวยฺยมตฺตา วิจิริมฺห ปุพฺเพ คามา คามิํ ปุรา ปุริ
อดทฺทสํมิ สมฺพทฺธิ สพฺพชฺมฺมาน ปารคฺคิ ฯ
โส เม ชมฺมมเทเสติ มฺุณี ทฺถุขสฺส ปารคฺคิ
ชมฺมํ สุตฺวา ปสฺสีทิมฺห สทฺธา โน อฺุปฺปชฺชถ ๑ ฯ
ตสฺสาหํ วจฺนํ สุตฺวา ขนฺุเช อายตฺนานิ จ
ชาตุโย จ วิทิตฺวาน ปพฺพชฺชี อนคาริยํ ฯ
พฺหฺนํ วต อตฺถาย อฺุปฺปชฺชนฺติ ตถาคตา
อิตฺถินิํ ปุริสํณจฺ เย เต สาสนการกา ฯ
เตสํ โข วต อตฺถาย โปธิมชฺชคฺมา มฺุณี
ภิกฺขุณิํ ภิกฺขุณิํณจฺ เย นิยามคตฺทสา ๒ ฯ
สุเทสิตา จกฺขุมตา พุทฺเธนาทิจฺจพฺนฺธฺนา
จตฺตาริ อริยสจฺจานิ อฺุณฺกมฺุปาย ปาณินิํ
ทฺถุขํ ทฺถุขสมฺุปฺปาหํ ทฺถุขสฺส จ อติกฺกมํ

#๑ ม. ย. อฺุทฺปชฺชถ ๑ ๒ นิยามคตทฺทสาติปิ ฯ

อริยญฺจนฺจกิกํ มคฺคํ ทุกฺขุปสมคามินํ ฯ
เอวเมเต ตถา วุตฺตา ทิฏฺฐา เม เต ยถาตถา
สทฺตฺโต เม อนุปฺปตฺโต กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
สุวิภตฺเตสฺส ฌมฺเมสฺส ยํ เสฏฺฐํ ตทฺฐปาคมิ ฯ
อภิณฺญาปารมิปฺปตฺโต โสตธาตฺวิโสธิตโต
เดวิขุโข อิทฺธิปฺตฺโตมฺหิ เจโตปริยโกวิทฺโท ฯ

ปฺจุจฺฉามิ สตฺถารมโนมปฺลยฺณํ
ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม โย วิจิกิจฺฉานํ เฉตฺตา
อคฺคาพเว กาลมกาสิ ภิกฺขุ
ฉวาโต ยสฺสตี อภินิพฺพุตฺโต ฯ
นิโครธกปฺโป อิติ ตสฺส นามํ
ตยา กตํ ภควา พุราหุมนฺตฺส
โส ตํ นมสฺสํ อจริ มุตฺยเปกฺโข
อารทฺธวิริโย ทพฺพหฺมมทสฺสี ฯ
ตํ สวากํ สกฺก มยฺมปี สพฺเพ
อณฺญาตฺมิจฺฉาม สมนฺตจกฺขุ
สมวฏฺฐิตา โน สวนาย โสตา
ตฺวํ โน สตฺถา ตฺวามนฺตฺตโรสิ ฯ

ฉินฺทเว โน วิจิกิจฺฉํ พุรุหิ เมตํ
ปรีนิพฺพุตํ เวทย ภูริปฺพล
มชฺฌเว โน ภาส สมฺนตฺตจกฺข
สกุโกว เทวาน สหสฺสเนตฺโต ๑
เย เกจิ คนฺธา อีธ โมหมคฺคา
อณฺณาณปฺกฺขา วิจิกิจฺฉญฺจนา
ตถาคตํ ปตฺวา น เต ภวนฺติ
จกฺขุํ หิ เอตํ ปรมํ นรานํ ๑
โน เจ หิ ชาตุ ปุริโส กิเลส
วาโต ยถา อพฺภณฺนํ วิหान
ตโมวสฺส นินฺวโต สพฺพโลโก
โซติมนฺโตปิ น ปภาเสยฺยุ ๑
ธีรา จ ปชฺโชตฺตรา ภวนฺติ
ตณฺตํ อหํ ธีร ตถเว มณฺเณ
วิปฺสฺสินํ ชานมฺปาคมิมฺห
ปรีสาสุ โน อาวิกโรหิ กปฺปํ ๑
ขิปฺปํ คิริ เอรย วคฺค วคฺค
หํโสว ปคฺคยฺห สณฺนิกํ นิกฺขํ ๑
พินฺทุสฺสเรณ สุวิกปฺปิเตน
สพฺเพว เต อุชฺชุกตา สุโณม ๑

#๑ ม. นิกฺข ๑ นิกฺขชาติปิ ทิสฺสติ ๑

ปหีนชาติมรณํ อเสถ์
นิกฺคยฺห โชนํ วเทสฺสามิ ฌมฺมํ
น กามกาโร หิ ปุณฺณชฺชนานํ
สงฺเขยฺยกาโรว ตถาคตฺตานํ ฯ
สมฺปนฺนเวยฺยากรณํ ตเวทํ
สมฺมุชฺชุปฺปลยฺสฺส สมฺมุคฺคหีตํ
อยมฺมณฺชฺลิตํ ปจฺฉินฺนํ สฺสฺสฺสฺสฺสํ
มา โมหยิ ชานมฺมโนมฺมปฺปลยฺสฺส ฯ
ปโรวโร อริยฌมฺมํ วิทิตฺวา
มา โมหยิ ชานมฺมโนมฺมวิริย
วาริ ยถา ฌมฺมณิ ฌมฺมตฺตโต
วาจาภิกงฺขามิ สฺสฺสฺสฺสฺสํ ปวสฺสฺส ฯ
ยทตฺตํ ๑ พุรฺหมจฺริยํ อจาริ ๒
กปฺปายโน กจฺจิสฺส ตํ อโมฆํ
นิพฺพายิ สฺส อาทุ สฺสฺสฺสฺสฺสํ
ยถา วิมฺมุตฺโต อหุ ตํ สฺสฺสฺสฺสํ
อจฺเจจฺฉินฺนํ ตณฺหํ อิชฺ นามรฺูเป (ติ ภควา)
ตณฺหาย สฺสฺสฺสฺสฺสํ ทิฆมฺมตฺตานุสฺสยิตํ
อตาริ ชาติมรณํ อเสถ์

#๑ ย. ยทิตฺตํ ๑ ๒ ม. อจริ ๑

อิจฺจาพฺรวิ ๑ ภควา ปณฺจเสฏฺโฐ ๑

เอส สุตฺวา ปสฺสีทามิ วโจ เต อีสิตตฺตม
อโมฆํ กิร เม ปุณฺจํ น มํ วณฺเจสิ พุราหุมนฺโณ ๑
ยถาวาที ตถาการิ อหุ พุทฺธสฺส สาวโก
ปจฺฉินฺนท ๒ มจฺจุโน ชาลํ ตตฺตํ มายาวินฺน ทพฺหิ ๑
อทฺทส ภควา อาที อุปาทานสฺส กปฺปิโย
อจฺจกา วต กปฺปายโน มจฺจุเชยฺยํ สุทฺตฺตริ ๑
ตํ เทวเทวํ วนฺทามิ ปุตฺตนฺเต ทฺวิปฺพุตฺตม
อนุชาตํ มหาวีริ นาคํ นาคสฺส โอรสฺสนฺติ ๓ ๑

อิตฺถํ สุทฺธํ อายสฺมา วงฺกิสฺโส เถโร คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

มหานิปาโต นิฏฺฐิตฺโต ๑

สตุตฺติมฺหิ นิปาตมฺหิ วงฺกิสฺโส ปฏฺิภาณวา
เอโกว เถโร นตฺถลฺลโย คาถาโย เอกสตุตฺตติ ๔ ๑
สทฺสสฺสํ โหณฺติ ตา คาถา ตีณิ สฏฺฐิสฺตานิ จ
เถรา จ เทว สตา สฏฺฐิ จตฺตาโร จ ปกาสิตา
สีหนาทํ นทิตฺวาน พุทฺธปฺพุตฺตา อนาสวา
เขมฺนตฺตํ ปาปฺพนิตฺวาน อคฺคิกุขนฺธาว นินฺนพฺพุตาติ ๑

เถรคาถา นิฏฺฐิตา ๑

#๑ ม อิจฺจาพฺรวิ ๑ ย. อิจฺจาพฺรวิ ๑ ๒ ม. ย. อจฺเจจฺฉิ ๑ ๓ ม. ย. โอรสฺสนฺติ ๑ท

#๔ ม. เอกสตุตฺตติ ๑

สุตตฺตปิฎก ขุททกนิกายสุส เถรีคถา

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ฯ

เถรีคถาย เอกนิปาโต

[๔๐๒] ๑ สฺขํ สฺปาหิ เถริเก กตฺวา โจเพน ปารุตา

อุปสนฺโต หิ เต ราโค สุกฺขทากัว กุมภิชฺชํ ฯ

อิตฺถํ สฺขํ อณฺณตฺรา เถรี อปฺลณฺวาตา ภิกฺขุณี คถํ อภาสิตฺถาติ ฯ

[๔๐๓] ๒ มฺตฺเต มฺจฺจสฺสุ ๒ โยเคหิ จนฺโท ราหุคฺคโห อิว

วิปฺปมฺตฺเตน จิตฺเตน อนฺณา ภูณฺชาหิ ปิณฺฑกํ ฯ

อิตฺถํ สฺขํ ภควา มฺตฺตํ สิग्ghขมามํ อิมาย คถาย อภินฺหํ

โธวทฺติ ๓ ฯ

[๔๐๔] ๓ ปุณฺเณ ปุรฺสฺสฺส ฐมฺเมหิ จนฺโท ปณฺณเรสิวิ

ปฺริปุณฺณาย ปฺลณฺวาย ตโมกฺขนฺธํ ปทาลย ๕ ฯ

ปุณฺณา ๔ ฯ

[๔๐๕] ๔ ติสฺเส สิग्ghขสฺสุ สิग्ghขาย มาตํ โยคา อุปฺจฺจกฺุ

สพฺพโยคฺวิสิยฺตฺตา จร โลกเก อนาสวา ฯ

ติสฺสา ๕ ฯ

#๑ ม. สพฺพตฺถ คถาปริโยसानเ อติสทฺโท ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. ย. มฺจฺจสฺสุ ฯ

#๓ ม. โธวทฺติติ ฯ ๔ ม. อิตฺถํ สฺขํ-เถรี คถํ อภาสิตฺถาติ ฯ ๕ ม. ติสฺสาเถรี ฯ

#สพฺพตฺถ อีทิสฺสุจฺจเน เถรีติ ปาโจ ทิสฺสติ ฯ

[๔๐๖] ๕ ติสฺเส ยฺยชฺชสฺส ชฺมเมหิ ขโณ ตํ มา อุปจฺจกา

ขณาตีตา หิ โสจฺนติ นิริยมฺหิ สมปฺปีตา ฯ

อณฺณตรา ติสฺสา ฯ

[๔๐๗] ๖ ชีเร นิโรธํ สฺเสหิ สณฺณวูปสมํ สฺขํ

อาราชเยหิ ๑ นิพฺพานํ โยคกฺขेमํ อนุตฺตรํ ฯ

ชีรา ฯ

[๔๐๘] ๗ ชีรา ชีเรหิ ชฺมเมหิ ภิกฺขุณี ภาวิตินุทฺริยา

ชารเอหิ อนุตฺติมํ เทหํ เขตฺวา มาริ สวาหนํ ฯ

อณฺณตรา ชีรา ฯ

[๔๐๙] ๘ สทฺชาย ปพฺพชิตฺวาน มิตฺเต มิตฺตรตา ภา

ภาเวหิ กุสเล ชฺมเม โยคกฺขेमสฺส ปตฺติยา ฯ

มิตฺตา ฯ

[๔๑๐] ๙ สทฺชาย ปพฺพชิตฺวาน ภาเทร ภาทฺรรตา ภา

ภาเวหิ กุสเล ชฺมเม โยคกฺขेमํ อนุตฺตรํ ฯ

ภาทฺรา ฯ

[๔๑๑] ๑๐ อุปสเม ตเร โอนํ มจฺจุเชยฺยํ สฺสุตฺตรํ

ชารเอหิ อนุตฺติมํ เทหํ เขตฺวา มาริ สวาหนํ ฯ

อุปสมา ฯ

[๔๑๒] ๑๑ สฺมุตฺตา สาธฺมุตฺตมฺหิ ตีหิ ขุชฺเชหิ มุตฺติยา

อุทฺทกฺขเลน มุสเลน ปตฺตินา ขุชฺชเคน จ

#๑ ม. ย. อาราชยาหิ ฯ

มุตตมฺหิ ชาติมรรณา ภวเนตฺติ สมฺมุตตา ฯ

มุตฺตา ฯ

[๔๑๓] ๑๒ ฉนฺทชาตา อวสาयी ๑ มนสา จ ศฺกุจฺจา ๒ สียา

กาเมสุ อปฺปฎิพฺพทฺชจิตฺตา อุทฺธฺโธตฺตาติ วุจฺจติ ฯ

ธมฺมทินฺนา ฯ

[๔๑๔] ๑๓ กโรธ พุทฺธสาสนํ ยํ กตฺวา นานฺตปฺปติ

จิปฺปํ ปาทานิ โธวิทฺวา เอกมฺนฺเต นิสฺสีถ ฯ

วิสาชา ฯ

[๔๑๕] ๑๔ ธาตุโย ทฺกฺขโต ทิสฺวา มา ชาติ ปฺนฺราคมิ

ภเว ฉนฺทํ วิราเชตฺวา อุปฺสนฺตา จริตฺตลลิตฺติ ฯ

สุมฺนา ฯ

[๔๑๖] ๑๕ กาเยน ตํวฺตา อาสี วาจาเย อุตฺเตตฺตา

สมฺมตฺตํ ตณฺหํ อพฺพยุห สฺตีตฺถมฺหิ นินฺนพฺพตฺตา ฯ

อุตฺตฺตรา ฯ

[๔๑๗] ๑๖ สุขํ ตํวํ วุทฺถมฺเก เสหิ กตฺวา โจเพน ปารุตฺตา

อุปฺสนฺโต หิ เต ราโค สฺตีตฺถตาสี นินฺนพฺพตฺตา ฯ

สุมฺนา วุทฺถปฺพพฺพชิตฺตา ฯ

[๔๑๘] ๑๗ ปิณฺฑปาตํ จริตฺวาน ทณฺฑมาทาย ๓ ทฺพฺพลา

เวธฺมานนฺทํ กตฺเตหิ ตตฺถเว นินฺนปฺตี ฉมา

#๑ ยฺ. อวสาเย ฯ ๒ ม. ยฺ. ศฺกุจฺจา ฯ ๓ ม. ยฺ. ทณฺฑโมลฺลพฺภ ฯ

ทิสฺวา อาทินฺว กายे อถ จิตฺตํ วิมฺจุจิมิ เม ฯ

ธมฺมา ฯ

[๔๑๕] ๑๘ ทิตฺวา ฆเร ปพฺพชิตฺวา ทิตฺวา ปุตฺตํ ปสุํ ปิยํ

ทิตฺวา รากญจ โทสญจ อวิชฺชญจ วิราชีย

สมฺมุตฺตํ ตณฺหํ อพฺพยุหํ อุปฺสนตฺตมฺหิ นิพฺพุตา ฯ

สงฺฆมา ฯ

เอกิกกา ๑ เถรีโย สมตฺตา ฯ

เถรีคถาย ทุกนิปาโต

[๔๒๐] ๑ อาตุริ อสุจึ ปฺปตี ปสฺส นนฺเต สมฺมสุสฺสยํ

อสุภาย จิตฺตํ ภาเวหิ เอกกคฺคิ สฺสมาหิตํ ฯ

อนิมิตฺตญจ ภาเวหิ มานานุสยมฺมุชฺชห

ตโต มานาภิสมยา อุปฺสนตฺตา จริสฺสตี ฯ

อิตฺถํ สุทํ ภควา นนฺทํ สิภฺขมานํ อิมานิ คถาหิ อภิณฺหํ

โธวทตี ฯ

[๔๒๑] ๒ เย อิมิ สตฺตํ โพชฺฌงฺกา มคฺคา นิพฺพานปตฺติยา

ภาวิตา เต มยา สพฺเพ ยถา พุทฺเธน เทสิตา ฯ

ทิกฺกุโจ หิ เม โส ภควา อนฺตโมยํ สมฺมสุสฺสโย

วิกฺขิโณ ชาตีสฺสโร นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโว ฯ

ชนฺตา ๒ ฯ

#๑ ม. เอกกนิปาโต นิฏฺฐิตโต ฯ สพฺพตฺถ อีทิสปาโ จ ทิสฺสตี ฯ ๒ ย. เชนฺตี ฯ

[๔๒๒] ๓ สุมุตฺติเก สุมุตฺติกา สารุมุตฺติกรมฺหิ มุสสสฺส
 อหิริโก เม ฉตฺตกั วาปี อุกฺขลิกา เม ทลิตฺทภาวาทิ ๑ ฯ
 รากลฺย อหิ โทสลฺย วิจฺฉินฺนทนต์ วิหฺรามิ
 สา รุกฺขมฺลมุปลคมฺม อโห สฺขนฺตฺติ สฺขโต ฉายามิ ฯ
 อณฺตฺตรา เถรีภิกฺขุณี อปฺลณฺดาตา ฯ

[๔๒๓] ๔ ยาว กาสิชนปโท สฺวโก เม ตตฺตโก อหุ
 ตํ กตฺวา นิคโม ๒ อคฺขํ อคฺเขนคฺขํ จเปสิ มํ ฯ
 อด นิพฺพินฺนทํ รุเป นิพฺพินฺนทลฺย วิรชฺชหิ
 มา ปฺน ชาติสฺสาร์ สนฺธาเวยฺยํ ปฺนปฺปนฺ
 ติสฺโส วิชฺชา สจฺฉิกตา กตฺ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 อฑฺฒกาสิ ๓ ฯ

[๔๒๔] ๕ กิณฺจาปี โขมฺหิ กิสิกา คิลานา พาพฺพทฺพพฺลา
 ทณฺฑโมลฺลพฺก คจฺฉามิ ปพฺพตฺ อภิรุหิย ฯ
 สงฺฆาฎิ นิกฺขิปีตฺวาน ปตฺตกณฺจ นิกฺขชฺชย
 เสเล ขมฺเภสิ อตฺตานํ ตโมกฺขนฺธํ ปทาลิย ฯ
 จิตฺตา ฯ

[๔๒๕] ๖ กิณฺจาปี โขมฺหิ ทฺกฺขิตา ทฺพพฺลา คตโยพฺพนา
 ทณฺฑโมลฺลพฺก คจฺฉามิ ปพฺพตฺ อภิรุหิย ฯ
 นิกฺขิปีตฺวาน สงฺฆาฎิ ปตฺตกณฺจ นิกฺขชฺชย
 นิตินฺนา จมฺหิ เสลมฺหิ อด จิตฺตํ วิมฺจฺจิเม

#๑ ม. เททฺททฺกั วาติ ฯ ๒ โป. ม. เนคโม ฯ ๓ โป. ม. อฑฺฒกาสิ ฯ

ติสฺโส วิชชา อนุปฺปตฺตา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

เมตฺติกา ฯ

[๔๒๖] ๗ จาตุทฺทสี ปญฺจทสี ๑ ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี

ปาฎิหาริกปกฺขณฺจ อฏฺฐงฺกสฺส มาคตํ

อุโปสถํ อุปกจฺฉี เทวกาชาภินฺนุทินิ ฯ

สาชฺช เอเคน ภตฺเตน มุณฺหา สงฺฆาฎิปารุตา

เทวกาเย น ปตฺเตหิ วิเนยฺย หทฺเย ทริ ฯ

มิตฺตา ฯ

[๔๒๗] ๘ อูทฺธํ ปาทตฺลา อมม อโร เจ ๒ เกสมตฺถกา

ปจฺจเวกฺขสฺสุมํ กายํ อสฺสุจํ ปุตฺติคนฺธิกํ ฯ

เอวํ วิหรมานาย สพฺโพ ราโค สมฺมุหโต

ปริพาโห สมฺจฺฉินฺโน สิตฺถิตฺตมฺหิ นิพฺพุตา ฯ

อภยมาตา ฯ

[๔๒๘] ๙ อภเย ภิทฺุโร กาโย ยตฺถ สตฺตา ปุณฺธุชฺชนา

นิกฺขิปิสุสามิมํ เทหิ สมฺปชานา ปฏิสฺတာ ๓ ฯ

พฺพหิ ทฺุกฺขชฺชเมหิ อปฺปมาทรคาย เม

ตฺนุทฺกฺขโย อนุปฺปตฺโต กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

อภยตฺเถรี ฯ

#๑ ม. จาตุทฺทสี ปญฺจทสี ฯ ๒ โป. ม. อโร เว ฯ ๓ ม. ยู. สติมตี ฯ

[๔๒๕] ๑๐ จตุกฺขตฺตํ ปญฺจกฺขตฺตํ วิหารา อุนิภุมมี

อลทฺธา เจตโส สนฺตี จิตฺเต อวสวตฺตินี ฯ

ตสฺสา เม อญฺจมี รตฺติ ยโต ตณฺหา สมฺหตา

พฺหูหิ ทฺกฺขมฺเมหิ อปฺปมาทรตฺตาย เม

ตณฺหกฺโข อนฺุปฺตโต กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

สามา ฯ

ทฺกฺกนิปาโต สมฺตโต ฯ

เถรีคาถาย ติกฺกนิปาโต

[๔๓๐] ๑ ปณฺณวีตติ วสฺसानิ ยโต ปพฺพชิตฺตาย เม

นาภิชานามิ จิตฺตสฺส สมํ ททฺธํ กุทาจนํ ฯ

อลทฺธา เจตโส สนฺตี จิตฺเต อวสวตฺตินี

ตโต สํเวกมาปาที สริตฺวา ชินฺนสฺสํ ฯ

พฺหูหิ ทฺกฺขมฺเมหิ อปฺปมาทรตฺตาย เม

ตณฺหกฺโข อนฺุปฺตโต กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ

อชฺช เม สตฺตมมี รตฺติ ยโต ตณฺหา วิโสสิตา ฯ

อณฺฺยตฺตรา สามา ฯ

[๔๓๑] ๒ จตฺกขตฺตํ ปญฺจกขตฺตํ วิหารา อุปนิกขมึ

อลทฺธา เจตโธ สนฺตี จิตฺเต อวสวตฺตินิ ฯ

สา ภิกฺขุณี อุปากจฺณี ยา เม สทฺธาเยกา อหุ

สา เม ฆมฺมเทเสสิ ขนฺธายตนธาคฺโโย ฯ

ตสฺสา ฆมฺมํ สฺมุติวาน ยถา มํ อนุสาสิ สา

สตฺตาหํ เอกปฺลลฺงเก ๑ นิสฺสีทึ ปิตฺติสุขสมปฺปีตา ๒ ฯ

อภฺจฺมิยา ปาเท ปสาเรสี [๓] ตโมกฺขนฺธํ ปทาสิย ฯ

อุตฺตมา ฯ

[๔๓๒] ๓ เย อิเม สตฺต โโพฆณฺงกา มกฺคา นิพฺพานปฺตฺติยา

ภาวิตา เต มยา สทฺเพ ยถา พุทฺเธน เทสิตา ฯ

สฺยณตสฺसानิมิตฺตสฺส ลากินิหํ ยทิจฺฉิตฺ

โอรสา ธีตา พุทฺธสฺส นิพฺพานาภิรตา สทา ฯ

สทฺเพ กามา สฺมฺจฺฉินฺนา เย ทิพฺพา เย จ มานุสา

วิกฺขิโณ ชาติสฺสาโร นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโว ฯ

อณฺยตฺรา อุตฺตมา ฯ

[๔๓๓] ๔ ทิวาวิหารา นิกฺขมฺม คิซฺฆณฺณมฺหิ ปพฺพเต

นาคํ โอคาทมฺตฺติณฺณํ นทิตฺติมฺหิ อทฺทสฺส ฯ

ปฺริโส องฺกุสมาทาย เทหิ ปาทนฺติ ยาจติ

นาโค ปสฺรายิ ๔ ปาทํ ปฺริโส นาคมารุหิ ฯ

#๑ โป. ม. เอกปฺลลฺงเกน ฯ ๒ ยู. ปิตฺติสุขสมปฺปีตา ฯ ๓ โป. เอตฺถนฺตเร ยโต

#ตณฺหา วิโสสิตา ปจฺฉา ฆมฺมเทเสสิณฺติ คาถาปาททฺวยํ ทิสฺสติ ฯ ๔ ม. ปสฺรายิ ฯ

ทิสฺวา อทนต์ ทมิตํ มนุสฺसानํ วสํ กตํ

ตโต จิตฺตํ สมาธมฺปิ ๑ ขลุ ตาย วณํ กตา ฯ

ทนต์ิกา ฯ

[๔๓๔] ๕ อมม ชีวาคิ วณมฺหิ กนฺทสิ อตฺตานํ อธิจฺจน อพฺพิริ

จฺวาสิตฺติสทฺธานิ สพฺพา ชีวสนามิกา

เอตมฺหาพาหเน ททฺธมา ตาสํ กมนฺนุ โสจสิ ฯ

อพฺพุหิ ๒ วต เม สลฺลํ ทฺททฺทสิ หทยนิสฺสิตํ

ยํ เม โสภปรเตตาย ชีตุ โสภํ พฺยปानุทฺติ ฯ

สาชฺช อพฺพุพฺพหสฺสลาหํ นิจฺฉาตา ปรีนิพฺพุตา

พฺพุทฺธํ ฌมฺมณฺจ สจฺจณฺจ อฺเปมิ สรณํ มฺหึ ฯ

อพฺพิริ ฯ

[๔๓๕] ๖ กิเม กตา ราชกเห มนุสฺสา มชฺช ปีตา ว อจฺจเร

เย สุกกํ น อฺปาสนฺติ เทเสนฺตี พฺพุทฺธสาสนํ ฯ

ตณฺจ อปฺปฏิวานิยํ อเสจนกโมชวํ

ปิวนฺติ มณฺเฒ สปฺปญฺญา วลาหกมिवทฺธู ฯ

สูกกา สูกเกหิ ฌมฺเมหิ วีตฺราตา สมาหิตา

ธารเหหิ อนฺติมํ เทหํ เขตฺวา มารํ สวาหนํ ฯ

สูกกา ฯ

[๔๓๖] ๗ นตฺถิ นิสฺสรณํ โลกเก ก็ วิเวเคน กาหสิ

#๑ ไป. ม. สมาธสิ ฯ ๒ ม. อพฺพุหิ ฯ

ภุชชาติ กามรติโย มาหุ ปจฺจนฺตปิณี ฯ
สตฺติสฺสูลฺปมา กามา ขนฺธาสึ อธิกฺกุณฺณา
ยํ ตฺวํ กามรตี พุริสึ อรตี ทานี สามี ฯ
สพฺพตฺถ วิหตา นนฺทึ ตโมกฺขนฺโธ ปทาสิโต
เอวํ ชานาหิ ปาปิม นิหโต ตฺวมสิ อนฺตก ฯ

เสลา ฯ

[๔๓๗] ๘ ยนฺตํ อีสึหิ ปตฺตพฺพํ จานํ ทุริทิสฺมภวํ
น ตํ ทฺวงฺกุลิปลฺลวาย สกฺกา ปปโปตฺตุมิตฺติยา ฯ
อิตฺติภาโว โน ก็ กยิรา จิตฺตมฺหิ สฺสมาหิเต
ฌาณมฺหิ วตฺตมานมฺหิ สมฺมา ฌมฺมํ วิปฺสฺสโต ฯ
สพฺพตฺถ วิหตา นนฺทึ ตโมกฺขนฺโธ ปทาสิโต
เอวํ ชานาหิ ปาปิม นิหโต ตฺวมสิ อนฺตก ฯ

โสมา ฯ

ติกฺกนิปาโต นิฏฺฐิตโต ฯ

เถรีคาถาย จตฺตูกฺกนิปาโต

[๔๓๘] ๑ ปฺตฺโต พุทฺธสฺส ทายาโท กสฺสโป สฺสมาหิโต
ปฺพุเพนิวาสึ โสเวทึ ๑ สกฺกาปายญฺจ ปฺสฺสตี

#๑ ม. ย. โย ฯ

อโถ ชาติกุขย์ ปตุโต อภิญญาไวสีโต มุนิ
เอตาคี ตีหิ วิชฺชาหิ เตวิชฺโซ โหติ พุราหุมนโณ ฯ
ตเถว ภทฺทกาปีลานี ๑ เตวิชฺชา มจฺจุหายินี
ชาเรติ อนุตมัม เทหิ เขตฺวา มาริ สวาหนํ ฯ
ทิสฺวา อาทีนํ โลเก อุโป ปพฺพชิตา มยิ
คฺยุมฺห ชีณาสวา ทนฺตา สีตฺติภูตมฺห นิพฺพุตาติ ฯ
ภทฺทกาปีลานี ๑ ฯ
จตุกฺกนิปาโต นิฏฺฐิตो ฯ

เถรีคาถาย ปณฺจกนิปาโต

[๔๓๕] ๑ ปณฺณวีสติ วสุธานี ยโต ปพฺพชิตา อหิ
อจฺจราสงฺฆาตมคฺคตมปิ ๒ จิตฺตสฺสุปสมชฺฌคํ ฯ
อลทฺธา เจตโส สนฺตี กามราเคนวสุสุตา
พาหา ปคฺคยฺห กนฺทนต์ิ วิหาริ ปาวิสี อหิ ฯ
สา ภิกฺขุณี อุปาจฺฉิ ยา เม สทฺธาโยกา อหุ
สา เม ฌมฺมมเทเสสิ ขนฺธายตนธาคฺโช ฯ
ตสฺสา ฌมฺมํ สฺมุติวฺวาน เอกมนฺเต อุปาวิสี
ปฺพเพนิวาลิ ชานามิ ทิพฺพจกฺขุ วิโสริตํ ฯ

#๑ ม. ภทฺทกาปีลานี ฯ ยู. ภทฺทกาปปีลานี ฯ ๒ ม. นาจฺจรา ฯ

เจโต ปริจฺจนณญจ โสตธาตฺต วิโสธิตา
อิทธิปิ เม สจฺจิกถา ปตฺโต เม อาสวกฺขโย
ณ เมภิญญา ๑ สจฺจิกถา กตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
อณฺเฏตรา ภิกฺขุณี อปฺปณฺวาตา ฯ

[๔๔๐] ๒ มตฺตา วณฺเณน รุเปณ โสภกฺเคน ยเสน จ
โยพฺพเนน จุปตฺถทฺธา อณฺเฏวา สมตฺติมณฺเฑหิ ฯ
วิภูเสตฺวา อิมํ กายํ สุจิตฺตํ พาลลาปนํ ๒
อภฺจาสี เวสฺสิทวารมฺหิ ลุทฺโท ปาสมิโวภฺภูทฺติยา ๓ ฯ
ปิลนฺชนํ วิทฺสเสนฺตี ๔ คฺยุหิ ปกาสิตํ พหุ
อกาสิ วิวิธํ มายํ อชฺชคฺฆนฺตี พหุ ชนํ ฯ
สาชฺช ปิณฺหํ จริตฺวาน มุณฺหา สงฺฆาภฺปิปรุตา
นิสินฺนา รุกฺขมฺมูลมฺหิ อวิตกฺกสฺส ตาภินิ ฯ
สพฺเพ โยคา สมฺมจฺฉินฺนา เย ทิพฺพา เย จ มานุสา
เขเปตฺวา อาสเว สพฺเพ สิตฺติภฺตมฺหิ นิพฺพุตา ฯ
วิมลา ปฺรารณคณฺนิกา ฯ

[๔๔๑] ๓ อโยนิโสมนสิการา กามราเคน อทฺธิตา ๕
อโหสิ อฺทฺธฎฺฐา ปุพฺเพ จิตฺเต อวสวตฺตินิ ฯ
ปริยฺภูจฺฉิตา กิเลเสหิ สุขสฺสณฺณานฺวตฺตินิ ๖
สมํ จิตฺตสฺส นาลภี รากจิตฺตวसानุคา ฯ

#๑ ม. ฌภิญญา ฯ ๒ ย. พาลาลปนํ ฯ ๓ ม. ย. โวทฺทฺทฺติย ฯ ๔ ย. วิทฺสเสนฺตี ฯ

#๕ ม. อภฺภูทฺติยา ฯ ย. อทฺทฺติตา ฯ ๖ ม. สุภฺสณฺณานา ... ฯ

กิสา ปณฺฑู วิวณฺณา จ สตฺต วสุธานี จาริหํ
นาหํ ทิวา วา รตฺตี वा सुखं विनुति सुभुक्तिता १
ตโต रश्मि कहेतवान् पाविसी वनमन्त्रि
वर्ममे अिष्ठ उषुण्णुं यद्य हिनं पुनाजरे १
तपुहपासिं किरिवान् रुकुขसाखाय पणुथिय
पकुञ्जिปี पासिं คีवायं อถ จิตฺตํ विमुञ्जि मे १
สีहा १

[๔๔๒] ๔ อาตุริ อสุจี ปุติ ปสฺส นนฺเต สมุสฺสยํ
อสุกาย จิตฺตํ ภาเวหิ เอกกุกฺกํ สฺสมาหิตํ ๑
ยถา อิทํ ตถา เอตํ ยถา เอตํ ตถา อิทํ
ทุกุณฺธํ ปุติกํ วาติ พาลานํ อภินนฺทิตํ ๑
เอวเมตํ อเวกฺขนฺตี รตฺตินํทิวมตฺนํทิตา
ตโต สกาย ปณฺญาय อภินิพฺพิชฺช ทกฺขิสิ ๑
ตสฺสา เม อปฺปมตฺตาย วิจินฺนฺติยา โยนิโส
ยถาภูตํ อयํ กาโย ทิฏฺฐโจ สนฺตรพาหิโร ๑
อถ นิพฺพินฺทหํ กายเ อชฺชตฺตยจ วิรชฺชหํ
อปฺปมตฺตา วิสฺยุตฺตา อุปฺสนตฺมहि นิพฺพุตา ๑
นนฺทา ๑ ๑

[๔๔๓] ๕ อุกฺกิ จนฺทญจ สุริยญจ ๒ เทวตา จ นมสฺสิหํ
นทีตฺตถานิ คนฺตวาน อุกกํ โอรุหามิหํ ๑

#๑ ม. สุนทฺริณนฺทา ๑ ๓ ม. ย. สุริยญจ ๑

[๔๔๕] ๗ อकारสมิ วสนตีหิ ฌมมึ สุตฺวาน ภิกฺขุโน

อททลั วัริชฺ ฌมมึ นิพฺพานํ ปทมจฺจุตํ ๑
สาคํ ปุคฺคตํ ธีตฺรณฺจ ฌนฌณฺณณฺจ ฌทฺททฺท
เกเส ฌทปยิตฺวาน ปพฺพชฺชี อนุคาริชฺชํ ๑
สิกฺขมานา อหิ สนฺตี ภาเวนฺตี มกฺคณณฺชลํ
ปหาสิ รากโทสณฺจ ตเทกฺกฺเจ จ อาสเว ๑
ภิกฺขุณี อฺปสมฺปชฺช ปุพฺพชาติมนฺุสฺสรี
ทพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ วมิตฺ สาทฺฐภาวิทํ ๑
สงฺขารเ ปโรโต ทิสฺวา เหตุชาเต ปโลกเเน
ปหาสิ อาสเว สพฺเพ สีตฺติฏฺฏตมฺหิ นิพฺพุตา ๑
สกุลา ๑

[๔๔๖] ๘ ทส ปุคฺเต วิชยิตฺวา อสมิ ฺรูปสมฺสฺสเย

ตโตหิ ทพฺพลา ฌณฺณา ภิกฺขุณี อฺปสงฺกมึ ๑
สา เม ฌมฺมเมเสสิ ฌนฺชยตฺนชาตุโย
ตสฺสา ฌมมึ สฺมิตฺวาน เกเส ฌตฺวาน ปพฺพชฺชี ๑
ตสฺสา เม สิสิกฺขมานาย ทพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
ปุพฺเพนิวาลิ ฌานามิ ยคฺถ เม วุสิตํ ปุเร ๑
อนิมิตฺตณฺจ ภาเวมิ เอกกฺกา สฺสมาหิตา
อนนฺตราวิโมกฺขาสี อนุปาทาย นิพฺพุตา ๑
ปณฺจกฺขนฺธา ปรีณฺณาตา ติฏฺฐนฺติ ฉินฺนณฺมุลกา

ธิตวตฺถุ ชเร ชมเม นตฺถิทานิ ปุณฺพภโว ฯ

โธธมา ฯ

[๔๔๗] ๕ ธฺนเกสี ปงฺกธรี เอกสาฎิ ปุเร จรี
อวชเช วชชมตฺถิ วชเช จาวชชทสฺสิ
ทิวาวิหารา นิกุขมฺม คิชฺฌณฺณมฺหิ ปพฺพเต
อทฺทสฺ วิรัชฺ พุทฺธ ภิภูสงฺฆมฺปรกฺขตฺติ
นิหจฺจ ชานน วนฺทิตฺวา สมฺมุขา อลฺขลฺลี ๑ อหฺ ๑
เอหิ ภทฺเทติ อวจ สา เม อาสฺอุปสมฺปทา ฯ
จิณฺณา องฺกา จ มคฺธา วชฺชี กาสี จ โกสฺลา
อนณฺนา ปณฺณาสวสฺसानิ รณฺฺจปฺณฺจํ อภฺยชฺหิ ฯ
ปฺลฺลณฺ จ ปสฺวิ ๒ พหฺ ๑ สปฺปฺลฺโยยฺ ๓ อฺปาสโก
โย ภทฺทาย จีวรฺมทาสี มฺตฺตาย ๔ สพฺพกนฺเถหิ ฯ

ภทฺทา กุณฺฑลฺลา ๕ ฯ

[๔๔๘] ๑๐ นงฺคเลหิ กสฺสฺ เขตฺตํ พิชานิ ปวปฺ ฌมา
ปฺตฺตทธารานิ โปเสนฺตฺตา ธนฺ วินฺทฺนฺติ มาณฺวา ฯ
กิมหฺ สีสสมฺปนฺนา สตฺถุ สาสนฺการิกา
นิพฺพานํ นาธิกจฺฉามิ อภฺยชฺชิตฺตา อนฺุทฺธตา ฯ
ปาเท ปกฺขาลยิตฺวาน อฺทฺทเกสฺสุ กโรมฺหํ

#๑ ม. อลฺขลฺลี ๑ ยฺ. ปฺลฺลณฺ ๑ ๒ ยฺ. ปสฺวิ ๑ ๓ โป. ม. วตฺตาย อฺปาสโก ๑

#ยฺ. สปฺปฺลฺโยยฺ วตฺตายมฺปาสโก ๑ ๔ ม. วิปฺปฺมฺตฺตาย ๑ ๕ ม. ภทฺทา กุณฺฑลฺลเกสา ๑

ปาโททกณฺจ ทิสฺวาน ถลโต นินฺนมาคตํ
ตโต จิตฺตํ สฺมาเชสี ๑ อสุโส ๒ ภโฑรว ชานีโย ๗
ตโต ทีปํ คเหตุวาน วิหารํ ปาวีสี อหํ
เสยฺยํ โอลอกยิตฺวาน มณฺจกมฺหิ อูปาวิสี ๗
ตโต สฺวจี คเหตุวาน วฏฺฐี โอลกสฺสยามหํ
ปชฺชโรตฺตเสว ๓ นิพฺพานํ วิโมกฺโข อหุ เจตโส ๗
ปฏฺจาจรา ๗

[๔๕๕] ๑๑ มุสฺตานี คเหตุวาน ธณฺณํ โกณฺณฺนฺติ มาณวา
ปฺตฺตทธารานี โปเสนฺตา ธนํ วินฺทฺนฺติ มาณวา ๗
กโรธ พุทฺธสฺสํ ยํ กตฺวา นานฺตปฺปติ
จิปฺปํ ปาทานี โรวิตฺวา เอกมฺนฺเต นิสีทถ
เจโตสมณฺณยฺยตฺตา กโรธ พุทฺธสฺสํ ๗
ตสฺสา ตา วณฺํ สฺตฺวา ปฏฺจาจราย สาสนํ
ปาเท ปกฺขาลยิตฺวาน เอกมฺนฺตํ อูปาวิสุ
เจโตสมณฺณยฺยตฺตา อกํสุ พุทฺธสฺสํ ๗
รตฺติยา ปฺริเม ยามे ปุพฺพชาติมนฺสฺสรุ
รตฺติยา มชฺฉิเม ยามे ทิพฺพจกฺขุ วิโสธฺยํ
รตฺติยา ปจฺฉิเม ยามे ตโมกฺขนฺธํ ปทาลยฺ ๗
อฏฺฐาย ปาเท วนฺทีสุ กตา เต อนฺุสฺสานี

#๑ ยู. สฺมาเชมิ ๗ ๒ ม. ยู. อสุสิ ภทฺรวชานีโย ๗ ๓ ยู. ปทีปเสว ๗

อินทว เทวาทิสา สงคาม อปราจิต
ปรุกฺขิตฺวา วิหีสสาม ๑ เตวิชฺชมหา อนาสวา ฯ
อิตถิ สฺมํ ตีสมตฺตา เถรี ภิกฺขุณีโย ปญฺจอาราย
สนฺตฺติเก อณฺณํ พุยากรีสฺสุ ฯ

[๔๕๐] ๑๒ ทุกคตฺทํ ปุเร อาสี วิชฺวา จ อปฺตฺติกา
วินา มิตฺเตหิ ฉาตีหิ ภตฺต จิตฺตฺส นาคิํ ฯ
ปฺตฺติ ทณฺฑํ จ คณฺหิตฺวา ภิกฺขุมาณา กุลา กุลิ
สีตฺตฺตฺนฺน จ ทฺยหนฺตี สตฺต วสฺसानิ จาริหิ ฯ
ภิกฺขุณี ปฺน ทิสฺวาน อนฺนปฺนสฺส ลากิณี
อุปฺสงฺกมฺม อโวจ ปฺพพฺชี อนคาริยิ ฯ
สา จ มํ อนฺนํ ปาย ปฺพพฺชาเสสิ ปญฺจอารา
ตฺโต มํ โอวทิตฺวาน ปรมตฺเต นิโยชยิ ฯ
ตฺตฺสทฺทํ วณฺํ สุตฺวา อกาสิ อนฺนสฺสานิ
อโมโฆ อยฺยาย โอวาโท เตวิชฺชมหา อนาสวา ฯ
จฺนฺทา ฯ

ปฺนฺจกนิปาโต สมตฺโต ฯ

เถรีคาถาย จกฺกนิปาโต

[๔๕๑] ๑ ยสฺส มคฺคิ น ชานาสี อากตฺตฺส คตฺตฺส วา
#๑ ย. วิหีสสาม ฯ

ตํ กุโธ อากตํ ปุตฺตํ มม ปุตฺโตติ โธทสิ ฯ
มกฺกณฺจ โขสฺส ชานาสี อากตฺสฺส คตฺสฺส วา
น นํ สมฺนุโสเจสิ เอวํ ชมฺมา หิ ปาณินो ฯ
อยาจิโต ตโตคจฺฉิ อนนฺนุญาโต ๑ อิตฺ คโต
กุโธปิ นฺนุ อากนฺตฺวา วสิตฺวา กติปาหํ ฯ
อิตฺปิ อณฺเณนาคโต ตโต อณฺเณน กจฺฉติ
เปโต มนุสฺสรูปेณ สฺสรนฺโต คมิสฺสติ
ยถาคโต ตถา คโต กา ตตฺถ ปรีเทวนา ฯ
อพฺพุยฺหิ ๒ วต เม สลฺลํ ทฺททํ หทยนิสฺสิตี
ยา เม โสภปรเตาย ปุตฺตโสภํ พุยฺพานุทฺติ ฯ
สาชฺช อพฺพุพฺพหสลฺลาหํ นิจฺฉาตา ปรีนิพฺพุตา
พฺพุทฺธํ ชมฺมณฺจ สงฺฆณฺจ อูเปมิ สรณํ มฺหึ ฯ
 ปณฺจสตา ปญฺจาจารา ฯ

[๔๕๒] ๒ ปุตฺตโสเกนหํ อญฺญา จิตฺตจิตฺตา วิสณฺณินิ
นคฺคา ปกิณฺณเกสิ จ โธทํ ๓ เตน วิจาริหํ ฯ
วีธิสงฺการญฺเฐสุ สุसानเ รติยาสุ จ
อจรี ติณฺนิ วสุสานิ ชุปฺปิปาสาสมปฺปีตา ฯ
อถทฺทสามิ สุกตํ นครํ มิถิตํ คตํ
อทฺนฺตานํ ทเมตาริ สมฺพฺพุทฺธํ อฏฺโธภยํ ฯ

#๑ โป. ม. นานฺนุญาโต ฯ ๒ ยฺ. อพฺพุยฺหิ ฯ ๓ โป. ม. เตน ฯ

ลํ จิตฺตํ ปฏฺลิทฺธาน วนทิตฺวาน อุปาวิสี
โส เม ชมฺมมเทเสสิ อนุกมฺปาย โคตโม ฯ
ตสฺส ชมฺมํ สุฉิตฺวาน ปพฺพชึ อนุคาริยํ
ยฺยชฺชนฺตี สตฺถุ วจเน สจฺจกาถึ ปทํ สิวํ ฯ
สพฺเพ โสกา สมฺมจฺฉินฺนา ปหีนา เอตทนต์ิกา
ปริยฺยวตฺตา หิ เม วตฺถุ ยโต โสกาณ สมฺภโว ฯ
วาสิฏฺฐี ฯ

[๔๕๓] ๓ ทหฺรา ตฺวํ ฐโปวตี อหํปี ทหโร ยฺววา
ปฺลจฺงกิกเณ ตฺริเยน เอหิ เขเม รามเส ฯ
อิมินา ปุตฺติกาเยน อาตุเรณ ปภงฺกฺุณา
อภฺภูยิยามิ หฺรายนํ กามตฺนฺหา สมฺมุตฺตา ฯ
สตฺตฺติสฺสุปฺมา กามา ชนฺธาสิ อธิกฺกุณฺณา
ยํ ตฺวํ กามรตี พฺรุสฺสิ อรตี ทานิ สามมํ ฯ
สพฺพตฺถุ วิหตา นนฺทิ ตโมกฺชนฺโช ปทาสิโต
เอวํ ชานาหิ ปาปิม นินฺโต ตฺวมฺสิ อนุตฺถก ฯ
นกฺขตฺตานิ นมฺสฺสนฺตา อคฺคิ ปฺริจฺริ วน
ยถาภฺจฺจมฺชานนฺตา พาลา สฺพุทฺธิ อมฺลฺลธ ฯ
อหฺลจฺ โข นมฺสฺสนฺตี สมฺพฺพุทฺธํ ปฺริสฺตฺตมํ
ปฺริมฺตฺตา ๑ สพฺพทฺถุเขหิ สตฺถุสาสนกาธิกา ฯ
เขมา ฯ

#๑ ไป. ม. ปมุตฺตา ฯ

[๔๕๔] ๔ อลงกตา สุวสนา มาลินี จนฺทโนกฺขิตา

สพฺพาทรรณสณฺณนา ทาสีคณปรุกฺขตา ฯ

อนฺนํ ปานํ จ อาทาย ขชฺชํ โภชฺชํ อนฺนปฺปํ

เคหโต นิกฺขมิตฺวาน อุยฺยานมภิหารยี ฯ

ตตฺถ รมิตฺวา กิพิตฺวา อากจฺจนฺตี สกํ ฌริ

วิหารํ ทกฺขี ปาวิสสี สากเตเต อณฺชนํ วนํ ฯ

ทิสฺวาน โลกปชฺโชตํ วนฺทิตฺวาน อุปาวิสสี

โส เม ฌมฺมมเทเสตี อนฺนํมปาย จกฺขุมา ฯ

สุตฺวา จ โข มहेสิสฺส สจฺจํ สมปฺปฏิวิฆฺณหํ

ตตฺถเว วิริชฺชํ ฌมฺมํ ผุสฺยํ อมตํ ปทํ ฯ

ตโต วิญฺญาตสทฺธมฺมา ปพฺพชฺชํ อนคาริยํ

ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา อโมฆํ พุทฺธสาสนํ ฯ

สุชาตา ฯ

[๔๕๕] ๕ อฺจุเจ กุเล อหํ ชาตา พหุวิตฺเต มหทฺธเน

วณฺณรฺูเปน สมฺปนฺนา ชีตา เมฉิสฺส ๑ อคฺรธา ฯ

ปตฺถิตา ราชปฺตฺเตหิ เสฏฺฐิปฺตฺเตหิ คิชฺฉิตา

ปีตุ เม เปสฺยิ ทฺตํ เทถ มยฺหํ อโนปมํ ฯ

ยตฺตํ ตฺถิตา เอสา ตฺยฺหํ ชีตา อโนปมา

ตโต อญฺจุณฺณํ ทสฺสํ หิริณฺณํ รตนานิ จ ฯ

#๑ ม. ยุ. มชฺฌสฺส ฯ

สาห์ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธํ โลกเชฏฺฐํ อนุตฺตรํ
ตสฺส ปาทานิ วนฺทิตฺวา เอกมฺนตฺ อฺปาวิสี ฯ
โส เม ฐมฺมเทเสสิ อนุกมฺปาย โคตโม
นิตินฺนา อาสเน ตสฺมี สุตฺยํ ตตฺยํ ผลํ ฯ
ตโต เกสานิ เจตฺวาน ปพฺพชฺชํ อนุคาริยํ
สาชฺช ๑ เม สตฺตมํ รตฺติ ยโต ตณฺหา วิโสสีตา ฯ
อโนปมา ฯ

[๔๕๖] ๖ พุทฺธ วัโร นโม ตยตฺถุ สพฺพสตฺตานมุตฺตม
โย มํ ทุกฺขา ปโมเจสิ อณฺณณฺจ พหุํ ชนํ ฯ
สพฺพทุกฺขํ ปริณฺณตํ เหตุตณฺหา วิโสสีตา
ภาวิตฺถุจฺจโกโก ๒ มคฺโค นิโรโธ สุตฺโต มยา ฯ
มาตา ปุตฺโต ปิตา ภاتا อยฺยิกา จ ปุเร อหุ
ยถาภุจฺจํ อชานนฺตี สฺสริหํ อนุพฺพิสํ ฯ
ทิกฺกุโจ หิ เม โส ภควา อนุติโมยํ สมฺมุสฺสโย
วิกฺขิโณ ชาตีสฺสาโร นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโว ฯ
อารทฺธวิริเย ปหิตตฺเต นิจฺจํ ทพฺพปรกฺกเม
สมคฺเค สาวเก ปสฺส เอสา พุทฺธาน วนฺทนา ฯ
พฺหุณฺ วต อตฺถาย มายา ชนฺยิ โคตมํ
พฺยาธิมรณฺตุนฺนํ ทุกฺขกฺขนฺธํ พฺยปानฺนํ ฯ
มหาปชาปตี โคตมํ ฯ

#๑ ม. อชฺช เม ฯ ๒ ม. ภาวิตฺ อฏฺฐจฺจโกโก ฯ ย. อริยฏฺฐจฺจโกโก ฯ

[๔๕๗] ๗ กุตุเต ยทตฺถิ ปพพชชา หิตฺวา ปุตฺติ สมุสฺสยํ ๑

ตเมว อนุพฺรุเหหิ มา จิตฺตสฺส วสฺสํ กมิ ฯ
จิตฺเตน วณฺจิตา สตฺตา มารสฺส วิสเย รตา
อนเนกชาติสฺสํ สันธาวนฺติ อวิทฺทสู ฯ
กามจฺจนฺทณฺจ พฺยาปาทำ สกฺกายทิกฺขุจิเมว จ
สึลพฺพตปรามาสฺ วิจิกิจฺจนฺจ ปณฺจมํ ฯ
สํโยชนานิ เอตานิ ปชหิตฺวาน ภิกฺขุณี
โอรมภาคมนียานิ นยิทํ ปุณฺเรหิสิ ฯ
ราคํ มานํ อวิชฺชณฺจ อุทฺธจฺจนฺจ วิวชฺชีย
สํโยชนานิ เมตฺวาน ทฺกขสฺสนฺตํ กริสฺสสิ ฯ
เขเปตฺวา ชาติสฺสํ ปริณฺถาย ปุณฺพทวํ
ทิกฺขุเจ ๒ ฌมฺเมว นิจฺฉาตา อุปฺสนฺตา จริสฺสสิ ฯ

กุตุตา ฯ

[๔๕๘] ๘ จตฺกขตฺตํ ปณฺจกขตฺตํ วิหารา อุปฺนิกฺขมี

อลทฺธา เจตฺโส สนฺตี จิตฺเต อวสวตฺติณี ฯ
ภิกฺขุณี อุปฺสงฺกมฺม สกฺกจฺจํ ปริปฺจฺฉหํ
สา เม ฌมฺมมเทเสสิ ธาตุอายุตฺตานานิ จ
จตฺตารี อริยสจฺจานิ อินฺทฺริยานิ พฺลานิ จ
โพชฌนฺจกฺกมฺมจฺจกํ มกฺกํ อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺติยา ฯ

#๑ ม. หิตฺวา ปุตฺติ วิสฺสุ ปิยํ ฯ ๒ ม. ทิกฺขุเจว ฌมฺเม ฯ

รตฺติยา ปุริเม ยามे ปุพฺพชาติมนุสฺสรี
รตฺติยา มชฺฌิเม ยามे ทิพฺพจกฺขุ วิโสธยீ ฯ
รตฺติยา ปจฺฉิเม ยามे ตโมกฺขนุชฺ ปรทาลยீ
เตวิชฺชา อถ วุฏฺฐามิ ๑ กตา เต อนุสาสนี ฯ
สกกัว เทวา ติทสา สงฺคามे อปราชิตฺ
ปรกฺขิตฺวา วิหรามิ ๒ เตวิชฺชมุหิ อนาสวา ฯ

อุตฺตฺรา ฯ

[๔๖๐] ๒ สตี อุปฏฺฐเปตฺวาน ภิกฺขุณี ภาวิตินุทฺริยา
ปฏฺวิชฺฌี ปทํ สนฺตํ สงฺขารุปรสมํ สฺขํ ฯ
กั ๑ นุ อุกฺทิสฺส มุณฺฑาสิ สมณฺณิ วิย ทิสฺสสิ
น จ โรเจสิ ปาสณฺเฑ กิมิทํ จรสฺสิ โมมุหา ฯ
อิโต พหิทฺธา ปาสณฺเฑ ทิฏฺฐิจโย อุปนิสฺสิตา
น เต ฌมฺมํ วิชานนฺติ น เต ฌมฺมสฺส โกวิทา ฯ
อตฺถิ สกฺยกุลเ ชาโต พุทฺโธ อปฺปฏิปฺคฺคโล
โส เม ฌมฺมมเทเสสิ ทิฏฺฐินฺ สมนฺติกฺกมํ
ทุกฺขํ ทุกฺขสมุปรปาทํ ทุกฺขสฺส จ อตฺถิกมํ
อริยญฺจจฺจิกํ มคฺคํ ทุกฺขุปรสมคามินํ ฯ
ตสฺสาคํ วจันฺ สุตฺวา วิหรี สาสเน รตา
ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ

#๑ ม. วุฏฺฐาสิ ฯ ๒ ม. วิหฺสฺสามิ ฯ ย. วิหฺสฺสามิ ฯ ๓ ม. กั ฯ

สพฺพตฺถ วิหตา นนฺทิ ตโมกฺขนุ โช ปทาสิโต

เอวํ ชานาหิ ปาปิม นินฺโตะ ตฺวมสิ อนุตฺถ ๑

จาลา ๑

[๔๖๑] ๓ สติมตี จกฺขุมตี ภิกฺขุณี ภาวิตินุทฺริยา

ปฏฺวิชฺฌี ปทํ สนฺตํ อกาปฺริสเสวิตํ ๑

กี นุ ชาตี น โรเจสิ ชาโต กามานิ ภูณฺชติ

ภูณฺชาหิ กามรติโย มาหุ ปจฺจนาตฺตานิ ๑

ชาตสฺส มรณํ โหติ หตฺถปาทาน เณทํ

วธพนฺชปฺริเกเขปี ๑ ชาโต ทุกฺขํ นิกฺกมฺติ ๑

อตฺถิ สกฺยกฺเก ชาโต สมฺพทฺโช อปฺราชิโต

โส เม ฌมฺมเทเสสิ ชาติยา สมตฺติกมํ

ทุกฺขํ ทุกฺขสมฺปปาทํ ทุกฺขสฺส จ อตฺติกมํ

อริยญฺจจฺจิกํ มคฺคํ ทุกฺขุปสมกามินํ ๑

ตสฺสหา วจัน สุตฺวา วิหรี สาสเน รตา

ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑

สพฺพตฺถ วิหตา นนฺทิ ตโมกฺขนุ โช ปทาสิโต

เอวํ ชานาหิ ปาปิม นินฺโตะ ตฺวมสิ อนุตฺถ ๑

อุปจาลา ๑

สตุตฺตกนิปาโต สมตฺโต ๑

เถรคาคาย อฏฺฐกนิปาโต

[๔๖๒] ๑ ภิกขุณี สีสสมปฺนนา อินฺทฺริเยสุ สุตฺตวฺตา

อธิคฺจเณ ปทํ สนฺตํ อเสจนกโมชฺชวํ ๑ ฯ
ดาวตฺตีสํ จ ยามา จ ตฺตีสิตา จาปี เทวตา
นิมฺมานรติโน เทวา เย เทวา วสวตฺตติโน
ตตฺถ จิตฺตํ ปณฺธิเชหิ ยตฺถ เต วุตฺตํ ปุเร ฯ
ดาวตฺตีสํ จ ยามา จ ตฺตีสิตา จาปี เทวตา
นิมฺมานรติโน เทวา เย เทวา วสวตฺตติโน
กาคํ กาคํ ภวา ภวํ สกฺกายสฺมี ปฺรกุชฺชตา
อวิตฺตวตฺตตา สกฺกายํ ชาติมรณสํวาริโน ฯ
สพฺโพ อาทิปิโต โลโก สพฺโพ โลโก ปรีทิปิโต ๒
สพฺโพ ปชฺชลิโต โลโก สพฺโพ โลโก ปกมฺปิโต ฯ
อกมฺปิโต อตฺถลฺลํ อปฺปฺกุชฺชนเสวิตํ
พฺพุทฺโธ รมฺมํ เม เทเสสิ ตตฺถ เม นิริโต มโน ฯ
ตสฺสํหา วจันํ สุตฺตวา วิหริํ สาสเน รตา
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนุปฺปตฺตา กตฺตํ พฺพุทฺธสฺส สาสันํ ฯ
สพฺพตฺถ วิหตา นนฺทิ ตโมกฺขนฺนุโธ ปทาสิโต
เอวํ ชานาหิ ปาปิม นินฺโท ตวมลฺลิตฺติ อนฺตก ฯ

สีสุปฺจาลา ฯ

อฏฺฐกนิปาโต สมตฺโต ฯ

#๑ โป. ม. ย. โมชวํ ฯ ๒ ม. ปรีทิปิโต ฯ

[๔๖๓] ๑ มา สุ เต วฑฺฒ โลกมฺหิ วนโถ อหุ กุทาจัน

มา ปุตฺตก ปุณฺปุณฺนี อหุ ทุกฺขสฺส ภาคิมา ฯ
สุขํ หิ วฑฺฒ มุนโย อเนชา ฉินฺนสํสยา
สํติญฺจตา ทมฺปฺปตฺตา วิหรนฺติ อนาสวา ฯ
เตหานุจฺฉินฺณํ อีสํภิ มคฺคํ ทสฺสนปฺตฺติยา
ทุกฺขสฺส นุตฺตริยาย ตฺวํ วฑฺฒ อานุพฺรุหฺย ฯ
วิสารทาว ภณฺตี เอตมตฺถํ ชเนตฺติ เม
มณฺเฒามิ นฺน มามิเก วนโถ เต น วิชฺชติ ฯ
เย เกจิ วฑฺฒ สงฺขารา หีนอกฺกฏฺฐมชฺฉมิมา
อณฺปิ อณฺมตฺโตปิ วนโถ เม น วิชฺชติ ฯ
สพฺเพ เม อาสวา จิณา อปฺปมตฺตสฺส ฉายโต
ติสฺโส วิชฺชา อณฺปฺปตฺตา กตฺถ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
อุพาริ วต เม มาตา ปโตทํ สมวสฺสริ
ปรมตฺถสฺสยฺหิตา คาถา ยถาปี อณฺกมฺปิกา ฯ
ตสฺसाหํ วจันํ สุตฺวา อณฺุสิญฺจํ ชเนตฺติยา
ธมฺมสํเวกมาปาที โยคกฺเขมสฺส ปตฺติยา ฯ
โสหํ ปธานปฺหิตตฺโต รตฺติเนทิวมตฺนุทฺติโต
มาตรา โจทฺติโต สนฺโต อสุสึ สนฺติมตฺตมํ ฯ

วฑฺฒมาตา ฯ

นวกนิปาโต สมตฺโต ฯ

เถรีคาถาย เอกาทสกนิปาโต

[๔๖๔] ๑ กลุยามิมิตตตา มุนินา โลกํ อาทิสฺส วณฺณิตา
 กลุยามิมิตฺเต ภขมาโน อปี พาโล ปณฺหิตो อสฺส ฯ
 ภขิตพฺพา สปฺปริสา ปณฺญา ตถาปี ๑ วฑฺฒติ
 ภขนฺตานํ ภขมาโน โย ๒ โภจ ขตฺติยาทีโก
 สปฺปริเส สพฺเพหิปี ทุกฺเขหิ เจว โมจเย
 ทุกฺขณฺเจว วิชานเยย ทุกฺขสฺส จ สมฺภุํ
 นิโรธญฺจํกิกมคฺคํ จตฺตารี อริยสจฺจานี จ ๓ ฯ
 ทุกฺโข อิตฺถิภาโว อุกฺขาโต ปุริสทมฺมสารถินา ฯ
 สปฺตติกมฺปิ หิ ทุกฺขํ อปฺเปกจฺจา สกึ วิชาตาโย
 กลเก ๔ อปฺกนฺตฺนฺติ ๕ สุขุมาลินีโย วิสานี ขาทนฺติ
 ชนมารกมฺชฺชกตา อุโภปี พยฺสนานี อนฺุโภนฺติ
 อฺุวิขณฺญา คจฺจนฺติ อทฺทสาหํ ปตี มตฺติ
 ปนฺเถ วิชยิตฺวาน อปฺปตฺตาทํ สกึ เลหํ ฯ
 เทว ปฺตฺตา กาลกตา ปตี จ ปนฺเถ มโต กปณฺิกาย
 มาตา ปิตา จ ภาตา จ ทฺยฺหนฺติ เอกจิตฺตกาโย ฯ
 ชีณฺกุลมฺหิ ๖ กปฺเณ อนฺุญฺตฺ เต ทุกฺขํ อปฺริมาณํ
 อสฺสุ จ เต ปวตฺตํ หิ ๗ พฺหุณี ชาตีสหฺสฺสานี ฯ
 ปสฺสึ ตํ สฺุสฺสานมฺชฺเณ ๘ อโถปี ขาทิตานี ปฺตฺตมฺสฺยานี

#๑ ย. ตถา ปวฑฺฒติ ฯ ๒ ม. อยํ คาถาย ปาโท น ทิสฺสติ ฯ ๓ ม. ย. จสทฺโท
 #นตฺถิ ฯ ๔ ย. กล ฯ ๕ ม. อปี กนฺตฺนฺติ ฯ ๖ ชีณฺกุลีเน ฯ ๗ ม. ย. หิสทฺโท
 #นตฺถิ ฯ ๘ ม. วสิตา สฺุสฺสานมฺชฺเณ ฯ

หตฺถกฺกิตฺตา สพฺพครหิตา มตฺตปตฺติกา อมตํ อธิคฺจฺณี ๑

ภาวโธ เม อัย มคฺโค อริโยญฺจฺจฺกโก อมตคามิ

นิพฺพานปี สจฺจกิตฺตํ ชมฺมาทาสํ อเวกฺขิหํ ๑ ๑

อหฺมุหิ กนฺตสฺสลา โโอหิตภารากิตฺ ๒ เม กรณีย

กีสาคอตฺมี เถรี สุวิมฺตฺตจิตฺตํ อิมํ ภณฺตี ๑

กีสาคอตฺมี ๑

เอกาทสฺกนิปาโต สมตฺโต ๑

เถรีคาถาย ทฺวาทสฺกนิปาโต

[๔๖๕] ๑ อุโภ มาตา จ ธีตา จ มยฺ อาสฺสํ สปฺตติโย

ตสฺสา เม อหุ สํเวโค อพฺภูโต ๓ โลมหํสโน ๑

ชิตฺตฺตฺต กามา อสฺจิจิ ทฺถกฺนฺชา พฺหุคฺณฺฏกา

ยตฺถ มาตา จ ธีตา จ สภริยา มยฺ อหุ ๑

กาเมสฺวาทินวํ ทิสฺวา เนกฺขมฺมํ ทญฺจฺจฺจ เมโต

สา ปพฺพชฺรี ราชคฺเห อการสฺมา อนคาริยํ ๑

ปฺพเพนิวาสํ ชานามิ ทิพฺพจฺกฺขุ วิโสธิตํ

เจโตปริยญาณญจ ๔ โสธธาตฺว วิโสธิตา ๑

อิทฺธิปี เม สจฺจกิตฺตา ปตฺโต เม อาสวกฺขโย

จ เม ๕ อภิญญา สจฺจกิตฺตา กิตฺตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑

#๑ ย. อเปกฺขิหํ ๑ ๒ ม. กิตฺตํ หิ ๑ ๓ ม. ย. อพฺภูโต ๑ ๔ ม. เจโต ปริจฺจญาณญจ ๑

#๕ ม. จพฺภิญญา ๑

อิทธิยา อภินิมิตฺวา จตฺรสุสฺสํ รถํ อหิ

พุทฺธสุส ปาเท วนฺทิตฺวา โลกนาถสุส สิริมโต ๑ ๑

สุปฺปพิตคฺคํ อุปคฺคมฺม ปาทปํ

เอกา ตฺวํ ติญฺจสิ รุกฺขมฺมฺลเ

น จาปี เต ทฺติโย อตฺถิ โภจิ

น ตฺวํ พาเล ภายสิ ฐตฺตกาณิ ๑

สํ สหสฺसानํปี ๒ ฐตฺตกาณิ

สมาคตา เอทิสกา ภาเวยฺยํ ๑

โลมํ น อิลฺลเช นปี สมฺปเวเช

กี เม ตฺวํ มาร กริสฺสเสโก ๑

เอสา อนฺตรธายามิ กุจฺฉิ วา ปวิสามิ เต

ภมฺกนตฺเรปี ติญฺจามิ ติญฺจนฺตี มํ น ทกฺขสิ ๑

จิตฺตมฺหิ วสิญฺจาทํ อิทธิปาทา สุภาวิตา

น เมภิญญา ๓ สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑

สศฺติสฺสุลฺปมา กามา ขนฺธาสํ อธิกฺกฺกฺกฺกนา

ยํ ตฺวํ กามรตี พฺรุสิ อรตี ทานิ สามม ๑

สพฺพตฺถ วิหตา นนฺทิ ตโมกฺขนฺโธ ปทาสิโต

เอวํ ชานาหิ ปาปิม นินฺโต ตฺวมฺลสิ อนฺตกาติ ๑

อุปฺพลวณฺณา ๑

ทฺวาทสกนฺิปาโต สมตฺโต ๑

#๑ ม. ตาทีโน ๑ ๒ ม. สหสฺसानิ ๑ ๓ ม. นภิญญา ๑

เถรีคาคาย โสฬสกนิปาโต

[๔๖๖] ๑ อุททหารี ๑ อหิ สีเต สทา อุททโมตริ
อชยานัน ทณฺทททยภีตา วาจาโทสภยภูฏิตา ฯ
กสฺส พุราหุมนฺ ตฺวํ ภีโต สทา อุททโมตริ
เวธมานนฺหิ คตฺเตหิ สีตํ เวทยเส ภุสฺสํ ฯ
ชานนฺตึ จ ตฺวํ โภติ ปุณฺณิกเก ปริปุจฺจสิ
กโรนฺตํ กุสฺลํ กมฺมํ รุณฺชนฺตํ กมฺมปาปํ ฯ
โย จ วุฑฺโฒ [๒] ททโร วา ปาปกมฺมํ ปกุพฺพติ
อุททาทิเสจนา ๓ โสปี ปาปกมฺมา ปมฺจฺจติ ฯ
โก นฺุ เต อิทมกฺขาสี อชานนฺตสฺส อชานโก
อุททาทิเสจนา ๓ นาม ปาปกมฺมา ปมฺจฺจติ
สคฺคํ นฺุณ คมิตฺสฺสนฺติ สพฺเพ มณฺฑุกกจฺจปา
นาคา จ สสฺสูมารา จ เย จญฺเณ อุทเท จรา ฯ
โอรพฺภิกา สฺวกริกา มจฺฉิกา มิกพนฺธกา
โจรา จ วชฺชมาตา จ เย จญฺเณ ปาปกมฺมิโน
อุททาทิเสจนา ๓ เตปี ปาปกมฺมา ปมฺจฺจเร ฯ
สเจ อีมา นทึโย เต ปาปํ ปุพฺเพ กตํ วเหยยฺยํ ๔

#๑ ม. อุททหารี ฯ [๒] โป. ย. วา ฯ ๓ ม. ททาทิเสจนา ฯ ๔ ม. พหุ ฯ

ปฺลฺยํปีมา วเหยยฺย เต ๑ เตน ตฺวํ ปรีพาหิโร อสฺส ๒ ๑
ยสฺส พฺราหฺมณ ตฺวํ ภีโต สทา อุกฺทโมตริ
ตเมว พฺรหฺม มากาสิ มา เต สีตํ ฌวี หนเน ๑
กฺมคฺคปฺกฺกิปนฺนํ มํ อริยมคฺคํ สมานยิ
อุทกาภิเสจฺนํ ๓ โภติ อิมํ สากฺกํ ททามิ เต ๑
ตุยฺเหว สากฺกโก โหตุ นาหฺมิจฺฉามิ สากฺกํ ๑
สเจ ภายสี ทฺกฺขสฺส สเจ เต ทฺกฺขมปฺปียิ
மாகาสิ ปาปํ กมฺมํ อวิ วา ยทิ วา รโห ๑
สเจ จ ปาปํ กมฺมํ กริสฺสตี กโรตี วา
น เต ทฺกฺขา ปมฺุตยตฺถิ อฺเปจฺจาปี ปฺลาโยโต ๑
สเจ ภายสี ทฺกฺขสฺส สเจ เต ทฺกฺขมปฺปียิ
อฺเปหิ พุทฺธํ สรณํ ฌมฺมํ สงฺฆณฺจ ตาทินิ
สมาทียาหิ สีตานิ ตนฺเต โมกฺขาย ๔ เหสฺสตี ๑
พฺรหฺมพฺนฺธฺ ปฺเร อาสี อชฺชมฺหิ สจฺจ พฺราหฺมโณ
เตวิชฺโช เวทสมฺปนฺโน โสตฺถิโย จมฺหิ นฺหาตโก ๑

ปฺลฺยณฺนิกา ๕ ๑

โสพสฺกนิปาโต สมตฺโต ๑

#๑ ย. อัย ปาโโจ นตฺถิ ๑ ๒ ม. อัย ปาโโจ นตฺถิ ๑ ๓ ม. ทกาภิเสจนา ๑

#๔ ม. ย. อตฺถาย เหนิติ ๑ ๕ ม. ปฺลฺยณา ๑

เถรีคาถา วีสตินิปาโต

[๔๖๗] ๑ กาพกา ภมรวณฺณสทิสฺสา

เวตฺถิตคฺคา มม มุทฺทชา อหุ

เต ชราย สาณวากสทิสฺสา

สจฺจวาทิวจฺฉํ อนนฺตฺถา ฯ

วาสิโตว สุรภิกฺรณฺฑโก

ปฺปฬปุริ มม อุตฺตมจฺกฺโกโต ๑

ตํ ชรายถ สโลมคฺนฺธิกํ

สจฺจวาทิวจฺฉํ อนนฺตฺถา ฯ

กานนฺว สหิตํ สุโรปิตํ

โกจฺฉนฺตฺถุจิวิจิตฺตคฺค โสภิตํ

ตํ ชราย วัรพฺ ติหิ ติหิ

สจฺจวาทิวจฺฉํ อนนฺตฺถา ฯ

สณฺหคฺนฺธกฺสุวณฺณมณฺฑิตํ ๒

โสภเต สฺส เวณฺนิหิ อลงฺกตํ

ตํ ชราย ขลิตํ สิริ กตํ

สจฺจวาทิวจฺฉํ อนนฺตฺถา ฯ

จิตฺตการฺสูกดาว เสชิตา

โสภเต ๓ สฺส ภมฺภา ปฺปเร มม

#๑ ม. อุตฺตมจฺกฺโกโต ฯ ๒ ม. กณฺหคฺนฺธก ... ฯ ๓ ม. โสภเร ฯ

ดา ชราย วลีหิ ปลมฺพิตา
สจฺจวาทีวณฺโณ อนนฺตฺตา ฯ
ภสฺสรา สุรจฺจรา ยถา มณฺนิ
เนตฺตาเหสุ อภินิลมายตา
เต ชรายภิตา น โสภเต ๑
สจฺจวาทีวณฺโณ อนนฺตฺตา ฯ
สณฺหตฺตฺกสทิสี จ นาสิกา
โสภเต สุ อภियोพฺพนํ ปติ
สา ชราย อุปกฺกฺกิตา วีย
สจฺจวาทีวณฺโณ อนนฺตฺตา ฯ
กงฺกณฺว สุกตํ สุนิฏฺจิตํ
โสภเต ๑ สฺ มม กณฺณปาฬิโย ปฺเร ๒
ดา ชราย วลีหิ ปลมฺพิตา
สจฺจวาทีวณฺโณ อนนฺตฺตา ฯ
ปตฺตลิมกฺวณฺณสทิสา
โสภเต สุ ทนฺตา ปฺเร มม
เต ชราย ขณฺหา ยวปีตกา
สจฺจวาทีวณฺโณ อนนฺตฺตา ฯ
กานนสฺมี วนสณฺหาจาริณี

#๑ ม. โสภเร ฯ ๒ ม. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

โกกิตาว มธฺรํ นิภูชิติ ๑

ติ ชราย ขลิตํ ตีหิ ตีหิ

สจฺจวาทิวจัน อนุตฺถตา ฯ

สณฺจกมฺมุทิว ๒ สุปฺปมชฺชิตา

โสภเต สฺสึวา ปุเร มม

สา ชราย ภคฺคา วินามิตา ๓

สจฺจวาทิวจัน อนุตฺถตา ฯ

วภูฏปฺลิมสฺสทิสฺสปมา อูโภ

โสภเต สฺสฺพาหา ปุเร มม

ตา ชราย ยถา ปาฏฺฐิปปฺลิตา ๔

สจฺจวาทิวจัน อนุตฺถตา ฯ

สณฺหมุทฺทิกาสุวณฺณมณฺชิตา

โสภเต สฺสฺหตฺถา ปุเร มม

เต ชราย ยถา มูลมฺมุตฺติกา

สจฺจวาทิวจัน อนุตฺถตา ฯ

ปีนวภูฏสฺสทิสฺสคฺคตา อูโภปี ๕

โสภเต สฺสฺถนกา ปุเร มม

เถรีตี ว ๖ ลมฺพนฺเต โนทกา

#๑ ม. นิภูชิหิ ฯ ๒ ม. สณฺจกมฺมุทิว ฯ ๓ ย. วินาสิตา ฯ ๔ ม. ปาฏฺฐิปปฺลิตา ฯ

#๕ ม. ย. ปีสทฺโท นตฺถิ ฯ ๖ ม. เถวีกีว ลมฺพนฺติ โนทกา ฯ

สจฺจวาทิวจฺฉิ อณฺณตถา ฯ

กณฺจนสฺส ผลกัว สุมมฺมจฺฉิ ๑

โสภเต สฺส กาโย ปุเร มม

โส วลีหิ สฺสุมมาหิ โอตโต

สจฺจวาทิวจฺฉิ อณฺณตถา ฯ

นาคโกคสทิสฺสโปมา อูโก

โสภเต สฺส อูธฺฐ ปุเร มม

ตา ๒ ชราย ยถา เวพฺพนาฬิโย

สจฺจวาทิวจฺฉิ อณฺณตถา ฯ

สณฺหนุปรสฺสวณฺณมณฺฑิตา

โสภเต สฺส ชงฺฆา ปุเร มม

ตา ชราย ติลทณฺฑทการิว

สจฺจวาทิวจฺฉิ อณฺณตถา ฯ

ตฺถลปฺปณฺณสทิสฺสโปมา อูโก

โสภเต สฺส ปาธา ปุเร มม

เต ชราย ศฺชุกฺกา วลีมตา

สจฺจวาทิวจฺฉิ อณฺณตถา ฯ

เอทิสฺส อหุ อัย สฺมสฺสโย

ชชฺชโร พหุทฺถกฺขานมาลโย

โสปเลปปติโต ชรามโร

#๑ ม. สุมมฺมจฺฉิ ฯ ๒ โป. ม. ยฺ. เต ฯ

สจฺจวาทิวจฺฉิ อณฺณณณ ๑

อมฺพปาลี ๑

[๔๖๘] ๒ สมณาคี โภคี มํ ๑ วิปฺสฺสตี สมณาคี ปญฺญิพฺพชฺฉตี

สมณานเมว กิตฺเตตี สมณิ นฺน ภวิสฺสตี ๑

วิปฺลิตฺติ อณฺณณจ ปานณจ สมณานํ ปเวจฺฉตี

โรหิตฺติ ทานิ ปุจฺฉามิ เกน เต สมณา ปียา ๑

อกมฺมกามา อลสา ปฺรทตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๒

อาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต เกน เต สมณา ปียา ๑

จิรสฺสตี วัต มํ ตาต สมณานํ ปฺริปฺจฺฉตี

เตสนฺเต กิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ปฺลณฺณาสีลปฺรทฺทํ ๑

กมฺมกามา อณลสา กมฺมเสฏฺฐจฺจส การกา

รากโทสํ ปชฺชนฺติ เตน เม สมณา ปียา ๑

ตีฉิ ปาปฺสฺส มฺลานิ ชฺชนฺติ สฺจิการิโน

สพฺพปาปํ ปฺหิเนสํ เตน เม สมณา ปียา ๑

กายกมฺมํ สฺจิจิ เนสํ วจฺจิกมฺมณฺจ ตาทิสํ

มโนกมฺมํ สฺจิจิ เนสํ เตน เม สมณา ปียา ๑

วิมลลา สงฺขมฺมุตฺตาว สฺสุทฺธา สมนฺตรพาหิรา

ปฺลณฺณา สฺสุกฺเกหิ ฐมฺเมหิ ๑ เตน เม สมณา ปียา ๑

พหุสฺสฺสุตา ฐมฺมธฺธา อริยา ฐมฺมชีวิโน

อตฺถิ ฐมฺมณฺจ เทเสณฺติ เตน เม สมณา ปียา ๑

#๑ ม. โภคี สฺสปี ๑ ๒ โป. ย. ปฺรทตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ... ๑ ๓ ม. ย. สฺสุกฺกาน ฐมฺมานํ ๑

พหุสฺสุตา ธรรมชรา อริยา ธรรมชีวิน
เอกกฺกจิตฺตา สติมนฺโต เตน เม สมณา ปิยา ฯ
ทฺุรงฺกมา สติมนฺโต มนฺตภาณิ อนุทฺชตฺถ
ทฺุขสฺสนฺตํ ปชานนฺติ เตน เม สมณา ปิยา ฯ
ยฺมหา คามา ปกฺกมฺนฺติ น วิโลเกนฺติ กิณฺจณํ
อนเปกฺขาว คจฺจนฺติ เตน เม สมณา ปิยา ฯ
น เต ลํ โกฎฺเจ โอสฺเสนฺติ ๑ น กุมฺภี น กโปปฺยํ
ปรีนฺนิจฺจิตเมसानา เตน เม สมณา ปิยา ฯ
น เต หิรณฺณํ คณฺหนฺติ น สุวณฺณํ น รุปฺยํ
ปจฺจุปฺนฺเนน ยาเปนฺติ เตน เม สมณา ปิยา ฯ
นานากฺลา ปพฺพชิตา นานาชนปเทหิ จ
อณฺณมณฺณํ ปิยายนฺติ เตน เม สมณา ปิยา ฯ
อตุถาย วต โน โภติ กฺุเล ชาตาสิ โรหิณิ ๒-
สทฺฐา พุทฺเช จ ธรรมเม จ สงฺฆเม จ ตฺพิพการวา ฯ
ตุวํ เหน้ ปชานาสิ ปุณฺณกฺุเขตฺตํ อนุตฺตรํ
อมุหํปิ เอเต สมณา ปฏฺิกุคฺคณฺหนฺติ ทกฺขิณํ
ปตฺติจฺจิตโต เหน้ถ ยลฺโล วิปฺโล โน ภวิสฺสตี ฯ
สเจ ภายสิ ทฺุขสฺส สเจ เต ทฺุขมปฺปฺยํ
อุเปหิ พุทฺธ ๓ สรณํ ธรรมํ สงฺฆมฺจ ตาทินํ
สมาทฺิยาหิ สีลานิ ตนฺเต อตุถาย เหน้หิติ ฯ

#๑ ไป. ม. โอเปนฺติ ฯ ๒ ม. โรหิณิ ฯ ๓ ม. อุเปหิ สรณํ พุทฺธ ฯ

อุเปมิ พุทฺธ ๑ สรณํ ฌมมํ สงฺฆญจ ตาทินํ
สมาทียามิ สีลานิ ตํ เม อตฺถาย เหหิติ ฯ
พฺรหฺมพฺนฺธุ ปฺเร อาสี โส อิทานิมฺหิ พฺรหฺมโณ
เดวิขุโข โสตฺถิโย จมฺหิ เวทฺถุ จมฺหิ นฺหาตโก ฯ
โรหิณี ฯ

[๔๖๕] ๓ ลฺภฺจิทฺถโถ ปฺเร อาสี โส ทานิ มิคฺคทฺทโก
อาสาย ปฺลিপา โฆรา นาสกฺขี ปารเมตเส ๒ ฯ
สุมตฺตํ มํ มลฺลมาณา จาปา ปฺตฺตมโถสยิ
จาปาย พฺนฺชนํ เณฺตฺวา ปพฺพชิสฺสํ ปฺเร ๓ อหํ ฯ
มา เม กุชฺฌ มหาวีร มา เม กุชฺฌ มหามุณี
น หิ โกธปฺเรตฺสฺส สฺสทฺธิ อตฺถิ กุโธ ตโป ฯ
ปฏกมิสฺสสฺสจ นาลาโต โกธ นาลาย วจฺจติ
พฺนฺชนฺตี อิตฺถิรฺูปเณ สมนฺเณ ฌมฺมชีวินฺโน ฯ
เอหิ กाप นีวตฺตสฺส ภูณฺช กามะ ยถา ปฺเร
อหํ จ เต วสีกตา เย จ เม สฺนฺติ ฉาตกา ฯ
เอตฺโต เจว จตฺตพฺภากํ ยถา ภาสสิ ตํ จาเป ๔
ตยิ รตฺตสฺส โปสฺสส อฺพาริ วต ตํ สียา ฯ
กาพฺงคินีว ตกฺการี ปฺปฺผิตํ คิริมฺทฺธนิ
สุลฺลํ ทาลิมลฺภฺจิว อนฺโธทีเปว ปาภฺลิตี
หริจฺนฺทนลิตฺตฺตฺจํ กาสิกฺคตฺตมธารินี

#๑ ม. อุเปมิ สรณํ พุทฺธ ๑ ๒ ม. ปารเมตเว ๑ ๓ ม. ย. ปุโน มหํ ๑ ๔ ม. เอตฺโต

#จาเป จตฺตพฺภากํ ยถา ภาสสิ ตฺवं จ เม ๑

ตัม รุปวตี สนฺตี กสฺส โอหาย คจฺฉลฺลิตฺติ ฯ
สาธุณฺโณ สกฺกณฺ ๑ ยถา พนฺธิตฺตุมิจฺฉติ
อาหริเมณ รุเปณ น มํ ตฺวํ พาธยิสฺสลฺลิตฺติ ฯ
อิมฉฺฉ เม ปฺตฺตผลํ กาทฺ อูปฺปาทิตฺติ ตยา
ตัม ปฺตฺตวตี สนฺตี กสฺส โอหาย คจฺฉลฺลิตฺติ ฯ
ชหนฺติ ปฺตฺเต สปฺปลยฺณา ตโต ฉาตี ตโต ฐนํ
ปพฺพชฺชนฺติ มหาวีรธา นาโศ ฉตฺตวาว พนฺธนํ ฯ
อิทานิ เต อิมํ ปฺตฺตํ ทณฺฑเนน จูริกาย วา
ภุมฺมียํ วา นิสฺสมุภฺเยยฺ ๒ ปฺตฺตโตสกา น คจฺฉลฺลิตฺติ ฯ
สเจ ปฺตฺตํปิ ลีคาลานํ กุกฺกุรานํ ปทาหิสิ
น มํ ปฺตฺตกเต ชมฺมิ ปฺนรราวตฺตยิสฺสลฺลิตฺติ ฯ
หนฺนท โข ทานิ ภทฺนเต กุหิ กาทฺ คมฺมิตฺตลฺลิตฺติ
กตมํ คามํ นิคมํ นครํ ราชชานิโย ฯ
อหฺมุห ปฺพเพ คณฺโณ อสมณฺสา สมณฺมานิโน
คามเนน คามํ วิจริมุห นคเร ราชชานิโย ฯ
เอโส หิ ภควา พุทฺโธ นที เนรณฺชริ ปติ
สพฺพทฺถุขปฺปหานาย ชมฺมํ เทเสสิ ปาณินํ
ตสฺสสาหํ สนฺติเก ๓ คจฺฉนํ โส เม สตฺถา ภวิสฺสลฺลิตฺติ ฯ
วณฺทนํ ทานิ วชฺชาสี ๔ โลกนาถํ อนฺตฺตรํ

#๑ ม. ย. สาธุณฺโณ สกฺกณฺ ๑ ๒ ม. ภุมฺมียํ วา นิสฺสมุภฺยิสฺสลฺลิตฺติ ฯ ๓ ม. สนฺติกํ ฯ

#๔ ย. วณฺทนํ ทานิ เม วชฺชาสี ฯ

ปทกฺขิณฺณจ กตฺวาน อาทิเสยฺยาสี ทกฺขิณฺ ๑
เอตํ โข ลพฺภมฺเมหิ ยถา ภาสฺสี ตํ จาเป ๑
วณฺทํ ทานิ เต วชฺชํ โลกนาถํ อนุตฺตรํ
ปทกฺขิณฺณจ กตฺวาน อาทิสฺสุตฺตานิ ทกฺขิณฺ ๑
ตโต จ กาโฬ ปกฺกามิ นที เนรณฺชริ ปติ
โส อทฺทสาตี สมฺพทฺธิ เทเสนฺตํ อมตํปทํ
ทกฺขํ ทกฺขสมฺบุตฺตํ ทกฺขสฺส จ อติกฺกมํ
อริยญฺจจฺจิกํ มคฺคํ ทกฺขุปฺสรมคามินํ ๑
ตสฺส ปาทานิ วณฺทิตฺวา กตฺวาน นํ ปทกฺขิณฺ
จาปาย อาทิสฺสุตฺตานิ ปพฺพชฺชि อนคาริยํ ๑
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
จาปา ๑

[๔๗๐] ๔ เปตานิ โภติ ปุตฺตตานิ ขาทมานา ตฺวํ ปุเร
ตฺวํ ทิวา จ รตฺโต จ อตีว ปฺริตฺตปฺปสิ ๑
สาชฺช สพฺพานิ ขาทิตฺวา สตฺต ปุตฺตตานิ พุราหุณฺนิ
วาสิญฺจิจิ ๒ เกน วณฺณเณน น พาทฺหํ ปฺริตฺตปฺปสิ
พฺหุณิ เม ๓ ปุตฺตตฺตานิ ฅาตฺติสงฺฆสฺตตานิ จ
ขาทิตานิ อตีตฺเส มม ตฺยฺหณฺจ พุราหุณฺ ๑
สาหํ นิสฺสรณฺ ฅตฺวา ชาตฺติยา มรณฺสฺส จ

#๑ ม. ภาสฺสี ตฺวณฺจ เม ๑ ๒ ยฺ. วาเสญฺจิจิ ๑ ๓ ม. เมสฺสทฺโท นตฺติ ๑

น โสจามิ น โรทามิ น จาหํ ปริตปฺปามิ ๑ ฯ
อพฺภูตํ วัต วาสีฏฺฐิ ๒ วาจํ ภาสสิ เอทิสี
กสฺส ตฺวํ ฌมฺมมณฺเณย คิริ ภาสสิ เอทิสี ฯ
เอส พุราหุณฺณ สมฺพุทฺโธ นครํ มิถิลํ ปติ
สพฺพทฺถุขปฺปหานาย ฌมฺมํ เทเสสิ ปาณินํ ฯ
ตสฺสาหํ พุราหุณฺณ อรหโต ฌมฺมํ สุตฺวา นิรฺรูปี
ตตฺถ วิกฺขณฺตสทฺทฺชมา ปุตฺตโสทํ พุยฺยานุที ฯ
โส อหํปิ คมิสฺสามิ นครํ มิถิลํ ปติ
อปฺเปว มํ โส ภควา สพฺพทฺถุขา ปโมจเย ฯ
อทฺทส พุราหุณฺณ พุทฺธํ วิปฺปมุตฺตํ นิรฺรูปี
ตสฺส ฌมฺมมเทเสสิ มฺนิ ทฺถุขสฺส ปารคฺ
ทฺถุขํ ทฺถุขสมฺปฺปาทํ ทฺถุขสฺส จ อติกมฺ
อริยญฺจจฺจกํ มคฺคํ ทฺถุขุปสมคามินํ ฯ
ตตฺถ วิกฺขณฺตสทฺทฺชโม ปพฺพชฺชํ สมโรจยิ
สุขาโต ตีหิ รตฺตีหิ ติสฺโส วิชฺชา อสฺสยิ ฯ
เอหิ สารถิ คจฺฉาหิ รถํ นียาทฺยาหิม
อาโรคฺยํ พุราหุณฺณิ วชฺช ปพฺพชฺชิตฺ ๓ ทานิ พุราหุณฺณ
สุขาโต ตีหิ รตฺตีหิ ติสฺโส วิชฺชา อสฺสยิ ฯ
(ตโต จ รตฺมาทาย สหสฺสญฺจาปี สารถิ

#๑ โป. ม. น จาปี ปริตปฺปยิ ฯ ๒ ยฺ. วาสีฏฺฐิ ฯ ๓ ม. ปพฺพชฺชิตฺ ทานิ พุราหุณฺณ ฯ

อาโรคฺยํ พุราหุมนิ อโวจ ปพฺพชิตฺต ทานิ พุราหุมนิ

สุชาโต ตีหิ รตฺตีหิ ติสฺโส วิชฺชา อผลฺลสฺยิ ฯ) ๑

เอตตฺตจฺหา อสฺสรณํ สหสฺสจฺจาปี สารถิซ

เตวิซฺชํ พุราหุมนํ สุตฺวา ปุณฺณปตฺตํ ททามิ เต ฯ

ตุเมหฺว โหตุ อสฺสรโถ สหสฺสจฺจาปี พุราหุมนิ

อหํปี ปพฺพชิสฺสามิ วรปณฺณสฺส สนฺตึเก ฯ

หตฺถิกฺวสฺสํ มณฺนิกุณฺฑลณฺจ

ฝิตฺตจิมํ เกหฺวิกตํ ปหาย

ปีตา ปพฺพชิตฺต ตฺยหํ ภูณฺช โภคานิ สุนฺทริ

ตุวํ ทายาทิกา กุเล ฯ

หตฺถิกฺวสฺสํ มณฺนิกุณฺฑลณฺจ

รम्मณฺจิมํ เกหฺวิกตํ ปหาย

ปีตา ปพฺพชิตฺต มยฺหํ ปุตฺตโสเกณ อทฺธิโต ๒

อหํปี ปพฺพชิสฺสามิ ภาตฺตโสเกณ อทฺธิตา ๓

โส เต อหฺมตฺตํ สงฺกปฺโป ยํ ตฺวํ ปตฺถสฺสิ สุนฺทริ

อตุตฺถิภูจฺปิณฺโฑ อญฺโฆ จ ปัสฺสกุณฺณจ จิวริ

เอตานิ อภิสสมฺ โภณฺตี ปโรลเก อนาสวา ฯ

สิทฺถมณฺนาย เม อยฺเย ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ

ปฺพเพณิวาสํ ชานามิ ยตฺถ เม วุสฺสิตํ ปฺเร ฯ

#๑ ย. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ ฯ ๒ ย. อทฺธิโต ฯ ๓ ย. อทฺธิตา ฯ

ตุํวํ นิสฺสาย กลฺยาณิ ๑ เถรี สงฺฆสฺส โสภณ
ติสฺโส วิชฺชา อณุปฺปตฺตา กตฺติ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
อนุชานาหิ เม อยฺเย อิจฺเณ สาวตฺถิ กนฺตเว
สีหนาทํ นทิสฺสามิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนฺติเก ฯ
ปฺปสฺส สุนฺทริ สตฺถาริ เหมวณฺณํ หริตฺตจํ
อทฺนตฺตานํ ทเมตาริ สมนุทฺทมกุโตนฺยํ ฯ
ปฺปสฺส สุนฺทริมายนฺตี วิปฺปมุตฺตํ นินฺรุปฺธี
วีตฺราคํ วิสฺขุตฺตํ กตฺตกิจฺจมนาสวํ ฯ
พาราณสีโต นิกฺขมฺมํ ตว สนฺติกมาคตา
สาวิกา เต มหาวีร ปาเท วนฺทติ สุนฺทรี ฯ
ตุํวํ พุทฺโธ ตูวํ สตฺถา ตฺยหํ ชิตฺมฺหิ พฺราหฺมณ
โอรสา มฺขโต ชาตา กตฺตกิจฺจา อนาสวา ฯ
ตสฺสา เต สุวาคตฺติ ภาทฺเต ตโต เต อทฺราคตฺติ
เอวํ หิ ทนฺตา อายนฺติ สตฺถุ ปาทานิ วนฺทิกา
วีตฺรাকা วิสฺขุตฺตา กตฺตกิจฺจา อนาสวา ฯ
สุนฺทรี ฯ

[๔๗๑] ๕ ททฺราหํ สฺสทฺทวสนา ยํ ปุเร ฐมฺมมสฺสฺสนี
ตสฺสา เม อปฺปมตฺตตาย สจฺจาภิสฺมโย อหุ ฯ
ตโตหํ สพฺพกาเมสฺส ภูสํ อรติมชฺฉกํ
สทฺกกายสฺมี ภยํ ทิสฺวา เนกฺขมฺมสฺเสว ๒ ปีหเย ฯ

#๑ ม. กลฺยาณิ ฯ ๒ ย. เนกฺขมฺมมฺเยว ฯ

หิตวานาหิ ฌาติคณิ ทาสกมฺมกรานิ จ
คามเขตฺตานิ ฝิตานิ รมณิเย ปโมทิตะ
ปฬายาหิ ปพฺพชิตา สวาปเตยฺย อนุปฺปกิ ฯ
เอวํ สทฺธาย นิกฺขมฺม สทฺธมฺเม สุปฺปเวทิตะ
น เม ๑ ตํ อสฺส ปฏฺฐีปฺปี อากิลฺยจฺจณฺิ หิ ปตฺถเย
ยา ๒ ชาตฺรฺรูปฺรชตฺติ จเปตฺวา ๓ ปฺนฺรธาเม ฯ
รชตฺติ ชาตฺรฺรูปฺปี วา นตฺถเตตฺสฺสปี สนฺตฺติยา ๔
น เอตฺติ สมนฺตฺสวรูปฺปี น เอตฺติ อริยชฺชนํ ฯ
โลภณํ มทณํ เจตฺติ สโมหนํ ๕ รชพฺนฺชณํ ๖
สาสฺสงฺกํ พหุอายาตํ นตฺถติ เจตฺถ ฐวํ จิตฺติ ฯ
เอตฺตวตฺตา ๗ ปมตฺตา จ สงฺกิลิฏฺฐจฺมนา นรา
อณฺณมณฺเณน พุยารุทฺธา ปฺถุ กุพฺพนฺตฺติ เมรคํ ฯ
วโร พนฺโธ ปริเกลฺโส ชานิ โสภปฺริทฺทโว
กามสฺสุ อธิปฺนฺนํ ทิสฺสเต พุยสนํ พหุํ ฯ
ตํ มํภาตฺติ อมิตฺตาว กิ มํ ๘ กามสฺสุ ยฺยชฺช
ชานาถ มํ ปพฺพชิตํ กามสฺสุ ภยทฺสฺสินี ฯ
น หิรณฺณสฺวณฺเณน ปฺริกฺขิยฺนฺตฺติ อาสวา
อมิตฺตวา วรกา กามา สปตฺตา สลฺลพฺนฺชนา ฯ

#๑ ม. เนตํ อสฺส ฯ ๒ ม. โย ฯ ๓ ม. จทฺทเทตฺวา ฯ ๔ ม. ยฺ. น โโพชาย

#น สนฺตฺเต ฯ ๕ ยฺ. โมหนํ ฯ ๖ ยฺ. รชพฺนฺชณํ ฯ ๗ ยฺ. เอตฺถ รตฺตา ฯ

#๘ ม. กิ โว ฯ

ตํ มํ ฌาตี อมิตฺตาว ก็ มํ กามเสฺยฺยชฺช
ชานาถ มํ ปพฺพชิตํ มุณฺหํ สงฺฆาภูปารุตํ ๑
อุตฺตัญฺจปิณฺโฑ อุณฺโณ จ ปัสฺสกุณฺณจ จีวรํ
เอตํ โข มม สารูปํ อนคารูปนิสฺสโย ๑
วนฺตฺตา มเหสีหิ ๑ กามา เย ทิพฺพา เย จ มานุสา๓
เขมญฺจฺจเน วิมุตฺตา เต ปตฺตา เต อจฺฉํ สฺสํ ๑
มาหํ กามเหมิ สงฺกจฺฉี เยสุ ตาณฺ น วิชฺชติ
อมิตฺตา วรกา กามา อคฺคิขนฺธูปมา ทฺวา ๑
อปฺริสฺสฺสฺส ๒ เอโส สภโย สวิฆาโต สกณฺณโก
เคโร สฺสูวิโม เจโส มหนฺโต โมหนามุโข ๑
อุปฺสคฺโค ก็มฺรูโป จ กามา สปฺปสิรูปมา
เย พาลา อภินนฺทนฺติ อนฺธญฺจ ปุณฺชชฺชา ๑
กามสฺสคฺคสฺตฺตา ๓ หิ ชฺชา พหุ โลเก อวิญฺหิตู ๔
ปฺริยนฺตํ นาภิขานนฺติ ชาตียา มรณฺสฺส จ ๑
ทฺกคฺคกมฺนํ มคฺคํ มนฺสฺสา กามเหตุกํ
พหุ เว ปฺฏิปชฺชนฺติ อตฺตโน โรคมาวหํ ๑
เอวํ อมิตฺตชฺชนา ตาปนา สงฺกิเลสิกา
โลกามิสฺสา พนฺธนียา กามา มรณฺพนฺธนา ๑

#๑ ย. มเหสีนา ๑ ๒ ย. ปฺริปฺนฺโถ ๑ ๓ ม. ย. กามปงฺเคน สฺตฺตา ๑

#๔ ม. ย. อวิทฺทฺสู ๑

อุมมาทนา อุลลปนา กามา จิตตปฺปมาทีโน ๑
สตฺตานํ สงฺกิเลสาย จิปฺปํ มาเรณ โอตฺถิตํ ๑
อนนฺตาทินฺวา กามา พหุทฺถุขา มหาวิสา
อปฺปสฺสทาธา รณฺครา สุกฺกปฺกขวิโสสนา ๑
สาคฺหิ เอตาทิสํ หิตฺวา ๒ พุยฺสนํ กามเหตุกํ
น ตํ ปจฺจกมฺมิตฺตสํ นินฺพฺพานาภิตฺตา สทา ๑
รณฺํ กริตฺวา กามานํ สีตฺติภาวาทิกงฺขินี
อปฺปมตฺตา วิหริตฺตสํ ๓ รตฺตา ๔ สํโยชนกฺขเย ๑
อโสกํ วิรัชํ เขมํ อริยญฺจงฺกิกํ อูหํ
ตํ มกฺกํ อนุกฺจณฺามิ เยน ตินฺณมา มหฺสติโน ๑
อิมํ ปสฺสสถ ฐมฺมญฺจํ สุกฺกํ กมฺมารีตฺตรํ
อนนฺชํ อฺปสมปฺชช รุกฺขมฺลุมฺหิ ฉายตี ๑
อชฺชญฺจมิ ปพฺพชิตา สทฺธา สทฺฐมฺมโสภณา
วินีตา อฺปปลวณฺณาย เตวิชฺชา มจฺจุหายินี ๑
สಾಯํ ญฺชิสฺสา อนณา ภิกฺขุณี ภาวิตฺตินฺทฺริยา
สพฺพโยควิสฺยตฺตา กตฺติกฺจจา อนาสวา ๑
ตํ สกฺโก เทวสงฺเขน อฺปสงฺกมฺม อิทฺธิยา
นมนฺสฺสตี ญฺตปฺตี สุกฺกํ กมฺมารีตฺตรนฺตี ๑

สุภา กมฺมารีตฺตา ๑

วิสตฺติปาโต สมตฺโต ๑

#๑ ม. ปมทฺธิโน ๑ ย. ปมาถิโน ๑ ๒ ม. ย. กตฺวา ๑ ๓ ม. วิหริตฺตสํ ๑

#ย. วิหริตฺตสํ ๑ ๔ ม. สพฺพสํโยชนกฺขเย ๑ ๕ ย. เตสํ ๑

เถรีคาถาย ตีสนิปาโต

[๔๗๒] ๑ ชีวกมพวนํ รมมํ กจฺจนฺตึ ภิกฺขุณี สุภํ
 ฐุตฺตโก สนนฺนิวาเรตี ตเมนํ อปุรวี สุภา ๑
 กึ เต อปราจิตํ มยา ยํ มํ โอวทียานฺตฺติฏฺฐสฺสี ๑
 น หิ ปพฺพชิตาย อาวุโส ปุริโส สมฺมุสฺสนาย กปฺปติ ๑
 ครุเก มม สตฺถุ สาสเน ยา สิกฺขา สุขเตน เทสิตา
 ปฺริสุทฺธปทํ อนงฺคณํ กึ มํ โอวทียานฺตฺติฏฺฐสฺสี ๑ ๑
 อาวิทจิตฺโต อนาวิลํ สรโซ วิตรชํ อนงฺคณํ
 สพฺพตฺถ วิมุตฺตมานสํ กึ มํ โอวทียานฺตฺติฏฺฐสฺสี ๑ ๑
 ทหรา จ อปาปิกา จาสี กิเนเต ปพฺพชฺชา กริสฺสตี
 นิกฺขิปป กาสายจิวฺริ เอหิ รมามเส ๒ สุปฺปฺพิเต วน ๑
 มธฺรฺรจฺจ ปวนฺติ สพฺพโส กุสุมฺรเชน สมฺมุจฺจिता ทฺมา
 ปจฺมวสฺนฺโต สุโข อุตฺต เอหิ รมามเส ๒ สุปฺปฺพิเต วน ๑
 กุสุมิตฺตฺติขรา จ ปาทปา อภิกชฺชนฺตฺติว มาลฺลฺลฺลฺลิตา
 กา ตฺยํ รัตติ ภาวิสฺสตี ยทิ เอกา วน โมคาหิสฺสตี ๑
 วามฺภิกสงฺฆเสวิตํ กุณฺนชฺรฺมตฺตกเรณฺฺโลพิตํ
 อสหายิกา คณฺตฺตุมิจฺจสฺสี รหิตํ ภิสฺนํ มหาวนํ ๑
 ตปฺนียกตาว ธีตฺติกา วิจฺรสี จิตฺตรเถว ๓ อจฺจรา

#๑ ม. ย. โอวริยาน ตฺติฏฺฐสฺสี ๑ ๒ ม. รมาม ๑ ๓ ม. จิตฺตลเถว ๑

กาสิกสุขุเมหิ วคฺคหิ โสภสิ นิสเนหิโนปเม ฯ
อหิ ทว วसानุโค สียิ ยหิ วิหเรมเส กานนนุตเร
น หิ มตฺถิตยา ปียตโร ปาโณ กิณฺณริมฺนทโลจเน ฯ
ยหิ เม วจันฺ กฤษฺสสิ สุขิตา เอหิ อการมาวส
ปาสาทนิวาทวาสิณี ปริกมฺมนฺเต กโรนฺตุ นาริโย ฯ
กาสิกสุขุมาณี ธารสฺสุ ๑ อภิโรเปหิ จ มาตวณฺณกั
กณฺจนมณฺนิมุตฺตกั พหุ วิวัธฺ อากรณฺ กโรมิ เต ฯ
สุโรตฺตรชฺปจฺจทํ สุภํ โคณกตฺตุลิกสฺนถตํ นว
อภิรัฐหิ สยันฺ มหารหํ จนฺทนมณฺฑิตํ สารกนฺธิกั ฯ
อุปฺปลั จ อุทกโต ๒ อุพฺภตฺติ ยถา ยํ อมนฺุสฺสเสวิตํ
เอวํ ตวํ พุรหฺมจารินิ สเกสฺ องฺเกสฺ ชริ คมิสฺสสิ ฯ
กิณฺเต อิชฺ สารสมฺมตฺติ กุณฺปปรฺมฺหิ สฺसानวทฺตเนถ
เกทนฺธมฺเม กเพวเร ยํ ทิสฺวา วิมโน อุทิกฺขสิ ฯ
อกุชีนิ จ ตฺริยาริว กิณฺณริยาริว ปพฺพตฺนุตเร
ตว เม นยฺนานิ ทกฺขिय ภิโย กามรติ ปวทฺตติ ฯ
อุปฺปลสฺสิขโรปฺมานิ เต วิมเล หากฺกสฺนฺนิเก มฺุเข
ตว เม นยฺนานิ ทกฺขिय ภิโย กามคฺุโณ ปวทฺตติ ฯ
อปิ พุรคฺตา สเรมฺหเส आयตฺปเมห วิสุทฺททสฺสเน

#๑ ม. ธารย ฯ ๒ ม. อุปฺปลั จุทกา สมฺคฺคตฺติ ยถาตํ ฯ

น หิ มตฺถิ ตยา ปียตรา นยนา กิณฺณริมฺนทฺ โลจเน ๑
อปเถน ปยาตุมิจฺฉสิ จนฺทํ กิพฺนํ กเวสสิ
สิเนรฺ ๑ ตงฺฆเมตฺตุมิจฺฉสิ โย ตฺวํ พุทฺธสฺส ตํ ปตฺเตสิ ๒ ๑
นตฺถิ หิ โลเก สเทวเก ราโค ยตฺถปิ ทานิ เม สียา
นปี นํ ชานามิ กิรีโส อถ มคฺเคน หโต สมฺมตฺโต ๑
อิงฺฆาพฺพชฺยาว อุชฺฉมิโต วิสฺสพฺตฺโตริว อคฺคิโต ๓ กโต
นปี นํ ปสฺสามิ กิรีโส อถ มคฺเคน หโต สมฺมตฺโต ๑
ยสฺสา สียา อปฺจจเวกฺขิตฺติ สตฺถา วา อนุสาสีโต สียา
ตฺวํ ตาทิสสิํ ปโลภย ชานนฺตี โส อิมํ วิหณฺณสิ ๑
มยฺหํ หิ อกฺกฏจฺวนฺทีเต สุขทฺถุเข จ สติ อฺปฺภุจฺจิตา
สงฺขตมสฺสณฺตี ชานिय สพฺพตฺถเวว มโน น ลิมฺปติ ๑
สาคํ สุกตสฺส สาวิกา มคฺคฏจงฺกิกยานยาโยนี
อุทฺทฏฺสฺสลา อนาสวา สฺสณฺณาคารคตา รามามิหํ ๑
ทิจฺฉา หิ มยา สฺวจิตฺติตา โสมนฺภา ทารุกจิลฺลกาณี วา
ตฺนฺตีหิ จ ชิลเกหิ จ วินิพฺพทฺธา วิวัธฺ ปนฺจฺจิตา ๑
ตมฺหุทฺทฏฺเช ตฺนฺตีชิลเก วิสฺสฏฺฐเจ วิกลे ปรีปฺกฺกเต
อวิเนเท ขณฺฑโส กเต กิมฺหิ ตตฺถ มนํ นิเวสเย ๑
ตฺถูปมํ เทหกาณี มํ เตหิ ฐมฺเมหิ วินา น วตฺตฺนฺตี

#๑ ม. ย. เมรฺ ๑ ๒ ย. มคฺคยสิ ๑ ๓ ม. อคฺคิโต ๑

ชมเมหิ วินา น วตฺตุนฺติ กิมฺหิ ตตฺถ มนํ นิเวสเย ฯ
ยถา หริตาเลน มกฺขิตํ อทฺทส จิตฺตํ ภูตฺติยา กตํ
ตมฺหิ เต วิปริตฺทสฺสนํ ปญฺญา ๑ มานุสิกา นีรตฺติกา ฯ
มายํ วย อกฺคโต กตํ สุปฺนินฺนฺเตว สุวณฺณปาทปํ
อุปฺชาวสิ อนฺธ ริดฺดํ ชนมชฺเฌริว รุปฺปรูปํ ฯ
วฏฺฏนิริว โกฎฺโลโรหิตา มชฺเฌ พุพฺพุพฺพกา สอสุสุกา
ปีพโกพิกา เจตฺถ ชายติ วิวิชา จกฺขุวิชา ว ๒ มณฺฑิตา ฯ
อุปาทีย ๓ จารุทสฺสนา น จ ปชฺชิตฺถ อลฺกฺกมานสา ๔
หนฺนฺท เต จกฺขุ หรฺสฺสํ ตสฺส นรฺสฺส อทาสี ตาวเท ฯ
ตสฺส จ วิรมาสี ตาวเท ราโค ตตฺถ ขมาปฺยิ จ นํ
โสตฺถิ สียา พุรฺหมจารินิ น ปุโน เอทิสํ ภูวิสฺสต ฯ
อาหนิย ๕ เอทิสํ ชนํ อกฺคิ ปชฺชติตฺว ลิงฺกิย
คณฺหิสฺสํ อาสีวิสิ ๖ วย อปิ นฺ สุตฺถิ สียา ขเมหิ โน ฯ
มุตฺตา จ ตโต सा ภิกฺขุณี อคมิ พุทฺธวรสฺส สนฺตํ
ปฺสฺสิย วรฺปฺญลลฺกขณฺํ จกฺขุ อาสี ยถาปฺราณกนฺติ ฯ
สุภา ชีวกมฺพวนิกา ฯ
ดีสนิปาโต สมตฺโต ฯ

#๑ โป. ม. สญฺญา มานุสิกา ฯ ๒ ม. ย. จ ปิณฺฑิตา ฯ ๓ ม. ย. อุปฺปาฎิย ฯ

#๔ ม. ย. อสงฺกมานสา ฯ ๕ ม. อาสาทิย ฯ ๖ ม. คณฺหิย อาสีวิสิ ฯ

เถรีคาถา จตฺตาฬีสนิปาโต

[๔๗๓] ๑ นครมฺหิ กุสุมนาเม ปาฏฺฐิปลฺตุตมฺหิ ปจฺวิยา
 มณฺเฑ สกฺยกุลฺลิกฺชีนาโย เทว ภิภฺขุนิโย कुณวติโย ฯ
 อิติทาสี ตตฺถ เอกา ทุตฺติยา โปธิตฺติ สีสสมฺปนฺนา จ
 ฌานชฺฌายนรตาโย พหุสฺสุตาโย ชฺฐกฺกิลเสทาโย ฯ
 ตา ปิณฺฑทาย จริตฺวาน ๑ ภตฺตตฺถํ กรีย โธตาปฺตฺตาโย
 รหิตมฺหิ สฺขนิสินฺนา อีมา คิรา อพฺภวเทสฺสุ ๒ ฯ
 ปาสาทิกาสี อยฺเย อิติทาสี วโยปี เต อปริหิโน
 กิ ทิสฺวาน วลิกํ ๓ อถาสี เนกขมฺมมฺนุยฺจตฺตา ฯ
 เอมฺนุยฺจชฺยमानา सा रหिते चम्मत्เตสนากุสลา
 อิติทาสี อิทํ วจนมพฺรวิ ๔ สฺถ โปธิ ยถามฺหิ ปพฺพชิตา ฯ

อิโต ปริ วิสขฺชนกถา ๕

อุชฺเชนียา ปุรวเร มยฺหิ ปีตา สีสถฺวโต เสฏฺฐิ
 ตสฺสมฺหิ เอกา ชีตา ๖ ปิยา มนาปา ทยิตา จ ฯ
 อถ เม สาเกตโต วรโก อากจฺฉิ อุตฺตมกฺกุลีโน
 เสฏฺฐิ ปฺหุตฺตรตโน ตสฺส มํ สฺถนฺหํ อทาสี ตาโต ฯ
 สสฺสุยา สสฺสุรฺสฺส จ สายํ ปาถํ ปณฺนามมุปกมฺม
 สิริสา กโรมิ ปาเท วนฺทามิ ยถามฺหิ อนุสิฏฺฐา ฯ

#๑ ม. ย. จริตฺวา ฯ ๒ ม. ย. อพฺภุทีเรสฺสุ ฯ ๓ ม. พุยาถิกํ ฯ ๔ โป. ม. อิติทาสี
 #วจนมพฺรวิ ฯ ๕ ย. อิทํ ปาจตฺตยํ น ทิสฺสติ ฯ ๖ ม. เอกชีตา ฯf

ยา มยฺหิ สามิกสฺส ภคินีโย ภาคุโน ปริชโน วา ๑
ตํ เอกวารกํปี ทิสฺวา อุพฺพิคฺคา อาสนํ เเทมิ ฯ
อนฺเนน จ ปาเนน จ ขชฺเชน จ ยญฺจ ตตฺถ สนนฺนินฺนํ
ฉาเทมิ อุปนยามิ จ เเทมิ ยํ ยสฺส ปฏฺฐิรूपํ ฯ
กาเลน อุฏฺฐหิตฺวา ๒ ปตฺติฆริ สมฺปกมฺมํ
อุมฺมาร ไรตฺตหตฺถปาทา ๓ ปญฺจลิกา สามิกมฺมเปมิหิ ๓ ฯ
โกจฺฉํ ปสาทํ อญฺชนญฺจ อาทาสกญฺจ คณฺหิตฺวา
ปริกมฺมการิกา วีย สยเมว ปตี วิภูเสมิ ฯ
สยเมว โอทนํ สาชยามิ สยเมว ภาชนํ ไชวี ๔
มาตาว เอกปฺตฺตกํ ตถา ภตฺตาริ ปริจรามิ
เอวํ มํ ภตฺติกตํ อนฺตฺตริ การิกํ ตํ นินฺนทมานํ
อุฏฺฐายิกํ อนลลํ สีลวตี ทุสฺสเต ภตฺตา ฯ
โส มาตฺรญฺจ ปิตฺรญฺจ ภณฺตี อาปฺจุฉาหํ คมฺมิตฺตํ
อิสิทาสฺยา น สห วจฺฉํ เอกาคาเรหํ สห วตฺถํ ฯ
มา เอวํ ปฺตฺต อวจ อิสิทาสี ปณฺฑิตา ปริพฺยตฺตาย
อุฏฺฐายิกา อนลลสา กิํ ตฺยฺหํ น โรจเต ปฺตฺต ฯ
น จ เม หีสตี กิณฺจि น จาหํ อิสิทาสฺยา สห วจฺฉํ
เทสฺสาว เม อลฺล เม อาปฺจุฉาหํ คมฺมิตฺตํ ฯ
ตสฺส วจฺฉํ สฺฉนฺตีวา สสฺส สสฺสโร จ มํ อปฺจุฉีสิ
กิสฺส ตยา อปรทฺธํ ภณฺ กตฺติ วิสฺสฏฺฐา ยถาภูตํ ฯ

#๑ ย. วาสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. อุปฺภูจฺหิตฺวา ฆริ สมฺปกมฺมามิ ฯ ๓ ม. อุมฺมารเร ไชวนฺตี

#หตฺถปาเท ปญฺจลิกา สามิกมฺมเปมิ ฯ ๔ ม. ไชวนฺตี ฯ

นปีหิ อปรชฌ์ กิณฺจิ นปี หีเสว ๑ น คณามิ ทุพฺพจัน
กี สกกา กาทฺเต ยัม วิเทสฺสเต ภตฺตา ฯ
เต มํ ปิตุ ฌรํ ปฏฺิ นยีสฺ วิมฺนา ทุกฺเขน อธิญฺตา
ปฺตฺตมฺนฺรฺกฺขมานา ชินามฺหเส รุปีนึํ ๒ ๑
อด มํ อทาสี ตาโต อทฺตสฺส ฌรมฺหิ ทฺติยฺกฺกติกสฺส
ตโต อฺปฺทฺตสฺสฺเกน เยน มํ วินฺทตฺเต สฺสฺสฺส ๑
ตสฺสปี ฌรมฺหิ มาสึ อวสึ อด โสปี มํ ปฏฺิจฺจติ ๓
ทาสีว อฺปฺญฺจหนฺตี อทฺตีกํ สีสฺตมฺปฺนฺนํ ๑
ภิกฺขาย จ วิจฺรนฺตํ ทมกํ ทนฺตํ เม ปิตา ภณฺตี
โส ๔ สฺหิ เม ชามาตา นิกฺขิป โปนฺตฺติยจ ฌฏฺิกณฺจ ๑
โสปี วสฺติวา ปกฺขํ อด ตาตํ ภณฺตี เทหิ เม
โปนฺตึ ฌฏฺิกณฺจ กปฺลตฺถกณฺจ ๕ ปฺนปี ภิกฺขํ จริสฺสามิ ๑
อด นํ ภณฺตี ตาโต อมฺมา สพฺโพ จ เม ฌาติคณฺวฺกฺโก
ภินฺเต น กิริติ อธิ ภณฺ จิปฺปํ ยนฺเต กิริหิติ ๑
เอวํ ภณฺตีโต ภณฺตี ยทิ เม อตฺตา สกฺโกติ อลํ มยฺหิ
อิสิทาสียา น สห วจฺจํ เอกฌเรหํ สห วตฺถุ ๑
วิสฺสชฺชิตฺโต คโต โส อหํปี เอกากินึํ วิจฺินฺเตมิ
อาปฺุจฺจิตฺวาน คจฺจามิ มริตฺถุ วา ปพฺพชิตฺถุ ๖ ๑
อด อยฺยา ชินทตฺตา อากจฺจนิ โคจฺจราย จรมานา

#๑ ม. นปี หีเสมิ น ภณามิ ๑ ๒ ม. สกฺขี ๑ ๓ ม. ปฏฺิจฺจติ ๑ ๔ ม. โหหิติ ๑

#๕ ม. ย. มลฺลตฺถกณฺจ ๑ ๖ ม. ย. อาปฺุจฺจิตฺวาน คจฺจํ มริตฺถเย ปพฺพชิตฺถุ วา ๑

ตาดกฺลั วินยธรี พหุสฺสุตา สีสสมปฺนนา ฯ
ตํ ทิสฺวาน อมฺหากํ อฏฺฐายาสนํ ตสฺสา ปญฺญาปยี
นิตินฺนายน จ ปาเท วนฺทิตฺวา โภชนมทาสี ฯ
อนฺนปानเนน ๑ ขชฺเชน จ ยญฺจ ตตฺถ สนนินฺหิตํ
สนฺตปฺปยิตฺวาน ๒ อวํ อยฺเย อิจฺฉามิ ปพฺพชิตฺุ ฯ
อด มํ ภณฺติ ตาโต อีเชว ปุตฺตติเก ๓ จราหิ ตํ ๔ ฌมฺมํ
อนฺเนน จ ปานเนน จ สนฺตปฺปย ๕ สมนฺเน ทฺวิชาติ จ ฯ
อถาหิ ภณฺนามิ ตาตํ โรทนฺตึ อญฺชลี ปณฺนามेतฺวา
อนฺุชานาหิ ๖ มํ ตาต มยา ปกตํ กมฺมํ ตํ นิชฺชเรตฺตสฺสามิ ฯ
อด มํ ภณฺติ ตาโต ปาปฺปณ โปชฺฉยจ อกฺคธมฺมญฺจ
นิพฺพานญฺจ ลภสฺสุ ยํ สจฺฉฉิกฺริ ทฺวิปทเสฏฺฐโจ ฯ
มาตาปิตฺุ อภิวาทยิตฺวา สพฺพญฺจ ฉาติกณฺวคฺคํ
สตฺตทาหิ ปพฺพชิตา ติสฺโส วิชฺชา อมฺุสฺสยี ๗ ฯ
ชานามิ อตฺตโน สตฺต ชาติโย ยสฺสา ยํ ผลํ วิปาโก
ตํ ตว อจฺฉิกฺขิสฺสึ ตํ เอกมฺนา นิสามเหหิ
นกรรมฺหิ เอรกกจฺเจ สฺวณฺณกาโร อหิ ปหฺุตฺธโน
โยพฺพนมเทน มตฺโต โส ปฺรทาร์ อเสวิหิ ฯ
โสหิ ตโต จวิตฺวา นiryมฺหิ อปฺจจิสฺสิ จิรํ
ปฺกโก ตโต จ อฏฺฐหิตฺวา มกฺกญฺญา กุจฺฉิโมกฺกมึ ฯ

#๑ ม. ย. อนฺเนน จ ปานเนน จ ขชฺเชน จ ฯ ๒ ม. ย. สนฺตปฺปยิตฺวา ฯ

#๓ ย. ปุตฺตติเก ฯ ๔ ม. ตฺวํ ฌมฺมํ ฯ ๕ ม. ตปฺปย ฯ ๖ ย. ปาปํ หิ มยา

ปกตํ ฯ ๗ ย. อมฺุสฺสยี ฯ

สตฺตาทิ ชาตกมมํ ๑ มหากปิ ยฺย โป นิลฺลจฺเจสิ
ตฺสเสตฺติ กมฺมผลํ ยถาปี คนฺตฺวาน ปรทาริ ฯ
โสหิ ตโต จวิตฺวา กาลิ กริตฺวา สินฺชวารญฺเณ
กาณาย จ ขณฺชาย จ เอภิกฺยา กุจฺฉิโมกฺกมึ ฯ
ทฺวาทสวตฺตานิ อหิ นิลฺลจฺฉิโต ทารเก ปรวิหิตฺวา
กิมินาวญฺญู อกฺลฺโล ยถาปี คนฺตฺวาน ปรทาริ ฯ
โสหิ ตโต จวิตฺวา โควณฺชิชกตฺส คาวียา ชาโต
วจฺโณ ตาชาตมฺโพ นิลฺลจฺฉิโต ทฺวาทเส มาเส ฯ
เต ปฺน ๒ นนฺทกมฺหิ สกฺกํ จ ธารยามี
อนฺุชฺวญฺญู อกฺลฺโล ยถาปี คนฺตฺวาน ปรทาริ ฯ
โสหิ ตโต จวิตฺวา วิถียา ทาสียา ฆเร ชาโต
เนว มหิตาน ปฺริโส ยถาปี คนฺตฺวาน ปรทาริ ฯ
ตีสฺตีวตฺตสมฺหิ มโต สากฺกิกฺกตฺตมฺหิ ทาริกา ชาตา
กปณฺมฺหิ อปฺปโกเค ธนิกปฺริสฺปาตพฺหุตฺตมฺหิ ฯ
ตํ มํ ตโต สตฺถวาโห อุตฺตสนฺนาย วิปฺลย วฑฺฒินฺยา
โอกทฺตติ วิลปฺนฺตี อจฺฉินฺทิตฺวา กุลฆรตฺส ๓ ฯ
อด โสพสเม วตฺเส ทิสฺวาน ๔ มํ ปตฺตโยพฺพนํ กณฺถิ
โอรุทฺตตฺส ปฺตฺโต คิริทาโส นาม นามน ฯ
ตฺสสฺปี อยฺยภา ภริยา สีสฺวตี กุณฺวตี ยสฺวตี จ

#๑ ม. สตฺตาทิชาตกํ มํ ฯ ๒ ม. โวญฺน ฯ ๓ ม. กุลฆรตฺสมา ฯ ๔ ม. ทิสฺวา ฯ

อนฺรตฺตา ภตฺตาริ ตสฺสหา วิทฺเทสนมกาสิ ฯ
ตสฺเสตฺติ กมฺมผลิ ยิ มํ อปฺกิริตฺตน คจฺจนฺติ
ทาสิว อฺปฺภุจฺหนฺตี ตสฺสปี อนฺโต กโต มยาติ ฯ
อิสิทาสี ฯ
จตฺตาฬิสนิปาโต สมตฺโต ฯ

เถรีคาถาย มหานิปาโต

[๔๗๔] ๑ มนฺดาเวติยา นกฺเร รลฺโล โกลฺยจสฺส อคฺคฺมเหสิยา
ซีตา อาสิ ๑ สฺเมธา ปาสาทิกา สาสนฺกเรหิ ฯ
สิลวตี จิตฺตกถิกา พหุสฺสุตา พุทฺธสาสเน วินิตา
มาตาปิตโร อฺปคฺมม ภาณฺติ อฺภโย นิสามฺเถ ฯ
นิพฺพานาภิริตา อหิ อสฺสตฺติ ภวคฺติ ยทฺธิปี ทิพฺพิ
กิมจฺลึ ปน ตฺวจฺฉา กามา อปฺปสฺสาทา พหุวิจฺจตา ฯ
กามา กญฺจกา อาสิวิสุปฺมา เยสุ มฺจฺฉิตฺตา พาลา
เต ทิฆรตฺติ นฺริเย สมปฺปิตา หลฺลณฺนเต ๒ ทฺกฺขิตฺตา ฯ
โสจฺนฺติ ปาปกมฺมา วินิปาเต ปาปพฺพุทฺธิโน สทา
กาเยน วาจา ย จ มนฺสา จ อสิวฺจฺจตา พาลา ฯ
พาลา เต ทฺพฺปฺปญฺญา อเจตนา ทฺกฺขสมฺมทโยรฺกฺทฺธา
#๑ ม. อาสิ ฯ ๒ ม. หลฺลณฺนฺติ ฯ

เทเสนเต อชานนฺตา น พุชฺฌเร อริยสจฺจاني ฯ
สจฺจاني อมฺม พุทฺธวรเทสิตานิ เต พุทฺธา อชานนฺตาเย
อภินนฺทนต์ิ ภวคตํ ปิหนฺติ เทเวสุ อุปฺปตฺตี ฯ
เทเวสุปิ อุปฺปตฺติ อสฺสตา ภวคเต อนิจฺจมฺหิ
น จ อุตฺตสนฺติ ๑ พาลา ปุณฺปุณฺํ ชายิตฺตพฺพสฺส ฯ
จตฺตาโร วินิปาตา เทว จ คติโย กถญฺจิลพฺภนฺติ
น จ วินิปาตคตานิ ปพฺพชฺชา อตฺถิ นิริเยสุ ฯ
อนุชานาถ มํ อุกฺโข ปพฺพชฺชิตฺถุ ทสฺพลสฺส ปาวจเน
อปฺโปสฺสูกกา ฃฏฺฐิสฺสํ ชาติมรณปฺปหานาย ฯ
ก็ ภวคเตน ๒ อภินนฺทิตฺเตน กายกถินา อสारेณ
ภวคณฺหาเย นิโรธา อนุชานาถ ปพฺพชฺชิสฺสามิ ฯ
พุทฺธานํ อุปฺปาโท วิวชฺชิตฺโต อกฺขโณ จ โณ ลทฺโธ
สีลานิ พุทฺหมจฺริยํ ยาวชฺชิวํ น พุเสยฺยํ ฯ
เอวํ ภณฺติ สุเมธา อถ ๓ นํ มาตาปิตโร อหํสุ
น มยํ ๔ กภฺภูจฺจา มรณวตฺถํ กตาว ชฺเชสฺสาม ๕ ฯ
มาตา พุกฺขิตา โรทฺติ ปิตา จ พุกฺขิตो ๖ ตถา โสกสมภิกฺขุโต
ฃฏฺฐนฺติ ตํ สยฺยวาเปตฺถุ ปาสาทตเล ฉมา ปตฺติตํ ฯ
อฏฺฐเจหิ ปุตฺตติเก ก็ โสจิตฺเตน ทินฺนาสิ วารณวตฺถิมฺหิ

#๑ ม. ย. สนฺตสนฺติ ฯ ๒ ม. ภวคเต ฯ ๓ ม. มาตาปิตโร น ตาว ฯ

#๒ ม. มาตาปิตโร น ตาว อาหารํ ฯ ๔ ม. อาหารํ อหริสฺสํ ฯ ย. อหริย ฯ

#๕ ย. เสฺสามิ ฯ ๖ ม. อสฺสา สพฺพโส สมภิกฺขุโต ฯ ย. อสฺสา สพฺพโส สมภิกฺขาโต ฯ

ราชา อนิกรตฺโต อภิรุโป ตสฺส ตฺวํ ทินฺนา ฯ
อคฺคฺมเหสี ภวิสฺสตี อนิกรตฺตสฺส ราชนิ ภริยา
สีลานิ พุรหฺมจริยํ ปพฺพชฺชา ทุกฺกรา ปุตฺติเก ฯ
รชฺเช อาณา ธนมิสฺสรียํ โภคา สุขา ทหริกาปิ ๑
ตสฺมา ภุญฺชาหิ กามโภเก วาเรยฺยํ โหตุ เต ปุตฺต ๑ถ
อด เน ภณฺตี สฺเมธา มา เอทิสกานิ ภวคตฺ อสาร์
ปพฺพชฺชา วา โหตุ ๒ มรณํ วา เม น เจว วาเรยฺยํ ฯ
กิมิว ปุตฺติกายํ อสุจี สวานคฺนุชฺฌ ภยานกํ กุณฺปิ
อภิสิวิเสยฺยํ ภสฺสตี สกิปคฺฆริตฺติ อสุจิปุณฺณํ ฯ
กิมิว ตาหํ ชานนฺตี วิภูลกํ มํสโลหิตฺตฺปฺลิตฺตํ ๓
กิมิกุลาถยํ สกฺกณภตฺตํ กเพวริ กิสฺส ทิยฺยตีติ ฯ
นิพฺพยุหตี สฺसानํ อจิริ กาโย อเปตวิญฺญาโณ
นทฺทฺทิตฺโต ๔ กฺลิ่งฺกริ วีย ชิกฺขุจฺจนฺนาเนหิ ฌาตีหิ ฯ
นทฺทฺทฺทฺ ๕ นํ สฺसानเน ปฺรภตฺตํ นฺหายนฺตี ชิกฺขุจฺจนฺตา
นียกา มาตาปิตโร กิ ปน สาธารณา ชนตา ฯ
อชฺโฆสิตตา อสारे กเพวเร อญฺจินฺนหารุสฺสงฺฆาเต
เขพฺสสุจฺจารสฺสว ปฺริปฺนฺณเณ ปุตฺติกายมฺหิ ฯ
โย นํ วินิพฺพุชิตฺวา อพฺภนฺตรมสฺส พาหิรี

#๑ ม. ทหริกาสิ ฯ ๒ ย. โหหิติ ฯ ๓ ม. มํสโลหิตฺตฺปฺลิตฺตํ ฯ ย. มํสโลหิตฺตฺปฺลิตฺตํ ฯ

#๔ ม. นฺทฺทฺทฺ ๑ ๕ ม. นฺทฺทฺทฺ ๑

กยิรา คณฺฐสฺส อสหมานา สกาปี มาตา ชิกฺขุญฺเอยฺย ฯ
ขนฺธธาตฺถายตฺนํ สงฺขตํ ชาตฺมิฏฺถกํ ทุกฺขํ
โยนิโส อรุจີ ๑ ภณฺนติ วาเรยฺยํ กิสฺส อิจฺฉเยยฺยํ ฯ
ทิวเส ทิวเส ติสฺตฺติสฺตานิ นวนฺวา ปาเตยฺยํ กายมฺหิ
วสฺสสทฺมปิ ปจฺมาโต ๒ เสยฺโย ทุกฺขสฺส เจว จโย ฯ
อชฺฌปคฺจฺเณ มาตํ โย วิญฺญาเยวํ สตฺถุโน วจฺนํ
ทีโฆ จ ๓ เตสํ สํสาโร ปุณฺปุณฺนํ หลฺลมนานํ ฯ
เทวสุ มนฺุสฺเสสฺส จ ตฺริจฺฉานโยนียา อสุรกายเ
เปเตสฺส จ นฺริเยสฺส จ อปริมีตา ทิยฺนฺเต ๔ มาตา ฯ
นฺริเยสฺส พหุ วินิปาทคตฺสฺส กิลิฺสฺสมานสฺส
เทวสุปี อตฺตตาณฺํ นิพฺพานสุขา ปริ นตฺถิ ฯ
ปตฺตาเต นิพฺพานํ เย ยุตฺตา ทสฺพลสฺส ปาวจเน
อโปปฺสสฺสูกกา ฆญฺเณติ ชาตฺมรณฺปฺพานาย ฯ
อชฺเชว ตาต อภินิฺกฺขมิสฺสํ โภเคหิ กิ อสारेหิ
นิพฺพิณฺณา เม กามา วนฺตสฺมา ตาลวตฺถุกฺตา ฯ
สา เจวํ ภณฺติ ปิตฺริ อนิกรตฺโต จ ยสฺส ทินฺนา
อุปฺยาสิปี ๕ ตฺรณฺวาทฺโต วาเรยฺยํ อุปฺญฺจิตฺเต กाले ฯ
อถ อสติณฺจิตฺมฺทุกฺเก เกเส ขคฺเคน ฉินฺทีย
สุเมธา ปาสาทญฺจ ปิเชตฺวา ๖ ปจฺมชฺฉานํ สฺมาปชฺชิ ฯ

#๑ ม. อนุวิจฺฉินฺนติ ฯ ๒ ย. จ มาโต ฯ ๓ ม. ย. จสทฺโท นตฺถิ ฯ ๔ ม. ทิสฺสเร ฯ

#๕ ม. อุปฺยาสิ วารณฺวเต ฯ ย. อุปฺยาสิ ปิตฺรณฺวาทฺโต ฯ ๖ ม. ปิทฺทิตฺวา ฯ

สมาปตฺตีหิ ๑ สมาปฺนนา อนิกรตฺโต จ อากโต นคร

ปาสาทเว สุมธา อนิจฺจสยฺยา สุภาเวติ ฯ

สา จ มนสิ กโรติ อนิกรตฺโต จ อารุหิ ตฺริตํ

มณิกนกกฺกฺกฺตฺตํโก กตฺถชฺลี ยาจติ สุมธํ ฯ

รชฺเช อาณา ธนมิสฺสรียํ โภกา สุขา ทหริกาปิ ๒

ภุชฺษาหิ กามโภเค กามสุขา ทฺลลภา โลเก ฯ

นิสฺสภฺจํ เต รชฺชํ โภเคว ภุชฺชสฺสุ เทหิ ทานานิ

มา ทุมมฺนา อโหสิ มาตาปิตโร เต ทฺกฺกฺชิตา ฯ

ตนฺตํ ภณฺติ สุมธา กามเมหิ อนตฺติกา วิคตโมหา

มา กามเอ อภินนฺติ กามสฺวาทีนํ ปรสฺส ฯ

จาตฺตทฺทีโป ราชานนฺชตา อาสิ กามโภกินํ อคฺโค

อติคฺโต กาลกโต น จสฺส ปริปฺปฺริตา อิจฺฉา ฯ

สฺตฺต รตนานิ วสฺเสยฺย วุฏฺฐิมา ทสฺทิสฺสา สมฺนฺเตน

น จตฺติ ติตฺติ กามานํ อติคฺตาว มรฺนฺติ นรา ฯ๔

อสิสฺฐนฺปมา กามา กามา สปรปฺสิโรปมา

อฺกฺโกปมา อนฺทหนฺติ อฏฺฐิกงฺกฺลสนฺนิภา ฯ

อนิจฺจา อทฺฐวา กามา พหุทฺกฺษา มหาวิสา

อโยคฺโว สนฺตคฺโต อมฺมฺลา ทฺกฺชปฺผลา ฯ

รฺกฺชปฺผลนฺปมา กามา มํสเปสฺฐปมา ทฺกฺษา

#๑ ย. สา จ ตฺหิ ฯ ๒ ม. ทหริกาสิ ฯ

สุปิโนปมา วณฺณินิยา กามา ยาจิตฺตูปมา ฯ
สตฺติสุตฺตูปมา กามา โรโค คณฺโฑ อหฺมํ นิหฺมํ
องฺคารกาสุสฺสทิสฺสา อหฺมมฺลํ ภยํ วโร ฯ
เอวํ พหุทฺถุขา กามา อกฺขตา อนฺตรายิกา
คจฺจนฺน เม ภวคเต วิสุสฺสาโส อตฺถิ อตฺตโน ฯ
กีมฺม ปโร กริสฺสตี อตฺตโน สีสฺมฺหิ ทายฺหฺมานมฺหิ
อนฺุพฺนฺเช ชรามรณฺเ ตสฺส ฆาตาย ฆฏฺฐิพฺพิ ฯ
ทวาริ อปาปฺริตฺวานายิ ๑ มาตาปิตโร อนิกรตฺตลฺยจ
ทิสฺวาน ลมฺมํ นิสินฺเน โรทฺนเต อิทฺมโวจ
ทีฆี พาลานํ สํสาโร ปฺนปฺปฺนลฺยจ โรทตฺ
อนมตฺคฺเค ปิตฺ มรณฺเ ภาคฺ วเช อตฺตโน จ วเช ฯ
อสุสฺส
อนมตฺคฺคฺโต สรธ
สตฺตานํ สํสรตฺ สราหิ อฏฺฐินฺลฺยจ สนฺนิจฺยํ ฯ
สร จตุโรทฺธิ อฺปนฺเต อสุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
สร เอกกปฺปมฏฺฐินํ สลฺยจฺยํ วิปฺุเลน สมฺมํ ฯ
อนมตฺคฺเค สํสรโต มหิ ชฺมฺพฺพิทฺปมฺปฺนิตฺ
โกลฏฺฐิมตฺตคฺคฺพิกา มาตาปิตฺุเสว นปฺปโหนฺติ ฯ
สร ตินฺนฏฺฐสาขาปฺลาสํ อฺปนฺตํ อนมตฺคฺคฺโต
ปิตฺุสฺ จตฺรจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
ปิตฺุสฺ ปิตฺุเสว นปฺปโหนฺติ ฯ
สร กานฺนจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
สมฺมฺเท อปรโต จ ยฺคจฺจฺจฺจฺจ

#๑ ม. อปาปฺริตฺวานหิ ... อิทฺมโวจ ฯ

สิริ ตสฺส จ ปฏิมุกฺกั มนุสฺสลาภมฺหิ โอปมมํ ฯ
สร รูปํ เณปฺปิณฺโฑปมสฺส กายกฺลิโน อสฺสสฺส
ขนฺธเช ปสฺส อนิจฺเจ สราหิ นฺริเย พหุวิฆาเต ฯ
สร กฺภูสี วัฑฒเนเต ปุณฺปุณฺนี ตาสฺ ตาสฺ ชาตีสุ
สร กุมฺภีลภยานิ จ สราหิ จตฺตาริ สจฺจานิ ฯ
อมตฺมฺหิ วิชฺชมาเน กิํ ตว ปญฺจกฺกุเณ ปิเตน
สพฺพา หิ กามรติโย กฺกุกตรา ปญฺจกฺกุเณ ฯ
อมตฺมฺหิ วิชฺชมาเน กิํ ตว กามหิ เย ปริพาหา
สพฺพา หิ กามรติโย ชลิตา จ กุถิตา กุปีตา ๑ สนฺตปิตา ฯ
อสปฺตตฺมฺหิ สมานे กิํ ตว กามหิ เย พหุสปฺตตา
ราชคฺคิโจรรุทกปฺปิเยหิ สาธารณา กามา พหุสปฺตตา ฯ
โมกฺขมฺหิ วิชฺชมาเน กิํ ตว กามหิ เยสุ วรพฺนฺโธ
กามสฺสุ หิ วรพฺนฺโธ กามกามา ทุกฺขานิ อนฺนโณนฺติ ฯ
อาทีปิตา ตินฺนุกกา คณฺหนฺตํ ทหนฺติ เนว มฺลฺลจฺนฺติ ๒
อฺกุโปกฺปมา หิ กามา ทหนฺติ เย เต น มฺลฺลจฺนฺติ ฯ
มา อปฺปกสฺส เหตุ กาม- สฺขสฺส วิปฺลึ ชหิ สฺขํ
มา ปฺลฺลโลโมว พลิสฺสํ คิลิตฺวา ปจฺจนา วิหณฺณสิ ฯ
กามหิ ๓ มา ปริพฺภมฺสสิ สฺนฺโขว สฺงฺขลาพฺทฺโธ
กาหนฺติ ๔ ขุ ตํ กามา ฉาตา สฺนฺขิว จณฺฑาธาตา ฯ

#๑ ม. กมฺปิตา ฯ ๒ ม. ย. มฺลฺลจฺนฺตํ ฯ ๓ ม. ย. กามํ กามสฺสุ ทมฺสฺสุ ตาว ฯ

#๔ ย. กาหิณฺติ ฯ

อปริमितยจ ทุกข์ พหุณี จ จิตฺตโทมนสฺसानิ
อนุโกหิสี กามยฺตุโต ๑ ปฏินิสฺสช อทฺฐเว กาม ๑
อชรฺมฺหิ วิชฺชฺมานเน กิํตว กามฺหิ เย สุชฺรธา ๒
มรณฺพฺยาธิคฺคิตา สพฺพา สพฺพตฺถ ชาติโย ๑
อิทฺมชฺรมิทฺมรณํ อิทฺมชฺรามรณปทฺมโสํกํ ๓
อสปฺตฺตมสมฺพาริํ อขลิตมภยํ นิรฺูปตาปี ๑
อธิคฺคมิทํ พหุหิ อมตํ อชฺชาปี จ ฅกนียํ อิทํ
โย โยนิโส ปฺยฺลชฺติ น จ สกฺกา อมฺภฺมาเนน ๑
เอวํ ภณฺติ สุเมธา สงฺขารคเต รตี อลภฺมานา
อนฺนเนตี อนิกรตฺตํ เกเสว ฅมํ จิปี สุเมธา ๑
อฏฺฐาย อนิกรตฺโต ปฺลชฺลโก ยาจิ ตสฺสา ปีตรํ โส
วิสุสชฺเชถ สุเมธํ ปฺพพฺพิตฺตํ วิโมกฺขสจฺจทสฺสาวิ ๔ ๑
สา ๕ วิสุสชฺชิตา มาตาปีตฺตฺหิ ปฺพพฺพิ โสภยภิตา
น อภิลฺลมา สจฺฉนิกตา อคฺคผลํ สิกฺขมฺมานาย ๑
อจฺฉนริยมพฺภูตฺตํ นิพฺพานํ อาสิ ราชกณฺณาย
ปฺพพฺเพนิวาสจฺริตํ ยถา พฺยากริ ปจฺฉิเม กาลे ๑
ภควตี โคนาคมเน สงฺฆารามฺมฺหิ นวณิเวสมฺหิ
สชฺโย ติสฺโส ๖ ชนฺิโย วิหารทานํ อทาสิมฺหา ๗ ๑
ทสฺสทฺทฺตํ สทฺทฺทฺตํ ทสฺสทฺทฺตํ สทานิ จ สทฺทฺทฺตํ

#๑ ย. กามสฺยฺยฺตุโต ๑ ๒ ม. เยสุ ชฺรธา ๑ ๓ ม. อิทฺมชฺรมิทฺมมรํ อิทฺมชฺรามรํ ปทฺมโสํกํ ๑

#๔ ม. ย. ... ทสฺสา ๑ ๕ ม. ย. อัย ปาโธ นตฺถิ ๑ ๖ ย. ตีณิ ๑ ๗ ม. อทาสิมฺหิ ๑

เทเวสุ อูปชฺชิมฺหา โโก ปน วาโท มานุสเสสุ ๑ ฯ
เทเวสุ มหิทฺธิกา อหุมฺหา มานุสกมฺหิ โโก ปน วาโท
สตฺตรตฺนสฺส มเหสี อิตฺถิรตฺนํ อหิ อาสี ฯ
โส เหตุ โส ปภโว ตํ มฺถึ จ สาสเน ขมฺ ๒
ตํ ปจฺมสโมชานํ ตํ ฌมฺมรตฺยา นิพฺพานํ ฯ
เอวํ กเถนฺติ ๑ เย สทฺทหนฺติ วจฺนํ อโนมปฺลฺลยสฺส
นิพฺพินฺนทฺติ ภวคเต นิพฺพินฺนทฺติว วรชฺชนฺตฺติ ฯ
สุเมธา ฯ
มหานิปาโต สมตฺโต ฯ
กาถาสตานิ จตฺตารี อสีติ ปฺน จุทฺทส
เถรีเยกฺขตฺตรสฺตฺตา ๔ สพฺพา ตา อาสวกฺขยาติ ฯ
เถรียา คาถาโย สมตฺตา ฯ

#๑ ย. มนุสเสสุ ฯ ๒ ม. ตํ มฺถึ ตาว สาสเน ขนฺติ ฯ ๓ ม. เอวํ กโรนฺติ ฯ

#๔ เถรีเยกฺขตฺตรสฺตฺตติ อิติ วจฺนํ ยฺยตฺตรํ ฯ